Et tamen hec omnia feda et hor
renda inficia martiris pul
chra faciebat. et ipsa pro fi
de pro pietate pro spe futuri seculi.
pro caritate xpi. mirabilis
fortitudo. tetram ac funestam
tormentorum ac vulnerum faciem. de
core glorie perfundebat. Denique
in eodem spectaculo: studia cum perse
cutore divisimus. Illum delectabat
pena: nos causa. Illum cruciatus:
nos virtus. Illum vulnera: nos coro
na. Illum quod in doloribus diutissime
tenebatur: nos quod doloribus nimie
frangebatur. Illum quod vexabatur in
carne: nos quod premebatur in fide.
Itaque ubi illum sua lectio tercia
pascebat inmanitas: ibi torque
bat martyris veritas. Nos au
tem horrenda videntem non ferebamus. Sed
deficientem cum vincentem videbamus.
Nec nos tamen ulterius ipse per seipsum ex
citat victor. Sed per illum qui super omnibus
exaltatus prebet auxilium: qui pro omnibus
passus relinquit exemplum. Ille exhor
tatur ad pugnam: vocat ad premium. Sed
ita expectat certantem: ut ad
iuvet laborantem. Audiamus conser
vum persecutoris linguam constantibus et
veracibus responsionibus concinentem:
sed prius audiamus dominum dicentem.
Non vos estis qui loquimini: sed spiritus
patris vestri. lectio iiii
Agnus itaque vincentius a do
mino coronatur: in quo ele
git et per pacientiam et per sapientiam
gloriari. Dignus solempni celebri
tate. dignus eterna felicitate per

qua [illegible] a. iere [illegible]
quod [illegible] interierunt
[illegible]
[illegible]
[illegible]
sunt [illegible]
tam [illegible] et [illegible]
ta tormenta: et si fierent [illegible]
graviora: non sunt condigne passiones
huius temporis ad futuram gloriam que revelabi
tur in nobis. [illegible] in fine de eodem
In passione [illegible]
In hoc corpore variis penis
cruciato. iam tormenta desi
erunt: et adhuc membra [illegible]
Tot quiete miraculis [illegible]
tas: tot vexata suppliciis [illegible]
debat [illegible] agnoscatur
ergo operata divinitas. [illegible]
corruptibilis pulvis [illegible]
humana tormenta [illegible]
[illegible] habi[illegible]
bit in sermon[illegible] passio
intolerancia. Nemo ergo de cor
[illegible] presumat: quia ut [illegible]
[illegible] loquantur ab illo est non [illegible]
[illegible] et ut mala [illegible]
ab illo est non nec paciencia lectio vi
Resolute martyrum
regem colentes [illegible]
tali [illegible] armis instruente bella
[illegible] tante: adiutorem [illegible]
tran[illegible] punia sollicitantem
Cum [illegible] dixisset [illegible]
sura [illegible] habebitis: [illegible]
Sed confidite: [illegible]
Dum. Quid ergo [illegible]
[illegible] vicit [illegible]

I+

et eam liberare. Tunc vicarius aspasius iussit ignem copiosum mediam: et eam in medio accendi. Qui cum fuisset impletum in duas partes divise sunt flamme: et hinc atque illinc populum exurebant. Ipsam autem in nullo attingebat incendium. lectio viij

Tunc beata agnes expandens manus suas in medio ignis: orationem fudit ad dominum dicens. Omnipotens pater domini nostri ihesu xpisti: benedico te. Ecce nunc per spiritum sanctum ignis voce celesti perfusa sum. Focus iuxta me moritur. flamma dividitur: et ardor incendii huius ad eos a quibus ministratur refunditur. Benedico te pater predicande: qui etiam mer flammas intrepidam me ad te ve... Et ecce ad te ve... deum. Cumque complesset ... ignis extinctus est ... remansit. Tunc aspasius in guttur eius gladium mergi precepit. Parentes vero eius ... lam tristitiam habentes corpus eius posuerunt in prediolo suo: non longe ab urbe lectio ix

Dum igitur omnis tur ba xpistianorum conveniret ad sepulchrum eius: ... dias de paganis ppessi. fugerunt. Emerentiana ... collectanea eius virgo sanctissima ... ... diebat ... Super ... tum miseri caduci ... ... deum colentes occiditis:

et pro defensione lapidum ... tem vigilasse. Hec et huius simi lia dum diceret lapidata est. et iux sepulchrum agnetis emisit spiritum in sanguine suo baptizata. Deinde que eadem hora fit terremotus vehe mentissimus. Et cum nimia esset celi serenitas: tante coruscationes tan taque fulgura et tonitrua extite runt: ut per maxima populi insa ni exspiraret. Factumque est ut nulli ex eo ad sepulchrum sanctarum aliquis mo lestias excitaret. In festo sancti vi centii. Sermo sancti augustini. lectio prima

Vincencii martiris fortis simam passionem celebrare so lempniter iuvat: et non sequitur pro ... care ... quanta pertulerit: que audierit: quid responderit. Ante oculos nostros mirandum spectacu lum constitutum est. Iudex iniquus: tor tor cruentus. Martir invictus: crudelitatis pietatisque certamen. Hic insania. ibi victoria. In auri bus nostris insonuit: caritasque in cordi bus nostris exarsit. Amplecti et osculari si fieri posset dilaniata illa membra velles. que tantis pe nis sufficere mirabamur: et que cruciari nolebamus: quia cruciabantur amabamus. Quis enim videre velit hominem in corpus humanum humanitate a nulla fuerit. lectio ij

Quem certe libeat divinos cruciatos artus nec figuram ... crepta. ossa extendendo separata exorando nudata. Quis non a vertet. Quis non exhorreat.

Incipit prefatio sancti Iheronimi presbiteri in proverbia salomonis.

CHROMACIO ET HELIODORO EPISCOPIS IERONIMUS.

Iungat epistola quos iungit sacerdotium, immo carta non dividat quos Christi nectit amor. Commentarios in Osee, Amos, Zachariam, Malachiam quos poscitis scripsissem si licuisset pre valitudine. Mittitis solacia sumptuum, notarios nostros et librarios sustentatis, ut vobis potissimum nostrum desudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diversum poscentium: quasi aut equum sit me vobis esurientibus aliis laborare, aut in ratione dati et accepti cuiquam preter vos obnoxius sim. Itaque longa egrotacione fractus, ne penitus hoc anno reticerem et apud vos mutus essem, triduum opus vestro nomini consecravi, interpretationem videlicet trium Salomonis voluminum: masloth quod Hebrei parabolas, vulgata editio proverbia vocat; coeleth quod grece ecclesiasten, latine concionatorem possumus dicere; syrasyrim quod in nostra lingua vertitur canticum canticorum. Fertur et panarethos Ihesu filii Syrach liber, et alius pseudographus qui sapientia Salomonis inscribitur. Quorum priorem hebraicum repperi, non ecclesiasticum ut apud latinos, sed parabolas prenotatum, cui iuncti erant ecclesiastes et canticum canticorum, ut similitudinem Salomonis non solum librorum numero sed etiam materiarum genere coequaret. Secundus apud hebreos nusquam est, quia et ipse stilus grecam eloquentiam redolet; et nonnulli scriptorum veterum hunc esse Iudei Filonis affirmant. Sicut ergo Iudith et Tobie et Machabeorum libros legit quidem eos ecclesia, sed inter canonicas scripturas non recipit, sic et hec duo volumina legat ad edificationem plebis, non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sane septuaginta interpretum magis editio placet, habet eam a nobis olim emendatam. Neque enim sic nova cudimus ut vetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit, sciat magis nostra intelligi, que non in tercium vas transfusa coacuerint, sed statim de prelo purissime

me ꝯmendata teste. suū saporē
seruauerunt. Explicit p̄fatio.

Tres libros
salomonis. id est pro
uerbia. ecclesiasten.
canticū canticoꝝ. ueteri septua
ginta ītpretū auctoritati red
didi: uel antepositis lineis sup
flua queqȝ designans uel stellis
titulo p̄notatis. ea que minus
habebant interserēs. quo ple
nius o fratres dilecti ꝯgnosca
tis q̄d in libris nr̄is minus sit.
quid redundet: uel quomodo etiā il
la que īperiti translatores. ma
le in linguā nostrā de greco ser
mone uerterāt oblitterās. ex
antiquis curiosissima ueritate
correxi. Et ubi p̄postero ordine
atqȝ p̄uerso. sententiarū fuerat
lumen ereptū: suis locis restitu
ens. feci intelligi q̄d latebat.
Porro in eo libro qui a plerisqȝ
sapientia salomonis inscribit.
et in ecclesiastico quē esse ihesu
filij syrach nullus ignorat. cala
mo temperaui: tantūmodo ca
nonicas scripturas uobis emen
dare desiderans. et studiū meū
certis magis q̄ dubijs cōmenda
re.

Incipit liber p̄uerbioꝝ quē
hebrei masloth appellant.

Parabole sa
lomonis fi
lij dauid re
gis israhel:
ad sciendā
sapientiā
et discipli
nam: ad ītelligenda uerba pru
dentie et suscipiendā eruditionē
doctrine. iusticiā et iudiciū et equi
tatē: ut det' paruulis astucia. et a
dolescenti sciencia et ītellectus.
Audiens sapiens sapientior erit:
et ītelligens gubernacula possi
debit. Animaduertet parabolam et ī
terp̄tationē: uerba sapientiū et
enigmata eoꝝ. Sapienciam atqȝ doc
trinā stulti despiciūt. Audi fili
mi disciplinā patris tui: et ne
dimittas legē matris tue: ut
addat' gracia capiti tuo. et tor
ques collo tuo. Fili mi si te lacta
uerint p̄ccōres: ne acquiescas eis.
Si dixerint ueni nobiscū insidie
mur sanguini. abscondamus
tendiculas cōtra insontē frus
tra. deglutiamus eū sicut infer
nus uiuentē. et ītegrū quasi
descendentē in lacū: omn̄ p̄cio
sam substanciā repperiemus: im
plebimus domus nr̄as spolijs:
sortem mitte nobiscū marsu
piū unū sit oīm nostrū: fili mi
ne ambules cū eis. Prohibe pe

Timor dn̄i p̄ncipiū sapiēcie

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

dem tuũ a semitis eo⁊ pedes eni il
lo⁊ ad malũ currũt: et festinant
ut effundant sanguinẽ. Frustra
aũt iacitur rete, ante oculos pen
natorum. Ipsi quoq contra sangui
nem suũ insidiantur: et moliũtur
fraudes cõtra aĩas suas. Sic se
mite omĩs auari: aĩas possi
dentiũ rapiũt. Sapiẽtia foris p
dicat: in plateis dat vocẽ suã.
In capite turbarũ clamitat:
in forib portarũ vrbis pfert
verba sua dicẽs. Vsq quo pui
li diligitis infanciã. et stulti ea
que sibi sunt noxia cupient:
et iprudentes odibũt sciẽciã?
Conuertimĩ ad correptionem
meã. En proferam vobis spm
meũ: et ostendã verba mea. Quia
vocaui et renuistis: extendi
manũ meã. et non fuit q aspi
ceret. Despexistis omne cõsiliũ
meũ: et increpationes meas neg
lexistis. Ego quoq in interitu
vestro ridebo: et subsannabo
cũ vobis qd timebatis aduene
rit. Cũ irruerit repentina cala
mitas. et interitus quasi tempes
tas ingruerit: quãdo venerit
[redacted] vos tribulacio et angustia.
[redacted] me et non ex
audi[redacted] mane cõsurgent et
non inuenient me: eo q exosã
habuerint disciplinã et timo

rem dñi non susceperint: nec
acquieuerint cõsilio meo: et de
traxerint vniuerse correptioni
mee. Comedent igit fructus vie
sue: suis q cõsiliis saturabũt.
Auersio paruulo⁊ interficiet eos:
et psperitas stulto⁊ perdet illos.
Qui autẽ me audierit absq
terrore quiescet: et habundã
cia pfruetur malo⁊ timore sub
lato. ca^m secũdũ

Fili mi si susceperis ser
mones meos: et mandata mea
absconderis penes te. vt audi
at sapiẽtiam auris tua: inclina
cor tuũ ad agnoscendã pruden
ciam. Si enĩ inuocaueris sapiẽ
ciam et inclinaueris cor tuũ pru
dencie: si quesieris eã quasi pe
cuniã. et sicut thesauros effo
deris illam: tũc intelliges timo
rem dñi. et sciẽtiam dei inuenies.
Quia dñs dat sapiẽtiam: et ex
ore eius sciẽtia et prudentia. Custo
diet recto⁊ salutẽ: et proteget
gradientes simpliciter: seruãs
semitas iusticie. et vias scõ⁊
custodiens. Tunc intelliges iu
sticiã et iudiciũ et equitatem:
et oẽm semitam bonã. Si in
trauerit sapientia cor tuũ. et
sciencia aĩe tue placuerit: cõ
siliũ custodiet te. et prudencia
seruabit te: vt eruaris de via

mala. ab hoīe qui puersa lo
quit᷑. Qui relinquūt iter rectū:
et ambulāt p vias tenebrosas.
Qui letant᷑ cū malefecerint:
et exultant in rebus pessimis.
Quoꝝ vie puerse: et īfames
gressus eoꝝ. Vt eruaris a mu
liere aliena. et ab extranea que
mollit sermones suos. et relin
quit ducem pubertatis sue: et
pacti dei sui oblita est. Inclina
ta est cū ad morte̅ domus eius:
et ad inferos semite ipsius.
Omēs qui īgrediūtur ad eā
non reuertent᷑: nec apprehen
dent semitas vite. Vt ambu
les in via bona: et calles iusto
rū custodias. Qui enī recti st̄
habitabūt in terra: et simpli
ces pmanebūt in ea. Impij
vero de terra pdent᷑: et q̄ iniq̄
agūt auferent᷑ ex ea. iii
Fili mi ne obliuiscaris le
gis mee: et pcepta mea
custodiat cor tuū. Longitudi
nem enī dierū. et annos vite:
et pacem apponēt tibi. Miseri
cordia et veritas. non te deserāt
Circūda eas gutturi tuo: et de
scribe in tabulis cordis tui: et
īuenies graciā et disciplinā
bonā coram deo et hoībȝ. Ha
be fiduciā in dn̄o ex toto corde
tuo: et ne īnitaris prudencie

tue. In oībȝ vijs tuis cogita illū:
et ipse diriget gressus tuos. Ne sis
sapiens apud temetipm̄. Time
dn̄m: et recede a malo. Sanitas
quippe erit umbilico tuo: et ir
rigatio ossiū tuoꝝ. Honora do
minū de tua substancia. et de p
micijs oīm frugū tuarū: et re
plebūt᷑ horrea tua saturitate:
et vino torcularia redundabūt.
Disciplinā dn̄i fili mi ne abij
cias: nec deficias cū ab eo corripe
ris. Quē enī diligit dn̄s corripit:
et quasi pater in filio cplacet
sibi. Beatus homo qui īuenit
sapiām: et qui affluit prudēcia
Melior ē acquisitio eius negocia
tione argenti et auri: primi et
purissimi fructus eius. Preciosi
or est cūctis opibȝ: et oīa que
desiderant᷑ huic non valent cō
parari. Longitudo dierū in dex
tera eius: in sinistra illius diui
cie et glīa. Vie eius vie pulchre:
et omnes semite illius pacifice.
Lignū vite est hijs qui apprehē
derint eam: et qui tenuerit eā
beatus. Dn̄s sapiā fundauit
terrā: stabiliuit celos prudencia
Sapiā illius eruperūt abyssi
et nubes rore [redacted] concrescunt. fili mi
ne effluant hec [redacted] tuis.
Custodi legem atq; cōsiliū: et
erit vita aīe tue. et gracia fau

+ eruperunt abyssi: et nubes rore
concrescunt. fili mi ne effluant
haec ab oculis tuis. custodi +

abſcõs. Tunc ambulabis fidu
cialiter in via tua: et pes tuus
non impinget. Si dormieris
non timebis: quieſces. et ſua
uis erit ſōpnus tuus. Ne paue
as repentino terrore: et irruen
tes tibi potencias impioꝝ. Do
min⁹ enī erit in latere tuo: et
cuſtodiet pedem tuū ne capia
ris. Noli phibere benefacere eū
qui poteſt: ſi vales et ipſe bene
fac. Ne dicas amico tuo. vade
et reuertere et cras dabo tibi: cū
ſtatim poſſis dare. Ne molia
ris amico tuo malū: cū ille in
te habeat fiduciā. Ne ↄtendas
aduerſus hominē fruſtra: cū
ipſe nichil tibi mali fecerit. Ne
emuleris hoīem iniuſtū. nec i
mitaris vias eius: q̄a abhoīa
cio dnī eſt oīs illuſor: et cum
ſimplicibꝫ ſermocinatio eius.
Egeſtas a dnō in domo ipiī:
habitacula aūt iuſtoꝝ benedicē
tur. Illuſores ipſe deludet: et
manſuetis dabit graciā. Glo
riam ſapientes poſſidebūt:
ſtultoꝝ exultacio ignominia.
Audite filij Caᵐ iiij
diſciplinā patris: et at
tendite ut ſciatis prudenciā.
Donū bonū tribuā vobis: le
gem meā ne derelinquatis. Nā
et ego filius fui patris mei te

nellus. et unigenitus coram
matre mea: et docebat me atqꝫ
dicebat. Suſcipiat verba mea
cor tuū: cuſtodi pcepta mea
et viues. Poſſide ſapiēciā: poſ
ſide prudenciā. Ne obliuiſcaris:
neqꝫ declines a verbis oris mei.
Ne dimittas eā: et cuſtodiet
te. Dilige eam: et ſeruabit te.
Principiū ſapiē poſſide ſapiē
ciam: et in omī poſſeſſione
tua acquire prudenciā. Arripe
illam: et exaltabit te. Glorifi
caberis ab ea: cū eam fueris
amplexatus. Dabit capiti tu
o augmenta graciarū: et coro
na inclita pteget te. Audi fili
mi et ſuſcipe verba mea: ut
multiplicent᷑ tibi anni vite.
Viam ſapiēcie monſtrabo ti
bi: ducā te per ſemitas eqta
tis. Quas cū ingreſſus fueris
non arctabūt᷑ greſſus tui: et
currens non habebis offendi
culū. Tene diſciplinā. ne di
mittas eam: cuſtodi illam
quia ipſa eſt vita tua. Ne de
lecteris ſemitis impioꝝ: nec
tibi placeat maloꝝ via. Fu
ge ab ea nec tranſeas p illā:
declina et deſere eam. Nō enī
dormiūt niſi male fecerint:
et rapit᷑ ſōp[illegible] eis niſi
ſupplantauerint. Comedūt

panem impietatis: et vinū iniq
tatis bibūt. Iustorū aūt semita
quasi lux splendens procedit:
et crescit usq; ad pfectam diē.
Via impiorū tenebrosa: nesciūt
ubi corruūt. Fili mi ausculta
sermones meos: et ad eloqa
mea inclina aurē tuā. Ne re
cedant ab oculis tuis: custo
di ea in medio cordis tui. Vi
ta eni sunt inuenientibus ea: et
vniuerse carni sanitas. Omī
custodia serua cor tuū: qa ex
ipso vita procedit. Remoue a
te os prauū: et detrahentia la
bia sint pcul a te. Oculi tui
recta videant: et palpebre tue
precedant gressus tuos. Dirige
semitam pedibus tuis: et om
nes vie tue stabilientur. Ne de
clines ad dexterā neq; ad sinis
tram: auerte pedem tuū a ma
lo. Vias eni que a dextris sūt
nouit dn̄s: puerse vero sunt
que a sinistris sunt. Ipse aūt
rectos faciet cursus tuos: iti
nera aūt tua in pace producet.

Fili mi attende Ca. v.
sapientiam meā: et pru
dentie mee inclina aurē tuā:
ut custodias cogitacōes. et
disciplinā labia tua cōseruēt.
enim stillans Fauus ~~distillans~~ labia me
retricis: et nitidius oleo gut

tur eius. Nouissima aūt illius ama
ra quasi absinthiū: et acuta
quasi gladius biceps. Pedes
eius descendūt in mortē: et ad
inferos gressus illius penetrāt.
Per semitā vite non ambulāt:
vagi sūt gressus eius et inuesti
gabiles. Nūc ergo fili audi me:
et ne recedas a verbis oris mei.
Longe fac ab ea viā tuā: et ne
appropinques foribus domus
eius. Ne des alienis honorem
tuū: et annos tuos crudeli:
ne forte impleantur extranei viri
bus tuis. et labores tui sint ī
domo aliena: et gemas in no
uissimis qn̄do cōsumpseris carnē
et corpus tuū. et dicas. Cur de
testatus sū disciplinā. et incre
pacōibus non acquieuit cor me
um: nec audiui vocē docentiū
me. et magistris non īclinaui
aurē meam: Pene fui in omī
malo: in medio ecclesie et syna
goge. Bibe aquā de cisterna tu
a: et fluenta putei tui. Deriuē
tur fontes tui foras: et in pla
teis aquas tuas diuide. Habe
to eas solus: nec sint alieni p
ticipes tui. Sit vena tua bene
dicta: et letare cū muliere ado
lescencie tue. Cerua carissima:
et gratissimus hynnulus. Vbe
ra eius inebrient te omī tēpore:

et in amore illius delectare iugi
ter. Quare ſeduceris fili mi ab
aliena: et foveris in ſinu alte
rius? Reſpicit dñs vias hoīs:
et om̄es greſſus illius cōſiderat.
Iniquitates ſue capiūt impiū:
et funibꝫ pctōꝝ ſuoꝝ ꝯſtringi
tur. Ipſe morietur quia non ha
buit diſciplinā: et in multitu
dine ſtulticie ſue decipietur. VI
Fili mi ſi ſpo ponde
ris pro amico tuo: defi
xiſti apud extraneū manū tuā.
Illaqueatus es verbis oris tui:
et captus ꝓpriis ſermonibꝫ tuis.
Fac ergo quod dico fili mi. et te
metipſū libera: quia incidiſti
in manus proximi tui. Diſcurre:
feſtina: ſuſcita amicū tuū. Ne
dederis ſōpnū oculis tuis: nec
dormitent palpebre tue. Eruere
quaſi damula de manu: et quaſi
avis de inſidiis aucupis. Vade
ad formicā o piger. et ꝯſidera
vias eius: et diſce ſapienciam.
Que cū non habeat ducē nec
preceptorē nec principē: parat
eſtate cibū ſibi: et cōgregat in
meſſe quod comedat. Uſquequo pi
ger dormis? Quādo cōſurges ex
ſōpno tuo? Paululū dormies
paululū dormitabis: paululū
cōſeres manus ut dormias:
et veniet tibi quaſi viator egeſ
tas. et pauperies quaſi vir ar
matus. Si vero impiger fueris.
veniet ut fons meſſis tua: et
egeſtas longe fugiet a te. Ho
mo apoſtata vir inutilis: gra
ditur ore perverſo. Annuit oculis.
terit pede. digito loquitur: pravo
corde machinatur malū: et in omni
tempore iurgia ſeminat. Huic extē
plo perditio ſua veniet: et ſubi
to conteretur: nec habebit ultra
medicinā. Sex ſunt que odit
dñs: et ſeptimū deteſtatur aīa
eius. Oculos ſublimes. linguā
mendacē. manus effundentes
īnoxiū ſanguinē: cor machinās
cogitacōes peſſimas. pedes ve
loces ad currendū in malū. pro
ferentē mendacia teſtem falla
cem: et eū qui ſeminat inter fra
tres diſcordias. Conſerva fili
mi precepta patris tui: et ne di
mittas legem matris tue. Liga
ea in corde tuo iugiter: et circū
da gutturi tuo. Cum ambula
veris gradiantur tecū: cū dormie
ris cuſtodiant te: et evigilans
loquere cū eis. Quia mandatū
lucerna eſt. et lex lux: et via vi
te increpacio diſcipline. Ut cuſ
todiāt te a muliere mala: et
a blanda lingua extranee. Nō
ꝯcupiſcat pulchritudinē eius
cor tuū: ne capiaris nutibus

exemplo

illius. Preciū enī ſcorti vix vniꝰ
eſt panis: mulier autē viri pre
cioſam aīam rapit. Nūqd abſ
condere poteſt homo ignem ī
ſinu ſuo ut veſtimēta illius nō
ardeant: aut ambulare ſup
prunas et non ꝯburent plan
te eius? Sic q̄ ingredit ad mu
lierē ꝓximi ſui: non erit mūdꝰ
cū tetigerit eam. Non grandis
eſt culpa: cum quis furatus
fuerit. Furat enī: ut eſurientē
impleat aīam. Deprehenſus
quoqꝫ reddet ſeptuplū: et oēm
ſubſtantiā domus ſue tradet.
Qui aūt adulter eſt: ꝓpter cordis
inopiam ꝑdet aīam ſuam. Tur
pitudinē et ignominiā ꝯgre
gat ſibi: et obprobriū illius nō
delebit. Quia zelus et furor vi
ri non parcet in die vindicte:
nec acquieſcet cuiuſq̄ precibꝫ:
nec ſuſcipiet pro redēptione do
na plurima. Capl'm vij

Fili mi cuſtodi ſermones
meos: et precepta mea
recondi tibi. Serua mandata
mea et viues: et legem meam
quaſi pupillā oculi tui. Liga eā
in digitis tuis: ſcribe illam in
tabulis cordis tui. Dic ſapien
tie ſoror mea es. et prudenciā
voca amicā tuam: ut cuſtodi
at te a muliere extranea et ab
aliena. que verba ſua facit
dulcia. De feneſtra enī domus
mee. ꝑ cancellos proſpexi: et vi
deo paruulos. Conſidero vecordē
iuuenem. qui tranſit ꝑ plate
as iuxta angulū: et prope vi
am domus illius graditur in
obſcuro adueſperaſcente die.
in noctis tenebris et caligine
Et ecce mulier occurrit illi or
natu meretricio. preparata
ad capiendas aīas: garrula et
vaga. quietis īpaciens. nec va
lens in domo ꝯſiſtē pedibꝫ ſuis:
nūc foris. nūc in plateis. nūc
iuxta angulos inſidians. Appre
henſūqꝫ deoſculat iuuenē: et ꝓ
caci vultu blandit dicēs. Victi
mas pro ſalute debui: hodie red
didi vota mea. Idcirco egreſſa
ſum in occurſū tuū. deſiderās
te videre: et repperi. Intexui fu
nibꝫ lectulū meū: ſtraui tapeti
bus pictis ex egipto: aſperſi cu
bile meū mirra et aloe et cyna
momo. Veni inebriemꝰ vberibꝫ.
et fruamur cupitis āplexibꝫ: donec
illuceſcat dies. Non eſt enī vir
in domo ſua: abijt via longiſ
ſima. Sacculū pecunie ſecū tu
lit: in die plene lune reuerſurꝰ
eſt in domū ſuā. Irretiuit eum
multis ſermonibꝫ: et blandicijs
labiorū ꝓtraxit illū. Statim eā

sequit᷑ quasi bos ductus ad victi
mam. et quasi agnus lasciuiēs:
et ignorans q̄d ad vincula stul
tus trahat᷑. donec trāsfigat sa
gitta iecur eius. velut si auis
festinet ad laqueū: et nesciat q̄a
de periculo aīe illius agit᷑. Nunc
ergo fili audi me: et attende ver
ba oris mei. Ne abstrahat᷑ in
vijs illius mens tua: neq̄ deci
piaris semitis eius. Multos
enī vulnerātos deiecit: et fortissi
mi quiq̄ interfecti sūt ab ea.
Vie inferi domus eius: penetrā
tes in inferiora terre. VIII

Nunq̄d non sapiēa clami
tat: et prudencia dat vo
cem suā? In sūmis excelsis q̄ ver
ticibꝫ sup viā in medijs semitis
stans: iuxta portas ciuitatis ī
ipsis foribꝫ loquit᷑ dicens. O vi
ri ad vos clamito: et vox mea
ad filios hoīm. Intelligite paruli
astuciā: et īsipientes aīaduerti
te. Audite quoniā de rebus mag
nis locutura sū: et aperient᷑ la
bia mea ut recta p̄dicent. Veri
tatē meditabit᷑ guttur meū:
et labia mea detestabūt᷑ impiū.
Iusti sūt oēs sermones mei: nō
est in eis prauū quid neq̄ puer
sum. Recti sunt ītelligētibꝫ: et
equi īuenientibꝫ scienciā. Accipi
te disciplinā meā et non pecuni

am: doctrinā magis q̄ aurū
eligite. Melior ē enī sapiencia
cunctis opibꝫ p̄ciosissimis: et oē
desiderabile ei non potest cōpa
rari. Ego sapiā habito in cōsi
lio: et eruditis intersū cogita
tionibꝫ. Timor dnī odit malū.
Arrogantiā et supbiā et viam
prauā: et os bilingue detestor.
Meū est consiliū et equitas:
mea prudentia. mea ē fortitu
do. Per me reges regnāt: et le
gū conditores iusta decernūt.
Per me principes imperant:
et potentes decernūt iusticiā.
Ego diligētes me diligo: et q̄
mane vigilant ad me īuenient
me. Mecū sunt diuicie et gloīa:
opes supbe et iusticia. Melior
ē fructus meus auro et lapide
p̄cioso: et genimina mea argē
to electo. In vijs iusticie ambu
lo in medio semitarū iudicij:
ut ditem diligētes me. et the
sauros eoꝝ repleam. Dn̄s pos
sedit me in inicio viarū suarū:
anteq̄ quicq̄ faceret a principio
Ab eterno ordinata sū. et ex an
tiquis: anteq̄ terra fieret. Non
dū erant abyssi: et ego iam cō
cepta eram. Necdū fontes aq̄
rū eruperāt: necdū montes
graui mole cōstiterant. Ante
colles ego parturiebar. Adhuc

terrã non fecerat: et flumina
et cardines orbis terre. Quãdo
preparabat celos aderã: quãdo cer
ta lege et gyro vallabat abyſ
ſos. Quãdo ethera firmabat ſur
ſum: et librabat fontes aquaꝝ.
Quando circũdabat mari ter
minũ ſuũ: et legẽ ponebat a
quis ne tranſirent fines ſuos
Quãdo appendebat fundamen
ta terre: cũ eo eram cũcta cõpo
nens. Et delectabar p ſingulos
dies ludens corã eo omni tẽpore.
ludens in orbẽ terrarũ: et deli
cie mee eſſe cũ filijs hoĩum. Nũc
ergo filij audite me: beati qui
cuſtodiũt vias meas. Audite
diſciplinã et eſtote ſapientes:
et nolite abicẽ eam. Beatus ho
mo q audit me: qui vigilat ad
fores meas cotidie. et obſeruat
ad poſtes oſtij mei. Qui me ĩ
uenerit ĩueniet vitã: et hauri
et ſalutẽ a dño. Qui aũt in me
peccauerit: ledet aĩam ſuam.
Omnes q me oderũt: diligũt
mortem. Cam. ix.

Sapientia edificauit ſi
bi domũ: excidit columpnas ſep
tem. Immolauit victimas ſu
as: miſcuit vinũ: et poſuit
menſam ſuã. Miſit ancillas
ſuas ut vocarẽt ad arcem: et
ad menia ciuitatis. Si quis ẽ
paruulus: veniat ad me. Et inſi
pientibꝫ locuta eſt. Venite come
dite panẽ meũ: et bibite vinũ
qd miſcui vobis. Relinquite ĩ
fanciã et viuite: et ambulate
in vias prudentie. Qui erudit
deriſorẽ. ipſe ſibi iniuriã facit:
et qui arguit impiũ. generat
maculã ſibi. Noli arguere de
riſorẽ: ne oderit te. Argue ſa
pientẽ: et diliget te. Da ſapi
enti occaſionẽ: et addet ei ſa
piẽtia. Doce iuſtũ: et feſtina
bit accipere. Principiũ ſapiẽ ti
mor dñi: et ſciencia ſcõꝝ prudẽ
tia. Per me eñ multiplicabũt
dies tui: et addent tibi anni vite
Si ſapiens fueris. tibimetipſi e
ris: ſi autẽ illuſor. ſolus porta
bis malũ. Mulier ſtulta et cla
moſa plenaq; illecebris. et nich
il oĩno ſciens: ſedit in foribus
domus ſue. ſup ſellam in excel
ſo vrbis loco: ut vocaret tranſe
untes per viã. et pgentes in i
tinere ſuo. Qui eſt paruulus: de
clinet ad me. Et vecordi locu
ta eſt. Aque furtiue dulciores
ſũt: et panis abſconditus ſua
uior. Et ignorauit qd gygan
tes ibi ſint: et in profundis in
ferni cõuiue eius. Caplm x.

Filius decimũ
ſapiens letificat patrẽ:

filius vero stultus mestitia ē ma
tris sue. Non proderūt thesauri
impietatis: iustitia vero libera
bit a morte. Non affliget dn̄s
fame animā iusti: et insidias
impioꝝ subuertet. Egestatem
opata est manus remissa: ma
nus aūt fortiū diuitias parat.
Qui ꝯgregat in messe filius sa
piens est: qui autē stertit estate
filius ꝯfusionis. Bn̄dictio dn̄i
sup caput iusti: os aūt impioꝝ
operit iniquitatē. Memoria
iusti cū laudibꝫ: et nomē īpioꝝ
putrescet. Sapiens corde pcep
ta suscipit: stultus ceditur la
biis. Qui ambulat simplicit̄
ambulat ꝯfidenter: qui autē
deprauat vias suas manifest⁹
erit. Qui ānuit oculo dabit
dolorē: stultus labiis verbera
bit̄. Vena vite os iusti: et os ī
pioꝝ operit iniqtatē. Odiū
suscitat rixas: et uniuersa delic
ta operit caritas. In labiis sa
pientis īuenit̄ sapiētia: et vir
ga in dorso eius qui indiget cor
de. Sapientes abscondūt scien
tiā: os aūt stulti ꝯfusioni proxi
mū est. Substantia diuitis
urbs fortitudinis eius: pauor
pauperū egestas eorū. Opus
iusti ad vitam: fructus aūt īpii
ad peccatū. Via vite custodienti

disciplinā: qui aūt increpationes
relinquit errat. Abscondunt
odiū labia mendacia: qui pro
fert ꝯtumelias insipiens est.
In multiloquio peccatū non
deerit: qui aūt moderat̄ labia
sua prudentissim⁹ est. Argen
tū electū lingua iusti: cor īpio
rū pro nichilo. Labia iusti eru
diūt plurimos: qui aūt indoc
ti sunt in cordis egestate mo
rient̄. Benedictio dn̄i diuites
facit: nec sociabitur ei afflic
tio. Quasi p risū stultus opat̄
scelus: sapientia aūt est viro
prudentia. Qđ timet impius
veniet sup eū: desideriū suum
iustis dabit̄. Quasi tempestas
trāsiens non erit impius: ius
tus autē quasi fundamentū
sempiternū. Sicut acetū denti
bus et fumus oculis: sic piger
hiis qui miserūt eū. Timor do
mini apponet dies: et anni ī
pioꝝ breuiabūtur. Expecta
tio iustoꝝ leticia: spes aūt im
pioꝝ peribit. Fortitudo simpli
cis via dn̄i: et pauor hiis qui
operant̄ malū. Iustus in eter
nū non cōmouebit̄: impii aūt
non habitabūt sup terrā. Os
iusti parturiet sapiēciā: lin
gua prauoꝝ peribit. Labia
iusti ꝯsiderāt placita: et os ī

piorum puersa. Capit'm xi
Statera dolosa abhoīatio
est apud deū: et pondus
equū voluntas eius. Ubi fuit
supbia. ibi erit et cōtumelia:
ubi aūt humilitas. ibi et sapiētia
Simplicitas iustoꝝ diriget eos:
et supplantatio pūersoꝝ vasta
bit illos. Non proderunt diui
tie in die vltionis: iusticia autē
liberabit a morte. Iusticia sim
plicis diriget viā eius: et in im
pietate sua corruet impius.
Iusticia rectoꝝ liberabit eos:
et in insidijs suis capient' iniq'
Mortuo hoīe impio nulla erit
vltra spes: et expectatio sollici
toꝝ peribit. Justus de angustia
liberatus est: et tradetur impi'
pro eo. Simulator ore decipit
amicū suū: iusti aūt liberabūt'
sciencia. In bonis iustoꝝ exalta
bit' ciuitas: et in pditōe impioꝝ
erit laudatio. Bn̄dictione iusto
rū exaltabit' ciuitas: et ore īpio
rū subuertet'. Qui despicit ami
cū suū indigens corde est: vir
autē prudens tacebit. Qui am
bulat fraudulenter reuelat ar
chana: qui aūt fidelis est. celat
amici cōmissū. Ubi non est
gubernator populus corruet:
salus aūt ubi multa cōsilia.
Affliget' malo qui fidem facit
pro extraneo: qui aūt cauet la
queos securus erit. Mulier gra
ciosa inueniet gloriā: et robus
ti habebūt diuicias. Benefa
cit aīe sue vir misericors: qui
aūt crudelis est. et pinquos abi
cit. Impius facit opus īstabile:
seminanti aūt iusticiā merces
fidelis. Clementia pparat
vitā: et sectatio maloꝝ mortē.
Abhoīabile dn̄o cor prauū: et
voluntas eius in hijs qui simpli
citer ambulant. Manus in
manu non erit īnocens ma
lus: semen aūt iustoꝝ saluabi
tur. Circulus aureus in narib'
suis: mulier pulchra et fatua.
Desideriū iustoꝝ omē bonū ē:
prestolatio impioꝝ furor. A
lij diuidūt ppria et ditiores fi
unt: alij rapiūt non sua. et
semp in egestate sunt. Anima
que benedicit īpinguabitur:
et qui īebriat. ipse quoqȝ ine
briabit'. Qui abscondit fru
menta maledicet' in populis:
bn̄dictio aūt sup caput vendē
tiū. Bene cōsurgit diluculo q'
querit bona: qui aūt inuestiga
tor maloꝝ est opprimet' ab eis
Qui cōfidit in diuicijs suis cor
ruet: iusti aūt quasi vireus fo
liū germinabūt. Qui cōtur
bat domū suā possidebit ven

tos: et qui ſtultus eſt ſeruiet ſapi
enti. Fructus iuſti lignū vite: et
qui ſuſcipit aīas ſapiens eſt. Si
iuſtus in terra recipit: qūto ma
gis impius et peccator. xij

Qui diligit diſciplinā dili
git ſciētiā: qui autē odit
increpacões inſipiens eſt. Qui
bonus ē hauriet a dño graciā:
qui autē ɔfidit cogitacōibꝫ ſuis
impie agit. Non roborabit᷑ ho
mo ex impietate: et radix iuſtoꝝ
non cōmouebit᷑. Mulier diligēs
corona eſt viro ſuo: et putredo
in oſſibꝫ eius que ɔfuſione res
dignas gerit. Cogitacōes iuſtoꝝ
iudicia: et ɔſilia impioꝝ frau
dulencia. Verba impioꝝ inſidi
antur ſanguini: os iuſtoꝝ libe
rabit eos. Verte īpios et non e
runt: domus aūt iuſtoꝝ ꝑmane
bit. Doctrina ſua noſcet᷑ vir: q̄
autē vanus et excors eſt. pate
bit ɔtēptui. Melior eſt paup et
ſufficiens ſibi: q̄ glorioſus et in
digens pane. Nouit iuſtus aīās
iumentoꝝ ſuoꝝ: viſcera aūt impio
rū crudelia. Qui opat᷑ terrā ſuā
ſaturabit᷑ panibꝫ: qui aūt ſecta
tur ociū ſtultiſſimus eſt. Deſi
deriū īpii monumentū eſt peſ
ſimoꝝ: radix aūt iuſtoꝝ ꝓficiet.
Propter pccā labioꝝ ruina ꝓxi
mat malo: effugiet aūt iuſtus
de anguſtia. De fructu oris ſui
vnuſqſq; replebit᷑ bonis: et iux
ta opa manuū ſuaꝝ retribue
tur ei. Via ſtulti recta in oculis
eius: qui aūt ſapiens eſt audit
conſilia. Fatuus ſtatim indicat
iram ſuā: qui aūt diſſimulat
iniuriā callidus eſt. Qui qd̄ no
uit loquit᷑. index iuſticie eſt: q̄
autē mentit᷑. teſtis ē fraudulē
tus. Eſt qui ꝓmittit et quaſi
gladio pungit᷑ ɔſciencie: lin
gua aūt ſapientū ſanitas eſt.
Labiū veritatis firmū erit in
ꝑpetuū: qui aūt teſtis eſt repenti
nus. concīnat linguā menda
cij. Dolus in corde cogitantiū
mala: qui aūt ineūt pacis conſi
lia ſequit᷑ eos gaudiū. Non ɔ̄
triſtabit iuſtū qd̄qd̄ ei acciderit:
impij aūt replebūt᷑ malo. Ab
hominatio eſt dño labia mē
dacia: qui aūt fideliter agūt pla
cent ei. Homo verſutus celat
ſcienciā: et cor inſipiencium ꝓ
uocat ſtulticiā. Manus fortiū
dñabit᷑: que aūt remiſſa eſt. tri
butis ſeruiet. Meror in corde
viri humiliabit eū: et ſermo
ne bono letificabit᷑. Qui negli
git dampnū ꝓpter amicū iuſ
tus eſt: iter autē impioꝝ deci
piet eos. Non inueniet fraudu
lentus lucrū: et ſubſtancia ho

nimis erit auri precium. In se
mita iusticie vita: iter autem devi
um ducit ad mortem. xiii

Filius sapiens doctrina pa
tris: qui autem illusor est
non audit cum arguitur. De fruc
tu oris homo saturabitur bonis:
anima autem prevaricatorum iniqua. Qui
custodit os suum custodit animam
suam: qui autem inconsideratus est ad
loquendum sentiet mala. Vult
et non vult piger: anima autem ope
rantium impinguabitur. Verbum
mendax iustus detestabitur: im
pius autem confundit et confundetur.
Iusticia custodit innocentis vi
am: impietas vero peccatorem
supplantat. Est quasi dives
cum nichil habeat: et est quasi
pauper cum in multis diviciis sit.
Redemptio anime viri divicie sue:
qui autem pauper est increpationem
non sustinet. Lux iustorum leti
ficat: lucerna autem impiorum exti
guetur. Inter superbos semper iur
gia sunt: qui autem agunt omnia
consilio reguntur sapientia. Substan
tia festinata minuetur: que autem
paulatim colligitur manu mul
tiplicabitur. Spes que differtur
affligit animam: lignum vite desi
derium veniens. Qui detrahit
alicui rei: ipse se in futurum ob
ligat: qui autem timet preceptum: in
pace versabitur. Lex sapientis fons
vite: ut declinet a ruina mortis.
Doctrina bona dabit graciam:
in itinere contemptorum vorago.
Astutus omnia agit cum consilio: qui
autem fatuus est aperiet stulticiam.
Nuncius impii cadet in malum: le
gatus fidelis sanitas. Egestas
et ignominia ei qui deserit dis
ciplinam: qui autem acquiescit argu
enti glorificabitur. Desiderium si
compleatur delectat animam: detestantur
stulti eos qui fugiunt mala. Qui
cum sapientibus graditur sapiens
erit: amicus stultorum efficietur
similis. Peccatores persequitur malum:
et iustis retribuentur bona. Bonus
relinquet heredes filios et nepo
tes: et custoditur iusto substantia
peccatoris. Multi cibi in novalibus
patrum: et alii congregantur absque
iudicio. Qui parcit virge odit
filium suum: qui autem diligit illum in
stanter erudit. Iustus comedit
et replet animam suam: venter autem
impiorum insaturabilis. Capitulum

Sapiens mulier xiiii
edificat domum suam:
insipiens extructam quoque destru
et manibus. Ambulans recto i
tinere et timens deum: despicitur
ab eo qui infami graditur via.
In ore stulti virga superbie: la
bia sapientium custodiunt eos.

Vbi non ſunt boues. p̄ſepe va
cuũ eſt: ubi aũt plurime ſegetes.
ibi manifeſta fortitudo bouis.
Teſtis fidelis non mentietur: pro
fert mendaciũ teſtis doloſus.
Querit deriſor ſapiãm et non
ĩueniet: doctrina prudentiũ fa
cilis. Vade contra virũ ſtultũ:
et neſcit labia prudentie ſapiã
callidi eſt. intelligẽ viam ſuã:
et imprudẽtia ſtultoꝝ errans.
Stultus illudit peccatũ: et inť
iuſtos morabitur gratia. Cor
qđ nouit amaritudinẽ aĩe ſue:
in gaudio eius non miſcebit
extraneus. Domus ĩpioꝝ dele
bit: tabernacula iuſtoꝝ germi
nabũt. Eſt via que videt hoĩ
iuſta: nouiſſima aũt eius dedu
cũt ad mortẽ. Riſus dolore miſ
cebit: et extrema gaudij luctus
occupat. Viis ſuis replebit ſtul
tus: et ſup eũ erit vir bonus. In
nocens credit omĩ verbo: aſtu
tus cõſiderat greſſus ſuos. Sa
piens timet et declinat a malo:
ſtultus tranſilit et cõfidit. Im
patiens opabit ſtultitiã: et
vir verſutus odioſus eſt. Poſ
ſidebũt paruuli ſtultitiã: et aſtu
ti expectabũt ſciẽtiã. Jacebũt
mali ante bonos: et impij an
te portas iuſtoꝝ. Etiã p̄ximo
ſuo paup odioſus erit: amici

vero diuitũ multi. Qui deſpicit
p̄ximũ ſuũ peccat: qui aũt mi
ſeret pauperi. beatus erit. Qui
credit in dño miſericordiã di
ligit: errant qui operant ma
lũ. Miſericordia et veritas:
preparant bona. In omĩ ope
re erit habundantia: ubi aũt ver
ba ſũt plurima. ibi frequent
egeſtas. Corona ſapientiũ di
uitie eoꝝ: fatuitas ſtultoꝝ im
prudentia. Liberat aĩas teſtis
fidelis: et profert mendacia ver
ſipellis. In timore dñi fiducia
fortitudinis: et filijs eius erit
ſpes. Timor dñi fons vite: ut
declinet a ruina mortis. In mul
titudine populi dignitas re
gis: et in paucitate plebis ig
nominia principis. Qui patiẽs
eſt multa gubernat prudentia:
qui aũt ĩpatiens eſt exaltat ſtul
titiã ſuã. Vita carnium. ſanitas
cordis: putredo oſſiũ. inuidia.
Qui calũpniat egentẽ expro
brat factori eius: honorat aũt
eũ qui miſeret pauperi. In ma
litia ſua expellet impius: ſpe
rat aũt iuſtus in morte ſua. In
corde prudentis requieſcit ſa
pientia: et indoctos quoq; eru
diet. Juſtitia eleuat gentem:
miſeros facit populos pecca
tũ. Acceptus eſt regi miniſter

intelligens: iracundiã ei⁹ inuti
lis sustinebit. xv.
Responsio mollis frangit
iram: sermo durus suscitat fu
rorẽ. Lingua sapientiũ ornat sci
entiã: os fatuorum ebullit stulti
ciam. In omni loco: oculi dñi
contẽplant̃ bonos et malos. Lin
gua placabilis lignũ vite: q̃
aũt immoderata est conteret spiri
tũ. Stultus irridet disciplinã
patris sui: qui aũt custodit incre
pacões astutior fiet. Domus
iusti plurima fortitudo: et in
fructibus impij conturbatio. La
bia sapientiũ disseminabũt
scienciã: cor stultorum dissimile
erit. Victime impiorum abhoĩa
biles dño: vota iustorum placabi
lia. Abhoĩatio est dño via impij:
qui sequit̃ iusticiã diligit̃ ab
eo. Doctrina mala deserenti vi
am vite: qui increpacões odit
morietur. Infernus et pdicio co
ram dño: quãto magis corda
filiorum hoĩm. Non amat pesti
lens eũ qui se corripit: nec ad sa
pientes gradit̃. Cor gaudens
exhilarat faciem: in merore
animi deicit̃ spũs. Cor sapien
tis querit doctrinã: et os stulto
rũ pascit̃ imperitia. Omnes
dies pauperis mali: secura mẽs
quasi iuge cõuiuiũ. Melius est
parũ cũ timore dñi: q̃ thesauri
magni et insaciabiles. Melius
est vocari ad olera cũ caritate:
q̃ ad vitulũ saginatũ cũ odio.
Vir iracundus prouocat rixas:
qui paciens est mitigat susci
tatas. Iter pigrorum quasi sepes
spinarũ: via iustorum absq̃ offen
diculo. Filius sapiens letificat
patrẽ: et stultus homo despicit
matrẽ suã. Stulticia gaudiũ
stulto: et vir prudens dirigit gres
sus. Dissipant̃ cogitacões ubi
non ẽ consiliũ: ubi vero plures
sũt cõsiliarij. cõfirmant̃. Letat̃
homo in sentencia oris sui: et ser
mo oportunus est optimus. Se
mita vite sup eruditũ: ut declinet
de iferno nouissimo. Domũ sup
borum demoliet̃ dñs: et firmos fa
ciet terminos vidue. Abhoĩatio
dñi cogitacões male: et purus
sermo pulcherrimus firmabitur
ab eo. Conturbat domũ suã qui
sectat̃ auariciã: qui aute odit
munera viuet. Mens iusti medi
tabit̃ obedienciã: os impiorum re
dundat malis. Longe est dñs
ab impijs: et orões iustorum exaudi
et. Lux oculorum letificat aĩam: fa
ma bona impinguat ossa. Auris
q̃ audit increpacões vite: in me
dio sapientiũ cõmorabit̃. Qui
abicit disciplinã: despicit aĩam

p̃ mĩaz et fidẽ pgant̃ peccã: p timore
aũt dñi declinat oĩs a malo.

ſuam: qui aũt acquieſcat ĩ crepati
onib; poſſeſſor eſt cordis. Timor
dñi diſciplina ſapiẽ: et gloriã p̄
cedit humilitas. Cap^m xvi

Hominis eſt animũ p̄para
re: et dñi gubernare linguam.
Omnes vie hoĩm patent oculis
eius: ſpirituũ ponderator ẽ dñs.
Reuela dño opa tua: et diriget̃
cogitacões tue. Uniuerſa ꝓpter
ſemetip̄m operatus ẽ dñs: im
piũ quoq; ad diẽ malũ. Abhoĩa
tio dñi eſt oĩs arrogans: eciã ſi
manu ad manũ fuerit. non erit
ĩnocens. Miſericordia et verita
te redimit̃ iniq̃tas: et in timore
dñi declinat̃ a malo. Cũ placue
rint dño vie hoĩs: inimicos quo
q; eius cõuertet ad pacẽ. Melius
eſt parũ cũ iuſticia: q̃ multi fruc
tus cũ iniquitate. Cor hoĩs diſ
ponet viã ſuã: ſed dñi eſt dirigẽ
greſſus eius. Diuinatio in la
bys regis: in iudicio non erra
bit os eius. Pondus et ſtatera
iudicia dñi ſũt: et opera ei' oẽs
lapides ſeculi. Abhoĩabiles regi
qui agũt impie: qm̃ iuſticia fir
matur ſoliũ. Uolũtas regũ la
bia iuſta: qui recta loquit̃ di
riget̃. Indignatio regis nũcij
mortis: et vir ſapiens placabit
eam. In hylaritate vultus re
gis vita: et clemencia ei' quaſi
ymber ſerotinus. Poſſide ſapien
ciam. q̃a auro melior eſt: et ac
quire prudenciã. q̃a p̄cioſior ẽ
argento. Semita iuſtoꝝ decli
nat mala: cuſtos aĩe ſue ſeruat
viam ſuã. Contritionẽ prece
dit ſupbia: et ante ruinã exal
tat̃ ſpiritus. Melius eſt humilia
ri cũ mitib;: q̃ diuidere ſpolia
cũ ſupbis. Eruditus in verbo.
reperiet bona: et qui in dño
ſperat beatus eſt. Qui ſapiens
corde eſt appellabit̃ prudens:
et qui dulcis eloquio maiora
reperiet. Fons vite eruditio poſ
ſidentis: doctrina ſtultoꝝ fatui
tas. Cor ſapientis erudiet os
eius: et labijs illi' addet graciã.
Fauus mellis verba cõpoſita:
dulcedo aĩe ſanitas oſſiũ. Eſt
via q̃ videt̃ hoĩ recta: et nouiſ
ſima eius ducit ad mortẽ. Aĩa
laborantis laborat ſibi: quia
cõpulit eũ os ſuũ. Vir impius
fodit malũ: et in labijs ei' ig
nis ardeſcit. Homo puerſus ſuſ
citat lites: et verboſus ſeparat
principes. Vir iniquus lactat
amicũ ſuũ: et ducit eũ p viam
non bonã. Qui attonitis ocu
lis cogitat praua: mordens
labia ſua pficit malũ. Coro
na dignitatis ſenectus: que in
vijs iuſticie reperiet̃. Melior ẽ

paciẽs viro forti:et qui dñat̃ aĩo
ſuo expugnatore vrbiũ. Sortes
mittunt̃ in ſinu:ſed a dño tem
perant̃ Caᵐ xvij

Melior eſt buccella ſicca cũ
gaudio:q̃ domus plena victi
mis cũ iurgio. Seruus ſapiens
dominabit̃ filijs ſtultis:et int̃
fr̃es hereditatẽ diuidet. Sicut
igne probat̃ argentũ et aurũ
camino:ita corda probat dñs
Malus obedit lingue iníque:
et fallax obtemperat labijs mẽ
dacibꝫ. Qui deſpicit pauperem
exprobrat factori eius:et q̃ in
ruina letat̃ alteri⁹. non erit in
punitus. Corona ſeniũ filij filio
rũ:et gloria filioꝝ patres eoꝝ
Non decent ſtultũ verba ꝯpoſi
ta:nec principẽ labiũ mentiẽs
Gẽma gratiſſima expectacio
preſtolantis:quocũqꝫ ſe verte
rit prudenter ĩtelliget. Qui ce
lat delictũ querit amicicias:q̃
altero ſermone repetit. ſeparat
federatos. Plus proficit correp
tio apud prudentẽ:q̃ centũ pla
ge apud ſtultũ. Semꝑ iurgia
querit malus:angelus aũt cru
delis mittet̃ contra eũ. Expe
dit magis vrſe occurrere rap
tis fetibꝫ:q̃ fatuo confidenti
ſibi in ſtulticia ſua. Qui red
dit mala pro bonis:non rece
det malũ de domo eius. Qui dimit
tit aquã caput eſt iurgioꝝ:et
anteq̃ paciat̃ ꝯtumeliã. iudiciũ
deſerit. Et qui iuſtificat impiũ
et qui ꝯdẽpnat iuſtũ:abhoĩabi
lis eſt vterqꝫ apud deũ. Quid ꝓ
deſt habere diuicias ſtultũ:cũ
ſapientiã emere non poſſit:
Omĩ tpe diligit qui amicus ẽ:
et frater in anguſtijs ꝯprobat̃
Homo ſtultus plaudet mani
bus:cũ ſpoſponderit pro ami
co ſuo. Qui meditat̃ diſcordias
diligit rixas:et q̃ exaltat os ſu
um querit ruinã. Qui ꝑuerſi
cordis ẽ non inueniet bonũ:et
qui vertit linguã incidet in ma
lũ. Natus eſt ſtultus in ignomi
nia ſua:ſed nec pater in fatuo
filio letabit̃. Animus gaudens
etatẽ floridã facit:ſpiritus triſ
tis exſiccat oſſa. Munera de ſinu
ĩpius accipit:vt peruertat ſemi
tas iudicij. In facie prudentis
lucet ſapiencia:oculi ſtultoꝝ in
finibus terre. Ira patris filius
ſtultus:et dolor matris que ge
nuit eũ. Non eſt bonũ dãpnũ
inferre iuſto:nec percutere prin
cipem qui recta iudicat. Qui
moderat̃ ſermones ſuos doctus
et prudens eſt:et preciosi ſpũs
vir eruditus. Stultus quoqꝫ ſi
tacuerit ſapiens reputabit̃:

et ſi ɔpreſſerit labia ſua ĩtelligẽs
O cca Cap[itulum] xviij
ſiones querit qui vult
recedere ab amico: omni tpe erit
exprobrabilis. Non recipit ſtul
tus verba prudentie: niſi ea dix
erit que verſant in corde eius.
Impius cũ in pfundo venerit
peccatoꝝ ɔtempnet: ſed ſequetur
eũ ignominia et obprobriũ.
Aqua profunda verba ex ore
viri: et torrens redundans fons
ſapientie. Accipere pſonã ĩpij
in iudicio non eſt bonũ: ut de
clines a veritate iudicij. Labia
ſtulti ĩmiſcent ſe rixis: et os eius
iurgia prouocat. Os ſtulti cõ
tritio eius: et labia ipſius rui
na anime eius. Verba bilinguis
quaſi ſimplicia: et ipſa perueni
unt uſqꝫ ad ĩteriora ventris.
Qui mollis et diſſolutus eſt ĩ
opere ſuo: frater ẽ ſua opera
diſſipantis. Turris fortiſſima
nomen dñi: ad ipſam currit
iuſtus et exaltabitur. Subſtãtia
diuitis vrbs roboris eius: et q̃
ſi murus validus circũdans
eũ. Anteq̃ conteratur exaltatur cor
hoĩs: et anteq̃ glorificetur humi
liatur. Qui prius reſpondet q̃ au
diat: ſtultũ ſe eſſe demonſtrat.
et ɔfuſione dignũ. Spũs viri
ſuſtentat inbecillitatẽ ſuam.
ſpiritũ vero ad iraſcendũ faci
lem quis poterit ſuſtinere. Cor
prudens poſſidebit ſcientiã:
et auris ſapientiũ querit doc
trinã. Donũ hoĩs dilatat viã
eius: et ante principes ſpaciũ
ei facit. Iuſtus prior eſt accuſa
tor ſui: veniet amicus eius et
inueſtigabit eũ. Contradictio
nes cõprimit ſors: et inter potẽ
tes quoqꝫ diiudicat. Frater q
adiuuatur a fratre quaſi ciuitas
firma: et iudicia quaſi vectes
vrbiũ. De fructu oris viri reple
bitur venter eius: et genimina
labioꝝ illius ſaturabũt eum.
Mors et vita in manu lingue:
q diligũt eam comedent fruc
tus eius. Qui ĩuenit mulierẽ
bonã inuenit bonũ: et hauriet
et iocũditatẽ a dño. Cũ obſe
cratoĩbꝫ loquetur paup: et diues
effabitur rigide. Vir amabilis
ad ſocietatẽ: magis amicus
erit q̃ frater. xix
M elior eſt paup qui am
bulat in ſimplicitate ſua: q̃
diues torquens labia inſipiẽs
Ubi non eſt ſcientia aĩe non ẽ
bonũ: et qui feſtinus eſt pedi
bꝫ offendet. Stultitia hoĩs ſup
plantat greſſus eius: et contra
deũ feruet aĩo ſuo. Diuicie ad
dũt amicos plurimos: a pau

pere aūt et hii quos habuit sepa
rauit. Testis falsus non erit īpu
nitus : et qui mendacia loquit᷑
non effugiet. Multi colūt pso
nam potentis : et amici sunt do
na tribuentis. Fratres hoīs pau
peris oderunt eū : insup et ami
ci procul recesserūt ab eo. Qui
tantū verba sectat᷑ nichil habe
bit : qui aūt possessor est mētis.
diligit aīām suā : et custos pru
dentie inveniet bona. Testis fal
sus non erit īpunitus : et qui
loquit᷑ mendacia peribit. Non
decent stultū delicie : nec servum
dñari principib;. Doctrina viri
p paciām noscit᷑ : et gloria ei⁹
est iniqua ptergredi. Sicut fre
mitus leonis ita et regis ira :
et sicut ros sup herbam ita et
hilaritas eius. Dolor prīs filius
stultus : et tecta iugiter pstillā
cia litigiosa mulier. Domus
et divitie dant᷑ a parentib; : a
dño autē pprie uxor prudens.
Pigredo īmittit soporē : et aīa
dissoluta esuriet. Qui custodit
mandatū custodit aīām suā :
qui aūt negligit vias suas mor
tificabit᷑. Fenerat᷑ dño qui mise
ret᷑ pauperi : et vicissitudinem
suā reddet ei. Erudi filiū tuū ne
desperes : ad īterfectionē autē ei⁹
ne ponas aīām tuā. Qui īpa

ciens est sustinebit dampnū :
et cū rapuerit aliud apponet.
Audi consiliū et suscipe discipli
nam : ut sis sapiens in novissi
mis tuis. Multe cogitacōes in
corde viri : voluntas aūt dñi pma
nebit. Homo indigens miseri
cors est : et melior est paup q̄
vir mendax. Timor dñi ad vitā :
et in plenitudine cmorabitur
absq; visitacōe pessimi. Abscō
dit piger manū suā sub ascella :
nec ad os suū applicat eam.
Pestilente flagellato stultus
sapientior erit : si aūt corripue
ris sapientē intelliget discipli
nam. Qui affligit patrē et fu
gat matrē : ignominiosus ē
et infelix. Non cesses fili audi
re doctrinā : nec ignores ser
mones sciencie. Testis iniqu⁹
deridet iudiciū : et os impioꝝ
devorat iniqtatē. Parata sūt
derisorib; iudicia : et mallei p
cucientes stultoꝝ corporib;. Cam
xx

Luxuriosa res vinū.
et tumultuosa ebrietas :
quicūq; hiis delectat᷑ non erit
sapiens. Sicut rugitus leonis :
ita et terror regis. Qui provo
cat eū : peccat in aīām suā.
Honor est hoī qui separat se
a contentionib; : omēs aūt stul
ti miscent᷑ cōtumeliis. Propter

frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate et non dabitur ei. Sicut aqua profunda sic consilium in corde viri: sed homo sapiens exhauriet illud. Multi homines misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inveniet? Iustus qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios derelinquet. Rex qui sedet in solio iudicii: dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere mundum est cor meum: purus sum a peccato? Pondus et pondus. mensura et mensura: utrumque abhominabile est apud deum. Ex studiis suis intelligitur puer: si munda et recta sunt opera eius. Aurem audientem. et oculum videntem: dominus fecit utrumque. Noli diligere sompnum: ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos: et saturare panibus. Malum est malum est. dicit omnis emptor: et cum recesserit tunc gloriabitur. Aurum et multitudo gemmarum. et vas preciosum: labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni: et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suavis est homini panis mendacii: et postea implebitur os eius calculo. Cogitationes consiliis roborabuntur: et gubernaculis tractanda sunt bella. Et qui revelat misteria et ambulat fraudulenter. et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui maledicit patri suo et matri: extinguetur lucerna eius in mediis tenebris. Hereditas ad quam festinatur in principio: in novissimo benedictione carebit. Ne dicas reddam malum: expecta dominum et liberabit te. Abhominatio apud dominum est pondus et pondus: statera dolosa non est bona. A domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum potest intelligere viam suam? Ruina est homini devorare sanctos: et post vota tractare. Dissipat impios rex sapiens: et incurvat super eos fornicem. Lucerna domini spiraculum hominis: que investigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roboratur clementia thronus eius. Exultatio iuvenum fortitudo eorum: et dignitas senum canicies. Livor vulneris absterget mala: et plage in secretioribus ventris.

Cap. xxi.

Sicut divisiones aquarum. ita cor regis in manu domini: quocumque voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda dominus. Facere misericordiam et iudicium: magis placet domino quam victime. Exaltatio

oculoꝝ et dilatacio cordis: lucer
na impioꝝ peccatū. Cogitacōēs
robuſti ſemp in habūdancia:
oīs aūt piger ſemp in egeſtate
eſt. Qui ꝯgregat theſauros
lingua mendacij. vanus et ex
cors eſt: et īpinget ad laque
os mortis. Rapine īpioꝝ detra
hent eos: quia noluerūt face
iudiciū. Peruerſa via viri alie
na eſt: qui aūt mūdus eſt. rec
tum opus eius. Melius eſt ſe
dere in angulo domatis: q̄ cū
muliere litigioſa et in domo
cōmuni. Aīa impij deſiderat
malū: non miſerebit' p̄ximo
ſuo. Multato peſtilente ſapiē
cior erit paruulus: et ſi ſectetur
ſapiētem ſumet ſcientiā. Exco
gitat iuſtus de domo impij:
ut detrahat impios a malo
Qui obturat aurē ſuā ad cla
morē pauperis: et ipſe clama
bit et non exaudiet'. Munus
abſconditū extinguet iras: et
donū in ſinu indignacōem
maximā. Gaudiū iuſto eſt fa
cere iudiciū: et pauor opera
tib' iniq̄tatē. Vir qui errauer
it a via doctrine: in cetu gy
gancium ꝯmorabit'. Qui dili
git epulas in egeſtate erit: q̄
amat vinū et pinguia non di
tabit'. Pro iuſto dabit' impi'
et pro rectis iniqu'. Melius ē
habitare in terra deſerta: q̄ cū
muliere rixoſa et iracūda. The
ſaurus deſiderabilis et oleū
in habitaculo iuſti: et īprudēs
homo diſſipabit illud. Qui
ſequit' iuſticiā et miām: inue
niet vitā et gloriā. Ciuitatē
fortiū aſcendit ſapiens: et
deſtruxit robur fiducie eius.
Qui cuſtodit os ſuū et linguā
ſuā: cuſtodit ab anguſtijs ani
mam ſuā. Superbus et arrogās
vocat' indoctus: qui in ira o
perat' ſupbiā. Deſideria occi
dūt pigrū: noluerūt enī q̄cq̄
manus eius operari. Tota
die ꝯcupiſcit et deſiderat: qui
autē iuſtus eſt. tribuet et nō
ceſſabit. Hoſtie impioꝝ ab
hoīabiles: que offerūt' ex ſce
lere. Teſtis mendax peribit:
vir obediens loquet' victoriā
Vir impius procaciter obfir
mat vultū ſuū: qui aūt rectus
eſt corrigit viā ſuā. Non eſt
ſapiā non eſt prudencia: non
ē ꝯſiliū contra dn̄m. Equus
parat' ad diem belli: dn̄s aūt
ſalutē tribuet. Cam xxij

Melius ē nomen bonū
q̄ diuicie multe: ſup
aurū et argentū gracia bona
Diues et paup obuiauerūt

sibi: utriusqꝫ autē opator est
dn̄s. Callidus vidit malū et
abscondit se: innocens ptran
siit et afflictus est dāpno. Fi
nis modestie timor dn̄i: divi
cie et gloria et vita. Arma et
gladii in via pversi: custos
aīe sue longe recedit ab eis.
Proverbiū est. adolescens iuxta
viam suā: etiā cū senuerit
non recedet ab ea. Dives pau
peribꝫ imperat: et qui accipit
mutuū servus est fenerantis
Qui seminat iniqtatē metet
mala: et virga ire sue ↄsūma
bit. Qui pronus ē ad miseri
cordiā benedicet: de panibꝫ
enī suis dedit pauperi. Eice de
risorē et exibit cū eo iurgiū:
cessabūtqꝫ cause et cōtumelie
Qui diligit cordis mūdiciā:
ppter graciā labiorꝫ suorꝫ ha
bebit amicū regem. Oculi
domini custodiūt sciām: et
supplantant verba iniqui. Di
cit piger. leo est foris: in medi
o platearꝫ occidendus sum. Fo
vea pfunda os aliene: cui ira
tus est dn̄s incidet in eā. Stul
ticia colligata est in corde pue
ri: et virga discipline fugabit
eam. Qui calū[redacted]at pauperē
ut augeat divicias [redacted]: dabit
ipse diciori et [redacted]ina.

egebit. [illegible]

aurē tuam: et audi verba sa
pientū. Appone autē cor ad
doctrinā meā: que pulchra erit
cū servaveris eam in ore tuo.
et redūdabit in labiis tuis: ut
sit in dn̄o fiducia tua: unde
et ostendi eam tibi hodie. Ec
ce descripsi eam tibi tripliciter
in cogitationibꝫ et sciencia:
ut ostenderē tibi firmitatem.
et eloquia veritatis: rn̄dere
ex hiis illis qui miserunt te.
Non facias violenciā paupe
ri. qa paup est: neqꝫ conteras
egenū in porta: qa dn̄s iudica
bit causā eius: et confringet
eos qui cōfixerūt aīam eius.
Noli esse amicus hoīs iracūdo:
neqꝫ ambules cū viro furioso:
ne forte discas semitas eius.
et sumas scandalū aīe tue.
Noli esse cū hiis qui defigunt
manus suas: et qui vades se
offerunt pro debitis. Si enim
non habes unde restituas: qd
cause est ut tollas operimen
tū de cubili tuo: Ne trāsgredia
ris terminos antiquos: quos
posuerūt patres tui. Vidisti
virū velocem in opere suo: co
ram regibꝫ stabit: nec erit
ante ignobiles. Cap. xxiii.

Quando sederis ut come
das cū principe: diligē

ter attende que sunt posita an
te faciē tuam: et statue cultrū
in gutture tuo: si tamen habes
potestatē in aīam tuā. Ne desi
deres de cibis eius: in quo est pa
nis mendacij. Noli laborare ut
diteris: sed prudentie tue pone
modū. Ne erigas oculos tuos
ad opes quas habere non po
tes: qa facient sibi pēnas q̄si
aquile. et volabūt in celū. Ne
comedas cū hoīe īuido: et ne
desideres cibos eius: quoniā in
similitudine arioli et coniecto
ris estimat qd̄ ignorat. Come
de et bibe dicet tibi: et mens
eius non est tecū. Cibos quos
comederas euomes: et pdes pul
chros sermones tuos. In auri
bus insipientū ne loquaris:
qa despiciēt doctrinā eloquij
tui. Ne attingas terminos p
uulor: et agrū pupillor ne
introeas. Propinquus eni̅ eor
fortis est: et ipse iudicabit cō
tra te causam illor. Ingredia
tur ad doctrinā cor tuū: et au
res tue ad verba scientie. No
li subtrahere a puero disapli
nam. Si eni̅ percusseris eū vir
ga: non morietur. Tu virga p
cuties eū: et aīam eius de infer
no liberabis. Fili mi si sapiēs
fuerit animus tuus. gaudebit

tecū cor meū: et exultabunt re
nes mei. cū locuta fuerint rec
tū labia tua. Non emuletur cor
tuū pctores: sed in timore dnī
esto tota die: qa habebis spem
in nouissimo. et prestolatio
tua non auferet. Audi fili mi
et esto sapiens: et dirige in via
animū tuū. Noli esse in con
uiuijs potatorū: nec in comes
sationibus eor qui carnes ad
vescendū conferunt: qa vacan
tes potibus et dantes symbola
consumentur: et vestietur pannis dor
mitatio. Audi patrem tuū qui
genuit te: et ne contēpnas cum
senuerit mater tua. Veritatē
eme et noli vendere: sapiētiā
et doctrinā et intelligentiam.
Exultat gaudio pater iusti:
qui sapientē genuit letabit in
eo. Gaudeat pater tuus: et ma
ter tua exultet q̄ genuit te. Pre
be fili mi cor tuū michi: et ocli
tui vias meas custodiant. Fouea
eni̅ pfunda est meretrix: et pu
teus angustus aliena. Insidia
tur in via quasi latro: et quos
incautos viderit interficiet.
Cui ve. cui9 patri ve. cui rixe.
cui fouee: cui sine causa vul
nera. cui [redacted] oculorum? Nō Ys. f. s. c.
ne his [redacted] morantur in vino:
et [redacted] epotandis?

qui commorantur
x et student calicibus

Ne intuearis vinū quando fla
uescit: cū splenduerit in vitro
color eius. Ingreditur blande:
sed in nouissimo mordebit ut
coluber: et sicut regulus vene
na diffundet. Oculi tui vide
bunt extraneas: et cor tuū lo
quetur puersa. Et eris sicut dor
miens in medio mari: et q̄si
sopitus gubernator amisso
clauo. Et dices. Verberauerūt
me sed non dolui: traxerunt
me et ego non sensi. Quando
euigilabo: et rursus vina re
periam? Caplm xxiiij

Ne emuleris viros malos
nec desideres esse cū eis:
q̄a rapinas meditatur mens
eorum: et fraudes labia eorum lo
quūtur. Sapiētia edificabitur domus:
et prudencia roborabitur. In doc
trina replebuntur cellaria: vni
uersa substancia preciosa et
pulcherrima. Vir sapiens for
tis est: et vir doctus robustus
et validus. Quia cū disposi
cione initur bellū: et erit salus
ubi multa consilia sunt. Excel
sa stulto sapiētia: in porta non
aperiet os suū. Qui cogitat
mala facere: stultus vocabitur.
Cogitacio stulti peccatū est:
et abhominacio hominum detractor.
Si desperaueris lassus in die an
gustie: imminuetur fortitudo tu
a. Erue eos qui ducuntur ad
mortē: et qui trahuntur ad in
teritū liberare ne cesses. Si
dixeris vires non suppetunt:
qui inspector est cordis ipse
intelligit. Et seruatorē anime
tue nichil fallit: reddetque homi
ni iuxta opa sua. Comede fili
mi mel q̄a bonū est: et fauū
dulcissimū gutturi tuo. Sic
et doctrina sapiē anime tue: quā
cū inueneris habebis in nouis
simis spem: et spes tua non
peribit. Ne insidieris et queras
impietatē in domo iusti: neque
vastes requiē eius. Septies enī
cadet iustus et resurget: impij
autē corruent in malū. Cū ceci
derit inimicus tuus ne gaudeas:
et in ruina eius ne exultet cor
tuū: ne forte videat dn̄s et
displiceat ei. et auferat ab eo
iram suā. Ne contendas cū
pessimis. nec emuleris impios:
quoniam non habent futurorum spem
mali: et lucerna impiorum exti
guetur. Time dn̄m fili mi et re
gem: et cū detractoribus non com
miscearis. Quoniā repente
consurget perdicio eorum: et ruinā
utriusque quis nouit? Hec
quoque sapientibus. Cognoscere
personā in iudicio non ē bonū.

Qui dicit impio iustus es: ma
ledicent ei pp̄li. et detestabūtur
eū tribus. Qui arguūt lauda
būtur: et sup ipsos veniet bene
dictio. Labia deosculabitur: qui
recta verba respondit. Para
foris opus tuū: et diligenter
exerce agrū tuū: ut postea edi
fices domū tuā. Ne sis testis
frustra contra p̄ximū tuū:
nec lactes quēquā labijs tuis.
Ne dicas quomodo fecit michi.
sic faciā ei: reddam unicuiq;
scd̄m opus suū. Per agrū ho
minis pigri transiui. et p vi
neā viri stulti: et ecce totū reple
uerāt vrtice: operuerant sup
ficiem eius spine: et maceria
lapidū destructa erat. Quod
cū vidissem posui in corde meo:
et exēplo didici disciplinā. Pa
rum inq̄ dormies. modicum
dormitabis: pauxillū man⁹
conseres ut quiescas: et veniet
quasi cursor egestas tua. et mē
dicitas quasi vir armatus.

Hee quoq; parabole salomonis: quas
trāstulerūt viri ezechie regis iuda

Gloria dei. Capl̄m .xxv.
celare verbū: et gloria
regū investigare sermonē. Ce
lum sursū et terra deorsū: et
cor regū inscrutabile. Aufer
rubiginē de argento: et egre
dietur vas purissimū. Aufer impie
tatē de vultu regis: et firmabi
tur iusticia thronus eius. Ne
gloriosus appareas corā rege:
et in loco magnoꝝ ne steteris.
Melius est enī ut dicatur tibi
ascende huc: quam ut humilieris
corā principe. Que viderunt
oculi tui ne proferas in iur
gio cito: ne postea emendare
non possis. cū dehonestaueris
amicū tuū. Causā tuam trac
ta cū amico tuo: et secretū ex
traneo ne reueles: ne forte i
sultet tibi cū audierit. et exp
brare non cesset. Mala aurea
in lectis argenteis: qui loque
tur verbū in tēpore suo. Inau
ris aurea et margarita fulgēs:
qui arguit sapientē et aurem
obedientē. Sicut frigus niuis
in die messis: ita legatus fide
lis ei qui misit eū. animam illius
requiescere facit. Nubes et ven
tus. et pluuie non sequentes:
vir gloriosus et promissa non
cōplens. Paciencia lenietur pn
ceps: et lingua mollis cōfrin
get duriciā. Mel inuenisti. come
de qd̄ sufficit tibi: ne forte sa
ciatus euomas illud. Subtra
he pedē tuū de domo p̄ximi tui:
ne forte saciatus oderit te. Ja
culū et gladius et sagitta acu

ta: homo qui loquitur contra pro
ximum suum testimonium falsum. Dens
putridus et pes lassus. qui spe
rat super infideli in die angustie:
et amittit pallium in die frigoris
Acetum in nitro: qui cantat car
mina cordi pessimo. Si esurie
rit inimicus tuus ciba illum:
si sitierit da ei aquam bibere. Pru
nas enim congregabis super caput eius:
et dominus reddet tibi. Ventus aqui
lo dissipat pluvias: et facies
tristis linguam detrahentem. Me
lius est sedere in angulo doma
tis: quam cum muliere litigiosa. et in
domo communi. Aqua frigida
anime sitienti: et nuncius bonus de
terra longinqua. Fons turba
tus pede. et vena corrupta: iu
stus cadens coram impio. Sicut
qui mel comedit multum non
est ei bonum: sic qui scrutator est
maiestatis opprimetur a gloria.
Sicut urbs patens et absque mu
rorum ambitu: ita vir qui non
potest in loquendo cohibere
spiritum suum. capitulum xxvi

Quomodo nix in estate et
pluvie in messe: sic in
decus est stulto gloria. Nam
sicut avis ad alta transvolans.
et passer quolibet vadens: sic
maledictum frustra prolatum in
quempiam superveniet. Flagellum
equo. et chamus asino: et vir
ga in dorso imprudentium. Ne respon
deas stulto iuxta stultitiam suam:
ne efficiaris ei similis. Respon
de stulto iuxta stultitiam suam:
ne sibi sapiens esse videatur.
Claudus pedibus et iniquitatem
bibens: qui mittit verba per
nuncium stultum. Quomodo pul
chras frustra habet tibias
claudus: sic indecens est in ore
stultorum parabola. Sicut qui
mittit lapidem in acervum mercu
rii: ita qui tribuit insipienti
honorem. Quomodo si spina
nascatur in manu temulenti:
sic parabola in ore stultorum. Iu
dicium determinat causas: et
qui imponit stulto silentium iras
mitigat. Sicut canis qui re
vertitur ad vomitum suum: sic im
prudens qui iterat stultitiam
suam. Vidisti hominem sapien
tem sibi videri: magis illo spem
habebit stultus. Dicit piger.
leo est in via: leena in itineribus.
Sicut ostium vertitur in cardine
suo: ita piger in lectulo suo.
Abscondit piger manus sub
ascellas suas: et laborat si
ad os suum eas converterit. Sa
pientior sibi piger videtur:
septem viris loquentibus senten
cias. Sicut qui apprehendit

auribus canem: sic qui transit impa
tiens commiscetur rixe alterius. Si
cut noxius est qui mittit lance
as et sagittas et mortem: sic vir
qui fraudulenter nocet amico
suo. Et cum fuerit deprehensus:
dicit. ludens feci. Cum defecerint
ligna extinguetur ignis: et susur
rone subtracto iurgia conquiesc
unt. Sicut carbones ad pru
nas et ligna ad ignem: sic ho
mo iracundus suscitat rixas.
Verba susurronis quasi sim
plicia: et ipsa perveniunt ad in
tima ventris. Quomodo si ar
gento sordido ornare velis vas
fictile: sic labia tumentia cum
pessimo corde sociata. Labiis
suis intelligitur inimicus: cum
in corde tractaverit dolos. Cum
submiserit vocem suam ne credi
deris ei: quoniam septem nequicie
sunt in corde illius. Qui operit
odium fraudulenter: revelabitur
malicia eius in concilio. Qui fo
dit foveam incidet in eam: et qui
volvit lapidem revertetur ad eum.
Lingua fallax non amat ve
ritatem: et os lubricum operatur
ruinas. capitulum xxvii

Ne glorieris in crastinum:
ignorans quid superven
tura pariat dies. Laudet te alie
nus et non os tuum: extraneus
et non labia tua. Grave est saxum
et onerosa harena: sed ira stul
ti utroque gravior. Ira non ha
bet misericordiam: nec erumpens
furor. Et impetum concitati ferre
quis poterit? Melior est mani
festa correptio: quam amor absco
ditus. Meliora sunt vulnera di
ligentis: quam fraudulenta odien
tis oscula. Anima saturata cal
cabit favum: anima esuriens et ama
rum pro dulci sumet. Sicut avis
transmigrans de nido suo: sic
vir qui relinquit locum suum.
Unguento et variis odoribus de
lectatur cor: et bonis amici consi
liis anima dulcoratur. Amicum tuum
et amicum patris tui ne dimise
ris: et domum fratris tui ne in
grediaris in die afflictionis
tue. Melior est vicinus iuxta:
quam frater procul. Stude sapien
tie fili mi. et letifica cor meum:
ut possis exprobranti respondere
sermonem. Astutus videns ma
lum absconditus est: parvuli tran
seuntes sustinuere dispendia.
Tolle vestimentum eius qui spo
pondit pro extraneo: et pro
alienis aufer ei pignus. Qui
benedicit proximo suo voce gran
di de nocte consurgens: maledi
centi similis erit. Tecta perstillan
tia in die frigoris: et litigiosa

mulier cõparatur. Qui retinet
eam quaſi qui ventũ teneat:
et oleũ dextere ſue vocabit. Fer
rũ ferro acuit̃: et homo exacu
et faciẽ amici ſui. Qui ſeruat
ficũ comedet fructũ eius: et q̃
cuſtos eſt domini ſui glorifica
bit̃. Quomodo in aquis reſplẽ
dent vultus pſpiciẽtiũ: ſic
corda hoĩm manifeſta ſunt
prudentibꝫ. Infernus et pdicio
non replebunt̃: ſimiliter et
oculi hoĩm inſatiabiles. Quo
modo pbat̃ in ꝯflatorio argẽ
tũ et in fornace aurũ: ſic pro
bat̃ homo ore laudantis. Si
cõtuderis ſtultũ in pila. quaſi
ptiſanas feriente deſup pilo:
non auferet̃ ab eo ſtulticia eiꝰ.
Diligenter agnoſce vultũ pe
coris tui: tuos qꝫ greges ꝯſidera
Non eñ habebis iugiter poteſ
tatẽ: ſed corona tribuet̃ in ge
neracõe generacionũ. Apta
ſũt prata. et apparuerũt her
be virentes: et collecta ſunt
fena de montibꝫ. Agni ad veſti
mentũ tuũ: et hedi ad agri p̃
ciũ. Sufficiat tibi lac caprarũ
in cibos tuos: in neceſſaria do
mus tue. et ad victũ ancillis
tuis. Capitulũ xxviij

Fugit impius nemine p
ſequente: iuſtus aũt quaſi le

leo

confidens abſqꝫ terrore erit.
Propter pcc̃a terre multi princi
pes eius: et ꝓpter hoĩs ſapien
ciã et hoꝝ ſciãm que dicũt̃.
vita ducis longior erit. Vir
paup calũpnians pauperes:
ſiĩs eſt ymbri vehementi in
quo parat̃ fames. Qui dere
linquũt legẽ laudant impiũ:
qui cuſtodiũt ſuccẽdũtur cõ
tra eũ. Viri mali non cogitãt
iudiciũ: qui autẽ requirunt
dñm aĩaduertũt oĩa. Melior
eſt paup ambulans in ſim
plicitate ſua: q̃ diues prauis
itineribꝫ. Qui cuſtodit legem
filius ſapiens eſt: qui autem
paſcit cõmeſſatores cõfundit
patrẽ ſuũ. Qui coaceruat di
uicias vſuris fenore liberali:
in pauperes ꝯgregat eas. Qui
declinat aurẽ ſuã ne audiat
legẽ: orõ eius erit execrabilis.
Qui decipit iuſtos in via ma
la. in interitu ſuo corruet: et
ſimplices poſſidebũt bona eiꝰ
Sapiens ſibi videt̃ vir diues:
paup autẽ prudens ſcrutabit̃
eũ. In exultacõe iuſtoꝝ multa
gloria eſt: regnantibꝫ impijs
ruine hoĩm. Qui abſcondit
ſcelera ſua non dirigetur: qui
aũt confeſſus fuerit et reliquẽ
rit ea. miſericordiã cõſequet̃.

Beatus homo qui ſemper eſt
pavidus: qui vero mentis eſt
dure. corruet in malum. Leo ru
giens et urſus eſuriens: prin
ceps impius ſuper populum pau
perem. Dux indigens prudentia.
multos opprimet per calumpniam:
qui autem odit avariciam. longi
fient dies eius. Hominem qui
calumpniatur anime ſanguinem: ſi
uſque ad lacum fugerit nemo ſuſ
tinet. Qui ambulat ſimpli
citer ſalvus erit: qui perverſis
ingreditur viis concidet ſemel.
Qui operatur terram ſuam ſaturabitur
panibus: qui ſectatur ocium reple
bitur egeſtate. Vir fidelis mul
tum laudabitur: qui autem feſtinat
ditari non erit innocens. Qui
cognoſcit in iudicio faciem
non facit bene iſte: et pro
buccella panis deſerit veri
tatem. Vir qui feſtinat ditari
et aliis invidet: ignorat quod
egeſtas ſuperveniat ei. Qui
corripit hominem. graciam poſte
a inveniet apud eum: magis
quam ille qui per lingue blandi
menta decipit. Qui ſubtra
hit aliquid a patre ſuo et a ma
tre. et dicit hoc non eſt pecca
tum: particeps homicide eſt.
Qui ſe iactat et dilatat. iur
gia concitat: qui ſperat in

domino ſanabitur. Qui confidit in
corde ſuo ſtultus eſt: qui autem
graditur ſapienter iſte ſalva
bitur. Qui dat pauperi non
indigebit: qui deſpicit depre
cantem ſuſtinebit penuriam.
Cum ſurrexerint impii abſcon
dentur homines: cum illi perierint
multiplicabuntur iuſti. ca[pitulum]

Viro qui corri- xxix
pientem dura cervice con
temnit: repentinus ſuperve
niet interitus: et eum ſanitas
non ſequetur. In multiplica
tione iuſtorum letabitur vulgus:
cum impii ſumpſerint principa
tum gemet populus. Vir qui
amat ſapienciam letificat pa
trem ſuum: qui autem nutrit ſcor
ta perdet ſubſtanciam. Rex iuſtus
eriget terram: vir avarus deſ
truet eam. Homo qui blandis
fictiſque ſermonibus loquitur
amico ſuo: rete expandit pe
dibus eius. Peccantem virum ini
quum involvet laqueus: et iuſ
tus laudabit atque gaudebit.
Novit iuſtus cauſam paupe
rum: impius ignorat ſcienciam.
Homines peſtilentes diſſipant
civitatem: ſapientes vero aver
tunt furorem. Vir ſapiens ſi cum
ſtulto contenderit: ſive iraſcatur
ſive rideat. non inveniet requiem

Viri ſanguinū oderunt ſim
plicē: iuſti aūt querūt aīam
eius. Totū ſpiritū ſuū ꝓfert
ſtultus: ſapiens differt et re
ſeruat in poſterū. Princeps
qui libenter audit verba mē
dacij oēs miniſtros habet im
pios. Pauper et creditor ob
uiauerūt ſibi: vtriuſqȝ illu
minator eſt dn̄s. Rex qui iu
dicat in veritate paupes:
thronus eius ĩeternū firma
bitur. Virga atqȝ correptio
tribuent ſapiētiā: puer autē
qui dimittit̄ volūtati ſue cō
fundet matrē ſuā. In multi
plicatione impioꝝ multipli
cabūtur ſcelera: et iuſti rui
nas eoꝝ videbūt. Erudi filiū
tuū et refrigerabit te: et da
bit delicias aīe ſue. Cū ꝓphe
cia defecerit diſſipabit̄ pplſ:
qui cuſtodit legē beatus eſt.
Seruus verbis non poteſt e
rudiri: qa qd̄ dicis intelligit.
et reſpondere ↄtēpnit. Vidiſ
ti hoiēm velocē ad loquendū:
ſtulticia magis ſperanda eſt
q̈ illius correptio. Qui delica
te a puericia nutrit ſeruū ſuū:
poſtea illū ſentiet contuma
cem. Vir iracūdus prouocat
rixas: et qui ad indignandū
facilis eſt: erit ad peccata pro
cliuior. Superbū ſequit̄ humi
litas: et humilē ſpū ſuſcipiet
gl'a. Qui cū fure participat
odit aīam ſuā: adiurantem
audit et non indicat. Qui ti
met hoiēm cito corruet: q̄ ſpe
rat in dn̄o ſubleuabit̄. Multi
requirūt faciē principis: et a
dn̄o iudiciū egredit̄ ſinguloꝝ.
Abhominantur iuſti virum
impiū: et abhominant̄ impij
eos qui in recta ſūt via. Ver
ba ↄgregantis: filij vomentis

Viſio capitulum xxx
quā locutus eſt vir cū
quo eſt deus: et qui deo ſecum
morante ↄfortatus ait. Stul
tiſſimꝰ ſū viroꝝ: et ſapiēcia
hoīm non eſt mecū. Non didi
ci ſapiētiā: et non ſcīoꝝ ſciētiam.
Quis aſcendit in celū. atqȝ
deſcendit? Quis ↄtinuit ſpi
ritū in manibꝫ ſuis? Quis
colligauit aquas quaſi ĩ veſ
timento? Quis ſuſcitauit oēs
terminos terre? Qd̄ nomen
eſt eius? et qd̄ nomen filij eꝰ
ſi noſti? Omīs ſermo dei igni
tus: clipeus eſt ſperantibꝫ in
ſe. Ne addas quicq̄ verbis il
lius: et arguaris inueniariſqȝ
mendax. Duo rogaui te: ne
deneges michi. antequā mori
ar. Vanitatē et verba mēdacia

cia: longe fac a me. Mendicita
tem et divicias ne dederis m:
tribue tantū victui meo ne
ceſſaria: ne forte ſaturatus
illiciar ad negandū. et dicā
quis eſt dn̄s: et egeſtate con
pulſus. furer et periurem nomē
dei mei. Ne accuſes ſeruū ad do
minū ſuū: ne forte maledi
cat tibi et corruas. Generatio
q̄ patri ſuo maledicit: et que
matri ſue non benedicit. Ge
neratio q̄ ſibi munda videtur:
et tamen non ē lota ſordibꝫ
ſuis. Generacio cuiꝰ excelſi ſūt
oculi: et palpebre eius in alta
ſubrecte. Generatio que pro
dentibꝫ gladios habet: et cō
mandit molaribꝫ ſuis: ut
comedat inopes de terra. et
paupes ex hoībꝫ. Sanguiſu
ge due ſūt filie: dicentes affer
affer. Tria ſūt inſaturabilia:
et qr̄tū qđ nūq̄ dicit ſufficit.
Infernus et os vulue: et terra
q̄ non ſaciat aqua. Ignis vero
nūq̄ dicit ſufficit. Oculū qui
ſubſannat patrē et deſpicit
partū matris ſue: effodiant
eū corui de torrentibꝫ: et come
dant illū filii aquile. Tria ſūt
difficilia michi: et quartū pe
nitus ignoro. Viam aquile ī
celo: viā colubri ſup petram:
viā navis in medio mari: et
viam viri in adoleſcencia. Ta
lis eſt et via mulieris adulte
re: que comedit et tergens os
ſuū dicit. Non ſū opata malū.
Per tria movetur terra: et quar
tū non poteſt ſuſtinere. Per
ſeruū cū regnauerit: per ſtultū
cū ſaturatus fuerit cibo: p odio
ſam mulierē cū in matrimo
nio fuerit aſſūpta: et p ancillā
cū heres fuerit dn̄e ſue. Qua
tuor ſūt minima terre: et ipſa ſt̄
ſapientiora ſapientibꝫ. Formi
ce. populus infirmus: qui ꝑpa
rat in meſſe cibū ſibi. Lepuſcu
lus plebs īualida: qui collocat
in petra cubile ſuū. Regē locuſ
ta non habet: et egreditur uni
verſa p turmas. Stellio ma
nibꝫ nititur: et moratur in edi
bꝫ regis. Tria ſūt que bene g
diūtur: et quartū qđ incedit
feliciter. Leo fortiſſimus beſtia
rū: ad nullius pavebit occur
ſū. Gallus ſuccinctus lūbos.
Et aries: nec eſt rex qui reſiſtat
ei. Et qui ſtultus apparuerit:
poſtq̄ elevatus eſt in ſublime
Si enī intellexiſſet: ori īpoſu
iſſet manū. Qui aūt fortiter
premit ubera ad eliciendum
lac: exprimit butirū. Et qui
vehementer emūgit: elicit

sanguinē. Et qui prouocat i
ras: producit discordias. Ca^m
Verba lamue xxxi
lis regis: visio qua eru
diuit eū mater sua. Quid dilec
te mi. quid dilecte uteri mei:
quid dilecte votorū meorū: Ne
dederis mulieribus substanciam
tuā: et diuicias tuas ad delen
dos reges. Noli regibus o lamuel
noli regibus dare vinū: quia nul
lū secretū est ubi regnat ebrie
tas: ne forte bibant et obliuis
cant iudiciorum. et mutent cau
sam filiorum pauperis. Date si
cerā merentibus: et vinū hijs q
amaro sūt animo. Bibant et
obliuiscant egestatis sue: et
dolores non recordent amplius
Aperi os tuū muto: et causis
omn filiorum qui pertranseunt. Ape
ri os tuū: decerne qd iustū est:
et iudica inopem et pauperē.
Mulierem fortem
quis inueniet: Procul et
de ultimis finibus preciū eius
Confidit in ea cor viri sui:
et spolijs non indigebit
Reddet ei bonū et nō malū:
omnibus diebus vite sue
Quesiuit lanā et linū: et opa
ta est consilio manuū suarū.
Facta est quasi nauis
institoris: de longe portans pa
nem suum.
De nocte surrexit: deditque p
dam domesticis suis. et cibaria
ancillis suis.
Considerauit agrū et emit
eū: de fructu manuū suarū
plantauit vineā.
Accinxit fortitudine lūbos
suos: et roborauit brachiū suū.
Gustauit et vidit quia
bona ē negociatio eius: non
extinguetur in nocte lucerna illius
Manū suam misit ad
fortia: et digiti eius apprehē
derunt fusum.
Manū suam aperuit inopi:
et palmas suas extendit ad
pauperem.
Non timebit domui sue a
frigoribus niuis: omnes eīn
domestici eius vestiti sunt duplicibus
Stragulatā vestem
fecit sibi: byssus et purpura
indumentū eius.
Nobilis in portis vir eius:
quī sederit cū senatoribus terre
Syndonem fecit
et vendidit: et cingulū tra
didit chananeo.
Fortitudo et decor indumē
tū eius: et ridebit in die no
uissimo.
Os suū aperuit sapientie:
et lex clemētie in lingua eius.

Consideravit semitas
domus sue: et panē ociosa nō
comedit.
Surrexerunt filij eius et bea
tissimā p̄dicauerūt: vir eius
et laudauit eam.
Multe filie ꝯgregauerūt diui
cias: tu supgressa es vniuersas
Fallax gracia et vana
est pulchritudo: mulier timēs
dn̄m ipsa laudabit
Date ei de fructu manuū sua
rū: et laudent eam in portis o
pera eius. Explicit lib' p̄ūbior.

Incipit liber ecclesiastes.

Verba eccle
siastes: fi
lij dauid re
gis iheru
salē. Va
nitas va
nitatum
dixit ecclesiastes: vanitas va
nitatū et oīa vanitas. Quid
habet amplius homo de vni
uerso labore suo. quo laborat
sub sole? Generacio p̄terit et
generatio aduenit: terra vero
ineternū stat. Oritur sol et oc
cidit: et ad locū suū reuertit'.
Ibiq; renascens girat p meri
diem: et flectitur ad aquilonē
lustrans vniuersa in circuitu
pgit sp̄us: et in circulos suos
reuertit'. Oīa flumina intrant ma
re: et mare non redūdat. Ad locū
vnde exeunt flumina reuertunt':
ut iterū fluant. Cuncte res dif
ficiles: non potest eas homo ex
plicare sermone. Non saturat'
oculus visu: nec auris implet'
auditu. Quid est qd' fuit? Ipsū
qd' futurū est. Quid est qd' fu
turū est? Ipsū qd' faciendū est.
Nichil sub sole nouū: nec va
let quisq̄ dicē. ecce hoc recens
est. Iam enī precessit in seculis:
que fuerūt ante nos. Non est
prior memoria: sed nec eorū
quidē que postea futura sunt.
erit recordatio apud eos qui fu
turi sunt in nouissimo. Ego
ecclesiastes fui rex israhel in
ihr'lm: et ꝓposui in aīo meo
querere et inuestigarē sapient'
de oībꝫ que fiūt sub sole. Hāc
occupationē pessimā dedit
deus filijs hoīm: ut occuparē
tur in ea. Vidi que cūcta fiūt
sub sole: et ecce vniuersa vani
tas et afflictio sp̄us. Puersi dif
ficile corriguntur: et stultor' in
finitus est numerus. Locutus
sū in corde meo dicens. Ecce mag
nus effectus sū. et precessi sapi
encia oēs qui fuerūt ante me
in ihr'lm: et mens mea ꝯtēpla
ta est multa sapienter. et didi

a. Dedique cor meū ut ſcirem pru
denciā atqꝫ doctrinā: erroreſqꝫ
et ſtulticiā. Et agnovi qđ in
hiis quoqꝫ eſſet labor et afflic
tio ſpūs: eo qđ in multa ſapiā
multa ſit indignatio: et qui
addit ſciām addit et laborē.
Dixi ergo in capitulum ij
corde meo. Vadam et af
fluam delicijs: et fruar bonis.
Et vidi qđ hoc quoqꝫ eſſet vani
tas. Riſū reputaui errorē: et
gaudio dixi. Quid fruſtra deci
peris? Cogitaui in corde meo
abſtrahere a vino carnē meā:
ut animū meū trāſferrem ad
ſapiām. deuitaremqꝫ ſtulticiā: do
nec viderē quid eſſet utile filijs
hoīm. Quo facto: opus ē ſub
ſole numero dierū vite ſue.
Magnificaui opera mea: edi
ficaui michi domos: planta
ui vineas: feci ortos et pome
ria: conſeui ea cūcti generis ar
borib;. Extruxi michi piſcinas
aquarū: ut irrigarē ſiluā lig
noꝝ germinantiū. Poſſedi
ſeruos et ancillas: multamqꝫ
familiā habui. Armenta quo
qꝫ et magnos ouiū greges: ul
tra oīs qui fuerūt ante me
in ihrlm. Coacervaui michi
argentū et aurū: et ſubſtanci
as regū ac prouinciarū. Feci
michi cantatores et cantatri
ces. et delicias filioꝝ hoīm: ſci
phos et urceos in miniſterio
ad vina fundenda: et ſupgreſ
ſus ſū opib; oīs qui fuerūt
ante me in ihrlm. Sapiencia
quoqꝫ pſeuerauit mecū: et oīa
que deſiderauerūt oculi mei nō
negaui eis. Nec prohibui cor
meū quin omī voluptate frue
ret: et oblectaret ſe in hiis q̄
parauerā. Et hanc ratus ſū
partē meā: ſi uterer labore
meo. Cūqꝫ me conuertiſſem ad
vniuerſa opa que fecerant
manus mee. et ad labores in
quib; fruſtra ſudauerā: vidi
in oīb; vanitatē et afflictio
nem animi: et nichil pma
nere ſub ſole. Tranſiui ad cō
templandā ſapiām: erroreſ
qꝫ et ſtulticiā. Quid eſt inqͣ
homo: ut ſequi poſſit regē
factorē ſuū: Et vidi qͣ tan
tū precederet ſapīa ſtulticiā:
quantū differt lux a tenebris
Sapientis oculi in capite ei9:
ſtultus in tenebris ambulat.
Et didici qđ unus utriuſqꝫ
eſſet interitus: et dixi in cor
de meo. Si unus et ſtulti et
meus occaſus erit: quid mi
pdeſt qđ maiorem ſapiē dedi
operam: Locutuſqꝫ cū men

te mea: aīaduerti qđ hoc qꝫ
eſſet vanitas. Non enī erit me
moria ſapientis ſiliter ut ſtul
ti in ꝑpetuū: et futura tēpoꝛa
oblivione cūcta ꝑiter operiēt.
Moꝛit' doctus ſiliter ut indoc
tus: et idcirco teduit me vite
mee: videns mala eſſe univer
ſa ſub ſole. et cūcta vanitatē
atqꝫ afflictionē ſpūs. Rurſū
deteſtatus ſū omnē induſtriā
meā. et que ſub ſole ſtudioſiſ
ſime laboꝛavi: habiturus
heredem poſt me. quē igno
ro utrū ſapiens an ſtultus fu
turus ſit: et dnābit in labo
ribꝫ meis quibꝫ deſudavi et
ſollicitus ſui. Et eſt quicq̄
tam vanū? Unde ceſſavi: re
nūciavitqꝫ coꝛ meū ultra la
boꝛare ſub ſole. Nam cū ali'
laboꝛet in ſapiā et doctrina
et ſollicitudine: homini ocio
ſo queſita dimittit. Et hoc
ergo vanitas: et magnum
malū. Quid enī proderit ho
mini de univerſo laboꝛe ſuo:
et afflictione ſpūs qua ſub
ſole cruciatus eſt? Cuncti di
es eius doloꝛibꝫ et erūpnis ple
ni ſunt: nec ꝑ nocte mente
requieſcit. Et hoc non vani
tas eſt? Nonne melius eſt
comedere et bibere: et oſten
dere aīe ſue bona de laboꝛibus
ſuis? Et hoc de manu dei eſt.
Quis ita voꝛabit et deliciis af
fluet ut ego? Homini bono
in ꝯſpectu ſuo: dedit deus ſapi
enciā. et ſciām. et leticiā. Pecca
toꝛi aūt dedit afflictionē et curā
ſupfluā: ut addat et ꝯgreget
et tradat ei qui placuit deo.
Sed et hoc vanitas: et caſſa
ſollicitudo mentis. ca. iii

Omnia tempus habent:
et ſuis ſpaciis tranſeūt
univerſa ſub celo. Tempus
naſcendi: et tempus moꝛiendi.
Tempus plantandi: et temp'
evellendi qđ plantatū eſt. Tem
pus occidendi: et tēpus ſanan
di. Tempus deſtruendi: et tēp'
edificandi. Tempus flendi: et
tempus ridendi. Tempus plā
gendi: et tempus ſaltandi. Tē
pus ſpargendi lapides: et tem
pus colligendi. Tempus am
plexandi: et tempus longe fie
ri a ꝯplexibꝫ. Tempus acquiren
di: et tempus ꝑdendi. Tempus
cuſtodiendi: et tempus abia
endi. Tempus ſcindendi: et tē
pus ꝯſuendi. Tempus tacen
di: et tempus loquendi. Tem
pus dilectionis: et tempus
odii. Tempus belli: et tempus
pacis. Quid habet ampli' homo

de labore ſuo. Vidi afflictionē
quā dedit deus filijs hoīm: ut
diſtendantur in ea. Cuncta fecit
bona in tēpore ſuo: et mūdū
tradidit diſputationi eoꝝ: ut
non inueniat homo opus qđ
operatus ē deus ab inicio uſq;
ad finē. Et cognoui qđ non eſ
ſet melius: niſi letari et facē
bene in vita ſua. Omīs enī hō
qui comedit et bibit. et videt
bonū de labore ſuo: hoc donū
dei eſt. Didici qđ oīa opa que
fecit deus: pſeuerent in eternū
Non poſſumus eis quicq; ad
dere nec auferre: que fecit deus
ut timeat. Qđ factū eſt ipſū
pmanet: que futura ſūt iam
fuerūt: et deus inſtaurat quod
abijt. Vidi ſub ſole in loco iu
dicij impietatē: et in loco iuſticie
iniquitatē. Et dixi in corde meo
Juſtū et impiū iudicabit dñs:
et tempus oīs rei tūc erit. Dixi
in corde meo de filijs hoīm ut
pbaret eos deus: et oſtenderet
ſiles eſſe beſtijs. Idcirco vnus
interitus eſt hoīs et iumento
rū: et equa vtriuſq; conditio.
Sicut moritur homo: ſic et illa
moriūtur. Similiter ſpirant oīa:
et nichil habet homo iumēto
amplius. Cūcta ſubiacent va
nitati: et oīa pgūt ad vnū lo
cū. De terra facta ſūt: et in ter
rā pariter reuertent. Quis
nouit ſi ſpūs filioꝝ adam
aſcendat ſurſū: et ſi ſpūs iu
mentoꝝ deſcendat deorſū. Et
deprehendi nichil eſſe melius
q̄ letari hoīem in ope ſuo: et
hanc eſſe ptem illius. Quis
enī eū adducet: ut poſt ſe
futura cognoſcat. iiij

Verti me ad alia: et vi
di calūpnias que ſub
ſole gerūtur. et lacrimas ino
centiū et cōſolatorē neminē:
nec poſſe reſiſtere eoꝝ violētie.
cūctoꝝ auxilio deſtitutos. Et
laudaui magis mortuos q̄
viuentes: et feliciorē vtroq;
iudicaui qui necdū natus ē:
nec vidit mala que ſub ſole
fiūt. Rurſus cōtēplatus ſum
oīs labores hoīm et induſ
trias: aīaduerti patere inuidie
pximi. Et in hoc ergo vani
tas: et cura ſupflua eſt. Stul
tus cōplicat manus ſuas: et
comedit carnes ſuas. Melior
ē pugillus cū requie: q̄ ple
na vtraq; manus cū labore
et afflictione animi. Conſide
rans reppi et aliam vani
tatē ſub ſole. Vnus eſt et ſecū
dū non habet. non filiū nō
fratrē: et tamen laborare

non cessat. nec satiantur oculi ei⁹
diuicijs: nec recogitat dicens.
Cui laboro: et fraudo aīam
meā bonis? In hoc quoqꝫ va
nitas est: et afflictio pessima
Melius ergo est duos simul
esse: q̄ vnū. Habent enī emo
lumentū societatis sue. Si vn⁹
ceciderit: ab altero fulcietur. Ve
soli: q̄a cū ceciderit non habet
subleuantē. Et si dormierint
duo: fouebūtur mutuo. Vnus
quomodo calefiet? Et si q̄spiā
p̄ualuerit contra vnū: duo
resistūt ei. Funiculus triplex:
difficile rūpitur. Melior est
puer paup et sapiens. rege
sene et stulto qui nescit p̄uide
re in posterū: qđ et de carcere
cathenisqꝫ interdū quis egre
diatur ad regnū: et alius na
tus in regno. inopia ↄsumia
tur. Vidi cūctos viuentes qui
ambulant sub sole: cū ado
lescente scđo qui ↄsurget pro
eo. Infinitus numerus est
populi oīm qui fuerūt ante
eū: et qui postea futuri sūt
non letabūtur in eo. Sed et
hoc vanitas: et afflictio sp̄s
Custodi pedē tuū ingrediens
domū dei: et appropinqua
ut audias. Multo enī meli
or ē obedientia q̄ stultorū

victime: qui nesciūt quid fa
ciant mali. Ca. v.
Ne temere qđ loquaris:
neqꝫ cor tuū sit velox ad pro
ferendū sermonē coram deo.
Deus enī in celo et tu sup ter
ram: idcirco sint pauci sermo
nes tui. Multas curas sequū
tur sōpnia: et in multis ser
monibꝫ īuenitur stulticia.
Si quid vouisti deo ne more
ris reddē: displicet enī ei infi
delis et stulta promissio: sed
qđcūqꝫ voueris redde. Multo
qꝫ melius est non vouere: q̄
post votū promissa nō red
dere. Ne dederis os tuū ut pec
care facias carnē tuā: neqꝫ
dicas corā angelo non ē pui
dencia: ne forte iratus deus
sup sermones tuos. dissipet
cūcta opa manuū tuarum.
Vbi multa sūt sōpnia: plu
rime vanitates. et sermones
īnumeri. Tu vero deū time.
Si videris calūpnias egenoꝝ
et violenta iudicia. et subuer
ti iusticiā in prouīcia: non
mireris sup hoc negocio: q̄a
excelso alius excelsior est. Et
sup hos quoqꝫ eminentiores
sunt alij: et insup rex vniuer
se terre imperat seruienti. A
uarus non implebitur pecu

nia: et qui amat diuicias fruc
tus non capiet ex eis. Et hoc
ergo vanitas. Ubi multe ſūt
opes: multi et qui comedūt
eas. Et qd̓ ꝓdeſt poſſeſſori:
niſi qd̓ cernit diuicias oculis ſu
is? Dulcis eſt ſōpnus operanti:
ſiue parū ſiue multū comedat.
Saturitas aūt diuitis: nō ſinit
eū dormire. Eſt et alia infirmi
tas peſſima: quā vidi ſub ſole.
Diuicie conſeruate in malū dn̄i
ſui: pereunt enī in afflictione
peſſima. Generauit filiū: qui
in ſūma egeſtate erit. Sicut e
greſſus eſt nudus de vtero ma
tris ſue ſic reuertetur: et nichil auf
fert ſecū de labore ſuo. Miſera
bilis prorſus infirmitas: quo
modo venit ſic reuertetur. Quid
ergo prodeſt ei qd̓ laborauit ī
ventū? Cunctis dieb; vite ſue
comedit in tenebris et in curis
multis: et in erūpna atq; triſ
ticia. Hoc itaq; michi viſū eſt
bonū. ut comedat quis et bi
bat: et fruatur leticia ex labore
ſuo qd̓ laborauit ipſe ſub ſole:
numero dierū vite ſue quos de
dit ei deus. Et hec eſt pars illius.
Et omni hoī cui dedit deus
diuicias atq; ſubſtanciā: po
teſtatē q; ei tribuit ut comedat
ex eis. et fruatur parte ſua. et

letetur de labore ſuo: hoc ē donū
dei. Non enī ſatis recordabitur
dierū vite ſue: eo qd̓ deus occu
pet delicijs cor eius. VI
Eſt et aliud malū qd̓ vi
di ſub ſole: et quidē fre
quens apud hoīes. Vir cui de
dit deus diuicias et ſubſtanciā
et honorē. et nichil deeſt aīe
eius ex oībz que deſiderat: nec
tribuit ei poteſtatē deus ut
comedat ex eo: ſed homo ex
traneus vorabit illud. Hoc
vanitas: et magna miſeria
eſt. Si genuerit quiſpiā cen
tū liberos et vixerit multos
annos. et plures dies etatis
habuerit: et aīa illius non
vtatur bonis ſubſtancie ſue. ſe
pultura q; careat: de hoc ego
pronūcio qd̓ melior illo ſit ab
ortiuus. Fruſtra enī venit et
pergit ad tenebras: et obliui
one delebitur nomen eius. Non
vidit ſolem: neq; cognouit diſ
tanciā boni et mali. Etiam
ſi duobz milibz annis vixerit.
et non fuerit perfruitus bonis:
nōne ad vnū locū ꝓperāt oīa?
Omīs labor hoīs in ore eius:
ſed aīa illius non īplebitur.
Quid habet amplius ſapiēs
ab ſtulto? Et quid pauper:
niſi ut pgat illuc ubi ē vita?

Melius est videre qd cupias:
q desiderare qd nescias. Sed
et hoc vanitas est: et psumptio
spus. Qui futurus est iam
vocatu est nomen eius: et sci
tur qd homo sit: et non pos
sit contra fortiore se in iudi
cio contendere. Verba sunt plu
rima: multa q in disputan
do habentia vanitatem.

Quid necesse est VII
homini maiora se que
rere: cu ignoret qd conducat
sibi in vita sua. numero die
ru peregrinationis sue et tpe
qd velut umbra preterijt:
Aut quis ei poterit indicare:
qd post eu futuru sub sole sit:
Melius e nome bonu q vn
genta pciosa: et dies mortis
die nativitatis. Melius e ire
ad domu luctus: q ad domu
convivij. In illa eni finis cunc
tor admonet hoim: et vives
cogitat qd futuru sit. Melior
e ira risu: qa per tristiciam
vultus corrigitur animus delin
quentis. Cor sapientu ubi
tristicia est: et cor stultoru
ubi leticia. Melius est a sa
piente corripi: q stultor adu
latione decipi: quia sicut so
nitus spinaru ardentiu sub
olla. sic risus stulti. Sed et
hoc vanitas. Calumpnia contur
bat sapientem: et pdet robur cor
dis illius. Melior est finis ora
tionis: q principiu. Melior est
paciens arrogante. Ne sis velox
ad irascendu: qa ira in sinu
stulti requiescat. Ne dicas. quid
putas cause est: qd priora tpa
meliora fuere q nunc sunt.
Stulta est eni huiuscemodi in
terrogatio. Utilior est sapien
cia cu divicijs: et magis pro
dest videntibus solem. Sicut
eni protegit sapia: sic prote
git pecunia. Hoc aute plus
habet eruditio et sapia: qd vi
tam tribuunt possessori suo.
Considera opa dei: qd nemo
possit corrigere que ille despexe
rit. In die bona fruere bonis:
et mala die precave. Sicut
eni hanc sic et illam fecit deus:
ut non inveniat homo contra
eu iustas querimonias. Hec
quoq vidi in diebus vanitatis
mee. Iustus perit in iusticia
sua: et impius multo vivit
tempore in malicia sua. Noli
esse iustus multu: neq plus
sapias q necesse est. ne obstu
pescas. Ne impie agas mul
tu: et noli esse stultus: ne mo
riaris in tpe non tuo. Bonu
est te sustentare iustu: sed et

ab illo ne ſubtrahas manū
tuā: quia qui deū timet nichil
negligit. Sapiēcia confortauit
ſapientē: ſup decē principes ci
uitatis. Non eſt enī homo iuſ
tus in terra: qui faciat bonū
et non peccet. Sed et cunctis ſer
monibꝫ qui dicūtur ne accō
modes cor tuū: ne forte audi
as ſeruū tuū maledicentem
tibi. Scit enī tua cōſciencia:
qꝛ et tu crebro maledixiſti alijs
Cūcta tēptaui in ſapiēcia. Dixi.
ſapiens efficiar: et ipſa longiꝰ
receſſit a me multomagis q̄
erat. Et alta pfunditas: quis
īueniet eā? Luſtraui vniuerſa
aīo meo: ut ſcirem et ↄſiderarē.
et quererē ſapiēciam et rationē:
et ut ↄgnoſcerē impietatē ſtul
ti et errorē īprudentiū. Et īueni
amariorē morte mulierē que
laqueus venatorū eſt: et ſage
na cor eius. Vincula ſūt manꝰ
illius. Qui placet deo effugiet
eam: qui aūt peccator eſt capie
tur ab illa. Ecce hoc īueni dix
it eccleſiaſtes vnū et alterū:
ut īuenirem rationē quā ad
huc querit aīa mea: et non ī
ueni. Virū de mille vnū reppe
ri: mulierē ex oībꝫ non īueni.
Solūmodo hoc īueni qđ fece
rit deus hominē rectū: et ipſe

ſe infinitis miſcuerit queſtio
nibꝫ. Quis talis aut ſapiēs
eſt? Et quis ↄgnouit ſolutio
nem verbi? viii

Sapiēcia hoīs lucet in
vultu eius: et poten
tiſſimus faciē illius cōmutu
abit. Ego os regis obſeruo:
et p̄cepta iuramenti dei. Ne
feſtines recedere a facie eius:
neqꝫ permaneas in ope malo:
qꝛ omē qđ voluerit faciet:
et ſermo illius poteſtate ple
nus eſt: nec dicē ei quiſq̄ po
teſt. quare ita facis. Qui cuſ
todit p̄ceptū: non experietᵘ
quidq̄ mali. Tempus et reſpō
ſionē. cor ſapientis intelligit.
Omni negocio. tēpus eſt et
oportunitas: et multa hoīs
afflictio qꝛ ignorat p̄terita:
et ventura nullo poteſt ſcire
nūcio. Non eſt in hoīs dicio
ne prohibere ſpiritū: nec ha
bet poteſtatē in die mortis:
nec ſinitᵘ queſcē ingruente
bello: neqꝫ ſaluabit impie
tas impiū. Oīa hec conſide
raui: et dedi cor meū in cūc
tis operibꝫ que fiūt ſub ſole.
Interdū dn̄atᵘ homo homi
ni: in malo ſuo. Vidi īpios
ſepultos: qui eciā cū adhuc
viuerent in loco ſancto erant: et

laudabantur in ciuitate qua
si iustorum operum. Sed et hoc
vanitas est. Etenim quia non
profertur cito contra malos
sentencia: absque ullo timo
re filii hominum perpetrant ma
la. Attamen peccator ex eo
quod centies facit malum et per
pacientiam sustentatur: ego
cognovi quod erit bonum timen
tibus deum. qui verentur faciem
eius. Non sit bonum impio:
nec prolongentur dies eius:
sed quasi umbra transeant
qui non timent faciem domini.
Est et alia vanitas: que fit
super terram. Sunt iusti quibus
multa proveniunt: quasi opera
egerint impiorum. Et sunt im
pii qui ita securi sunt: quasi
iustorum facta habeant. Sed et
hoc vanissimum iudico. Lau
davi igitur leticiam. quod non esset
homini bonum sub sole. nisi quod
comederet et biberet atque gau
deret: et hoc solum secum auffer
ret de labore suo in diebus
vite sue. quos dedit ei deus
sub sole. Et apposui cor meum
ut scirem sapientiam: et in
telligerem distensionem que ver
satur in terra. Est homo qui
diebus ac noctibus somnum ocu
lis non capit: et intellexi quod
omnium operum dei nullam possit
homo invenire rationem eorum que
fiunt sub sole: et quanto plus
laboraverit ad querendum.
tanto minus inveniat. Etiam
si dixerit sapiens se nosse:
non poterit reperire. Omnia hec
tractavi in corde meo: ut cu
riose intelligerem.

IX

Sunt iusti atque sapientes:
et opera eorum in manu
dei. Et tamen nescit homo u
trum amore an odio dignus
sit: sed omnia in futurum servantur
incerta: eo quod universa eque
eveniant iusto et impio. bo
no et malo. mundo et inmundo:
immolanti victimas et sacrifi
cia contempnenti. Sicut bonus
sic et peccator: ut periurus ita
et ille qui verum deierat. Hoc
est pessimum inter omnia que sub
sole fiunt: quia eadem cunctis eve
niunt. Unde et corda filiorum ho
minum implentur malicia et con
temptu in vita sua: et post
hec ad inferos deducentur. Ne
mo est qui semper vivat: et qui
huius rei habeat fiduciam. Me
lior est canis vivus: leone
mortuo. Viventes enim sciunt
se esse morituros: mortui vero
nichil noverunt amplius nec ha
bent ultra mercedem: quia oblivio

iam tradita eſt memoria eorum.
Amor quoqꝫ et odiū et īuidia
ſimul perierūt: nec habent ptē
in hoc ſeculo. et in opere qđ
ſub ſole geritur. Vade ergo et cō
ede in leticia panē tuū: et bibe
cū gaudio vinū tuū: qr deo
placent opa tua. Omī tpe ſint
veſtimenta tua candida: et ole
um de capite tuo non deficiat.
Perfruere vita cū vxore quā di
ligis cūctis diebꝫ inſtabilitatis
tue: qui dati ſūt tibi ſub ſole
omī tpe vanitatis tue. Hec
eſt enī pars in vita et in labo
re tuo: quo laboras ſub ſole.
Quodcūqꝫ poteſt manus tua
facere inſtanter opare: qr nec
opus nec ratio nec ſciā nec
ſapiā erūt apud inferos quo
tu pperas. Verti me alio. vidi
qꝫ ſub ſole nec velociū eſſe cur
ſū. nec fortiū bellū nec ſapien
tiū panē: nec doctoꝝ diuicias.
nec artificū graciā: ſed tempus
caſūqꝫ in oībꝫ. Neſcit homo fi
nem ſuū: ſed ſicut piſces ca
piūtur hamo et aues ↄprehen
duntur laqueo: ſic capiūtur hoīes
tpe malo. cū eis extemplo ſup
uenerit. Hanc quoqꝫ vidi ſub
ſole ſapienciā: et probaui
maximā. Ciuitas parua: et pau
ci in ea viri. Venit contra eā
rex magnus: et vallauit eā
Et extruxit qꝫ munitiōes p gyrū:
et pfecta eſt obſidio. Inuentus
qꝫ in ea vir paup et ſapiens.
liberauit vrbē p ſapiām ſuā:
et nullus deinceps recordatus
ē hoīs illius paupis. Et dice
bam ego meliorē eſſe ſapiām
fortitudine. Quomodo ergo
ſapiencia paupis ↄtēpta eſt.
et verba eius non ſūt audita?
Verba ſapientū audiūtur in
ſilencio: plus qꝫ clamor prin
cipis inter ſtultos. Melior eſt
ſapiā qꝫ arma bellica: et qui
in vno peccauerit multa bo
na pdet. Capłm x

Muſce morientes: pdūt
ſuauitatē vngenti. Pre
ciosior eſt ſapiā et gloria: parua
ad tempus ſtulticia. Cor ſapi
entis in dextera eius: et cor ſtul
ti in ſiniſtra illius. Sed et in
via ſtultus ambulans: cum
ipſe inſipiens ſit. oīs ſtultos
eſtimat. Si ſpūs poteſtatem
habentis aſcenderit ſup te. lo
cū tuū ne dimiſeris: qr cura
tio ceſſare faciet peccata maxi
ma. Eſt malū qđ vidi ſub ſo
le: quaſi per errorē egrediens
a facie principis. Poſitū ſtul
tū in dignitate ſublimi: et di
uites ſedere deorſū. Vidi ſeruos

in equis: et principes ambu
lantes quaſi ſervos ſup terrã.
Qui fodit foveã incidit ĩ eã:
et qui diſſipat ſepem morde
bit eũ coluber. Qui transfert
lapides affligetur in eis: et qui
ſcindit ligna vulnerabitur ab
eis. Si retuſũ fuerit ferrũ: et
hoc non ut prius ſed hebeta
tũ erit: multo labore exacue
tur. Et poſt induſtriã ſequi
tur ſapiẽtia. Si mordeat ſerpẽs
in ſilentio: nichil eo minus
habet qui occulte detrahit.
Verba oris ſapientis gratia:
et labia inſipientis p̃cipita
bũt eũ. Initiũ verborũ eius
ſtulticia: et noviſſimũ oris
illius error peſſimus. Stultus
verba multiplicat. Ignorat
homo quid ante ſe fuerit:
et quid poſt futurũ eſt quis
illi poterit indicare? Labor
ſtultorũ affliget eos: qui neſ
ciũt in urbem pgere. Ve tibi
terra cuius rex puer eſt: et
cuius p̃ncipes mane come
dũt. Beata terra cuius rex
nobilis eſt: et cuius p̃ncipes
veſcuntur in tpe ſuo. ad refe
ciendũ et non ad luxuriam.
In pigriciis humiliabitur con
tignacio. et in infirmitate
manuũ perſtillabit domus.

In riſu faciũt panẽ ac vinũ:
ut epulentur bibentes. Et pecu
nie obediũt oĩa. In cogita
cione tua regi ne detrahas:
et in ſecreto cubiculi tui ne
maledixeris diviti: q̃a avis
celi portabit vocẽ tuam: et
qui habet pennas annũcia
bit ſententiã. Capitulum .xi.

Mitte panẽ tuũ ſup tran
ſeuntes aquas: quia
poſt multa tempora ĩvenies
illũ. Da ptes ſeptem necnõ
et octo: quia ignoras q̃d fu
turũ ſit mali ſup terrã. Si
replete fuerint nubes: ymbres
ſup terrã effundent. Si ceci
derit lignũ ad auſtrũ aut ad
aquilonẽ: in quocũq; loco
ceciderit ibi erit. Qui obſer
vat ventũ non ſeminat: et
qui conſiderat nubes nunq̃
metet. Quomõ ignoras que
ſit via ſpũs: et qua racione
cõpingantur oſſa in ventre
pregnantis: ſic neſcias opera
dei qui fabricator eſt omniũ.
Mane ſemina ſemen tuũ.
et veſpe ne ceſſet manus tua:
q̃a neſcis quid magis oriatur
hoc an illud: et ſi utrũq; ſit
melius erit. Dulce lumen:
et delectabile eſt oculis videre
ſolem. Si annis multis vixerit

homo. et in his omnibus letus
fuerit: meminisse debet tenebrosi
temporis et dierum multorum: qui
cum venerint. vanitatis arguentur
preterita. Letare ergo iuvenis
in adolescentia tua. et in bo
no sit cor tuum in diebus iu
ventutis tue: et ambula in
viis cordis tui. et intuitu ocu
lorum tuorum: et scito quod pro omni
bus adducet te deus in iudi
cium. Aufer iram a corde tuo: et
amove maliciam a carne tua.
Adolescentia enim et voluptas
vana sunt. Capitulum xii

Memento creatoris tui
in diebus iuventutis
tue: antequam veniat tempus af
flictionis. et appropinquent anni
de quibus dicas. non michi pla
cent. Antequam tenebrescat sol.
et lumen. et luna. et stelle: et
revertantur nubes post pluviam.
Quando commovebuntur custodes do
mus: et nutabunt viri fortis
simi. Et ociose erunt molentes
in minuto numero: et tene
brescent videntes per foramina.
Et claudent ostia in platea in
humilitate vocis molentis: et
consurgent ad vocem volucris:
et obsurdescent omnes filie car
minis. Excelsa quoque timebunt:
et formidabunt in via. Florebit
amigdalum. impinguabitur locus
ta. et dissipabitur capparis:
quoniam ibit homo in domum eternita
tis sue: et circuibunt in platea
plangentes. Antequam rumpatur
funis argenteus et recurrat
vitta aurea: et conteratur ydria
super fontem. et confringatur rota
super cisternam: et revertatur pul
vis in terram suam unde erat.
et spiritus redeat ad deum qui de
dit illum. Vanitas vanitatum
dixit ecclesiastes: et omnia va
nitas. Cumque esset sapientis
simus ecclesiastes. docuit popu
lum. et enarravit que fecerat:
et investigans composuit pa
rabolas multas. Quesivit ver
ba utilia: et conscripsit ser
mones rectissimos. ac veri
tate plenos. Verba sapientium
sicut stimuli. et quasi clavi
in altum defixi: que per ma
gistrorum consilium data sunt a
pastore uno. His amplius
fili mi ne requiras. Faciendi
plures libros nullus est finis:
frequensque meditatio car
nis afflictio est. Finem lo
quendi omnes pariter audia
mus. Deum time: et mandata
illius observa. Hoc est
enim omnis homo. Et cuncta que
fiunt adducet deus in iudicium

pro omni errato siue bonũ
siue malũ sit. Explicit liber
ecclesiastes. Incipit canticũ
canticor(um) q(uo)d hebraice dicit(ur) sy
rasiri. Vox ecclie de x(rist)o. Cap. p(ri)mũ.

Osculet(ur)
me oscu
lo oris
sui: q(uia)
meliora
sũt ube
ra tua
vino: fragrancia vnguentis
optimis. Oleũ effusum no
men tuũ: ideo adolescentule
dilexerũt te. Trahe me post
te: curremus in odorem vnguẽ
tor(um) tuor(um). Introduxit me rex
in cellaria sua. Exultabimus
et letabimur in te: memores
uberũ tuor(um) sup(er) vinũ. Recti
diligunt te. Nigra sum sed
formosa filie iherusalem:
sicut tabernacula cedar. sicut
pelles salomonis. Nolite me
considerare q(uo)d fusca sim: q(ui)a
decolorauit me sol. Filij ma
tris mee pugnauerũt contra
me: posuerũt me custodem
in vineis: vineã meam nõ
custodiui. Indica michi quẽ
diligit aĩa mea. ubi pascas.
ubi cubes in meridie: ne va
gari incipiã per greges soda

liũ tuor(um). Si ignoras te o pul
chra inter mulieres: egredere
et abi post vestigia gregũ: et
pasce hedos tuos iuxta taber
nacula pastor(um). Equitatui
meo in curribus pharaonis:
assimilaui te amica mea.
pulchre sũt gene tue sicut tur
turis: collũ tuũ sicut moni
lia. Murenulas aureas faci
mus tibi: vermiculatas ar
gento. Dum esset rex in accu
bitu suo: nardus mea dedit
odorem suũ. Fasciculus mirre
dilectus meus michi: int(er) ube
ra mea commorabit(ur). Botrus cy
pri dilectus meus michi: in vi
neis engaddi. Ecce tu pulchra
es amica mea: ecce tu pulchra:
oculi tui columbar(um). Ecce tu
pulcher es dilecte mi. et decor(us).
Lectulus noster floridus: tig
na domor(um) nostrarũ cedrina:
laquearia nostra cypressina.
Ego flos campi: ij
et liliũ conuallium. Si
cut liliũ inter spinas: sic a
mica mea inter filias. Sicut
malus inter ligna siluarũ:
sic dilectus meus int(er) filios.
Sub vmbra illius quã desi
derabam sedi: et fructus eius
dulcis gutturi meo. Intro
duxit me in cellam vinariã:

ordinauit in me caritatem.
Fulcite me floribus: stipate
me malis: quia amore lan
gueo. Leua eius sub capite
meo: et dextera illius amplex
abitur me. Adiuro vos filie
ierl'm per capreas ceruosque
camporum: ne suscitetis neque e
uigilare faciatis dilectam quo
adusque ipsa velit. Vox dilecti
mei. Ecce iste venit saliens
in montibus: transiliens col
les. Similis est dilectus meus
capree: hinnuloque ceruorum.
En ipse stat post parietem nos
trum: respiciens per fenestras.
prospiciens per cancellos. En di
lectus meus loquitur michi.
Surge amica mea. columba
mea. formosa mea: et veni.
Iam enim hyemps transijt: ym
ber abijt et recessit. Flores ap
paruerunt in terra nostra: tem
pus putacionis aduenit. Vox
turturis audita est in terra
nostra. Ficus protulit grossos su
os: vinee florentes dederunt odo
rem suum. Surge amica mea.
speciosa mea et veni: colum
ba mea in foraminibus petre.
in cauerna macerie. Ostende
michi faciem tuam: sonet vox
tua in auribus meis. Vox enim
tua dulcis: et facies tua decora.

Capite nobis vulpes paruu
las que demoliuntur vineas:
nam vinea nostra floruit.
Dilectus meus michi et ego
illi: qui pascitur inter lilia:
donec aspiret dies et inclinen
tur vmbre. Reuertere similis
esto dilecte mi capree aut hin
nulo ceruorum: super montes bether. iij
In lectulo
meo per noctes quesi
ui quem diligit anima mea. Que
siui illum: et non inueni. Sur
gam et circuibo ciuitatem: per
vicos et plateas queram quem
diligit anima mea. Quesiui il
lum: et non inueni. Inuene
runt me vigiles: qui custo
diunt ciuitatem. Num quem
diligit anima mea vidistis?
Paululum cum pertransissem eos:
inueni quem diligit anima mea.
Tenui eum nec dimittam: donec
introducam illum in domum ma
tris mee. et in cubiculum geni
tricis mee. Adiuro vos filie
ierl'm per capreas ceruosque
camporum: ne suscitetis neque
euigilare faciatis dilectam.
donec ipsa velit. Que est ista
que ascendit per desertum sicut
virgula fumi ex aromatibus
mirre et thuris: et vniuersi
pulueris pigmentarij? En lec

tulū salomonis sexaginta fortes ambiūt. ex fortissimis israhel: omēs tenentes gladios et ad bella doctissimi. Uniuscuiusqꝫ ensis sup femur suū: ꝓpter timores nocturnos. Ferculū fecit sibi rex salomon: de lignis libani. Columpnas eius fecit argenteas ꝛ reclinatoriū aureū: ascensū purpureū. Media caritate constrauit: ꝓpter filias ihrlm. Egredimini et uidete filie syon regem salomonē. in dyademate quo coronauit eū mater sua. in die desponsacionis illius: et ī die leticie cordis eius. Ca iiij

Quam pulchra es amica mea: quā pulchra es. Oculi tui columbarū: absqꝫ eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges capraꝝ: que ascenderūt de monte galaad. Dentes tui sicut greges tonsaꝝ: que ascenderūt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: et sterilis non est inter eas. Sicut uitta coccinea labia tua: et eloquiū tuū dulce. Sicut fragmen mali punici. ita gene tue: absqꝫ eo quod intrinsecus latet. Sicut turris dauid collū tuū: que edificata est cū ꝓpugnaculis. Mille clipei pendent ex ea: oīs armatura fortiū. Duo ubera tua sicut duo hinnuli capree gemelli: qui pascunt̄ in liliis. donec aspiret dies. et inclinent̄ umbre. Vadam ad montē mirre: et ad collem thuris. Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. Ueni de libano sponsa mea: ueni de libano ueni. Coronaberis de capite amana. de uertice sanir et hermon: de cubilibus leonū. de montibus pardoꝝ. Uulnerasti cor meū soror mea sponsa: uulnerasti cor meū in uno oculoꝝ tuoꝝ. in uno crine colli tui. Quā pulchre sūt mamme tue soror mea sponsa. Pulchriora ubera tua uino: et odor unguentoꝝ tuoꝝ sup oīa aromata. Fauus distillans labia tua sponsa ꝛ mel et lac sub lingua tua: et odor uestimentoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris. Ortus conclusus soror mea sponsa ꝛ ortus conclusus: fons signatus. Emissiones tue paradisus malorū punicoꝝ: cū pomoꝝ fructibus. Cypri cū nardo ꝛ nardus et crocus: fistula et cynamomū cū uniuersis lignis libani. Mirra et aloe: cū omnibus primis unguentis. Fons ortoꝝ ꝛ pu

teus aquarū viventiū: que
fluūt impetu de libano. Sur
ge aquilo et veni auster: pfla
ortū meū et fluant aromata
Veniat illius. ca[m]. v
dilectus meus in ortū
suū: et comedat fructū pomorꝝ
suorꝝ. Veni in ortū meū soror
mea sponsa: messui mirram
meā cū aromatibꝫ meis. Co
medi favū cū melle meo: bibi
vinū meū cum lacte meo. Co
medite amici et bibite: et ine
briamini carissimi. Ego dor
mio: et cor meū vigilat. Vox
dilecti mei pulsantis. Aperi
michi soror mea. amica mea.
columba mea. īmaculata
mea: quia caput meū plenū
est rore: et cincinni mei guttis
noctiū. Expoliavi me tunica
mea: quō induar illa? Lavi
pedes meos: quomō inquinabo
illos? Dilectus meus misit
manū suā per foramen: et
venter meus intremuit ad
tactū eius. Surrexi ut aperi
rem dilecto meo. Manꝰ mee
stillaverūt mirrā: et digiti
mei pleni mirra pbatissima.
Pessulū ostij mei aperui di
lecto meo. At ille declinaverat
atqꝫ transierat. Anima mea
liquefacta est ut locutus est.

Quesivi et non inveni illū:
vocavi et non respondit m̄.
Invenerūt me custodes: qui
circueūt civitatē. Percusserunt
me: et vulneraverūt me.
Tulerūt michi palliū meū.
custodes murorꝝ. Adiuro vos
filie iħrlm si inveneritis dilec
tū meū: ut nūcietis ei quia
amore langueo. Qualis est
dilectus tuus ex dilecto. o pul
cherrima mulierū? Qualis
est dilectus tuus ex dilecto:
quia sic adiurasti nos? Di
lectus meus candidus et ru
bicundus: electus ex milibꝫ.
Caput eius: aurū optimū.
Come eius sicut elate pal
marū: nigre quasi corvus.
Oculi eius sicut columbe su
per rivulos aquarū que lac
te sunt lote: et resident iuxta
fluenta plenissima. Gene il
lius sicut areole aromatū:
consite a pigmentarijs. La
bia eius lilia: distillantia
mirrā primā. Manus illius
tornatiles: auree plene iacinc
tis. Venter eius eburneus:
distinctus saphiris. Crura
illius columpne marmoree:
que fundate sūt super bases
aureas. Species eius ut li
bani: electus ut cedri. Gut

tur illius ſuauiſſimū: et to-
tus deſiderabilis. Talis eſt
dilectus meus: et iſte ami-
cus meus filie iheruſalē.
Quo abijt dilectus tuus:
o pulcherrima mulierum?
Quo declinauit dilectus tu-
us: et queremus eū tecum?
Dilectus meus vi
deſcendit in ortū ſuū
ad areolam aromatis: ut
paſcatur in ortis et lilia col-
ligat. Ego dilecto meo et di-
lectus meus michi: qui paſ-
citur inter lilia. Pulchra es
amica mea. ſuauis et decora
ſicut iheruſalem: terribilis
ut caſtroꝝ acies ordinata.
Auerte oculos tuos a me:
quia ipſi me auolare fecerūt.
Capilli tui ſicut grex capra-
rū: que apparuerūt de gala-
ad. Dentes tui ſicut grex o-
uiū: que aſcenderūt de laua-
cro. Omnes gemellis fetibꝫ:
et ſterilis non eſt in eis. Si-
cut cortex malipunici: ſic
gene tue abſq; occultis tuis.
Sexaginta ſunt regine: et
octoginta concubine: et ado-
leſcentularū non eſt nume-
rus. Una eſt columba mea
ꝑfecta mea: una eſt matris
ſue. electa genitrici ſue. Vi-
derūt eam filie. et beatiſſimā
predicauerūt: regine et con-
cubine. et laudauerūt eam.
Que eſt iſta que ꝓgreditur
quaſi aurora conſurgens?
pulchra ut luna. electa ut
ſol. terribilis ut caſtrorū a-
cies ordinata? Deſcendi in
ortū nucū ut viderē poma
cōuallis: ut inſpicerem ſi flo-
ruiſſet vinea. et germinaſſent
mala punica. Neſciui: anima
mea conturbauit me. ꝓpter q̄-
drigas aminadab. Reuertere
reuertere ſunamitis: reuertere
reuertere ut intueamur te. Quid
videbis in ſunamite: niſi cho-
ros caſtrorum? vii
Quam pulchri ſunt greſ-
ſus tui in calciamentis.
filia pͥncipis. Iunctura femorū
tuoꝝ ſicut monilia: que fabri-
cata ſunt manu artificis. Um-
bilicus tuus crater tornatilis:
numq̄ indigens poculis. Uen-
ter tuus ſicut aceruus tritici:
vallatus lilijs. Duo ubera
tua: ſicut duo hinnuli gemel-
li capree. Collū tuū: ſicut tur-
ris eburnea. Oculi tui ſicut
piſcine in eſebon: que ſunt
in porta filie multitudinis.
Naſus tuus ſicut turris liba-
ni: que reſpicit contra damaſ-

impii interrogatio erit. Ser-
monum autem illius auditio ad
deum veniet: et ad correptionem
iniquitatum illius. Quoniam
auris zeli audit omnia: et tumul-
tus murmurationum non ab-
sconditur. Custodite ergo vos a
murmuratione que nichil pro-
dest: et a detractione parcite lin-
gue: quoniam sermo obscurus
in vacuum non ibit. Os autem
quod mentitur: occidit animam. No-
lite zelare mortem in errorem
vite vestre: neque acquiratis per-
ditionem in operibus manuum ves-
trarum. Quoniam deus non fecit
mortem: nec letatur in perditione
vivorum. Creavit enim ut essent
omnia: et sanabiles fecit nacio-
nes orbis terrarum. Non est in
illis medicamentum exterminii:
nec inferorum regnum in terra.
Iusticia perpetua est et immorta-
lis. Impii autem manibus et ver-
bis accersierunt illam: et esti-
mantes illam amicam defluxe-
runt: et sponsiones posuerunt
ad illam: quoniam digni sunt
morte qui sunt ex parte illius.

Dixerunt enim cogi- Ca. ij
tantes apud se non
recte. Exiguum enim cum tedio est
tempus vite nostre: et non est
refrigerium in fine hominis: et non
est qui agnitus sit reversus
ab inferis. Quia ex nichilo
nati sumus: et post hec erimus
tanquam si non fuerimus. Quoniam
fumus afflatus est in naribus
nostris: et sermo scintille ad
commovendum cor nostrum. Qua
extinctus cinis erit corpus nos-
trum: et spiritus diffundetur tanquam
mollis aer. Et transiet vita
nostra tanquam vestigia nubis:
et sicut nebula dissolvetur que
fugata est a radiis solis. et
a calore illius aggravata.
Et nomen nostrum oblivionem
accipiet per tempus: et nemo
memoriam habebit operum nos-
trorum. Umbre enim transitus est
tempus nostrum: et non est re-
versio finis nostri: quoniam
consignata est et nemo rever-
titur. Venite ergo et fruamur
bonis que sunt: et utamur crea-
tura tanquam in iuventute cele-
riter. Vino precioso et unguen-
tis nos impleamus: et non pre-
tereat nos flos temporis. Co-
ronemus nos rosis antequam mar-
cescant: nullum pratum sit quod
non pertranseat luxuria nostra.
Nemo nostrum sit exsors luxurie
nostre. Ubique relinquamus sig-
na leticie: quoniam hec est pars
nostra. et hec est sors. Oppri-

Iusticia autem mortis adquisitio.

uiamus pauperem iuſtū: et nō
parcamus vidue: nec veterani re
uereamur canos multi temporis.
Sit autē fortitudo noſtra lex
iuſticie. Qđ enī infirmū eſt:
inutile inuenitur. Circūuenia
mus ergo iuſtū: quoniam inutilis
eſt nobis. et contrarius eſt ope
ribꝫ noſtris: et improperat nob
peccata legis: et diffamat in nos
peccata diſcipline noſtre. Pro
mittit ſe ſcienciā dei habere: et
filiū dei ſe nominat. Factus eſt
nobis in traductionē cogita
cionū noſtrarū. Grauis eſt no
bis eciā ad videndū: quoniam diſſi
milis eſt alijs vita illius: et
immutate ſūt vie eius. Tanquam
nugaces eſtimati ſumus ab
illo: et abſtinet ſe a vijs nr̄is
tanquam ab immūdicijs: et prefert
nouiſſima iuſtorum: et gloriatur
patrem deū ſe habere. Videamus
ergo ſi ſermones illius veri
ſint. et temptemus que uentura
ſūt illi: et ſciemus que erūt no
uiſſima illius. Si enī eſt verus
filius dei ſuſcipiet illū: et libe
rabit eū de manibꝫ contrario
rū. Contumelia et tormento
interrogemus illū: ut ſciamus
reuerenciā illius: et probemus
pacienciā eius. Morte turpiſ
ſima condempnemus illū. Erit

enī reſpectus ex ſermonibꝫ illius.
Hec cogitauerūt. et errauerūt.
Excecauit enī illos malicia eo
rū: et neſcierūt ſacramēta dei.
Neqꝫ mercedem ſperauerūt iuſ
ticie: nec iudicauerūt honorem
animarū ſanctarū. Quoniā
deus creauit hoīem inexterminā
bilem: et ad imaginē ſue ſimi
litudinis fecit illū. Inuidia
autē diaboli: mors introiuit
in orbem terrarū. Imitantur au
tem illū: qui ſūt ex parte illius.

Iuſtorum autē anime iij
in manu dei ſūt: et non
tanget illos tormentū mortis.
Viſi ſūt oculis inſipienciū mo
ri: et eſtimata eſt afflictio exitus
illorum: et ab itinere iuſto abie
rūt in exterminiū. et quod a nob
eſt iter exterminij: illi autem
ſunt in pace. Et ſi corā hoībꝫ
tormenta paſſi ſūt: ſpes illorum
īmortalitate plena eſt. In pau
cis vexati. in multis bene diſ
ponentur: quoniam deus temptauit il
los: et inuenit illos dignos ſe.
Tanquam aurū in fornace probauit
illos: et quaſi holocauſta hoſ
tie accepit illos: et in tēpore erit
reſpectus illorum. Fulgebūt iuſti:
et tanquam ſcintille in arundineto
diſcurrent. Iudicabūt naciones:
et dn̄abuntur populis: et regna

bit illoꝝ dn̄s in ꝑpetuū. Qui
confidūt in illo intelligent ve
ritatem: et fideles in dilectione
acquiescent illi: qm̄ donū et
pax est electis eius. Impij autē
scd'm que cogitauerūt: correp
tionē habebūt. Qui neglexerūt
iustū: et a dn̄o recesserūt. Sapi
enciā et disciplinā qui abicit:
infelix est. Et vacua est spes il
loꝝ: et labores sine fructu: et
inhabitabilia opera illoꝝ sūt.
Mulieres eoꝝ insensate sunt:
nequissimi filij eoꝝ. Maledicta
creatura illoꝝ: qm̄ felix sterilis
et incoinquinata. que non scivit
thorū in delicto: habebit fructū
in respectione animarū scāꝝ.
Et spado qui nō operatus est
per manus suas iniquitates:
nec cogitauit aduersus deum
nequissima. Dabit' enī illi fidei
donū electū: et sors in templo
dei acceptissima. Honor enī la
boꝝ gloriosus est fructus: et
que nō concidat radix sapiētie.
Filij autē adulteroꝝ in consū
macione erūt: et ab iniquo tho
ro semen exterminabit'. Et si q'
dem longe vite erūt. in nichilū
cōputabunt': et sine honore erit
nouissima senectus illoꝝ. Et
si celerius defūcti fuerint. nō ha
bebunt spem: nec in die agni

cionis allocucionē. Naciones
enī inique: dire sūt consūma
cionis. iiij
O qm̄ pulchra est casta gene
racio cū claritate. Immortalis
est enī memoria illius: qm̄ et
apud deū nota est et apud ho
mines. Cū presens est imitan
tur illam: et desiderant eā cū
se eduxerit: et in ꝑpetuū coro
nata triūphat. incoinquinatoꝝ
certaminū premiū vincens.
Multigena autē impioꝝ mul
titudo non erit utilis: et spu
ria vitulamina non dabunt
radices altas: nec stabile fir
mamentū collocabūt. Et si in
ramis in tempore germinaue
rint: infirmit' posita a vento
cōmouebūt': et a nimietate
ventoꝝ eradicabūt'. Confrin
gent' enī rami inconsūmati:
et fructus illoꝝ inutiles et acer
bi ad manducandū: et ad
nichilū apti. Et iniquis enī
omēs filij qui nascūt': testes
sūt nequicie aduersus paren
tes in interrogacione sua. Ius
tus autē si morte ꝑoccupatus
fuerit: in refrigerio erit. Se
nectus enī venerabilis est nō
diuturna: neq; numero an
noꝝ cōputata. Cani sūt autē
sensus hoīs: et etas senectu

tis vita inmaculata. Placens
deo factus dilectus: et vivens
inter pctōres translatus est.
Raptus est ne malicia mu-
taret intellectū eius: aut ne
fictio deciperet aīam illius.
Fascinatio enī nugacitatis
obscurat bona: et inconstan-
cia concupiscencie transuertit
sensū sine malicia. Consum-
matus in brevi explevit tem-
pora multa: placita enī erat
deo aīa eius. Propter hoc pperā-
uit illū de medio iniquitatū.
Populi autē videntes et nō in-
telligentes. nec ponentes in
pcordiis talia: qm̄ gracia dei
et mīa in scōs eius: et respec-
tus in electos illius. Condēp-
nat autē iustus mortuus vi-
vos impios: et iuventus cele-
rius consūmata longā vitā
iniusti. Videbūt enī finem sa-
pientis: et nō intelligent qd
cogitaverit de illo deus: et
quare munierit illum dn̄s.
Videbūt enī et contēpnent: il-
los autē dn̄s irridebit. Et erūt
post hec decidentes sine honore:
et in contumelia inter mortu-
os in ppetuū. Qm̄ disrumpet
illos inflatos sine voce: et cō-
movebit illos a fundamētis.
Et usq; ad supmū desolabūt:

et erūt gementes: et memoria
illorū peribit. Venient in cogita-
cione peccatorū suorū timidi: et
traducent illos ex adverso in-
iquitates eorum. Ca. v.
Tunc stabūt iusti ī mag-
na constancia adver-
sus eos qui se angustiaverūt:
et qui abstulerūt labores illo-
rū. Vidētes turbabūt timore
horribili: et mirabūtur in sub-
itacione insperate salutis: ge-
mentes pre angustia spiritus.
Dicent enī inter se penitenciā
agentes. et pre angustia spūs
gementes. Hii sunt quos ha-
buim' aliquando in derisū: et
in similitudinē impperii. Nos in-
sensati vitā illorū estimabam'
insaniā: et finem illorū sine ho-
nore. Quomō computati sunt
inter filios dei: et inter scōs sors
illorū est. Ergo erravim' a via
veritatis: et iusticie lumen nō
luxit nobis: et sol intelligencie
non est ortus nobis. Lassati
sum' in via iniqtatis et pdicio-
nis: et ambulavim' vias diffi-
ciles: viam autē dn̄i ignoravi-
mus. Quid nobis pfuit sup-
bia: aut diviciarū iactancia
qd contulit nobis? Transierūt
oīa illa tanq̄ umbra: et tanq̄
nūcius pcurrens: et tanq̄ na

uis que ptransit fluctuantē a-
quam. Cuius cū preterierit non
est vestigiū inuenire: neq3 semi-
tam carine illius in fluctibꝫ.
Aut auis que transuolat in
aere: nullū inuenit argumen-
tū itineris illius: sed tantū so-
nitus alarū verberans leuem
ventū. et scindens per vim itine-
ris aerem. Cōmotis alis trans-
uolauit: et post hoc nullū sig-
nū inuenit itineris illius. Aut
tanq̄ sagitta emissa in locū des-
tinatū: diuisus aer continuo
in se reclusus est. ut ignoretur
transitus illius. Sic et nos na-
ti. cōtinuo desiuim⁹ esse: et vir-
tutis quidē nullū signū valuim⁹
ostendere. In malignitate autē
nostra consūpti sumus. Talia
dixerūt in inferno hij qui pecca-
uerūt: qm̄ spes impij tanq̄m
lanugo est. que a vento tolli-
tur: et tanq̄ spuma gracilis
que a procella dispergitur: et tan-
q̄ fumus qui a vento diffusus
est: et tanq̄ memoria hospitis
vnius diei pretereuntis. Iusti au-
tē in ppetuū viuent: et apud
dn̄m est merces eorū: et cogita-
tio illorū apud altissimū. Ideo
accipient regnū decoris. et dya-
dema speciei de manu dn̄i: qm̄
dextera sua teget eos: et brachio
suo defendet illos. Et accipiet
armaturā zelus illius: et ar-
mabit creaturā ad vlcionem
inimicorū. Induet pro thorace
iusticiā: et accipiet pro galea
iudiciū certū. Sumet scutū
inexpugnabile. equitatē: a-
cuet autē duram iram in lan-
ceam: et pugnabit cū illo or-
bis terrarū contra insensatos.
Ibūt directe emissiones fulgo-
rū: et tanq̄ a bene curuato
arcu nubiū exterminabūtur:
et ad certū locū insilient. Et
a petrosa ira plene mittentur
grandines: et excandescet in
illos aqua maris: et flumina
concurrent duriter. Contra illos
stabit spūs virtutis: et tanq̄
venti turbo diuidet illos: et
ad heremū pducet omnē ter-
ram iniquitas illorū: et malig-
nitas euertet sedes potenciū.
Melior est sapiētia q̄ vires: et
vir prudens magis q̄m fortis.

Audite ergo reges vi
et intelligite: discite
iudices finiū terre. Prebete au-
res vos qui continetis multitudi-
nes: et placetis vobis in ver-
bis nacionū. Quoniā data est
a dn̄o potestas vobis. et virtus
ab altissimo: qui interrogabit
opa vestra. et cogitaciones scru-

tabitur. Quoniā cum eſſetis
miniſtri regni illius nō recte
iudicaſtis: neq; cuſtodiſtis le
gem iuſticie: neq; ſcd'm volū
tatem dei ambulaſtis. Horren
de et cito apparebit vobis: qm̄
iudiciū duriſſimū in hys qui
preſūt fiet. Exiguo enī concedi
tur miſā: potentes aūt potent'
tormenta pacient'. Non enim
ſubtrahet pſonā cuiuſq; dn̄s.
nec verebitur magnitudinē
cuiuſq;: qm̄ puſillū et mag
nū ipſe fecit: et equalit' cura
eſt illi de omnib;. Fortioribus au
tem fortior inſtat cruciatio.
Ad vos ergo reges ſūt hy ſer
mones mei: ut diſcatis ſapi
enciā et nō excidatis. Qui enī
cuſtodierint iuſticiā iuſte iudi
cabunt': et qui didicerint iuſ
ta. inuenient quid reſpondeāt.
Concupiſcite ergo ſermones
meos: diligite illos et habebi
tis diſciplinā. Clara eſt et que
nunq; marceſcet ſapiā: et fa
cile videt' ab hys qui diligūt
eam: et inuenietur ab hys qui
querūt illam. Preoccupat q'
ſe cōcupiſcūt: ut illis ſe prior
oſtendat. Qui de luce vigila
uerit ad illam: nō laborabit.
Aſſidentem enī illam foribus
ſuis inueniet. Cogitare ergo
de illa ſenſus eſt conſūmatus:
et qui vigilauerit ꝓpter illā.
cito erit ſecurus. Quoniam
dignos ſe. ipſa circuit querēs:
et in vijs ſuis oſtendit ſe illis
hylariter: et in omī prudencia
occurret illis. Iniciū enī illius:
veriſſima eſt diſcipline concu
piſcencia. Cura ergo diſcipline.
dilectio eſt: et dilectio cuſtodia
legū illius eſt. Cuſtodicio au
tem legū: conſūmacio incorrup
cionis eſt. Incorrupcio autē:
facit eſſe ꝓximū deo. Concu
piſcencia itaq; ſapiē: deducet
ad regnū ꝑpetuū. Si ergo delec
tamini ſedibus et ſceptris reges
populi: diligite ſapiēciam ut in
ꝑpetuū regnetis. Diligite lu
men ſapiē: omnes qui preeſtis
populis. Quid eſt autē ſapiā.
et quēadmodū facta ſit refe
ram: et non abſcondā a vob'
ſacramenta dei: ſed ab inicio
natiuitatis inueſtigabo. Et po
nā in lucem ſcienciā illius:
et non ꝑteribo veritatē. Neq;
cū inuidia tabeſcente iter ha
bebo: qm̄ talis homo nō erit
particeps ſapiē. Multitudo au
tem ſapienciū ſanitas eſt or
bis terrarū: et rex ſapiens po
puli ſtabilimentū eſt. Ergo
accipite diſciplinā per ſermo

nes meos: et placuit vobis.
Sum quidem VII
et ego mortalis homo
similis omnibus: et genere terre-
no illius qui prior factus est:
et in ventre matris figuratus
sum caro. Decem mensium tempore
coagulatus sum in sanguine:
ex semine hominis. et delectamento
sompni conveniens. Et ego
natus accepi communem aerem:
et in similiter factam decidi ter-
ram: et primam vocem similem
omnibus emisi plorans. In invo-
lumentis nutritus sum: et curis
magnis. Nemo enim ex regibus:
aliud habuit nativitatis in-
itium. Unus ergo introitus est
omnibus ad vitam: et similis
exitus. Propter hoc optavi et da-
tus est michi sensus: et invo-
cavi et venit in me spiritus sapientie.
Et preposui illam regnis et sedi-
bus: et divicias nichil esse duxi
in comparatione illius. nec com-
paravi illi lapidem preciosum: quoniam
omne aurum in comparatione il-
lius harena est exigua: et tam-
quam lutum estimabitur argentum in
conspectu illius. Super salutem
et speciem dilexi illam: et pro-
posui pro luce habere illam:
quoniam inextinguibile est lumen
illius. Venerunt autem michi
omnia bona pariter cum illa: et in-
numerabilis honestas per
manus illius. Et letatus sum
in omnibus: quoniam antecedebat
me ista sapientia: et ignorabam
quoniam omnium mater est. Quam
sine fictione didici: et sine in-
vidia communico: et honestatem
illius non abscondo. Infini-
tus enim thesaurus est hominibus:
quo qui usi sunt participes
facti sunt amicicie dei. propter
discipline dona commendati.
Michi autem dedit deus dicere
ex sententia: et presumere
digna horum que michi dantur:
quoniam ipse sapientie dux est. et sa-
pientium emendator. In ma-
nu enim illius et nos et ser-
mones nostri: et omnis sapientia.
et operum scientia disciplina.
Ipse enim dedit michi horum que
sunt scientiam veram: ut sciam
disposicionem orbis terrarum.
et virtutes elementorum: inicium
et consummationem. et mediera-
tem temporum: vicissitudinum
permutationes. et consummatio-
nes temporum: anni cursus. et
stellarum disposiciones: natu-
ras animalium. et iras bestiarum:
vim ventorum. et cogitationes
hominum: differencias virgulto-
rum. et virtutes radicum: et que

cũq; ſunt abſconſa et ĩprouī
ſa didici. Omniũ enĩ artifex
docuit me ſapiĩa. Eſt enĩ in il
la ſpũs intelligencie ſcũs. vni
cus. multiplex. ſubtilis. diſer
tus. mobilis. incoinquinatus.
certus. ſuauis. amans bonũ.
acutus. quẽ nichil vetat bene
facere: humanus. benignus.
ſtabilis. certus. ſecurus. omnẽ
habens virtutẽ. oĩa ꝓſpiciens:
et qui capiat omnẽs ſpũs intel
ligibiles. mũdus. ſubtilis.
Omnibꝫ enĩ mobilibꝫ: mobilior
eſt ſapiĩa. Attingit autẽ vbiq;
ꝓpter ſuam mũdiciã. Vapor
eſt enĩ virtutis dei: et emana
cio quedã eſt claritatis oĩpoten
tis dei ſincera: et ideo nichil in
quinatũ in illam incurrit.
Candor eſt enĩ lucis eterne: et
ſpeculũ ſine macula dei maieſ
tatis: et imago bonitatis illi⁹.
Et cũ ſit vna. oĩa poteſt: et ꝑ
manens in ſe. oĩa innouat: et
per naciones in aĩas ſanctas
ſe transfert. Amicos dei et pro
phetas conſtituit. Neminẽ enĩ
diligit deus: niſi eũ qui cũ ſa
piencia inhabitat. Eſt enĩ hec
ſpecioſior ſole: et ſup omnem
ſtellarũ diſpoſicionẽ. Luci cõ
parata. inuenit̃ prior: illi enim
ſuccedit nox. Sapienciã autẽ
nõ vincit malicia. viij

Attingit ergo a fine vſ
q; ad finem fortiter:
et diſponit oĩa ſuauiter. Hãc
amaui et exquiſiui eam a iu
uentute mea: et queſiui ſpon
ſam michi eam aſſumere: et
amator factus ſũ forme illius.
Generoſitatẽ illius glorificat
contubernium habens dei: ſed et
omniũ dñs dilexit illam. Doctrix
enĩ eſt diſcipline dei: et electrix
operũ illius. Et ſi diuicie appe
tunt̃ in vita: quid ſapiĩa lo
cupletius que oĩa operatur:
quis horũ que ſũt magis quã
illa eſt artifex: Et ſi iuſticiam
quis diligit: labores huius
magnas habent virtutes. So
brietatem enĩ et ſapiĩam docet
et iuſticiã. et virtutẽ: quibꝫ vti
lius nichil eſt in vita hoĩbus.
Et ſi multitudinẽ ſciencie deſide
rat quis: ſcit ꝑterita et de futu
ris eſtimat. Scit verſucias ſer
monũ: et diſpoſiciones argu
mentorũ. Signa et monſtra ſcit
antequã fiant: et euentus tẽporũ
et ſeculorũ. Propoſui ergo hanc
adducere michi ad conuiuen commu- nicabil
dũ: ſciens qm̃ cõicabit mecũ
de bonis: et erit allocucio cogi
tacionis et tedij mei. Habebo
ꝓpter hanc claritatẽ ad turbas: turbas

et honorē apud ſeniores. Iu
uenis et acutus īueniar ī iu
dicio: et in conſpectu poten
ciū amabilis ero: et facies pri
cipū mirabunt̄ me. Tacitū
me ſuſtinebūt: et loquentem
me reſpicient: et ſermocinātē
me plura. manus ori ſuo in
ponent. Preterea habebo per
hanc īmortalitatem: et memo
riā eternam hys qui poſt me
futuri ſūt relinquā. Diſponā
populos: et naciones michi
erūt ſubiecte. Timebūt me au
dientes reges horrendi. In mul
titudine videbor bonus: et in
bello fortis. Intrans in domū
meā: conquieſcā cū illa. Non
enī habet amaritudinē cōuer
ſacio illius: nec tediū conuic
tus ipſius. ſed leticiā et gau
diū. Hec cogitans apud me.
et cōmemorans in corde meo.
qm̄ īmortalis eſt in cogitacio
ne ſapīa: et in amicicia illi⁹
delectacio bona: et in operibus
manuū illius honeſtas ſine
defectione. et in certamine lo
quele illius ſapīa: et preclari
tas in cōmunicacione ſermonū
ipſius. Circuibā querens ut
michi illā aſſumerē. Puer
autē eram ingenioſus: et ſor
titus ſū aīam bonā. Et cū

eſſem magis bonus: veni ad
corpus incoinquinatū. Et ut
ſciui qm̄ aliter non poſſum
eſſe continens niſi deus det.
et hoc ipſum erat ſapīa ſcire cu
ius eſſet hoc donū: adij dn̄m
et deprecatus ſum illū: et dixi
ex totis precordijs meis. Ca^m ix

Deus patrū meoꝝ et do
mine miſe qui feciſti
oīa verbo tuo: et ſapīa tua
conſtituiſti hoīem. ut dn̄aret̄
creature tue que a te facta ē.
ut diſponat orbem terrarū
in equitate et iuſticia. et in
directione cordis iudiciū in
dicet: da michi ſediū tuarū
aſſiſtricem ſapīam. et noli
me reprobare a pueris tuis:
qm̄ ego ſeruus tuus ſū et fi
lius ancille tue: homo infir
mus et exigui tēporis. et mi
nor ad intellēm iudicij et le
gū. Et ſi quis erit conſumma
tus inter filios hoīm: ſi abfue
rit ab illo ſapīa tua. in nich
lū computabit̄. Tu autē me
elegiſti regem populo tuo et
iudicē filioꝝ tuoꝝ et filiarū:
et dixiſti edificare templū in
monte ſcō tuo: et in ciuitate
habitacionis tue altare: ſimi
litudinē tabernaculi ſcī tui.
qḋ preparaſti ab inicio. Et tecū

ſapīa que nouit opa tua:
que et affuit tūc cum orbem
terrarū faceres: et ſciebat qd
placitū eſſet oculis tuis. et
quid directū in p̄ceptis tuis.
Mitte illam de celis ſcīs tuis.
et a ſede magnitudinis tue:
ut mecū ſit et mecū laboret:
et ſciam quid acceptū ſit a
pud te. Scit enī illa oīa et in
telligit: et deducet me in ope
rib; meis ſobrie: et cuſtodiet
me in ſua potencia. Et erūt
accepta opa mea: et diſpo
nā populū tuū iuſte: et ero
dignus ſediū patris mei.
Quis enī hoīm poterit ſcire
conſiliū dei: aut quis poterit
cogitare quid velit deus? Co
gitaciones enī mortaliū ti
mide: et incerte prouidēcie nrē.
Corpus enī quod corrūpitur
aggrauat aīam: et deprimit
terrena inhabitacio ſenſū
multa cogitantē. Et difficile
eſtimamus que in terra ſūt:
et que in proſpectu ſūt inue
nimus cū labore. Que in ce
lis ſūt autem quis inveſtiga
bit? Senſū autem tuū quis
ſciet. niſi tu dederis ſapiam:
et miſeris ſpūm ſcm̄ tuū de al
tiſſimis? Et ſi correcte ſunt
ſemite eor qui in terris ſūt:
et que tibi placent didicerūt
homines. Nam per ſapienciā
ſanati ſunt: quicūq; placue
rūt tibi dn̄e a principio. x:
Hec illū qui p̄mus for
matus eſt a deo pater
orbis terrarū. cū ſolus eſſet
creatus cuſtodiuit illū a delic
to ſuo et eduxit eū: et dedit illi
uirtutē continendi oīa. Ab
hac ut receſſit iniuſtus in ira
ſua: per iram homicidy. fra
ternitas deperijt. Propter quem.
cū aqua deleret terram. iterū
ſanauit ſapīa: per contēptibi
le lignū. iuſtū gubernans.
Hec et in conſenſu nequicie cū
ſe naciones contuliſſent: ſciuit
iuſtū et ſeruauit ſine querela
deo: et in filijs miſam fortē cu
ſtodiuit. Hec iuſtū a pereūtib;
impijs liberauit fugientem:
deſcendente igne in pentapoli.
Quib; in teſtimonium nequicie.
fumigabūda conſtat deſerta
terra: et in certo tēpore fructus
habentes arbores: et incredibi
lis aīe memoria. ſtans figmē
tū ſalis. Sapiam enī p̄tereun
tes. non tm̄ in hoc lapſi ſūt
ut ignorarent bona: ſed et
inſipiencie ſue reliquerūt hoi
bus memoriā: ut in hys que
peccauerūt. nec latere potuiſſ

ſcent. Sapiētia autē: hos qui
ſe obſeruant. a doloribꝫ libera
uit. Hec autē ꝓfugū ire fr̄is
iuſtū deduxit per vias rectas:
et oſtendit illi regnū dei: et dedit
illi ſciētiā ſcōꝝ. Honeſtauit
illū in laboribꝫ: et compleuit
labores illius. In fraude circū
uenientiū illū affuit illi: et
honeſtū illum fecit. Cuſtodi
uit illū ab inimicis: et a ſeduc
toribꝫ tutauit illū. Et certa
men forte dedit illi ut vince
ret: et ſciret qm̄ oīm potentior
eſt ſapiētia. Hec venditū iuſtū
non dereliquit: ſed a peccatoribꝫ
liberauit eū. Deſcenditq; cū
illo in foueam: et in vincu
lis non dereliquit eū: donec
afferret illi ſceptrū regni et po
tentiā aduerſus eos qui eum
deprimebāt. Et mendaces oſ
tendit qui maculauerūt illū:
et dedit illi claritatē eternam.
Hec populū iuſtū et ſemen
ſine querela: liberauit a na
cionibꝫ que illū cōprimebāt.
Intrauit in aīam ſerui dn̄i:
et ſtetit contra reges horrēdos
in portentis et ſignis. Et red
didit iuſtis mercedem laboꝝ
ſuoꝝ: et deduxit illos in via
mirabili. Et fuit illis in vela
mento diei: et in luce ſtellarū
per noctem. Et tranſtulit il
los per mare rubrū: et tranſ
uexit eos per aquā nimiam.
Inimicos autē illoꝝ demer
ſit in mare: et ab altitudine
inferoꝝ eduxit illos. Ideo iuſ
ti tulerūt ſpolia impioꝝ: et
decantauerūt dn̄e nomē ſan
ctū. Et victricem manū tuā
laudauerūt pariter: qm̄ ſa
piencia aperuit os mutorū:
et linguas infanciū fecit di
ſertas. Direxit opa illorū:
in manibꝫ ꝓphete ſancti.

Iter fecerūt Cam xi
per deſerta que non in
habitabant: et in locis deſer
tis fixerūt caſas. Steterunt
contra hoſtes: et de inimicis
ſe vindicauerūt. Sicierūt et
īuocauerūt te: et data eſt illis
aqua de petra altiſſima. et
requies ſitis. de lapide duro.
Per que enī penas paſſi ſūt
inimici illoꝝ a defectione potus
ſui. et cū habundarent filij
iſrahel letati ſūt: per hec cū
illis deeſſent. bene cū illis ac
tū eſt. Nam pro fonte quidē
ſempiterni fluminis: humanū
ſanguinē dediſti iniuſtis.
Qui cū minuerent in traduc
tione infanciū occiſoꝝ: dediſ
ti illis habundantē aquam

insperate: ostendens per sitim
que tūc fuit quēadmodū tuos
exaltares. et adversarios illoꝝ
necares. Cum enī temptati sūt.
et quidē cum mīa disciplinam
accipientes: scierūt quēadmo
dū cum ira iudicati impii tor
menta paterent. Hos quidē
tamq̄ pater monens pbasti:
illos autē tamq̄ durus rex in
terrogans condēpnasti. Absen
tes enī et presentes: similiter tor
quebant. Duplex enī illos ac
cepat tediū: et gemitus cum
memoria pteritoꝝ. Cum enī
audirent per sua tormēta be
ne secū agi: cōmemorati sūt
dūm. admirātes in finē exit.
Quem enī in expositione pra
va piectū deriserūt: in finem
eventus mirati sūt. non simi
ter iustis faciens. Pro cogita
cionibꝫ autē insensatis iniq
tates illoꝝ. Quod quidā errā
tes colebant mutos serpentes
et bestias supuacuas: inmisis
ti illis multitudinē mutoꝝ aīa
liū in vindictā: ut scirent q̄a
per que peccat quis. per hec et
torquetur. Non enī impossi
bilis erat oīpotens manus
tua. que creavit orbem terra
rū ex materia invisa: inmittere
illis multitudinē ursorū. aut
audaces leones. aut novi gene
ris ira plenas. aut ignotas bes
tias aut vaporem igneū spirā
tes. aut odorem fumi pferentes.
aut horrendas ab oculis scintil
las emittentes: quarū non so
lū lesura poterat illos extermi
nare: sed et aspectus per timo
rem occidere. Nam et sine his
uno spū occidi poterant. psecu
cionem passi ab ipsis factis su
is: et dispsi per spm virtutis
tue. Sed oīa in mensura et nu
mero et pondere disposuisti.
Multū enī valere tibi soli sup
erat semp: et virtuti brachii
tui quis resistet? Quoniā tan
q̄ momentū statere. sic autē te
est orbis terrarū: et tamq̄ gut
ta roris antelucani que descen
dit in terrā. Sed misereris om
niū. qm̄ oīa potes: et dissimu
las pctā hoīm ppter penitentiā.
Diligis enī oīa que sūt: et
nichil odisti hoꝝ que fecisti.
Nec enī odiens aliquid cōsti
tuisti aut fecisti. Quomodo
autē posset aliquid pmanere
nisi tu voluisses: aut qd̄ a te
vocatū non esset conservaret?
Parcis autē omnibꝫ: qm̄ tua sūt
dn̄e. qui amas animas.

O qm̄ bo Cap xii
nus et suavis est dn̄e

spiritus tuus in nobis. Ideo
hos qui exerrant ptibꝫ corri
pis: et de quibꝫ peccant admo
nes et alloqueris. ut relicta
malicia credant in te dñe. Il
los enĩ antiquos inhabitato
res sancte tue terre. quos ex
horruisti qm̄ odibilia tibi ope
ra faciebant. per medicamina
et sacrificia iniusta. filiorũ suo
rũ necatores sine mĩa. et co
mestores viscerũ hoĩm. et devo
ratores sanguinis a medio
sacramento tuo. et auctores pa
rentes aĩaꝝ inauxiliatarũ. vo
luisti pdere per manus parẽ
tũ nostroꝝ: ut dignã pciperẽt
pegrinationẽ puerorꝫ dei. que
tibi omni carior est terra. Sed
et hiis tanq̃ hoĩbꝫ pepcisti:
et misisti antecessores exercitus
tui vespas: ut illos paulatim
exterminarẽt. Non quia im
potẽs eras in bello subicere im
pios iustis. aut bestiis seuis.
aut verbo duro simul extermi
nare: sed partibꝫ iudicans
dabas locũ penitencie. nõ ig
norans qm̄ nequa est nacio
eoꝝ. et naturalis malicia ip
soꝝ: et qm̄ non poterat mu
tari cogitacio illoꝝ in ppetuũ.
Semen enĩ erat maledictum
ab inicio: nec timens aliquẽ
veniã dabas pctĩs illoꝝ. Quis
enĩ dicet tibi quid fecisti? Aut
quis stabit contra iudicium
tuũ? Aut quis in conspectu
tuo veniet vindex iniquorũ
hoĩm? Aut quis tibi imputa
bit. si perierint naciones quas
tu fecisti? Nec enĩ est alius
deus qm̄ tu cuius cura est de
oĩbꝫ: ut ostendas qm̄ non
iniuste iudicas iudiciũ. Neqꝫ
rex neqꝫ tyrãnus: in conspcũ
tuo inquirent de hiis quos
pdidisti. Cũ ergo sis iustus:
iuste oĩa disponis. Ipm quo
qꝫ qui non debet puniri con
dempnas: et exterũ estimas a
tua virtute. Virtus enĩ tua
iusticie iniciũ est: et ob hoc qđ
omĩ dñs es. oĩbus te parcere
facis. Virtutẽ enĩ ostendis tu
qui nõ crederis esse in virtute
consũmatus: et hos qui te nes
ciũt audaciam traducis. Tu
autẽ dñator virtutis cũ tran
quillitate iudicas: et cũ mag
na reverencia disponis nos.
Subest enĩ tibi cũ volueris pos
se. Docuisti autẽ populũ tuũ
per talia opa: qm̄ oportet ius
tũ esse et humanũ. Et bone
spei fecisti filios tuos: qm̄ iu
dicans das locũ in peccatis
penitencie. Si enĩ inimicos

sermonū tuoꝝ et debitos mor
ti. cū tanta cruciasti attencio
ne. et liberasti dans tempus
et locū per que possint muta
ri a malicia: cū quanta dili
gencia iudicasti filios tuos.
quoꝝ parentibꝫ iuramenta
et conuenciones dedisti bona
rū pmissionū? Cū ergo nob
disciplinā das. inimicos nr̄os
multipliciter flagellas: ut
bonitatē tuam cogitemus
iudicantes: et cū de nobis iu
dicat᷑ speremus mīam tuā.
Unde et illis qui in vita sua
insensate et iniuste vixerūt: per
hec que coluerūt dedisti sūma
tormenta. Etenī in erroris
via diucius errauerūt: deos
estimantes hec que in aīalibꝫ
sūt supuacua: infanciū insen
satoꝝ more viuentes. Propter
hoc tanq̄ pueris insensatis:
iudiciū in derisū dedisti. Qui
autē ludibrijs et increpacio
nibꝫ nō correcti sūt: dignū dei
iudiciū expti sunt. In hys
enī que paciebant᷑ moleste fe
rebant: in quibꝫ pacientes in
dignabātur. per hec quos pu
tabant deos in ipsis cū extermi
narent᷑: videntes illum quē
olim negabant se nosse. deū
verū agnouerūt. ppter qđ et
finis condempnacionis eoꝝ:
venit sup illos. Cam xiij
Vani autē sunt omnes
homines in quibꝫ nō sub
est sciencia dei: et de hys que
vident᷑ bona nō potuerūt in
telligere eū qui est: neqꝫ ope
ribꝫ attendentes agnouerūt
quis esset artifex. Sed aut ig
nem. aut spm. aut citatū ae
rem. aut gyrū stellarū. aut
nimiā aquam. aut solem.
aut lunam. rectores orbis ter
rarū deos putauerūt. Quorū
si specie delectati deos putaue
rūt: sciant quanto hys dn̄a
tor eoꝝ speciosior est. Speciei
enī generator: hec oīa consti
tuit. Aut si virtutē et opa eoꝝ
mirati sūt: intelligāt ab ipsis.
qm̄ qui hec constituit fortior
est illis. A magnitudine enī
speciei et creature: cognoscibi
liter poterit hoꝝ creator videri.
Sed tamen adhuc in hys mi
nor est querela. Et hij enī for
tassis errant: deū querentes et
volentes inuenire. Etenī cū
in operibus illius conuersent᷑:
inquirūt et psuasū habent.
qm̄ bona sunt que videntur.
Iterū autē nec hys debet ig
nosci. Si enī tantū potuerūt
scire ut possent estimare secu

lū: quō huius dīm non fa
cilius invenerūt. Infelices
autē sunt. et inter mortuos
spes illoꝝ est: qui appellaue
rūt deos opa manuū hoīm.
aurū et argentū. artis inuen
cionē. et similitudines aīaliū.
aut lapidem inutilem. opus
manus antique. Aut si quis
artifex faber de silua lignū rec
tū secauerit. et huius docte cir
cat omnē corticem. et arte sua
usus diligenter fabricet vas ī
utile. in conuersacione vite:
reliquias autē eius operis ad
ꝑparacionē esce abutatur: et
reliquū hoꝝ qd' ad nullū usū
facit. lignū curuū et verticib;
plenū. sculpat diligenter per
vacuitatē suam. et per scien
ciā artis sue figuret illud. et
assimilet illud imagini hoīs.
aut alicui ex aīalibus illud
comparet: perliniens rubrica.
et rubicundū faciens fuco co
lorem illius. et oēm maculā
que in illo est perliniens terra:
et faciat ei dignā habitacio
nē. in pariete ponens illud et
confirmās ferro ne forte cadat:
ꝓspiciens illi sciens qm̄ non
potest se adiuuare. Ymago
enī est: et opus est illi adiu
toriū. Et de substancia sua

et de filys suis et de nupcijs vo
tū faciens inquirit. Non eru
bescit loqui cū illo qui sine
aīa est. Et pro sanitate qui
dem infirmū deprecatur: et pro
vita mortuū rogat: et in ad
iutoriū inutilem inuocat.
Et pro itinere petit ab eo qui
ambulare non potest: et de ac
quirendo et de operando et de
oīm rerū euentu petit ab eo
qui in oībus est inutilis.

Iterū Capm xiiij
alius nauigare cogi
tans. et per feros fluctus ina
piens iter facere: ligno portā
te se. fragilius lignū īuocat.
Illud enī cupiditas acquirendi
excogitauit: et artifex sapiēcia
fabricauit sua. Tua autem
pater gubernat prudencia:
qm̄ dedisti in mari viā. et in
ter fluctus semitā firmissimā:
ostendens qm̄ potens es ex oī
bus saluare etiā si sine rate
quis mare adeat. Sed ut non
essent vacua sapiēcie tue opera:
ꝓpter hoc etiā exiguo ligno
credūt hoīes aīas suas: et trā
seuntes mare per ratem libe
rati sunt. Ab inicio enī cum
perirent superbi gigantes: spes
orbis terrarū ad ratem fugi
ens. remisit seculo semen na

ciuitatis. que manu tua erat
gubernata. Benedictū eſt enī
lignū: per qđ fit iuſticia. Per
manus autē qđ fit idolū ma
ledictū eſt. et ipſum et qui fecit
illud: quia ille quidē operatus
eſt: illud autem cū eſſet fra
gile. deus cognominatus eſt. Si
militer autem odio ſunt deo
impius et impietas eiꝰ. Etenī
qđ factū eſt: cū illo qui fecit
tormenta paciet᷑. Propter hoc et
in idolis nacionū non erit
reſpectus: qm̄ creature dei in
odiū facte ſunt: et in temptacio
nes aīe hoīm. et in muſcipu
las pedibꝫ inſipienciū. Iniciū
enī fornicacionis eſt exquiſi
cio idoloꝝ: et adinuencio illoꝝ
corrupcio vite eſt. Neqꝫ enim
erant ab inicio: neqꝫ erūt in
ꝑpetuū. Sup̄uacuitas enim
hoīm hoc aduenit in orbē
terrarū: et ideo breuis illoꝝ
finis inuentus eſt. Acerbo enī
luctu dolens pater: cito ſibi
rapti filij fecit imaginē. Et
illū qui tūc quaſi homo mor
tuus fuerat. nūc tanq̄ deū co
lere cepit: et conſtituit inter
ſeruos ſuos ſacra et ſacrificia.
Deinde interueniente tempore.
cōualeſcente iniqua conſue
tudine. hic error tanq̄ lex cuſ

toditus eſt: et tirannoꝝ impe
rio colebant̄ figmenta. Hos
quos in palam honorare nō
poterant hoīes ꝓpter qđ lon
ge eſſent: e longinquo figu
ram illoꝝ allatam euidentē
imaginē regis quē honora
re volebant fecerūt: ut illū
qui aberat. tanq̄ preſentem
colerent ſua ſollicitudine.
Prouexit autē ad hoꝝ culturā et
hos qui ignorabant: artificis
eximia diligencia. Ille enī vo
lens plus placere illi qui ſe
aſſūpſit: elaborauit arte ſua.
ut ſimilitudinē in melius in me
lius figuraret. Multitudo au
tem hoīm adducta per ſpeciē
operis: eū qui ante tempus tā
q̄m homo honoratus fuerat.
nūc deū eſtimauerūt. Et hec
fuit vite humane decepcio:
qm̄ aut affectui. aut regibus
deſeruientes hoīes: incōicabi
le nomē lapidibꝫ et lignis im
poſuerūt. Et non ſuffecerat er
raſſe eos circa dei ſcienciā: ſed
et in magno viuentes inſcien
cie bello. tot et tam magna
mala pacē appellant. Aut enī
filios ſuos ſacrificantes. aut
obſcura ſacrificia facientes:
aut inſanie plenas vigilias
habentes: neqꝫ vitam neqꝫ

nuptias mundas iam custodi-
unt. Sed alius aliū per invi-
diam occidit: aut adulterans
contristat. Et oīa cōmixta sūt:
sanguis. homicidiū. furtū. et
fictio. corruptio. infidelitas.
turbatio. et piuriū. tumultus.
bonorum dni immemoratio. aīarum
inquinatio. nativitatis imuta-
tio. nuptiarū inconstātia. inor-
dinatio mechie et impudicie.
Infandorum enī idolorum cultura:
oīs mali causa est. et initiū
et finis. Aut enī dū letantur in-
saniūt: aut certe vaticinantur
falsa: aut vivūt iniuste: aut
peierant cito. Dū enī confi-
dūt in idolis que sūt sine aīa:
male iurantes. noceri se non
sperant. Utraqȝ ergo illis eve-
nient digne: qm̄ male senserūt
de deo. attendentes idolis: et in-
iuste iuraverūt. in dolo contēp-
nentes iustitiā. Non enī iura-
tiū est virtus: sed peccantiū
pena perambulat semp in iniu-
storum pvaricationē. Capm xv.

Tu autē deus nos-
ter suavis et verus es:
paciens et in mīa disponens
oīa. Etenī si peccaverimus tui
sumus: scientes magnitudinē
tuā. Et si nō peccaverimus:
scimus qm̄ apud te sumus cō-
putati. Nosse enī te consūma-
ta iustitia est: et scire iustitiā
et virtutē tuam. radix est im-
mortalitatis. Non enī in erro-
rem induxit nos hoīm male
artis excogitatio: nec umbra
picture. labor sine fructu: ef-
figies sculpta per varios colo-
res. Cuius aspectus insensato
dat concupiscentiā: et diligit
mortue imaginis effigiem si-
ne aīa. Malorum amatores dig-
ni [sunt morte] qui spem in talibȝ habent:
et qui faciūt illos. et qui di-
ligūt et qui colūt. Sed et fi-
gulus mollem terrā pmens:
laboriose fingit ad usus nos-
tros unūquodqȝ vas: et de eodem
luto fingit que munda sūt in
usū vasa. similiter et que his
sūt contraria. Horum autē vaso-
rū quis sit usus: iudex est figu-
lus. Et cū labore vano deum
fingit de eodem luto. ille qui
paulo ante de terra factus fu-
erat: et post pusillū se ducit
unde acceptus est: repetitus
debitū aīe quā habebat. Sed
est illi cura non quia labora-
turus est. nec qm̄ brevis illi
vita est: sed concertatur aurifi-
cibus et argentariis. Sed et
erarios imitatur: et gloriam pre-
fert qm̄ res supvacuas fingit.

Cinis eſt cor eius. et terra ſup
uacua ſpes illius. et luto vi
lior vita illius: qm̄ ignora
uit qui ſe finxit. et qui inſpi
rauit illi aīam que opatur.
et qui inſufflauit illi ſpm̄
vitalem. Sed eſtimauerunt
ludū eſſe vitam noſtrā: et cō
uerſacionē vite compoſitam
ad lucrū: et oportere vndecūq;
etiā ex malo acquirere. Hic
enī ſup omēs ſcit ſe delinqre:
qui ex terre materia. fragilia
vaſa et ſculptilia fingit. Oēs
enī inſipientes et infelices. ſu
pra modū aīe ſupbi ſūt. ini
mici populi tui. et imperātes
illi: qm̄ oīa idola nacionū ex
iſtimauerūt deos: quib; neq;
oculorum viſus eſt ad videndū.
neq; nares ad pcipiendū ſpm̄.
neq; aures ad audiendū. neq;
digiti manuū ad tractandū:
ſed et pedes eorum pigri ad am
bulandū. Homo enī fecit il
los: et qui ſpm̄ mutuatus eſt
is finxit illos. Nemo enī ſibi
ſimilem homo poterit deū fin
gere. Cū ſit enī mortalis: mor
tuū fingit manib; iniqs. Me
lior eſt enī ipſe hys quos co
lit: quia ipſe quidem vixit cū
eſſet mortalis: illi autē nūq̄.
Sed et aīalia miſerrima co

lunt. Inſenſate enī compata:
hys alys ſūt deteriora. Sed
nec aſpectu aliquis ex hys a
nimalib; bona poteſt conſpi
cere. Effugerūt autē dei laudē:
et benedictionē eius. Cam xvi

Propter hec et hys
ſimilia paſſi ſūt dig
ne tormēta: et per multitudi
nē beſtiarū exterminati ſunt.
Pro quib; tormētis. bene diſpo
ſuiſti populū tuū: quib; dediſ
ti concupiſcenciā delectamēti
ſui nouū ſaporem: eſcam pa
rans eis ortigometrā: ut illi
quidē concupiſcentes eſcam. pp̄t
ea que illis oſtenſa et miſſa
ſunt. eciam a neceſſaria con
cupiſcencia auerterent. Hy
autē in breui inopes facti: no
uam guſtauerūt eſcā. Opor
tebat enī illis quidē ſine excu
ſacione ſuperuenire interitū ex
ercentib; tirānidem: hys autē
tantū oſtendere. quēadmodū
inimici illorum exterminabant.
Etenī cū ſuperuenit illis ſeua
beſtiarū ira: morſibus puer
ſorum colubrorum extīminabant.
Sed nō in ppetuū pmanſit
ira tua: ſed ad correpcionem
in breui turbati ſūt: ſignū
habentes ſalutis ad cōmemo
racionē mandati legis tue.

Qui enī conuerſus eſt non per
hoc qđ videbat ſanabatͬ: ſed p
te omnū ſaluatorē. Et in hoc
autē oſtendiſti inimicis noſtris:
quia tu es qui liberas ab omnī
malo. Illos enī locuſtarū et
muſcarū occiderūt morſus: et
non eſt inuenta ſanitas aīe il
loꝝ: quia digni erant ab hu
iuſmodi exterminari. Filios
autē tuos: nec draconū vene
natoꝝ vicerūt dentes. Miſericordia
enī tua adueniens: ſanabit
illos. In memoria enī ſermo
nū tuoꝝ examinabantͬ et ſal
uabantͬ: ne in altam incidē
tes obliuionē. non poſſent tuo
uti adiutorio. Etenī neqꝫ her
ba neqꝫ malagma ſanauit il
los: ſed tuus dñe ſermo qui
ſanat oīa. Tu es dñe qui vite
et mortis habes poteſtatē: et
deducis ad portas mortis et
reducis. Homo autē occidit
quidem per maliciā aīam ſu
am: et cū exierit ſpūs non re
uertetͬ: nec reuocabit aīam
que recepta eſt: ſed tuā manū
effugere īpoſſibile eſt. Negan
tes enī noſſe te impij: per for
titudinē brachij tui flagellati
ſūt. Nouis aquis et grandi
nibus et pluuijs pſecutionem
paſſi ſūt: et per ignē conſum
mati. Qđ enī mirabile erat:
in aqua que oīa extinguit.
plus ignis valebat. Vindex
eſt enī orbis iuſtoꝝ. Quodam
enī tempore manſuetabatͬ ig
nis. ne comburerentͬ que ad
impios miſſa erant aīalia:
ſed ut ipſi videntes ſcirent quō
dei iudicio paciūtur pſecutio
nē. Et quodā tempore ī aqua
ſup virtutē ignis exardebat
vndiqꝫ: ut inique terre na
cionē exterminaret. Pro qui
bus angeloꝝ eſca nutriſti po
pulū tuū: et paratū panē
de celo preſtitiſti illis ſine la
bore: omnē delectamentū in ſe
habentē. et oīs ſaporis ſuaui
tatem. Subſtanciā enī tuā.
et dulcedinē tuam quā in fi
lios habes oſtendebas: et de
ſeruiens vniuſcuiuſqꝫ volū
tati. ad qđ quis volebat con
uertebatur. Nix autē et gla
cies ſuſtinebant vim ignis.
et non tabeſcebant: ut ſcirent
quō fructus inimicoꝝ extin
guebat ignis ardens. in gran
dine et pluuia choruſcans.
Hoc autē iterū ut nutrirentͬ
iuſti: eciā ſue virtutis oblitus
eſt. Creatura enī tibi factori
deſeruiens. exardeſcit in tor
mentū aduerſus iniuſtos:

et lenior fit ad benefaciendū
pro hiis qui in te confidūt.
Propter hoc et tūc in oīa tranſ
figurata. oīum nutrici gratie
tue deſeruiebant. ad volun
tatem hoꝝ qui a te deſiderati
ſūt: ut ſcirent filij tui quos
dilexiſti dn̄e. qm̄ non nativi
tatis fructus paſcūt homīes:
ſed ſermo tuus hos qui in te
crediderūt conſervat. Quod enī
ab igne nō poterat extermina
ri. ſtatim ab exiguo radio ſo
lis calefactū tabeſcebat: ut no
tū omnib; eſſet. qm̄ oportet pre
venire ſolem ad benedictionē
tuā: et ad orientē lucis te ado
rare. Ingrati enī ſpes. tanq̄
hybernalis glacies tabeſcet:
et diſperiet tanq̄ aqua ſup
vacua Cap̄m xvii

Magna enī ſūt iudicia
tua dn̄e: et inenarra
bilia verba tua: propter hoc in
diſciplinate aīe erraverunt.
Dum enī ꝑſuaſū habent in
iqui. poſſe dn̄ari nationi ſcē:
vinculis tenebrarū et longe
noctis cōpediti. incluſi ſub tec
tis. fugitivi ꝑpetue providentie
iacuerūt. Et dum putant ſe
latere in obſcuris pctīs: tene
broſo oblivionis velamento
diſꝑſi ſūt: paventes horrende.
et cū admiratione nimia ꝑtur
bati. Neq; enī que continebat
illos ſpelunca ſine timore cuſ
todiebat: qm̄ ſonitus deſcen
dens ꝑturbabat illos: et ꝑſo
ne triſtes apparentes. pavorē
illis preſtabant. Et ignis qui
dem nulla vis poterat illis lu
men prebere: nec ſiderū limpide
flāme. illuminare poterant
illam noctē horrendā. Appare
bat autē illis ſubitaneus ig
nis timore plenus: et timore
perculſi illius que nō videbatur
faciei. eſtimabant deteriora eſſe
que videbant. Et magice ar
tis appoſita erant deriſus: et ſa
pientie glorie correptio cū con
tumelia. Illi enī qui ꝓmitte
bant timores et ꝑturbationes
expellere ſe ab aīa languente:
hij cū deriſu pleni timore lan
guebant. Nam et ſi nichil il
los ex monſtris ꝑturbabat:
tranſitu aīaliū et ſerpentiū ſi
bilatione cōmoti. tremebundi
peribant: et aerem quē nulla
ratione quis effugere poſſet.
negantes ſe videre. Cū ſit enī
timida nequicia: data eſt in
oīum condēpnatione. Semper
enī ꝑſumit ſeva conturbata
conſcīa. Nichil enī eſt timor
niſi ꝑſumpcionis adiutoriū:

prodicio cogitacionis auxili
orū. Et dū ab intro minor eſt
expectacio: maiorē computat
ſcienciā eius cauſe de qua tor
mentū preſtat. Illi autē qui
īpotentem vere noctē. et ab in
fimis et ab altiſſimis inferis
ſupuenientē. eundē ſompnū dor
mientes: aliquā monſtroꝝ exa
gitabant timore: aliquā aīe
deficiebant traductione. Subi
taneus enī illis et inſperatus
timor ſupuenerat. Deinde ſi
quiſq̄ ex illis decidiſſet: cuſto
diebatur in carcere ſine ferro
recluſus. Si enī ruſticus quis
erat aut paſtor. aut agri labo
rū operarius ꝑoccupatus eſſet:
ineffugibilem ſuſtinebat neceſ
ſitatē. Una enī cathena tene
brarū: omēs erant colligati.
Siue ſpūs ſibilans. aut inter
ſpiſſos arboꝝ ramos auiū ſo
nus ſuauis: aut vis aque de
currentis nimiū. aut ſonus
validus ꝑcipitatarū petrarū:
aut ludencium aīalium curſus in
uiſus. aut mugiencium valida
beſtiarū vox. aut reſonans de
altiſſimis montib; echo: defici
entes faciebant illos pre timore.
Omnis enī orbis terrarū limpi
do illuminabat lumine: et non
impeditis operibus cōtinebat.

Solis autē illis ſuppoſita erat
grauis nox: imago tenebraꝝ
que ſupuentura illis erat. Ipi
ergo ſibi erant grauiores te
nebris. Caplm xviii

Sanctis autē tuis maxi
ma erat lux. Et hoꝝ q̄
dem voce audiebant: ſed figu
rā non videbant. Et quia nō
et ipi per eadem paſſi erant:
magnificabāt. Et qui ante
leſi erant quā non ledebantur
gracias agebant: et ut eſſet
differencia. donū petebant.
Pꝑter qd' igni ardentē colump
nā. ducem habuerūt ignote
vie: et ſolem ſine leſura boni
hoſpicij preſtitiſti. Digni quidē
illi carere luce. et pati carcerē
tenebrarū: qui incluſos cuſto
diebant filios tuos: per quos
incipiebat incorruptū legis
lumē ſeculo dari. Cū cogita
rent iuſtoꝝ occidere infantes:
et vno expoſito filio et libera
to. in traductionē illoꝝ mul
titudinē filioꝝ abſtuliſti: et
pariter illos pdidiſti in aqua
valida. Illa enī nox ante cog
nita eſt a pātribus nr̄is: ut
vere ſcientes quib; iuramētis
crediderūt. aīequiores eſſent.
Suſcepta eſt autē a pplō tuo
ſanitas quidē iuſtoꝝ: iniuſtoꝝ

autē exterminacio. Sicut enī
leſiſti adverſarios: ſic nos
ꝓvocans magnificaſti. Ab
ſcondite enī ſacrificabant iuſti
pueri bonoꝝ: et iuſticie legē
in concordiā diſpoſuerūt: ſi
militer bona et mala receptu
ros iuſtos. patrias decantan
tes laudes. Reſonabat autem
īconveniens īimicoꝝ vox: et
flebilis audiebat' planctus
ploratoꝝ infanciū. Simili
autē pena ſervus cū dn̄o af
lictus: et popularis homo. re
gi ſimilia paſſus. Similiter er
go omēs uno noīe mortis:
mortuos habebant īnumera
biles. Nec enī ad ſepeliendū
vivi ſufficiebāt: qm̄ uno
momēto. que erat p̄clarior
nacio illoꝝ exterminata ē. De
omnibus enī non credētes ꝓpter
veneficia: tūc cū primū fuit
exterminiū p̄mogenitoꝝ. ſpo
ponderūt populū dei ſe eſſe.
Cū enī quietū ſilenciū conti
neret oīa. et nox in ſuo curſu
mediū iter haberet: oīpotens
ſermo tuus dn̄e exiliens de ce
lo a regalibꝫ ſedibꝫ. durus de
bellator in mediā exterminij
terrā ꝓſiliuit: gladius acutus
inſimulatū imperiū tuū por
tans. Et ſtans replevit oīa
morte: et uſqꝫ ad celū attinge
bat ſtans in terra. Tūc con
tinuo viſus ſompnioꝝ maloꝝ
turbaverūt illos: et timores
ſupvenerūt inſperati. Et alius
alibi ꝓiectus ſemivivus: ꝓpter
quā mouebat' cauſā demon
ſtrabat mortis. Viſiones enī
que illos turbaverūt: hec pre
monebāt. ne inſcij quare ma
la paciebant' perirent. Tetigit
autē tūc et iuſtos temptacio
mortis: et cōmocio in heremo
facta eſt multitudinis: ſed nō
diu ꝑmanſit ira tua. ꝓperās
enī homo ſine querela deprecari
pro populis. ꝓferens ſervitu
tis ſue ſcutū oracionē. et per
incenſū deꝑcacionē allegans.
reſtitit ire: et finē impoſuit
neceſſitati: oſtendens qm̄ tuus
eſt famulus. Vicit autē tur
bas nō in virtute corꝑis. nec
armatura potencie: ſed verbo
illū qui ſe vexabat ſubiecit:
iuramenta parentū et teſta
mentū commemorans. Cū enī
iam acervatim cecidiſſent ſu
per alterutrū mortui: interſti
tit et amputavit impetū: et
diviſit illam que ad vivos
ducebat viam. In veſte enim
poderis quā habebat. totus
erat orbis terrarū: et parentū

magnalia in quatuor ordi
nibꝫ lapidū erant sculpta:
et magnificētia tua in dya
demate capitis illius erat
sculpta. Propter hec autē hijs
cessit qui exterminabat: et hec
extimuit. Erat enī sola temp
tatio ire sufficiens. Capitulum
Impijs autē xix
usqꝫ in nouissimū si
ne mīa ira supuenit. Presci
bat enī et futura illoꝝ: qm̄
cū ipsi pmisissent ut seduce
rent et cū magna sollicitudi
ne pmisissent illos: conseque
bant illos penitencie actus.
Adhuc enī inter manus ha
bentes luctū. et deplorantes
ad monumēta mortuoꝝ:
aliam sibi assūpserūt cogita
tionē insciencie. Et quos roga
tes piecerāt: hos tanqꝫ fugiti
uos psequebant. Ducebat
enī illos ad hūc finē digna
necessitas. Et horꝝ que acci
rant cōmemorationē amitte
bant: ut que deerant tormē
tis repleret puniciō: et ꝑplus
quidem tuus mirabilit trāsi
ret: illi autē nouā mortē
inuenirent. Omnis enī creatu
ra ad suū genus ab initio
refigurabat. deseruiens tuis
preceptis: ut pueri tui custodi

rent illesi. Nam nubes cas
tra eoꝝ obumbrabat: et ex
aqua que ante erat. terra
arida apparuit. et in mari
rubro via sine impedimento:
et campus germinās de pro
fundo nimio. per quē omnis
natio transiuit que tegebat
tua manu. videntes mirabi
lia et monstra. Tanqꝫ equi
enī depauerūt: et tanqꝫ agni
exultauerūt: magnificātes
te dñe qui liberasti illos.
Memores enī erant adhuc
eoꝝ que in incolatu illoꝝ
facta fuerant: quēadmodū
pro natione aīaliū eduxit
terra muscas: et pro piscibꝫ
eructauit fluuius multitu
dinē ranarū. Nouissime
autē viderūt nouā creaturā
auiū: cū adducti concupisc
entia. postulauerūt escas
epulationis. In allocutione
enī desiderij ascendit illis de
mari ortigometra: et vexa
tiones peccatoribꝫ superuenerūt:
non sine illis que ante facta
erant argumentis per vim
fluminū. Iuste enī paciebā
tur: scḋm suas nequicias.
Etenim detestabiliorē inhos
pitalitatē instituerūt. Alij
quidē ignotos nō recipiebāt

advenas: alii autem bonos hospites in servitutem accipiebant. Et non solum hoc: sed et alius quis erat respectus illorum. quoniam inviti recipiebant extraneos. Qui autem cum letitia receperunt: hos qui eisdem usi erant iustitiis, sevissimis afflixerunt doloribus. Percussi sunt autem cecitate. sicut illi in foribus iusti: cum subitaneis cooperti essent tenebris. unusquisque ostii sui transitum querebat. In se enim elementa dum convertuntur. sicut in organo qualitatis sonus immutatur: et omnia suum sonum custodiunt. Unde estimari ex ipso certo visu potest. Agrestia enim in aquatica convertebantur: et quecumque erant natantia in terra transibant. Ignis in aqua valebat supra suam virtutem: et aqua extinguentis nature obliviscebatur. Flamme econtrario corruptibilium animalium. non vexaverunt carnes coambulantium: nec dissolvebant illam que facile dissolvebatur. sicut glacies bonam escam. In omnibus enim domine magnificasti populum tuum et honorasti: et non despexisti. in omni tempore et in omni loco assistens eis. Explicit liber

sapientie: qui dicitur salomonis. Incipit prologus libri Jhesu filii Syrach

Multorum nobis et magnorum per legem et prophetas aliosque qui secuti sunt illos sapientia demonstrata est: in quibus oportet laudare israel. doctrine et sapientie causa: quia non solum ipsos loquentes necesse est esse peritos: sed etiam extraneos posse. et dicentes et scribentes doctissimos fieri. Avus meus Jhesus postquam se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis et prophetarum. et aliorum librorum qui nobis a parentibus nostris traditi sunt: voluit et ipse scribere aliquid horum que ad doctrinam et sapientiam pertinent: ut desiderantes discere et illorum periti facti magis magisque attendant animo: et confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum benivolentia. et attentione et studio lectionem facere: et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientie et deficere in verborum compositione. Nam

deficiunt verba hebraica: quã
do translata fuerint ad alterã
linguã. Non solũ autẽ hec:
sed et ipsa lex et ꝓphete. ceteráq;
librorꝫ non paruam habent dif
ferenciã. quando inter se dicũt.
Nam in octauo et tricesimo ã
no tẽporib; ptolomei euergetis
regis. postq̃ p̃ueni in egiptũ.
et cũ multũ temporis ibi fecis
sem: inueni ibi libros relictos
non parue neq; contẽptibilis doc
trine. Itaq; bonũ et necessa
riũ putaui et ipse aliquã ad
dere diligenciã. et laborem in
terptandi istũ libꝝ: et multa
vigilia attuli doctrinã in spa
cio temporis ad illa que ad
finem ducũt libꝝ dare: et illis
qui volunt animũ intendere
et discere. quẽadmodũ opor
teat instituere mores. qui se
cundũ legem dñi ꝓposuerint
vitam agere. Explicit prolog9
ihesu filii sirach.

Incipit liber ecclesiasticus ..

Omnis sa
piencia a
dño deo est:
et cũ illo
fuit semp
et est ante
euũ. Ha
renã maris et pluuie guttas.
et dies seculi quis dinume
rauit? Altitudinẽ celi et lati
tudinẽ terre. et pfundũ abis
si quis mensus est? Sapien
ciam dei precedentẽ oĩa quis in
uestigauit? Prior oĩm creata
est sapiencia: et intellectus
prudencie ab euo. Fons sapiẽ
verbũ dei in excelsis: et ingres
sus illius mandata eterna.
Radix sapiẽ cui reuelata est.
et astucias illius quis agno
uit? Disciplina sapiẽ cui re
uelata est et manifestata? et
multiplicacionẽ ingressus il
lius quis intellexit? Unus
est altissimus creator oĩpotẽs.
rex potens et metuendus ni
mis: sedens sup thronũ illius.
et dominãs deus. Ipse creauit
illam spũ sc̃o: et vidit et dinu
merauit. et mensus est. Et
effudit illam sup oĩa opera
sua: et sup oẽm carnem. Se
cundũ datũ suũ: prebet illã
diligentib; se. Timor dñi glã
et gloriacio: et leticia et coro
na exultacionis. Timor dñi
delectabit cor: et dabit leticiã
et gaudiũ in longitudinẽ
dierũ. Timenti deũ bene erit
in extremis: et in die defũctio
nis sue benedicet. Dilectio
dei honorabilis sapiencia.

Quibus autē apparuerit in
visu: diligūt eam in visione
et in agnitione magnaliū
suorū. Initiū sapiē timor dñi:
et cū fidelibꝫ in vulva concre
atus est: et cū electis feminis
graditur. et cū iustis et fidelibus
agnoscitur. Timor dñi: scientie
religiositas. Religiositas cu
stodiet et iustificabit cor: io
cunditatē et gaudiū dabit.
Timenti dñm bene erit: et in
diebus consūmationis illi⁹
benedicetur. Plenitudo sapiē
timere deū: et plenitudo a fruc
tibus illius. Omnē domū il
lius implebit a generationibꝫ:
et receptacula a thesauris il
lius. Corona sapiē timor dñi:
replens pacē et salutis fruc
tū: et vidit et dinumeravit
eam. Utraqꝫ autē sunt dona
dei. Scientiā et intellectū pru
dentie sapiā compartietur: et
gl'iam tenentiū se exaltat.
Radix sapiē est timere dñm:
rami enī illius longevi. In
thesauris sapiē. intellectus et
scientie religiositas: execratio
autē pctōribꝫ sapiā. Timor
dñi expellit pctm. Nam qui
sine timore est: non poterit
iustificari. Iracundia enī a
nimositatis illius: subversio
illius est. Usqꝫ in tempus sus
tinebit patiens: et postea red
ditio iocunditatis. Bonus
sensus usqꝫ in tempus abscon
det verba illius: et labia mul
torū enarrabūt sensū illius.
In thesauris sapiē significa
tio discipline: execratio autem
pctōri cultura dei. Fili concu
piscens sapiam. conserva iu
sticiā: et deus prebebit illam
tibi. Sapiā enī et disciplina
timor dñi: et qd̄ beneplacitū
est illi fides et mansuetudo:
et adimplebit thesauros illi⁹.
Ne fueris incredibilis timori
dñi: et ne accesseris ad illum
duplici corde. Ne fueris ypocri
ta in conspectu hoīm: et non
scandalizeris labiis tuis. At
tende in illis ne forte cadas.
et adducas aīe tue inhonora
tionē: et revelet deus abscon
sa tua. et in medio synagoge
elidat te: qm̄ accessisti malig
ne ad dñm. et cor tuū plenū
est dolo et fallacia. cap^m ij

Fili accedens ad servi
tutē dei. sta in iusticia
et timore: et ꝓpara aīam tuā
ad temptationem. Deprime cor
tuū et sustine: inclina aurē
tuā et excipe verba intellectus:
et ne festines in tēpore obduc

nonis. Suſtine ſuſtentacio
nes dei. Coniūgere deo et ſuſ
tine: ut creſcat in nouiſſimo
vita tua. Omne qđ tibi appli
catū fuerit accipe. et in dolore
ſuſtine: et in humilitate tua
paciēciā habe: quoniā in igne
ꝓbatur aurū et argentū: ho
mines vero receptibiles in ca
mino humiliacionis. Crede
deo et recuperabit te: et dirige
viam tuā. et ſpera in illum.
Serua timorē illius: et in il
lo veteraſce. Metuentes deū
ſuſtinete miſīam eius: et non
deflectatis ab illo ne cadatis.
Qui timetis dñm credite illi:
et nō euacuabitur merces veſtra.
Qui timetis dñm ſperate in
illū: et in oblectacione veniet
vobis mīa. Qui timetis dñm
diligite illū: et illuminabuntur
corda vr̄a. Reſpicite filij nacio
nes hominū: et ſcitote quia nul
lus ſperauit in dño et confu
ſus eſt. Permanſit in mādatis
eius et derelictus eſt. Aut quis
inuocauit illū: et deſpexit eū?
Quoniā pius et miſericors
eſt deus: et remittet in die tri
bulacionis pcā: et protector eſt
omnibus exquirentibꝫ ſe in veri
tate. Ve duplici corde et labijs
ſceleſtis: et manibꝫ male fa

cientibꝫ: et peccatori terrā in
gredienti duabꝫ vijs. Ve diſ
ſolutis corde qui non credūt
deo: ideo nō ꝓtegentur ab eo.
Ve hijs qui perdiderūt ſuſtinē
ciā: qui dereliquerūt vias
rectas: et diuerterūt in vias
prauas. Et quid facient cū
inſpicere ceperit dñs? Qui
timent dñm non erūt incre
dibiles verbo illius: et qui
diligūt illū conſeruabūt vi
am illius. Qui timent dñm
inquirent que beneplacita
ſunt illi: et qui diligūt eū re
plebuntur lege ipſius. Qui ti
ment dñm ꝑparabunt corda
ſua: et in conſpectu illius ſāti
ficabunt aīas ſuas. Qui ti
ment dñm cuſtodiūt mādā
ta illius: et pacientiam habebūt
uſqꝫ ad inſpectionē illius di
centes. Si penitenciā nō egē
rimus: incidemus in manus
dei. et nō in manus hominū.
Secūdum cū magnitudinē il
lius: ſic et mīa ipſius cum
ipſo eſt.

Cam iij

Filij ſapiē eccleſia iuſto
rū: et nacio illoꝝ obe
diencia et dilectio. Iudiciū
patris audite filij dilecti: et
ſic facite ut ſalui ſitis. Deus
enī honorauit prēm ī filijs:

et iudiciū matris exquirens firmauit in filios. Qui diligit deū exorabit pro peccatis: et continebit ſe ab illis. Et in oratione dierū exaudietur: et ſicut qui theſaurizat. ita et qui honorificat matrē ſuā. Qui honorat patrē iocundabitur in filijs: et in die orationis ſue exaudietur. Qui honorat patrē ſuū vita viuet longiore: et qui obedit patri refrigerabit matrē. Qui timet dominū honorat parentes: et quaſi dominis ſeruiet hijs qui ſe genuerūt. in opere et ſermone et omni paciencia. Honora patrem tuū. ut ſuperueniat tibi benedictio a deo: et benedictio illius in nouiſſimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio autē matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui: non eſt enī tibi gloria ſed confuſio. Gloria enī hominis ex honore patris ſui: et dedecus filij pater ſine honore. Fili ſuſcipe ſenectam patris tui: et ne contriſtes eū in vita illius. Et ſi defecerit ſenſu. veniā da: et ne ſpernas eū in tua virtute. Elemoſina enī patris non erit in obliuione. Nam pro peccato matris reſtituetur tibi bonū: et in iuſticia edificabitur tibi: et in die tribulacionis cōmemorabitur tui: et ſicut in ſereno glacies ſoluentur tua peccata. Quā male fame eſt qui relinquit patrē: et eſt maledictus a deo qui exaſperat matrem. Fili in manſuetudine opera tua perfice: et ſuper hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in omnibus: et coram deo inuenies graciam: quoniam magna potencia dei ſolius. et ab humilibus honoratur. Altiora te ne queſieris et forciora te ne ſcrutatus fueris: ſed que precepit tibi deus illa cogita ſemper: et in pluribus operibus eius ne fueris curioſus. Non eſt enī tibi neceſſariū: ea que abſcondita ſūt videre oculis tuis. In ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multipliciter: et in pluribus operibus eius non eris curioſus. Plurima enī ſuper ſenſū hominum oſtenſa ſūt tibi. Multos enī ſupplantauit ſuſpicio illorum: et in vanitate detinuit ſenſus illorum. Cor durū male habebit in nouiſſimo: et qui amat periculū in illo peribit. Cor ingrediens duas

vias non habebit requiem:
et pravum cordis in illis ſcanda
lizabitur. Cor nequam gravabitur
in doloribus: et peccator adi
ciet ad peccandum. Synagoge
ſuperborum non eſt ſanitas: fru
tex enim peccati eradicabitur in illis.
et non intelligetur. Cor ſapien
tis intelligitur in ſapientia: et
auris bona audiet cum omni con
cupiſcentia ſapientiam. Sapiens
cor et intelligibile abſtinebit
ſe a peccatis: et in operibus iuſti
cie ſucceſſus habebit. Ignem
ardentem extinguit aqua: et ele
moſina reſiſtit peccatis: et deus
proſpector eius. Qui reddit gra
ciam meminit in poſterum: et
in tempore caſus ſui inveniet fir
mamentum. Capitulum iiii

Fili elemoſinam pauperis
ne defraudes: et oculos
tuos ne tranſvertas a paupere.
Animam eſurientem ne deſpexeris:
et ne exaſperes pauperem in ino
pia ſua. Cor inopis ne afflixe
ris: et non protrahas datum an
guſtianti. Rogationem contri
bulati ne abicias: et non aver
tas faciem tuam ab egeno. Ab
inope ne avertas oculos propter
iram: et non relinquas querentibus
tibi retro maledicere. Ma
ledicentis enim tibi in amari
tudine anime: exaudietur precatio
illius. Exaudiet autem eum:
qui fecit illum. Congregationi
pauperum affabilem te facito:
et preſbitero humilia animam tuam:
et magnato humilia caput
tuum. Declina pauperi ſine
triſticia aurem tuam: et redde de
bitum tuum: et reſponde pacifi
ca in manſuetudine. Libera
eum qui iniuriam patitur de ma
nu ſuperbi: et non acide feras
in anima tua. In iudicando eſto
pupillis miſericors ut pa
ter. et pro viro matri illorum:
et eris tu velut filius altiſſi
mi obediens: et miſerebitur
tui magis quam mater. Sapientia
filiis ſuis vitam inſpirat:
et ſuſcipit exquirentes ſe: et pre
ibit in via iuſticie. Et qui il
lam diligit diligit vitam:
et qui vigilaverint ad illam.
complectentur placorem eius.
Qui tenuerint illam vitam he
reditabunt: et quo introibit
benedicet deus. Qui ſerviunt
ei. obſequentes erunt ſancto:
et eos qui diligunt illam dili
git deus. Qui audit illam iu
dicat gentes: et qui intuetur
illam permanebit confidens.
Si crediderit ei hereditabit il
lam: et erunt in confirmatione

ne creatur illorum: quō in tēp
tacione ambulat cū eo. et in
primis eligit eū. Timorem et
metū et pbacione inducet su
per illū: et cruciabit illū in
tribulacione doctrine sue: do
nec temptet illū in cogitacio
nibȝ illius. et credat aīe illius.
Et firmabit illū. et iter addu
cet directū ad illū: et letifica
bit eū. et denudabit absconsa
sua illi: et thesaurizabit super
illū sciam et intellectū iusti
cie. Si autē oberrauerit dere
linquet eū: et tradet eū in ma
nus inimici sui. Fili conser
ua tempus: et deuita a malo.
Pro aīa tua non confundaris
dicere verū. Est enī confusio
adducens pctm: et est confu
sio adducens glām et graciā.
Ne accipias faciem aduer
sus faciem tuā: nec aduer
sus aīam tuā mendaciū.
Ne reuerearis pximū tuū in
casu suo: nec retineas verbū
in tempore salutis. Non ab
scondas sapiām tuā in decore
eius. In lingua enī agnoscit
sapiā: et sensus et sciencia.
et doctrina in verbo sensati:
et firmamentū in opibȝ iusti
cie. Non contradicas verbo
veritatis ullo modo: et de

mendacio ineruditionis tue cō
funderē. Non confundaris con
fiteri pctā tua: et ne subicias
te hoī pro pctō. Noli resistere
contra faciem potentis: nec
coneris contra ictū fluuij.
Pro iusticia agonizare pro a
nima tua: et usqȝ ad mortē
certa pro iusticia: et deus ex
pugnabit pro te inimicos tuos.
Noli citatus esse in lingua tu
a: et inutilis et remissus in
opibus tuis. Noli esse sicut
leo in domo tua euertens do
mesticos tuos: et opprimēs sub
iectos tibi. Non sit porrecta
manus tua ad accipiendū:
et ad dandū collecta. Cam̄ v

Noli attendere ad posses
siones iniquas: et ne
dixeris est michi sufficiēs vita.
Nichil enī proderit in tempore
vindicte et obductionis. Non
sequaris in fortitudine tua cō
cupiscenciā cordis tui: et ne
dixeris quō potui. aut quis
me subiciet pter facta mea:
deus enī vindicans vindica
bit. Ne dixeris peccaui. et qd
accidit michi triste: altissim⁹
enī est paciens redditor. De
ppiciato pctō noli esse sine me
tu: neqȝ adicias pctm super
pctm: et ne dicas. miseracio

dei magna eſt: multitudinis
pctõꝝ meoꝝ miſerebitᷣ. Miſeri
cordia enĩ et ira ab illo cito
ꝓximat: et in pctõres reſpicit
ira illius. Non tardes conuti
ad dñm: et ne differas de die
in diem. Subito enĩ veniet
ira illius: et in tpe vindicte
diſperdet te. Noli anxius eſſe
in diuiciis iniuſtis: nichil enĩ
ꝓderũt in die obductionis et
vindicte. Non ventiles te in
omẽ ventũ: et ne eas in oĩ via.
Sic enĩ pctõr ꝓbatur in duplici
lingua. Eſto firmus in via
dñi et in veritate ſenſus tui
et ſciencia: et ꝓſequatᷣ te ver
bũ pacis et iuſticie. Eſto mã
ſuetus ad audiendũ verbum
dei ut intelligas: et cũ ſapiẽ
ꝓferes reſponſũ verũ. Si eſt
tibi intellectus: reſponde ꝓxi
mo. Sin autẽ. ſit manꝰ tua
ſup os tuũ: ne capiaris ĩ ver
bo indiſciplinato et confun
daris. Honor et gloria in ſer
mone ſenſati: lingua ĩpru
dentis ſubuerſio eſt ipſius.
Non appelleris ſuſurro: et
lingua tua capiaris. et con
fundaris. Super furem enĩ
eſt confuſio et penitẽcia: et
denotacio peſſima ſup bilin
guem. Suſurratori autem:
odiũ et inimicicia. et cõtume
lia. Iuſtifica puſillũ: et mag
nũ ſimiliter. Caᵐ ſextũ

Noli fieri pro amico in
imicus ꝓximo. Impro
periũ enĩ et contumeliã malus
hereditabit: et oĩs peccator ĩ
uidus et bilinguis. Non te
extollas in cogitacione aĩe
tue velut taurus: ne forte
elidatur virtus tua per ſtul
ticiã. et folia tua comedet.
et fructus tuos perdat: et te
linquẽs velut lignũ aridũ
in heremo. Anima enĩ neqᷓ
diſperdet qui ſe habetᷣ: et in
gaudiũ inimicis dat illũ: et
deducet in ſortem impiorũ.
Verbũ dulce multiplicat ami
cos et mitigat inimicos: et
lingua eucharis gracioſa ĩ
hoĩe bono habũdabit. Multi
pacifici ſint tibi: et conſilia
rius tibi ſit vnus de mille.
Si poſſides amicũ. in tẽpta
cione poſſide eũ: et nõ facile
credas illi. Eſt enĩ amicus
ſcḋm tempus ſuũ: et non ꝑ
manebit in die tribulacionis.
Et eſt amicus qui conuẽtatᷣ
ad inimiciciã: et eſt amicus
qui odiũ et rixam et cõuicia
denudabit. Eſt autẽ amicus
ſocius menſe: et nõ ꝑmanet

in die neceſſitatis. Amicus ſi
permanſerit. fixus erit tibi q̄ſi
coequalis: et in domeſticis
tuis fiducialiter aget. Si
humiliaverit ſe contra te. et
a facie tua abſconderit ſe:
unanimē habebis amiciciā
bonā. Ab inimicis tuis ſepa
re: et ab amicis tuis attende.
Amicus fidelis: protectio fortis.
Qui autē īvenit illū: īve
nit theſaurū. Amico fideli nul
la eſt comparacio: et non eſt
digna ponderacio auri et ar
genti. contra bonitatē fidei
illius. Amicus fidelis. medi
camentū vite et īmortalita
tis: et qui metuūt dn̄m īve
nient illū. Qui timet dn̄m
eque habebit amiciciā bonā:
qm̄ ſcd̄m illū erit amicus
illius. Fili a iuventute tua
excipe doctrinā: et uſq; ad ca
nos īvenies ſapiām. Quaſi
is qui arat et ſeminat accēde
ad illam: et ſuſtine bonos
fructus illius. In opere enī
ipſius exiguū laborabis: et
cito edes de generationib; illi?.
Quā aſpera eſt nimiū ſapi
entia indoctis hoīb;: et non
permanebit in illa excors.
Quaſi lapidis virtus pbatio
erit in illis: et nō demorabūt
tur pꝛicere illam. Sapiencia
enī doctrine ſcd̄m nomen eſt
eius: et nō multis eſt mani
feſta. Quib; autē agnita eſt:
permanet uſq; ad conſpectū dei.
Audi fili et accipe conſiliū in
tellectus: et ne abicias conſi
liū meū. Inice pedem tuū in
compedes illius: et in torques
illius tuū collū. Subice hu
merū tuū et porta illam: et
ne acedieris vinculis eius.
In oī animo tuo accēde ad
illam: et in oī virtute tua ſer
va vias eius. Inveſtiga illā
et manifeſtabit̄ tibi: et conti
nens factus ne derelinquas
eam. In noviſſimis enī in
venies requiē in ea: et conu
tetur tibi in oblectacionē. Et
erūt tibi cōpedes eius in pro
tectione fortitudinis et baſes
virtutis: et torques illius in
ſtola glorie. Decor enī vite eſt
in illa: et vincula illius alli
gatura ſalutaris. Stolam
glorie indues eam: et coro
nā gratulacionis ſuperpones
tibi. Fili ſi attenderis michi
diſces eam: et ſi accōmoda
veris animū tuū ſapiēs eris.
Si inclinaveris aurē tuā ac
cipies doctrinā: et ſi dilexeris
audire ſapiens eris. In multi

titudine presbiteroꝝ pruden
ciū sta: et sapiē eoꝝ ex corde
coniūgere: ut omnē narra
cionem dei possis audire: et
puerbia laudis non effugi
ant a te. Et si videris sensa
tū euigila ad illū: et gradus
ostioꝝ illius exterat pes tu⁹.
Cogitatū habe in pceptis dei.
et in mandatis illius maxi
me assiduus esto: et ipse da
bit tibi cor: et concupiscētia
sapiē dabitur tibi. Cam vij

Noli facere mala: et
nō te apphendēt. Dis
cede ab iniquo: et deficient
mala abs te. Non semines
mala in sulcis iniusticie: et
nō metes ea in septuplum.
Noli querere ab hoīe ducatū:
neqꝫ a rege cathedram hono
ris. Non te iustifices ante deū:
qm̄ agnitor cordis ipse est.
Et penes regem noli velle vi
deri sapiens. Noli querere
fieri iudex nisi si valeas vir
tute irrumpere iniquitates:
ne forte extimescas faciē po
tentis: et ponas scandalū in
agilitate tua. Non pecces ī
multitudine ciuitatis: nec
te inmittas in populū. Neqꝫ
alliges duplicia pctā: nec
enī in vno eris inmunis.

Noli esse pusillanimis in aīa
tua. Exorare et facere elemo
sinā non despicias. Ne dicas
in multitudine munerū me
oꝝ respiciet deus: et offeren
tem me deo altissimo susci
piet munera mea. Non irri
deas hoīem in amaritudine
aīe: est enī qui humiliat et
exaltat circūspector deus.
Noli arare mendaciū ad
uersus fratrē tuū: neqꝫ in a
micū similiter facias. Noli
velle mentiri omnē menda
ciū. Assiduitas enī illius nō
est bona. Noli verbosus esse
in mltitudine presbiteroꝝ:
et non iteres verbū in ora
cōne. Non oderis laborio
sa opa: et rusticacionē ab
altissimo creatā. Non te re
putes in mltitudine indisci
plinatorum. Memento ire:
qm̄ non tardabit. Humi
lia valde spm̄ tuū: qm̄ vin
dicta carnis impij: ignis et
vermes. Noli pruaricari in
amicū pecuniā differentē:
neqꝫ fratrē carissimū auro
sprēueris. Noli discedere a
muliere sensata et bona:
quā sortitus es in timore
dei. Gracia enī verecundie
illius sup aurū. Non ledas

servum operantem in veritate: neque mercennarium dantem animam suam. Servus sensatus: sit tibi dilectus quasi anima tua. Non defraudes illum libertate: neque inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt attende illis: et si sunt utilia perseverent apud te. Filij tibi sunt. erudi illos: et curva illos a puericia illorum. Filie tibi sunt. serva corpus illarum: et non ostendas hylarem faciem tuam ad illas. Trade filiam et grande opus feceris: et homini sensato da illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam. non proicias illam: et odibili non credas te in toto corde. Honora patrem tuum: et gemitus matris tue ne obliviscaris. Memento quoniam nisi per illos non fuisses: et retribue illis quomodo et illi tibi. In tota anima tua time deum: et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit: et ministros eius non derelinquas. Honora deum ex tota anima tua: et honorifica sacerdotes: et purga te cum brachijs. Da illi partem sicut mandatum est tibi primiciarum et purgacionis: et de negligencia purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum et sacrificium sanctificacionis offeres domino inicia sanctorum: et pauperi porrige manum tuam: ut perficiatur propiciacio et benediccio tua. Gracia datus in conspectu omnis viventis. Et mortuo non prohibeas graciam. Non desis plorantibus in consolacione: et cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum: ex hijs enim in dilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare novissima tua: et in eternum non peccabis. Ca viij

Non litiges cum homine potente: ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum viro locuplete: ne forte contra consistat litem tibi. Multos perdidit aurum atque argentum: et usque ad cor regum extendit et convertit. Non litiges cum homine linguato: et non strues in ignem illius ligna. Non communices homini indocto: ne male de progenie tua loquatur. Ne despicias hominem avertentem se a peccato: neque improperes ei. Memento quoniam omnes in corrupcione

tiuius. Ne ſpernas hoīem
in ſua ſenecta: etenī ex no
bis ſeneſcūt. Noli de morte
inimico tuo gaudere: ſciens
qm̄ omēs morimur: et in gau
diū nolumus venire. Ne deſpi
cias narracionē preſbiterorꝫ
ſapienciū: et in puerbijs il
lorꝫ conuerſare. Ab ipſis enī
diſces doctrinā intellectus:
et ſeruire magnatis ſine
querela. Non te pteriat nar
racio ſeniorꝫ: et ipſi enī didi
cerūt a patribꝫ ſuis: qm̄ ab
ipſis diſces intellectū: et in
tempore neceſſitatis dabis
reſponſū. Non īcendas carbo
nes pctōrꝫ arguens eos: et
ne incendaris flāma ignis
pctōrꝫ illorꝫ. Ne contra faciē
ſtes contumelioſi: ne ſedeat
quaſi inſidiator ori tuo. No
li fenerari hoī forciori te.
Qd̄ ſi feneraueris: quaſi p
ditū habe. Non ſpondeas
ſup virtutem tuā. Qd̄ ſi
ſpo ponderis: quaſi reſtitu
ens cogita. Non iudices con
tra iudicē: qm̄ ſcd̄m qd̄ dig
nū eſt iudicat. Cū audace
non eas in via: ne forte gra
uet mala ſua in te. Ipſe enī
ſcd̄m voluntatē ſuam vadit:
et ſimul cū ſtulticia illius pe

ries. Cū iracundo nō facias
rixam: et cū audace nō eas
in deſertū: qm̄ quaſi nichil
eſt ante illū ſanguis: et
ubi non eſt adiutoriū elidet
te. Cum fatuis ne conſiliū
habeas: non enī poterūt di
ligere niſi que ipſis placent.
Coram extraneo ne facias
conſiliū: neſcis enī quid pa
riet. Non oī hoī cor tuū ma
nifeſtes: ne forte inferat tibi
graciā. et conuicietur tibi.

Non zeles Capm ix

mulierem ſinus tui:
ne oſtendat ſup te maliciā
doctrine neq̄. Non des mu
lieri poteſtatem aīe tue: ne
ingrediatur in virtute tua
et confundaris. Ne reſpicias
mulierē multiuolam: ne
forte incidas in laqueos il
lius. Cum ſaltatrice ne aſ
ſiduus ſis. nec audias illā:
ne forte pereas in efficacia
illius. Virginē ne conſpi
cias: ne forte ſcandalizeris
in decore eius. Non des for
nicarijs aīam tuā in nul
lo: ne pdas te et hereditatē
tuā. Noli circumſpicere in
vicis ciuitatis: nec oberra
ueris in plateis illius. Auer
te faciem tuā a muliere

corrupta: et non circumspicias
speciem alienam. Propter speciem
mulieris multi perierunt:
et ex hoc concupiscentia quasi
ignis exardescit. Omnis
mulier que est fornicaria:
quasi stercus in via conculcabitur.
Speciem mulieris
aliene multi admirati: reprobi
facti. Colloquium enim
illius: quasi ignis exardescit.
Cum aliena muliere
ne sedeas omnino: nec accumbas
cum ea super cubitum: et non altercéris
cum illa in vino: ne
forte declinet cor tuum in illam.
et sanguine tuo labaris in
perditionem. Ne derelinquas amicum
antiquum: novus enim
non erit similis illi. Vinum
novum: amicus novus. veterascet:
et cum suavitate bibes
illud. Non zeles gloriam
et opes peccatoris: non enim
scis que futura sit illius
subversio. Non placeat tibi
iniuria iniustorum: sciens
quoniam usque ad inferos non placebit
impius. Longe abesto
ab homine potestatem habente
occidendi: et non suspicaberis
timorem mortis. Et si accesseris
ad illum noli aliquid committere:
ne forte auferat vitam
tuam. Communionem mortis
scito: quoniam in medio laqueorum
ingredieris: et super
dolentium arma ambulabis.
Secundum virtutem tuam cave
te a proximo tuo: et cum sapientibus
et prudentibus tracta. Viri
iusti sint tibi convive: et in timore
dei sit tibi gloriatio:
et in sensu sit tibi cogitatus
dei: et omnis narratio tua in preceptis
altissimi. In manibus
artificum opera laudabuntur: et princeps
populi in sapientia sermonis
sui: in sensu vero seniorum
verbum. Terribilis est in civitate
sua homo linguosus:
et temerarius in verbo suo
odibilis erit. Capitulum decimum

Iudex sapiens iudicabit
populum suum: et principatus
sensati stabilis erit.
Secundum iudicem populi sic et
ministri eius: et qualis rector
est civitatis, tales et inhabitantes
in ea. Rex insipiens
perdet populum suum: et civitates
inhabitabuntur per sensum prudentium.
In manu dei potestas
terre: et execrabilis omnis
iniquitas gentium: et utilem
rectorem in tempus suscitabit
super illam. In manu dei potestas
hominis: et super faciem

ſcribe imponet honorem ſuū.
Omnis iniurie proximi ne me
mineris: et nichil agas in
operibus iniurie. Odibilis co
ram deo et hoībus ſuperbia:
et execrabilis oīs iniquitas
gentiū. Regnū a gente ī gen
tem transfertur: propter iniuſticias
et iniurias et contumelias
et diverſos dolos. Auaro au
tē nichil eſt ſceleſtius. Quid
ſuperbit terra et cinis? Nichil
eſt iniquius: q̄ amare pecuniā.
Hic enī aīam ſuam venalē
habet: qm̄ in vita ſua proiecit
intima ſua. Omnis potentatus
brevis vita. Languor prolixior
gravat medicum: brevem lan
guorē precidit medicus. Sic
et rex hodie eſt: et cras mori
etur. Cum enī morietur homo:
hereditabit ſerpentes. et beſ
tias et vermes. Initiū ſuper
bie hoīs apoſtatare a deo:
qm̄ ab eo qui fecit illū receſ
ſit cor eius: qm̄ initiū pcc̄i
eſt oīs ſuperbia. Qui tenue
rit illam adimplebitur male
dictis: et ſubvertet eos in fi
nem. Propterea exhonoravit
dn̄s conventus malorū: et
deſtruxit eos uſq; in finem.
Sedes ducū ſuperborū deſtruxit
deus: et ſedere fecit mites pro
eis. Radices gentiū ſuperbarū
arefecit deus: et plantavit
humiles ex ipſis gentibz. Ter
ras gentiū evertit dn̄s: et p
didit eas uſq; ad fundamen
tū. Arefecit ex ipſis. et diſpdi
dit illos: et ceſſare fecit me
moriā eorū a terra. Pdidit de
us memoriā ſuperborū: et reli
quit memoriā humiliū ſen
ſu. Non eſt creata hominibus
ſuperbia: neq; iracūdia natio
ni mulierū. Semen hoīm
honorabitur hoc qd̄ timet deū:
ſemen autē hoc exhonorabitur
qd̄ preterit mandata dn̄i. In
medio fratrū rector illorū in
honore: et qui timent deū
erūt in oculis illius. Gloria
divitū honoratorū et paupe
rū timor dei eſt: nō deſpicere
hoīem iuſtū pauperem. et nō
magnificare virum pctōrē
divitem. Magnus eſt iudex
et potens eſt honore: et non
eſt maior illo qui timet deū.
Servo ſenſato liberi ſervient:
et vir prudens et diſciplina
tus non murmurabit cor
reptus: et inſcius nō hono
rabitur. Noli te extollere in
faciendo opere tuo: et noli cūc
tari in tpe anguſt[illegible]ie.
Melior eſt qui oper[illegible]a

et habundat in oībus: q̄m
qui gloriat̄ et eget pane.
Fili in manſuetudine ſerua
aīam tuā: et da illi honorē
ſcdm meritū ſuū. Peccantē
in aīam ſuam quis iuſti
ficabit? Et quis honorifica
bit exhonorantē aīam ſuā?
Pauper gloriat̄ per diſcipli
nā et timorē ſuū: et eſt ho
mo qui honorificat̄ ꝓpter
ſubſtanciā ſuam. Qui autē
gloriat̄ in pauptate: quā
tomagis in ſubſtancia? Et
qui gloriat̄ in ſubſtancia:
pauptatē vereat̄. Ca^m xi^m

Sapiencia humiliati
exaltabit caput illi⁹:
et in medio magnatoꝝ con
ſidere illū faciet. Non lau
des virū in ſpecie ſua: neqꝫ
ſpernas hoīem in viſu ſuo.
Breuis in volatilibus eſt
apis: et initiū dulcoris ha
bet fructus illius. In veſti
tu ne glorieris vnq̄: nec in
die honoris tui extollaris:
q̄m mirabilia opa altiſſi
mi ſolius: et glorioſa et ab
ſconſa et inuiſa opa illius.
Multi tyranni ſederunt in thro
no: et inſuſpicabilis porta
uit diadema. Multi po
tentes oppreſſi ſunt valide:
et glorioſi traditi ſūt in man⁹
alteroꝝ. Prius q̄ interroges
ne vituperes quenq̄: et cū
interrogaueris corripe iuſte.
Priuſq̄ audias ne reſpondē
as verbū: et in medio ſenioꝝ
ne adiicias loqui. De ea re
que te nō moleſtat ne certe
ris: et in iudicio peccanciū
ne conſiſtas. Fili ne in mul
tis ſint actus tui: et ſi diues
fueris nō eris īmunis a de
licto. Si enī ſecutus fueris
non apprehendes: et non ef
fugies ſi precucurreris. Eſt
homo laborans et feſtinās
et dolens impius: et tantō
magis nō habundat. Eſt
homo marcidus et egens
recuparacione: plus deficiens
virtute. et habundans pau
ptate. Et oculus dei reſpexit
illū in bono: et erexit illū
ab humilitate ipſius: et exal
tauit caput eius. Et mirati
ſunt in illo multi: et hono
rauerūt deū. Bona et mala.
vita et mors: pauptas et
honeſtas a deo ſunt. Datio
dei permanet iuſtis: et pfectus
illius ſucceſſus habebunt
in eternū. Eſt qui locuple
tat̄ parce agendo: et hec pars
mercedis illius in eo quod

dicit. inueni requiem michi.
et nunc manducabo de bonis
meis ſolus: et neſcit qđ tempus
pteriet. et relinquat oīa aliis.
Sta in teſtamēto tuo et in il
lo colloquere: et in ope man
datorum tuorum veteraſce. Ne mā
ſeris in opibus pctōrum: cōfide
autē in deo et mane in loco
tuo. Facile eſt enī in oculis
dei: ſubito honeſtare paupe
rem. Benedictio dei in mercę
dem iuſti feſtinat: et in hōre
veloci, pceſſus illius fructifi
cat. Ne dicas quid eſt michi
opus: et que erūt michi ex
hoc bona? Ne dicas ſufficiēs
ſū. et quid ex hoc peſſimabor?
In die bonorum ne immemor ſis
malorum: et in die malorum ne ī
memor ſis bonorum: qm̄ facile
eſt coram deo in die obitus
retribuere vnicuiqꝫ ſcđm vias
ſuas. Malicia hore obliuio
nem facit luxurie magne:
et in fine hoīs denudacio ope
rū illius. Ante mortē ne lau
des hoīem quemqꝫ: qm̄ in fi
liis ſuis agnoſcitur vir. Non
oēm hoīem inducas in do
mū tuam: multe enī ſunt
inſidie doloſi. Sicut enī eruc
tant pcordia fetencium. et ſi
cut pdix inducitur in caueam
et ut capreą in laqueū: ſic
et cor ſuperborum: et ſicut pſpec
tor videns caſū proximi ſui.
Bona enī in mala conuer
tens inſidiatur: et in electis
ponet maculā. Ab ſcintil
la vna augetur ignis: et ab
vno doloſo augetur ſāguis.
Homo vero peccator: ſan
guini inſidiatur. Attende tibi
a peſtifero: fabricat enī ma
la: ne forte inducat ſuper te
ſubſannacionē in ppetuū.
Admitte ad te alienigenā
et ſubuertet te in turbine:
et abalienabit te a tuis ppriis.

Si benefece Cam̄ xii
ris ſcito cui feceris:
et erit gracia in bonis tuis
multa. Benefac iuſto. et in
uenies retribucionē magnā:
et ſi non ab ipſo. certe a deo.
Non eſt ei bene qui aſſiduus
eſt in malis. et elemoſinam
non danti: qm̄ et altiſſimus
odio habet pctōres: et miſer
tus eſt penitentibus. Da mi
ſericordi et ne ſuſcipias pec
catorem: et impiis et pctōri
bus reddet vindictā: cuſto
diens eos in die vindicte.
Da bono: et nō receperis pec
catorē. Benefac humili: et
ne dederis impio. Prohibe pa

nes illi dari: ne in ipsis po
tencior te sit. Nam duplicia
mala invenies in omnibus bonis:
que et altissimus odio habet
peccatores: et impiis reddet
vindictam. Non agnoscetur
in bonis amicus: et non ab
sconditur in malis inimicus.
In bonis viri. inimici illius:
in tristicia: et in malicia il
lius. amicus agnitus est.
Non credas inimico tuo in
eternum. Sicut enim eramentum
eruginat nequicia illius.
Et si humiliatus vadat cur
vus: adice animum tuum: et
custodi te ab illo. Non sta
tuas illum penes te. nec sedeat
ad dexteram tuam: ne conversus
stet in loco tuo: ne forte con
versus in locum tuum. inquirat
cathedram tuam: et in novis
simo agnoscas verba mea.
et in sermonibus meis stimu
leris. Quis miserebitur incan
tatori a serpente percusso? et
omnibus qui appropiant bestiis?
Et qui comitatur cum viro in
iquo: et obvolutus est in pec
catis eius. Una hora tecum
permanebit: si autem declina
veris non supportabit. In
labiis suis indulcat inimi
cus: et in corde suo insidiatur:

ut subvertat te in foveam.
In oculis suis lacrimatur
inimicus: et si invenerit tem
pus non satiabitur sanguine.
Si incurrerint tibi mala: in
venies eum illic priorem. In o
culis suis lacrimatur inimicus:
et quasi adiuvans suffodiet
plantas tuas. Caput suum
movebit et plaudebit manu:
et multa susurrans commuta
bit vultum suum. Cap. xiii

Qui tetigerit picem in
quinabitur ab ea: et qui
communicaverit superbo induet super
biam. Pondus super se tollit:
qui honestiori se communicat. Et
ditiori te ne socius fueris.
Quid communicabit caccabus ad
ollam? Quando enim se colli
serint. confringetur. Dives in
iuste egit et fremebit: pauper
autem lesus tacebit. Si largi
tus fueris assumet te: et si
non habueris derelinquet te.
Si habes convivet tecum. et eva
cuabit te: et ipse non dolebit
super te. Si necessarius illi fu
eris supplantabit te: et subri
dens spem dabit narrans tibi
bona. et dicet. Quid opus est
tibi? Et confundet te in cibis
suis donec te exinaniat bis
et ter: et in novissimo deridet

te. Postea videns derelinquet te: et caput suũ movebit ad te. Humiliare deo: et expecta manus eius. Attende: ne seductus in stulticia humilie ris. Noli esse humilis in sapiencia tua: ne humiliatus in stulticiã seducaris. Advocatus a potenciore discede: ex hoc enĩ magis te advocabit. Ne improbus sis ne impinga ris: et ne longe sis ab eo ne eas in oblivionẽ. Ne retine as ex equo loqui cũ illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enĩ loquela temp tabit te: et subridens interro gabit te de absconditis tuis. Immitis anim⁹ illius conser vabit verba tua: et non parcet de malicia et de vinculis. Caue tibi. et attende diligent᷑ audi tui tuo: qm̃ cũ subversione tua ambulas. Audiens vero illa quasi in sõpnis vide: et vigilabis cũ vita tua. Dilige deũ: et invoca eũ in salute tua. Omne aĩal diligit simi le sibi: sic et oĩs homo proximũ sibi. Omnis caro ad similem sibi coniũgetᷣ: et oĩs homo si mili sibi sociabitᷣ. Si cõicabit lupus agno aliqñ: sic pctõr iusto. Que cõicacio scõ hoĩ ad canem? Aut que pars bo na diviti ad pauperem? Ve nacio leonis onager in here mo: sic pascua sunt divitũ paupes. Et sicut abhoĩacio est supbo humilitas: sic et ex ecracio divitis pauper. Dives cõmotus confirmatᷣ ab ami cis: humilis autẽ cũ ceciderit expelletur et a notis. Diviti decepto multi recuperatores: locutus est supba et iustifi caverũt illum. Humilis de ceptus est ĩsup et arguitᷣ: locutus est sensate et nõ est datus ei locus. Dives locu tus est et omnes tacuerũt: et verbũ illius usq; ad nubes pducent. Pauper locutus est. et dicũt quis est hic: et si of fenderit. subvertent illũ. Bo na est substancia cui non est pctm̃ in consciencia: et neq̃s sima paupertas in ore impii. Cor hoĩs immutat faciem il lius: sive in bona sive in mala. Vestigiũ cordis boni et faciem bonã: difficile inve nies et cũ labore. Caplm xiiii

Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo: et non est stimulatus in tristicia delicti. Felix qui non habuit animi

ſui triſticiā: et non ēxcidit
ab ſpe ſua. Viro cupido et
tenaci: ſine racione eſt ſub
ſtancia: et hoī livido ad q̄d
aurū? Qui acervat ex aīo
ſuo iniuſte. aliis congregat:
et in bonis illius alius lux
uriabit. Qui ſibi neq̄m eſt.
cui alio bonus erit? Et non
iocundabit in bonis ſuis.
Qui ſibi invidet nichil eſt illo
nequius: et hec redditio ma
licie illius. Et ſi bene fecerit.
ignoranter et nō volens fa
cit: et in noviſſimo mani
feſtat maliciā ſuam. Neq̄
eſt oculus lividi: et avertēs
faciem. et deſpiciens aīam
ſuā. Inſaciabilis oculus cu
pidi in parte iniquitatis: non
ſaciabitur donec conſumat
arefaciens aīam ſuā. Ocul9
malus ad mala. et non ſa
ciabitur pane: indigens. et
in triſticia erit ſup menſam
ſuam. Fili ſi habes benefac
tecū: et deo dignas oblacio
nes offer. Memor eſto q̄m
mors non tardat: et teſta
mentū inferor. quia demon
ſtratū eſt tibi. Teſtamentū
enī huius mūdi. morte mo
rietur. Ante mortē benefac
amico tuo: et ſc̄dm vires
tuas exporrigens da paupi.
Non defrauderis a die bono:
et particula boni doni non te
pretereat. Nonne aliis relin
ques dolores et labores tuos:
In diviſione ſortis da et acci
pe: et iuſtifica aīam tuam.
Ante obitū tuū operare iuſti
ciam: q̄m non eſt apud in
feros invenire cibū. Omnis
caro ſicut fenū veteraſcet: et
ſicut foliū fructificans in ar
bore viridi. Alia generant.
et alia deiciuntur: ſic genera
cio carnis et ſanguinis. alia
finit et alia naſcitur. Omne
opus corruptibile in fine de
ficiet: et qui illud operatur
ibit cū ipſo. Et omne opus
electū iuſtificabit: et qui o
perat illud honorabitur in
illo. Beatus vir qui in ſapi
encia ſua morabit: et qui
in iuſticia ſua meditabit:
et in ſenſu cogitabit circum
ſpectionē dei. Qui excogitat
vias illius in ſuo corde. et in
abſconſis illius intelligens:
vadens poſt illū quaſi veſti
gator. et in viis illius con
ſiſtens. Qui reſpicit per fe
neſtras eius: et in ianuis
illius audiens. Qui requi
eſcit iuxta domū illius: et

in parietib; illius figens pa
lū. Statuet caſulam ſuam
ad manus illius: et requieſ
cāt in caſula illius bona per
euū. Statuet filios ſub teg
mine illius: et ſub ramis
illius morabit᷑. ꝓteget᷑ ſub
tegmine illius a feruore: et
in gloria eius requieſcet.

Qui Caplm xv.

timet deū faciet illud:
et qui continēs eſt iuſticie ap
ꝓhendet illam. Et obuiabit
illi quaſi mater honorificata:
et quaſi mulier a virginitate
ſuſcipiet illū. Cibauit illum
pane vite et intellectus: et
aqua ſapiētie ſalutaris pota
uit illū. Et firmabit᷑ in illo
et non flectetur: et continebit
illū et non confundet᷑: et exal
tabit illū apud ꝓximos ſu
os. Et in medio eccleſie ape
riet os illius: et implebit il
lū ſpū ſapiētie et intellectus:
et ſtolam glorie veſtiet illū.
Iocunditatē et exultationē
thezauriſabit ſup illum: et
noīe eterno hereditabit illū.
Hoīes ſtulti non apphendent
illam: et hoīes ſenſati obuia
būt illi. Homines ſtulti non
videbūt illam: longe enim
abeſt a ſuperbia et dolo. Viri
mendaces non erūt illius
memores: et viri veraces ī
uenient᷑ ab illa: et ſucceſ
ſū habebunt uſqꝫ ad inſpec
tionem dei. Non eſt ſpecioſa
laus in ore pctōris: quā a
deo ꝓfecta eſt ſapiencia. Sa
piencie enī dei aſtabit laus:
et in ore fideli habundabit.
et dn̄ator dabit eam illi.
Non dixeris per deū abeſt:
que odit eū ne feceris. Non
dicas ille me īplanauit: nō
enī neceſſarij ſunt illi hoīes
impij. Omne execramentū
erroris odit dn̄s: et nō erit
amabile timentib; illum.
Deus ab inicio conſtituit ho
minē: et reliquit illū in ma
nu conſilij ſui. Adiecit man
data et p̄cepta ſua. Si volu
eris mandata conſeruare cō
ſeruabūt te: et in ꝑpetuū fi
dem placitā facere. Appoſuit
tibi aquā et ignem: ad qđ
volueris porrige manū tuā.
Ante hoīem vita et mors: bo
nū et malū. Qđ placuerit ei
dabitur illi: quā multa ſapiā
dei et fortis in potencia: vi
dens omēs ſine intermiſſione.
Oculi dn̄i ad timentes eū:
et ipſe agnoſcit omēm operā
hoīs. Neminem mandauit im

pie agere: et nemini dedit
spaciū peccandi. Non enim
concupiscit multitudinem fi
liorū infideliū et inutiliū.

Ca^m xvi^m

Ne iocunderis in filijs
impijs: si multiplicent̃. Non
oblecteris sup ipsos: si non
est timor dei cum illis. Non
credas vite illorū: et ne respex
eris in labores illorū. Melior
est enī vnus timens deū q̄m
mille filij impij: et utile est
mori sine filijs q̄ relinquere
filios impios. Ab vno sensa
to inhabitabit̃ patria: et a
tribus impijs deseret̃. Multa
alia vidit oculus meus: et
forciora horū audiuit auris
mea. In synagoga peccan
ciū exardebit ignis: et in gen
te incredibili exardescat ira.
Non exorauerūt pro peccatis
suis antiqui gigantes: qui
destructi sunt confidentes sue
virtuti. Et non pepcit pegri
nacioni illorū: et execratus
est illos pre supbia illorū.
Non misertus est illis. gentē
totam pdens: et extollentem
se in suis peccatis. Et sicut sex
centa milia peditū qui con
gregati sūt in duricia cordis
sui: et si vnus fuisset ceruı

catus. mirū si fuisset immunis.
Misericordia enī et ira est cū illo:
potens exoracio et effundens
iram. Scdm miām suā. Sic
correpcio illius hoīs scdm
opa sua iudicat. Non effu
giet in rapinam pctōr: et
non retardabit sufferencia
miām facientis. Omīs mīa
faciet locū vnicuiq; scdm
meritū operū suorū: et scdm
intellcūm pegrinacionis ipsius.
Non dicas. a deo abscondar:
et ex summo quis mei memo
rabit̃? In populo magno
nō agnoscar. Que est enim
aīa mea in tam immensa crea
tura? Ecce celū et celi celorū. a
byssus et vniuersa terra. et
que in eis sūt in conspcū illi⁹
cōmouebunt̃: montes simul
et colles et fundamēta terre.
Et cū conspexerit illa deus:
tremore concucient̃. Et in oī
bus his insensatū est cor:
et omē cor intelligit̃ ab illo.
Et vias illius quis itelligit?
et pcellam quā nec oculus
videbit hoīs? Nam plurima
opa illius sunt in absconsis.
Sed opa iusticie eius quis
enūcciabit? aut quis sustine
bit? Longe enī est testamen
tū a quibusdā: et interrogacio

hoīm in conſūmacione eſt.
Qui minorat᷑ corde cogitat
inania: et vir īprudens et er
rans cogitat ſtulta. Audi me
fili et diſce diſciplinā ſenſus:
et in verbis meis attende in
corde tuo: et dicā in equitate
diſciplinā: et ſcrutabor enar
rare ſapiēciam. Et in verbis
meis attende in corde tuo: et
dico in equitate ſpūs. virtu
tes quas poſuit deus in opa
ſua ab inicio: et in veritate
enūcio ſcienciā eius. in iudi
cio dei opa ipſius ab inicio:
et ab inſtitucione ipōꝝ diſtīx
it partes illoꝝ. et inicia ipōꝝ
in gentibꝫ ſuis. Ornauit in
eternū opa illoꝝ: nec eſurie
rūt nec laborauerūt: et non
deſtiterūt ab opibus ſuis.
Unuſquiſqꝫ primū ſibi non
anguſtabit uſqꝫ in eūū. Nō
ſis incredibilis verbo illius.
Poſt hec deus in terrā reſpexit:
et impleuit illam bonis ſuis.
Anima oīs vitalis denūcia
uit ante faciem ipſius: et ipſa
iterū reuerſio illorū. xvij

Deus creauit de terra ho
minē: et ſcḋm imagi
nem ſuā fecit illū: et iterum
conuertit illū in ipſam: et ſcḋm
ſe veſtiuit illū virtute. Nu
merū dierū et tempus dedit
illi: et dedit illi poteſtatem
eoꝝ que ſūt ſup terram. Po
ſuit timorē illius ſup omnē
carnē: et dn̄atus eſt beſtiarū
et volatiliū. Creauit ex ipſo
adiutoriū ſimile ſibi: conſi
liū et linguā et oculos et au
res. et cor dedit illi excogitādi:
et diſciplina intellectus reple
uit illos. Creauit illis ſcien
ciā ſpūs: ſenſu īpleuit cor il
loꝝ: et mala et bona oſten
dit illis. Poſuit oculū ipōꝝ
ſup corda ipōꝝ oſtendere illis
magnalia operū ſuorū: et
nomen ſcīficacionis collau
dent: et glīari in mirabilibꝫ
illius. ut magnalia enar
rent operū eius. Addidit il
diſciplinā: et legem vite he
reditauit illos. Teſtamentū
eternū conſtituit cū illis: et
iuſticiā et iudicia ſua oſten
dit illis: et magnalia hono
ris eius vidit oculus illoꝝ:
et honorē vocis audierūt au
res illoꝝ. Et dixit illis. Atten
dite ab omī iniquo. Et man
dauit illis vniuicqꝫ de primo.
Vie illoꝝ corā ipſo ſunt ſemp:
non ſūt abſconſe ab oculis
ipſius. In vnamquāqꝫ gen
tem pꝓpoſuit rectorem: et pars

dei iſrahel facta eſt manifeſta.
Et oīa opera illoꝝ velut ſol
in conſpectu dei: et oculi eius
ſine intermiſſione inſpicien
tes in vijs eoꝝ. Non ſūt ab
ſcondita teſtamenta per iniq̄
tatem eoꝝ: et omēs iniq̄tates
eoꝝ in conſpc̄u dei. Elemoſi
na viri quaſi ſacculū cū ip
ſo: et grām hoīs quaſi pu
pillam conſeruabit. Et poſ
tea reſurget et retribuet illis
retributionē vnicuiqꝫ in ca
put ipoꝝ: et cōuertet in infe
riores partes terre. Penitēti
bꝫ autē dedit viam iuſticie:
et confirmauit deficientes
ſuſtinere: et deſtinauit illis
ſortem veritatis. Conuertere
ad dn̄m: et relinque pc̄ta tua.
Precare ante faciem dei: et
minue offendicula. Reuer
tere ad dn̄m et auertere ab
iniuſticia tua: et nimis odi
to execrationē: et cognoſce
iuſticias et iudicia dei: et ſta
in ſorte ꝓpoſitionis et oratio
nis altiſſimi dei. In partes
vade ſeculi ſancti: cū viuis
et dantibꝫ confeſſionē deo.
Non demoreris in errore im
pioꝝ. Ante mortē confitere:
a mortuo quaſi nichil perit.
Confiteberis viuens: viuus
et ſanus confiteberis. et lau
dabis deū: et gloriaberis in
miſerationibꝫ illius. Q̄m
magna mīa dei: et ꝓpicia
tio illius cōuertentibꝫ ad ſe.
Nec enī oīa poſſūt eſſe ī ho
minibꝫ: q̄m non eſt īmorta
lis filius hoīs: et in vanita
te malicie placuerūt. Quid
lucidius ſole? Et hic deficiet.
Aut quid nequius q̄ excogita q̄: q̄d
uit caro et ſanguis? Et hoc
arguet. Virtutem altitudīs
celi ipſe conſpicit: et omnes
hoīes terra et cinis. Caplm
xviij

Qui viuit
in eternū: oīa creauit
ſimul. Deus ſolus iuſtifica
bit: et manet inuictus rex in
eternū. Quis ſufficiet enar
rare opa illius? Quis enī in
ueſtigabit magnalia illius?
Virtutē autē magnitudinis
eius quis enūciabit? Et q̄s
adiciet enarrare miām eius?
Non eſt minuere neqꝫ adice
re: nec eſt inuenire magna
lia dei. Cū conſūmauerit ho
mo tūc incipit: et cū quieue
rit opabitur. Quid eſt ho
mo: et que gratia illius?
Et quid bonū: aut q̄d neqꝫ
illius? Numerus dierū ho
minū vt multū centū anni:

quaſi gutte aque maris de
putati ſunt. Et ſicut calcul⁹
harene: ſic exigui āni in die
eui. Propter hoc paciens eſt de⁹
in illis: et effundet ſuper eos
miſam ſuam. Vidit preſup
cionē cordis illorū quā mala
eſt: et cognouit ſubuerſionē
illorū. quā neqʒ eſt. Ideo adī
pleuit ꝓpiciacionē ſuam in
illis: et oſtendit illis viam
equitatis. Miſeracio hoīs cir
ca ꝓximū ſuū. Miſcdia autē
dei ſup oēm carnē. Qui mi
ſericordiam habet: et docet et
erudit quaſi paſtor gregem
ſuū. Miſeretur excipiens doc
trinā miſeracionis: et qui
feſtinat in iudicijs eius. Fili
in bonis nō des querelā: et
oī dato non des triſticiā verbi
mali. Nonne ardorē refrige
rabit ros: Sic et verbū me
lius ꝙ datū. Nonne ecce ver
bū ſup datū bonū. Et vtraqʒ
cū homine iuſtificato. Stul
tus acriter īproperabit: et da
tus indiſciplinati tabeſcere
facit oculos. Ante iudiciū
para iuſticiā tibi: et anteqʒ
loquaris diſce. Ante lāguo
rem adhibe medicinā: et
ante iudiciū interroga teip
ſū: et in conſpectu dei īuenies
ꝓpiciacionē. Ante languorē
humilia te: et in tpe infir
mitatis oſtende conuerſacio
nē tuā. Non īpediaris ora
re ſemꝑ: et non verearis vſ
qʒ ad mortē iuſtificari: quā
merces dei manet in eternū.
Ante oracionē ꝑpara aīam
tuā: et noli eſſe quaſi homo
qui temptat deū. Memēto
ire in die conſūmacionis:
et tēpus retribucōis in con
uerſacione faciei. Memēto
paupertatis in tpe habundā
cie: et neceſſitatē paupertatis
in die diuiciarū. A mane
vſqʒ ad veſperū īmutabit̄
tempus: et hec oīa citata ī
oculis dei. Homo ſapiens in
oībus metuit: et in diebus
delictorū attendet ab inercia.
Omnis aſtutus agnoſcit ſa
piām: et inuenienti eā dabit
confeſſionē. Senſati in ver
bis et ipi ſapienter egerūt:
et intellexerūt veritatem et
iuſticiā: et īplorauerūt ꝓuer
bia et iudicia. Poſt concupiſ
cencias tuas non eas: et a
voluntate tua auertere. Si
preſtes aīe tue ꝯcupiſcēcias
eius: faciet te in gaudiū in
imicis tuis. Ne oblecteris ī
turbis nec in modicis: aſſi

dura cū eſt cōmiſſio illoꝝ.
Ne fueris mediocris in con
tencione ex feuore: et non
eſt tibi nichil in ſeculo. Eris
enī inuidus tue vite. Ca. xix
Operarius
ebrioſus non locuple
tabit᷑: et qui ſpernit modi
ca paulatim decidit. Vinū
et mulieres apoſtatare fa
ciūt ſapientes: et arguūt
ſenſatos. Et qui ſe iungit
fornicarijs: erit neq̄. Pu
tredo et vermes hereditabūt
illū: et extolletur in exem
plū maius: et tolletur de nu
mero aīa eius. Qui credit
cito leuis eſt corde. et mino
rabit᷑: et qui delinquit in
aīam ſuam inſup habebit᷑.
Qui gaudet iniquitati de
notabit᷑: et qui odit correp
tionē minuetur vita: et
qui odit loquacitatē extin
guit maliciā. Qui peccat
in aīam ſuam penitebit:
et qui iocūdatur malicia
denotabit᷑. Ne iteres verbū
neq̄ et durū: et non mino
raberis. Amico et inimico
noli narrare ſenſū tuū: et
ſi eſt tibi delictū noli denu
dare. Audiet enī te et cuſto
diet te: et quaſi defendens

pcc̄m odiet te. et ſic aderit ti
bi ſemp. Audiſti verbū ad
uerſus proximū: cōmoriatur
in te: fidens quō te non diſ
rumpet. A facie verbi partu
rit fatuus: tanq̄ gemitus
partus infantis. Sagitta ī
fixa femori canis: ſic verbū
in corde ſtulti. Corripe amicū.
ne forte nō intellexerit et di
cat non feci: aut ſi fecerit ne
iterū addat facere. Corripe
proximū ne forte non dixerit:
et ſi dixerit. ne forte iteret.
Corripe amicū. ſepe enim fit
cōmiſſio: et non oī verbo cre
das. Eſt qui labitur lingua
ſua: ſed non ex aīo. Quis eſt
enī qui non deliquerit in lin
gua ſua? Corripe proximū an
teq̄ cōmineris: et da locū ti
mori altiſſimi: quia oīs ſa
piencia timor dei. et in illa
timere deū. Et in oī ſapiēcia
diſpoſicio legis: et non eſt ſa
piencia nequicie diſciplina:
et non eſt cogitatus peccato
rū prudencia. Eſt nequicia
et in ipſa execracio: et eſt inſi
piens qui minuitur ſapiencia.
Melior eſt homo qui deficit
ſapiencia. et deficiens ſenſu
in timore: quā qui habūdat
ſenſu et tranſgreditur legem

altiſſimi. Eſt ſollertia certa et ipſa iniqua: et eſt qui emittit verbum certum enarrans veritatem. Eſt qui nequiter humiliat ſe: et interiora eius plena ſunt dolo. Et eſt iuſtus: qui ſe nimium ſubmittit a multa humilitate. Et eſt iuſtus qui inclinat faciem: et fingit non videre ſe quod ignoratum eſt. Et ſi ab imbecillitate virium vetetur peccare: ſi invenerit tempus malefaciendi malefaciet. Ex viſu cognoſcitur vir: et ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus. Amictus corporis. et riſus dentium. et ingreſſus hominis enunciant de illo. Eſt correptio mendax in ira contumelioſi: et eſt iudicium quod non probatur eſſe bonum. Et eſt tacens: et ipſe eſt prudens.

Quam bonum eſt arguere quam iraſci: et confitentem in oratione non prohibere. Concupiſcentia ſpadonis devirginabit iuvenculam: ſic qui facit per vim iudicium iniquum. Quam bonum eſt correptum manifeſtare penitentiam: ſic enim effugies voluntarium peccatum. Eſt qui invenitur ſapiens: et eſt odibilis qui procax eſt ad loquendum. Eſt autem tacens non habens ſenſum loquele: et eſt tacens ſciens tempus apti temporis. Homo ſapiens tacebit uſque ad tempus: laſcivus autem et imprudens non ſervabunt tempus. Qui multis utitur verbis ledit animam ſuam: et qui poteſtatem ſibi aſſumit iniuſte. odietur. Eſt proceſſio in malis viro indiſciplinato: et eſt inventio in detrimentum. Eſt datum quod non eſt utile: et eſt datum cuius retributio duplex. Eſt propter gloriam minoratio: et eſt qui ab humilitate levabit caput. Eſt qui multa redimat modico pretio: et reſtituens ea in ſeptuplum. Sapiens in verbis ſeipſum amabilem facit: gratie autem fatuorum effundentur. Datum inſipientis non erit utile tibi: oculi enim illius ſeptemplices ſunt. Exigua dabit et multa improperabit: et apertio oris illius inflammatio eſt. Hodie fenerat quis et cras expetit: et odibilis homo huiuſmodi. Fatuo non erit amicus: et non erit gratia bonis illius. Qui enim edunt panem illius: falſe lingue ſunt. Quotiens

et quam uendebūt eū. Neq;
eū qd̄ habendū erat direc
to ſenſu diſtribuit: ſimiliter
et qd̄ non erat habendum.
Lapſus falſe lingue quaſi
qui in pauimēto cadens: ſic
caſus malorū feſtinant̄ ve
nient. Homo acharis quaſi
fabula vana: in ore indiſci
plinatorū aſſidua erit. Ex
ore fatui reprobabit̄ parabo
la: non enī dicit illam in
tempore ſuo. Eſt qui veta
tur peccare ab inopia: et in
requie ſua ſtimulabit̄. Eſt
qui pdet aīam ſuam pre cō
fuſione: et ab imprudenti pſo
na pdet eam: pſone autem
acceptione pdet ſe. Eſt qui
pre confuſione pmittit ami
co: et lucratus eſt eū inimi
cū gratis. Obprobriū neq̄
in hoīe mendaciū: et in ore
indiſciplinatorū aſſidue erit.
Potius fur eſt qm̄ aſſidui
tas viri mendacis: pdicionē
autē ambo hereditabunt.
Mores hoīm mendaciū ſine
honore: et confuſio illorū
cū ipſis ſine intermiſſione.
Sapiens in verbis pducet
ſeipſū: et homo prudēs pla
cebit magnatis. Qui ope
ratur terram ſuā inaltabit
aceruū frugū: et qui opat̄
iuſticiā ipſe exaltabitur.
Qui vero placet magnatis:
effugiet iniq̄tatē. Xenia et
dona excecant oculos iudi
cū: et quaſi mutus in ore
auertit correpciones eorū.
Sapiā abſconſa et theſau
rus inuiſus: que utilitas in
utriſq;? Melior eſt qui celat
inſipienciā ſuam: q̄ homo
qui abſcondit ſapiām ſuā.

Fili Ca[m] xxi
peccaſti non adicias
iterū: ſed et de priſtinis dep̄
care ut tibi dimittantur.
Quaſi a facie colubri fuge
pctā: et ſi acceſſeris ad illa
ſuſcipient te. Dentes leonis
dentes eius: interficientes
aīas hoīm. Quaſi rumphea
bis acuta oīs iniq̄tas: pla
ge illius nō eſt ſanitas. Ob
iurgacio et iniurie annulla
bunt ſubſtanciā: et domus
que nimis locuples eſt an
nullabit̄ ſupbia. Sic ſub
ſtancia ſupbi eradicabitur.
Depcacio pauperis ex ore uſq;
ad aures veniet: et iudiciū
feſtinato adueniet illi. Qui
odit correpcionē veſtigiū eſt
pctōris: et qui timet deū con
uertet ad cor ſuū. Notus a

longe potens lingua audaci:
et ſenſatus ſcit labi ſe ab ipſo.
Qui edificat domū ſuā impē-
dijs alienis: quaſi qui colli-
git lapides ſuos in hyeme.
Stuppa collecta ſinagoga
peccanciū: et conſūmacio il-
loꝝ flāma ignis. Via peccan-
ciū cōplanata lapidibus:
et in finem illoꝝ inferi et te-
nebre et pene. Qui cuſtodit
iuſticiā: continebit ſenſū eiꝰ.
Conſūmacio timoris dei: ſa-
piencia et ſenſus. Non erudie-
tur: qui non eſt ſapiens ī bo-
no. Eſt autē inſipiētia que ha-
bundat in malo: et nō eſt ſen-
ſus ubi eſt amaritudo. Sacien-
cia ſapientis tanq̄ īundacio
habūdabit: et conſiliū illius
ſicut fons vite pmanet. Cor
fatui quaſi vas confractū:
et oēm ſapīam non tenebit.
Verbū ſapiens q̄dcūq; audie-
rit ſciens: laudabit et adiciet.
Audiuit luxurioſus et diſpli-
cebit illi: et proiciet illud poſt
dorſū ſuū. Narracio fatui q̄ſi
ſarcina in via: nā in labijs
ſenſati īuenietᷣ gracia. Os pru-
dentis querit̄ in eccleſia: et ver-
ba illius cogitabūt in cordibꝫ
ſuis. Tanq̄ domus extermi-
nata ſic fatuo ſapīa: et ſciētia

inſenſati inenarrabilia ver-
ba. Cōmpedes in pedibus.
ſtulto doctrina: et quaſi vin-
cula manuū ſup manū dex-
teram. Fatuus in riſu exal-
tat vocem ſuā: vir autē ſapi-
ens vix tacite ridebit. Orna-
mentū aureū prudenti doctri-
na: et quaſi brachiale ī bra-
chio dextro. Pes fatui facilis
in domū proximi: et homo pe-
ritus confundet̄ a pſona po-
tentis. Stultus a feneſtra re-
ſpiciet in domū: vir autē eru-
ditus foris ſtabit. Stulticia
hoīs auſcultare per oſtiū: et
prudens grauabit̄ contume-
lia. Labia īprudenciū ſtulta
narrabūt: verba autē pru-
denciū ſtatera ponderabunt̄.
In ore fatuoꝝ cor illoꝝ: et
in corde ſapienciū os illoꝝ.
Dū maledicit impius dia-
bolū: maledicit ipſe aīam
ſuā. Suſurro coinquinabit
aīam ſuam: et i[n] [om]ib[us] odiet̄. # in oibus
Et qui manſerit od[io]ſus erit: # odioſus
tacitus et ſenſatus honora-
bitur. Caplm̄ xxij

In lapide luteo lapida-
tus eſt piger: et omnes
loquentᷣ ſup aſpernacionem
illius. De ſtercore boum la-
pidatus eſt piger: et oīs qui

tetigerit eū excuciet manus.
Confuſio patris eſt de filio
indiſciplinato: in filia au
tem fatua in diminoratio
ne fiet. Filia prudens. heredi
tas viro ſuo: nā que con
fundit. in cōtumeliā fit ge
nitoris. Patrem et virū con
fundit audax: et ab impijs
nō minorabit: ab utriſq;
autē inhonorabit. Muſica
in luctu īportuna narracio:
flagella et doctrina in omī
tpe ſapiencia. Qui docet fa
tuū: quaſi qui conglutinat
teſtam. Qui narrat verbū
nō audienti: quaſi qui exci
tat dormientē de graui ſōp
no. Cū dormiente loquitur:
qui enarrat ſtulto ſapiēciam
et in fine narracionis dicit.
Quis eſt hic? Supra mortu
ū plora: defecit eīn lux eius.
Et ſupra fatuū plora: defecit
eīn ſenſus. Modicū plora
ſup mortuū: qm̄ requieuit.
Nequiſſimi enim neqſſima
vita: ſup mortē fatui. Luct⁹
mortui ſeptem dies: fatui
autē et impij. omēs dies vi
te illoꝝ. Cū ſtulto ne multū
loquaris: et cū inſenſato ne
abieris. Serua te ab illo ut
nō moleſtiam habeas: et
non coinquīaberis in pctō il
lius. Deflecte ab illo et inue
nies requiem: et nō acedia
beris in ſtulticiā illius. Sup
plumbū quid grauabitur?
Et qd̄ illi aliud nomen qm̄
fatuus? Harenā et ſalem et
maſſam ferri facilius eſt por
tare: q̄ hoīem īprudentem et
fatuū et impiū. Loramentū
ligneū colligatū fundamēto
edificij non diſſoluet: ſic et
cor confirmatū in cogitacio
ne conſilij. Cogitatus ſenſa
ti: in oī tempore nec metu nō
deprauabit. Sicut paler in ex
celſis et cemēta ſine impen
ſa poſita contra faciē venti
non permanebūt: ſic et cor ti
midū in cogitacione ſtulti
contra impetū timoris reſiſtit?
ſic et cor trepidū in cogitacio
ne fatui omī tpe nō metuet:
ſic et qui in p̄ceptis dei pma
net ſemp. Pungens oculum
deducit lacrimas: et qui pun
git cor pfert ſenſū. Mittens
lapidem in volatilia deiciet
illa: ſic qui conuiciat amico
diſſoluit amiciciā. Ad ami
cū et ſi pduxeris gladiū nō
deſpēres: eſt eīn regreſſus ad
amicū. Si aperueris os triſte:
non timeas. Eſt eīn concordia

cio: excepto conuicio. et improperio.
et ſuperbia. et miſterii reuelati
one. et plaga doloſa. In his
omnibus effugiet amicus. Fidem
poſſide cum amico in paupertate
illius: ut et in bonis illius
leteris. In tempore tribulati
onis illius permane illi fidelis:
ut et in hereditate illius co
heres ſis. Ante ignem camini
vapor et fumus ignis inal
tatur: ſic et ante ſanguinem
maledicta et contumelie et
mine. Amicum ſalutare non
confundar: et a facie illius
non me abſcondam: et ſi mala
michi euenerint per illum ſuſti
nebo. Omnis qui audiet: caue
bit ſe ab eo. Quis dabit ori
meo cuſtodiam. et ſupra labia
mea ſignaculum certum: ut ne
cadam in ipſis. et lingua mea
perdat me. Capitulum xxiii

Domine pater et dominator
vite mee ne derelinquas
me in conſilio illorum: nec ſinas
me cadere in illa exprobratio
ne. Quis ſuperponit in cogita
tu meo flagella. et in corde
meo doctrinam ſapientie: ut igno
rationibus eorum non parcat michi.
et non appareant delicta illorum:
ne adincreſcant ignorancie
mee. et multiplicentur delicta
mea et peccata mea habundent:
et incidam in conſpectu aduer
ſariorum et gaudeat inimicus
meus. Domine pater et deus vi
te mee: ne derelinquas me
in cogitatu illorum. Extollenti
am oculorum meorum ne dederis
michi: et omne deſiderium pra
uum auerte a me. Aufer a me
ventris concupiſcentias: et con
cubitus concupiſcentie ne ap
prehendant me: et anime irreue
renti et infrunite ne tradas
me. Doctrinam oris audite
filii: et qui cuſtodierit illam
non periet labiis ſuis: nec
ſcandalizabitur in operibus
nequiſſimis. In vanitate ſua
apprehenditur peccator et ſuperbus:
et maledicus ſcandalizabitur
in illis. Iuracioni non aſſueſ
cat os tuum: multus enim ca
ſus in illa. Nominacio vero dei
non ſit aſſidua in ore tuo:
et nominibus ſanctorum non admiſ
cearis: quoniam non eris immunis
ab eis. Sicut enim ſeruus in
terrogatus aſſidue a liuore
non minuitur: ſic omnis iurans
et nominans. in toto a peccato
non purgabitur. Vir multum iu
rans implebitur iniquitate:
et non diſcedet a domo illius
plaga. Et ſi fruſtrauerit de

lectū illius ſup ipm erit: et
ſi diſſimulauerit delinquet
duplr. Et ſi in vacuū iu
rauerit nō iuſtificabit: re
plebitur eni retributione do
mus illius. Eſt et alia lo
quela contraria morti: nō
īueniat in hereditate iacob.
Etenī a miſericordibꝫ omnia
hec auferent: et in delictis
nō volutabūt. Indiſcipli
noſe loquele nō aſſueſcat
os tuū: eſt eni in illa ver
bū peccati. Memento pris
et mris tue: in medio eni
magnatoꝝ conſiſtis: ne
forte obliuiſcat te deus in
conſpcu illoꝝ. et aſſiduita
te tua infatuatus impp
riū paciaris. et maluiſſes
nō naſci: et diem natiuita
tis tue maledicas. Homo
aſſuetus in verbis impperij:
in oībus diebꝫ ſuis non eru
dietur. Duo genera habūdāt
in pccis: et terciū adducit
iram et pdicionē. Anima
calida quaſi ignis ardens.
nō extinguet donec aliquid
degluciat: et homo neqꝫ in
ore carnis ſue non deſinet
donec incendat ignē. Homi
fornicario oīs panis dulcis:
nō fatigabit tranſgrediens
uſqꝫ ad finē. Omnis homo
qui tranſgredit lectū ſuū
contēpnens in aīam ſuam
et dicens. quis me videt. tene
bre circūdant me. et parietes
cooperiūt me. et nemo circū
ſpicit me quē vereor. delictoꝝ
meoꝝ nō memorabit altiſ
ſimus: et nō intelligit qm
oīa videt oculus illius. qm
expellit a ſe timorē dei huiuſ
modi hoīs timor. et oculi ho
minū timentes illū: et non
cognouit qm oculi dnī mul
to plus lucidiores ſup ſolem.
circūſpicientes oēs vias hoīm
et pfundū abiſſi. et hominū
corda intuentes in abſcondi
tas partes. Dno eni deo an
teqꝫ crearent omnia ſunt ag
nita: ſic et poſt pfectū reſpi
cit oīa. Hic in plateis ciuita
tis vindicabitur: quaſi pul
lus equinus fugabit: et ubi
nō ſperabit apprehendetur.
Et erit dedecus oībus: eo qd
nō intellexerit timorem dnī.
Sic et mulier oīs relinquēs
virū ſuū: et ſtatuens heredi
tatem ex alieno matrimōio.
Primo eni in lege altiſſimi
incredibilis fuit: et ſcdo virū
ſuū dereliquit. Tercio in ad
ulterio fornicata eſt: et ex

alio viro filios ſtatuit ſibi.
Hec in eccłiam adducet':et
in filios eius reſpiciet'. Non
tradent filij eius radices:et
rami eius nõ dabũt fructū.
Derelinquēt in maledictū
memoriā illius:et dedecus
illius nõ delebit'. Et agnoſ
cent qui derelicti ſunt quī
nichil melius q̃ timor dei:
et nichil dulcius q̃ reſpicere
in mandatis dñi. Gloria
magna eſt ſequi dñm:lon
gitudo eni dierū aſſumetur
ab eo. Caplm xxiiij

Sapiēcia laudabit aīam
ſuam:et in dño ho
norabit':et in medio populi
ſui gloriabit'. Et in eccleſijs
altiſſimi aperiet os ſuū:et ī
conſpcu virtutis illius glia
bitur. Et in medio populi
exaltabit':et in plenitudine
ſcā glorabit'. Et in multitu
dine electorꝫ habebit laudem:
et inter benedictos bñdicet'
dicens. Ego ex ore altiſſimi
pdiui:primogenita ante om
nē creaturā. Ego feci in celis
ut oriret' lumen indeficiens:
et ſicut nebula texi omē ter
ram. Ego in altiſſimis ha
bitaui:et thronus meus ī
columpna nubis. Gyrū celi
circuiui ſola:et in pfundū
abiſſi penetraui. Et in fluc
tibꝫ maris ambulaui. et in
omī terra ſteti:et in oī pplo
et in oī gente primatū ha
bui:et omiū excellenciū et hu
miliū corda virtute calcaui.
Et in hijs oībus requiē que
ſiui:et in hereditate eius mo
rabor. Tunc pcepit et dixit
michi creator omiu:et qui
creauit me requieuit in ta
bernaculo meo:et dixit mi
chi. In iacob inhabita:et ī
iſrahel hereditare:et in elec
tis meis mitte radices. Ab
inicio ante ſecula creata ſū.
et uſq; ad futurū ſeculū nõ
deſinam:et in habitacione
ſcā corā ipſo miniſtraui. Et
ſic in ſyon firmata ſū. et in
ciuitate ſctificata ſimilit' re
quieui:et in iheruſalem po
teſtas mea. Et radicaui in
pplo honorificato:et in par
tes dei mei hereditas illius:
et in plenitudine ſcõꝝ deten
cio mea. Quaſi cedrus exal
tata ſū in libano:et quaſi
cypreſſus in monte ſyon.
Quaſi palma exaltata ſū
in cadès:et quaſi plantacio
roſe in iherico. Quaſi oliua
ſpecioſa in campis:et quaſi

platanus exaltata ſū iuxta
aquā in plateis. Sicut cyna
momū et balſamū aroma
tizans: odorem dedi. Quaſi
mirra electa: dedi ſuauitatē
odoris. Et quaſi ſtorax et gal
banus. et ungula. et gutta.
et quaſi libanus nō inciſus
vaporaui habitacionē meā:
et quaſi balſamū nō mixtū
odor meus. Ego quaſi there
binthus extendi ramos meos:
et rami mei honoris et grē.
Ego quaſi vitis fructificaui
ſuauitatē odoris: et flores
mei fructus odoris et honeſ
tatis. Ego mater pulchre
dilectionis et timoris: et ag
nicionis et ſcē ſpei. In me
gracia oīs vie et veritatis:
in me omīs ſpes vite et vir
tutis. Tranſite ad me omēs
qui cōcupiſcitis me: et a ge
neracionibꝫ meis adimple
mini. Spūs enī meus ſup
mel dulcis: et hereditas mea
ſup mel et fauū. Memoria
mea in generacione ſclo℞.
Qui edūt me adhuc eſuri
ent: et qui bibūt me adhuc
ſicient. Qui audit me non
confundet: et qui opantur
in me nō peccabūt. Qui e
lucidant me: vitā eternam

habebūt. Hec oīa liber vite:
et teſtamentū altiſſimi: et
agnicio veritatis. Legē mā
dauit moyſes in pceptis iuſ
ticiarū: et hereditatē domui
iacob. et iſrahel pmiſſionis.
Poſuit dauid puero ſuo exci
tare regem ex ipo fortiſſimū:
in throno honoris ſedentē in
ſempiternū. Qui implet q̄ſi
phiſon ſapiam: et ſicut ti
gris in diebꝫ nouo℞. Qui
adimplet quaſi eufrates
ſenſū: qui multiplicat quaſi
iordanis in tpe meſſis. Qui
mittit diſciplinā ſicut lucē:
et aſſiſtens quaſi gyon in
die vindemie. Qui pficit pri
mus ſcire ipam: et infirmior
nō inueſtigabit eā. A mari
enī habūdabit cogitacio eiꝰ:
et conſiliū illius in abiſſo
magna. Ego ſapiā effudi
flumina: ego quaſi trames
aque imenſe de fluuio. Ego
quaſi fluuius dorix: et ſicut
aqueductus exiui de paradiſo.
Dixi. Rigabo meū ortū plan
tacionū: et inebriabo partꝰ
mei fructū. Et ecce factus eſt
michi trames habūdans: et
fluuiꝰ meus ppinquauit ad
mare. Quā doctrinā quaſi
antelucanū illumino oībꝫ:

et enarrabo illā uſq; in lon
ginquo. Penetrabo inferio
res partes terre: et inſpiciā
omēs dormiētes: et illuīabo
omēs ſperantes in dn̄o. Adhuc
doctrinam quaſi ꝓpheciā ef
fundā: et relinquam illam
querentibꝫ ſapīam: et nō de
ſinā in ꝓgenies illoꝝ uſq; ī euū
ſcm̄. Videte qm̄ nō ſoli michi
laboraui: ſed oībus exquirētī
bꝫ veritatē.

Capitulum XXV

In tribus placitū
eſt ſpiritui meo: que ſūt pro
bata corā deo et hoībꝫ. Con
cordia fratrū. et amor ꝓximo
rū: et vir et mulier ſibi con
ſentiētes. Tres ſpecies odiuit
aīa mea: et aggrauor valde
aīe illoꝝ. Pauperē ſupbū:
et diuitē mendacē: et ſenem
fatuū et inſenſatū. In iuuē
tute tua nō congregaſti: et
quō inuenies in ſenectute tua?
Quā ſpecioſū caniciei iudiciū:
et preſbiteris cognoſcere con
ſiliū. Quā ſpecioſa veteranis
ſapīa: et glorioſis intellectꝰ
et conſiliū. Corona ſenū mul
ta peritia: et gloria illorū ti
mor dei. Nouem inſuſpicabi
lia cordis magnificaui: et de
cimū dicā in lingua hoībꝫ.
Homo qui iocūdatur in filijs
viuens: et videns ſubuerſio
nē inimicoꝝ. Beatus qui ha
bitat cū muliere ſenſata:
et qui lingua ſua non eſt
lapſus: et qui nō ſeruiuit ī
dignis ſe. Beatus qui inuenit
amicū verū: et qui enarrat
iuſticiā auri audienti. Quā
magnus qui inuenit ſapīam
et ſcienciā: ſed nō eſt ſuper
timentē dnm̄. Timor dei ſup
oīa ſupoſuit. Beatus cui do
natū eſt habere timorem dei.
Qui tenet illū, cui aſſimila
bitur? Timor dei initiū dilec
tionis eius: fidei autē initiū
agglutinandū eſt ei. Omnis
plaga triſticia cordis eſt: et
oīs malicia nequicia mulie
ris. Et oēm plagam et non
plagam videbit cordis. et om
nē nequiciā et nō nequiciā
mulieris: et oēm obductū et
nō obductū odientiū: et oēm
vindictā et nō vindictā ini
micoꝝ. Non eſt caput neqꝰ
ſup caput colubri: et nō eſt
ira ſup irā mulieris. Cōmo
rari leoni et draconi placebit:
quā habitare cū muliere neqꝫ.
Nequicia mulieris immutat
faciem eius: et obcecauit vul
tū ſuū tanqꝫ urſus. et quaſi
ſaccū oſtendit in medio ꝓxi

moꝝ eius: et audiens ſuſpi-
rabit modicū. Breuis omnis
malicia ſup maliciā mulieris:
ſors pctōꝝ cadat ſuper illam.
Aſcenſus harenoſus in pedi-
bus veterani: ſic mulier lin-
guata homī quieto. Ne reſpi-
cias mulieris ſpeciē: et non
concupiſcas mulierē in ſpe-
cie. Mulieris ira et irreuerē-
cia et confuſio magna. Mu-
lier ſi primatū habeat: cōtra-
ria eſt viro ſuo. Cor humile.
et facies triſtis. et plaga mor-
tis: mulier neq̄. Manus de-
biles. et genua diſſoluta:
mulier que nō bñficat virū
ſuū. A muliere iniciū factū
eſt pctī: et per illam omnes
morimᷣ. Non des aque tue
exitū nec modicū: nec mu-
lieri neq̄ veniā prodeundi. Si
nō ambulauerit ad manū
tuā: confundet te in cōſpectu
inimicoꝝ. A carnibꝫ tuis ab-
ſcīde illā: ne ſemp te abutatᷣ.

Capitulum xxvi

Mulieris bone beatus
vir: numerus enī annoꝝ
illoꝝ duplex. Mulier fortis
oblectat virū ſuū: et ānos
vite illius in pace implebit.
Pars bona: mulier bona.
In parte bona timenciū deū:
dabitᷣ viro pro factis bonis.
Diuitis autē et pauperis
cor bonū: in oī tpe vultus
illoꝝ hilaris. A tribꝫ timuit
cor meū: et in quarto facies
mea metuit. Delaturā ciui-
tatis: et collectionē populi:
et calūpniā mendacē. Super
mortē oīa grauia. Dolor cor-
dis et luctus: mulier zelōti-
pa. In muliere zelōtipa:
flagellū lingue oībus cō-
icans. Sicut boū iugū quod
mouetᷣ: ita et mulier neq̄.
Qui tenet illā: quaſi qui ap-
prehendat ſcorpionē. Mulier
ebrioſa ira magna et cōtu-
melioſa: et turpitudo illius
nō contegetᷣ. Fornicacio mu-
lieris in extollencia oculoꝝ:
et in palpebris illius agnoſ-
cetur. In filia nō auertente
ſe. firma cuſtodiā: ne inuenta
occaſione utatᷣ ſe. Ab oī irre-
uerencia oculis caue: et ne
mireris ſi te neglexerit. Si-
cut viator ſitiens ad fontē
os aperiet. et ab omī aqua
proxima bibet: et contra omē
palū ſedebit: et contra omnē
ſagittā aperiet pharetrā do-
nec deficiat. Gracia mulie-
ris ſedule delectabit ^virū ſuū: et
oſſa illius īpinguabit. Diſci-

plina illius: datus dei. Mu
lier ſenſata et tacita: nõ eſt
ĩmutacio erudite aĩe. Gracia
ſup grãm: mulier ſcã et pu
dorata. Omnis autẽ pondera
cio: nõ eſt digna continẽtis
aĩe. Sicut ſol oriens mũdo
in altiſſimis dei: ſic mulieris
bone ſpecies in ornamentũ
domus eius. Lucerna ſplen
dens ſup candelabrũ ſcm: et
ſpecies faciei ſup etatem ſta
bilem. Columpne auree ſuper
baſes argenteas: et pedes fir
mi ſup plantas ſtabilis mu
lieris. Fundamẽta eterna ſup
petram ſolidam: et mãdata
dei in corde mulieris ſcẽ. In
duob; contriſtatũ eſt cor me
um: et in tercio iracundia
michi aduenit. Vir bellator
deficiens per inopiã: et vir
ſenſatus contẽptus: et qui
transgreditur a iuſticia ad pec
catũ. deus parauit eũ ad rum
pheam. Due ſpecies diffici
les et periculoſe. michi appa
ruerũt. Difficile exuitur nego
cians a negligencia: et non
iuſtificabitur caupo a peccatis
labiorũ.

Capitulum xxvii

Propter inopiam multi
deliquerũt: et qui que
rit locupletari auertit oculũ
ſuũ. Si in medio cõpaginis
lapidũ palus figitur: ſic et
inter mediũ vendicionis et
empcionis anguſtiabitur pec
catũ. Conteretur cũ delinquẽ
te delictũ. Si nõ in timore
dñi tenueris te inſtanter: cito
ſubuertetur domus tua. Sicut in
pcuſſura cribri remanebit pul
uis: ſic apõria hoĩs in cogi
tatu illius. Vaſa figuli pbat
fornax: et hoĩes iuſtos temp
tacio tribulacionis. Sicut ruſ
ticacio de ligno oſtendit fruc
tũ illius: ſic verbũ ex cogita
tu cordis hoĩs. Ante ſermo
nẽ nõ collaudes virũ: hec enĩ
tẽptacio eſt hoĩm. Si ſequẽ
ris iuſticiã apprehendes illã:
et indues quaſi poderem ho
noris: et inhabitabis cũ ea
et pteget te in ſempiternũ:
et in die agnicionis inue
nies firmamentũ. Volatilia
ad ſibi ſimilia cõueniũt: et
veritas ad eos qui operantur
illam reuertetur. Leo venacio
ni inſidiatur ſemp: ſic peccata
opantib; iniquitatẽ. Homo
ſanctus in ſapiã manet ſi
cut ſol: nã ſtultus ſicut lu
na immutatur. In medio
ſenſatorũ ſerua verbũ tem
pori: in medio autẽ cogitã

cū aſſiduus eſto. Narracio
peccanciū odioſa: et riſus il
loꝝ in delictis pcī. Loquela
multū iurans horripilacio
nē capiti ſtatuet: et irreuerē
cia ipſius obturacio auriū.
Effuſio ſanguīs in rixa ſu
pboꝝ: et maledictio illoꝝ
auditus grauis. Qui denu
dat archana amici pdit fidem:
et nō īueniet amicū ad ani
mū ſuū. Dilige pximū: et
cōiungere fide cū illo. Qđ ſi
denudaueris abſconſa illius:
nō pſequeris poſt eū. Sicut
enī homo qui pdit amicū
ſuū: ſic qui pdit amiciciam
pximi ſui. Et ſicut qui dimit
tit auem de manu ſua: ſic
reliquiſti pximū tuū. et nō
eū capies. Non illū ſequeris:
qm̄ longe abeſt. Effugit enī
quaſi caprea de laqueo: qm̄
vulnerata eſt aīa eius. Vltra
eū nō poteris colligare: et
maledicti eſt concordacio.
Denudare autē amici myſte
ria: deſperacio eſt aīe infelicis.
Annuens oculo fabricat in
iqua: et nemo eū abiciet. In
conſpcū oculoꝝ tuoꝝ condul
cabit os tuū: et ſup ſermones
tuos admirabit. Nouiſſime
autē puertet os ſuū: et ī ver

bis tuis dabit ſcandalū. Mul
ta audiui. et non coequaui
ei: et dn̄s odiet illū. Qui in
altū mittit lapidem. ſup ca
put eius cadet: et plaga dolo
ſa. doloſi diuidet vulnera.
Et qui foueā fodit in illam
decidet: et qui ſtatuit lapidem
pximo. offendet in eo. Qui
laqueū alio ponit: peribit in
illo. Facienti nequiſſimū con
ſiliū. ſup ipſm deuoluet: et
nō agnoſcet vnde adueniet
illi. Illuſio et impperiū ſup
boꝝ. et vindicta: ſicut leo in
ſidiabit illi. Laqueo peribūt
qui oblectant caſu iuſtoꝝ:
dolor autē conſumet illos an
teq̄ moriant. Ira et furor
vtraq; execrabilia: et vir pec
cator continēs erit illorum.

Caplm xxviii

Qui vindicari vult a
deo inueniet vindictā: et pcā
illius ſeruās ſeruabit. Re
linque pximo tuo nocēti te:
et tūc deprecāti tibi pcā ſol
uent. Homo hoī reſeruat
iram: et a deo querit medelā.
In hoīem ſimilem ſibi non
habet miam: et de pcīs ſuis
deprecatur. Ipſe dū caro ſit re
ſeruat iram: et pciacionē
petit a deo. Quis exorabit

pro delictis illius. Memento novissimorum: et desine inimicari. Tabitudo enim et mors imminent in mandatis. Memorare timorem dei: et non irascaris proximo. Memorare testamentum altissimi: et despice ignorantiam proximi. Abstine te a lite: et minues peccata. Homo enim iracundus incendit litem: et vir peccator turbabit amicos: et in medio pacem habentium immittet inimicitiam. Secundum enim ligna silue sic ignis exardescit: et secundum virtutem hominis sic iracundia illius erit: et secundum substantiam suam exaltabit iram suam. Certamen festinatum incendet ignem: et lis festinans effundet sanguinem: et lingua testificans adducet mortem. Si sufflaveris quasi ignis exardebit: et si expueris super illam extinguetur: utraque ex ore proficiscuntur. Susurro et bilinguis maledictus: multos enim turbabit pacem habentes. Lingua tertia multos commovit: et dispersit illos a gente in gentem. Civitates muratas divitum destruxit: et domus magnatorum effodit. Virtutes populorum concidit: et gentes fortes dissolvit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit: et privavit illas de laboribus suis. Qui respicit illam non habebit requiem: nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga livorem facit: plaga autem lingue comminuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladii: sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Beatus qui tectus est a lingua nequam: qui in iracundia illius non transivit: et qui non attraxit iugum eius: et in vinculis illius non est ligatus. Iugum enim illius iugum ferreum est: et vinculum illius vinculum ereum est. Mors illius mors nequissima: et utilis potius infernus quam illa. Perseverantia illius non permanebit: sed obtinebit vias iniustorum: et in flamma sua non comburet iustos. Qui relinquunt deum incident in illam: et exardebit in illis et non extinguetur. Et immittetur in illos quasi leo: et quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis. et noli audire linguam nequam: et ori tuo facito ostium. et seras auribus tuis. Aurum tuum et ar

grenũ tuũ conſilia: et verbis
tuis facito ſtaterã. et frenos
ori tuo rectos. Et attende ne
forte labaris in lingua: et
cadas in conſpectu inimicorũ
inſidiancium tibi: et ſit caſus
tuus inſanabilis in morte.

Q Vicesimũ nonum.

Qui facit miſericordiam fe
nerat̃ ꝓximo ſuo: et qui pre
valet manu mãdata ſervat.
Fenerare ꝓximo tibi in tp̃e
neceſſitatis illius: et iterum
redde ꝓximo in tp̃e ſuo. Con
firma verbũ et fideliter age
cũ illo: et in omĩ tp̃e invenies
qḋ tibi neceſſariũ eſt. Multi
quaſi inventionẽ eſtimave
rũt fenus: et preſtiterũt mo
leſtiã hys qui ſe adiu ve
rũt. Donec accipiãt oſculãt̃
manus dantis: et in ꝓmiſſio
nibꝫ humiliant vocem ſuam.
Et in tp̃e redditionis poſtula
bit tempus: et loquet̃ verba
tedij et murmurationũ: et
tẽpus cauſabit̃. Si autẽ po
tuerit reddere: adverſat̃. So
lidi vix reddet dimidiũ: et cõ
putabit illud quaſi inventio
nẽ. Sin autẽ. fraudabit illũ
pecunia ſua: et poſſidebit il
lũ inimicũ gratis. Et cõvicia
et maledicta reddet illi: et pro

honore et beneficio reddet illi
contumeliã. Multi nõ cau
ſa nequicie nõ feneravi ſunt:
ſed fraudari gratis timuerũt.
Veruntamẽ ſup humilẽ aĩo for
tior eſto: et pro elemoſina nõ
trahas illũ. Propter mandatũ
aſſume pauperẽ: et ꝓpter in
opiã eius ne dimittas eũ va
cuũ. Perde pecuniã ꝓpt̃ fratrẽ
et amicũ: et nõ abſcondas il
lam ſub lapide in ꝑdicionẽ.
Pone theſaurũ tuũ in p̃cep
tis altiſſimi: et ꝓderit tibi
magis ꝗ̃ aurũ. Conclude ele
moſinã in ſinu pauperis: et
hec pro te exorabit ab omni
malo. Elemoſina viri quaſi
ſacculus cũ ipſo: et gratiã
hoĩs quaſi pupillã conſerva
bit: et poſtea reſurget et retri
buet illis retribucionẽ uni
cuiqꝫ in caput illorũ. Super
ſcutũ potentis et ſup lanceã:
adverſus inimicũ tuũ pug
nabit. Vir bonus fidem fa
cit ꝓximo ſuo: et qui ꝑdide
rit confuſionẽ derelinquet
ſibi. Gratiam fideiuſſoris ne
obliviſcaris: dedit enĩ pro
te aĩam ſuam. Repromiſſorẽ
fugit pctõr et immũdus. Bo
na repromiſſoris ſibi aſcribit
pctõr: et ingratus ſenſu de

relinquet liberatuř ſe. Vir re
ꝓmittit de ꝓximo ſuo: et cū
ꝑdiderit reuerenciā relinquetꝰ
ab eo. Repromiſſio nequiſſima
multos ꝑdidit dirigentes: et
cōmouit illos quaſi fluctus
maris. Viros potentes gyrās
migrare fecit: et vagati ſūt
in gentibꝫ alienis. Peccator
tranſgrediens mādata dnī
incidet in ꝓmiſſionē neq̃: et
qui conatꝰ multa agere inci
det in iudiciū. Recupera ꝓxi
mū ſcd̄m virtutē tuam: et
attende tibi ne incidas. Iniciū
vite hoīs aqua et panis et
veſtimentū: et domus ꝓtegēs
turpitudinē. Melior eſt vic
tus pauꝑis ſub tegmine aſ
ſerū: q̃ epule ſplendide in pe
regre ſine domicilio. Minimū
pro magno placeat tibi: et ī
ꝓperiū ꝑegrinacoīs non au
dies. Vita neq̃ hoſpitandi
de domo in domo: et vbi hoſ
pitabitꝰ non fiducialiꝰ aget
nec aperiet os. Hoſpitabit
et paſcet et potabit ingratos:
et ad hec amara audiet. Trā
ſi hoſpes et orna menſā: et
que in manu habes ciba ce
teros. Exi a facie honoris a
micorꝫ meorꝫ: neceſſitudine
domus mee hoſpicio mihi
factus es frater. Grauia hec
hoī habenti ſenſū: correpcio
domus et improperiū feneraco
ris. Tricesimū.

Qui diligit filiū ſuū aſ
ſiduat illi flagella:
ut leteꝰ in nouiſſimo ſuo. et
nō palpet ꝓximorꝫ oſtia. Qui
docet filiū ſuū laudabitur ī
illo: et in medio domeſticorꝫ
in illo gloriabitꝰ. Qui docet
filiū ſuū in zelū mittit ini
micū: et in medio amicorū
gloriabitꝰ in illo. Mortuus
eſt pater illius. et quaſi nō
eſt mortuus: ſimilem enī re
liquit ſibi poſt ſe. In vita
ſua vidit et letatus eſt in il
lo: in obitu ſuo non eſt con
triſtatus: nec confuſus eſt
corā inimicis. Reliquit enī de
fenſorē domus contra inimi
cos: et amicis reddentē gra
ciā. Pro aīabus filiorꝫ colli
gabit vulnera ſua: et ſuper
omni voce turbabuntꝰ viſ
cera eius. Equus indomitus
euadit durus: et filius remiſ
ſus euadet preceps. Lacta filiū
et pauentē te faciet: lude cū
eo et contriſtabit te. Non cō
rideas illi nec doleas: et in
nouiſſimo obſtupeſcent den
tes tui. Non des illi poteſtatē

in iuuentute: et ne deſpicias
cogitatus illius. Curua cer-
uicem eius in iuuentute: et
tunde latera illius dum in-
fans eſt: ne forte induret et
nō credat tibi. et erit tibi do
lor aīe. Doce filiū tuū et ope
rare in illū: ne in turpitudi
nē illius offendas. Melior eſt
paup̄ ſanus et fortis viribꝫ:
q̄m diues inbecillus et fla
gellatus malicia. Salus aīe
in ſctītate iuſticie: et melior
oī auro et argento: et corpus
validū q̄ cenſus īmenſus.
Non eſt cenſus ſup̄ cenſum
ſalutis corpis: et nō eſt ob
lectacio ſup̄ cordis gaudiū.
Melior eſt mors q̄ vita ama
ra: et requies eterna q̄ lan
guor p̄ſeuerans. Bona ab
ſcondita in ore clauſo: quaſi
appoſiciones epularū circū
poſite ſepulchro. Quid p̄de
rit libacio idolo: Nec enim
manducat: nec odorabitur.
Sic qui effugat a dn̄o et
portans mercedes iniq̄tatis.
videns oculis et ingemiſcēs:
ſicut ſpado cōplectens virgi
nē et ſuſpirans. Triſticiam
nō des aīe tue: et nō affli
gas temetipſū in conſilio
tuo. Iocunditas cordis hec
eſt vita hoīs: et theſaurus
ſine defectione ſctītatis: et
exultacio viri eſt longeui
tas. Miſerere aīe tue placēs
deo: et contine et congrega
cor tuū in ſctītate eius: et triſ
ticiā longe expelle a te. Mul
tos enī occidit triſticia: et nō
eſt utilitas in illa. Zelus et
iracūdia minuent dies: et
ante tēpus ſenectā adducet
cogitatus. Splendidū cor bo
nū in epulis: epule enī illi
diligent̄ fiūt.

Triceſimū primū.

Vigilia ho-
neſtatis tabefaciet car
nes: et cogitatus illius aufe
ret ſompnū. Cogitatus pre
ſciencie auertit ſenſū: et in
firmitas grauis ſobriā facit
aīam. Laborauit diues in
congregacione ſubſtancie:
et in requie ſua replebit̄ in
bonis ſuis. Laborauit pau
per in diminucione victus:
et in fine inops fit. Qui au
rū diligit nō iuſtificabitur:
et qui inſequit̄ cōſumpcionē
replebit̄ ex ea. Multi dati ſūt
in auri caſus: et facta eſt in
ſpecie ipſius pdicio illorum.
Lignū offenſionis eſt aurū
ſacrificanciū. Ve illis qui ſec
tant̄ illud: et oīs imprudens

reperiet in illo. Beatus diues
qui inuentus est sine macu
la: et qui post aurū non
abijt: nec sperauit in pecu
nia et thesauris. Quis est
hic et laudabim⁹ eū? Fecit
enī mirabilia in vita sua.
Quis pbatus est in illo et
pfectus est. et erit illi in glā
eterna? Qui potuit trans
gredi et nō est transgressus:
et facere mala et non fecit.
Ideo stabilita sūt bona illi⁹
in dño: et elemosinas illius
enarrabit ecclesia scōꝝ. Su
pra mensā magnā sedisti:
nō aperias sup illam fau
cem tuā prior. Non dicas
si multa sūt. que sup illam
sūt. Memento qm̄ malus
oculus neq̄. Nequius oculo
quid creatū est? Ideo ab oī
facie sua lacrimabit cū vi
derit. Ne extendas manū tuā
prior: et inuidia contaminatus
erubescas. Nec cōprimaris
vino in cōuiuio: intellige proximi q̄ sūt
tui ex teipō. Utere quasi ho
mo frugi his que tibi appo
nūt: et non cū manducas
multū odio habearis. Ces
sa prior causa discipline:
et noli nimis esse. ne forte
offendas. Et si in medio mul

torꝝ sedisti: prior illis nō ex
tendas manū tuā: nec prior
poscas bibere. Qm̄ sufficiens
est hoī erudito vinū exiguū.
Et in dormiendo nō labora
bis ab illo: et non senties
dolorem. Uigilia et colera et
tortura viro infrunito. Sōp
nus sanitatis in hoīe parco.
Dormiet usq; in mane: et
aīa illius cū ipso delectabit̄.
Et si coactus fueris ī edendo
multū: surge e medio et vo
me. et refrigerabit te: et nō
adduces corpi tuo infirmi
tatē. Audi me fili et ne sper
nas me: et in nouissimo inue
nies mea verba. In oīb;
opib; tuis esto velox: et oīs
infirmitas nō occurret tibi.
Splendidū in panib; bene
dicent labia multoꝝ: et testi
moniū veritatis illius fidele.
In nequissimo pane mur
murauit ciuitas: et testimo
niū nequicie illius verū est.
Diligentes in vino noli pro
uocare: multos enī extermi
nauit vinū. Ignis pbat fer
rū durū: sic vinū corda sup
borꝝ arguet in ebrietate po
tatū. Equa vita hominibus:
vinū in sobrietate. Si bibas
illud moderate: eris sobrius.

Que eſt vita que minuitur
vino? Quid defraudat vitã?
Mors. Vinũ in iocũditate
creatũ eſt: nõ in ebrietate ab
inicio. Exultacio aĩe et cor
dis: vinũ moderate potatũ.
Sanitas eſt corpori et aĩe ſo
brius potus. Vinũ multũ
potatũ: irritacionẽ et iram
et ruinas multas facit. Ama
ritudo aĩe: vinũ multũ po
tatũ. Ebrietatis animoſitas ĩ
prudentis offenſio: minorãs
virtutẽ. et faciens vulnera.
In cõuiuio vini nõ arguas
proximũ: et nõ deſpicias eũ in
iocũditate illius. Verba im
properij nõ dicas illi: et nõ pre
mas illũ in repetendo. Tri
ceſimũ ſecundũ
Rectorem te poſuerũt
noli extolli: eſto in illis quaſi
vnus ex ipſis. Curam illorum
habe et ſic conſidera: et omĩ
cura tua explicita recumbe.
ut leteris propter illos: et orna
mentũ gracie accipias coro
nã: et dignacionẽ conſequeris
corrogacionis. Loquere ma
ior natu. decet enĩ te primũ
verbũ diligenti ſciencia: et
nõ impedias muſicã. Ubi au
ditus nõ eſt non effundas
ſermonẽ: et importune noli

extolli in ſapiẽtia. Gemmula
carbunculi in ornamento
auri: et cõparacio muſicorum
in cõuiuio vini. Sicut in
fabricacione auri ſignũ eſt
ſmaragdi: ſic numerus muſi
corum in iocũdo et moderato
vino. Audi tacens: et pro re
uerẽcia accidet tibi bona gra
cia. Adoleſcens loquere in
cauſa tua vix. Si bis inter
rogatus fueris: habeat ca
put reſponſum tuũ. In multis
eſto quaſi inſciens: et audi
tacens ſimul et querens. In
medio magnatorum nõ preſu
mas: et ubi ſunt ſenes nõ
multũ loquaris. Ante grani
dinẽ prebit choruſcacio: et
ante verecundiã prebit gra
cia: et pro reuerẽcia accedit
tibi bona gracia. Et hora
ſurgendi nõ te trices. Precur
re autẽ prior in domũ tuã:
et illic auocare. et illic lude
et age cõceptiones tuas: et
nõ in delictis et verbo ſuperbo.
Sup his oĩbus benedicito
dñm qui fecit te: et inebriã
tem te ab oĩbus bonis ſuis.
Qui timet deũ excipiet doctri
nã eius: et qui vigilauerint
ad illũ inuenient benedictio
nẽ. Qui querit legẽ replebitur

ab ea: et qui inſidioſe agit
ſcandalizabitur in ea. Qui ti
ment deū īuenient iudiciū
iuſtū: et iuſticias quaſi lu
mē accendēt. Peccator homo vi
tabit correpcionē: et ſcdm̄ vo
luntatē ſuam īueniet cōpa
racionē. Vir conſilij nō diſp
det intelligenciā. Alienus et
ſupbus nō ptimeſcat timorē.
etiam poſtq̄ fecit cū eo ſine
conſilio: et ſuis inſectacoī
bus arguet̄. Fili ſine conſi
lio nichil facias: et poſt factū
nō penitebis. In via ruine
nō eas: et non offendas in
lapides: ne credas te vie la
borioſe: ne ponas aīe tue
ſcandalū. Et a filijs tuis ca
ue: et a domeſticis tuis attē
de. In oī ope crede ex fide aīe
tue: hec eſt enī conſeruacio
mandator. Qui credit deo
attendit mādatis: et qui cō
fidit in illo nō minorabit̄.

Tricesimūtertiū ca.

Timenti deū nō occur
rent mala: ſed in tēptacione
deus illū conſeruat. et libera
bit a malis. Sapiens non
odit mādata et iuſticias: et
nō illidet̄ quaſi in pcella na
uis. Homo ſenſatus credit
legi dei: et lex illi fidelis. Qui
interrogacionē manifeſtat
pabit verbū: et ſic depcatus
exaudiet̄. et conſeruabit diſ
ciplinā: et tūc reſpondebit.
Precordia fatui quaſi rota
carri: et quaſi axis verſati
lis cogitatus illius. Equus
emiſſarius ſicut amicus
ſubſānator: ſub oī ſupra ſe
dente hinnit. Quare dies di
em ſuperat: et iterū lux lu
cem et ānus annū a ſole:
A dnō ſciencia ſeparati ſūt.
Facto ſole et pceptū cuſtodi
ente et īmutabit tempora
et dies feſtos ipſor: et in illis
dies feſtos celebrauerūt ad
horā. Ex ipſis exaltauit et
magnificauit deus: et ex ip
ſis poſuit in numerū dierū:
et hoīes omēs de ſolo et ex
terra vnde creatus eſt adam.
In multitudine diſcipline
dnī ſepauit eos: et īmuta
uit vias eor. Ex ipſis bene
dixit et exaltauit: et ex hijs
ſcīficauit et ad ſe applicauit.
Ex ipſis maledixit et humi
liauit: et conuertit illos ad
ſeparacionē ipſor. Quaſi lu
tum figuli in manus ipſi
plaſmare illud et diſponere:
omēs vie eius ſcdm̄ diſpo
ſicionē eius. Sic homo in

manum illius qui ſe fecit: red
det illi ſecundũ iudiciũ ſuũ.
Contra malũ bonũ eſt. et
contra mortẽ vita: ſic et
contra virũ iuſtũ peccator.
Et ſic intuere in oĩa opa al
tiſſimi. Duo duo: vnũ con
tra vnũ. Et ego nouiſſim⁹
vigilaui: et quaſi qui colli
git acinos poſt vindemia
tores. In benedictione dei et
ipſe ſpaui: et quaſi qui vin
demiat repleui torcular. ~~Re~~
Reſpicite quĩ nõ michi ſoli
laboraui: ſed oĩbꝫ exquirẽ
tibꝫ diſciplinã. Audite me
magnati: et omnes ppli et rec
tores eccleſie auribꝫ pcipite.
Filio et mulieri fratri et ami
co nõ des poteſtatẽ ſup te in
vita tua: et nõ dederis alijs
poſſeſſionẽ tuã: ne forte pe
niteat te et deprecẽris pro illis.
Dũ adhuc ſup es et aſpiras:
non immutabit te oĩs caro.
Melius eſt enĩ ut filij tui te
rogent: qͣ te reſpicere in ma
nus filiorꝫ tuorꝫ. In omnibꝫ
opibꝫ tuis pcellens eſto: ne
dederis maculã in gloriam
tuã. In die conſũmationis
dierũ vite tue. et in tpe exit⁹
tui: diſtribue hereditatem
tuã. Cibaria et virga et on⁹

aſino: panis et diſciplina et
opus ſeruo. Operatur in diſci
plina: et querit requieſcere.
Laxa manus illi: et querit
libertatẽ. Iugũ et lorũ curuãt
collũ durũ: et ſeruũ inclinant
opationes aſſidue. Seruo ma
liuolo: tortura et cõpedes. Mit
te illũ in opatione ne vacet:
multã enĩ maliciã docuit ocio
ſitas. In opa conſtitue eũ: ſic
enĩ condecet illi. Quod ſi non ob
audierit curua illũ compedibꝫ:
et non amplifices ſup omnẽ car
nẽ. Verũ ſine iudicio nichil fa
cias graue. Si eſt tibi ſeruus
bonus: ſit tibi quaſi aĩa tua.
Quaſi fratrẽ ſic eum tracta: qm̃
in ſanguinẽ aĩe compaſti eum.
Si leſeris illũ iniuſte: in fugã
conuertet. Et ſi extollens diſceſ
ſerit: quẽ queras et in qua via
queras illũ neſcis. Triceſimũ
Vana ſpes et men quartũ.
daciũ inſenſato viro:
et ſompnia extollũt imprudẽtes.
Quaſi qui apphendit vmbrã
et pſequit⁹ ventũ: ſic et qui at
tendit ad viſa mendacia. Scdm
hoc viſio ſompniorꝫ. Ante faciẽ
hoĩs: ſimilitudo alterius hoĩs.
Ab inmũdo quid mũdabit⁹: et
a mendace quid verũ dicet⁹?
Diuinatio erroris et auguria

mendacia et ſompnia maleficien
tiũ: vanitas eſt. Et ſicut partu
rientis cor tuũ fantaſias patitur:
niſi ab altiſſimo fuerit emiſſa
viſitacio. Ne dederis in illis cor
tuũ: multos enĩ errare fecerũt
ſompnia: et exciderũt ſperantes in
illis. Sine mendacio conſũmabitur
verbũ: et ſapiencia in ore fidelis
cõplanabitur. Qui non temptatus
eſt quid ſcit? Vir in multis exper
tus cogitabit multa: et qui mul
ta didicit enarrabit intellectũ.
Qui non eſt expertus pauca re
cognoſcit: qui autẽ in multis
factus eſt multiplicabit maliciã.
Qui temptatus non eſt qualia
ſcit? Et qui implanatus eſt:
habundabit nequicia. Multa vi
di errando: et plurimas verbo
rum conſuetudines. Aliquociens uſque
ad mortẽ periclitatus ſum horum cau
ſa: et liberatus ſum gratia dei.
Spiritus timenciũ deũ queritur: et
in reſpectu illius benedicentur.
Spes enĩ illorum in ſalvantẽ il
los: et oculi dei in diligentes
ſe. Qui timet dominum nichil tre
pidabit: et non pavebit quoniam
ipſe eſt ſpes eius. Timentis do
minũ: beata eſt anima. Ad quem
reſpicit: et quis eſt fortitudo eius?
Oculi dñi ſuper timentes eum.
Protector potencie. firmamentũ
virtutis. tegimen ardoris. et
umbraculũ meridiani: depre
cacio offenſionis. et adiuto
riũ caſus et exaltans animam
et illuminans oculos: dans ſa
nitatẽ et vitã et benedictionẽ.
Immolantis ex iniquo oblacio
eſt maculata: et non ſunt bene
placite ſubſannaciones iniuſtorum.
Dominus ſolus ſuſtinentibus ſe: in
via veritatis et iuſticie. Do
na iniquorum non probat altiſſi
mus: nec reſpicit in oblacio
nibus iniquorum: nec in multitu
dine ſacrificiorum eorum propiciabitur
peccatis. Qui offert ſacrificiũ ex
ſubſtancia pauperum: quaſi
qui victimat filiũ in conſpectu
patris ſui. Panis egenciũ vita
pauperis eſt: qui defraudat il
lum homo ſanguinis eſt. Qui
aufert in ſudore panẽ: quaſi
qui occidit proximũ ſuũ. Qui
effundit ſanguinẽ. et qui fraudem
facit mercenario: fratres
ſunt. Unus edificans et unus
deſtruens: quid prodeſt illis niſi
labor? Unus orans et unus
maledicens: cuius vocem ex
audiet deus? Qui baptizatur
a mortuo et iterũ tangit eum:
quid proficit lavacio illius?
Sic homo qui ieiunat in peccatis
ſuis. et iterũ eadem faciens:

quid ꝓficiat humiliando ſe. Ora
cionē illius quis exaudiet.
Qui Tricesimū quītū.
conſeruat verbū: multi
plicat oꝛonem. Sacrificiū ſa
lutare attendere mandatis. et
diſcedere ab omī iniq̄tate: et
ꝓpiciacionē litare ſacrificijs
ſup iniuſticias: et dep̄cacio pro
pctīs recedere ab iniuſticia. Re
tribuet grām qui offert ſimi
laginē: et qui facit miām of
fert ſacrificiū. Beneplacitū eſt
dn̄o recedere ab iniq̄tate. Non
apparebis ante conſpcm̄ dei
vacuus. Hec enī omīa ꝓpter
mandatū dei fiunt. Oblacio
iuſti impinguat altare: et odoꝛ
ſuauitatis eſt in conſpcū al
tiſſimi. Sacrificiū iuſti ac
ceptū eſt: et memoꝛiā eius
non obliuiſcet̄ dn̄s. Bono
aīo glām redde deo: et non
minuas p̄micias manuū
tuaꝝ. In omī dato hilarem
fac vultū tuū: et in exultacio
ne ſanctifica decimas tuas.
Da altiſſimo ſcd̄m datū ei⁹:
et in bono oculo adīuencio
nē facito manuū tuarū:
qm̄ dn̄s retribuens eſt et
ſepties tanto reddet tibi.
Noli offerre munera praua:
non enī ſuſcipiet illa. Et
noli inſpicere ſacrificiū iniuſtū:
qm̄ dn̄s iudex eſt: et non eſt
apud illū glīa ꝑſone. Non ac
cipiet dn̄s ꝑſonam in paupe
rem: et p̄cacionē leſi exaudiet.
Non deſpiciet p̄ces pupilli: nec
viduā ſi effundat loquelam
gemitus. Nonne lacrime vi
due ad maxillam deſcendūt:
et exclamacio eius ſup dedu
centē eas. A maxilla enī aſ
cendūt uſq; ad celū: et dn̄s
exauditoꝛ non delectabit̄ in
illis. Qui adoꝛat deū in oblec
tacione ſuſcipiet: et precacio
illius uſq; ad nubes ꝓpinq̄bit.
Oracio humiliantis ſe nubes pe
netrabit: et donec ꝓpinquet
nō conſolabit̄: et non diſcedet
donec aſpiciat altiſſim⁹. Et dn̄s
nō elongabit ſed iudicabit iuſ
tos: et faciet iudiciū. Et foꝛtiſ
ſim⁹ non habebit in illis pa
cienciā: ut contribulet doꝛſum
ipſoꝝ. Et gentibꝫ reddet vindic
tam: donec tollat plenitudinē
ſupboꝝ. et ſceptrū iniquoꝝ cō
tribulet. Donec reddat hoībꝫ
ſcd̄m actus ſuos: et ſcd̄m opa
ade. et ſcd̄m p̄ſumpcionē illi⁹.
Donec iudicet iudiciū plebis
ſue: et oblectabit iuſtos miā
ſua. Tricesimū ſextū.
Specioſa miā dei in tpe

tribulacõis: quasi nubes plu
uie in tp̃e siccitatis. Miserere
nr̃i deus oīm et respice nos:
et ostēde nob lucē miseracionū
tuarū. Et immitte timorē tuū
sup gentes que nō exquisierūt
te: et cognoscāt quia non est
deus nisi tu. ut enarrent mag
nalia tua. Alleua manū tuā
sup gentes alienas: ut videāt
potenciā tuā. Sicut enī in cō
spectu eorū sāctificatus es in nob:
sic in conspectu nr̃o magnifi
caberis in illis: ut cognoscāt
te sicut et nos agnouimus: quō
nō est deus preter te dñe. Innoua
signa: et immuta mirabi
lia. Glorifica manū: et bra
chiū dextrū. Excita furorē: et
effunde iram. Extolle aduer
sariū: et afflige inimicū. Fes
tina tempus. et memento fi
nis: ut enarrent mirabilia tua.
In ira flāme deuoretur qui sal
uat: et qui pessimāt plebem
tuā inueniant pdicionē. Con
tere caput principū et inimicoꝝ
dicencium: non est alius pret
nos. Congrega omēs tribus
iacob. et cognoscāt quia nō
est deus nisi tu. ut enarrent
magnalia tua: et hereditabis
eos sicut ab inicio. Miserere
plebi tue sup quā inuocatū
est nomē tuū: et israhel quē
coequasti primogenito tuo.
Miserere ciuitati sāctificacõis
tue iherlm: ciuitati requiei tue.
Reple syon inenarrabilib verbi
tuis: et glīa tua pplin tuū.
Da testimoniū quia ab inicio
creature tue sūt: et suscita p̄
caciones quas locuti sunt in
noīe tuo pphete priores. Da mer
cedem sustinentib te. ut pphete
tui fideles inueniant: et exau
di orōnes seruoꝝ tuoꝝ. Scdm
bndictionē aaron da pplo tu
o: et dirige nos in viam iu
ticie: ut sciant omēs qui ha
bitāt terrā. quia tu es deus
conspector sclo. Omnē escā
manducabit venter: et est ab
cibo melior. Fauces contin
gūt cibū fere: et cor insensa
tū verba mendacia. Cor pra
uū dabit tristiciā: et homo
peritus resistet illi. Omnem
masculū excipiet mulier: et
est filia melior filie. Species
mulieris exhilarat faciē viri
sui: et sup omnē concupiscenciam
hoīs supducit desideriū. Si
est lingua curacõis et mi
tigacionis et mīe: non est
vir illius scdm filios hoīm.
Qui possidet mulierē bonā:
inchoat possessionē. Adiu

toriu̅ ſcd̄m illu̅ eſt: et colup
na ut requies. Ubi non eſt
ſep s diripiet̄ poſſeſſio: et
ubi non eſt mulier īgemiſ
cit egens. Cui credit qui no̅
habet nidu̅: et deflectens ubi
cu̅q; obſcurauit q̄ſi ſuccinct9
latro exiliens de ciuitate in
ciuitate. Triceſimu̅ ſepti

Omnis amicus di mu̅
cet: et ego amicicia̅
copulaui. Sed eſt amicus
ſolo noīe amicus. Nonne
triſticia ineſt uſq; ad morte̅?
Sodalis aute̅ et amicus: ad
īimiacia̅ conuertent. O p̄ſump
cio nequiſſima: unde creata
es cooperire arida̅ malicia̅
et doloſitate̅ illius? Sodalis
amico coiocundat̄ in oblecta
cione: et in tpe tribulacōis
adu̅ſarius erit. Sodalis a
mico condolet cauſa ventris:
et cont̄ hoſte̅ accipiet ſcutu̅.
Non obliuiſcaris amici tui
in aīo tuo: et no̅ īmemor ſis
illius in opibus tuis. Noli
conſiliari cum ſocero tuo: et
a zelantib; te abſconde conſi
liu̅. Omnis co̅ſiliarius prodit
conſiliu̅: ſed eſt conſiliarius
in ſemetipo. A co̅ſiliario ſer
ua aīam tua̅. Prius ſcito
que ſit illius neceſſitas: et
ipſe in aīo ſuo cogitabit: ne
forte mittat ſudem in terra̅
et dicat tibi. bona ē uita tua:
et ſtet econtrario videre quid
tibi eueniat. Cu̅ viro irreligi
oſo tracta de ſc̄itate: et cum ī
iuſto de iuſticia: et cu̅ muliere
de hys que emulat̄. Cu̅ timido
de bello: cu̅ negociatore de tra
iectione: cu̅ emptore de vendi
cione. Cu̅ viro liuido de gra
cijs agendis: cum ipio de pie
tate: cum īhoneſto de honeſ
tate. Cu̅ opario agrario de
omi ope: cum opario annua
li de conſūmacione ani: cum
ſeruo pigro de multa operacōe.
Non attendas hys in omni
conſilio: ſed cum viro ſc̄o aſ
ſiduus eſto. queu̅cu̅q; cogno
ueris obſeruante̅ timore̅ dei:
cuius aīa eſt ſcd̄m aīam tua̅.
Quicu̅q; titubauerit in tene
bris non condolebit tibi: et
cor boni conſilij ſtatue tecu̅.
Non eſt eni̅ tibi aliud plus
illo. Aīa viri ſc̄i enu̅ciat ali
qn̄ vera: q̄m ſepte̅ circu̅ſpec
tores ſedentes in excelſu̅ ad
ſpeculandu̅. Et in hys oib;
depcare altiſſimu̅: ut dirigat
in veritate via̅ tua̅. Ante oīa
opa verbu̅ verax p̄cedat te:
et ante omne̅ actu̅ conſiliu̅

Et quo

ſtabile. Verbū neq̄ īmuta
bit cor. Quatuor ptes oriūt
bonū et malū vita et mors:
et dñatrix illoꝝ eſt aſſidua
lingua. Vir peritus multos
erudiuit: et aīe ſue ſuauis
eſt. Qui ſophiſtice loquit' odi
bilis eſt: omni re defraudabit'.
Non enī data eſt illi a dño grā.
Omni enī ſapiā defraudatus ē.
Eſt ſapiens aīe ſue ſapiens:
et fructus ſenſus illius laudabi
lis. Vir ſapiens plebem ſuā
erudit: et fructus ſenſus illius
fideles ſūt. Vir ſapiens īple
bit' bñdictionib3: et videntes
illū laudabūt. Vita viri ī nu
mero dierū: dies autē iſrl' in
numerabiles ſūt. Sapiens ī
ppl'o hereditabit honorē: et
nomen illius erit viuens in
eternū. Fili in vita tua tēpta
aīam tuā: et ſi fuerit neq̄ͣ
non des illi ptatem. Non enī
oīa oīb3 expediūt: et non oī
aīe oīe genus placet. Noli
auidus eſſe in omni epulacio
ne: et non te effundas ſuper
omnē eſcā. In multis enī eſcas
erit infirmitas: et auiditas
appropinquabit uſq3 ad colerā.
Propter crapulā multi obierūt:
qui aūt abſtinēs eſt adiciet
vitā. Triceſimū octauū.

Honora medicū ppter ne
ceſſitatē: etenī illū cre
auit altiſſim'. A deo eſt enim
oīs medela: et a rege accipiet
donacionē. Diſciplina medici
exaltabit caput illius: et in
conſpectu magnatoꝝ collau
dabit'. Altiſſim' creauit de ter
ra medicinā: et vir prudens
nō abhorrebit illā. Nonne
a ligno indulcata eſt aqua
amara? Ad agnicionē hoīm
virtus illoꝝ. Et dedit hoīb3
ſciēam altiſſim': honorari in
mirabilib3 ſuis. In hys curās:
mitigabit dolorē. Et unguen
tarius faciet pigmēta ſuaui
tatis: et unctiones conficiet
ſanitatis: et nō conſūmabūt'
opa eius. Pax enī dei ſup fa
ciem terre. Fili in tua īfirmi
tate non deſpicias teipm: ſed
ora dñm et curabit te. Auerte
a delicto et dirige manus:
et ab omni delicto munda cor
tuū. Da ſuauitatē et memo
riā ſimulaginis: et īpingua
oblacionē: et da locū medico.
Etenī illū dñs creauit: et nō
diſcedat a te. quia opa eius
ſūt neceſſaria. Eſt enī tēpus:
qn̄ in manib3 eoꝝ incurras.
Ipi vero dñm deprecabuntur.
ut dirigat requiē eoꝝ: et ſa

uitatē ꝓpter cōuerſacionē eoꝝ.
Qui delinq̄t in conſpcū eius
qui fecit eum: incidet in man⁹
medici. Fili in mortuū ꝑduc
lacrimas: et quaſi dira paſſ⁹
incipe plorare. Et ſcḋm iudiciū
contege corpus illius: et nō
deſpicias ſepulturā illius.
Propter delaturā autē amare
fer luctū illius uno die: et
conſolare ꝓpter triſticiā. Et
fac luctū ſcḋm meritū eius
uno die uel duobꝫ: ꝓpter de
tractionē. A triſticia enī feſti
nat mors. et cooperiet vir
tutē: et triſticia cordis flectit
ceruicē. In abductione ꝑma
net triſticia: et ſubſtancia īo
pis ſcḋm cor eius. Non dederis
in triſticia cor tuū: ſed repel
le eam a te: et memēto no
uiſſimoꝝ. Noli obliuiſci ne
q̄ enī eſt conuerſio: et huic
nichil ꝓderis: et teipm̄ peſſi
mabis. Memor eſto iudicij
mei: ſic enī erit et tuū. Michi
heri: et tibi hodie. In requiē
mortui requieſcē fac memo
riā eius: et conſolare illū in
exitu ſpūs ſui. Sapiēciam ſcri
be in tpe vacuitatis: et qui
minoratᷣ actu ſapienciam ꝑci
piet: quia ſapiā replebitur.
Qui tenet aratrū. et q̄ gl'iatᷣ

in iaculo. ſtimulo boues a
gitat: et cōuerſatᷣ in opibꝫ
eoꝝ: et enarracio eius in filiis
tauroꝝ. Cor ſuū dabit ad
verſandos ſulcos: et vigilia
eius in ſagina vaccaꝝ. Sic
oīs faber et architectus qui
noctē tanq̄ diem tranſigit:
qui ſculpit ſignacula ſculp
tilia: et aſſiduitas eius va
riat picturā. Cor ſuū dabit
in ſimilitudinē picture: et vigi
lia ſua ꝑficit opus. Sic fa
ber ferrarius ſedens iuxta
incudem: et conſiderās opus
ferri. Vapor ignis uret car
nes eius: et in calore forna
cis concertatᷣ. Vox mallei in
nouat aurē eius: et contra
ſimilitudinē vaſis oculus eius.
Cor ſuū dabit in conſūmacio
ne operū: et vigilia ſua orna
bit imꝑfectionem. Sic figulus
ſedens ad opus ſuū: et conu
tens pedibꝫ ſuis rotā. Qui ī
ſollicitudine poſitus eſt ſp
ꝓpter opus ſuū: et innumera
eſt oīs operacio eius. In bra
chio ſuo formabit lutū: et
ante pedes ſuos curuabit v
tutē ſuā. Cor ſuū dabit ut cō
ſūmet liniciōnē: et vigilia
ſua mundabit fornacē. Omēs
hij in manibꝫ ſuis ſꝑauerūt:

et vnuſquiſq; in arte ſua ſa
piens eſt. Sine hys o͞ib; non
edificat͛ ciuitas: et non ĩha
bitabu͞t nec ĩambulabu͞t: et
in eccl͞iam non t͞ranſilient. Sup
ſellam iudicis non ſedebunt.
et teſtamentu͞ iudicij non ĩtel
ligent: neq; pala͞ facie͞t diſci
plina͞ et iudiciu͞. et in parabol͛
no͞ ĩuenient͛. Sed creatura͞ eui
co͞firmabu͞t: et deꝑcacio illoꝝ
in deꝑcacione artis: accõmo
dantes a͞i͞am ſua͞. et conq͛ren
tes in lege altiſſimi. Triceſi
Sapiencia͞ mu͞ nonu͞ v
o͞i͞m antiquoꝝ exquiret
ſapiens: et in ꝓphetis vacabit.
Narracione͞ viroꝝ no͞iatoru͞
conſeruabit: et in verſucias
parabolaru͞ ſimul introibit. Oc
culta ꝓuerbioꝝ exquiret: et ĩ
abſconditis parabolaru͞ conu͞
ſabit͛. In medio magnatoꝝ
miniſtrabit: et in conſpc͞u preſi
dis apparebit. In terra alienaꝝ
gentiu͞ t͞ranſiet: bona enim et
mala in ho͞ib; te͞ptabit. Cor
ſuu͞ tradet ad vigilandu͞ dilu
culo ad dn͞m qui fecit illu͞:
et in conſpc͞u altiſſimi deꝑca
bit͛. Aperiet os ſuu͞ in orac͞oe:
et pro delictis ſuis deꝑcabitur.
Si eni͞ magn͛ dn͞s voluerit:
ſp͞u intelligencie replebit illu͞.

Et ipſe tanq͂ ymbres mittet
eloquia ſapie͞ ſue: et in orõ
ne confitebit͛ dn͞o. Et ipſe diri
get conſiliu͞ eius et diſciplina͞:
et in abſconditis ſuis conſi
liabit͛. Ipſe pala͞ faciet diſci
plina͞ doctrine ſue: et in lege
teſtame͞ti dn͞i gl͛abit͛. Collau
dabu͞t multi ſapiencia͞ eius: et
uſq; in ſeculu͞ non delebit͛.
Non recedet memoria eius:
et nome͞ eius requiret͛ a ge
neracione in generacione͞.
Sapiencia͞ eius enarrabu͞t gen
tes: et laude͞ eius enu͞ciabit
eccl͞ia. Si ꝑmanſerit nome͞ eiꝰ
derelinquet plus q͂ mille: et
ſi requieuerit ꝓderit illi. Adhuc
conſiliabor ut enarre͞: ut fu
rore eni͞ repletus ſu͞. In voce
dicit. Obaudite me diuini
fructus: et quaſi roſa pla͞tata
ſup riuos aquaꝝ fructificate.
Quaſi libanus odore͞ ſuaui
tatis habete. Florete flores.
quaſi liliu͞ date odore͞: et
frondete in gr͞am et collau
date canticu͞: et b͞ndicite dn͞m
in opib; ſuis. Date no͞i eius
magnificencia͞: et confitemi͞
illi in voce labioꝝ vr͞oꝝ. In
canticis labioꝝ et cytharis:
et ſic dicetis in confeſſione:
opa dn͞i vniu͛ſa bona valde.

In verbo eius ſtetit aqua ſicut
congeries: et in ſermone oris
illius ſicut exceptoria aquarū.
Quā in ꝑcepto ipſius placor
fit: et non eſt minoracio ī ſa
lute illius. Opa oīs carnis co
rā illo: et non eſt quicq̄ ab
ſconditū ab ocul' eiꝰ. A ſeculo
uſq; in ſclm̄ reſpicit: et nichil
eſt mirabile in conſpcū eius.
Non eſt dicē. quid eſt hoc. aut
quid eſt illud: oīa eni in tpe
ſuo querent̄. Bndictio illius
q̄ſi fluuiꝰ inundabit. Et quō
cathacliſmꝰ aridā inebriauit:
ſic ira ipſius gentes que nō
exq̄ſierunt eum hereditabit.
Quō conūtit aq̄s in ſiccitatē
et ſiccata eſt terra: et vie illiꝰ
viis illoꝝ directe ſūt: ſic pctō
rib; offenſiones in ira eius.
Bona bonis creata ſūt ab ī
itio: ſic neq̄ſſimis bona et ma
la. Initiū neceſſarie rei vite
hoīm: aqua ignis et ferrū.
lac et panis ſimulagineus.
et mel et botrus uve et oleū
et veſtimentū. Hec oīa ſcīs ī
bonis: ſic et ipijs et pctōrib;
in mala conuertent̄. Sūt ſpūs
qui ad vindictam creati ſunt:
et in furore ſuo confirmauerūt
tormēta ſua. In tpe conſū
macionis effundent virtutē:
et furorē eius qui fecit illos
cōfundent. Ignis grando fames
et mors: oīa hec ad vindictā
creata ſūt. Beſtiarū dentes et
ſcorpij et ſerpentes: et rūphea
vindicās in exterminiū impios.
In mandatis eius epulabūt̄:
et ſup terrā in neceſſitate ꝑpa
buntur: et in tpib; ſuis non ꝑ
terient verbū. Propterea ab ini
cio confirmatus ſum et conſi
liatus ſum: et cogitaui et ſcꝑ
ta dimiſi. Omnia opa dnī bo
na: et omē opus hora ſua ſb
miniſtrabit. Non eſt dicē hoc il
lo neqius eſt: oīa eni in tēpore
ſuo comꝓbabunt̄. Et nūc in
omni corde et ore: collaudate et
bndicite nomē dnī.

Quadrageſimū

Occupacio mag
na creata eſt oīb; hoīb;:
et iugū graue ſup filios adā
a die exitus de ventre matris
eoꝝ uſq; in diem ſepulture
in matrē oīm. Cogitaciones eoꝝ
et timores cordis: adinuētio
expectacionis et dies finiciōis.
Reſidentes ſup ſedem glorīam.
uſq; ad humiliatū in terra et
cinere: ab eo qui utit̄ iacint
to et portat coronā uſq; ad
eū qui operit̄ lino crudo: fu
ror zelus tumultus fluctuatio
et timor mortis. iracundia

ꝑseuerās et cōtencio. Et ī tpe
refectiōis in cubile: sompnus
noctis īmutat sciam eius.
Modicū tanq̄ nichil in reqe:
et ab eo in sompnis quasi in
die respectus. Conturbatus est
in visu cordis sui: tanq̄ qui
euaserit in die belli. In tpe sa
lutis sue exurrexit: et admi
rās ad nullū timorē cum oī
carne ab hoīe usq; ad pecus:
et sup peccatores septuplū. Ad hec
mors sanguis contēcio et rū
phea: oppressiones fames et
contricio et flagella. Sup in
iquos creata sunt hec oīa: et
ppt illos fcūs est cathaclismꝰ. Omīa
eū que de tra st̄ in terrā cōuertent:
et aque omēs in mare cōuertēt. Om
ne munꝰ et iniqtas delebit: et fides ī
sclm̄ stabit. Substancie iniu
stoꝝ sicut fluuiꝰ siccabūt: et si
cut tonitruū magnū in plu
uia ꝑsonabūt. In apiendo
manꝰ suas letabit: sic ꝑuari
catores in consūmacione ta
bescent. Nepotes impioꝝ nō
multiplicabūt ramos: et radi
ces imūde sup cacumē petrose
sonāt. Super omē aquā viri
ditas: et ad oram fluminis an
te omē fenū euellet. Gracia
sicut ꝑadisus in bndictoibꝫ:
et mīa in sclm ꝑmanet. Vita

sibi sufficientis opariꝫ cōdulca
bit: et in ea inuenies thesau
rū sui. Edificacio ciuitatis
cōfirmabit nomē: et super
hāc mulier imaculata cōpu
tabit. Vinū et musica letifi
cāt cor: et sup utraq; dilectio
sapīe. Tibie et psalteriū sua
uem faciūt melodiā: et sup
utraq; lingua suauis. Gra
ciā et speciē desiderabit oculus
: et sup hoc uirides satio
nes. Amicus et sodalis ī tpe
cōuenientes: et sup utrosq; mu
lier cum viro. Fratres in ad
iutoriū in tpe tribulacionis:
et super eos q; mīa liberabit.
Aur et argentū et constitucio
pedū: et sup utrūq; consiliū
bñplacitū. Facultates et vir
tutes exaltant cor: et sup hec
timor dnī. Non est in timore
dnī minoracio: et non est in
eo querere adiutoriū. Timor
dnī sicut ꝑadisus bndictionis:
et sup omē gl'am operuerūt
illū. Fili in tpe vite tue ne in
digeas: melius est enī mori
q̄ indigere. Vir respiciens in
mensam alienā: non est vita
eius in cogitacione victus.
Alit eni aiam suā cibis alie
nis. Vir autē disciplinatꝰ
et eruditus custodiet se. In

ore īprudentis condulcabit᷑ in
opia: et in ventre eius ignis
ardebit. Quadrageſimū p̄m̄

O mors q̄ȝ amara eſt
memoria tua hoī pa
cem habenti in ſubſtancijs
ſuis: viro quieto. et cuius
vie directe ſūt in omībȝ. et
adhuc valenti accipe cibum.
O mors bonū eſt iudiciū tuū
hoī indigenti. et qui minorat᷑
viribȝ ꝛ defecto etate et cui de
omībȝ cura eſt: et īcredibili
qui ꝑdit ſapiēciam. Noli me
tuere iudiciū mortis. Memē
to que ante te fuerūt: et que
ſuperuentura ſūt tibi. Hoc iu
diciū a dn̄o omī carni. Et qd
ſuperueniet in beneplacito altiſ
ſimi: ſiue decē ſiue centū ſiue
mille ānī. Non eſt enī in in
ferno accuſacio vite. Filij ab
hoīacionū fiūt filij pc̄ōrū:
et qui conuerſant᷑ ſecus domꝰ
impiorꝫ. Filiorꝫ pc̄ōrꝫ periet
hereditas: et cum ſemine il
lorꝫ aſſiduitas obprobrij. De
pr̄e impio querūtur filij: qm̄
ꝓpter illū ſūt in obprobriū. Ve
vobis viri impij: qui dereliq̄ſ
tis legem dn̄i altiſſimi. Et ſi
nati fueritis in maledictiōe
naſcemini: et ſi mortui fueri
tis in maledictione erit pars

vr̄a. Omnia que de terra ſūt
in terrā conuertent᷑: ſic impij
a maledicto in ꝑdicionem.
Luctus hoīm in corpore ipſorꝫ:
nomē autē impiorꝫ delebitur.
Curā habe de bono noīe: hoc
enī magis ꝑmanebit tibi. q̄ȝ
mille theſauri magni et pre
cioſi. Bone vite numerꝰ dierū:
bonū autē nomē ꝑmanebit
in euo. Diſciplinā in pace con
ſeruate filij. Sapiēcia enī abſcon
dita et theſaurus īuiſus ꝛ que
utilitas in utriſq;? Melior eſt
homo qui abſcondit ſtulticiā
ſuā: q̄ȝ homo qui abſcondit
ſapiēciam ſuā. Verūptamē reueremini
in hijs que ꝓcedūt de ore meo.
Non eſt enī bonū omē reuerē
ciā obſeruare: et non oīa oībȝ
bene placent in fide. Erubeſcite
a matre et a pr̄e de fornicacione:
et a pſidente et a potente de mē
dacio. A principe et a iudice de
delicto: a ſynagoga et plebe
de iniq̄tate. A ſocio et amico
de iniuſticia: de loco in quo ha
bitas de furto. De veritate dei
et teſtamēto ꝛ de diſcubitu in
panibȝ: et ab obfuſcacione
dati et accepti. A ſalutantibȝ
de ſilencio ꝛ et a reſpectu mulie
ris fornicarie: et ab auerſione
vultus cognati. Ne auertas

facie a proximo tuo: et ab aufe
rendo partem et non reſtituendo.
Ne reſpicias mulierem alieni vi
ri: et ne ſcruteris ancillam eius:
neque ſteteris ad lectum eius. Ab
amicis de ſermonibus improperii:
et cum dederis ne improperes.

Quadrageſimum ſecundum

Non duplices ſermonem
auditus de revelacione ſermo
nis abſconditi: et eris vere ſi
ne confuſione: et invenies gratiam
in conſpectu omnium hominum. Ne pro
hys omnibus confundaris: ne acci
pias perſonam ut delinquas. De
lege altiſſimi et teſtamento:
et de iudicio iuſtificare impium.
De verbo ſociorum et viatorum:
et de dacione hereditatis ami
corum. De equalitate ſtatere et
ponderum: de acquiſicione multorum
et paucorum. De corrupcione
empcionis et negociatorum: et de
multa diſciplina filiorum: et ſer
vo peſſimo latus ſanguinare.
Super mulierem nequam: bonum eſt
ſignum. Ubi manus multe ſunt
claude: et quodcumque trades nu
mera et appende: datum vero et
acceptum omne deſcribe. De diſ
ciplina inſenſati et fatui: et
de ſenioribus qui iudicantur ab
adoleſcentibus. Et eris eruditus
in omnibus: et probabilis in con
ſpectu omnium virorum. Filia patris ab
ſcondita eſt vigilia et ſolli
citudo eius aufert ſompnum.
Ne forte in adoleſcencia ſua
adultera efficiatur: et commora
ta cum viro odibilis fiat.
Ne quando polluatur in virginitate
ſua: et in paternis ſuis gra
vida inveniatur. Ne forte cum
viro commorata tranſgrediatur:
aut certe ſterilis efficiatur.
Super filiam luxurioſam confir
ma cuſtodiam: nequando faciat
te in obprobrium venire inimicis:
a detractione in civitate et ab
iectione plebis: et confundat
te in multitudine populi. Omni
homini noli intendere in ſpecie: et
in medio mulierum noli commo
rari. De veſtimentis enim procedit
tinea: et a muliere iniquitas
viri. Melior eſt iniquitas viri
quam benefaciens mulier: et mu
lier confundens in obprobrium.
Memor ero igitur operum domini:
et que vidi annunciabo. In
ſermonibus domini opera eius. Sol
illuminans per omnia reſpexit. et
gloria domini plenum eſt opus eius.
Nonne dominus fecit ſanctos enarrare
omnia mirabilia ſua: que con
firmavit dominus omnipotens ſtabiliri
in gloria ſua: Abiſſum et cor ho
minum inveſtigabit: et in aſ

tiaſ illorum excogitabit. Cog
novit enim dominus omnem ſcientiam.
et inſpexit in ſignum evi: annun
cians que preterierunt et que ſuper
ventura ſunt: revelans veſti
gia occultorum. Non preterit illum
omnis cogitatus: et non abſcon
dit ſe ab eo ullus ſermo. Mag
nalia ſapientie ſue decoravit: que
eſt ante ſeculum et uſque in ſeculum.
Neque adiectum eſt neque minuitur:
et non eget alicuius conſilio.
Quam deſiderabilia omnia opera eius:
et tanquam ſcintilla que eſt con
ſiderare. Omnia hec vivunt et
manent in ſeculum: et in omni neceſ
ſitate omnia obaudiunt ei. Omnia
duplicia unum contra unum: et
non fecit quidquam deeſſe. Uniuſcu
iuſque confirmabit bona. Et quis
ſaciabitur videns gloriam eius?

Quadrageſimum tertium

Altitudinis firmamentum
pulchritudo eius: ſpecies celi in
viſione glorie. Sol in aſpectu an
nuncians in exitu: vas admi
rabile opus excelſi. In meri
diano exurit terram: et in con
ſpectu ardoris eius quis poterit
ſuſtinere? Fornacem cuſtodiens
in operibus ardoris: tripliciter ſol
exurens montes. radios ig
neos exſufflans: et refulgens
radiis ſuis obcecat oculos.

Magnus dominus qui fecit illum: et
in ſermonibus eius feſtinavit
iter. Et luna in omnibus in tempore ſuo:
oſtenſio temporis et ſignum evi. A
luna ſignum diei feſti: luminare
quod minuitur in conſummatione.
Menſis ſecundum nomen eius eſt:
creſcens mirabiliter in conſum
matione. Vas caſtrorum in excel
ſis: in firmamento celi reſplen
dens glorioſe. Species celi gloria
ſtellarum: mundum illuminans in ex
celſis dominus. In verbis ſancti ſta
bunt ad iudicium: et non defici
ent in vigiliis ſuis. Vide arcum:
et benedic qui fecit illum. Valde
ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo.
Gyravit celum in circuitu glorie
ſue: manus excelſi aperuerunt
illum. Imperio ſuo acceleravit
nivem: et accelerat choruſca
tiones emittere iudicii ſui. Prop
terea aperti ſunt theſauri: et evo
laverunt nebule ſicut aves.
In magnitudine ſua poſuit
nubes: et confracti ſunt lapi
des grandinis. In conſpectu eius
commovebuntur montes: et in vo
luntate eius aſpirabit notus.
Vox tonitrui eius verberavit
terram: tempeſtas aquilonis et con
gregatio ſpiritus. Et ſicut aves
deponens ad ſedendum aſpergit
nivem: et ſicut locuſta demer

genus descensus eius. Pulchri
tudinē coloris eius ammirabit᷑
oculus: et sup ymbrem eius
expavescet cor. Gelu sicut sa
lem effundet sup terrā: et dū
gelaverit fiet tanq̃ cacumina
tribuli. Frigidus ventus aq
lo flavit: et gelavit cristallus
ab aqua. Sup omnē congre
gacionē aquarū requiescet:
et sicut lorica induit se aquis.
Et devorabit montes et exuret
desertū: et extinguet viride sicut
ignē. Medicina omniū in festina
cione nebule. Ros obvians ab
ardore venienti: humilem efficiet
eū. In sermone eius siluit ven
tus: cogitacione sua placabit
abissū: et plantabit illū dñs
ihs. Qui navigant mare enar
rant pericula eius: et audientes
auribꝫ nō admirabimū. Illic
p̄clara et mirabilia opa: va
ria genera bestiaꝝ. et omniū pe
coꝝ. et creatura beluarū. Propter
ipsū consūmatus est itineris
finis: et in sermone eius compo
sita sūt oīa. Multa dicem' et
deficiem' verbis: consūmacio
aūt sermonū ipse est in oībus.
Gloriantes ad quid valebim'?
Ipse enī omps sup oīa opa sua.
Terribilis dñs et magnus ve
hementer: et mirabilis potencia
ipsius. Glorificantes dñm quātū
cūqꝫ potueritis supvalebit ad
huc: et admirabil' magnificē
cia eius. Benedicentes dñm exal
tate illū quātū potestis: maior
ē enī oī laude. Exaltantes eū:
replemini vtute. Ne laboretis: nō
enī pvenietis. Quis vidit eū
et enarrabit? et quis magni
ficavit eū sicut est ab inicio?
Multa abscondita sūt maio
ra hiis: pauca enī vidim' ope
rū eius. Omnia aūt dñs fecit:
et pie agentibꝫ dedit sapienciā.

Quadragesimūquartū

Laudem' viros gloriosos
et pntes nros: in generacione
sua. Multā gl'iam fecit dñs:
magnificencia sua a sclo. Do
minantes in ptatibꝫ suis hoīes
magni vtute. et prudencia sua
prediti: nūciantes in pphetis
dignitatē pphetarū. et imperan
tes in psenti pplo. et vtute prude
cie ppls scīssima verba. In pue
ria sua requirentes modos mu
sicos: et narrantes carmina scrip
turaꝝ. Hoīes divites in vtute:
pulchritudinis studiū habentes:
pacificantes in domibꝫ suis.
Omēs isti in gnacionibꝫ gētis
sue gl'iam adepti sūt: et in diebꝫ
suis habent' in laudibꝫ. Qui
de illis nati sūt reliquerūt no

men narrandi laudes eoꝝ: et
sūt quoꝝ nō est memoria.
Perierūt quasi qui non fue
runt: et nati sūt quasi non
nati: et filij ipoꝝ cum illis.
Sed illi viri mīe sūt: quorū
pietates non defuerūt. Et cū
semine ipoꝝ pſeuerat bona
hereditas: et nepotū illorū
semen in testamēto stetit: et
filioꝝ ipoꝝ ꝓpter illos. Usqȝ
in eternū manet semen eoꝝ:
et glīa eoꝝ non derelinquet'.
Corpa ipoꝝ in pace sepulta
sūt: et nomē eoꝝ viuet ī ge
nerationes et generationes.
Sapiētiam ipoꝝ narrent pplī:
et laudē eoꝝ nūciat ecclesia.
Enoch placuit deo et trans
latus est in padisū: ut det
gentib; sapiētiam. Noe īuent'
est pfectus iustus: et in tpe
iracundie fc̄us est reconcilia
tio. Ideo dimissū est reliquū
terre: cū fc̄m est diluuiū. Tes
tamēta seculi posita sūt apud
illū: ne deleri possit diluuio
oīs caro. Abrahā magnus
pr̄ multitudinis gentiū: et
nō est inuentus silis illi ī glīa.
Qui cōseruauit legē excelsi:
et fuit in testamēto cū illo.
In carne eius stare fecit tes
tamentū: et in tēptatione
īuentus est fidelis. Ideo iure
iurando dedit illi glīam in
gente sua: crescere illū quasi
terre cumulū: et ut stellas
exaltare semen eius: et here
ditari illos a mari usqȝ ad
mare. et a flumine usqȝ ad
terminos terre. Et ysaac eodē
fecit modo: ꝓpter abraham
prēm ipsius. Benedictionem
oīm gentiū dedit illi: et testa
mentū cōfirmauit sup caput
iacob. Agnouit eū in bene
dictionib; suis: dedit illi hē
ditatē. et diuisit ei ptem ī tri
bub; duodecim: et cōserua
uit illi hoīes mīe. īuenientes
grām in ocul' oīs carnis.

Quadragesimūquītū

Dilectus a deo et hoīb;
moyses: cui' memoria in bn̄
dictione est. Silem illū fecit
in glīa scōꝝ: et magnificauit
eū in timore inimicoꝝ: et ī ver
bis suis mōstra placauit.
Glorificauit illū in conspcū
regū: et iussit illi corā pplō
suo: et ostēdit illi glīam suā.
In fide et lenitate ipsius scm̄
fecit illū: et elegit illū de oī
carne. Audiuit enī eū et vo
cē ipsius: et induxit illū in
nube. Et dedit illi cor ad pre
cepta et legē vite et discipline:

docere iacob teſtamentū et
iudicia ſua iſrl'. Excelſū fecit
aaron frēm eius: et ſimilē
ſibi de tribu leui. Statuit ei
teſtamentū eternū: et dedit
illi ſacerdociū gentis: et bti
ficauit illū in glā: et circū
cinxit illū zonā glorie. In
duit illū ſtolam glē: et co
ronauit illū in vaſis btutis.
Circūpedes et femoralia et
humerale poſuit ei: et cinxit
illū tintinabulis aureis plu
rimis in gyro. dare ſonitū in
īceſſu ſuo: auditū facere ſonū
in templo in memoriā filijs
gentis ſue. Stola ſcā auro et
iacincto et purpura. opus tex
tile viri ſapientis iudicio et
veritate predita: torto cocco
opus artificis gēmis p̄cioſis
figuratis in ligatura auri:
et ope lapidarij ſculptis ī me
moriā ſcdm numer tribuū
iſrl'. Coronā aureā ſup mitrā
eius. expreſſā ſigno ſcītatis:
glā honoris et opus virtutis.
deſiderio oculoꝝ ornata. Sic
pulchra ante ipm nō fuerūt
talia: uſqȝ ad orientē. Non ē
indutꝰ alienigena aliquis:
ſed tantū filij ipſius ſoli: et ne
potes eius per omē tempus.
Sacrificia ipſius conſūpta
ſūt igni cotidie. Cōpleuit
moyſes manꝰ eius: et vnxit
illū oleo ſcō. Factū eſt illi teſ
tamentū eternū: et ſemini
eius ſicut dies celi. Fungi ſa
cerdocio et habere laudem:
et glificare ppl'm ſuū in noīe
ſuo. Ipſm elegit ab omī vi
uente offerre ſacrificiū deo. ī
cenſū et bonū odorē in memo
riā placere: pro pplō ſuo. Et
dedit illi in p̄ceptis ſuis p̄ta
tem: in teſtamētis iudicioꝝ
docē iacob teſtimoīa: et ī lege
ſua lucē dare iſrl'. Quia cont
illū ſteterūt alieni: et ppter
inuidiā circūdederūt illū in de
ſerto hoīes qui erāt cū dathā
et abiron: et cōgregacio cho
re in iracundiā. Vidit dn̄s
deus et nō placuit illi: et cō
ſūpti ſūt in īpetu iracundie.
Fecit illis monſtra: et cōſūp
ſit eos in flāma ignis. Et
addidit aaron gloriā: et de
dit illi hereditatē: et primicias
fructuū terre diuiſit illi. Pa
nē ipſis in p̄mis parauit in
ſacietatē. Nam ſacrificia
dnī edent: que dedit ipſi et ſe
mini eius. Ceterū in terra
gentes nō hereditabit: et
pars non eſt illi in gente:
ipſe enī pars eius eſt et hedi

tas. Phinees filius eleazari
tercius in gl'ia: imitando
ipſum in timore dei. et ſtare ī
reuerēcia gentis. In bonita
te et alacritate aīe ſue: pla
cuit deo iſrl'. Ideo ſtatuit ad
illū teſtamentū pacis. prī
cipem ſcōꝝ et gentis ſue: ut
ſit illi et ſemini eius ſacer
docij dignitas ineternū. Et
teſtamentū dauid regi filio
ieſſe de tribu iuda. Hereditas
ipſi et ſemini eius: ut daret
ſapiēciam in cor nr̄m iudicare
gentē ſuā in iuſticia. ne
abolerent' bona ipſoꝝ: et
gl'iam ipſoꝝ in gentē eoꝝ eter
nā fecit. xlvi.

Fortis in bello ihesu
naue ſucceſſor moyſi
in ꝓphetis: qui fuit magn'
ſcd'm nomē ſuū: maxim' ī ſa
lutē electoꝝ dei. expugnare
inſurgentes hoſtes. ut con
ſequeret' hereditatē iſrahel.
Quā gl'iam adeptus eſt in
tollendo man' ſuas: et iac
tando cont' ciuitates rūphe
as. Quis ante illū ſic reſti
tit? Nam hoſtes ipſe dn̄s per
ſit. Aut non in iracūdia e'
impeditus eſt ſol. et una dies
facta eſt quaſi duo? Inuoca
uit altiſſimū potentē in op
pugnādo inimicos undiqꝫ:
et audiuit illū magn' et ſcs
deus. In ſaxis grandinis uir
tutis valde fortis. impetū fe
cit contra gentē hoſtilem: et
in deſcenſu ꝑdidit contrarios:
ut cognoſcāt gentes potēciā
eius: quia cont' dn̄m pug
nare non eſt facile: et ſecut'
eſt a tergo potentes. Et ī die
bus moyſi miſam fecit ipſe
et caleb filius iephonne ſta
re cont' hoſtē et ꝓhibere gentē
a pcc̄is: et ꝑfringere murmur
malicie. Et ipſi duo conſtituti.
a periculo liberati ſūt a nūo
ſexcentoꝝ miliū peditū: indu
cere illos in h'editatē in terra
que manat lac et mel. Et de
dit dn̄s ipſi caleb fortitudinē:
et uſqꝫ in ſenectutē ꝑmanſit
illi uirtus: ut aſcenderet ī ex
celſū terre locū. Et ſemen ipſi'
obtinuit h'editatē. Et uiderent
omēs filij iſrl': quia bonū eſt
obſequi ſcō deo. Et iudices ſin
guli ſuo nōie quoꝝ non eſt
corruptū cor. qui non auerſi
ſūt a dn̄o. ut ſit memoria il
loꝝ in bn̄dictione: et oſſa eoꝝ
pullulent de loco ſuo. Et no
mē eoꝝ ꝑmanet in eternū:
ꝑmanens ad filios illoꝝ ſcō
rū uiroꝝ gl'ia. Dilectus a deo

ſuo ſamuhel ꝓpħa dñi reno
uauit imperiũ: et vnxit prī
cipes in gente ſua. In lege
dñi iudicauit cōgregacionē:
et vidit dñs iacob: et in fide
ſua ꝓbatus eſt ꝓpheta. Et cog
nitus eſt in verbis ſuis fide
lis. quia vidit deũ lucis. Et
īuocauit dñm oīpotentē: in
oppugnādo hoſtes circūſtan
tes vndiqȝ in oblacione vici
īuolati. Et ītonuit e celo dñs.
In ſonitu magno auditā fecit
vocē ſuā: et contriuit prīcipes
tiriorꝫ. ~~et omnes~~. et omnes duces
philiſtijm. Et ante tempꝰ finis
vite ſue et ſeculi: teſtimoniũ
ꝑhibuit in conſpcũ dñi et xpī.
pecunias et uſqȝ ad calciamē
ta ab omñ carne non accepit:
et nō accuſauit illũ homo.
Et poſt hoc dormiuit: et no
tũ fecit regi. et oſtendit finem
vite ſue. Et exaltauit vocē eiꝰ
de terra in ꝓphecia: delere īpie
tatē gentis. Quadrageſi

Post hoc ſurr mũ ſeptimũ
rexit nathan ꝓpheta in
diebꝫ dauid: et quaſi adeps ſe
paratus eſt a carne. Sic dauid
a filijs iſrl. Cũ leonibꝫ luſit
q̄ſi cum agnis: et in vrſis ſimilr
fecit ſicut cum agnis ouiũ.
In iuuentute ſua nũqd nō oc
cidit gigantē: et abſtulit ob
ꝓbriũ de gente. In tollendo
manũ in ſaxo funde: deiecit
exultacionē golie. Nã ſuo
cauit dñm omñipotentē: et
dedit in dextera eius tollere
hoīem fortē in bello: et exal
tare cornu gentis ſue. Sic in
decē milibꝫ glīficauit eũ: et
laudauit eum in bñdictionibꝫ
dñi. in offerendo illi coronā
glīe. Contriuit enĩ īimicos
vndiqȝ: et extirpauit philiſ
tijm contrarios uſqȝ in ho
diernũ diē. Contriuit cornu
ipſorꝫ uſqȝ in etnũ. In oī ope
dedit confeſſionē ſco: et excel
ſo in verbo glīe. De omñi corde
ſuo laudauit dñm: et dilexit
deũ qui fecit illũ: et dedit illi
contra īimicos potenciã. Et
ſtare fecit cantores contᷓ altare:
et in ſono eorũ dulces fecit
modos. Et dedit in celebraci
onibꝫ decus: et ornauit tpa
uſqȝ ad cōſummacionē vite:
ut laudarent nomē ſcm̄ dñi.
et amplificarēt mane dei ſcita
te. Xpūs purgauit pctã ipſiꝰ: et
exaltauit in etnũ cornu eiꝰ.
Et dedit illi teſtamentũ regũ
et ſedem glorie in iſrl. Poſt ip
ſũ ſurrexit filius ſenſatus:
et ꝑpt illũ deiecit omnē pote

ciā inimicorū. Salomon impe
rauit in dieb; pacis. Cui sub
iecit deus omēs hostes ut con
deret domū in noīe suo et pa
raret sc̄titatē in sempiternū:
quēadmodū eruditus est in
iuuētute sua: et īpletus est
q̄i flumē sapiā. Et terrā re
texit aīa tua: et replesti ī cō
paraōnib; enigmata. Ad ī
sulas longe diuulgatū est
nomē tuū: et dilectus es in
pace tua. In canticis et p
uerbijs et cōparaōnib; et in
terp̄taōib; miratē sūt tre.
Et in noīe dn̄i dei est cogno
men deus isrl'. collegisti q̄i
auricalcū aurū: et ut plū
bū cōplesti argentū: et icli
nasti femora tua mulierib;.
Potestatē habuisti in corpe
tuo: dedisti maculā in glā
tua: ꝓphanasti semen tuū
inducere iracundiā ad libe
ros tuos. et in ceteris stulti
ciā tuā: ut faces imperiū
bipartitū. et ex ephraim īpera
re imperiū durū. Deus aūt
nō derelinquet miām suā.
et nō corrūpet neq; delebit
opa sua: neq; pdet ab stirpe
nepotes electi sui: et semen
eius qui diligit dn̄m nō cor
rūpet. Dedit autē reliquū

iacob: et dauid de ipsa stirpe.
Et finē habuit salomon cū
pr̄ib; suis: et reliquit post se
de semine suo gentis stulticiā
et minutū prudentia. roboam
qui auertit gentē consilio suo.
Et hieroboam filiū nabath.
qui peccare fecit isrl': et dedit
ephraim viā peccandi. Et plu
rima redundauerūt pcā ipsorū:
valde auerterūt illos a trā sua.
Et quesiuit omēs nequicias
usq; dū perueniret ad illos de
fensio: et ab oīb; pctīs libera
uit eos. Quadragesimū oc
Et surrexit he tauū.
lyas ꝓpheta quasi ig
nis: et verbū ipsius quasi fa
cula ardebat. Qui induxit in
illos famē: et imitātes illū
īuidia sua pauci facti sunt.
Non poterat enī sustinere p
cepta dn̄i. Verbo dn̄i cōtinuit
celū: et eiecit a se ignē ter.
Sic āplificatus est helias in
mirabilib; suis. Et q̄s potest
similiter gl'ari tibi: Qui susti
tasti mortuū ab inferis: de sor
te mortis in verbo dn̄i dei.
Qui deiecisti reges ad pniciē:
et confregisti facile potentiā
ipsorū: et gloriosos de lecto suo.
Qui audis in syna iudiciū:
et in choreb iudicia defensiōis.

Qui inungis reges ad penitentiam: et prophetas facis successores post te. Qui receptus es in turbine ignis: in curru equorum igneorum. Qui inscriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam domini: conciliare cor patris ad filium, et restituere tribus iacob. Beati sunt qui te viderunt: et in amicitia tua decorati sunt. Nam nos vita vivimus tantum: post mortem autem non erit tale nomen nostrum. Helias quidem in turbine tectus est: et in heliseo completus est spiritus eius. In diebus suis non pertimuit principem: et in potentia nemo vicit illum. Nec superavit illum verbum aliquod: et mortuum prophetavit corpus eius. In vita sua fecit monstra: et in morte mirabilia operatus est. In omnibus istis non penituit populus: et non recesserunt a peccatis suis. usque dum abiecti sunt de terra sua: et dispersi sunt in omnem terram. Et relicta est gens pauca: et princeps in domo david. Quidam ipsorum fecerunt quod placeret deo: alii autem multa commiserunt peccata. Ezechias munivit civitatem suam: et induxit in medium ipsius aquam. Et fodit ferro rupem: et edificavit ad aquam puteum. In diebus ipsius ascendit sennacherib et misit rapsacen: et sustulit manum suam contra illos. Et extulit manum suam in syon: et superbus factus est potentia sua. Tunc mota sunt corda et manus ipsorum: et doluerunt quasi parturientes mulieres. Et invocaverunt dominum misericordem: et expandentes manus extulerunt ad celum: et sanctus dominus deus audivit cito vocem ipsorum. Non est commemoratus peccatorum illorum: neque dedit illos inimicis suis: sed purgavit illos in manu ysaie sancti prophete. Deiecit castra assiriorum: et contrivit illos angelus dei. Nam fecit ezechias quod placuit deo: et fortiter ivit in via david patris sui: quam mandavit illi ysaias propheta magnus et fidelis in conspectu dei. In diebus ipsius retro rediit sol: et addidit regi vitam. Spiritu magno vidit ultima: et consolatus est lugentes syon usque in sempiternum. Ostendit futura: et abscondita antequam evenirent.

Quadragesimum nonum.

Memoria iosie in compositione odoris facta opus pigmentarii. In omni ore quasi mel indulcabitur eius memoria: et ut musica in

cōuiuio viui. Ipſe eſt direct⁹
diuinit⁹ in penitēcia gentis:
et tulit abhoīaciones ipieta
tis. Et gubernauit ad dñm
cor ipſius: et in diebꝫ peccōꝝ
corroborauit pietatē. Preter da
uid et ezechiā et ioſyam: oēs
peccātū cōmiſerūt. Nam reliq
rūt legē altiſſimi reges poten
tes iude: et cōtēpſerūt timo
rē dei. Dederūt enī regnū ſuū
alijs: et glām ſuā alienigen
genti. Incenderūt electā ſanc
titatis ciuitatē: et deſertas fe
cerūt vias ipſius in manu ihe
remie. Nam male tractauerūt
illū. qui a ventre matris cōſecra
tus eſt ꝓpheta: euertere et eruere et
perdere et iterū edificare et reno
uare. Ezechiel qui vidit con
ſpectum glīe: quā oſtendit illi
in curru cherubin. Nam cōme
moratus eſt inimicoꝝ in ymbre:
benefacere illis qui oſtenderūt
rectas vias. Et duodecim pro
phetarū oſſa pullulent de lo
co ſuo. Nam corroborauerūt
iacob: et redemerūt ſe in fide
virtutis. Quō amplificem⁹ zo
robabel? Nam et ipſe quaſi
ſignū in dextera manu iſrl.
Et iheſū filiū ioſedech: qui ī
diebꝫ ſuis edificauerūt domū.
et exaltauerūt templū ſcm
dño paratū in glām ſempiternā.
Et neemias in memoria multi
tēpis: qui erexit nobis muros
euerſos. et ſtare fecit portas
et ſeras: qui erexit domos noſ
tras. Nemo natus eſt in terris
qualis enoch: nā et ipſe recep
tus eſt a terra. Et ioſeph qui
natus eſt homo. princeps fra
trū. firmamētū gentis: rector
fratrū. ſtabilimentū ꝑpli. Et
oſſa ipſius viſitata ſunt: et
poſt mortē ꝓphetauerūt. Seth
et ſem apud hoīes glām adep
ti ſūt: et ſuper oēm aīam in ori
gine adam. Quīquageſimū.

Symon onie filius ſacer
dos magn⁹: qui in vita
ſua ſuffulſit domū: et ī diebꝫ
ſuis corroborauit templū.
Templi etiā altitudo ab ipſo
fundata eſt: duplex edifica
tio et excelſa parietis templi.
In diebꝫ ſuis emanauerūt
putei aquaꝝ: et quaſi mare
adimpleti ſūt ſupra modū.
Qui curauit gentē ſuā: et li
berauit illā a perdicōne. Qui
preualuit amplificare ciuitatē:
qui adeptus eſt glām in con
uerſacōne gentis: et ingreſſū
domus et atrij amplificauit.
Quaſi ſtella matutina ī me
dio nebule. et quaſi luna ple

ua in diebȝ ſuis lucet: et q̄ſi
ſol refulgens ſic ille effulſit ī
templo dei. Quaſi arcus reful
gens int̃ nebulas glīe: et q̄ſi
flos roſaꝝ in diebȝ vernis.
Quaſi lilia que ſūt in tranſitu
aque: et quaſi thus redolens
in diebȝ eſtatis. Quaſi ignis
effulgens: et thus ardēs in igne.
Quaſi vas auri ſolidū: orna
tū omī lapide p̄cioſo. Quaſi
oliua pullulans: et cypreſſus
in altitudinē ſe tollens. In ac
cipiendo ipm̄ ſtolā glīe: et veſti
ri eū cōſūmacione v̄tutis. In
aſcenſu altaris ſcī: gloriā de
dit ſcītatis amictū. In accipi
endo autē ptes de manu ſacer
dotū: et ipſe ſtans iuxta aram.
Circa illū corona fratrū: q̄ſi
plantacio cedri in mōte liba
no. Sic circa illū ſteterūt q̄ſi
rami palme: et omēs filij aa
ron in glīa ſua. Oblacio autē
dnī in manibȝ ipoꝝ: corā omī
ſinagoga iſrl'. Et conſūmacio
ne fungēs in aram āplificare
oblacionē excelſi regis: porrexit
manū ſuā in libacione. et li
bauit de ſanguinē vue: effudit
in fundamēto altaris. odorē di
uinū excelſo p̄ncipi. Tūc excla
mauerūt filij aaron. in tubis
ductilibȝ ſonuerūt: et auditā
fecerūt magnā vocē in memo
riā corā deo. Tūc oēs pplš ſil'
properauerūt: et ceciderūt in fa
ciē ſup terrā adorare dnm̄ ſuū:
et dare p̄ces omipotenti deo excel
ſo. Et amplificauerūt pſallē
tes in vocibȝ ſuis: et in mag
na domo auctus eſt ſonꝰ ſua
uitatis plenꝰ. Et rogauit pplš
dnm̄ excelſū in p̄ce uſqȝ dū
pfectus eſt honor dnī: et mu
nꝰ ſuū pfecerūt. Tūc deſcendēs
extulit manꝰ ſuas in omē cō
gregacionē filioꝝ iſrl': dare
gloriā deo a labijs ſuis. et in
noīe ipſius gl'ari. Et iterauit
oracionē ſuā volens oſtendere
virtutē dei: et plus orauit deū
omiū. qui magna fecit in omī
terra. Qui auxit dies nroſ ī
ventre mrīs nrē. et fecit nobiſ
cū ſuā miām: det nobis iocūdi
tatē cordis. et fieri pacē in die
bus nrīs in iſrl' per dies ſeculi
eternos. Credē iſrl' nobiſcū eſſe
miām dei: ut liberet nos ī die
bus ſuis. Duas gentes odit
aīa mea: tercia autē non eſt
gens quā oderim. Qui ſedent
in monte ſeir et philiſtijm: et
ſtultus pplš qui habitat in ſi
chimis. Doctrinā ſapiē et diſ
ciplinē ſcripſit in codice iſto
ihēſus filius ſyrach iheroſo

liuuta : qui renouauit sapi
entiā de corde suo. Beatus qui
in istis versatur bonis. Qui po
nit illa in corde suo : sapiens
erit semp. Si eñ hec fecerit ad
oīa valebit : quia lux dei vesti
giū eius. Quinquagesimū primū

Confitebor
tibi dñe rex : et collau
dabo te deū saluatorē meū.
Confitebor noī tuo qm̄ adiu
tor et ptector fcūs es michi : et
liberasti corpus meū a pdicio
ne. A laqueo lingue inique :
et a labijs operanciū mēdaciū.
Et in conspcu astanciū factus
es michi adiutor : et liberasti
me scd̄m multitudinē mīe no
mis tui. A rugientib; ꝑparatis
ad escā : de manib; querenciū
aīam meā : et de portis tribu
lacionū que circūdederūt me.
A pressura flāme que circūde
dit me : et in medio ignis nō
sū estuatus. De altitudīe ven
tris inferi : et a lingua coinq̄
nata. et a verbo mendacij.
A rege iniquo : et lingua iniu
ta. Laudabit usq; ad mortē
aīa mea dñm : et vita mea ap
ꝓpinquans erat in inferno deor
sū. Circūdederūt me vndiq; :
et nō erat qui adiuuaret. Re
spiciens erā ad adiutoriū
hoīm : et nō erat. Memorata
sū mīe tue dñe. et operacoīs
tue que a sclo sūt : qm̄ eruis
sustinētes te. et liberas eos de
manib; genciū. Exaltasti sup
terrā habitacionē meā : et pro
morte defluenti depcatus sum.
Inuocaui dñm prem dñi mei :
ut nō derelinqt me in die tri
bulacoīs mee. et in tpe supbo
rū sine adiutorio. Laudabo
nomē tuū assidue : et collau
dabo illud in confessione : et
exaudita est oracio mea. Li
berasti me de pdicione : et eri
puisti me de tpe iniquo. Pp̄te
rea confitebor et laudē dicam
tibi : et bñdicā nomē dñi cū
adhuc iunior sū. Priusq̄ ober
rarē : quesiui sapiam palam
in orōne mea. Ante tēpus pos
tulabā pro illa : et usq; in no
uissimis inquirā eam : et flo
rebit tanq̄ precox uua. Letatū
est cor meū in ea : ambulauit
pes meus iter rectū. A iuuētute
mea inuestigabā eam : inclinaui
modice aurē meā et excepi illā.
Multā inueni in meipo sapiam :
et multū pfeci in ea. Danti michi
sapiam dabo gl̄am : consiliat9
sū enī ut facerē illā. Zelatus
sū bonū : ut nō confundar. Col
luctata est aīa mea in illa : et

in faciendo eam confirmatus sum. Manus meas extendi in altum: et in sapientia eius luxit anima mea. Direxi ad illam: et in agnitione inveni eam. Possedi cum ipsis cor ab initio: propter hoc non derelinquar. Venter meus conturbatus est querendo illam: propterea possidebo bonam possessionem. Dedit enim michi dominus linguam mercedem meam: et in ipsa laudabo eum. Appropiate ad me indocti: et congregate vos in domo discipline. Quid adhuc retardatis: et quid dicitis in his? Anime vestre sitiunt vehementer. Aperui os meum: et locutus sum. Comparate vobis sine argento sapientiam: et collum vestrum subiciate iugo eius: et suscipiat anima vestra disciplinam. In primo est enim invenire eam. Videte oculis vestris quia modicum laboravi: et inveni michi multam requiem. Assumite disciplinam in multo numero argenti: et copiosum aurum possidete in ea. Letetur anima vestra in misericordia eius: et non confundemini in laude ipsius. Operamini opus vestrum ante tempus: et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.

Et flexit salomon genua sua in conspectu totius ecclesie israel: et expandit manus suas ad celum et dixit. Domine deus israel non est tibi similis deus in celo sursum. neque in terra deorsum: qui custodis testamentum tuum. et misericordiam pueris tuis qui ambulant in conspectu tuo in toto corde: qui servasti puero tuo david que locutus es illi. Et locutus es in ore tuo: et in manibus tuis implesti sicut dies iste. Et nunc domine deus israel: custodi puero tuo david patri meo que locutus es illi dicens. Non deerit tibi vir a facie mea sedens in throno israel. Verumptamen si custodierint filii tui legem meam ut in preceptis meis ambulent: sicut ambulaverunt in conspectu meo fideles. Et nunc domine deus israel: creditum est verbum quod locutus es puero tuo david. Quum si vere habitabit deus cum hominibus in terra. Si celum celi non sufficiant tibi: quanto magis domus hec quam edificavi. Sed respicies ad orationem pueri tui et deprecationem eius. ut exaudias domine placationem orationis. quam puer tuus orat coram te hodie: ut sint oculi tui super domum hanc die ac nocte in loco quo dixisti invocari nomen tuum: et exaudies orationem quam puer tuus orat in hoc loco. et exaudies deprecationem pueri tui et populi tui

isit. si oraverit in loco isto: et exaudies in loco habitacionis de celo: et exaudias. et propicius sis si peccaverit vir in te. Explicit liber ecclesiasticus. Incipit prologus sancti iheronimi presbiteri in libro iob.

Cogor per singulos scripture libros adversariorum respondere maledictis. qui interpretacionem meam reprehensionem septuaginta interpretum criminantur: quasi non et apud grecos aquila simmachus et theodotion. vel verbum e verbo. vel sensum e sensu. vel ex utroque commixtum. et medie temperatum genus translacionis expresserint: et omnia veteris instrumenti volumina. origenes. obelis. asteriscisque distinxerit. quos vel additos. vel de theodotione sumptos translacioni antique inseruit: probans defuisse quod additum est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto quod in partibus susceperunt: atque interpretacionem meam cum asteriscis suis radere. Neque enim fieri potest ut quos plura intermisisse conspexerint. non eosdem etiam in quibusdam errasse fateantur: precipue in iob. Cui si ea que sub asteriscis addita sunt subtraxeris. pars maxima detruncabitur: et hoc duntaxat apud grecos. Ceterum apud latinos ante eam translacionem quam sub asteriscis et obelis nuper edidimus. septingenti ferme aut octingenti versus sunt: ut decurtatus et laceratus corrosusque liber. feditatem sui publice legentibus prebeat. Hec autem translacio nullum de veteribus sequitur interpretem: sed ex ipso hebraico arabicoque sermone et interdum siro. nunc verba. nunc sensus. nunc simul utrumque resonabit. Obliquus enim etiam apud hebreos totus liber fertur et lubricus: et quod greci rethores vocant scematismenos. Dum aliud loquitur aliud agit: ut si velis anguillam aut murenulam strictis tenere manibus: quanto forcius presseris tanto cicius elabitur. Memini me ob intelligenciam huius voluminis liddeum quendam preceptorem qui apud hebreos primus haberi putabatur non parvis redemisse nummis: cuius doctrina an aliquid profecerim nescio. Hoc unum scio: non potuisse me interpretari nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis usque ad verba iob: apud hebreos prosa oracio est. Porro a verbis iob in quibus

ait. Pereat dies in qua natus sum, et nox in qua dictum est conceptus est homo usque ad eum locum ubi ante finem voluminis scriptum est, Idcirco ipse me reprehendo et ago penitentiam in favilla et cinere: exametri versus sunt dactilo spondeoque currentes: et propter lingue ydioma crebro recipientes et alios pedes non earundem sillabarum sed eorundem temporum. Interdum quoque richmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege resolutis: quod metrici magis quam simplex lector intelligunt. A supradicto autem versu usque ad finem libri: parvum comma quod remanet prosa oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulum metra scilicet esse apud hebreos et in more nostri flacci poeticque pindari et alchei et sapho vel psalterium vel lamentationes iheremie vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi: legat philonem iosephum origenem cesariensem eusebium: et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei idcirco me in hoc volumine laborasse. non ut interpretationem antiquam reprehenderem: sed ut ea que in illa aut obscura sunt aut omissa aut vitio scriptorum depravata, manifestiora nostra interpretatione fierent: qui et hebreum sermonem ex parte didicimus. et in latino pene ab ipsis cunabulis inter grammaticos et rethores et philosophos detriti sumus. Quod si apud grecos post septuaginta editionem iam christi euangelio choruscante iudeus aquila et simachus ac theodotion iudaizantes heretici sunt recepti. qui multa misteria salvatoris subdola interpretatione celarunt: et tamen in exaplis habentur apud ecclesias et explanantur ab ecclesiasticis viris: quanto magis ego christianus de parentibus christianis. et vexillum crucis in mea fronte portans. cuius studium fuit omissa repetere. depravata corrigere. et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire sermone. vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui volunt veteres libros vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos. vel uncialibus ut vulgo aiunt onera magis exarata quam codices: dummodo mihi meisque permittant pauperes habere cedulas: et non tam pulchros codices quam emendatos. Utraque editio et septuaginta iuxta grecos et mea iuxta hebreos: in latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult: et studiose se magis quam malivolum probet.

Explicit prologus. Item alius prologus.

Iob exemplar paciē ∴ que nuſ
terra ſuo ſermoē nō cōplectit[ur]
Ipſa īcipit ūſu labit[ur] ∴ pedeſtri
ſermone finit[ur]: om̄s q[ue] leges
dialetice ꝓpoſicione aſſūpcioē
confirmacioē concluſioē detmi
nat. Singula in eo verba:
plena ſūt ſenſibꝫ. Et ut de ce
teris ſileā: reſurrccōnē corpoꝝ
ſic ꝓphetat. ut nullꝰ de ea uł ma
nifeſtiꝰ uel cautiꝰ ſcpſerit. Sci
o inqt q[uod] redēptor meꝰ uiuit ∴
et in nouiſſimo die de t̄ra ſur
recturꝰ ſū: et rurſū circūdabor
pelle mea et in carne mea ~~et~~
videbo deū ∴ quē viſurꝰ ſū ego
ip̄e. et oculi mei conſpēcturi ſ[unt]
et nō alius: repoſita eſt hec
ſpes mea in ſinu meo. Expli
cit plogus Incipit liber Iob I.

Vir erat in terra
hus: noīe iob.
Et erat vir ille
ſimplex et rec
tus ac timēs
deū: et recedens a malo. Na
tiq[ue] ſūt ei ſeptē filij: et tres fi
lie. Et fuit poſſeſſio eiꝰ ſeptē
milia ouiū et tria milia ca
melorū ∴ qngenta q[uo]q[ue] iuga bo
ū. et qngente aſine: ac fa[mi]
lia multa nimis. Eratq[ue] uir
ille magnꝰ int[er] om̄s orientales.
Et ibant filij eiꝰ et faciebāt
cōuiuiū p domos: vnuſq[ui]ſq[ue] in
die ſuo. Et mittētes vocabant
tres ſorores ſuas: ut comederēt
et biberēt cū eis. Cūq[ue] in orbē
tranſiſſent dies cōuiuij: mitte
bat ad eos iob et ſcificabat illos.
Conſurgēs q[ue] diluculo: offere
bat holocauſta p ſingulos. Di
cebat enī. Ne forte peccauerint
filij mei: et bn̄dixerīt deo ī cor
dibꝫ ſuis. Sic faciebat iob cūc
tis diebꝫ. Quadā aūt die cū
veniſſent filij dei. ut aſſiſterent
corā dn̄o: affuit int[er] eos eciā
ſathan. Cui dixit dn̄s. Vnde
venis? Qui reſ̄dens ait. Circu
iui terrā: et p[er]ambulaui eā.
Dixitq[ue] dn̄s ad eū. Nūqd con
ſideraſti ſeruū meū iob q[uod] non
ſit ſilis ei in terra ∴ hō ſimplex
et rectus et timēs deū ac rece
dēs a malo? Cui reſ̄dens ſathā
ait. Nūqd fruſtra iob timet
deū? Nonne tu vallaſti eū ac
domū eiꝰ ∴ vniuſaq[ue] ſbſtā[ci]a per
circuitū? Opibꝫ manuū eiꝰ bn̄
dixiſti: et poſſeſſio eiꝰ creuit ī
t̄ra. Sed extende paululū ma
nū tuā et tange cūcta q[ue] poſſi
det: niſi in facie tua bn̄dixerit
tibi. Dixit ergo dn̄s ad ſathā.
Ecce vniuſa q[ue] habꝫ ī manu tua
ſ[unt]: tm̄ in eū ne extendas ma
nū tuā. Egreſſus q[ue] eſt ſathā

a facie dñi. Cũ autẽ quadã die
filij et filie ei⁹ comederẽt et bi
berẽt vinũ in domo frĩs ſui p̃-
mogẽiti: nũci⁹ venit ad iob q̃
dicẽt. Boues arabãt et aſine
paſcebantur iuxta eos: et irruerẽt
ſabei tulerũtq; omĩa et pueros
pcuſſerũt gladio: et euaſi ego ſol⁹
ut nũciarem tibi. Cũq; adhuc ille
loquerẽt: venit alter et dixit. Ig-
nis dei deſcendit e celo: et tactas o
ues puerosq; cõſũpſit: et effugi
ego ſolus ut nũciarẽ tibi. Sed
et adhuc illo loquente: venit ali⁹
et dixit. Caldei fecerũt tres turmas
et inuaſerũt camelos et tulerũt eos:
necnõ et pueros pcuſſerũt gladio:
et effugi ego ſolus ut nũciarẽ tibi.
Adhuc loquebat̃ ille: et ecce alius
intrauit et dixit. Filijs tuis et fili
abꝫ veſcentibꝫ et bibentibꝫ vinũ
in domo frĩs ſui primogeniti: re
pente ventus vehemẽs irruit a re
gione deſerti. et cõcuſſit quatuor
angulos domus. Que corruens
oppreſſit liberos tuos et mortui ſũt:
et effugi ego ſolus ut nũciarẽ tibi.
Tũc ſurrexit iob et ſcidit tunicã
ſuã: et tonſo capite corruens in
trã adorauit et dixit. Nudus e-
greſſus ſũ de utero mrĩs mee: et
nudus reuertar illuc. Dñs dedit
dñs abſtulit: ſicut dño placuit ita
factũ eſt: ſit nomen dñi benedictũ.

In omnibꝫ hijs nõ peccauit iob:
neq; ſtultũ qd contra deũ locut⁹ ẽ.
Factũ eſt autẽ cũ quadã die ij
venuiſſent filij dei et ſtarent
corã dnõ: veniſſet quoq; ſathan
inter eos. et ſtaret in cõſpectu eius:
ut dicẽt dñs ad ſathan. Unde
venis? Qui rñdens ait. Circuiui
terrã: et pambulaui eã. Et dixit
dñs ad ſathan. Nũquid cõſiderasti
ti ſeruũ meũ iob. qd nõ ſit ſilis
ei in trã: vir ſimplex et rcũs et
timẽs deũ. ac recedens a malo. et ad
huc retinẽs innocenciã? Tu autẽ
cõmouiſti me aduũſus eũ: ut affli
gerem illũ fruſtra. Cui rñdens
ſathan ait. Pellẽ p pelle: et cũcta
que habet dabit homo p aĩa ſua.
Alioqñ mitte manũ tuã et tange
os eius et carnẽ: et tũc videbis qd
in facie bñdixerit tibi. Dixit ergo
dñs ad ſathan. Ecce in manũ tua ẽ:
verũptñ aĩaꝫ illi⁹ ſerua. Egreſſus
igit̃ ſathan a facie dñi: pcuſſit
iob ulcere peſſimo a planta pedis
uſq; ad verticẽ eius. Qui teſta
ſaniẽ deradebat: ſedẽs in ſterquili
nio. Dixit autẽ illi uxor ſua. Ad
huc tu pmanes in ſimplicitate
tua? Bñdic deo et morere. Qui
ait ad illã. Quaſi vna de ſtultis
mulieribꝫ locuta es. Si bona ſuſ
cepim⁹ de manu dñi: quare ma
la nõ ſuſcipiam⁹? In omnibꝫ hijs

non peccavit iob labiis suis Igitur
audientes tres amici iob omne ma
lum quod accidisset ei. venerunt singuli
de loco suo: eliphaz themanites et
baldad suites et sophar naama
tites Condixerant enim ut pariter ve
nientes visitarent eum: et consolaren
tur. Cumque elevassent procul oculos
suos: non cognoverunt eum. Et excla
mantes ploraverunt: scissisque vesti
bus sparserunt pulverem super caput
suum in celum. Et sederunt cum eo in terra
septem diebus et septem noctibus: et nemo
loquebatur ei verbum. Videbant enim do
lorem esse vehementem. iii.

Post hec aperuit iob os suum:
et maledixit diei suo et lo
cutus est. Pereat dies in qua na
tus sum: et nox in qua dictum est con
ceptus est homo. Dies illa vertatur in
tenebras. Non requirat eum deus
desuper: et non sit in recordatione:
et non illustretur lumine. Obscurent eum
tenebre et umbra mortis Occupet
eum caligo: et involvatur amaritudine.
Noctem illam tenebrosus turbo pos
sideat Non computetur in diebus anni:
nec numeretur in mensibus. Sit nox
illa solitaria: nec laude digna. Ma
ledicant ei qui maledicunt diei: qui
parati sunt suscitare leviathan. Ob
tenebrentur stelle caligine eius. Ex
pectet lucem et non videat. nec ortum
surgentis aurore: quia non conclu
sit ostia ventris qui portavit me:
nec abstulit mala ab oculis me
is. Quare non in vulva mortuus
sum. egressus ex utero non statim perii?
Quare exceptus genibus? Cur lac
tatus uberibus? Nunc enim dormiens
silerem. et somno meo requiescerem cum
regibus et consulibus terre. qui edificant
sibi solitudines: aut cum principibus
qui possident aurum. et implent domos
suas argento: Aut sicut aborti
vum absconditum non subsisterem: vel
qui concepti non viderunt lucem. Ibi
impii cessaverunt a tumultu: et ibi
requieverunt fessi robore: et quondam
vincti pariter sine molestia. non audi
erunt vocem exactoris. Parvus et
magnus ibi sunt: et servus liber a
domino suo Quare data est misero
lux. et vita his qui in amaritudine
anime sunt? Qui expectant mortem et non
venit. quasi effodientes thezaurum:
gaudentque vehementer cum invenerint
sepulchrum. Viro cuius abscondita
est via et circumdedit eum deus tenebris
Antequam comedam suspiro: et tanquam in
undantes aque sic rugitus meus:
quia timor quem timebam evenit michi: et
quod verebar accidit Nonne dissimulavi?
Nonne silui? Nonne quievi? Et venit
super me indignacio. iiii.

Respondens autem eliphaz thema
nites dixit. Si ceperimus
loqui tibi: forsitan moleste accipies

Sed conceptū ſermonē tenē q̄s
poſſit. Ecce docuiſti multos: et
man⁹ laſſas roboraſti. Vacillan-
tes confirmauerūt ſermones tui:
et genua trementia confortaſti.
Nūc aūt venit ſup te plaga et
defeciſti: tetigit te et conturbatus
es. Ubi eſt timor tuus. fortitudo
tua. paciēcia tua: et pfectio viaꝝ
tuarū. Recordare obſecro te. quis
vnq̄ īnocens perijt: aut quādo
rcī deleti ſt̄. Quin pocius vidi eos
qui opant̄ iniq̄tatē. et ſeīnāt do
lores et metūt eos flante deo periſ-
ſe: et ſpū ire ei⁹ eſſe conſūptos. Ru-
gitus leonis et vox leene. et dētes
catuloꝝ leonū: contriti ſt̄. Tigris
perijt eo q̄ nō haberet predā: et ca-
tuli leonis diſſipati ſūt. Porro ad
me dcm̄ eſt v̄bū abſconditū: ⁊ q̄ſi
furtiue ſuſcepit auris mea venas
ſuſurrij ei⁹. In horrore viſionis
nocturne. qn̄ ſolet ſopor occupa-
re hoīes. pauor tenuit me et tre-
mor: et oīa oſſa mea ptrita ſt̄. Et
cū ſp̄s me pñte tranſieret: inhorru-
erūt pili carnis mee. Stetit quidā
cui⁹ nō agnoſcebā vultū: ymma-
go corā oclis meis: et vocē quaſi
aure lenis audiui. Nūqd homo dei
cōparacione iuſtificabit̄: aut factore
ſuo purior erit vir. Ecce q̄ ſeruiūt
ei nō ſt̄ ſtabiles: et in angelis ſuis
reperit prauitatē. Quanto ma-

gis qui habitāt domos luteas.
qui terrenū habēt fundamētū cō-
ſumentur velut a tinea. De mane
vſq; ad veſperā ſuccidentur: et q̄r
nullus ītelligit in eternū peribūt.
Qui aūt reliqui fuerūt auferent̄
ex eis: morient̄ et nō in ſapiā. v.

Voca ergo ſi eſt qui tibi rn̄deat:
et ad aliquē ſcōꝝ conūte. Vi-
rū ſtultū interficit iracundia: et p-
uulū occidit inuidia. Ego vidi ſtultū
firma radice: et maledixi pulchri-
tudini eius ſtatim. Longe fient
filij eius a ſalute: et conterent̄ in
porta: et nō erit qui eruat. Cuius
meſſem famelicus comedet: et ipm̄
rapiet armatus: et bibent ſicien-
tes diuicias eius. Nichil in terra ſine
cauſa fit: et de humo nō orietur do-
lor. Homo ad laborē naſcit̄: et a-
uis ad volatū. Quāobrē ego de-
precabor dn̄m: et ad deū ponā
eloquiū meū. Qui facit magna
et inſcrutabilia: et mirabilia
abſq; nūo. Qui dat pluuiā ſup
faciem terre: et irrigat aquis vni-
uerſa. Qui ponit humiles ī ſub-
limi: et merentes erigit ſoſpitate.
Qui diſſipat cogitaciones ma-
lignoꝝ. ne poſſint īplere man⁹
eoꝝ qd̄ ceperāt. Qui apphendit ſa-
pientes in aſtucia eoꝝ: et conſiliū
prauoꝝ diſſipat. P die incurrēt
tenebras: et quaſi ī nocte ſic palpa-

bũt in meridie. Porro ſaluũ fa
ciet egenũ a gladio oris eoꝝ: ⁊ de
manu violenti pauperem. Et erit
egeno ſpes: iniquitas aũt cõtrahet
os ſuũ. Beatus hõ qui corripit
a deo. Increpacionẽ ergo dñi ne
ꝛ̃probes: q̃ꝛ ipſe vulnerat et me
detur: ꝑcutit et manꝰ eiꝰ ſana
bũt In ſex tribulacõibꝫ libera
bit te: et in ſeptĩa nõ tanget te
malũ. In fame eruet te de morte:
et in bello de manu gladij. A fla
gello lingue abſconderis: et nõ
timebis calamitatẽ cũ venerit.
In vaſtitate et fame ridebis: et
beſtiã terre nõ formidabis: ſed
cũ lapidibꝫ regionũ pactũ tuũ:
et beſtie terre pacifice erũt tibi.
Et ſcies q̃ pacẽ habeat taberna
clm̃ tuũ: et viſitans ſpeciẽ tuã
nõ peccabis. Et ſcies quoq꜡ q̃m
multiplex erit ſemen tuũ: et ꝓgeni
es tua quaſi herba terre. Ingre
dieris in habũdancia ſepulchrũ:
ſicut infertur aceruus ĩ tp̃e ſuo.
Ecce hoc ut inueſtigauimꝰ ita ẽ:
qd̃ auditũ mente ꝑtracta. VI.

Reſpondẽs autẽ iob dixit.
Vtinã appenderẽt pc̃ta me
a quibꝫ irã merui. et calamitas
quã pacior in ſtatera: quaſi ha
rena maris hec grauior appareret
vnde et verba mea dolore ſũ plẽa:
q̃ꝛ ſagitte dñi ĩ me ſũt. quarum
indignacio ebibit ſp̃m meũ: et
terrores dñi militant contra me.
Nũq̇d rugiet onager cũ habuit
herbã: aut mugiet bos cũ añ
plenũ preſepe ſteterit: Aut poteſt
comedi inſulſũ: q̃ꝺ nõ eſt ſale
conditũ: Aut poteſt aliq̇s guſ
tare: qd̃ guſtatũ afferet mortẽ:
Anime enĩ eſurienti eciã amara
dulcia eſſe videntꝰ Que priꝰ tan
gẽ nolebat aĩa mea: nũc pre ã
guſtia cibi mei ſũt. Quis det ut
veniat peticio mea: et qd̃ expec
to tribuat michi deus: Et qui
cepit ipſe me conterat: ſoluat ma
nũ ſuã et ſuccidat me. Et hec mi
ſit conſolacio ut affligẽs me do
lore nõ ꝑcat: nec contradicã ſer
mõibꝫ ſcti. Que eſt enĩ fortitudo
mea ut ſuſtineã: aut q̇s finis
meus ut pacienter agã: Nec for
titudo lapidũ fortitudo mea:
nec caro mea ẽnea eſt. Ecce non
eſt auxiliũ michi ĩ me: et neceſſarij
quoq꜡ mei receſſerũt a me. Qui
tollit ab amico ſuo miĩꝫ: timorẽ
dñi derelinquit. Frẽs mei preterierũt
me: ſicut torrẽs q̇ raptim tñſit in
cõuallibꝫ. Qui timẽt pruinã: ir
ruet ſup eos nix Tp̃e quo fuerĩt diſ
ſipati peribũt: et ut icaluerit ſol
ueniẽt de loco ſuo. Inuolute ſũt ſe
mite greſſuũ eoꝝ: ambulabũt in
vacuũ et ꝑibũt Conſiderate ſe

mitas theman itinera saba: et
expectate paulisper Confusi sunt:
quia speravi. Venerunt quoque usque ad
me: et pudore cooperti sunt. Nunc ve-
nistis: et modo videntes plagam
meam timetis. Numquid dixi. afferte
michi. et de substantia vestra donate michi?
vel libera[te] me de manu
hostis. et de manu robus-
torum eru[ite] me? Docete
me et ego tacebo: et si quid
forte ignoravi instruite me. Quare
detraxistis sermonibus veritatis? cum e
vobis nullus sit qui possit argu-
ere me? Ad increpandum tantum eloquia
concinnatis: et in ventum verba profer-
tis. Super pupillum irruitis: et sub-
vertere nitimini amicum vestrum. Verumptamen
quod cepistis explete. Prebete aurem:
et videte an menciar. Respondete
obsecro absque contencione et loquen-
tes id quod iustum est iudicate: et non
invenietis in lingua mea iniquita-
tem: nec in faucibus meis stulticia
personabit. VII.

Milicia est vita hominis super terram:
et sicut dies mercenarii di-
es eius. Sicut cervus desiderat um-
bram. et sicut mercenarius prestola-
tur finem operis sui: sic ego habui
menses vacuos. et noctes laborio-
sas enumeravi michi. Si dormiero
dico quando consurgam? et rursum expectabo
vesperam: et replebor doloribus usque
ad tenebras. Induta est caro me-
a putredine: et sordibus pulveris.
Cutis mea aruit: et contracta est.
Dies mei velocius transierunt quam a
texente tela succiditur: et consumpti
sunt absque ulla spe. Memento quia
ventus est vita mea? et non rever-
tetur oculus meus ut videat bona: nec
aspiciat me visus hominis Oculi tui
in me: et non subsistam. Sicut consu-
mitur nubes et pertransit. sic qui des-
cenderit ad inferos non ascendet? nec
revertetur ultra in domum suam: neque
cognoscet eum amplius locus eius.
Quapropter et ego non parcam ori meo.
loquar in tribulacione spiritus mei:
confabulabor cum amaritudine
anime mee. Numquid mare sum ego aut
cetus? quia circumdedisti me carcere?
Si dixero consolabitur me lectus meus.
et relevabor loquens mecum in strato
meo? terrebis me per sompnia: et per
visiones horrore concuties. Quam
ob rem elegit suspendium anima mea:
et mortem ossa mea. Desperavi:
nequaquam ultra iam vivam. Parce michi:
nichil enim sunt dies mei. Quid est
homo quia magnificas eum? aut quid ap-
ponis erga eum cor tuum? Visitas
eum diluculo: et subito probas il-
lum. Usquequo non parcis michi? nec di-
mittis me ut gluciam salivam me-
am? Peccavi. Quid faciam tibi o
custos hominum? Quare me posu-

isti contrariũ tibi? et factus ſum
michimetipſi grauis? Cur nõ tol
lis peccatum meũ? et quare nõ auferſ
iniquitatẽ meã? Ecce nunc ĩ pul
uere dormiã: et ſi mane me queſie
ris nõ ſubſiſtam. viii

Reſpondens aũt baldad ſu
ites dixit Uſqueq; loqueris
talia? et ſpũs multiplex ſermõis
oris tui? Nũqd deus ſupplantat
iudiciũ? et oĩpotens ſubũtit qđ
iuſtũ eſt? Etiã ſi filij tui peccauerũt
ei. et dimiſit eos in manu iniqtatis
ſue: tu tñ ſi diluculo conſurrexeris
ad deũ. et oĩpotentẽ fueris deprecatus.
ſi mũdus et rectus inceſſeris? ſtatim
euigilabit ad te. et pacatũ reddet
habitaculũ iuſticie tue: in tm ut priora
tua fuerĩt parua. et nouiſſima tua
multiplicentur nimis. Interroga enĩ ge
nerationẽ priſtinã: et diligẽter inueſti
ga patrum memoriã. Heſterni quippe ſu
mus: et ignoramus quõ ſicut umbra
dies nr̃i ſũt ſup terrã. Et ipſi docebũt
te: et loquentur tibi. et de corde ſuo pfe
rent eloqa. Nũqd vireſcere pt ſcirpus
abſq; humore? aut creſcere carectũ ſine
aqua? Cũ adhuc ſit in flore nec
carpatur manu: añ oẽs herbas areſ
cit. Sic vie oĩm q obliuiſcũtur deũ:
et ſpes ypocrite peribit. Non placebit
ei vecordia ſua: et ſicut tela aranearũ
fiducia eius. Innitetur ſup domũ ſuã
et nõ ſtabit: fulciet eã et nõ conſur-
get. Humectus videtur añq̃ veniat ſol:
et in ortu ſuo germẽ eius egredietur. Su
per aceruũ petrarũ radices eius denſa
buntur: et inter lapides cõmorabitur. Si
abſorbuerit eũ de loco ſuo: negabit
eũ et dicet nõ noui te. Hec eſt enĩ leti
tia vie eius: ut rurſũ de terra alij ger
minentur. Deus non proiciet
ſimplicẽ. nec porriget
manũ malignis: donec
impleatur riſu os tuũ. et labi
a tua iubilo. Qui oderũt te induentur
confuſione: et tabernaculũ impi
orũ non ſubſiſtet. ix.

Et reſpondens iob ait. Uere ſcio
qđ ita ſit: et qđ nõ iuſtificetur
homo cõpoſitus deo. Si voluerit cõte
dere cũ eo: nõ poterit ei r̃ndere vnũ pro
mille. Sapiens corde eſt: et fortis
robore. Quis reſtitit ei? et pacẽ ha
buit? Qui tranſtulit montes et neſ
cierũt hij quos ſubũtit in furore ſuo.
Qui cõmouet terrã de loco ſuo: et
columpne eius concutiuntur. Qui pcipit ſo
li et nõ oritur: et ſtellas claudit qũſi
ſub ſignaculo. Qui extendit celos
ſolus: et graditur ſup fluctus maris.
Qui facit arcturũ et oriona et hia
das: et interiora auſtri. Qui facit
magna et incõprehenſibilia: et mira
bilia quorũ nõ eſt numerus. Si venerit
ad me nõ videbo: ſi abierit non
intelligã eũ. Si repente interroget
quis r̃ndebit ei? vel quis dicere poteſt

cur facis? Deus cuiꝰ reſiſtē ire ne-
mo poteſt: et ſub quo curuāt qui
portāt orbē. Quātus ergo ſū ego q̇
reſpondeā ei? et loquar v̇bis meis
cū eo. Qui etiā ſi habuerō q̇ppiam
iuſtū nō reſpondebo: ſed meū iu-
dicē deprecabor. Et cū inuocantem
exaudierit me: non credo ꝙ audi-
erit vocē meā. In turbine enī cōte-
ret me: et multiplicabit vulnera
mea etiā ſī cauſa. Nō concedit
requieſcē ſpm̄ meū: et iplet me a-
maritudinibꝫ Si fortitudo q̄rit
robuſtiſſimꝰ eſt: ſi equitas iudicij.
nemo ꝓ me audet teſtimoniū dicere.
Si iuſtificare me voluerō: os meū
cōdēpnabit me. Si inocentē oſtē-
dero: prauū me cōprobabit. Etiā
ſi ſimplex fuerō hoc ipm̄ ignorabat
aīa mea: et tedebit me vite mee.
Vnū eſt qd̄ locutus ſū: et inocentē
et ipiū ipſe conſumet. Si flagellat
occidat ſemel: et nō de penis in-
nocentū rideat. Terra data eſt in
manus ipij: vultū iudicū eiꝰ operit.
Qd̄ ſi non ille eſt. q̇s ergo eſt? Di-
es mei velociores fuerūt curſore:
fugerūt et nō viderūt bonū. Ptrā-
ſierūt quaſi naues poma portā-
tes: ſicut aquila volans ad eſcā.
Cū dixerō nequaq̄ ita loquar:
cōmuto faciē meā et dolore torq̄-
or. Verebar omīa opa mea: ſci-
ens ꝙ nō parceres delinquenti. Si aūt
et ſic impiꝰ ſū. quare fruſtra la-
boraui? Si lotus fuerō quaſi
aquis niuis. et fulſerūt velut
mundiſſime manꝰ mee: tn̄ ſor-
dibꝫ intīges me: et abhominā-
būt me veſtimenta mea. Neqꝫ
enī viro qui ſimilis mei eſt reſpon-
debo: nec qui mecū in iudicio ex
equo poſſit audiri. Nō eſt qui v-
trūqꝫ valeat arguere: et ponere
manū ſuā in ambobꝫ. Auferat
a me virgam ſuā: et pauor eius
nō me terreat. Loquar et nō tīe-
bo eū: neqꝫ enī poſſū metuens
reſpondere.

.x.

Tedet aīaꝫ meā vite mee: di-
mittā aduērſū me eloquiū
meū. Loquar in amaritudīe
aīe mee: dicā deo noli me cōdēp-
nare. Indica michi cur me ita
iudices. Nūq̇d bonū tibi videt̄ ſi
calūpnieris. et opprimas me opꝰ
manuū tuarū: et conſiliū ipioꝝ
adiuues? Nūq̇d oculi carnei tibi
ſūt. aut ſicut videt hō et tu vide-
bis? Nūq̇d ſicut dies hoīs dies
tui. et ānī tui ſicut humana ſūt
tpa: ut q̄ras iniquitatē meā et
pctm̄ meū ſcruteris: et ſcias qꝛ
nichil ipiū fecerī: cū ſit nemō qui
de manu tua poſſit eruere? Ma-
nus tue plaſmauerūt me et fece-
rūt me totū in circuitu: et ſic re-
pente p̄cipitas me? Memēto q̄ſo

quod sicut lutum feceris me: et in pulue
rem reduces me. Nonne sicut lac mul
sisti me. et sicut caseum me coagu
lasti? Pelle et carne vestisti me:
ossibus et neruis compegisti me. Vi
tam et misericordiam tribuisti michi: et visita
tio tua custodiuit spiritum meum. Licet
hec celes in corde tuo: tamen scio quia v
niuersorum memineris. Si peccaui. et
ad horam pepercisti michi: cur ab in
iquitate mea mundum me esse non
pateris? Et si impius fuero: ve michi
est. Et si iustus: non leuabo caput
saturatus afflictione et miseria.
Et propter superbiam quasi leenam capies
me: reuersusque mirabiliter me cru
cias. Instauras testes tuos contra me.
et multiplicas iram tuam aduersum me:
et pene militant in me. Quare de
vulua eduxisti me? Qui utinam
consumptus essem ne oculus me
videret: fuissem quasi qui non essem
de utero translatus ad tumulum
Numquid non paucitas dierum meorum
finietur breui? Dimitte ergo me ut
plangam paululum dolorem meum: an
tequam vadam et non reuertar ad terram
tenebrosam et opertam mortis caligi
ne: terram miserie et tenebrarum:
vbi umbra mortis et nullus ordo
et sempiternus horror inhabitans

Respondens autem Sophar naa ni
matites dixit. Numquid qui
multa loquitur non et audiet? aut
vir verbosus iustificabitur? Tibi
soli tacebunt homines? et cum ceteros ir
riseris a nullo confutaberis? Dix
isti enim. Purus est sermo meus:
et mundus sum in conspectu tuo. Atque
vtinam deus loqueretur tecum. et a
periret labia sua tibi: ut osten
deret tibi secreta sapientie. et quod mul
plex esset lex eius: et intelligeres quod
multo minora exigaris ab eo quam
meretur iniquitas tua. Forsitan ves
tigia dei comprehendes: et vsque ad
perfectum omnipotentem reperies Excelsior
celo est. et quid facies? profundior in
ferno: et vnde cognosces? Longior
terra mensura eius: et latior mari.
Si subuerterit omnia vel in vnum co
artauerit: quis contradicet ei? Ipse
enim nouit hominum vanitatem: et vi
dens iniquitatem nonne considerat?
Vir vanus in superbiam erigitur: et tamquam
pullum onagri se liberum natum
putat. Tu autem firmasti cor tu
um: et expandisti ad deum manus
tuas. Si iniquitatem que est in manu
tua abstuleris a te. et non manserit
in tabernaculo tuo iniusticia: tunc
leuare poteris faciem absque macula:
et eris stabilis et non timebis. Mise
rie quoque obliuisceris. et quasi
aquarum que preterierunt recorda
beris: et quasi meridianus fulgor con
surget tibi ad vesperam Et cum te
consumptum putaueris orieris ut lu

amer: et habebis fiduciam proposita tibi spe: et defossus securus dormies. Requiesces et non erit qui te exterreat: et deprecabuntur faciem tuam plurimi. Oculi autem impiorum deficient et effugium peribit ab eis: et spes eorum abhominacio anime.

xij

Respondens autem iob dixit. Ergo vos estis soli homines et vobiscum morietur sapientia? Et michi est cor sicut et vobis: nec inferior vestri sum. Quis enim hec que nostis ignorat? Qui deridetur ab amico suo sicut ego: invocabit deum et exaudiet eum. Deridetur enim iusti simplicitas: lampas contempta apud cogitaciones divitum, parata ad tempus statutum. Habundant tabernacula predonum et audacter provocant deum: cum ipse dederit omnia in manibus eorum. Nimirum interroga iumenta et docebunt te: et volatilia celi et indicabunt tibi. Loquere terre et respondebit tibi: et narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod omnia hec manus domini fecerit? In cuius manu anima omnis viventis: et spiritus universe carnis hominis. Nonne auris verba diiudicat: et fauces comedentis saporem? In antiquis est sapientia: et in multo tempore prudencia. Apud ipsum est sapientia et fortitudo: ipse habet consilium et intelligenciam. Si destruxerit, nemo est qui edificet. Et si incluserit hominem: nullus est qui aperiat. Si continuerit aquas omnia siccabuntur: et si emiserit eas subvertent terram. Apud ipsum est fortitudo et sapientia: ipse novit et decipientem et eum qui decipitur. Adducit consiliarios in stultum finem: et iudices in stuporem. Baltheum regum dissolvit: et precingit fune renes eorum. Ducit sacerdotes inglorios: et optimates supplantat. Commutans labium veracium: et doctrinam senum auferens. Effundit despectionem super principes: et eos qui oppressi fuerant relevans. Qui revelat profunda de tenebris: et producit in lucem umbram mortis. Qui multiplicat gentes et perdit eas: et subversas in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre: et decipit eos ut frustra incedant per invium. Palpabunt quasi in tenebris et non in luce: et errare eos faciet quasi ebrios.

xiij

Ecce omnia vidit oculus meus. et audivit auris mea: et intellexi singula. Secundum scientiam vestram et ego novi: nec inferior vestri sum. Sed tamen ad omnipotentem loquar. et disputare cum deo cupio: prius vos ostendens fabricatores mendacii. et cultores perversorum dogmatum. Atque utinam taceretis: ut putaremini esse sapientes. Audite ergo correpciones meas: et iudicium labiorum meorum attendite. Numquid deus indiget vestro mendacio: ut pro illo loquamini

dolos? Nūqd faciē eiꝰ accipitis: et
ꝓ deo iudicare nitimini? Aut place
bit ei quē celare nichil poteſt: aut
decipietur ut homo vr̄is fraudulē
tiis? Ipſe vos arguet: quō in ab
ſcondito faciē eiꝰ accipitis. Statī
ut ſe cōmouerit turbabit vos: et
terror eiꝰ irruet ſup vos. Memoria
vr̄a cōparabitur cineri: et redigentur ī
lutū ceruices veſtre. Tacete paulu
lū: ut loquar quodcūqȝ michi mens
ſuggeſſerit. Quare lacero carnes
meas dentibȝ meis: et aīaȝ meā
porto in manibȝ meis? Etiā ſi oc
ciderit me: in ipſo ſperabo. Veruntamē
vias meas in conſpectu eiꝰ arguā: et
ipſe erit ſaluator meꝰ. Nō enī ve
niet in conſpectu eiꝰ oīs ypocrita.
Audite ſermonē meū: et enigma
ta percipite auribȝ vr̄is. Si fuero
iudicatus: ſcio qȝ iuſtus inueniar.
Quis eſt qui iudicetur mecū? Veniat.
Quare tacens cōſumor? Duo tantū
ne facias michi: et tunc a facie tua
abſcondar. Manū tuā longe fac
a me: et formido tua nō me ter
reat. Voca me et rn̄debo tibi: aut
certe loquar et tu rn̄de michi. Quā
tas habeo iniquitates et pctā: ſce
lera mea et delicta oſtende michi.
Cur faciē tuā abſcondis: et ar
bitraris me inimicū tuū? Contra
foliū quod vento rapitur oſtendis
potenciā tuā: et ſtipulā ſiccam

perſequeris. Scribis enī contra me amari
tudines: et cōſumere me vis peccatis
adoleſcencie mee. Poſuiſti in ner
uo pedem meū: et obſeruaſti
oēs ſemitas meas: et veſtigia
pedū meorū conſideraſti. Qui quaſi
putredo cōſumendus ſum: et quaſi
veſtimentū quod comeditur a tinea.
Homo natus de muliere breui 12 mōl
viuens tēpe: repletur multis miſe
riis. Qui quaſi flos egreditur et cō
teritur: et fugit velut umbra: et
nunquā in eodē ſtatu ꝑmanet. Et
dignū ducis ſuper huiuſcemodi
aperire oculos tuos: et adducere
eū tecū in iudiciū? Quis poteſt
facere mundū de inmundo conceptū
ſemine? Nonne tu qui ſolus es? xiiij
Breues dies hoīs ſunt: numerus
menſiū eius apud te eſt.
Conſtituiſti terminos eiꝰ: qui
preteriri nō poterunt. Recede ergo
paululū ab eo ut quieſcat: donec
optata veniat ſicut mercenarii
dies eiꝰ. Lignū habet ſpē. Si pre
ciſū fuerit rurſū vireſcit: et ra
mi eiꝰ pullulant. Si ſeneuerit in
terra radix eiꝰ: et in puluere emor
tuus fuerit truncus illiꝰ: ad odorē
aque germinabit: et faciet comā
quaſi cū primū plantatū eſt.
Homo vero cū mortuus fuerit et
nudatus atqȝ cōſūptus: ubi queſ
ſo eſt? Quomō ſi recedant aque

de mari et fluuius vacue factus
arescat: sic homo cum dormierit nõ
resurget. Donec atteratur celũ
nõ euigilabit: nec consurget de
sompno suo. Quis michi hoc tri
buat ut in inferno ptegas me.
et abscondas me donec ptranse
at furor tuus: et constitues michi
tempus in quo recorderis mei? Pu
tas ne mortuus homo rursũ vi
uet? Cunctis diebus quibus nũc mi
lito: expecto donec veniat ĩmu
tacio mea. Vocabis me: et ego
respondebo tibi. Operi manuũ
tuarũ porriges dexterã Tu quidẽ
gressus meos dinumerasti: sed pce
pctis meis. Signasti quasi in
sacculo delicta mea: sed curasti
iniquitatẽ meã. Mons cadens
defluit: et saxũ transfertur de loco
suo. Lapides excauãt aque: et
alluuione paulatim terra con
sumitur. Et hoĩes ergo similiter pdes.
Roborasti eũ paululũ: ut imp
petuũ ptransiret. Immutabis fa
ciẽ eius: et emittes eũ. Siue
nobiles fuerĩt filij siue ignobi
les: nõ intelliget. Attamen caro
eius dũ viuet dolebit: et aĩa
illius sup semetipso lugebit. xv.
Respondens autẽ eliphaz
themanites dixit. Nũqd
sapiens respondebit quasi in vẽ
tũ loquẽs: et ĩplebit ardore
stomachũ suũ? Arguis verbis
eũ qui nõ est equalis tui: et loqris
qđ tibi nõ expedit. Quãtũ in te
est euacuasti timorẽ: et tulisti p
ces corã deo. Docuit enĩ iniqtas
tua os tuũ: et imitaris linguã
blasphemanciũ. Condẽpnabit
te os tuũ et nõ ego: et labia tua
respondebũt tibi. Nũqd primus
homo tu natus es. et ante colles
formatus? Nũqđ consiliũ dei au
disti: et inferior te erit eius sapiã?
Quid nosti qđ ignoremus? Quid
intelligis qđ nesciamus? Et senes
et antiqui sũt in nobis: multo ve
tustiores q̃ pres tui. Nũqd gran
de est ut consoletur te deus? Sed
vba tua praua hoc phibent. Qđ
te eleuat cor tuũ: et quasi mag
na cogitans attonitos habes o
culos? Quid tumet contra deũ
sps tuus: ut pferas de ore tuo
huiuscemodi sermones? Qđ est
homo ut immaculatus sit. et ut
iustus appareat natus de mulie
re? Ecce int sctõs eius nẽo ĩmuta
bilis: et celi nõ sũt mũdi in con
spcũ eius. Quãtomagis abhoĩa
bilis et inutilis hõ: qui bibit q̃si
aquas iniquitatẽ? Ostendã tibi au
di me: qđ vidi narrabo tibi.
Sapientes confitentur et nõ abscõ
dũt pres suos. quibus solis data ẽ
tra: et nõ transibit alienus p eos.

Cūctis diebꝫ ſuis impius ſuꝑbit:
et nūſ annorū incertus eſt tiran
nidis ei⁹. Sonitus terroris ſēp
in auribꝫ illi⁹: et cū pax ſit ille
ſemꝑ inſidias ſuſpicatur. Nō cre
dit ꝙ reūti poſſit de tenebris ad
lucē: circūſpectās vndiqꝫ gladi
ū. Cū ſe mouerit ad querendū pa
nē: nouit ꝙ paratus ſit in manu
ei⁹ tenebrarū dies. Terrebit eū
tribulacio: et anguſtia vallabit
eū ſicut regē qui ꝑparat ad pre
liū. Tetendit enī aduerſus deū
manū ſuā: et contra omnipotētē
roboratus eſt. Cucurrit aduer
ſū eū erecto collo: et pingui ceruí
ce armatus eſt. Operuit faciē
ei⁹ craſſitudo: et de lateribꝫ ei⁹ ar
uina dependet. Habitabit in ci
uitatibꝫ deſolatis: et in domibꝫ de
ſertis q̄ i tumulos ſꝫ redacte. Nō
ditabit nec ꝑſeuerabit ſubſtā
cia eius: nec mittet in t̄ra radi
cē ſuā. Non recedet de tenebris.
Ramos ei⁹ arefaciet flāma: et
auferet ſpū oris ſui. Nō credat
fruſtra errore deceptus: qd aliq̄
ꝑcio redimend⁹ ſit. Antequā dies
ei⁹ impleantur peribit: et man⁹
ei⁹ areſcent. Ledetur quaſi vinea
i pmo flore botrus ei⁹: et qua
ſi oliua ꝑiciens florē ſuū. Con
gregacio enī ypocrite ſterilis: et
ignis deuorabit tabernacula
eorū. qui munera libēter accipiūt
Concepit dolorē et peꝑit iniq̄tatē:
et uterus ei⁹ ꝑparat dolos. xvi
Reſpondens autē iob dixit.
Audiui frequent talia. Cō
ſolatores oneroſi omēs vos eſtis.
Nūqd habebūt finē vba vēto
ſa? aut aliqd tibi moleſtū eſt ſi
loquaris? Poterā et ego ſimilia
vrī loqui. Atqꝫ vtinā eēt aīa vrā
ꝑ aīa mea. Conſolarer et ego
vos ſermonibꝫ: et mouerē caput
meū ſuꝑ vos. Roborarē vos ore
meo: et mouerē labia quaſi parcēs
vobis. Sed qd agā? Si locut⁹
fuero nō quieſcet dolor meus: et
ſi tacuero nō recedet a me. Nunc
autē oppreſſit me dolor meus:
et in nichilū redacti ſꝫ omēs art⁹
mei. Ruge mee teſtimoniū dicūt
contra me: et ſuſcitatur falſiloquus
aduerſus faciē meā contradicens
michi. Collegit furorē ſuū i me:
et cōminās michi infremuit cō
tra me dentibꝫ ſuis. Hoſtis meus
terribilibꝫ oculis me intuit⁹ eſt.
Aperuerūt ſuꝑ me ora ſua: et expro
brantes ꝑcuſſerūt maxillā meā:
ſaciati ſꝫ penis meis. Concluſit
me deus apud iniquū: et manī
bꝫ impiorū me tradidit. Ego ille
quondā opulentus: repente con
tritus ſū. Tenuit ceruicē meā:
confregit me et poſuit me q̄ſi

signum. Circumdedit me lanceis su-
is: convulneravit lumbos meos.
Non pepercit: et effudit in terra visce-
ra mea. Concidit me vulnere super
vulnus: irruit in me quasi gy-
gas. Saccum consui super cutem meam:
et operui cinere carnem meam. Faci-
es mea intumuit fletu: et palpe-
bre mee caligaverunt. Hec passus
sum absque iniquitate manus mee:
cum haberem mundas ad deum preces.
Terra ne operias sanguinem meum:
neque inveniat in te locum latendi cla-
mor meus. Ecce enim in celis testis
meus: et conscius meus in excelsis.
Verbosi amici mei: ad deum stillat
oculus meus. Atque utinam sic iudi-
caretur vir cum deo: quomodo iudicatur filius
hominis cum collega suo. Ecce enim bre-
ves anni transeunt: et semitam per quam
non revertar ambulo. xvij
Spiritus meus attenuabitur: dies
mei breviabuntur: et solum michi
superest sepulchrum. Non peccavi:
et in amaritudinibus moratur oculus
meus. Libera me domine et pone me
iuxta te: et cuiusvis manus pugnet
contra me. Cor eorum longe fecisti
a disciplina: et propterea non exalta-
buntur. Predam pollicetur sociis: et ocu-
li filiorum eius deficient. Posuit me quasi
proverbium vulgi: et exemplum sum
coram eis. ~~Nunc autem derident me~~
~~iuniores tempore: quorum non dignabar~~
~~patres ponere cum canibus gregis~~
~~mei~~. Caligavit ab indignatione
oculus meus: et membra mea quasi
in nichilum redacta sunt. Stupebunt
iusti super hoc: et innocens contra
ypocritam suscitabitur. Et tenebit
iustus viam suam: et mundis manibus
addet fortitudinem. Igitur omnes
vos convertimini et venite: et non
inveniam in vobis ullum sapientem.
Dies mei transierunt: cogitationes
mee dissipate sunt. torquentes cor
meum. Noctem verterunt in diem: et
rursum post tenebras spero lu-
cem. Si sustinuero infernus domus
mea est: et in tenebris stravi lec-
tulum meum. Putredini dixi. pater
~~meus~~ meus es: mater mea et so-
ror mea vermibus. Ubi est ergo nunc
prestolatio mea? et patientiam
meam quis considerat? In profundissimum
infernum descendent omnia mea. Putas
ne saltem ibi erit requies michi?
Respondens autem baldad xviij
suites dixit. Usque ad quem
finem verba iactabis? Intellige
prius: et sic loquamur. Quare
reputati sumus ut iumenta? et
sorduimus coram te? Qui perdis a-
nimam tuam in furore tuo? Numquid
propter te derelinquetur terra? et trans-
ferentur rupes de loco suo? Nonne
lux impii extinguetur? et nec splende-
bit flamma ignis eius? Lux obte-

nebreſcet in tabernaculo illi⁹: ⁊ lu
cerna que ſup eū eſt extinguetur.
Artabunt̄ greſſus v̄tutis ei⁹: et
p̄cipitabit eū conſiliū ſuū. Im
miſit eni in rete pedes ſuos: et ī
maculis ei⁹ ambulat. Tenebitur
planta illi⁹ laqueo: et exardeſcet
cont̄ eū ſitis. Abſcondita eſt in
t̄ra pedica ei⁹: et decipula illi⁹ ſup
ſemitā. Undiq₃ terrebūt eū for
midines: et īuoluēt pedes eius.
Attenuet̄ fame robur eius: et in
edia īuadat coſtas illi⁹. Deuoret
pulchritudīe₃ cutis ei⁹: conſūmat
brachia illi⁹ p̄mogenita mors. A
uellatur de tabernaculo ſuo fidu
cia ei⁹: et calcet ſup eū q̄ſi rex īteri
tus. Habitēt in tabernaculo illi⁹
ſocii ei⁹ qui nō eſt: aſpgat̄ in ta
b̄naculo ei⁹ ſulphur. Deorſū ra
dices ei⁹ ſiccent̄: ſurſū autē atte
rat̄ meſſis ei⁹. Memoria illi⁹ pereat
de t̄ra: et nō celebret̄ nomē ei⁹ in
plateis. Expellet eū de luce in te
nebras: et de orbe transferet eū.
Non erit ſemen ei⁹ neq₃ p̄genies ī
p̄plo ſuo: nec ulle reliquie in regi
onib₃ ei⁹. In die eius ſtupebūt
nouiſſimi: et primos īuadet hor
ror. Hec ſūt ergo tabernacula īiqui:
⁊ iſte loc⁹ ei⁹ qui ignorat deū. xix

Reſpondēs autē iob dixit.
Uſquequo affligitis animā
meā: et atteritis me ſermōib₃?
En decies confunditis me: et nō
erubeſcitis opprimentes me. Nempe
et ſi ignoraui: mecū erit ignorātia
At vos cont̄ me erigimini: et argui
tis me opp̄briis meis. Saltē nūc in
telligite. q₃ de⁹ nō equo iudicio af
flixerit me: et flagellis ſuis me cīxe
rit. Ecce clamabo vī paciēs et nēo
audiet: vociferabor et nō eſt qui
iudicet. Semitā meā circūſepſit
et tranſire nō poſſū: et ī calle meo
tenebras poſuit. Spoliauit me glīa mea: ⁊ ab
ſtulit coronā de capite meo. Deſtruxit me ūdi
q₃ et pereo: et q̄ſi euulſe arbori abſtulit ſpē me
ā. Iratus ē cont̄ me furor ei⁹: et ſic me hūit q̄ſi
hoſtē ſuū. Simul venerūt latrones
ei⁹ et fecerūt ſibi viā p me: et obſe
derūt in giro tabernaculū meū. Fra
tres meos longe fecit a me: et noti
mei quaſi alieni receſſerūt a me. De
liquerūt me p̄pinqui mei: et qui me
nouerant obliti ſūt mei. Inquilini
dom⁹ mee et ancille mee ſicut ali
enū habuerūt me: et quaſi pegri
nus fui in oculis eorū. Seruū meū
vocaui et nō reſpondit: ore p̄prio
deprecabar illū. Halitū meū ex
horruit uxor mea: et orabā fili
os uteri mei. Stulti quoq₃ deſpicie
bant me: et cū ab eis receſſiſſem
detrahebāt michi. Abhominati me
ſūt quondā conſiliarii mei: et quē
maxime diligebā auerſat⁹ eſt
michi. Pelli mee conſūptis car

carnibus adhesit os meum: et derelicta
sunt tantummodo labia circa dentes
meos. Miseremini mei miseremini
mei saltim vos amici mei: quia
manus domini tetigit me. Quare
persequimini me sicut deus: et carnibus
meis saturamini? Quis michi tri
buat ut scribantur sermones mei?
Quis michi det ut exarentur in libro
stilo ferreo et plumbi lamina: vel
celte sculpantur in silice? Scio enim
quod redemptor meus vivit: et in novis
simo de terra surrecturus sum. Et rur
sum circumdabor pelle mea: et in car
ne mea videbo deum. Quem visurus
sum ego ipse: et oculi mei conspecturi
sunt: et non alius. Reposita est hec
spes mea in sinu meo. Quare er
go nunc dicitis persequamur eum: et
radicem verbi inveniamus contra eum?
Fugite ergo a facie gladii: quia
ultor iniquitatum gladius est: et
scitote esse iudicium. xx

Respondens autem sophar naa
matites dixit. Idcirco cogi
taciones mee varie succedunt sibi:
et mens in diversa rapitur. Doctrinam
qua me arguis audiam: et spiritus in
telligencie mee respondebit michi. Hoc
scio a principio ex quo positus est
homo super terram. quod laus impiorum bre
vis sit: et gaudium ypocrite ad in
star puncti. Si ascenderit usque in
celum superbia eius. et caput eius nubes
tetigerit: quasi sterquilinium in fine
perdetur: et qui eum viderant dicent. Ubi
est? Velut somnium avolans non in
venietur: transiet sicut visio noc
turna. Oculus qui eum viderat
non videbit: neque ultra intuebitur eum
locus eius. Filii eius atterentur egestate:
et manus illius reddent ei dolorem suum.
Ossa eius implebuntur viciis adolescen
cie eius: et cum eo in pulvere dormient.
Cum enim dulce fuerit in ore eius ma
lum: abscondet illud sub lingua sua.
Parcet illi et non derelinquet illud: et
celabit in gutture suo. Panis eius
in utero illius: vertetur in fel aspi
dum intrinsecus. Divicias quas devo
ravit evomet: et de ventre illius ex
trahet eas deus. Caput aspidum su
get: occidet eum lingua vipere. Non
videat rivulos fluminis: torrentes
mellis et butiri. Luet que fecit
omnia: nec tamen consumetur. Iux
ta multitudinem adinvencionum sua
rum sic et sustinebit: quoniam confringens
nudavit pauperis domum. Rapuit
et non edificavit eam: nec est saciatus
venter eius. Et cum habuerit que cu
pierat: possidere non poterit. Non
remansit de cibo eius: et propterea nichil
permanebit de bonis eius. Cum sacia
tus fuerit artabitur: estuabit et
omnis dolor irruet in eum. Utinam imple
atur venter eius: ut emittat in
eum iram furoris sui: et pluat super

illum bellum suum. Fugiet arma
ferrea et irruet in arcum ereum: e
ductus et egrediens de vagina
sua. et fulgurans in amaritu
dine sua. Vadent et venient sup
eum horribiles: omnes tenebre abscon
dite sunt in occultis eius. Devora
bit eum ignis qui non succenditur:
affligetur relictus in tabernacu
lo suo. Revelabunt celi iniquitatem
eius: et terra consurget adversus
eum. Apertum erit germen domus illius:
detrahetur in die furoris dei. Hec
est pars hominis impii a deo: et heredi
tas verborum eius a domino. xxi

Respondens autem iob dixit.
Audite queso sermones me
os: et agite penitentiam. Sustine
te me ut et ego loquar: et post
mea si videbitur verba ridete. Numquid
contra hominem disputatio mea est,
ut merito non debeam contristari?
Attendite me et obstupescite: et
superponite digitum ori vestro. Et ego
quando recordatus fuero pertimesco: et con
cutit carnem meam tremor. Quare
ergo impii vivunt: et sublevati sunt
confortatique divitiis? Semen
eorum permanet coram eis: propinquorum
turba et nepotum in conspectu eorum.
Domus eorum secure sunt et pa
cate: et non est virga dei super illos.
Bos eorum concepit et non aborti
vit: vacca peperit et non est pri

vata fetu suo. Egrediuntur quasi
greges parvuli eorum: et infantes
eorum exultant lusibus. Tenent tim
panum et citharam: et gaudent ad
sonitum organi. Ducunt in bonis
dies suos: et in puncto ad inferna
descendunt. Qui dixerunt deo recede
a nobis: et scientiam viarum tuarum
nolumus. Quid est omnipotens ut
serviamus ei? et quid prodest nobis
si oraverimus illum? Verumtamen
quia non sunt in manu eorum bo
na sua: consilium impiorum longe
sit a me. Quociens lucerna impiorum
extinguetur et supveniet eis in
undatio: et dolores dividet furo
ris sui. Erunt sicut palee ante
faciem venti: et favilla quam turbo
dispergit. Deus servabit filijs il
lius dolorem patris: et cum reddiderit
tunc sciet. Videbunt oculi eius inter
fectionem suam: et de furore omnipo
tentis bibet. Quid enim ad eum
pertinet de domo sua post se. et si
numerus mensium eius dimidietur? Num
quid deum quispiam docebit scientiam
qui excelsos iudicat? Iste moritur
robustus et sanus: dives et felix.
Viscera eius plena sunt adipe: et me
dullis ossa illius irrigantur. Alius
vero moritur in amaritudine anime
absque ullis opibus. Et tamen si
mul in pulvere dormient: et vermes
operient eos. Certe novi cogita

ciones veſtras: et ſententias contra
me iniquas. Dicitis enim. Ubi est
domus principis: et ubi tabernacu
la impiorum? Interrogate quemlibet
de viatoribus: et hec eadem eum intelligere
cognoſcetis. Quia in diem perdicio
nis ſeruatur malus: et ad diem
furoris ducetur. Quis arguet coram
eo viam eius: et que fecit quis red
det illi? Ipſe ad ſepulchra ducetur:
et in congerie mortuorum vigilabit.
Dulcis fuit glareis cocyti: et poſt
ſe omnem trahet. et ante ſe innumera
biles. Quomodo igitur conſolamini me
fruſtra: cum reſponſio veſtra repug
nare oſtenſa ſit veritati? xxii.
Reſpondens autem eliphas the
manites dixit. Numquid deo
comparari poteſt homo: etiam cum
perfectus fuerit ſciencie? Quid prodeſt deo
ſi iuſtus fueris: aut quid ei confers
ſi immaculata fuerit vita tua? Num
quid timens te arguet te et veniet
tecum in iudicium: et non propter ma
liciam tuam plurimam. et infinitas
iniquitates tuas? Abſtuliſti enim
pignus fratrum tuorum ſine cauſa:
et nudos ſpoliaſti veſtibus. Aquam
laſſo non dediſti: et eſurienti ſub
traxiſti panem. In fortitudine bra
chii tui poſſidebas terram: et po
tentiſſimus obtinebas eam. Vidu
as dimiſiſti vacuas: et lacertos
pupillorum comminuiſti. Propterea

circumdatus es laqueis: et conturbat
te formido ſubitanea. Et putabas
te tenebras non viſurum: et impetu
aquarum inundancium non oppreſſum
iri. An cogitas quod deus excelſior celo
ſit. et ſuper ſtellarum verticem ſublimetur?
Et dicis. Quid enim novit deus? Et
quaſi per caliginem iudicat. Nubes
latibulum eius. nec noſtra conſiderat.
et circa cardines perambulat.
Numquid ſemitam ſeculorum cuſtodi
re cupis: quam calcauerunt viri in
iqui? Qui ſublati ſunt ante tempus
ſuum: et fluuius ſubuertit funda
mentum eorum. Qui dicebant deo.
recede a nobis: et quaſi nichil
poſſit facere omnipotens eſtimabant
eum: cum ille impleſſet domus eorum bo
nis. Quorum ſentencia longe ſit a
me. Videbunt iuſti et letabuntur: et
innocens ſubſannabit eos. Nonne
ſucciſa eſt erectio eorum: et reliquias
eorum deuorabit ignis? Acquieſce
igitur ei et habeto pacem: et per hec
habebis fructus optimos. Suſci
pe ex ore illius legem: et pone ſer
mones eius in corde tuo. Si reverſus
fueris ad omnipotentem edificaberis: et
longe facies iniquitatem a taberna
culo tuo. Dabit pro terra ſilicem: et
pro ſilice torrentes aureos. Erit que
contra hoſtes tuos omnipotens: et ar
gentum coaceruabitur tibi. Tunc ſuper
omnipotentem deliciis affluens: et ele

uabis ad deū faciē tuā. Roga
bis eū et exaudiet te: et vota tua
reddes. Decernes rē et veniet ti
bi: et in viis tuis ſplendebit lu
mē. Qui enī humiliatus fuit erit ī
gloria: et qui inclinaverit oculos
ipſe ſalvabitur. Salvabitur innocēs:
ſalvabitur autem mundicia manuū

Reſpondēs autē xxiij ſuarū
Job ait. Nunc quoque ī amari
tudine eſt ſermo meus: et manus
plage mee aggravata eſt ſup
gemitū meū. Quis michi tribuat
ut cognoſcā et inveniā illū: et
veniā uſque ad ſoliū eius? Ponā
corā eo iudiciū: et os meū reple
bo increpacionibus: ut ſciā verba
que michi reſpondeat. et intelligā
quid loquatur michi. Nolo multa
fortitudine contendat mecū: nec
magnitudinis ſue mole me premat
Ponat equitatē contra me: et p
veniat ad victoriā iudiciū me
ū. Si ad orientē iero nō apparet:
ſi ad occidentē nō intelligā eū.
Si ad ſiniſtrā quid agā? Non
apprehendā eū. Si me vertā ad
dexterā: nō videbo illū. Ipſe vero
ſcit viā meā: et probabit me quaſi
aurū quod per ignē tranſit. Veſti
gia eius ſecutus eſt pes meus: viā
eius cuſtodivi. et nō declinavi
ex ea. A mandatis labiorū eius
nō receſſi: et ī ſinu meo abſcō
di verba oris eius. Ipſe enī ſolus
eſt et nemo avertere poteſt cogitatio
nē eius: et aīa eius quodcumque voluit hoc
fecit. Cū expleverit in me volū
tatē ſuā: et alia multa ſimilia
preſto ſunt ei. Et idcirco a facie eius
turbatus ſū: et cōſiderās eū timore
ſollicitor. Deus mollivit cor meū:
et oīpotēs conturbavit me. Nō
enī perii propter imminentes tenebras:
nec faciē meā operuit caligo.

Ab oīpotente nō ſunt xxiiij
abſcondita tpa: qui autē
noverūt eū ignorant dies illius? Alii
terminos trāſtulerūt: diripuerūt gre
ges et paverūt eos. Aſinū pupil
lorū abegerūt: et abſtulerūt pro pig
nore bovē vidue. Subverterūt
pauperū viā: et oppreſſerūt pariter
manſuetos terre. Alii quaſi onagri
in deſerto egrediuntur ad opus ſuū:
vigilantes quoque ad predā preparant
panē liberis. Agrū nō ſuū deme
tunt: et vineā eius quē vi oppreſſerit
vindemiāt. Nudos dimittunt ho
mines indumēta tollentes. quibus
nō eſt operimentū in frigore: quos
ymbres montiū rigant: et nō habē
tes velamē amplexantur lapides. Vi
fecerūt depredantes pupillos: et vul
gus pauperum ſpoliaverunt. Nudis
et incedentibus abſque veſtitu: et eſu
rientibus tulerunt ſpicas. Inter acer
vos eorū meridiati ſunt: qui calca

tis torcularibus sitiunt. De civita-
tibus fecerunt viros gemere: et anime
vulneratorum clamabunt: et deus inul-
tum abire non patitur. Ipsi fuerunt re-
belles luminis: nescierunt vias eius: nec
reversi sunt per semitas illius. Mane
primo consurgit homicida. interficiat
egenum et pauperem: per noctem vero
erit quasi fur. Oculus adulteri obser-
vat caliginem dicens. non me videbit
oculus: et operiet vultum suum. Perfo-
dit in tenebris domos. sicut in die
condixerant sibi: et ignoraverunt lu-
cem. Si subito apparuerit aurora
arbitrantur umbram mortis: et sic in
tenebris quasi in luce ambulant. Levis
est super faciem aque. Maledicta sit
pars eius in terra: nec ambulet per
viam vinearum. Ad nimium calorem
transeat ab aquis nivium: et usque
ad inferos peccatum illius. Obliviscatur
eius misericordia: dulcedo illius vermes. Non sit
in recordatione: sed conteratur quasi
lignum infructuosum. Pavit enim ste-
rilem et que non parit: et vidue bene
non fecit. Detraxit fortes in forti-
tudine sua: et cum steterit non credet
vite sue. Dedit ei deus locum penitentie:
et ille abutitur eo in superbiam. Ocu-
li autem eius sunt in viis illius: eleva-
ti sunt ad modicum et non subsistent.
Et humiliabuntur sicut omnia et aufe-
rentur: et sicut summitates spicarum
conterentur. Quod si non est ita: quis me
potest arguere esse mentitum. et
ponere ante deum verba mea? XXV.

Respondens autem baldad
suites dixit. Potestas et
terror apud eum est: qui facit con-
cordiam in sublimibus suis. Numquid
est numerus militum eius: et super
quem non fulget lumen illius? Numquid
iustificari potest homo com-
paratus deo: aut apparere mundus
natus de muliere? Ecce etiam
luna non splendet: et stelle non
sunt munde in conspectu eius: quanto
magis homo putredo. et fi-
lius hominis vermis? XXVI

Respondens autem iob dixit
Cuius adiutor es? Numquid
imbecilli: et sustentas brachium
eius qui non est fortis? Cui de-
disti consilium? Forsitan illi qui
non habet sapientiam: et prudentiam
tuam ostendisti plurimam. Aut quem
docere voluisti? Nonne eum qui fecit
spiramentum? Ecce gigantes ge-
munt sub aquis: et qui habitant cum
eis. Nudus est infernus coram illo:
et nullum est operimentum perditioni.
Qui extendit aquilonem super va-
cuum: et appendit terram super nichili.
Qui ligat aquas in nubibus suis:
ut non erumpant pariter deorsum. Qui
tenet vultum solii sui: et expandit
super illud nebulam suam. Terminum
circumdedit aquis: usque dum finiantur

lux et tenebre. Columpne celi con
tremiscūt: et pauent ad nutū eiꝰ.
In fortitudine illiꝰ repente maria
congregata sūt: et prudentia eiꝰ
percussit superbū. Spiritus eiꝰ orna
uit celos: et obstetricante manu
eiꝰ eductus est coluber tortuosus.
Ecce hec ex parte dicta sūt viarū eiꝰ.
Et cū vix paruā stillā sermonis eiꝰ
audierimus: quis poterit tonitru
um magnitudinis illiꝰ intueri? xxvij

Addidit quoq; iob assumēs
parabolā suā: et dixit. Viuit
deus qui abstulit iudiciū meū.
et omnipotēs qui ad amaritudinē
adduxit aīam meā: quia donec
superest alitus in me. et spūs dei
in naribus meis nō loquentur labi
a mea iniquitatē: nec lingua
mea meditabitur mendaciū. Ab
sit a me: ut iustos vos esse iu
dicem. Donec deficiā: nō rece
dā ab innocencia mea. Iustifica
tionē meā quā cepi tenere nō
deserā. Nec enī reprehendit me
cor meū in omni vita mea. Si
cut impiꝰ inimicus meus: et ad
uersariꝰ meꝰ quasi iniquus. Que
enī spes est ypocrite si auare
rapiat. et nō liberet deus aīam
eius? Nūquid clamorē eiꝰ audiet
deus: cū venerit sup eū angus
tia? Aut poterit in omnipotente
delectari: aut inuocare deū in om

tempore? Docebo vos per manū dei q
omnipotens habeat: nec abscōdā.
Ecce vos omnēs nostis: et quid sine
causa vana loquimini? Hec est pars
hominis impij apud deū: et hereditas
violentorū quā ab omnipotente
suscipient. Si multiplicati fuerint
filij eiꝰ in gladio erūt: et nepo
tes eiꝰ nō saturabuntur pane. Qui
reliqui fuerint ex eo sepelientur in
interitu: et vidue illiꝰ nō plora
bunt. Si comportauerit quasi terrā
argentū. et sicut lutū preparauerit
vestimenta: preparauit quidem sed
iustus vestietur illis: et argentū
innocens diuidet. Edificauit sicut
tinea domū suā: et sicut custos
fecit vmbraculū. Diues cū dormi
erit nichil secū auferet: aperiet
oculos suos et nichil inueniet. Ap
prehendet eū quasi aqua inopia:
nocte opprimet eū tempestas.
Tollet eū ventus vrens et auferet:
et velut turbo rapiet eū de loco
suo. Et mittet sup eū et nō parcet:
de manu eiꝰ fugiens fugiet. Strin
get sup eū manus suas: et sibi
labit sup illū intuens locū eiꝰ. xxviij

Habet argentū venarū suarū
principia: et auro locus est
in quo conflatur. Ferrū de terra tollitur:
et lapis solutus calore in es ver
titur. Tempus posuit tenebris: et
vniuersorū finem ipse considerat.

Lapidem quoq₃ caliginis et um
brā mortis. Diuidit torrēs a po
pulo pegrināte: eos quos ob
litus est pes egentis hoīs et īuu
os. Terra de qua oriebat᷑ panis:
in loco suo igne subūsa est. Loc⁹
saphiri lapides eius: et glebe illi⁹
aurū. Semitā ignorauit auis:
nec intuitus est ocl's uultu
ris. Non calcauert eā filij insti
torū: nec ptransiuit p eā leena.
Ad silicē extendit manū suā: sb
uertit a radicib₃ montes. In petris
riuos scidit: et omē p̄ciosū ui
dit oculus eius. Pfunda q₃ flu
mior scrutatus est: et abscondita
pduxit in lucē. Sapīa uō ubi
īuenit᷑: et quis est locus ītelligē
ne? Nescit homo p̄ciū eius: nec
īuenit᷑ in terra suauiter uiuētiū.
Abissus dicit. nō est in me: et ma
re loquit᷑ nō est mecū. Non da
bit᷑ aurū obrisū p ea: nec appende
tur argentū in cōmutacōe eius.
Non conferet᷑ tinctis indie colori
bus: nec lapidi sardonico p̄ciosissīo
vel saphiro. Non adequabit᷑ ei au
rū vel vitrū: nec cōmutabūt᷑ p
ea vasa auri excelsa et eminencia:
nō mēorabūt᷑ cōpacōe ei⁹. Tra
hitur autē sapīa de occultis. Nō
adequabit᷑ ei topaziū de ethiopia:
nec tincture mūdissime cōponēt᷑.
Unde ergo sapīa uenit: et quis
est locus ītelligencie? Abscondi
ta est ab oculis oīm uiuenciū: uo
lucres quoq₃ celi latet. Pdicio et
mors dixert. Auribȝ n̄ris audi
uim⁹ famā ei⁹. Deus ītelligit
viā eius: et ipē nouit locū illi⁹.
Ipē enī fines mūdi ītuet᷑: et oīa
que sub celo sūt respicit. Qui fecit
uentis pondus: et aquas appen
dit mensura. Qn̄do ponebat plu
uijs legē. et uiam pcellis sonan
tibȝ: tūc uidit illā et enarrauit ꝯ
p̄parauit et īuestigauit: et dixit
hoī. Ecce timor dn̄i ipa est sapi
encia: et recedē a malo ītelligēcia.

Addidit quoq₃ iob xxix.
assumēs pabolā suā: et
dixit. Quis michi tribuat ut
sim iuxta menses pristinos: se
cūdū dies quibȝ de⁹ custodiebat
me? Qn̄do splendebat lucerna
ei⁹ sup caput meū: et ad lumē
ei⁹ ambulabā in tenebris. Sicut
fui in diebȝ adolescēcie mee. qn̄do se
creto deus erat in tabernaculo meo:
qū erat omīpotēs mecū: et in cir
cuitu meo pueri mei. Qn̄ laua
bā pedes meos butiro: et petra fū
debat michi riuos olei. Qn̄ pce
debā ad portā ciuitatis: et in
platea pabant cathedrā michi.
Videbant me iuuenes et absco
debant᷑: et senes assurgentes sta
bant. Principes cessabant loqui:

et digitū ſupponebāt ori ſuo. Vo
cem ſuā cohibebāt duces: et lin
gua eorū gutturi ſuo adherebat
Auris audiēs beatificabat me:
et oculus vidēs teſtimoniū reddebat
michi. qd liberaſſem pauperē
vociferantē. et pupillū cui non
eēt adiutor. Benedictio perituri
ſup me veniebat: et cor vidue
conſolatus ſū. Iuſticia indut9
ſū: et veſtiuit me ſicut veſtimēto.
et dyademate iudicio meo. Ocu
lus fui ceco: et pes claudo. Pater
erā pauperū: et cauſā quā neſci
ebā diligentiſſime īueſtigabā.
Conterebā molas iniqui: et de
dentib; illius auferebā predam.
Dicebā q. In nidulo meo mori
ar: et ſicut palma mltiplicabo
dies. Radix mea apta eſt ſecus
aquas: et ros morabit̄ ī meſſi
one mea. Glā mea ſemp īnoua
bitur: et arcus me9 ī manu mea
inſtaurabit̄. Qui me audiebāt
expectabant ſententiā: et intenti
tacebāt ad conſiliū meū. Verbis
meis nichil addē audebāt: et ſu
p illos ſtillabat eloquiū meū.
Expectabāt me ſicut pluuiam:
os ſuū aperiebāt quaſi ad ymbrē
ſerotinū. Si quādo ridebā ad eos
nō credebāt: et lux vultus mei
nō cadebat in terrā. Si voluiſſē
ire ad eos ſedebam prim9. Cūq;
ſederē quaſi rex circūſtante exercitu:
erā tamē merentiū conſolator. xxx.
Nūc autē derident me iuniores
tpe. quorū nō dignabar patres
ponē cū canib; gregis mei. Quo
rū virtus manuū erat michi pro
nichilo: et vita ipa putabat̄ īn
digni: egeſtate et fame ſteriles.
Qui rodebāt in ſolitudīe ſqua
lentes calamitate et miſeria: et
mandebāt herbas et arborū cor
tices: et radix iuniperorū erāt ci
bus eorū. Qui de conuallib; iſta
rapientes, cū ſingla reperiſſet ad
ea cū clamore currebāt. In deſer
tis habitabāt torrentiū: et in
cauernis terre vel ſup glaream.
Qui inter huiuſcemodi letabant̄:
eſſe ſub ſentib; delicias cōputa
bant. Filij ſtultorū et ignobiliū:
et in terra penitus nō parentes.
Nūc in eorū canticū verſus ſū:
et factus ſū eis prouerbiū. Abhomi
nant̄ me et longe fugiūt a me:
et faciē meā conſpuere nō verē
tur. Pharetrā enī ſuā aperuit
et afflixit me: et frenū poſuit ī
os meū. Ad dexterā orientis: ca
lamitates mee illico ſurrexerūt.
Pedes meos ſubuerterūt: et op
preſſerunt quaſi fluctib; ſemitis
ſuis. Diſſipauerūt itinera mea:
inſidiati ſt̄ michi et p̄ualuerūt:
et nō fuit qui ferret auxiliū.

Quaſi rupto muro et aperta ianua irruerunt ſuper me: et ad meas miſerias devoluti ſunt. Redactus ſum in nichilum. Abſtuliſti quaſi ventus deſiderium meum: et velut nubes pertranſiit ſalus mea. Nunc autem in memetipſo marceſſit anima mea: et poſſident me dies afflictionis. Nocte perforatur os meum doloribus: et qui me comedunt non dormiunt. In multitudine eorum conſumitur veſtimentum meum: et quaſi capicio tunice ſuccinxerunt me. Comparatus ſum luto: et aſſimilatus ſum faville et cineri. Clamo ad te et non exaudis me: ſto et non reſpicis me. Mutatus es michi in crudelem: et in duricia manus tue adverſaris michi. Elevaſti me: et quaſi ſuper ventum ponens eliſiſti me valide. Scio quia morti trades me: ubi conſtituta domus eſt omni viventi. Verumtamen non ad conſumpcionem eorum emittis manum tuam: et ſi corruerint ipſe ſalvabis. Flebam quondam ſuper eo qui afflictus erat: et compaciebatur anima mea pauperi. Expectabam bona: et venerunt michi mala. Preſtolabar lucem: et eruperunt tenebre. Interiora mea efferbuerunt abſque ulla requie: prevenerunt me dies afflictionis. Merens incedebam: ſine furore conſurgens in turba clamabam. Frater fui draconum: et ſocius ſtruccionum. Cutis mea denigrata eſt ſuper me: et oſſa mea aruerunt pre caumate. Verſa eſt in luctum cithara mea: et organum meum in vocem flencium.

XXXI

Pepigi fedus cum oculis meis: ut ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim partem haberet deus in me deſuper: et hereditatem omnipotens de excelſis? Numquid non perdicio eſt iniquo: et alienacio operantibus iniuſticiam? Nonne ipſe conſiderat vias meas: et cunctos greſſus meos dinumerat? Si ambulavi in vanitate. et feſtinavit in dolo pes meus: appendat me in ſtatera iuſta: ut ſciat deus ſimplicitatem meam. Si declinavit greſſus meus de via. et ſi ſecutus eſt oculus meus cor meum. et in manibus meis adheſit macula: ſeram et alius comedat: et progenies mea eradicetur. Si deceptum eſt cor meum ſuper muliere: et ſi ad oſtium amici mei inſidiatus ſum: ſcortum ſit alterius uxor mea. et ſuper illam incurventur alii. Hoc enim nephas eſt: et iniquitas maxima. Ignis eſt uſque ad perdicionem devorans: et omnia eradicans genimina. Si contempſi ſubire iudicium cum ſervo meo et ancilla mea: cum diſceptarent adverſum me. Quid enim faciam cum ſurrexerit ad iudicandum deus: et cum queſierit quid reſpondebo illi? Nu

qd nō in utero fecit me qui et il
me lū operatus est et formauit in vul
ua vnus? Si negaui qd volebāt
pauperibꝫ: si oculos vidue expectare
feci. Si comedi buccellā meā sol9.
et nō comedit pupillus ex ea: qꝛ ab
infancia creuit mecū miseracio: et
de utero mr̄is mee egressa est mecū.
Si despexi pereuntē eo qꝫ nō habu
erit indumentū: et absqꝫ operimē
to pauperem. Si nō benedixerit mi
latera ei9: et de velleribꝫ ouiū
mearū calefactꝰ est. Si leuaui
sup pupillū manū meā. eciā cū
me viderē in porta superiorē: hu
merus meus a iunctura sua cadat:
et brachiū meū cū ossibus suis cō
fringatur. Semp enī q̄si tumen
tes sup me fluctus timui deū: et
pondus eius ferre nō potui. Si
putaui aurū robur meū: et obri
so dixi fiducia mea. Si letatus sū
sup multis diuicijs meis: et q̄a
plurima repperit manꝰ mea. Si
vidi solē cū fulgeret. et lunā inc
edentē clare: et letatū est in absco
dito cor meū. et osculatus sū ma
nū meā ore meo: que est iniq̄tas
maxima. et negacio contr̄ deū
altissimū. Si gauisus sū ad ru
inā ei9 qui me oderat: et exulta
ui qꝫ inuenisset eū malū. Nō enī
dedi ad peccandū guttur meū: ut
expeterē maledicēs aīam eius. Si

nō dixerūt viri tabernaculi mei:
quis det de carnibꝫ eius ut satu
remur. Foris nō mansit pegrin9:
ostiū meū viatori patuit. Si ab
scondi quasi homo peccatū meū:
et celaui in sinu meo iniquitatē
meā. Si expaui ad multitudinē
nimiā. et despectio pinquorū ter
ruit me: et non magis tacui nec
egressus sū ostiū. Quis michi tri
buat adiutorē. ut desideriū meū
omnipotēs audiat. et librū scribat.
ipse qui iudicat: ut in humero
meo portē illū. et circūdē illū q̄si
coronā michi: Per singulos grad9
meos pronunciabo illū: et q̄si principi
offeram eū. Si aduersū me terra
mea clamat: et cū ipa sulci ei9 de
flent. Si fructus eius comedi abs
qꝫ pecunia. et aīam agricolarū
eius afflixi: pro frumento oriatur
michi tribulus: et pro ordeo spina.

Finita sunt vba iob. xxxij.

Omiserūt autē tres viri isti 23 mal
respondē iob: eo qꝫ iustus
sibi videret. Et iratus indignat9
qꝫ helyu filius barachel buzites de
cognacione ram: iratus est autē
aduersus iob: eo qꝫ iustū se esse di
ceret corā deo. Porro aduersū ami
cos eius indignatus est: eo qꝫ nō
inuenissent responsionē racionabilē.
sed tantūmodo condēpnassent iob
Igitur helyu expectauit iob loquentē:

eo q seniores essent qui loq̄bāt.
Cū autē vidisset q rūdē nō potu
issent: iratus est vehementer. Res
pondēs q helui filius barachel
buzites dixit. Junior sū tpe. vos
autē antiquiores: idcirco demisso
capite veritus sū indicare vobis
sententiā meā. Sperabā enī q
etas prolixior loqueret: et ānor mul
titudo doceret sapiāz. Sed ut video
spūs est in hominibȝ: et inspiracio
oīpotentis dat itelligētiā. Non
sūt longeui sapientes: nec senes
itelligūt iudiciū. Jdeo dicā. Au
dite me: ostendā vobis etiā ego
meā sapiāz. Expectaui enī sermo
nes vros: audiui prudenciā vrāz.
Donec disceptaremini sermonibȝ. et
donec putabā vos aliqd dicere:
cōsiderabā. Sed ut video nō est
qui arguē possit iob: et rūdere
ex vobis sermonibȝ eius. Ne forte
dicatis īuenimus sapiētiā: deus pie
at eū nō homo. Nichil locutus est
michi: et ego nō scdm vros ser
mones rūdebo illi. Extimuerūt
et nō responderūt ultra: abstule
rūtq3 a se eloqa. Quū igit expec
taui et nō sūt locuti. steterūt nec
rūderūt ultra: respōdebo et ego p
tē meā: et ostendā sciāz meā. Ple
nus sū enī sermonibȝ: et coartat
me spūs uteri mei. En venter meus
quasi mustū absq3 spiraculo: qd
lagūculas nouas disrūpit. Lo
quar et respirabo paululū:
aperiā labia mea et rūdebo. Nō
accipiā psonā viri: et deū homi
non equabo. Nescio enī quā diu
subsistā: et si post modicū tol
lat me fctor meus. xxxiij.
Audi igit iob eloquia mea:
et oēs sermones meos au
scultā. Ecce aperui os meū: lo
quat ligua mea in faucibȝ meis
Simplici corde meo sermones mei:
et sententiā meā labia mea purā
loquētur. Spūs dei fecit me: et spira
culū oīpotentis viuificauit me.
Si potes rūde michi: et aduersū
faciē meā consiste. Ecce et me si
cut et te fecit deus: et de eodē luto
ego quoq3 formatus sū. Verūp
tamē miraculū meū nō te terreat:
et eloquētia mea nō sit tibi gra
uis. Dixisti ergo in auribȝ meis:
et vocē verborū tuorū audiui.
Mūdus sū ego absq3 delicto īma
culatus: et nō est iniquitas ī me.
Quia qrelas in me repperit: ideo
arbitratus est me īimicū sibi.
Posuit ī neruo pedes meos: custo
diuit oīs semitas meas. Hoc
est ergo in quo nō es iustificatus
Respondebo tibi qa maior sit deus
hoīe. Aduersū eū contēdis: q nō
ad oīa verba responderit tibi. Se
mel loqt deus: et scdo idipm nō

repetit p ſōpniū ī viſiōe nocturna
qñ irruit ſopor ſup hoīes. et dor
miūt in lectulo: tūc aperit aures
virorū. et erudiens eos inſtruit
diſciplīa: ut avtat hoīez ab hijs
que fecit. et liberet eū de ſupbia:
eruens aīaz eius a corrupcōe. et
vitā illius ut nō trāſeat ī gladiū.
Increpat quoqz p dolorē ī lectulo:
et oīa oſſa ei⁹ marceſcē facit. Abho
mīabilis ei fit in vita ſua pāis: et
aīe illi⁹ cibus ante deſiderabilis.
Tabeſcet caro eius: et oſſa que tec
ta fuerāt nudabūt. Appropīquit
corrupcōi aīa ei⁹: et vita illius
mortiferis. Si fuerit p eo angelus
loquēs vnū de similib. ut anūci
ett hoīs eqtatē: miſerebit ei⁹ et
dicet. Libera eū: ut nō deſcendat
in corrupcionē. Inveni in quo ei
ppicier. Conſūpta eſt caro ei⁹ a
ſupplicijs: revertat ad dies adoleſ
cencie ſue. Deprecabit deū et placa
bilis ei erit: et videbit faciē ei⁹ ī
iubilo: et reddet hoī iuſticiā ſuā.
Reſpiciet hoīes: et dicet. Peccavi
et vē deliqui: et ut erā dign⁹ non
recepi. Liberavit aīaz ſuā ne pgēt
in īteritū: ſed vivēs lucē videret.
Ecce hec oīa opatur de⁹ trib vicib
p ſingulos: ut revocet aīas eorz
a corrupcione: et illuminet ī luce
viventiū. Attende iob et audi me:
et tace dū ego loquor. Si autem
habes qd loquaris: rūde michi.
Loquere. Volo enī te apparere iuſ
tū. Qd ſi nō habes audi me: tace
docebo te ſapienciā. xxxiiij

Pronūcians itaqz heliu etiā hec
locut⁹ eſt. Audite ſapiētes
vba mea: et eruditi auſcultate me.
Auris enī verba ~~mea~~ pbat: et gut
tur eſcas guſtu diiudicat. Iudiciū
eligam⁹ nobis: et int nos videa
m⁹ qd ſit melius. Quia dixit iob
iuſtus ſū: et deus ſubūtit iudiciū
meū. In iudicando enī me mēdaciū
eſt: violenta ſagitta mea
abſqz ullo pctō. Qs eſt vir ut ē
iob qui bibit ſubſannacionē quaſi a
quā: qui graditur cū opantib iniqui
tatē. et ambulat cū viris īpijs.
Dixit enī. Nō placebit vir deo: etiā
ſi cucurrerit cū eo. Ideo viri cordati
audite me. Abſit a deo īpietas: et
ab oīpotente iniquitas. Opus
enī hoīs reddet ei: et iuxta vias
ſingulor reſtituet. Vē enī deus nō
cōdēpnabit fruſtra: nec oīpotens
ſubvertet iudiciū. Quē conſtituit
aliū ſup terrā: aut quē poſuit ſu
p orbē. quē fabricatus eſt? Si di
rexerit ad eū cor ſuū: ſpūm illi⁹ et
flatū ad ſe trahet. Deficiet oīs ca
ro ſimul: et homo in cinerē revertet.
Si ergo habes ītellcm audi qd
dicit: et auſculta vocē eloquij mei.
Nūqd qui nō amat iudiciū ſana

ri potest? Et quomō tu eū q̄ iust⁹
est in tantū condēpnas? Qui di
cit regi apostata: qui vocat du
ces impios. Qui nō accipit psō 25 mōl'
nas principū: nec cognovit tirā nn
nū cū disceptaret cont̄ paupere͂.
Opus enī manuū ei⁹ sūt univ
si. Subito morient̄: et in medi
a nocte turbabūt̄ ppli et ptransi
būt: et auferent violentū absq̄
manu. Oculi enī eius sup vias
hoīm: et oēs gressus eoꝝ cōsiderāt.
Nō sūt tenebre. et nō est umbra
mortis: ut abscondant̄ ibi qui ope
rant̄ iniquitatē. Neq̄ enī ult̄ in
hoīs potestate est: ut veniat ad
deū ī iudiciū. Conteret mltos in
nūabiles: et stare faciet alios p
eis. Novit enī opa eoꝝ: et ideo
iduat nocte͂ et conterent̄. Quasi
īpios percussit eos: in loco videntiū:
qui quasi de industria recesserūt
ab eo. et oēs vias eius ītelligē
noluerūt: ut pvenire facerēt ad
eū clamore͂ egeni. et audiret vo
ce͂ pauperū. Ipso enī cōcedente
pace͂: quis est qui condēpnet?
Ex quo absconderit vultū: q̄s
est qui cōtēplet eū? Et sup gētē:
et sup oēs hoīes. Qui regnare
facit hoīem ypocritā: pter pctā 26 mōl'
ppli. Quia ergo ego locutus sū ad
deū: te quoq̄ nō phibebo. Si erra
vi: tu doce me. Si iniq̄tate͂ locut⁹
sū: ultra nō addā. Numq̄d a te de⁹
expetet eā: q̄a displicuit tibi?
Tu enī cepisti loqui: et nō ego.
Qd' si q̄d nosti meli⁹: loquere. Vi
ri intelligentes loquātur michi:
et vir sapiēs audiat me. Iob
autē stulte locut⁹ est: et verba
illi⁹ nō sonant disciplinā. Pat
er: pbet̄ iob usq̄ ad finē. Ne
desinas ab hoīe iniq̄tatis: q̄a ad
dit sup pctā sua blasphemiā.
Int̄ nos īterī cōstringatur: et Tunc
ad iudiciū provocet sermonib;
suis deū. xxxv
Igitur heliu hec rursū locutus est.
Numq̄d equa tibi videatur tua cogi
tatio: ut diceres iustior deo sū?
Dixisti enī. Non tibi placet q̄d rectum
rectū est. Vel q̄d tibi pderit si ego
peccavero? Itaq̄ ego respondebo ser
monib; tuis: et amicis tuis tecū.
Suspice celū et intuere: et cōtempla
re ethera q̄ altior te sit. Si pecca
veris: q̄d ei nocebis? Et si multi
plicate fuerint iniq̄tates tue: q̄d
facies cont̄ eū? Porro si iuste ege
ris q̄d donabis ei: aut q̄d de ma
nu tua accipiet? Homini qui similis
tui est nocebit impietas tua: et filiū
hoīs adiuvabit iusticia tua. Pre
multitudine calūpniatorū cla
mabūt: et eiulabūt pter vim
brachii tirānoꝝ. Et nō dixit. ubi
est deus qui fecit me qui dedit car

mina in nocte? qui docet nos su
per iumēta terre: et sup volucres ce
li erudit nos. Ibi clamabūt: et
nō exaudiet propter supbiā malorū.
Nō enī frustra audiet deus: et
omipotēs singulorū causas intuebit.
Etiā cū dixeris nō considerat: iudi
care corā eo. et expecta eū. Nūc enī
nō infert furorē suū: nec ulciscit
scelus valde. Ergo iob frustra a
perit os suū: et absq scientia
verba multiplicat. xxxvi.

Addens quoq helui hec locut⁹
est. Sustine me paululū: et
indicabo tibi. Adhuc enī habeo
qd pro deo loquar. Repetā scientiā me
am a principio: et operatorē meū
pbabo iustū. Vere enī absq mē
dacio sermones mei: et pfecta sciā
pbabit tibi. Deus potentes non
abiicit: cū ipse sit potens. Sed
nō saluat impios: et iudiciū pau
peribz tribuit. Non auferet a iu
sto oculos suos: et reges in solio
collocat in ppetuū: et illi erigūt.
Et si fuerint in cathenis et vincia
tur funibz paupertatis: indicabit
eis opa eorū et scelera eorū: qa
violenti fuerūt. Reuelabit quoq
aurē eorū ut corripiat: et loq
tur ut reuertant ab iniquita
te. Si audierint et obseruauerint:
cōplebūt dies suos in bono. et
annos suos in gl'ia. Si autem

nō audierint transibūt p gladiū:
et consumēt in stulticia. Simula
tores et callidi puocant irā dei:
neq clamabūt cū vincti fuerint.
Morietur in tempestate aīa eorū:
et vita eorū inter effeminatos.
Eripiet pauperē de angustia sua:
et reuelabit in tribulacōe aurē
eius. Igit saluabit te de ore angu
sto latissime: et nō habentis fūda
mentū subter se. Requies autē me
se tue erit plena pinguedīe. Cau
sa tua quasi impii iudicata est: causā
iudiciūq recipies. Non te ergo
superet ira ut aliquē opprimas:
nec multitudo donor inclinet te.
Depone magnitudinē tuā absq
tribulacione: et oēs robustos for
titudīe. Ne protrahas nocte: ut as
cendant ppli pro eis. Caue ne declines
ad iniq̄tatē: hāc enī cepisti sequi
post miseriā. Ecce deus excelsus
in fortitudīe sua: et nullus ei si
milis in legis latoribz. Quis poterit
scrutari vias ei⁹? aut quis ei po
test dicere. operatus es iniq̄tatē?
Memento qd ignores opus ei⁹: de
quo cecinerunt viri. Oēs hoīes
vident eū: et vnusquisq intuet p
cul. Ecce de⁹ magnus vincens sciā
nostrā: nūs anor ei⁹ inestiabilis.
Qui aufert stellas pluuie. et
effundit ymbres ad instar gur
gitū. que de nubibz fluūt: que

pterit cuncta desuper. Si voluerit
extendere nubes quasi tentorium suum.
et fulgurare lumine suo desuper: cardi
nes quoque maris operiet. Per hec enim
iudicat populos: et dat escas multis
mortalibus. In manibus abscondit
lucem: et precepit ei ut rursus adue
niat. Annunciat de ea amico suo
quod possessio eius sit: et ad eam pos
sit ascendere. xxxvii.

Super hoc expauit cor meum:
et emotum est de loco suo. Au
dite auditionem in terrore vocis
eius: et sonum de ore illius procedentem.
Subter omnes celos ipse considerat:
et lumen illius super terminos terre.
Post eum rugiet sonitus: tonabit
voce magnitudinis sue: et non in
uestigabitur cum audita fuerit vox
eius. Tonabit deus in voce sua
mirabiliter: qui facit magna et in
scrutabilia. Qui precipit niui ut
descendat super terram: et hyemis
pluuiis et ymbri fortitudinis sue.
Qui in manu omnium hominum signat:
ut nouerint singuli opera sua. Ingre
dietur bestia latibulum: et in an
tro suo morabitur. Ab interioribus
egredietur tempestas: et ab arcturo
frigus. Flante deo concrescit ge
lu: et rursum latissime funduntur
aque. Frumentum desiderat nubes.
et nubes spargunt lumen suum: que
lustrant per circuitum quocumque eas
voluntas gubernantis duxerit.
ad omne quod preceperit illis super fa
ciem orbis terrarum: siue in vna
tribu. siue in terra sua. siue in quo
cumque loco misericordie sue eas iusserit inueni
ri. Ausculta hec iob: sta et consi
dera miracula dei. Numquid scis quan
do preceperit deus pluuiis: ut ostende
rent lucem nubium eius? Numquid nosti
semitas nubium magnas: et per
fectas scientias? Nonne vestimenta
tua calida sunt. cum perflata fuerit terra
austro? Tu forsitan cum eo fabricatus
es celos: qui solidissimi quasi ere fusi
sunt. Ostende nobis quid dicamus illi.
Nos quippe inuoluimur tenebris. Quis
narrabit ei que loquor? Etiam si
locutus fuerit homo: deuorabitur.
At nunc non vident lucem. Subito aer
cogetur in nubes: et ventus tran
siens fugabit eas. Ab aquilone
aurum venit: et a deo formidolosa
laudatio. Digne eum inuenire non pos
sumus. Magnus fortitudine et iudi
cio et iustitia: enarrari non potest.
Ideo timebunt eum viri: et non au
debunt contemplari omnes qui viden
tur sibi esse sapientes. xxxviii

Respondens autem dominus 28 mol
iob de turbine dixit.
Quis est iste inuoluens sententias ser
monibus imperitis? Accinge sicut vir
lumbos tuos. Interrogabo te: et
responde michi. Ubi eras quando ponebam

fundamenta terre? Indica michi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius si nosti? vel quis tetendit super eam lineam? Super quo bases illius solidate sunt? Aut quis dimisit lapidem angularem eius cum me laudarent simul astra matutina. et iubilarent omnes filii dei? Quis conclusit ostiis mare. quando erumpebat quasi de vulua procedens cum ponerem nubem vestimentum eius et caligine illud quasi pannis infantie obuoluerem? Circumdedi illud terminis meis: et posui vectem et ostia. Et dixi. Usque huc venies et non procedes amplius: et hic confringes tumentes fluctus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti diluculo. et ostendisti aurore locum suum? et tenuisti concutiens extrema terre. et excussisti impios ex ea? Restituetur ut lutum signaculum: et stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impiis lux sua: et brachium excelsum confringetur. Numquid ingressus es profunda maris? et in nouissimis abyssi deambulasti? Numquid aperte sunt tibi porte mortis? et ostia tenebrosa vidisti? Numquid considerasti latitudinem terre? Indica michi si nosti omnia. in qua via habitet lux. et tenebrarum quis locus sit: ut ducas unumquodque ad terminos suos. et intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses? et numerum dierum tuorum noueras? Numquid ingressus es thesauros niuis aut thesauros grandinis aspexisti? que preparaui in tempus hostis. in diem pugne et belli? Per quam viam spergitur lux. diuiditur estus super terram? Quis dedit vehementissimo imbri cursum. et viam sonantis tonitrui? ut plueret super terram absque homine in deserto ubi nullus mortalium commoratur? ut impleret inuia et desolata. et produceret herbas virentes? Quis est pluuie pater? vel quis genuit stillas roris? De cuius utero egressa est glacies? et gelu de celo quis genuit? In similitudinem lapidis aque durantur: et superficies abyssi constringitur. Numquid coniungere valebis micantes stellas pliades? aut gyrum arcturi poteris dissipare? Numquid producis luciferum in tempore suo? et vesperum super filios terre consurgere facis? Numquid nosti ordinem celi? et pones rationem eius in terra? Numquid eleuabis in nebula vocem tuam? et impetus aquarum operiet te? Numquid mittis fulgura et ibunt? et reuertentia dicent tibi adsumus? Quis posuit in visceribus hominis sapientiam? vel quis dedit gallo intelligentiam? Quis enarrabit celorum rationem? et concentum celi quis

dormire faciet? Quando fundebatur
pulvis in terra: et glebe compingeban
tur? Numquid capies leene predam. et animas
catulorum eius implebis: quando cubant
in antris. et in speluncis insidiantur?
Quis preparat corvo escam suam: quando
pulli eius ad deum clamant. vagantes
eo quod non habeant cibos? xxxix

Numquid nosti tempus partus ibi
cum in petris: vel parturientes cer
vas observasti? Dinumerasti menses
conceptus earum: et scisti tempus partus
earum? Incurvantur ad fetum et pari
unt: et rugitus emittunt. Separantur
filii earum et pergunt ad pastum: egredi
untur et non revertuntur ad eas. Quis di
misit onagrum liberum: et vincula eius
quis solvit? Cui dedi in solitudine do
mum: et tabernacula eius in terra salsu
ginis. Contempnit multitudinem civita
tis: clamorem exactoris non audit.
Circumspicit montes pascue sue: et
virentia queque perquirit. Numquid volet
rinoceros servire tibi: aut mora
bitur ad presepe tuum? Numquid alligabis
rinocerota ad arandum loro tuo:
aut confringet glebas vallium post
te? Numquid fiduciam habebis in magna
fortitudine eius: et derelinques ei la
bores tuos? Numquid credes ei quoniam
reddat sementem tibi: et aream tuam con
greget? Penna struccionis: similis est
pennis herodii et accipitris. Quando
derelinquit in terra ova sua: tu-
forsitan in pulvere calefacies ea.
Obliviscitur quod pes conculcet ea:
aut bestie agri conterat. Duratur
ad filios suos quasi non sint sui: frus
tra laboravit nullo timore cogen
te. Privavit enim eam deus sapientia:
nec dedit illi intelligentiam. Cum tempus
fuerit in altum alas erigit: deridet e
quum et ascensorem eius. Numquid prebe
bis equo fortitudinem: aut circumda
bis collo eius hinnitum? Numquid susci
tabis eum quasi locustas? Gloria na
rium eius terror. Terram ungula fo
dit: exultat audacter: in occursum
pergit armatis. Contempnit pavorem:
nec cedit gladio. Super ipsum sona
bit pharetra: vibrabit hasta et
clipeus. Fervens et fremens sorbet
terram: nec reputabit tube sonare
clangorem. Ubi audierit buccinam
dicit vah. procul odoratur bellum: ex
hortationem ducum et ululatum exerci
tus. Numquid per sapientiam tuam plu
mescit accipiter: expandens alas
suas ad austrum? Aut ad preceptum
tuum elevabitur aquila: et in arduis
ponet nidum suum? In petris manet:
et in preruptis silicibus commoratur. atque in
accessis rupibus. Inde contemplatur es
cam: et de longe oculi eius prospiciunt.
Pulli eius lambent sanguinem: et u
bicumque cadaver fuerit statim adest.
Et adiecit dominus: et locutus est ad
iob. Numquid qui contendit cum deo tam

facile conquiescat? Utiqȝ qui argu
it deũ: debet rñdere ei. Rñdens
autẽ iob dño dixit. Qui leuiter
locutꝰ sũ. rñdere q̃d possũ? Ma
nũ meã ponã sup̲ os meũ. Unũ
locutus sũ q̄ utinã nõ dixissẽ:
et alterũ quibȝ ultra nichil addã.
Respondens autẽ dñs iob xl.
de turbine ait. Accinge si
cut vir lũbos tuos. Interroga
bo te: et indica michi. Nũquid irri
tũ facies iudiciũ meũ? et condẽp
nabis me ut tu iustificeris? Et
si habes brachiũ sicut deꝰ. ⁊ si sili
voce tonas? circũda tibi decorẽ et
in sublime erigere: et esto glorio
sus. et speciosis induere vestibȝ.
Disp̲ge sup̲bos furore tuo: et
respiciẽs omẽ arrogantẽ humilia.
Respice cũctos sup̲bos et cõfunde
eos: et cõtere impios in loco suo.
Absconde eos in puluere simul:
et facies eoꝝ demerge in foueã: et
ego confitebor q̄ saluare te possit
dextera tua. Ecce behemoth quẽ
feci tecũ: fenũ quasi bos comedet.
Fortitudo eius in lũbis eiꝰ: et vir
tus illiꝰ in umbilico ventris eiꝰ.
Constringit caudã suã quasi cedrũ:
nerui testiculorũ eiꝰ p̲plexi sũt. Os
sa eiꝰ velut fistule eris: cartilago
illiꝰ quasi lamine ferree. Ipse p̲
piũ est viarũ dei. Qui fecit eũ: ap
plicabit gladiũ eius. Huic mõtes
herbas ferũt: oĩs bestie agri lu
dent ibi. Sub umbra dormit: in
secreto calami et in locis humẽtibȝ.
Protegũt umbre umbrã eius: circũ
dabũt eũ salices torrentis. Ecce
absorbebit fluuiũ et nõ mirabi
tur: et habet fiduciã q̄ influat
iordanis in os eiꝰ. In oculis eiꝰ
quasi hamo capiet eũ: et in su
dibȝ p̲forabit nares eiꝰ. An extra
here poteris leuiathan hamo: ⁊
fune ligabis linguã eiꝰ? Nũquid
pones circulũ in naribȝ eius: et
armilla p̲forabis maxillã eius?
Nũquid multiplicabit ad te p̲ces:
aut loquetur tibi mollia? Nũquid
feriet tecũ pactũ: et accipies eũ
seruũ sempiternũ? Nũquid illudes
ei quasi aui: aut ligabis eũ an
cillis tuis? Concident eũ amici:
diuident illũ negociatores? Nũ
quid implebis sagenas pelle eius:
et gurgustiũ piscium capite illiꝰ?
Pone sup̲ eũ manũ tuã. xli.
Memento belli: nec addas
ultra loqui. Ecce spes eiꝰ
frustrabit̃ eũ: et videntibȝ cũctis
p̲cipitabit̃. Nõ quasi crudelis sus
citabo eũ. Quis enim resistere potest
vultui meo? Quis ante dedit michi
ut reddã ei? Oĩa que sub celo
sũt: mea sũt. Nõ p̲cã ei verbis
potentibȝ: et ad dep̲candũ cõposi
tis. Quis reuelabit faciẽ indumẽ

ti eius? et in mediū oris ei⁹ q̃s
intrabit? Portas vultus eius
q̃s aperiet? Per gyrū dentiū eius
formido. Corpus illi⁹ quaſi ſcu
ta fuſilia: et cōpactū ſquamis ſe
prementib;. Una vni cōiūgit̃: et
ne ſpiraculū quidē incedit p̱ eas.
Una alteri adherebūt: et tenētes
ſe nequaq̃ ſeparabūt̃. Sternuta
tio ei⁹ ſplendor ignis: et oculi ei⁹
ut palpebre diluculi. De ore ei⁹
lāpades procedūt: ſicut tede ignis
accenſe. De narib; eius procedit
fumus: ſicut olle ſuccenſe atq;
feruentis. Halitus ei⁹ prunas
ardere facit: et flāma de ore ei⁹
egredit̃. In collo ei⁹ morabit̃
fortitudo: et faciē ei⁹ precedit ege
ſtas. Membra carniū ei⁹ cohere
tia ſibi. Mittet contra eū fulmina:
et ad locū aliū nō ferent̃. Cor ei⁹
indurabit̃ quaſi lapis: et ſtringet̃
q̃ſi malleatoris incus. Cū ſubla
tus fuerit timebūt angeli: et terri
ti purgabūt̃. Cū apprehenderit eū
gladius: ſubſiſtere nō poterit neq;
haſta neq; thorax. Reputabit eū
quaſi paleas ferrū: et quaſi lig
nū putridū es. Nō fugabit eū
vir ſagittarius: in ſtipulā verſi
ſūt ei lapides funde. Quaſi ſtipu
lā eſtimabit malleū: et deridebit
vibrantē haſtā. Sub ipſo erūt
radii ſolis: ſternet ſibi aurū q̃ſi

lutū. Feruescere faciet q̃ſi ollā pro
fundū maris: et ponet quaſi cū
vnguēta bulliūt. Poſt eū luce
bit ſemita: eſtimabit abyſſū q̃ſi
ſeneſcentē. Nō eſt ſup terrā po
teſtas que cōparet̃ ei: qui fc̃us eſt
ut nullū timeret. Omne ſublime
videt: ipſe eſt rex ſup omnes fi
lios ſuperbie. xlij.

Reſpondens autē iob dn̄o dix
it. Scio q̃a oīa potes: et nulla
te latet cogitatio. Q̃s eſt iſte q̃
celat conſiliū abſq; ſciā? Ideo in
ſipienter locut⁹ ſū: et que ultra
modū excederent ſciāz meā. Audi
et ego loquar: īterrogabo et oſtē
de michi. Auditu auris audiui te:
nūc autē oculus meus videt te.
Idcirco ipſe me reprehendo: et ago
penitētiā in fauilla et cinere.
Poſtq̄ autē locut⁹ eſt dn̄s vba
hec ad iob: dixit ad eliphaz the
manitē. Iratus eſt furor me⁹ in
te et in duos amicos tuos: qm̄
nō eſtis locuti corā me rectū ſicut
ſeruus meus iob. Sumite igit̃
vobis ſeptē tauros et ſeptē arie
tes: et ite ad ſeruū meū iob: et
offerte holocauſtū p̱ vobis. Iob
autē ſeruus meus orabit p̱ vo
bis. Faciē eius ſuſcipiā: ut nō
vobis īputet̃ in ſtulticiā. Neq;
enī locuti eſtis ad me recta: ſicut
ſeruus me⁹ iob. Abierūt ergo

eliphaz themanites et baldad suites et sophar naamatites: et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dominus. Et suscepit dominus faciem iob. Dominus quoque conversus est ad penitenciam iob: cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit dominus omnia quecumque fuerant iob duplicia. Venerunt autem ad eum omnes fratres sui et universe sorores sue. et cuncti qui noverant eum prius: et comederunt cum eo panem in domo eius. et moverunt super eum caput: et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat dominus super eum. Et dederunt ei unusquisque ovem unam: et inaurem auream unam. Dominus autem benedixit novissimis iob: magis quam principio eius. Et facta sunt ei quatuordecim milia ovium. et sex milia camelorum: et mille iuga boum. et mille asine. Et fuerunt ei septem filii: et tres filie. Et vocavit nomen unius diem: et nomen secunde cassiam: et nomen tercie cornustibii. Non sunt autem invente mulieres speciose sicut filie iob: in universa terra. Deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vixit autem iob post hec centum quadraginta annis: et vidit filios suos. et filios filiorum suorum usque ad quartam generacionem: et mortuus est senex et plenus dierum

Explicit liber iob. Incipit prologus sancti iheronimi presbiteri in librum Thobie. capitulum .i.

Cromacio et heliodoro episcopis: iheronimus presbiter in domino salutem. Mirari non desino exaccionis vestre instanciam. Exigitis enim ut librum caldeo sermone conscriptum: ad latinum stilum traham. librum utique thobie quem hebrei de cathalogo divinarum scripturarum secantes: his que agiographa memorant mancipaverunt. Feci satis desiderio vestro: non tamen meo studio. Arguunt enim nos hebreorum studia: et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans phariseorum displicere iudicio. et episcoporum iussionibus deservire: institi ut potui. Et quia vicina est caldeorum lingua sermoni hebraico. utriusque lingue peritissimum loquacem reperiens. unius diei laborem arripui: et quicquid ille michi hebraicis verbis expressit. hec ego accito notario. sermonibus latinis exposui. Oracionibus vestris mercedem huius operis compensabo: cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati complesse. Explicit prologus.

Incipit liber thobie secundum iheronimum

Thobias ex tri
bu et ciuitate
neptalim que
eſt in ſuperioribꝫ
galilee ſup̄ na
aſon. poſt viā
que ducit ad occidentē. in ſiniſtro
habēs ciuitatē ſephet: cū captus
eſſet in diebꝫ ſalmanaſſer regis aſ
ſirioꝝ: in captiuitate tamē poſitꝰ
viā veritatis nō deſeruit: ita ut
oīa que habere poterat cotidie cō
captiuis fratribꝫ qui erāt ex gnē ſuo
ipertiret. Cūqꝫ eſſet iunior oībꝫ in
tribu neptalim: nichil tamē pueri
le geſſit in opē. Deniqꝫ cū irent oēs
ad vitulos aureos quos hierobo
am fecerat rex iſrl': hic ſolus fugie
bat conſorcia oīm. et ꝑgebat ad
iheruſalē ad tēplū dnī: et ibi ad
orabat dnm deū iſrahel. oīa ꝑmi
tiua ſua et decimas ſuas fideliter
offerens: ita ut in tercio āno ꝓſe
litis et aduenis miniſtraret oēm
decimacionē. Hec et hijs ſimilia ſe
cūdū legē dei puerulus obſerua
bat. Cū vero factꝰ fuiſſet vir acce
pit uxorē ānā de tribu ſua: genu
it qꝫ ex ea filiū. nomē ſuū īpo
nens ei. Quē ab infancia time
re deū docuit: et abſtinere ab omī
pccō. Igit̄ cū ꝑ captiuitatē cū vx
ore ſua et filio in ciuitatē niniue
deueniſſet cū omī tribu ſua ⁊ oēs
ederēt ex cibis gentiliū: iſte cuſto
diuit aīam ſuā: et nūqͣ contami
natus eſt in eſcis eoꝝ. Et qm̄ memor
fuit dnī in toto corde ſuo: dedit il
li deus grām in conſpcū ſalmanaſ
ſar regis: et dedit ei poteſtatē quo
cūqꝫ vellet ire: habens libertatē
qͤcūqꝫ facere voluiſſet. Pgebat ꝫ
cū ꝑ oēs qui erant in captiuita
te: et monita ſalutis dabat eis.
Cū autē veniſſet in rages ciuita
tē medorū. et ex hijs quibꝫ honora
tus fuerat a rege. habuiſſet decē
talenta argenti: et cū multa tur
ba generis ſui gabelū egentē vide
ret qui erat ex tribu eiꝰ: ſub ciro
grapho dedit illi memoratū pon
dus argenti. Poſt multū vero
tpis mortuo ſalmanaſſar rege
cū regnaret ſennacherib filius eiꝰ
ꝓ eo. et filios iſrl' exoſos haberet
in conſpcū ſuo: thobias ꝑgebat
ꝑ oēm cognacionē ſuā. et conſo
labat̄ eos: diuidebatqꝫ vnicuiqꝫ
ꝓut poterat de facultatibꝫ ſuis.
Eſurientes alebat: nudiſqꝫ veſti
menta prebebat: et mortuis atqꝫ
occiſis ſepulturā ſolliciꝰ exhibebat.
Deniqꝫ cū reuerſus eēt rex ſennache
rib. fugiēs a iudea plagā quā cir
ca eū deus fecerat ꝓpter blaſphemiā
ſuā: et iratus multos occideret ex
filijs iſrahel: thobias ſepeliebat
corpa eorū. At ubi nūciatū eſt

regi iuſſit eũ occidi: et tulit oẽꝫ
ſubſtãtiã ei⁹. Thobias vͦo cũ filio
ſuo et cũ vxore fugiẽs nudus latu
it: q̃a multi diligebãt eũ. Poſt
dies vͦo quadraginta q̃nqꝫ: occide
rũt regẽ filij ip̃i⁹. Et reuerſus eſt
thobias ad domũ ſuã: oĩs qꝫ
facultas ei⁹ reſtituta eſt ei. ij
Poſt hec vͦo cũ eſſet dies feſt⁹
dñi. et factũ eſſet prandiũ
bonũ in domo thobie: dixit fili
o ſuo. Vade et adduc aliquos
de tribu nr̃a timentes deũ: et epu
lentur nobiſcũ. Cumqꝫ abiſſet: re
uerſus nũciauit vnũ ex filijs iſra
hel iugulatũ iacere in platea. et
Statim qꝫ exiliens de accubitu ſuo:
relinquẽs prandiũ ieiun⁹ peruenit
ad corpus: tollẽs qꝫ illud porta
uit ad domũ ſuã occulte: vt dũ
ſol occubuiſſet caute ſepeliret eũ.
Cumqꝫ occultaſſet corpus: mandu
cauit panẽ cũ luctu et tremore:
memorãs illũ ſermonẽ quẽ dixit
dñs p amos ꝓphetã. Dies feſti
vr̃i: cõuertentur in lamẽtacõẽꝫ
et luctũ. Cũ vͦo ſol occubuiſſet:
abijt et ſepeliuit eũ. Arguebãt
autẽ illũ oẽs proximi ſui dicẽ
tes. Jam hui⁹ rei cauſa īterfici
iuſſus es. et vix effugiſti mor
tis īperiũ: et iterũ ſepelis mor
tuos? Sed thobias plus timẽs
deũ q̃ regẽ: rapiebat corpora
occiſoꝝ. et occultabat in domo
ſua: et medijs noctibꝫ ſepeliebat
ea. Contigit autẽ ut quadã die
fatigatus a ſepultã veniẽs domũ
iactaſſet iuxta ſe parietẽ et obdor
miſſet: ex nido hirũdinũ dormi
enti illi calida ſtercora inciderẽt ſu
p oculos eius: fieret qꝫ cecus. Hãc
autẽ tẽptacionẽ ideo pmiſit dñs
euenire illi: ut poſteris daret exẽ
plũ paciẽtie ei⁹ ſicut et ſcĩ iob.
Nã cũ ab infancia ſua ſemp deũ
timuerit et mandata ei⁹ cuſto
dierit: nõ eſt contriſtatus cõtra
dñm qꝫ plaga cecitatis euenerit
ei: ſed īmobilis in dei timore per
manſit. agẽs grãs deo oĩbꝫ diebꝫ
vite ſue. Nam ſicut beato iob in
ſultabãt reges: ita iſti parẽtes
et cognati eius: et irridebãt vitã
eius dicentes. Vbi eſt ſpes tua:
p qua elemoſinas et ſepulturas
faciebas? Thobias vero īcrepabat
eos dicẽs. Nolite ita loqui: q̃m fi
lij ſcõꝝ ſum⁹: et vitã illã expc̃ta
m⁹ quã deus daturus eſt hijs qui
fidẽ ſuã nũq̃ mutãt ab eo. An
na vero vxor eius ibat ad tex
triniũ opus cotidie: et de labore
manuũ ſuarũ victũ quẽ conſeq̃
potuiſſet deferebat. Vnde factũ ẽ:
ut hedũ caprarũ accipiẽs detuliſ
ſet domũ. Cui⁹ cũ vocẽ balantis
vir ei⁹ audiſſet dixit. Videte ne

furtiuus sit. Reddite eū dn̄is suis:
quia nō licet nobis aut edere ex
furto aliq̄d aut contīgere. Ad hec
vxor eius irata respondit. Mani
feste vana facta est spes tua: et ele
mosine tue modo apparuerūt. Atq3
hijs et alijs huiusmodi verbis
exprobrabat ei. iij

Tūc thobias ingemuit: et ce
pit orare cū lacrimis dicēs.
Iustus es dn̄e: et oīa iudicia tua
iusta sūt: et oēs vie tue mīa et ve
ritas et iudiciū. Et nūc dn̄e me
mor esto mei: ne vindictā sumas
de pctīs meis. neq3 reminiscaris de
licta mea vel parentū meorū:
qm̄ nō obediuimus p̄ceptis tuis:
et traditi sumus in direpcionē et
captiuitatē et mortē. et in fabulā
et in īpperiū oīb3 nacoīb3 in q̄
bus dispsisti nos. Et nūc domine
magna iudicia tua: q̄a nō egi
mus scdm̄ p̄cepta tua: et nō ambu
lauimus sinceriter corā te. Et nūc
dn̄e scdm̄ voluntatē tuā fac me
cū: et p̄cipe in pace recipi spm̄ meū.
Expedit enī michi mori magis q̄
viuere. Eadē itaq3 die contigit vt
sara filia raguel in ciuitate medo
rū et ipa audiret īpperiū ab vna
ex ancillis pris sui: qm̄ tradita
fuerat septē viris: et demoniū noīe
asmodeus occiderat eos. mox vt ingres
si fuissent ad eā. Ergo cū p culpa
sua increparet puellā: rn̄dit ei
dicens. Amplius ex te nō videamus
filiū aut filiā sup terrā: interfec
trix virorū tuorū. Nūq̄d et me
occidere vis sicut occidisti septē
viros: Ad hanc vocē prexit in
superiori cubiculo domus sue: et
trib3 dieb3 ac noctib3 nō mandu
cauit neq3 bibit: sed in oroē psis
tens lacrimis dep̄cabat dn̄m.
ut ab isto īpperio liberaret eam.
Factū est autē tercia die cū cōple
ret oronem: bn̄dicens dn̄m dixit.
Benedictū est nomē tuū deus p̄m
nrōrū: qui cū iratus fueris mi
scdiam facies: et in tpe tribula
cionis pctā dimittis hijs qui i
nocant te. Ad te dn̄e faciē meā
cōuerto: ad te oculos meos cō
uerto. Peto dn̄e ut de vinculo
īpperij huius absoluas me:
aut certe de sup terrā eripias
me. Tu scis dn̄e q̄a nūq̄ cōcu
piui virū: et mūdā seruaui
aīaz meā ab oī cōcupiscencia.
Nūq̄ cū ludentib3 miscui me:
neq3 cū hijs qui in leuitate am
bulāt pticipē me prebui. Virū
autē cū timore tuo: nō cū libi
dine mea consensi suscipe. Et
aut ego indigna fui illis: aut
illi forsitan michi digni nō fue
runt: q̄a forsitan viro alio cōser
uasti me. Nō est enī in hoīs po

testatur consiliu tuu. Hoc autem p
certo habet ois qui colit te: quia
vita eius si in probatione fuerit co
ronabit. Si autem in tribulatione
fuerit liberabit. Et si in correpti
one fuerit: ad miam tuam venire
licebit. No enim delectaris in pdici
onibz nris: qa post tempestatem
tranquillu facis: et post lacrima
tione et fletu exultatione infundis.
Sit nome tuu deus isrl benedictu
in secula. In illo tpe exaudite st
preces amborum in conspectu glorie
summi dei: et missus est angelus
dni scus raphael ut curaret eos
ambos: quorum uno tpe sunt orones
in conspectu dni recitate. iiij
Igitur cu thobias putaret oro
nem suam exaudiri ut mori
potuisset: vocavit ad se thobiam
filiu suu: dixit qz ei. Audi fili mi
vba oris mei: et ea in corde tuo qsi
fundamenta costrue. Cu accepe
rit deus aiam meam. corpus meu se
peli: et honore habebis mrm tue
oibz diebz vite eius. Memor enim es
se debes: que et quanta pericula pas
sa sit pter te in utero suo. Cu au
tem et ipsa cpleverit tps vite sue:
sepelies eam circa me. Omnibz autem
diebz vite tue in mente habeto
dnm: et cave ne qn pcco consencias:
et ptermittas pcepta dei nri. Ex
substancia tua fac elemosinam: et no
li avertere faciem tuam ab ullo paupe.
Ita enim fiet: ut nec a te avertatur
facies dni. Quomo potueris: ita
esto misericors. Si multum tibi fuerit
habundanter tribue: si exiguum fuerit.
eciam exiguum libenter impartiri stude.
Premium enim bonum tibi thesaurizas
in die necessitatis: qm elemosina
ab omni pcco et a morte liberat: et
no patietur aiam ire in tenebras. Fi
ducia magna erit cora summo deo ele
mosina: oibz facientibz eam. Attende
tibi fili mi ab omni fornicatione: et
pter uxorem tuam nunqm paciaris cri
men scire. Superbiam nunqm in tuo sen
su aut in tuo vbo dnari pmittas.
In ipa enim iniciu sumpsit ois perdicio.
Quicuqz tibi aliqd opatus fuerit
statim mercede ei restitue: et merces
mercenarij tui no apud te oino ma
neat. Qd ab alio odis fieri tibi: vi
de ne alteri tu aliqn facias. Panem
tuum cu esurientibz et egenis comede:
et de vestimentis tuis nudos tege.
Panem tuu et vinu tuu sup sepultu
ra iusti constitue: et noli ex eo man
ducare et bibere cu pccoribz. Con
siliu semp a sapiente pquire. Omni
tpe benedic deu: et pete ab eo ut
vias tuas dirigat: et oia consilia
tua in ipo pmaneant. Indico eciam ti
bi fili mi. dedisse me decem talenta ar
genti dum infantulus esses gabelo
in rages civitate medorum: et cyro

graphū eius apud me habeo. Et
ideo pquire quomō ad eū peruenias.
et recipias ab eo supͣ memoratū pōd⁹
argenti: et restituas ei cyrographū
suū. Noli timere fili mi. pauperē
quidē vitā gerim⁹: sed multa bona
habebim⁹ si timuerim⁹ deū. et rece
serim⁹ ab omī pctō et fecerim⁹ bene.

Tūc thobias respondit V
pr̄i suo: et dixit. Oīa quecūq3
pcepisti michi: faciā pater. Quō
autē hanc pecuniā inquirā ignoro.
Ille me nescit: et ego illū ignoro. Quō
signū dabo ei? Sz neq3 viā p quā pga
illuc aliqñ cognoui. Tūc pr̄ su⁹ rn̄dit
illi: et dixit. Cyrographū qđē ill⁹ penes
me habeo: qđ dū illi ostenderis sta
tim restituet. Sed pge nūc et inq
re tibi aliquē fidelē virū qui eat te
cū salua mercede sua. dū adhuc
viuo: ut recipias eā. Tūc egress⁹
thobias īuenit iuuenē splendidū
stantē p̄cinctū: et quasi patū ad
ambulandū. Et ignorans qđ
angelus dei esset: salutauit eū et
dixit. Vñ te habemus bone iuue
nis? At ille rn̄dit. Ex filiis israhel.
Et thobias dixit ei. Nosti viā que
ducat in regionē medorū? Cui res
pondit. Noui: et oīa itinera eius
frequent ambulaui: et mā̄si apud
gabelū frēm nr̄m qui moratur ī
rages ciuitate medorū que posita
est in monte egbathanis. Cui tho
bias ait. Sustine me obsecro: do
nec hec ipsa nūciē pr̄i meo. Tūc in
gressus thobias: indicauit vniuersa
hec pr̄i suo. Sup que admiratus
pater: rogauit ut introiret ad eū.
Ingressus itaq3: salutauit eū et
dixit. Gaudiū tibi sēp sit. Et tho
bias ait. Quale michi gaudiū erit
qui in tenebris sedeo: et lumē celi
nō video? Cui ait iuuenis. Forti
aīo esto: in primo est ut a deo cure
ris. Dixit itaq3 illi thobias. Nūqđ
poteris pducere filiū meū ad gabe
lū in rages ciuitatem medorū? Et cū
redieris: restituā tibi mercedē tuā.
Et dixit ei angelus. Ego ducā et
reducā eū ad te. Cui thobias res
pondit. Rogo te indica michi: de
qua domo aut de qua tribu es tu.
Cui raphael angelus dixit. Gen⁹
queris mercenarii: an ipm̄ mer
cenariū qui cū filio tuo eat? Sed
ne forte sollicitū te reddā: ego sū
azarias ananie magni filius. Et
thobias rn̄dit. Ex magno genē
es tu. Sed peto ne irascaris: qđ
volueri cognoscē genus tuū. Dix
it autē illi angelus. Ego sanū du
cā: et sanū tibi reducā filiū tuū.
Respondēs autē thobias dixit. Be
ne ambuletis: et sit deus in itinē
vrō: et angelus eius comitet vo
biscū. Tūc paratis omīb3 que erāt
in via portanda: fecit thobias

vale pr̄i ſuo et mr̄i ſue: et ambu
lauerūt ambo ſimul. Cūq; ꝓfecti
eſſent: cepit flere mater eius et di
cere. Baculū ſenectutis nr̄e tuliſti:
et tranſmiſiſti a nobis. Nūq̄ eſſet
ipſa pecunia ꝑ qua miſiſti eū. Suf
ficiebat nobis pauꝑtas nr̄a: ut
diuicias cōputaremus. hoc q͛ vide
bam⁹ filiū nr̄m. Dixit q; thobias
Noli flere. Saluus ꝑueniet filius
noſter et ſaluus reuertet᷑ ad nos:
et oculi tui videbūt eū. Credo enī
q͛ angel⁹ dei bonus comitet᷑ ei: et
bene diſponat oīa que circa ipſū
gerūt᷑: ita ut cū gaudio reuertat᷑
ad nos. Ad hanc vocē ceſſauit
mater ei⁹ flere: et tacuit. vi

PRofectus eſt autē thobias
et canis ſecutus eſt eū: ⁊ manſ
ſit prima manſione iuxta fluuiū
tigris. Et exiuit ut lauaret pedes
ſuos: et ecce piſcis īmanis exiuit
ad deuorandū eū. Quē expaueſcēs
thobias: clamauit voce magna
dicēs. Dn̄e īuadit me. Et dixit
angelus. Appꝛehende brancā eius:
et trahe eū ad te. Quod cū feciſſet
attraxit eū in ſicco: et palpitare
cepit ante pedes eius. Tūc dixit
ei angelus. Exentera hūc piſcem:
et cor eius et fel et iecur repone tibi.
Sūt enī hec neceſſaria ad medi
camēta utiliter. Quod cū feciſſet
aſſauit carnes ei⁹: et ſecū ſuſtule
rūt in via. Cetera ſalierūt que
ſufficerent eis: quouſq; ꝑuenirēt
in rages ciuitatē medorū. Tūc in
terrogauit thobias angelū: et dixit
ei. Obſecro te azaria frater: ut di
cas michi qd̄ remediū habebūt iſ
ta que ~~te~~ de piſce ſeruare iuſſiſti.
Rūdens q; dixit ei. Cordis ei⁹ ꝑti
culā ſi ſuꝑ carbones ponas: fu
mus eius extricat oē genus demo
nioꝝ. ſiue a viro ſiue a muliere:
ita ut ultra nō accedat ad eos.
Et dixit ei. Vbi vis ut maneam⁹:
Rn̄dēs q; angelus ait. Eſt hic ra
guel noīe ꝓpinquus vir de tribu tu
a: et hic habet filiā noīe ſarā:
ſed neq; maſculū neq; feīam ullā
habet aliū ꝑter eā. Tibi debet᷑ oīs
ſubſtancia eius: et oportet eā te
accipere cōiugē. Pete ergo eā a ~~t~~
pr̄e eius: et dabit tibi eā vxorem.
Tūc rn̄dit thobias et dixit. Audio
q̄a tradita eſt viris ſeptē: et mor
tui ſūt. Sed et hoc audiui: q̄a de
moniū illos occidit. Timeo ergo
ne forte et michi hec eueniāt: ⁊ cū
ſim vnicus parentibȝ meis. depo
nā ſenectutē illorū cū triſticia ad
inferos. Tūc angelus raphael
dixit ei. Audi me: et oſtendā tibi
qui ſūt quibȝ poteſt preualere de
moniū. Hij nāq; qui cōiugiū
ita ſuſcipiūt. ut deū a ſe mente
ſua excludant: et ſue libidini ita

uacent. ſicut equus et mulus ĩ
quibꝫ nõ eſt intellcs: habet po
teſtatẽ demoniũ ſup eos. Tu autẽ
cũ acceperis eã ingreſſus cubiculũ
p tres dies cõtinẽs eſto ab ea: et
nichil aliud niſi orõnibꝫ vacabis
cũ ea. Ipa autẽ nocte incenſo ie
core piſcis: fugabit̃ demonium.
Scđa vͦ nocte: in copulacõe ſcõ
rũ patriarcharũ admitteris. Tercia
autẽ nocte benedcõnẽ conſeqris:
ut filij ex vobis ĩcolumes pcreent̃.
Tranſacta autẽ tercia nocte acci
pies vͥginẽ cũ timore dñi ꝛ amore
filiorũ magis qͥ libidinis ductꝰ:
ut in ſeĩe abrahe benedictionẽ ĩ
filijs conſequaris. vij

Ingreſſi ſũt autẽ ad rague
lẽ: et ſuſcepit eos raguel cũ
gaudio. Intuens qꝫ thobiã
raguel: dixit anne vxori ſue. Qm̃
ſilis eſt iuuenis iſte conſobrino meo.
Et cũ hec dixiſſet ait. Unde eſtis
iuuenes fr̃es nr̃i? At illi dixerũt.
Ex tribu neptalim ſumꝰ: ex capti
uitate niniue. Dixit qꝫ illis ragu
el. Noſtis thobiã frẽm meum?
Qui dixerũt. Nouimꝰ. Cũ multa
bona loqueret̃ de eo: dixit ange
lus ad raguel. Thobias de quo
interrogas pater huiꝰ eſt. Et mi
ſit ſe raguel et cũ lacrimis oſcu
latus eſt eũ: et plorãs ſup̃ collũ
eius dixit. Benedcõ ſit tibi fili

mi: qꝛ boni et optimi viri filiꝰ
es. Et anna vxor eius. et ſara fi
lia ipſorũ: lacrimate ſũt. Poſtqͣ
autẽ locuti ſũt: p̃cepit raguel
occidi arietẽ et parare cõuiuiũ.
Cũqꝫ hortaret̃ eos diſcũbere ad
prandiũ: thobias dixit. Hic ego
hodie nõ manducabo neqꝫ bi
bam: niſi prius peticionẽ confir
mes meã. et pmittas michi dar̃e
ſarã filiã tuã. Quo audito v̾bo
raguel expauit ꝛ ſciens qđ eue
nerit illis ſeptẽ viris: et timere
cepit ne forte huic ſimiliter acci
deret. Et cũ nutaret. et nõ daret
vllũ petenti reſponſũ: dixit ei ã
gelus. Noli timere dar̃e illã iſti ꝗ
qm̃ huic timenti deũ debet̃ cõiux
filia tua: pptẽa alius nõ potuit
habere illam. Tũc dixit raguel.
Non dubito qꝫ deus p̃ces et lacri
mas meas in cõſpectu ſuo admiſe
rit ꝛ et credo qm̃ ideo vos fecit ad
me venire: ut iſta cõiugeret̃ cog
nacioni ſue ſcđm legẽ moyſi. Et
nũc noli dubiũ gerere: qꝫ tibi eã
tradam. Et apphendens dexterã
filie ſue: dextre thobie tradidit
dicens. Deus abrahã et deꝰ yſa
ac et deꝰ iacob ſit vobiſcũ. et ipſe
cõiungat vos: ipleat qꝫ benedic
cionẽ ſuã in vobis. Et accepta
carta fecerũt cõſcripcionẽ cõiu
gij. Et poſt hec epulati ſũt: be

nedicentes deum. Vocavit que ad se
raguel annam uxorem suam: et pre-
cepit ei ut prepararet alterum cubiculum.
Et introduxit in eo saram filiam suam:
et lacrimata est. Dixit que ei. Forti
animo esto filia mea. Dominus celi det tibi
gaudium pro tedio quod perpessa es.

Postquam vero cenaverunt viij
introduxerunt iuvenem ad eam.
Recordatus itaque thobias sermonum
angeli. protulit de cassidili suo partem
iecoris: posuitque eam super carbones
vivos. Tunc raphael angelus ap-
prehendit demonium: et religavit eum
in deserto superioris egypti. Tunc hor-
tatus est virginem thobias: dixitque
ei. Sara exurge. deprecemur deum ho-
die et cras et secundum cras: quia istis tri-
bus noctibus deo iungimur. Tercia autem
transacta nocte in nostro erimus coniu-
gio. Filii quippe sanctorum sumus: et
non possumus ita coniungi sicut gentes
que ignorant deum. Surgentes autem
pariter: instanter orabant ambo
simul. ut sanitas daretur eis. Dix-
it que thobias. Domine deus patrum nos-
trorum. benedicant te celi et terra et
mare et fontes et flumina: et omnes crea-
ture tue que in eis sunt. Tu fecisti
adam de limo terre: dedisti que ei ad-
iutorium evam. Et nunc domine tu scis quia
non luxurie causa accipio sororem
meam: sed sola posteritatis dilectione.
in qua benedicatur nomen tuum in

secula seculorum. Dixit itaque sara.
Miserere nobis domine miserere nobis:
et consenescamus ambo pariter sani.
Et factum est circa pullorum cantum ac-
cersiri iussit raguel servos suos: et
abierunt cum eo ut foderent sepulchrum.
Dicebat enim: ne simili modo eveni-
ret ei quod et ceteris illis septem qui sunt
ingressi ad eam. Cumque parasset fossam:
reversus raguel ad uxorem suam dixit
ei. Mitte unam ex ancillis tuis et vi-
deat si mortuus est: ut sepeliam illum
antequam illucescat. Et misit unam ex
ancillis suis. Que ingressa cubicu-
lum: reperit eos salvos et incolumes
secum pariter dormientes. Et reversa:
nunciavit bonum nuncium. Et bene-
dixerunt deum raguel videlicet et an-
na uxor eius: et dixerunt. Benedici-
mus te domine deus israhel: quia non conti-
git nobis quemadmodum putabamus.
Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam:
et exclusisti a nobis inimicum persequen-
tem nos. Misertus es autem duobus
unicis. Fac eos domine plenius be-
nedicere te. et sacrificium tibi laudis
tue et sue sanitatis offerre: ut cog-
noscat universitas gentium quia tu es
deus solus in universa terra. Statimque
precepit servis suis raguel ut reple-
rent fossam quam fecerant: priusquam lu-
cesceret. Uxori autem sue dixit. ut in-
strueret convivium: et pararet omnia que
in cibos erant iter agentibus necessaria

Duas quoque vaccas pingues et qua
tuor arietes occidi fecit: et parari epu
las omnibus vicinis suis. cunctis que ami
cis. Et adiuravit raguel thobiam: ut
duas ebdomadas moraretur apud
eum. De omnibus autem que possidebat
raguel dimidiam partem dedit thobie: et
fecit hanc scripturam. ut pars dimidia
que superat post obitum eorum thobie
dominio deveniret. ix.

Tunc vocavit ad se thobias an
gelum. quem quidem hominem estimabat:
dixit que ei. Azaria frater peto ut au
scultes verba mea. Si meipsum tra
dam tibi servum: non ero condignus pro
videntie tue. Tamen obsecro te ut
assumas tibi animalia sive servicia.
et vadas ad gabelum in rages civi
tatem medorum: et reddas que ei cyrogra
phum suum. et recipias ab eo pecuniam:
roges que eum venire ad nupcias meas
Scis enim ipse quoniam numerat dies pater
meus: et si tardavero una die plus
contristatur anima eius. Et certe vides quomodo
raguel coniuraverit me: cuius adiu
ramentum spernere non possum. Tunc ra
phael assumens quatuor ex servis
raguelis et duos camelos: in rages
civitatem medorum perrexit. Et inveniens
gabelum dedit ei cyrographum suum: et
recepit omnem pecuniam. Indicavitque
ei de thobia filio thobie omnia que
gesta sunt: fecit que eum secum venire ad
nupcias. Cumque ingressus esset do
mum raguelis invenit thobiam discum
bentem: et exiliens osculati sunt se
invicem. Et flevit gabelus: bene
dixit que deum et dixit. Benedicat te
dominus deus israhel: quia filius es vi
ri optimi et iusti et timentis deum
et elemosinam facientis: et dicatur
benedictio super uxorem tuam et super
parentes vestros. et videatis filios
vestros et filios filiorum vestrorum usque in
terciam et quartam generacionem: et sit
semen vestrum benedictum a deo israhel.
qui regnat in secula seculorum. Cum
que omnes dixissent amen: accesserunt
ad convivium. Sed cum timore domini
nupciarum convivium exercebant. x.

Cum vero moras faceret tho
bias causa nupciarum: sollici
tus erat pater eius thobias dicens.
Putas quare moratur filius me
us: aut quare detentus est ibi?
Putasne gabelus mortuus est.
et nemo illi reddet pecuniam? Cepit
autem contristari nimis: ipse et anna
uxor eius cum eo. Et ceperunt ambo
simul flere: eo quod die statuto mi
nime reverteretur filius eorum ad
eos. Flebat igitur mater eius irre
mediabilibus lacrimis: atque dice
bat. Heu me fili mi. ut quid te
misimus peregrinari. lumen oculorum
nostrorum. baculum senectutis nostre: so
lacium vite nostre. spem posteritatis
nostre? Omnia simul [illegible] in

te uno habentes: te nō debuimꝰ
mitte͛ a nobis. Cui dicebat tho
bias. Tace et noli turbari: sanꝰ
est filius nr̄. Satis fidelis est
vir ille cū quo misimꝰ eū. Illa
aūt͛ nullo modo consolari pote
rat: sed cotidie exiliens circūspi
ciebat et circuibat vias oēs. per
quas spes remeandi videbat͛: ut
p̄cul videret eū si fieri posset veniē
te. At vero raguel dicebat ad ge
nerū suū. Mane hic: et ego mittā
nūciū salutis de te ad thobiā pa
tre͛ tuū. Cui thobias dixit. Ego
noui q͛a pater meus et mater
mea modo dies cōputāt: et crucia
atur spūs eorū in ipis. Cūq: ver
bis multis rogaret raguel thobi
am. et ille eū nulla ratione vellet
audire: tradidit ei sarā. et dimi
diā p̄te͛ oīs substantie sue. in pu
eris. in puellis. in pecudibz. in ca
melis. et in vaccis. et pecunia
multa: et saluū atq: gaudentē
dimisit eū a se dicens. Angelus
dn̄i sanctꝰ sit in itinere vr̄o. p̄du
cat q: vos icolumes: et iueniā
tis oīa recte circa p̄arentes vr̄os:
et videant oculi mei filios vr̄os
p̄usq̄ moriar. Et apphendentes
parentes filiā suā osculati sunt
eā et dimiserūt ire: monentes
eam [illegible] honorare socrus. dili
ge͛ [illegible] maritū. rege͛ fami-
liam. gubernare domū: et seipsā
irreprehensibilē exhibere. xi.

Cūq: reuerterentur: p̄uenerūt
ad charram que est in me
dio itinere cont͛ niniuē undecīo
die. Dixitq: angls. Thobia frater.
scis queadmodū reliquisti p̄trem
tuū. Si placet itaq: tibi p̄cedamꝰ:
et lento gradu sequāt͛ iter nostrū.
familia simul cū coniuge tua et cū
aīalibz. Cūq: hoc placuisset ut i
ret: dixit raphael ad thobiam.
Tolle tecū ex felle piscis: erit enī
necessariū. Tulit itaq: thobias
ex felle illo: et abierūt. Anna vō
sedebat secus viā cotidie in supci
lio montis: unde respice͛ poterat
de longinquo. Et dū ex eod͛ loco
specularet͛ aduētū eius: vidit
a longe et illico cognouit venie͛te
filiū suū: currens q: nūciauit vi
ro suo dicens. Ecce venit filius tu
us. Dixit q: raphael ad thobiā.
At ubi introieris domū stati ado
ra dn̄m deū tuū: et gratias agēs
ei. accede ad patre͛ tuū et osculare
eū: stati q: lini sup oculos eius ex
felle isto piscis qd̄ portas tecū. Sci
as enī qm̄ mox aperientur oculi eiꝰ:
et videbit pater tuus lume͛ celi:
et in aspectu tuo gaudebit. Tunc
p̄cucurrit canis qui simul fuerat
in via: et quasi nūciꝰ blandime͛
to sue caude gaudebat. Et exur-

gens cecus pater cepit offendēs
pedibus currere: et data manu
puero occurrit obuiā filio suo.
Et suscipiēs osculatus ē eū. cū vx
ore sua: et ceperūt flere pre gau
dio. Cūq3 adorassent deū et grās
egissent: consederūt. Tūc sumēs
thobias de felle piscis: liniuit o
culos pris sui. Et sustinuit q̄si
dimidiā fere horā: cepit albugo
ex oculis eius quasi membranū
oui egredi. Quā apphendēs tho
bias traxit ab oculis eius: stati
q3 visū recepit. Et glorificabāt
deū ipse videlicet et vxor eius: ⁊ oēs
qui sciebant eū. Dicebatq3 thobi
as. Benedico te dñe deus israhel:
qm̄ tu castigasti me. et tu saluasti
me. Ecce video thobiā filiū meū.
Ingressa est etiā post septē dies
sara uxor eius. et oēs familie ⁊ pe
cora sana et cameli. et pecunia
multa vxoris: sed et pecunia quā
receperat a gabelo. Et narrauit
parentibus suis oīa bñficia dei: que
fecisset circa eū p hoīem qui eum
duxerat. Veneruntq3 achior et na
bath consobrini thobie gaudentes
de thobia: congratulantes ei de oībus
bonis q̄ circa illū ostenderat deus. Et
p septē dies epulantes: cū gaudio
magno gauisi sūt. xij
Tūc vocauit ad se thobias fi
liū suū: dixitq3 ei. Qd possumus dare

viro isti scō qui venit tecū? Respō
dēs thobias dixit prī suo. Pater.
quā mercedē dabimus ei? aut qd
dignū poterit esse beneficiis eius?
Me duxit et reduxit sanū: pecu
niā a gabelo ipse suscepit: vxorē
ipse me habere fecit: et demoniū
ab ea ipse cōpescuit. Gaudiū pa
rentibus eius fecit: meipm a de
uoracione piscis eripuit: te quoq3
fecit videre lumē celi: et bonis oībus
p eū repleti sumus. Quid illi ad hec
dignū poterimus dare? Sed peto
te pater ut roges eū: si forte dig
nabitur medietatē de omnibus que al
lata sūt sibi assumere. Et vocan
tes eū pater et filius tulerūt eū in ptē:
et rogare ceperūt. ut dimidiā ptē
dignaretur oīm que attulerāt accep
tā habere. Tūc dixit eis occulte.
Benedicite deū celi: et corā omnibus
viuentibus confitemini ei: qm̄ fecit vo
biscū miām suā. Etenim sacramentū re
gis abscondere bonū est: opera au
tē dei reuelare et confiteri honori
ficū est. Bona est oracio cū ieiunio.
et elemosina magis q̄ thesauros
auri condere: qm̄ elemosina a mor
te liberat: et ipsa est que purgat
peccata. et facit inuenire vitā eternā.
Qui autē faciunt pctm̄ ⁊ iniquitatē hostes
sūt aīe sue. Manifesto ergo vobis
veritatē: et nō abscondā a vobis
sermonē occultū. Qn̄ orabas cū

lacrimis et sepeliebas mortuos et
derelinquebas prandium. et mortu
os abscondebas per diem in domo
tua et nocte sepeliebas: ego ob
tuli orationem tuam domino. Et quia ac
ceptus eras deo: necesse fuit ut
temptatio probaret te. Et nunc misit
me dominus ut curarem te: et saram
uxorem filii tui a demonio libera
rem. Ego enim sum raphael angelus:
unus ex septem qui astamus ante
dominum. Cumque hec audissent turba
ti sunt: et trementes ceciderunt super
faciem suam. Dixitque eis angelus.
Pax vobis. Nolite timere. Et
enim cum essem vobiscum: per volunta
tem dei. Ipsum benedicite: et cantate
illi. Videbar quidem vobiscum man
ducare et bibere: sed ego cibo invi
sibili et potu qui ab hominibus vide
ri non potest utor. Tempus est er
go: ut revertar ad eum qui me mi
sit. Vos autem benedicite dominum:
et enarrate omnia mirabilia eius.
Et cum hec dixisset: ab aspectu eorum
ablatus est: et ultra eum videre non
potuerunt. Tunc prostrati per horas
tres in faciem: benedixerunt deum.
Et exurgentes narraverunt omnia
mirabilia eius. xiii

Aperiens autem thobias senior
os suum: benedixit dominum et
dixit. Magnus es domine in eternum.
et in omnia secula regnum tuum: quoniam tu
flagellas et salvas. deducis ad infe
ros et reducis: et non est qui effugiat
manum tuam. Confitemini domino filii israel.
et in conspectu gentium laudate eum: quoniam
ideo dispersit vos inter gentes que ig
noraverunt eum. ut vos enarretis mira
bilia eius: et faciatis scire eos. quia non
est alius deus omnipotens preter eum. Ipse
castigavit nos propter iniquitates no
stras: et ipse salvabit nos propter misericordiam
suam. Aspicite ergo que fecit vobiscum:
et cum timore et tremore confitemini illi:
regemque seculorum exaltate in operibus
vestris. Ego autem in terra captivitatis
mee confitebor illi: quoniam ostendit
maiestatem suam in gentem peccatricem.
Convertimini itaque peccatores. et facite
iustitiam coram deo: credentes quod faciat
vobiscum misericordiam suam. Ego autem et
anima mea: in eo letabimur. Benedicite
dominum omnes electi eius: agite dies leti
cie et confitemini illi. Iherusalem civi
tas dei: castigavit te dominus in operibus
manuum tuarum. Confitere domino in
bonis et benedic deum seculorum: ut ree
dificet in te tabernaculum suum. et revo
cet ad te omnes captivos: et gaudeas
in omnia secula seculorum. Luce splendida
fulgebis: et omnes fines terre adorabunt
te. Nationes ex longinquo ad te ve
nient: et munera deferentes adora
bunt dominum in te: et terram tuam in sancti
ficatione habebunt. Nomen enim mag
num invocabunt in te. Maledicti erunt qui

contempſerīt te. et condēpnati erūt
qui blaſphemauerīt te: bn̄dicti qꝫ
erūt qui edificauerīt te. Tu autē leta
beris in filiis tuis: qm̄ oēs benedi
centur et congregabūtur ad dn̄m. Bea
ti oēs qui diligūt te: et qui gau
dent ſuꝑ pace tuā. Aīa mea bene
dic dn̄m: qm̄ liberauit ihr̄lm ciui
tatē ſuā. Beatus ero ſi fuerīt reli
quie ſeīs mei: ad videndā claritatē
ihr̄lm. Porte ihr̄lm ex ſaphiro et
ſmaragdo edificabūtur: et ex lapide
ꝑcioſo oīs circuitꝰ murorꝫ eiꝰ. Ex
lapide candido et mūdo oēs platee
eiꝰ ſternentur: et ꝑ vicos eiꝰ allelu
ya cantabitur. Bn̄dc̄s dn̄s q̄ exalta
uit eā: ut ſit regnū eiꝰ in ſecula ſe
culorū ſuꝑ eā amen. xiiij.

Et conſūmati ſūt ſermones tho
bie. Et poſtea q̄ illūīatus eſt.
vixit ānis quadraginta duobꝫ: et
vidit filios nepotū ſuorū. Comple
tis itaqꝫ annis centū duodecī ſepul
tus eſt honorifice in niniue. Qu
quaginta nāqꝫ et ſex ānorū oculorꝫ
lumen amiſit: ſexagenarius vero
recepit. Reliquū vō vite ſue in gau
dio fuit: et cū bono ꝑfectu timo
ris dei ꝑrexit in pace. In hora au
tē mortis ſue vocauit ad ſe thobi
am filiū ſuū. et ſeptē iuuenes fili
os eius nepotes ſuos: dixitqꝫ eis
P̄e erit interitus niniue. Non
enī excidit v̄bū dei: et frēs nr̄i qui
diſꝑſi ſūt a terra iſrl' reuertentur
ad eā. Oīs autē deſerta terra eiꝰ
replebitur. et domus dei que in ea eſt
incenſa reedificabitur iterū: ibiqꝫ re
uertentur oēs timentes deū. Et relī
quent gentes ydola ſua: et venient
in ihr̄lm et inhabitabūt eā: et gau
debūt in ea oēs reges terre adoran
tes regem iſrl'. Audite ergo filii
mei prēm vr̄m. Seruite dn̄o ī ve
ritate: et inquirite ut faciatis que
ſūt placita illi. Et filiis vr̄is mā
date ut faciāt iuſticias et elemo
ſinas: ut ſint memores dei: et bn̄
dicāt deū in oī tp̄e. in veritate et
in tota v̇tute ſua. Nūc ergo filii
audite me: et nolite manere hic.
Sed quacūqꝫ die ſepelieritis matrē
vr̄am circa me in vno ſepulchro:
ex eo dirigite greſſus vr̄os vt exea
tis hinc. Video enī q̇a iniquitas
eiꝰ finē dabit ei. Factū eſt autē poſt
obitū mr̄is ſue thobias abceſſit
ex niniue cū vxore ſua et filiis. et
filiorū filiis: et reuerſus eſt ad ſo
ceros ſuos: īuenit qꝫ eos īcolu
mes in ſenectute bona: et curā eorꝫ
geſſit. Et ipſe clauſit oculos eorū:
et oēm hēditatē domus raguel ip
ſe ꝑcepit. Vidit qꝫ quītā genera
tionē filios filiorū ſuorꝫ. Et cōple
tis ānis nonaginta et nouē in
timore dn̄i: cū gaudio ſepelierūt
eū. Oīs cognatio eius et omnis

generacio eius in bona vita et
in sancta cōuersacione pmansit:
ita ut accepta esset tā deo qm̄ hoī
bz et cunctis habitantibz terre.
Explicit liber thobie vs9 habet
d. ccc. Incipit plogus sā iheō:
presbiteri in libro iudith.

Apud hebreos
liber iudith
inter apocry=
pha legitur:
cui9 auctoritas
ad roborāda
illa que in contencionē venissent
minus ydonea iudicatur. Caldeo ta
mē sermone conscriptus inter histo
rias computat. Sed qa hunc librū
synodus nicena in nūo scārū scp
turarū legit̄ cōputasse: acquieui
postulacioni vr̄e ymo exactionis:
et sepositis occupacōibz quibz
vehementer artabar. huic vnā
lucubraciūculā dedi: magis sen
sū e sensu qm̄ ex verbo vbū trāsfe
rens. Multorū codicū varieta
tē viciosissimā āputaui: sola ea
que ītelligencia ītegra in verbis
caldeis īuenire potui latinis expsi
si. Accipite iudith viduā castita
tis exemplū: et triūphali laude
ppetuis eā pconiis declarate. Hanc
enī non solū feīs sed et viris imi
tabilē dedit: qui castitatis eius re
munerator virtutē talē tribuit.

synodus est ... ma

ut inuictū ab omnibz hoībz vincat:
insupabilē superaret. Explicit
plogus. Incipit liber iudith. I.

Arphaxat itaqz
rex medorū sub
iugauerat mul
tas gentes īpe
rio suo: et ipse
edificauit ciui
tatē potentissimā quā appellauit
egbathanis. Ex lapidibz quadra
tis et sectis fecit muros ei9. in al
titudīe cubitorū septuaginta: et ī
latitu- dine cubitoz triginta.
Turres vero ei9 posuit in altitu
dinē cubitorū centū. Per quadrū
vo eorū: latus vtrūqz vicenorū
pedū spacio tendebat. Posuit qz
portas eius in altitudīe turriū:
et gloriabatur quasi potēs īpo
tencia exercitus sui: et in glā
quadrigarū suarū. Anno igit̄
duodecimo regni sui nabugodo
nosor rex assirioz qui regnabat
in niniue ciuitate magna pug
nauit contra arphaxat: et obti
nuit eū in campo magno q̄ ap
pellat̄ ragau circa eufraten et ti
grin et iadasan in cāpo erioch
regis elicor. Tūc exaltatū est reg
nū nabugodonosor: et cor eius
eleuatū est. Et misit ad oēs qui
hītabant in cilicia et damasco et
libano: et ad gentes que sūt in

carmelo et cedar et inhabitātes
galileā in campo magno heſdre
lon: et ad oēs qui erant in ſa
maria et trāſflumē iordanen uſ
qꝫ iheruſalem: et oēm terrā ieſſe
quouſqꝫ ꝑueniat ad mōtes ethiopie.
Ad hos oēs miſit nūcios nabugo
donoſor rex aſſiriorū. Qui omnes
uno aīo contradixerūt: et remiſert
eos vacuos. ac ſine honore abie
cerūt. Tūc indignatus nabugo
donoſor rex ad oēm terrā illā: iu
rauit ꝑ regnū et thronū ſuū qđ de
fenderet ſe de oībꝫ. ij
Anno tercíodecío nabugodo
noſor regis uiceſima et ſcđa
die pmi menſis: factū eſt verbū ī
domo nabugodonoſor regis aſſiri
orꝫ ut defenderet ſe. Vocauitqꝫ
oēs maiores oēſqꝫ duces bellato
res ſuos: et habuit cū eis miſteriū
conſilij ſui. Dixitqꝫ cogitacionē
ſuā in eo eſſe: ut oēm terrā ſuo
ſubiugaret īperio. Qđ dicū cū pla
cuiſſet oībꝫ: vocauit nabugodo
noſor rex holofernē principē mi
licie ſue: et dixit ei. Egredere ad
omē regnū occidentis: et contᵃ eos
ꝑcipue qui cōtempſerūt īperiū meū
Nō parcet oculus meꝰ ulli regno:
oēm qꝫ vrbē munitā ſubiugabis
michi. Tūc holofernes vocauit
duces et magiſtratus virtutis aſ
ſiriorꝫ: et dinumerauit viros ī expe

dicioē ſicut ꝑcepit ei rex centū
viginti milia peditū pugnato
rū: et equites ſagittarios duode
cim milia. Oēm qꝫ expedicionē
ſuā fecit preire. in multitudīe īnumera
biliū camelorū: cū hijs que exer
citibꝫ ſufficerēt copioſe. Boū quoqꝫ
armenta greges qꝫ ouiū: quorꝫ
nō erat nūs. Frumentū ex omni
ſiria in tranſitu ſuo parari conſti
tuit. Aurū v°o et argentū de domo
regis aſſūpſit multū nimis. Et ꝑ
fectus eſt ipe et oīs exercitus. cū qua
drigis et equitibꝫ et ſagittarijs: qui
cooperuerūt faciē terre ſicut locuſ
te. Cūqꝫ ptranſiſſet fines aſſiriorꝫ:
venit ad montes magnos ange q̊
ſūt a ſiniſtro cilicie. Aſcendit qꝫ
oīa caſtella eorꝫ: et obtinuit oēm
municionē. Effregit autē ciui
tatē opinatiſſimā melothi: pre
dauit qꝫ omēs filios tharſis et filios
iſrl' qui erant contra faciē deſerti.
et ad auſtrū terre celeon. Et tran
ſijt eufraten et venit ad meſopo
tamiā: et fregit omēs ciuitates ex
celſas. que erāt ibi a torrente ma
bre. uſquequo ꝑueniat ad mare.
Et occupauit terminos eiꝰ: a ci
cia uſqꝫ ad fines iaphet qui ſunt
ad auſtrū. Adduxit qꝫ omēs filios
madian ac predauit oēm locuple
tacionē eorū: omēs qꝫ reſiſtentes ſi
bi occidit in ore gladij. Et poſt

hec descendit in campos damasci
in diebus messis. et succendit omnia
sata: omnesque arbores ac vineas
fecit incidi. Et cecidit timor illius
super omnes inhabitantes terram. iij.

Tunc miserunt legatos suos uni
versarum urbium et provinciarum
reges ac principes: sirie scilicet.
mesopotamie. et sirie sobal et li
bie atque cilicie. Qui venientes ad
holofernem dixerunt. Desinat indig
natio tua circa nos. Melius est enim
ut viventes serviamus nabuchodo
nosor regi magno. et subditi simus
tibi: quam morientes cum interitu nostro
ipsi servitutis nostre dampna patiamur.
Omnis civitas nostra omnisque possessio.
omnes colles . . . et montes et
campi. armenta boum. greges ovium
caprarumque equorumque. camelorumque: et
universe facultates nostre atque fami
lie in conspectu tuo sunt. Sint omnia
sub lege tua: nos etiam et filii nostri
servi tui sumus. Veni nobis pacifi
cus dominus: et utere servitio nostro sicut
placuerit tibi. Tunc descendit de mon
tibus cum equitibus in virtute magna:
et obtinuit omnem civitatem. et omnem
inhabitantem terram. De universis autem
urbibus assumpsit sibi auxiliarios
viros fortes: et electos ad bellum.
Tantusque metus provinciis illis incu
buit: ut universarum habitatores
urbium. principes et honorati simul
cum populis exirent in obviam venien
ti: excipientes eum cum coronis et lam
padibus ducentes choros in tibiis
et timpanis. Nec tamen ista facien
tes: ferocitatem eius pectoris mitiga
re potuerunt. Nam et civitates eorum
destruxit: et lucos eorum excidit. Pre
ceperat enim illi nabugodonosor
rex. ut omnes deos terre exterminaret:
videlicet ut ipse solus diceretur deus
ab hyis nationibus que potuissent holo
fernis potentia subiugari. Pertran
siens autem siriam sobal et omnem a
pamiam et omnem mesopotamiam: venit
ad ydumeos in terra gabaa. Ac
cepitque civitates eorum: et sedit ibi
per triginta dies: in quibus diebus ad
unari precepit universum exercitum
virtutis sue. iiij

Tunc audientes hec filii israhel
qui habitabant terram iude:
timuerunt valde a facie eius. Tre
mor etiam et horror invasit sensus
eorum: ne hoc faceret ihulin et tem
plo domini. quod fecerat ceteris civitati
bus et templis earum. Et miserunt in
omnem samariam per circuitum usque ieri
cho. et preoccupaverunt omnes verti
ces montium: et muris circumdede
runt vicos suos: et congregaverunt
frumenta in preparatione pugne.
Sacerdos etiam eliachim scripsit ad
universos qui erant contra hesdrelon.
que est contra faciem campi mag

ni iuxta dothaim. et vniuerſis
p quos tranſitus eſſe poterat: vt
obtinerēt aſcenſus mōtiū p quos
via eſſe poterat ad iheru: vt illic
cuſtodirent ubi anguſtū iter eſſe po
terat inter mōtes. Et fecerūt filij
iſrl': ſcdm qd cōſtituerat eis ſacer
dos dn̄i heliachim. Et clamauit
oīs pplš ad dn̄m inſtancia mag
na: et humiliauerūt aīas ſuas in ie
iuniis ipſi et mulieres illorū. Et ī
duerūt ſe ſacerdotes ciliciis: et ī
fantes pſtrauerūt ſe cont̄ faciē te
pli dn̄i: et altare dn̄i operuerūt
cilicio. Et clamauerūt ad dn̄m deū
iſrl' vnanimiter. ne darent in pre
dam infantes eorū. et uxores eo
rū in diuiſionē: et ciuitates eorꝫ
in exterminiū: et ſcā eorꝫ in pollu
cionē. Tūc eliachim ſacerdos dn̄i
magnus circuiuit oēm iſrl': allo
cutus qꝫ eſt eos dicēs. Scitote
qm̄ exaudiuit dn̄s p̄ces vr̄as:
ſi manētes pmanſeritis in ieiu
niis et oracoīb; ī cōſpcū dn̄i. Me
mores eſtote moyſi ſerui dn̄i: q
amalech confidentē in v̄tute ſua
et ī potencia ſua et in exercitu
ſuo. et in clipeis ſuis. et ī curribꝫ
ſuis. et in equitib; ſuis nō in fer
ro pugnādo ſed p̄cib; ſcīs orā
do deiecit. Sic erūt vniūſi hoſ
tes iſrl': ſi pſeuerauerītis ī hoc
ope qd̄ cepiſtis. Ad hac igitur

exhortacionē eiꝰ deprecantes dn̄m
pmanebāt in conſpcū dn̄i: ita ut
eciā hij qui holocauſta dn̄o offe
rebant p̄ īcinctis ciliciis offerrent
ſacrificia dn̄o: et erat cinis ſup
capita eorū. Et ex toto corde ſuo
oēs orabāt deū: ut viſitaret po
pulū ſuū iſrahel. .V.

Nunciatū qꝫ eſt holoferni p̄n
cipi milicie aſſirioꝝ. qd filij
iſrl' p̄parallent ſe ad reſiſtendū.
ac mōtiū itinera concluſiſſent: et
furore nimio exarſit iracundia
magna. Vocauit qꝫ oēs principes
moab et duces filioꝝ āmon: et
dixit eis. Dicite michi qs ſit pplš
iſte qui montana obſidet: aut
que et quales et q̄nte ſint ciuita
tes eoꝝ: que eciā ſit virtus eorū.
aut que ſit multitudo eoꝝ. vel qs
rex milicie eoꝝ. Quare p̄e oīb;
qui habitat in oriente iſti cōtēp
ſerūt et nō exierūt obuiā nobis.
ut ſuſciperēt nos cū pace: Tūc
achior dux oīm filiorū āmon
rūdēs ait. Si digneris audire
dn̄e mi. dicā veritatē in cōſpcū
tuo de pplō iſto qui in mōtanis
habitat: et nō egredietᵉ v̄bū fal
ſū ex ore meo. Pplš iſte ex pge
nie caldeorū eſt. Hic primū ī me
ſopotamia habitauit: qm̄ nolue
rūt ſequi deos patrū ſuoꝝ q erāt
in terra caldeoꝝ. Deſerentes itaqꝫ

cerimonias patrum suorum. qui in mul-
titudine deorum erant. unum deum celi
coluerunt: qui et precepit eis ut ex-
irent inde et habitarent in charran.
Cumque operuisset omnem terram
fames: descenderunt in egiptum.
Illicque per quadringentos annos
sic multiplicati sunt: ut dinumerari
eorum non posset exercitus. Cumque
gravasset eos rex egipti. atque
in edificationibus urbium suarum in lu-
to et latere subiugasset eos.
clamaverunt ad deum suum: et percus-
sit totam terram egipti plagis va-
riis. Cumque eiecissent eos a se egip-
tii. et cessaret plaga ab eis. et
iterum vellent eos capere et ad suum
servicium revocare. fugientibus
hiis deus celi mare aperuit. ita
ut hinc inde aque quasi murus
solidarentur: et isti pede sicco fun-
dum maris perambulando transi-
rent. In quo loco dum innumerabilis
exercitus egiptiorum eos persequeretur:
ita aquis coopertus est. ut non
remaneret vel unus qui factum
posteris nunciaret. Egressis
etiam mare rubrum. deserta syna
montis occurrerunt. in quibus num-
quam habitare homo potuit: vel filius
hominis requievit. Illic fontes ama-
ri obdulcati sunt eis ad bibendum:
et per annos quadraginta annonam
de celo consecuti sunt. Ubicumque in-
gressi sunt: sine arcu et sagitta
et absque scuto et gladio deus eo-
rum pro eis pugnavit et vicit.
Et non fuit qui insultaret populo
isti: nisi quando recessit a cultura
domini dei sui. Quocienscumque autem pre-
ter ipsum deum suum alterum coluerunt:
dati sunt in predam et in gladium
et in obprobrium. Quocienscumque
autem penituerunt se recessisse a cul-
tura dei sui: dedit eis deus celi vir-
tutem resistendi. Denique chananeum
regem et iebuseum. et phereseum et
hetheum et eveum et amorreum. et omnes
potentes in esebon prostraverunt: et
terras eorum et civitates eorum ipsi
possederunt. Et usque dum non peccarent
in conspectu dei sui: erant cum illis
bona. Deus enim illorum odit iniqui-
tatem. Nam et ante hos annos cum re-
cessissent a via quam dederat illis
deus ut ambularent in ea: exter-
minati sunt preliis. multis nacio-
nibus: et plurimi eorum captivi ab-
ducti sunt in terram non suam. Nuper ergo
reversi ad dominum deum suum ex dispersio-
ne qua dispersi fuerant adunati sunt.
et ascenderunt montana hec omnia. et
iterum possident ierusalem ubi sunt sancta
eorum. Nunc ergo mi domine perquire
si est aliqua iniquitas eorum in conspectu
dei eorum: et ascendamus ad illos quoniam
tradens tradet illos deus eorum tibi:
et subiugati erunt sub iugo potencie

tue. Si autē nō est offensio ppli
hui⁹ corā deo suo nō poterim⁹ re
sistere illis : quā deus eorū defen
det illos : et erim⁹ in obprobriū
vniuerse terre. Et factū est cū ces
sasset loqui achior v̄ba hec. irati
sūt oēs magnates holofernis : et
cogitabāt interficē eū dicentes ad
alterutrū. Quis iste est qui filios
isrl̄ posse dicat resistē regi nabu
chodonosor et exercitib; ei⁹ : hoīes
īermes et sine v̄tute et sine peritia
artis pugne. Vt ergo cognoscat
achior qm̄ fallit nos ascēdem⁹ in
montana : et cū capti fuerīt pote
tes eorū. tūc cū eisdē gladio trāsuer
berabit' : ut sciat oīs gens qm̄ na
buchodonosor de⁹ terre est. et p̄ter
ipm̄ ali⁹ nō est. vi

Factū est autē cū cessasset lo
qui : indignatus holofernes
vehementer dixit ad achior. Quī p
phetasti nobis dicēs. q gēs isrl̄
defendat a deo suo : ut ostēdā tibi
quia nō est de⁹ nisi nabuchodono
sor cū ꝑcusserim⁹ eos oēs sicut
hoīem vnū. tūc et ipse cū illis assi
riorū gladio interibis : et oīs isrl̄
tecū ꝑditiōe dispereet : et ꝓbabis
qm̄ nabuchodonosor dominus sit
vniuerse terre. Tūc ꝗ gladi⁹ mee
milicie transiet ꝑ latera tua : et
confixus cades inter vulneratos
isrl̄ : et nō respirabis vltra do
nec extermineris cū illis. Porro
autē si ꝓphetiā tuā verā existimas.
nō concidat vultus tuus : et pallor
qui faciē tuā obtinuit abscedat a
te : si verba mea hec putas impleri
nō posse. Vt autē noueris q̄a sil'
cū illis hec experieris : ecce ex hac
hora illorū ppl'o sociaberis : et dū
dignas gladij mei penas exceperīt.
ipe simil' vlciōni subiacebis. Tūc
holofernes p̄cepit seruis suis vt
cōprehenderēt achior et ducerēt eū
in bethuliā : et traderēt eū ī manus
filiorū isrl̄. Et accipiētes eū serui
holofernis : pfecti sūt ꝑ campestria.
Sed cū appropinquassent ad mōta
na : exierūt contra eos fundibalarij
Illi autē diuertētes a [hole] latere
mōtis ligauerūt achior ad arborē
manib; et pedib; : et sic victū de res
tib; dimiserūt eū : et reuersi sūt ad
dn̄m suū. Porro filij isrl̄ descendē
tes de bethulia : venerūt ad eū. Quē
soluētes duxerūt ad bethuliā : atq;
ī medio ppli illū statuētes ꝑcūcta
ti sūt q̄d rerū esset q̄ illū victū assi
rij reliquissent. In dieb; illis erāt
illic p̄ncipes ozias filius micha de
tribu simeon : et carmi qui et go
thoniel. In medio itaq; seniorū
et in conspectu oīm. achior
dixit oīa que locut⁹ ipe fuerat
ab holoferne īterrogatus : et q̄li
ter ppl's holofernis voluisset ꝑt

hoc v̄bū eū inficere. et que ad
modū ipſe holofernes irat⁹ iuſ
ſerit eū iſrahelitis hac de cauſa tra
di: ut dū vinceret filios iſrl' tūc
et ipm̄ achior diuerſis iubeat
ſuppliciis interire: ꝓpter hoc qḋ
dixiſſet de⁹ celi defenſor eorū eſt.
Cūqꝫ vniuſa achior expoſuiſſet:
oīs pp̄ls cecidit in facie adorantes
et comuni lamentacōe et fletu
vnanimes p̄ces ſuas dn̄o effuderūt
dicentes. Dn̄e deus celi et terre i
tuere ſupbiā illorū et reſpice ad
nr̄am humilitatē. et faciē tuorū
ſcōrū attende: et oſtende qm̄ nō de
linq̄s p̄ſumentes de te: et p̄ſu
mentes de ſe et de ſua virtute glo
riātes humilias. Finito itaqꝫ
fletu et ꝑ totū diē ꝑ oracōne
cōpleta: conſolati ſūt achior di
centes. Deus patrū nr̄oꝝ cui⁹ tu
v̄tutē p̄dicaſti. ipſe tibi hanc da
bit viciſſitudinē: ut eoꝝ magis
tu interitū videas. Cū v̄o dn̄s
de⁹ nr̄ dederit hanc libertatē ſer
uis ſuis: ſit et tecū de⁹ in medi
o nr̄i: ſicut placuerit tibi. ita
cū oībꝫ tuis conuerſeris. Tūc o
zias finito cōſilio ſuſcepit eū
in domū ſuā. et fecit cenā mag
nā: et vocatis oībꝫ p̄ſbiteris
ſimul expleto ieiunio refecerūt.
Poſtea vero conuocat⁹ oīs pp̄ls
ꝑ totā noctē intra eccliam ora
uerūt: petētes auxiliū a deo iſrl'.
Holofernes autē altera vij
die p̄cepit exercitibꝫ ſuis: ut
aſcenderet cont̄ bethuliā. Erāt
autē pedites bellatorū centū vi
ginti milia. et equites viginti duo
milia: p̄ter p̄paraciones viroꝝ
illoꝝ quos occupauerāt captiui
tas. et abducti fuerāt de ꝓuinciis
et urbibꝫ vniuerſe iuuentutis. Oēs
pit' ꝑauerūt ſe ad pugnā contra
filios iſrl': et venerūt ꝑ crepidinē
mōtis uſqꝫ ad apicē qui reſpicit
dothaim a loco qui dicit' belma
uſqꝫ ad celmo qui eſt cont̄ heſdre
lon. Filij autē iſrl' ut viderūt mul
titudinē illorū. proſtrauerūt ſe ſup
terrā mittentes cinerē ſup capi
ta ſua. vnanimes orātes ut de⁹
iſrl' miām ſuā oſtenderet ſup pp̄lm
ſuū. Et aſſumentes arma ſua
bellica ſederūt ꝑ loca que anguſti
itineris tramitē dirigūt īter mō
tuoſa: et erāt cuſtodientes ea to
ta die et nocte. Porro holofernes
dū circuit ꝑ gyrū: reperit qḋ
fons qui influebat aqductū il
loꝝ a parte auſtrali ext' ciuita
tē dirigēt: incidi p̄cepit aque
ductū eoꝝ. Erāt tamē nō lon
ge a muris fontes: ex quibꝫ fur
tim videbant' haurire aquā
ad refocillandū pocius
q̄ ad potandū. Sed filij ammō

et moab acceſſerūt ad holofernē
dicētes. Filij iſrl' nō in lancea nec
in ſagitta confidūt: ſed montes
defendūt illos: et muniūt illos
colles in p̄cipicio conſtituti. Vt
ergo ſine congreſſiōe pugne poſ
ſis ſuperare eos pone cuſtodes fō
tiū ut nō hauriat ex eis: et ſine
gladio interficies eos: vel certe fati
gati tradent ciuitatē ſuā. quā
putāt mōtib; ſuppoſitā ſupa
ri nō poſſe. Et placuerūt verba
hec corā holoferne et corā omīb;
ſatellitib; eius: et conſtituit per
gyrū centenarios p ſingulos fontes
Cūq; iſta cuſtodia p dies viginti
fuiſſet expleta: defecerūt ciſterne et
collectiones aquarū oīb; īhabitā
tib; in bethulia: ita ut nō eſſet
intra ciuitatē unde ſaciarent' vel
una die: qm̄ ad menſurā dabat'
ꝑplis aqua cotidie. Tūc ad oziā
congregati omēs viri femīe ꝙ iuue
nes et puuli: ſil' oēs una voce dix
erūt. Iudicet de' inter nos et te.
qm̄ feciſti in nos mala nolentes
loqui pacifice cū aſſirijs: et ꝓpt
hoc vendidit nos de' in manib;
eoꝝ: et ideo nō eſt qui adiuuet.
cū proſternam̄ ante oculos eoꝝ in
ſiti et ꝑdicione magna. Et nūc
congregate uniuſos qui ī ciuita
te ſūt: ut ſponte nos tradam'
oēs ꝑpli holoferni. Meli' eſt enī
ut captiui benedicam' dūm viuē
tes q̄ moriam̄: et ſim' obpbriū
omī carni: cū videam' vxores
nrās et infantes nrōs mori ante
oculos noſtros. Conteſtamur
hodie celū et terrā et deū patrū noſ
troꝝ qui vlciſcat' nos ſcd̄m pcc̄a
nrā ut iā tradatis ciuitatē in ma
nu milicie holofernis: et ſit finis
nr̄ breuis in ore gladij qui longi
or efficiat' in ariditate ſitis. Et cū
hec dixiſſet factus eſt fletus et ulu
latus magn' in eccl̄ia magna oī
b;: et p multas horas una voce cla
mauerūt ad deū dicentes. Pecca
uim' cū patrib; nrīs: iniuſte egim':
iniquitatē fecim'. Tu quia pius es
miſerere nri: aut in tuo flagello
vindica iniquitates nrās: et no
li tradere confitētes te ꝑplō qui ig
norat te: et nō dicat inter gētes
ubi eſt de' eoꝝ. Et cū fatigati
hijs clamorib; et hijs fletib; laſ
ſati ſiluiſſet: exurgēs ozias īfu
ſus lacrimis dixit. Equo aīo eſ
tote frēs: et hos quinq; dies expec
tem' a dn̄o miām. Forſitan enī
indignacionē ſuā abſcidet: et da
bit glām nōi ſuo. Si autē tranſ
actis quinq; dieb; non venerit ad
iutoriū: faciem' hec vba que
locuti eſtis. viij.

Et factū eſt cū audiſſet hec
vba iudith vidua. que erat

ſilia merari filij idox filij ioſeph
filij ozie filij yelai filij iamnor fi
lij gedeon filij raſoym filij achitob
filij melchie filie enan filij natha
nie filij ſalathiel filij ſymeon. fi
lij ruben: et vir eius fuit ma
naſſes. qui mortuus eſt in diebꝫ
meſſis hordiarie. Inſtabat eñ
ſuper alligantes manipulos ĩ cã
po. et venit eſtus ſup caput eius.
et mortuus eſt in bethulia ciui
tate ſua: et ſepultus eſt illic cũ
prĩbꝫ ſuis. Erat autẽ iudith re
licta vidua iã ãnis tribꝫ et men
ſibꝫ ſex: et in ſuperioribꝫ domꝰ ſue
fecat ſibi ſecretũ cubiculũ. in quo
cũ puellis ſuis clauſa morabatᷣ
Et habẽs ſup lũbos ſuos ciliciũ.
ieiunabat omĩbꝫ diebꝫ vite ſue:
pẽter ſabbata et neomenia et feſ
ta domꝰ iſrł. Erat autẽ eleganti
aſpectu nimis. Cui vir ſuus reliq
rat diuicias multas et familiã
copioſã: ac poſſeſſiones armẽ
tis boũ et gregibꝫ oviũ plenas
Et erat hec in omĩbꝫ famoſiſſi
ma. eo qđ timebat dñm valde:
nec erat qui loquereᷣ de illa ver
bũ malũ. Hec itaqꝫ cũ audiſſet
qđ ozias pmiſiſſet qđ tñſacto
qũto die traderet ciuitatẽ: miſit
ad pẽſbiteros chabri et charmin.
Et venerũt ad illã. Et dixit illis
Qđ eſt hoc verbũ in quo conſen

ſit ozias ut tradat ciuitatẽ aſſiri
is. ſi int quĩqꝫ dies nõ venerit vo
bis adiutoriũ? Et qui eſtis vos
qui tẽptatis dñm? Non eſt iſte ſer
mo qui miam pvocet: ſed potius
qui irã excitet et furorẽ accendat.
Poſuiſtis vos tpĩs miſeracõis dñi:
et in arbitriũ vrm diẽ conſtituiſtis
ei. Sed qꝛ paciẽs eſt dñs in hoc ipo
penitẽam et indulgẽtiã eiꝰ lacrimis
poſtulemꝰ. Nõ enĩ quaſi homo
deꝰ ſic cõminabit: neqꝫ ſicut filiꝰ
hoĩs ad iracũdiã inflãmabit. Et
ideo humiliẽmꝰ illi aĩas nrãs. et in
ſpũ cõſtituti humiliato ſervientes illi
dicamꝰ flentes dño. ut ſcdm vo
luntatẽ ſuã ſic faciat nobiſcũ miam
ſuã: ut ſicut cõturbatũ eſt cor nrm
in ſupbia eorũ ita ecíã de nrã hu
militate glorieẽ. qm nõ ſecuti
ſumꝰ pccã prm nroꝝ qui derelĩqrũt
deũ ſuũ adorauerũt deos alienos. p
ſcelere quo dati ſũt in gladiũ et ĩ
rapinã et ĩ cõfuſionẽ ĩimicis ſuis.
Nos autẽ alterũ deũ neſcimꝰ pẽter
ipm. Expectemꝰ humiles conſola
tionẽ eiꝰ: et exquiret ſanguinẽ
nrm de afflictoĩbꝫ inimicorũ nro
rũ. et humiliabit oẽs gentes qcũ
qꝫ inſurgũt cont nos: et faciet
illas ſine honore dñs deꝰ noſter
Et nũc frẽs qm vos qui eſtis
pẽſbiteri in pplõ dei ex vobis pẽ
det aĩa illorũ. ad eloquiũ vrm

corda eorū erigite: ut memores
sint quia temptati sūt pr̄es nr̄i
ut pbarent͛ si colerēt vere deū
suū. Memores esse debent quō pa
ter nr̄ abrahā temptatus est: et
p multas tribulacoēs pbatus
dei amicus effect᷒ est. Sic ysaac
sic iacob sic moyses: oēs qui
placuerūt deo p multas tribula
coēs trāsierēt fideles. Illi autē q̄
temptacoēs nō susceperūt cū timo
re dnī. et paciēciā suā et īpe
riū murmuracoīs sue cōtra
dominū ptulerūt: exterminati
sūt ab exterminatore et a serpē
tibȝ perierūt. Et nos ergo nō ul
ciscamī nos p hys que patimū͛
sed reputantes peccātis nr̄is hec ipā
minora esse supplicia: flagella
dnī q̄si serui qui corripimur ad
emendacionē nō ad pdicionem
nr̄am euenisse credam᷒. Et dixe
rūt illi ozias et p̄sbiteri. Om̄a
que locuta es vera sūt: et nō est
in sermonibȝ tuis ulla rephensio
Nūc ergo ora p nobis: qm̄
mulier scā es et times dnm̄.
Et dixit illis iudith. Sicut qd̄
loqui potui dei esse cognoscatis͛
ita qd̄ facere disposui pbate si
ex deo est: et orate ut firmū fa
ciat consiliū meū deus. Stabitis
vos ad portā nocte ista. et ego
exeam cū abra mea: et orate ut
sicut dixistis in dieb̄ȝ q̄ncȝ respi
ciat dn̄s ppłm suū isrl̄. Vos au
tē nolo ut scrutemī actū meū:
et usqȝ dū renūciem vobis nich
il aliud fiat nisi orō p me ad
dnm̄ deū nr̄m. Et dixit ad eā
ozias p̄nceps iude. Vade in pa
ce: et dn̄s sit tecū in vlcione in
imicorū nr̄orū. Et reuertentes
abierūt. ix

Quibȝ ascendentibȝ iudith
ingressa est oratoriū suū͛
et induens se cilicio posuit ci
nerē sup caput suū: et psterṅ
nēs se dn̄o clamauit ad dnm̄
dicens. Dn̄e de᷒ p̄ris mei syme
on qui dedisti illi gladiū in de
fensionē alienigenarū. q̄ vio
latores extiterūt in coinq̄na
tione sua et denudauerūt femur
virginis in confusionē. et dedisti
mulieres eoꝝ in predā. et filias
eorū in captiuitatē. et oēm pre
dā in diuisionē seruis tuis qui
zelauerūt zelū tuū: subueni q̄
so te dn̄e de᷒ me᷒ michi vidue.
Tu enī fecisti priora͛ et illa p᷒
illa cogitasti: et hoc factū ē qd̄ ipē
voluisti. Oēs enī vie tue pate
sūt: et tua iudicia ī puidēcia
tua posuisti. Respice castra as
siriorū nūc: sicut tūc castra egip
ciorū vidē dignatus es. qū post
seruos tuos armati currebāt

confidentes in quadrigis et in equitatu suo et in multitudine bellatorum. Sed aspexisti super castra eorum: et tenebre fatigauerunt eos. Tenuit pedes eorum abissus: et aque operuerunt eos. Sic fiant et isti domine qui confidunt in multitudine sua et in curribus suis et in contis et in sagittis suis. et lanceis suis gloriantur: et nesciunt quia tu ipse es deus noster qui conteris bella ab initio: et dominus nomen est tibi. Erige brachium sicut ab initio: et allide virtutem eorum in virtute tua. Cadat virtus eorum in iracundia tua: qui promittunt se violare sancta tua. et polluere tabernaculum nominis tui. et deicere gladio suo cornu altaris tui. Fac domine: ut gladio proprio eius superbia amputetur. Capiatur laqueo oculorum suorum in me: et percuties eum ex labiis caritatis mee. Da michi in animo constantiam ut contempnam illum: et virtutem ut evertam illum. Erit enim memoriale nominis tui: cum manus femine deiecerit eum. Non enim in multitudine est virtus tua domine. neque in equorum viribus voluntas tua est: nec superbi ab initio placuerunt tibi: sed humilium et mansuetorum tibi semper placuit deprecatio. Deus celorum creator aquarum et dominus totius creature: exaudi me miseram deprecantem. et de tua misericordia presumentem.

Memento domine testamenti tui et da verbum in ore meo. et in corde meo consilium corrobora: ut domus tua in tua sanctificatione permaneat: et omnes gentes agnoscant quia tu es deus. et non est alius preter te. .x.

Factum est autem cum cessasset clamare ad dominum: surrexit de loco in quo iacebat prostrata domino: vocavitque abram suam. Et descendens in domum suam abstulit a se cilicium et exuit se vestimentis viduitatis sue: et lavit corpus suum: et unxit se myrro optimo. Et discriminavit crinem capitis sui: et imposuit mitram super caput suum: et induit se vestimentis iocunditatis sue. Induitque sandalia pedibus suis: assumpsitque dextraliola et lilia et inaures et anulos: et omnibus ornamentis suis ornavit se. Cui etiam dominus contulit splendorem: quoniam omnis ista compositio non ex libidine sed ex virtute pendebat. Et ideo dominus hanc in illam pulchritudinem ampliavit: ut incomparabili decore omnium oculis appareret. Imposuit itaque abre sue ascopam vini et vas olei. et polentam et lapates et panes et caseum: et profecta est. Cum venisset ad portas civitatis: invenerunt expectantem oziam et presbiteros civitatis. Qui cum

vidiſſent eā ⁊ ſtupentes mirati
ſūt nimis pulchritudinē eiꝰ.
nichil tn̄ īterrogantes eā dimi
ſerūt tranſire dicentes. Deus pa
trū nroꝝ det tibi graciā. et om̄e
conſiliū cordis tui ſua v̄tute cor
roboret ⁊ et glorietꝰ ſup te ihrlm:
et ſit nomē tuū in nūo ſcōꝝ et
iuſtoꝝ. Et dixerūt hij qui illic
erāt om̄s vna voce: fiat fiat. Iu
dith vero orans dn̄m: tranſiuit
portas ipā et abra eiꝰ. Factū eſt
autē cū deſcenderet montē circa
ortū diei ⁊ occurrerūt ei explorato
res aſſirioꝝ: et tenuerūt eā dicē
tes. Unde venis ⁊ aut quo vadis.
Que reſpondit. Filia ſū hebreoꝝ
ideo ego fugi a facie coꝝ ⁊ quī
futurū agnoui qd̄ daret̄ vobis ī dep
dacionē: p eo q contēpnentes vos no
luerūt vltro tradere ſeipos. ut īueni
rent miām in cōſpcū vro. Hac de
cauſa cogitaui mecū dicēs. Vadam
ad faciē pricipis holofernis ut īdicē
illi ſecreta illoꝝ ⁊ oſtēdā illi quo ad
itu poſſit obtinere eos: ita ut nō ca
dat vir vnꝰ de exercitu eiꝰ. Et cū au
diſſent viri illi verba eius conſidera
bant faciem eiꝰ ⁊ et erat in oculis
coꝝ ſtupor: quī mirabant̄ pulchri
tudinē eiꝰ nimis. Et dixerūt ad eā.
Conſeruaſti aīaꝫ tuā: eo q tale
repperiſti conſiliū ut deſcendēs ad
dn̄m nr̄m. Hoc autē ſcias. quī cū
ſteteris in conſpcū eiꝰ bene tibi fa
ciet: et eris gratiſſima in corde eiꝰ.
Duxerūt qꝫ illā ad tabernaculū
holofernis: nūciantes eā. Cūqꝫ in
traſſet ante faciē eiꝰ: ſtatī captus
eſt in ſuis oculis holofernes. Dixe
rūt qꝫ ad eū ſatellites eiꝰ. Quis cō
tēpnit pplm̄ hebreoꝝ. qui tā decoras
mulieres habent ⁊ ut nō p hijs
merito contra eos pugnare debe
amꝰ. Uidens itaqꝫ holofernē iudith
ſedentē in conopeo qd̄ erat ex pur
pura et auro et ſmaragdo et la
pidibꝫ p̄ciosis intextū ⁊ et cū in fa
cie eiꝰ intendiſſet: adorauit eū p
ſternēs ſe ſup terrā. Et leuauerūt
illā ſerui holofernis iubente do
mino ſuo. xi.

Tunc holofernes dixit ei. Equo
aīo eſto et noli pauere in corde
tuo: quī ego nūqꝫ nocui viro. qui
voluit ſeruire nabugodonoſor
regi. Pplꝰ autē tuus ſi non con
tēpſiſſet me: nō leuaſſē lanceā
meā ſup illū. Nūc autē dic michi
qua ex cauſa receſſiſti ab illis: et
placuit tibi ut venires ad nos.
Et dixit iudith. Sume verba an
cille tue ⁊ quī ſi ſecutus fuis v̄ba
ancille tue: pfectam rē faciet dn̄s
tecū. Uiuit eū nabuchodonoſor
rex terre. et viuit virtꝰ eius que
eſt in te ad correpcionē oīm aīarū
errancium ⁊ quī nō ſolū hoīes ſer

uiuent illi ꝑ te: ſed et beſtie agri ob
temperāt illi. Nūciat̄ eṇ̄ induſ
tria animi tui in vniuīſis gentibꝫ:
et indicatū eſt omū ſclō. quā tu ſo
lus bonus et potens es in omni
regno eiꝰ: et diſciplina tua omībꝫ
puīcijs predicat̄. Nec hoc latet
qđ locutus eſt achior: nec illud ig
norat̄ qđ ei iuſſeris euenire. Con
ſtat enī deū nrm̄ ſic pctīs offenſū:
ut mandauerit ꝑ ꝓphetas ſuos ad
ꝑplm̄. qꝛ tradat eū ꝑ pctīs ſuis.
Et qm̄ ſciūt ſe offendiſſe deū ſuū
filij iſrl̄: tremor tuus ſup ipos eſt.
Inſup etiā fames inuaſit eos: et
ab ariditate aque iam inter mor
tuos cōputant̄. Deniqꝫ hoc ordi
nāt ut interficiāt pecora ſua: ⁊ ſā
guinē eoꝝ bibant. Et ſancta do
mini ſui que ꝑcepit deus nō cōtin
gi in frumento vino et oleo hec co
gitauerūt impēdē: et volūt cōſu
mere que nec manibꝫ deberent cōtī
gere. Ergo qm̄ hec faciūt: certū eſt
qꝛ in ꝑdicionē dabūt̄. Qđ ego an
cilla tua cognoſcēs fugi ab illis:
et miſit me dn̄s hec ipſa nūciare ti
bi. Ego enī ancilla tua deū colo:
etiā nūc apud te. Et exiet ancilla
tua et orabit deū: et dicet michi
qn̄do eis reddat pctīn ſuū. et ve
niens nūciabo tibi: ita ut ego
adducā te ꝑ mediū ihr̄lm: et ha
bebis omē ꝑplm iſrl̄. ſicut oues

quibꝫ nō eſt paſtor: et nō latrabit
vel vnus contra te: qm̄ hec michi
dicta ſūt ꝑ ꝓuidenciā dei. Et qm̄
iratus eſt illis deus: hoc ipſa miſſa
ſū nūciare tibi. Placuerūt autē oīa
v̄ba hec corā holoferne et corā pu
eris eius: et mirabant̄ ad ſapiēciā
eiꝰ. Et dicebāt alter ad alterū. Nō
eſt talis mulier ſup terrā: in aſpc̄u
in pulchritudīe. et in ſenſu verboꝝ.
Et dixit ad illā holofernes. Bene
fecit deus qui miſit te ante ꝑplm:
ut des illū tu in manibꝫ nr̄is. Et
qm̄ bona eſt ꝓmiſſio tua: ſi fecerit
michi hoc deus tuus. erit et meꝰ
deꝰ: et tu in domo nabugodonoſor
magna eris: et nomē tuū noīa
bit̄ in vniūſa terra. xij.

Tūc iuſſit eā introire ubi
repoſiti erāt theſauri eiꝰ:
et iuſſit illic manere eā: et conſti
tuit qđ daret̄ illi de cōuiuio ſuo.
Cui rn̄dit iudith et dixit. Nunc
non potero manducare ex hijs
que michi precipis tribui: ne ve
niat ſup me offenſio. Ex hijs au
tē que michi detuli manducabo.
Cui holofernes ait. Si defecerint
tibi iſta que tecū detuliſti: qđ facie
mꝰ tibi? Et dixit iudith. Viuit
aīa tua dn̄e meꝰ: qm̄ nō expen
det hec oīa ancilla tua. donec faci
at deus in manu mea hec que co
gitaui. Et induxerūt eā ſerui eiꝰ

in tabernaculū quo preceperat.
Et pecijt dū introiret: ut daret ei
copia nocte et ante lucē egrediendi
foras ad oronē et deprecandi dūm.
Et pcepit cubiculariis suis: ut sicut
placeret illi exiret et introiret ad
adorandū deū suū p triduū. Et exi
bat noctib; in valle bethulie: et
baptizabat se in fontē aque. Et
ut ascendebat orabat dūm deū isrl:
ut dirigeret viā eius ad liberacionē
ppli sui. Et introiens munda mane
bat in tabernaculo: usq; dū ac
ciperet escā suā in vesperū. Et fac
tū est qrto die holofernes fecit ce
nā servis suis: et dixit ad vagao
eunuchū. Vade et suade hebreā il
lā ut sponte consentiat habitare
mecū. Fedū est enī apud assirios.
si fēīa irrideat virū: agendo ut i
munis transeat ab eo. Tūc intro
iuit vagao ad iudith: et dixit.
Nō vereat bona puella introire
ad dūm meū: ut honorificet an
te faciē eius: et manducet cū eo.
et bibat vinū in iocunditate. Cui
iudith rndit. Que ego sū ut con
tradicā dūo meo? Omne qd erit
ante oculos eius bonū et optimū
faciā. Quicqd autē illi placuerit:
hoc michi erit optimū oib;
dieb; vite mee. Et surrexit et or
navit se vestimento suo: et ingres
sa stetit ante faciem eius. Cor

autē holofernis concussū erat.
Erat enī ardens in concupiscencia
eius. Et dixit ad eā holofernes.
Bibe nūc et accube in iocunditate:
qm gracia invenisti corā me. Et
dixit iudith. Bibā dne: qm mag
nificata est aīa mea hodie pre
omnib; dieb; meis. Et accepit et
manducavit et bibit corā ipso:
ea que paraverat illi ancilla eius.
Et iocundus factus est holofernes
ad illā: bibitq; multū nimis.
qntū nūqm biberat i vita sua. xiii
Ut autē sero factū est: festina
verūt servi illius ad hospi
cia sua. Et conclusit vagao osti
a cubiculi: et abijt. Erāt autē
oēs fatigati a vino. Eratq; iu
dith sola in cubiculo. Porro ho
lofernes iacebat in lecto: nimia
ebrietate sopitus. Dixitq; iudith
puelle sue: ut staret foras ante
cubiculū et observaret. Stetit
q; iudith ante lectū orās cū la
crimis: et labiorū motu i silē
cio dicēs. Confirma me dne
deus isrl: et respice in hac hora
ad opa manuū mearū: ut
sicut pmisisti ierlm civitatē
tuā erigas: et hoc qd credēs
p te posse fieri cogitavi pficī
am. Et cū hec dixisset acces
sit ad columpnā que erat ad
caput lectuli eius: et pugionē

eius qui in eo ligatus pendebat
exsoluit. Cumque euaginasset illum:
apprehendit comam capitis eius et
ait. Confirma me domine deus israel
in hac hora. Et percussit bis in cer
uicem eius: et abscidit caput eius.
Et abstulit conopeum eius a colum
nis: et euoluit corpus eius truncum
Et post pusillum exiuit: et tradi
dit caput holofernis ancille sue:
et iussit ut mitteret illud in peram
suam. Et exierunt due secundum consue
tudinem suam quasi ad orationem:
et transierunt castra. Et girantes
vallem: venerunt ad portam ciuita
tis. Et dixit iudith alonge custo
dibus murorum. Aperite portas: quoniam
nobiscum est deus qui fecit virtutem in
israel. Et factum est cum audissent viri
vocem eius vocauerunt presbiteros
ciuitatis. Et concurrerunt ad eam
omnes a minimo usque ad maxi
mum: quoniam sperauerunt eam iam non
esse venturam. Et accendentes lumi
naria: congirauerunt circa eam vniuersi.
Illa autem ascendens in eminentio
rem locum: iussit fieri silentium. Cum
que omnes tacuissent: dixit iudith. Lau
date dominum deum nostrum. qui non dese
ruit sperantes in se. et in me an
cillam suam adimpleuit misericordiam suam
quam promisit domui israel: et interfe
cit in manu mea hostem populi sui
in hac nocte. Et proferens de pera
caput holofernis: ostendit il
lis dicens. Ecce caput holofernis
principis milicie assiriorum: et ecce co
nopeum illius in quo recumbebat in ebri
etate sua: ubi per manum femine percussit
illum dominus deus noster. Viuit autem
ipse dominus: quoniam custodiuit me angelus
eius et hinc euntem et ibi commorantem et
inde huc reuertentem: et non permisit
me dominus ancillam suam coinquinari: sed
sine pollucione peccati reuocauit me
vobis. gaudentem in victoria sua in
euasione mea et liberacione vestra.
Confitemini illi omnes quoniam bonus: quoniam
in seculum misericordia eius. Vniuersi autem ad
orantes dominum: dixerunt ad eam. Bene
dixit te dominus in virtute sua: quia per te
ad nichilum redegit inimicos nostros.
Porro ozias princeps populi israel dixit
ad eam. Benedicta es tu filia a domino
deo excelso: pre omnibus mulieribus super
terram. Benedictus dominus qui creauit
celum et terram: qui te direxit in vul
nera capitis principis inimicorum nostro
rum: quia hodie nomen tuum ita
magnificauit ut non recedat laus
tua de ore hominum qui memores fuerint
virtutis domini in eternum: pro quibus
non pepercisti anime tue propter angusti
as et tribulacionem generis tui: sed
subuenisti ruine ante con
spectum dei nostri. Et dixit omnis
populus: fiat fiat. Porro achior vo
catus venit: et dixit ei. Deus israel

quod

cui tu teſtĩoniũ dediſti q̄ ulciſcat
ſe de inimicis ſuis: ipſe caput om̄i
increduloꝝ mādit in hac nocte in
manu mea. Vt ꝓbes quia ita eſt:
ecce caput holofernis qui in cōtēp
tu ſupbie ſue deū iſrahel contēpſit.
et tibi interitū minabat̄ dicens. Cū
captus fuerit pp̄ls iſrl': gladio pre
cipiā ꝑforari latera tua. Videns
autē achior caput holofernis: an
guſtiatus pre pauore cecidit in fa
cīē ſuā ſup terrā: et eſtuauit aīa ei⁹.
Poſtea vero q̄ reſūpto ſpū recrea
tus eſt: ꝓcidit ad pedes ei⁹ et adora
uit eā et dixit. Benedicta tu deo
tuo in oī tabernaculo iacob: qm̄
in omī gente que audierit nomen
tuū. magnificabit deū iſrl' ſup te.

Dixit autē iudith ad om̄ẽ xiiii
ppl'm. Audite me frēs. Suſ
pendite caput hoc ſup muros
nr̄os: et erit cū exierit ſol. accipi
at vnuſq̄ſq; arma ſua. et exite cū
īpetu: nō ut deſcendatis deorſū. ſed
q̄ſi impetū facientes. Tūc explora
tores neceſſe erit. ut fugiant ad p̄n
cipem ſuū excitandū ad pugnā. Cū
q; duces eorū cucurrerīt ad taber
naculū holofernis. et īuenerīt eū
trūcū in ſuo ſanguīē volutatū:
decidet ſup eos timor. Cūq; cogno
ueritis fugere eos: ite poſt illos
ſecuri: qm̄ deus conteret eos ſub
pedibꝫ vr̄is. Tūc achior videns

virtutē quā fecit deus iſrl'. relicto
gentilitatis ritu credidit deo: et cir
cūcidit carnē ꝑpucij ſui. Et appoſi
tus eſt ad ppl'm iſrl': et oīs ſucceſſio
generis ei⁹ uſq; in hodiernū diem.
Mox autē ut ortus eſt dies: ſuſpē
derūt ſup muros caput holofernis
Accepit q; vnuſq̄ſq; arma ſua: et
egreſſi ſūt cū grandi ſtrepitu et ulu
latu. Qd̄ videntes exploratores:
ad tabernaculū cucurrerūt. Porro
hij qui in tabernaculo erāt veniē
tes. et ante ingreſſū cubiculi ꝑſtre
pentes: excitandi gratia inq̄etudi
nē arte moliebant̄: ut nō ab exci
tantibꝫ ſed a ſonantibꝫ holofernes
euigilaret. Nullus enī audebat
cubiculū virtutis aſſiriorū pulſā
do aut intrando aperire. Sed cū
veniſſent duces ei⁹ et tribuni. et vni
uerſi maiores exercitus aſſirioꝝ:
dixerūt cubicularijs. Intrate et ex
citate illū: qm̄ egreſſi mures de ca
uernis ſuis. auſi ſūt ꝓuocare nos
ad preliū. Tūc ingreſſus vagao
cubiculū eius ſtetit ante cortinā:
et plauſū fecit manibꝫ ſuis. Suſ
picabat̄ enī illū cū iudith dormire.
Sed cū nullū motū iacentis ſenſu
auriū caperet: acceſſit primans
ad cortinā. Et eleuās eā. vidēs ca
dauer abſq; capite holofernis in
ſuo ſanguīē tabefactū iacere ſup
terrā: exclamauit voce magna

cũ fletu. et ſcidit veſtimenta ſua
Et ingreſſus tabernaculũ iudith:
nõ inuenit eã. Et exiliuit foras ad
pplm: et dixit. Una mulier hebre
a: fecit confuſionẽ in domo regis
nabuchodonoſor. Ecce enĩ holofer
nes iacet in terra: et caput ipſius
nõ eſt in illo. Qđ cũ audiſſet prin
cipes virtutis aſſirioꝝ. ſciderũt
oẽs veſtimenta ſua: et ĩtolerabi
lis timor et tremor cecidit ſup eos:
et turbati ſũt animi eoꝝ valde. Et
factus eſt clamor ĩcõparabilis in
media caſtra eoꝝ xv

Cumqꝫ oĩs exercitus decollatũ
holofernẽ audiſſet: fugit
mens et conſiliũ ab eis. Et ſolo
tremore et metu agitati fuge pre
ſidiũ ſumũt. ita ut nullus cũ pri
mo ſuo loqueret: ſed inclinato ca
pite relictis omĩbꝫ euadere hebreos
quos armatos veĩre ſup ſe audie
rant: fugientes p vias camporũ
et ſemitas colliũ. Videntes itaqꝫ
filij iſrl fugientes illos: deſcenderũt
clangentes tubis et ululantes poſt
ipſos. Et qm aſſirij nõ adunati ĩ
fugã ibant p̃cipites: filij autem
iſrl vno agmine pſequẽtes: debi
litabant oĩs quos ĩuenire potu
iſſent. Miſit qꝫ ozias nũcios per
oẽs ciuitates et regiones iſrl. Om
nis itaqꝫ regio oĩs qꝫ urbs. electã
iuuentutẽ miſit armatã poſt eos.
et pſecuti ſũt eos in ore gladij.
quouſqꝫ puenirẽt ad extremitatẽ
finiũ ſuoꝝ. Reliqui autẽ qui erãt
in bethulia ingreſſi ſũt caſtra aſſi
rioꝝ: et predã quã fugientes aſſi
rij reliquerãt abſtulerũt: et onuſ
tati ſũt valde. Hij vero qui victo
res reuerſi ſũt ad bethuliã. oĩa
queqꝫ erant illoꝝ abſtulerũt ſecũ:
ita ut nõ eẽt nũs in pecoribꝫ ĩ iu
mentis et vniuſis mobilibꝫ eoꝝ:
ut a minimo uſqꝫ ad magnũ oẽs
diuites fierent de predacoĩbꝫ eoꝝ.
Ioachim autẽ ſumꝰ pontifex de
ihrlm venit in bethuliã cũ vniuer
ſis preſbiteris ſuis: ut videret iu
dith. Que cũ exiſſet ad illũ: bene
dixerũt illã oĩs vna voce dicẽtes
Tu gloriã ihrlm tu letitia iſrahel.
tu honorificencia ppli nri: qa fe
ciſti viriliter et confortatũ eſt cor
tuũ: eo qꝫ caſtitatẽ amaueris. et
poſt virũ tuũ alterũ neſcieris. Ideo
et manus dnĩ confortauit te: et
ideo eris benedicta ĩeternũ. Et dix
it oĩs pplus. fiat fiat. Per dies au
tẽ triginta: vix collecta ſũt ſpo
lia aſſirioꝝ a pplo iſrl. Porro au
tẽ vniuerſa que holofernis pecu
liaria fuiſſe probata ſũt dederũt
iudith. in auro et argento et veſti
bꝫ et gẽmis et oĩ ſupellectili: et
tradita ſũt illi oĩa a pplo. Et oẽs
ppli gaudebãt cũ mulieribꝫ et vir

guinibꝫ et iuuenibꝫ in organis et
cantharis. xvi.
Tunc cantauit canticū hoc do
mino iudith dicēs. Incipite dño
in tympanis: cantate deo in cimba
lis. Modulamini illi psalmū nouū:
exultate et īuocate nomē eius.
Dñs conterēs bella: dñs est no
mē illi. Qui posuit castra sua ī
medio ppli sui: ut eriperet nos
de manu īimicoꝝ nr̄oꝝ. Venit
assur ex montibꝫ ab aquilone:
in multitudīe fortitudīs sue.
Cuiꝰ multitudo obturauit torrē
tes: et equi eorū cooperuerūt valles
Dixit se incensurū fines meos: et
iuuenes meos occisurū gladio:
infantes meos dare in predā et
v'gines in captiuitatē. Dñs autē
oīpotens nocuit eū: et tradidit
eū in manꝰ feīe: et confudit eū.
Nō enī cecidit potens eorū a iuue
nibꝫ. nec filij titan pcusserūt eū:
nec excelsi gygantes īposuerūt se
illi: sed iudith filia merari in
specie faciei sue dissoluit eū. Ex
uit enī se vestimenta viduitatis
sue: et induit se vestimenta leti
cie in exultacione filioꝝ israhel.
Unxit faciē suā vngento: colli
gauit cincinnos suos mitra ad de
cipiendū illū. Sandalia eiꝰ rapu
erūt oculos eius: pulchritudo eiꝰ
captiuā fecit aīam eiꝰ. Amputa
uit pugione ceruicē eiꝰ. Horruerūt
pse constanciā eius: et medi au
daciā eiꝰ. Tunc vlulauerūt castra
assirioꝝ: quādo apparuerūt humiles
mei arescentes in siti. Filij puella
rū cōpūxerūt eos: et sicut pue
ros fugientes occiderūt eos: peri
erūt in prelio a facie dñi mei.
Ymnū cantate dño: ymnū nouū
cantemꝰ deo nr̄o. Adonay dñe
deus, magnus es tu. et p̄clarus
in virtute: et quē superare nēo
potest. Tibi seruiat oīs creatura
tua: q̄a dixisti et facta sūt. mi
sisti spm̄ tuū et creata sūt: et nō
est qui resistat voci tue. Mon
tes a fundamētis mouebūtur cū
aquis: petre sicut cera liquescēt.
ante faciē tuā. Qui autē timent
te: magni erūt apud te p oīa.
Ve genti insurgenti sup genus
meū. Dñs enī oīpotēs vindi
cabit in eis: in die iudicij visi
tabit illos. Dabit enī ignē et
vermes in carnes eorū: ut vrā
tur et senciāt usqꝫ in sempiter
nū. Et factū est post hec oīs
ppls post victoriā venit ad ihrlm
adorare dñm: et mox ut puri
ficati sūt. obtulerūt oīns ho
locausta et vota et repromissio
nes suas. Porro iudith vni
u'sa bellica vasa holofernis
que dedit illi ppls. et conopeū

qđ ipſe aſuſtulerat: in anathema ob
liuionis tradidit. Erat autē ppl's
iocūdus ſcđm faciē ſcōꝝ: et p tres
menſes gaudiū huiꝰ victorie celeb'
tū eſt cū iudith. Poſt dies autē il
los: vnuſq̄ſqꝫ rediit in ſua. Et iu
dith magna facta eſt in bethulia: ꝛ
p̄clarior erat vniuīſe terre iſrl'. Erat
eciā virtuti caſtitatis adiūcta: ita
ut nō cognoſceret virū oībꝫ diebꝫ
vite ſue. ex quo defūctus eſt manaſ
ſes vir eius. Erat autē diebꝫ feſtis
procedens cū glā magna. Manſit
autē in domo viri ſui annos cētū
qūqꝫ: et dimiſit abrā ſuā liberā.
Et defūcta eſt: ac ſepulta cū viro
ſuo in bethulia. Luxit qꝫ illā oms
ppl's diebꝫ ſeptē. In omī autē ſpa
cio vite eius nō fuit qui pturbaret
iſrl': et poſt mortē eiꝰ ānis mul
tis. Dies autē victorie huiꝰ feſtiui
tatis ab hebreis in nūo ſcōꝝ acci
pit: et colit' a iudeis ex illo tpe
uſqꝫ in p̄ſentē diem. Explicit lib'
iudith. Incipit plogus ſcī ihero
nimi preſbiteri in librū heſter

Librū heſter varijs
trāſlatoribꝫ cōſtat
eſſe viciatū; quē
ego de archiuis he
breorū releuās. ver
bū e verbo expreſſius trāſtuli. Quē
librū edicio vulgata laciniolis hīc
inde verborū finibꝫ trahit: addēs

ea que ex tpe dici poterāt et audiri:
ſicut ſolitū eſt ſcolaribꝫ diſciplinis.
ſūpto themate excogitare. quibꝫ v
verbis uti potuit qui iniuriā paſſꝰ
eſt. vel ille qui iniuriā fecit. Vos au
tē o paula et euſtochiū qm̄ et bibli
otecas hebreorū ſtuduiſtis intrare.
et īterpretū certamina cōpbaſtis: te
nentes heſter hebraicū librū p ſin
gula verba nrām trāſlacionē aſpi
cite: ut poſſitis agnoſcē me nichil
eciā augmētaſſe addendo: ſed fideli
teſtimonio ſimpliciter ſicut in
hebreo habet' hyſtoriā hebraicā
latine lingue tradidiſſe. Nec affecta
mꝰ laudes hoīm: nec vituperacio
nes expaueſcimꝰ. Deo eni placere
curantes. minas hoīm penitꝰ nō
timemꝰ: qm̄ diſſipat deus oſſa eo
rū qui hoībꝫ placere deſiderāt: et
ſcđm aplm̄ qui huiuſmodi ſūt ſer
ui xpi eſſe nō poſſūt. Rufini in li
bro heſter alphabetū ex minio uſ
qꝫ ad thetam litterā fecimꝰ diuer
ſis in locis: volentes ſilicet ſeptu
aginta interptū ordinē p hec īſi
nuare ſtudioſo lectori. Nos enī
iuxta morē hebreū ordinē pſequi
eciā in ſeptuaginta edicione ma
luimꝰ. Explicit p
logus Incipit lib'
heſter. I.
In diebꝫ
aſſueri qui regna
uit ab india uſqꝫ

ethiopiā sup centū viginti septē
puīcias qū sedit in solio regni sui:
susa civitas regni eius exordiū fuit.
Tercio igitur āno imperii sui fecit
grande conviviū cūctis pricipibz et
pueris suis. fortissimis psarū. et me
dorū inclitis et prefectis puīciarū
corā se: ut ostēderet divicias glorie
regni sui. ac magnitudinē atqz iac
tanciā potencie sue. multo tpe centū
videlicet et octogīta diebz. Cūqz īple
rentur dies convivii: invitavit oēm
ppl'm qui īventus est susis a max
imo usqz ad minimū: et septem diebz
iussit conviviū pparari in vestibulo
orti et nemoris. qd regio cultu et ma
nu consitū erat. Et pendebāt ex omi
pte tentoria aerei coloris. et carpasi
ni et iacinctini. sustentata funibus
bissinis atqz purpureis: qui ebur
neis circulis inserti erāt: et colūp
nis marmoreis fulciebāt. lectuli qz
aurei et argentei sup pavimentū.
smaragdino et pario stratū lapide
dispositi erant: qd mira varietate
pictura decorabat. Bibebant autē
qui invitati erāt aureis poculis: et
aliis atqz aliis vasis cibi inferebāt
Vinū quoqz ut magnificencia regia
dignū erat: habūdās et pcipuū po
nebat. Nec erat qui nolentes coge
ret ad bibendū: sed sic rex statue
rat pponens mensis singulos de
pricipibz suis. ut sumeret unusquisqz
qd vellet. Vasthi quoqz regina
fecit conviviū feiarū: in palacio
ubi rex assuerus manere consueve
rat. Itaqz die septimo cū rex esset
hilarior. et post nimiā pocionē
incaluisset mero: pcepit maumā
et bazatha et arbona et bagatha
et abgatha. et zarath et charchas
septē eunuchis qui in conspcu eius
ministrabāt: ut introducerent re
ginā vasthi corā rege. posito sup
capite eius dyademate: et ostēderet
cūctis pplis et pricipibz. illius pulchri
tudinē. Erat enī pulchra valde.
Que renuit: et ad regis imperiū qd
p eunuchos mādaverat venire con
tempsit. Unde iratus rex et nimio
furore succensus: interrogavit sa
pientes qui ex more regio semp ei
aderāt. et illorz faciebat cūcta consi
lio scienciū leges ac iura maiorū.
Erant autē primi et proximi charse
na et sethar: et admatha et thar
sis et mares et marsana et manu
cha septē duces psarū atqz medorz
qui videbāt faciē regis. et primi post
eū reside soliti erāt. cui sentencie re
gina vasthi subiaceret: que assueri
regis imperiū qd per eunuchos
mandaverat facere noluisset. Res
pondit qz mamucha: audiente
rege atqz pricipibz. Nō solū regē
lesit regina vasthi: sed et oēs
pricipes et pplos qui sūt ī cūctis

puīcis regis assueri. Egredietᷣ
eīn sermo regine ad oēs mulieres:
ut contempnāt viros suos ⁊ dicāt.
Rex assuerus iussit ut regina
vasthi intraret ad eū: et illa no
luit. Atq; hoc exemplo oēs pńci
pū coniuges ꝑsarū atq; medoꝝ ꝑ
uipendent īperia maritorū. Un
de regis iusta est indignacio. Si
tibi placet egrediatᷣ edictū a facie
tua. et scribatᷣ iuxta legē ꝑsarū
atq; medorū. quā ꝑterire illicitū
est. ut nequaq̄ ultra vasthi in
grediatᷣ ad regē: sed regnū illi⁹
altera que melior est illa accipi
at. Et hoc in oē qđ latissimū
est puīciarū tuarū diuulgetur
īperiū: et cūcte uxores tā maioꝝ
q̄ minorū deferāt maritis suis
honorē. Placuit consiliū eius re
gi et pńcipibꝫ. Fecit q; rex iuxta
consiliū mamuchan. Et misit
epistolas ad uniuersas puīcias
regni sui: ut q̄que gens audire
et legere poterat diuersis linguis
et litteris. esse viros pńcipes ac
maiores in domibꝫ suis: et hoc
per cūctos ꝑplos diuulgari. II.
His itaq; gestis. postq̄ re
gis assueri deferbuerat in
dignacio: recordatus est vasthi.
et que fecisset uel que passa esset
Dixerunt q; pueri regis ac mini
stri ei⁹. Querantᷣ regi puelle vir
gines ac speciose: et mittantᷣ
qui considerēt ꝑ uniuersas puīci
as puellas speciosas et virgines
et adducāt eas ad ciuitatē susā:
et tradāt in domū feīarū sub ma
nu egei eunuchi. qui est ꝑpositus
et custos mulierū regiarū. et
accipiāt mundū muliebrē et cetera ad
usus necessaria: et quecūq; inter
oēs oculis regis placuerit. ipa reg
nabit ꝑ vasthi. Placuit sermo
regi: et ita ut suggesserāt iussit
fieri. Erat tunc vir iudeus in su
sis ciuitate. vocabulo mardoche
us filius iair. filij semei filij cis de
stirpe iemini: qui trāslat⁹ fuerat
de ierlm. eo tpe quo ieconiā regē
iuda nabuchodonosor rex babilo
nis trāstulerat: qui fuit nutri
us filie fris sui edisse. que altero
noīe hester vocabatᷣ. et utrūq; pa
rentē amiserat: pulchra nimis et
decora facie. Mortuis q; pre ei⁹ ac
matre: mardocheus sibi eā adop
tauit in filiā. Cūq; percrebuisset
regis īperiū. et iuxta mandata
illi⁹ multe virgines pulchre addu
cerentᷣ susan. et egeo tradentᷣ eunu
cho: hester quoq; inter ceteras pu
ellas ei tradita est. ut seruaretᷣ
in nūo feīarū. Que placuit ei et
inuenit grām in conspctu illi⁹: et
accelerarēt mundū muliebrē et tra
deret ei ꝑtes suas. et septē puellas

speciosissimas de domo regis: et
tam ipsam quam pedisequas eius orna
ret atque excoleret. Que noluit ei
indicare populum et patriam suam. Mar
docheus enim preceperat: ut de hac
re omnino reticeret. Qui deambula
bat cotidie ante vestibulum domus
in qua electe virgines servabantur:
curam agens salutis hester. et scire
volens quid ei accideret. Cum venisset
tempus singularum per ordinem puella
rum ut intrarent ad regem: expletis
omnibus que ad cultum muliebrem per
tinebant. mensis duodecimus verteba
tur; ita dumtaxat ut sex menses o
leo ungerentur mirtino: et aliis sex
quibusdam pigmentis et aromatibus
uterentur. Ingredientesque ad regem
quicquid postulassent ad ornatum per
tinens accipiebant: et ut eis placuerat
composite de triclinio feminarum ad regis
cubiculum transibant. Et que intraue
rat vespere egrediebatur mane: atque
inde in secundas edes deducebantur. que
sub manu sasagazi eunuchi erant
qui concubinis regis presidebat;
nec habebat potestatem ad regem ul
tra redeundi: nisi voluisset rex. et eam
venire iussisset ex nomine. Evolu
to autem tempore per ordinem: instabat
dies quo hester filia abiahel fratris
mardochei quam sibi adoptaverat
in filiam intrare deberet ad regem.
Que non quesivit muliebrem cultum:

sed quecumque voluit egeus eunuchus
custos virginum. hec ei ad ornatum
dedit. Erat enim formosa valde: et
incredibili pulchritudine omnium oculis
graciosa et amabilis videbatur. Duc
ta est itaque ad cubiculum regis as
sueri mense decimo qui vocatur tebeth:
septimo anno regni eius. Et ama
vit eam rex plus quam omnes mulieres:
habuitque graciam et misericordiam coram eo
super omnes mulieres. Et posuit dya
dema regni in capite eius: fecitque eam
regnare in loco vasthi. Et iussit
convivium preparari permagnificum cunctis
principibus et servis suis; pro coniunctione
et nuptiis hester. Et dedit requiem
universis provinciis: ac dona largitus
est iuxta magnificenciam principalem.
Cumque et secundo quererentur virgines et
congregarentur: mardocheus mane
bat ad regis ianuam. Necdum quoque pro
diderat hester patriam et populum suum:
iuxta mandatum eius. Quicquid enim ille
precipiebat observabat hester: et
ita cuncta faciebat ut eo tempore solita
erat quo eam parvulam nutriebat. Eo
igitur tempore quo mardocheus ad regis
ianuam morabatur. irati sunt baga
than et thares duo eunuchi regis.
qui ianitores erant. et in primo pa
lacii limine presidebant: volueruntque
insurgere in regem et occidere eum.
Quod mardocheum non latuit. Statim
que nunciavit regine hester: et illa

regi ex nomine mardochei qui ad se
rem detulerat. Quesitum est et in
ventum: et appensus est uterque eorum
in patibulo: mandatumque historiis
et annalibus traditum coram rege. iij
Post hec rex assuerus exaltavit
aman filium amadathi qui erat
de stirpe agag: et posuit solium eius
super omnes principes quos habebat.
Cunctique servi regis qui in foribus
palacii versabantur: flectebant ge
nua et adorabant aman. Sic enim eis
preceperat imperator. Solus mardo
cheus non flectebat genu: neque ado
rabat eum. Cui dixerunt regis pue
ri: qui ad fores palacii presidebant
Cur preter ceteros non observas
mandata regis? Cumque hoc crebrius
dicerent, et ille nollet audire: nunci
averunt aman scire cupientes u
trum perseveraret in sententia. Dixe
rat enim eis se esse iudeum. Quod cum audis
set aman et experimento probasset
quod mardocheus non sibi flecteret genu
nec se adoraret: iratus est valde.
Et pro nichilo duxit in unum mardo
cheum mittere manus suas. Audie
rat enim quod esset gentis iudee: magis
que voluit omnem iudeorum qui erant in
regno assueri perdere nacionem. Mense
primo cuius vocabulum est nisan
anno duodecimo regni assueri.
missa est sors in urnam que hebrai
ce dicitur phur coram aman: quo
die et quo mense gens iudeorum debe
ret interfici. Et exivit mensis duo
decimus: qui vocatur adar. Dixitque a
man regi assuero. Est populus per omnes
provincias regni tui dispersus. et a se
mutuo separatus novis utens legi
bus et cerimoniis. insuper et regis sci
ta contempnens. Et optime nosti quod
non expediat regno tuo quod insoles
cat per licenciam. Si tibi placet decerne
ut pereat: et decem milia talentorum
appendam archariis gaze tue. Tulit
ergo rex anulum quo utebatur de ma
nu sua: et dedit eum aman filio a
madathi de progenie agag hosti
iudeorum. Dixitque ad eum. Argentum
quod polliceris tuum sit: de populo age
quod tibi placet. Vocatique sunt scribe
regis mense primo nisan. tercia decima
die eiusdem mensis: et scriptum
est ut iusserat aman ad omnes satra
pas regis et iudices provinciarum di
versarumque gencium. ut queque gens
legere poterat et audire pro varieta
te linguarum ex nomine assueri regis.
Et littere signate ipsius anulo. mis
se sunt per cursores regis ad univer
sas provincias: ut occiderent atque dele
rent omnes iudeos a puero usque ad se
nem. parvulos et mulieres uno die.
hoc est terciodecimo die mensis duo
decimi qui vocatur adar: et bona eo
rum diriperent. Summa autem epistola
rum hec fuit: ut omnes provincie scirent et

parent ſe ad p̄dictam die̅. Feſtina
bant curſores qui miſſi erant ex
plere regis imperiu̅. Statim q̧ in ſu
ſis pependit edictu̅ ꝛ rege et aman
celebrante conuiuiu̅: et cunctis iude
is qui in urbe erant flentibꝫ. iiij

Que cu̅ audiſſet mardocheus:
ſcidit veſtimenta ſua. et in
dutus eſt ſacco ſperge̅s cinere̅ capiti.
et in platea medie ciuitatis voce
magna clamabat. oſtendens amari
tudine̅ animi ſui: et hoc eiulatu
uſq̧ ad fores palacij gradie̅s. No̅
eni̅ erat licitu̅ indutu̅ ſacco aula̅
regis intrare. In omnibꝫ quoq̧ p
uincijs opidis ac locis ad que cru
dele regis dogma p̲uenerat: planc
tus ingens erat apud iudeos. ie
iuniu̅. ululatus et fletus: ſacco
et cinere multis p ſtrato utentibꝫ.
Ingreſſe ſu̅t aute̅ puelle heſter et
eunuchi: nunciauerunt q̧ ei. Quod au
die̅s conſternata eſt: et miſit veſ
te̅ ut ablato ſacco indueret ea̅.
Qua̅ accipere noluit. Accito q̧
athac eunucho. que̅ rex miniſtru̅
ei dederat: p̄cepit ut iret ad mar
docheu̅. et diſceret ab eo cur hoc
faceret. Egreſſus q̧ athac: iuit
ad mardocheu̅ ſtante̅ in platea
ciuitatis ante hoſtiu̅ palacij. Qui
indicauit ei omnia que acciderant:
quomo̅ aman p̲miſiſſet ut in
theſauros regis p iudeoru̅ nece

inferret argentu̅. Exemplar q̧
edicti quod pendebat in ſuſis dedit
ei ut oſtenderet regine: et moneret
ea̅ ut intraret ad rege̅ et dep̄caretur
eu̅ p p̄plo ſuo. Regreſſus athac:
nunciauit heſter o̅ia que mardoche
us dixerat. Que reſ̄pondit ei: et iuſ
ſit ut diceret mardocheo. Omnes ſerui
regis et cuncte que ſub dicione eius
ſunt norunt p̲uincie. q̧ ſiue vir ſiue
mulier non vocatus interius a
triu̅ regis intrauerit. abſq̧ ulla
cunctacione ſtatim interficiatur ꝛ niſi
forte rex aurea̅ virga̅ ad eu̅ exten
derit p ſigno clemencie: atq̧ ita
poſſit viuere. Ego igitur quomo̅
ad rege̅ intrare potero ꝛ que tri
ginta ia̅ diebꝫ no̅ ſu̅ vocata ad
eu̅: Quod cu̅ audiſſet mardocheus:
rurſu̅ mandauit heſter dicens.
Ne putes q̧ animam tua̅ tantum
liberes: quia in domo regis es pre
cunctis iudeis. Si eni̅ nu̅c ſilueris.
p alia̅ occaſione̅ liberabu̅tur iudei:
et tu et domus patris tui peribitis.
Et quis nouit utru̅ idcirco ad reg
nu̅ veneris ꝛ ut in tali tempore para
reris: Rurſu̅ q̧ heſter hec mardo
cheo verba mandauit. Vade et co̅
grega omnes iudeos quos in ſuſis
reppereris: et orate p me. No̅ co
medatis et no̅ bibatis tribꝫ diebꝫ
ac noctibꝫ: et ego cu̅ ancillulis
meis ſimiliter ieiunabo. Et tu̅c in

grediar ad regē contra legē faciēs
īuocata: tradēs q me morti et pe
riculo. Iuit itaq mardocheus:
et fecit oīa que ei heſter preceperat v

Die autē tercio induta eſt heſ
ter regalibꝫ veſtimentis: et
ſtetit in atrio domus regie. qđ erat
interius contra baſilicā regis.
At ille ſedebat ſup ſoliū ſuū in con
ſiſtorio palacij: contra oſtiū dom⁹.
Cūq vidiſſet heſter reginā ſtantē
placuit oculis eius: et extendit cō
tra eā virgā aureā quā tenebat
manu. Que accedens: oſculata
eſt ſummitatē virge eius. Dixit q
ad eā rex. Qd vis heſter regina?
Que eſt peticio tua? Eciā ſi dimi
diā regni ptē pecieris: dabit tibi.
At illa reſpondit. Si regi placet:
obſecro ut venias ad me hodie et
aman tecū ad conuiuiū qđ paraui.
Statī q rex. Vocate inquit amā
cito: ut heſter obediat volūtati.
Venerūt itaq rex et aman: ad cō
uiuiū qđ eis regina parauerat. Dix
it q ei rex poſtq̄ vinū biberat ha
bundanter. Qd petis ut detur tibi?
et pro qua re poſtulas? Eciā ſi
dimidiā ptem regni mei pecieris:
impetrabis. Cui rn̄dit heſter.
Peticio mea et p̄ces iſte ſunt. Si
inueni graciā in conſpectu regis et
ſi regi placet. ut det michi qđ poſ
tulo. et meā impleat peticionē:
veniat rex et aman ad conuiuiū
qđ paraui eis: et cras regi aperiā
voluntatē meā. Egreſſus eſt ita
q illo die letus et alacer aman.
Cūq vidiſſet mardocheū ſedentē
ante fores palacij: et nō ſolū nō
aſſurrexiſſe ſibi. ſed nec motū qdē
de loco ſeſſionis ſue: indignatus
eſt valde. Et diſſimulata ira reuer
ſus in domū ſuā conuocauit ad ſe ami
cos et ſares uxorem ſuā: et expoſu
it illis magnitudinē diuiciarū. fili
orūq turbam: et quāta eū glīa ſup
oēs principes et ſeruos ſuos rex ele
uaſſet. Et poſt hec ait. Regina quoq
heſter nullū aliū vocauit cū rege
ad conuiuiū preter me: apud quā
eciā cras cū rege pranſurus ſū. Et
cū hec oīa habeā: nichil me habē
puto. quā diu videro mardocheū
iudeū ſedentē ante fores regias. Reſ
ponderūt q ei ſares uxor eius et cete
ri amici. Iube parari excelſam trabē
habentē altitudīs cubitos quīquagī
ta: et dic mane regi ut appendatur
ſup eā mardocheus: et ſic ibis cū re
ge letus ad conuiuiū. Placuit ei con
ſiliū: et iuſſit excelſā parari crucē. vi

Noctē illā rex duxit inſompnē:
iuſſit q afferri hiſtorias et
annales priorū tēporū. Qui cū illo
p̄ſente legerent̄: ventū eſt ad illū lo
cū ubi ſcriptū erat. quō nunciaſſet
mardocheus inſidias baghatā et

thares eunuchorum regem assuerum iu-
gulare cupiebant. Quod cum audisset
rex: ait. Quid pro hac fide honoris et
premii mardocheus consecutus est?
Dixerunt ei servi illius ac ministri. Nich-
il omnino mercedis accepit. Statim-
que rex. Quis est inquit in atrio? Aman
quippe interius atrium domus regie in-
traverat: ut suggereret regi ut iu-
beret mardocheum affigi patibulo
quod ei fuerat preparatum. Responderunt
pueri. Aman stat in atrio. Dixit-
que rex. Ingrediatur. Cumque esset in-
gressus: ait illi. Quid debet fieri vi-
ro quem rex honorare desiderat? Co-
gitans aman in corde suo et repu-
tans quod nullum alium rex nisi se vel-
let honorare: respondit. Homo quem
rex honorare cupit debet indui
vestibus regiis. et imponi super equum
qui de sella regis est. et accipe regi-
um dyadema super capud suum. et pri-
mus de regiis principibus ac tyrannis
teneat equum eius: et per plateam ci-
vitatis incedens clamet et dicat.
Sic honorabitur: quemcumque voluerit
rex honorare. Dixitque ei rex. Festina:
et sumpta stola et equo fac ut locu-
tus es mardocheo iudeo. qui sedet an-
te fores palacii. Cave ne quicquam de
hiis que locutus es pretermittas.
Tulit itaque aman stolam et equum: in-
dutumque mardocheum in platea civi-
tatis. et impositum equo. precedebat atque
clamabat. Hoc honore condignus
est: quemcumque rex voluerit honorare.
Reversus est mardocheus ad ianu-
am palacii: et aman festinavit ire
in domum suam lugens et operto capi-
te. Narravitque zares uxori sue et
amicis omnia que evenissent sibi. Cui
responderunt sapientes quos habebat
in consilio et uxor eius. Si de semine
iudeorum est mardocheus ante quem ca-
dere cepisti: non poteris ei resistere.
sed cades in conspectu eius. Adhuc
illis loquentibus venerunt eunuchi
regis: et cito eum ad convivium quod regi-
na paraverat pergere compulerunt.
Intravit itaque rex et aman: vii.
ut biberent cum regina. Dixit-
que ei rex etiam in secundo die postquam vino
incaluerat. Que est peticio tua hes-
ter ut detur tibi: et quid vis fieri?
Etiam si dimidiam regni mei partem
pecieris: impetrabis. Ad quem illa
respondit. Si inveni graciam in oculis
tuis o rex. et si tibi placet: dona
michi animam meam pro qua rogo.
et populum meum pro quo obsecro.
Traditi enim sumus ego et populus me-
us: ut conteramur iugulemur et perea-
mus. Atque utinam in servos et fa-
mulos venderemur: esset quod tolerabi-
le malum: et gemens tacerem. Nunc
autem hostis noster est: cuius cru-
delitas redundat in regem. Respon-
dens que rex assuerus ait. Quis est

iſte. et cuius potencie ut hec
audeat facere? Dixit heſter: Hoſ
tis et inimicus noſter peſſimus:
iſte eſt aman. Quod ille audiens
ilico obſtupuit: vultum regis ac
regine ferre non ſuſtinens. Rex au
tem ſurrexit iratus: et de loco
convivii intravit in ortum
arboribus conſitum. Aman quoque
ſurrexit: ut rogaret heſter regi
nam pro anima ſua. Intellexit enim
a rege ſibi paratum malum. Qui cum
reverſus eſſet de orto nemoribus
conſito. et intraſſet convivii locum:
repperit aman ſuper lectum corruiſ
ſe in quo iacebat heſter. et ait.
Etiam reginam vult opprimere
me preſente in domo mea. Necdum
verbum de ore regis exierat: et ſta
tim operuerunt faciem eius. Dixit
que arbona: unus de eunuchis
qui ſtabant in miniſterio regis.
En lignum quod paraverat mardocheo
qui locutus eſt pro rege ſtat in do
mo aman: habens altitudinis
quinquaginta cubitos. Cui dixit
rex. Appendite eum in eo. Suſpen
ſus eſt itaque aman in patibulo
quod paraverat mardocheo: et ira
regis requievit. viii.

Die illo dedit rex aſſuerus
heſter regine domum aman
adverſarii iudeorum: et mardoche
us ingreſſus eſt ante faciem regis

Confeſſa eſt enim ei heſter quod eſſet
patruus ſuus. Tulitque rex anu
lum ſuum quem ab aman recipi iuſſe
rat: et tradidit mardocheo. Heſ
ter autem conſtituit mardocheum
ſuper domum ſuam. Nec hiis contenta:
procidit ad pedes regis flevitque: et
locuta ad eum oravit ut maliciam
aman agagite et machinaciones
eius peſſimas quas excogitave
rat contra iudeos iuberet irritas
fieri. At ille ex more ſceptrum aureum
protendit manu: quo ſignum clemen
cie monſtrabat. Illa que conſurgens
ſtetit ante eum et ait. Si placet re
gi. et inveni graciam coram oculis
eius. et deprecacio mea non ei vide
tur eſſe contraria: obſecro ut no
vis epiſtolis veteres aman littere
inſidiatoris et hoſtis iudeorum. qui
bus eos in cunctis regis provinciis pe
rire preceperat. corrigantur. Quomodo
enim potero ſuſtinere necem et inter
fectionem populi mei? Reſponditque rex
aſſuerus heſter regine et mardoche
o iudeo. Domum aman conceſſi
heſter. et ipſum iuſſi affigi cruci: quia
auſus eſt in iudeos manum mittere.
Scribite ergo iudeis ſicut vobis
placet ex regis nomine: ſignantes lit
teras anulo meo. Hec enim conſue
tudo erat: ut epiſtolis que ex regis
nomine mittebantur. et illius anulo
ſignate erant. nemo auderet contra

dicere. Accitis que scribis et librariis regis. erat autem tempus tercii mensis qui appellatur Siban: vicesima et tercia illius die scripte sunt epistole ut Mardocheus voluerat ad iudeos. et ad principes. procuratores que et iudices qui centum viginti septem provinciis ab India usque Ethiopiam presidebant: provincie atque provincie. populo et populo iuxta linguas et litteras suas: et iudeis ut legere poterant et audire. Ipse que epistole que ex regis nomine mittebantur: anulo illius signate sunt: et misse per veredarios. qui per omnes provincias discurrentes veteres litteras novis nunciis prevenirent. Quibus imperavit rex ut convenirent iudeos per singulas civitates. et in unum preciperent congregari: ut starent pro animabus suis. et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et universis domibus interficerent atque delerent. Et constituta est per omnes provincias una ultionis dies: id est tercia decima mensis duodecimi Adar. Summa que epistole fuit: ut in omnibus terris ac populis qui regis Assueri imperio subiacebant notum fieret paratos esse iudeos ad capiendam vindictam de hostibus suis. Egressi que sunt veredarii celeres nuncios perferentes: et edictum regis pependit in Susis. Mardocheus autem de palacio et de conspectu regis egrediens: fulgebat vestibus regiis. iacinctinis videlicet et aeriis: coronam auream portans in capite. et amictus pallio serico atque purpureo. Omnis que civitas exultavit atque letata est. Iudeis autem nova lux oriri visa est. gaudium honor et tripudium apud omnes populos. urbes atque provincias. quocumque regis iussa veniebant: mira exultacio epule atque convivia et festus dies: in tantum ut plures alterius gentis et secte. eorum religioni et cerimoniis iungerentur. Grandis enim cunctos iudaici nominis terror invaserat.

ix

Igitur duodecimi mensis quem Adar vocari ante iam diximus terciadecima die. quando cunctis iudeis interfectio parabatur. et hostes eorum insidiabantur sanguini: versa vice iudei superiores esse ceperunt: et de adversariis se vindicare. Congregati que sunt per singulas civitates oppida et loca: ut extenderent manum contra inimicos et persecutores suos. Nullus que ausus est resistere: eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetraret. Nam et provinciarum iudices duces et procuratores omnis que dignitas que singulis locis et operibus preerat extollebant iudeos timore Mardochei: quem principem esse palacii et plurimum posse cognoverant. Fama quoque nominis eius crescebat cotidie: et per cunctorum

ora volutabat. Itaque percusserunt iu
dei inimicos suos plaga magna. et
occiderunt eos reddentes eis quod si
bi paraverant facere: in tantum ut
etiam in susis quingentos viros inter
ficerent. extra decem filios aman
agagite hostis iudeorum quorum ista
sunt nomina. Pharsandata et delphon
et esphata et phorata. et adalia
et aridata et efermestha et arisai
et aridai et vaisata. Quos cum oc
cidissent: predam de substanciis
eorum agere noluerunt. Statimque nume
rus eorum qui occisi erant in susis ad re
gem relatus est. Qui dixit regine.
In urbe susis interfecere iudei quin
gentos viros: et alios decem filios
aman. Quantam putas eos exer
cere cedem in universis provinciis?
Quid ultra postulas? et quid vis
ut fieri iubeam? Cui illa respondit.
Si regi placet detur potestas iu
deis ut sicut hodie fecerunt in su
sis sic et cras faciant: et decem fi
lii aman in patibulis suspendan
tur. Precepitque rex ut ita fieret. Sta
timque in susis pependit edictum:
et decem aman filii suspensi sunt.
Congregatis iudeis quartadecima
die mensis adar interfecti sunt in
susis trecenti viri: nec eorum ab illis
direpta substancia est. Sed et
per omnes provincias que dicioni regis
subiacebant. pro animabus suis stete
re iudei interfectis hostibus ac persecu
toribus suis: in tantum ut septua
ginta quinque milia occisorum implerentur:
et nullus de substanciis eorum quicquam
contingeret. Dies autem tertius deci
mus mensis adar unus apud
omnes interfectionis fuit: et quartodecimo
die cede desierunt. Quem constituerunt esse
solempnem: ut in eo omni deinceps
tempore vacarent epulis. gaudio atque
conviviis. At hii qui in urbe susis
cedem exercuerant: tertiodecimo et
quartodecimo eiusdem mensis die in
cede versati sunt. Quintodecimo autem
die percutere desierunt: et idcirco eundem
constituerunt solempnem epularum atque
leticie. Hii vero iudei qui in opidis
non muratis ac villis morabantur.
quartumdecimum diem mensis adar convivi
orum et gaudii decreverunt: ita ut exul
tent in eo. et mittant sibi mutuo
partes epularum et ciborum. Scripsit itaque
mardocheus omnia hec: et litteris com
prehensa misit ad iudeos qui in
omnibus regis provinciis morabantur. tam
in vicino positis quam procul. ut quar
tamdecimam et quintamdecimam diem mensis
adar pro festis susciperent. et revertente
te semper anno solempni honore ce
lebrarent: quia in ipsis diebus se
ulti sunt iudei de inimicis suis. et
luctus atque tristicia in hilaritatem
gaudiumque conversa sunt. essentque
isti dies epularum atque leticie. et mit

terent sibi invicem ciborum partes.
et pauperibus munuscula largirentur.
Susceperunt que iudei in solempnem ri
tum cuncta que eo tempore facere ceperant:
et que mardocheus litteris facienda
mandauerat. Aman enim filius a
madathi stirpis agag hostis et ad
uersarius iudeorum cogitauit contra
eos malum. ut occideret illos atque de
leret: et misit phur quod lingua nostra
vertitur in sortem. Et postea ingressa
est hester ad regem obsecrans ut cona
tus eius litteris regis irrita fierent:
et malum quod contra iudeos cogitaue
rat reuerteretur in caput eius. Denique
et ipsum et filios eius affixerunt cruci.
Atque ex illo tempore dies isti appellati sunt
phurim. idest sortium: eo quod phur
idest sors in urnam missa fuerit.
Et cuncta que gesta sunt. epistole id
est libri huius volumen continentur: que
sustinuerunt et que deinceps immuta
ta sunt. Susceperunt iudei super se et semen
suum. et super cunctos qui religioni
eorum voluerant copulari. ut nulli
liceat duos hos dies absque solemp
nitate transigere: quos scriptura tes
tatur et certa expetunt tempora. annis
sibi iugiter succedentibus. Isti sunt
dies quos nulla umquam delebit ob
liuio: et per singulas generationes
cuncte in toto orbe prouincie cele
brabunt. Nec est ulla ciuitas in qua
dies phurim id est sortium non obseruen

tur a iudeis et ab eorum progenie: que
huiusmodi cerimoniis obligata est. Scrip
seruntque hester regina filia abiahel
et mardocheus iudeus etiam secundam e
pistolam: ut omni studio dies ista so
lempnis sanctiretur in posterum. Et
miserunt ad omnes iudeos qui in centum
viginti septem prouinciis regis assueri
versabantur. ut haberent pacem et
et susciperent veritatem. obseruan
tes dies sortium. et suo tempore cum gau
dio celebrarent: sicut constituerat
mardocheus et hester. Et illi obser
uanda susceperant. a se et a semine suo.
ieiunia atque clamores et sortium di
es: et omnia que libri huius qui voca
tur hester historia continentur. x

Rex vero [illegible] assuerus omnem
[illegible] terram et cunctas
maris insulas fecit tributarias.
Cuius fortitudo et imperium et digni
tas atque sublimitas qua exaltauit
mardocheum scripta sunt in libris me
dorum atque persarum. et quomodo mardoche
us iudaice generis secundus a rege assue
ro fuerit. et magnus apud iude
os. et acceptabilis plebi fratrum
suorum: querens bona populo suo. et
loquens ea que ad pacem sui seminis
pertinent. Que habentur in hebreo:
plena fide expressi. Hec autem que
sequuntur repperi in editione vul
gata: que grecorum lingua et
litteris continentur. Et iterim post finem

libri hoc capitulū ferebatur: qd
iuxta consuetudinē nostrā obe
lo id est veru prenotamus.
Dixit qȝ mardocheus. A deo facta sunt
ista. Recordatus sum sompnij ~~mei~~ qd
videram. hec eadem significantis: nec
eorum quicquā irritum fuit. Paruus fons q
creuit in fluuiū. et in lucē solē qȝ con
uersus est. et in aquas plurimas re
dūdauit: hester est. quā rex accepit
uxorē et voluit esse reginā. Duo
autē dracones: ego sū et aman. Gē
tes que conuenerāt: hij sunt qui delē
nomen conati sunt iudeorum. Gens au
tē mea israel est qui clamauit ad dūm
et saluū fecit dūs populum suū. et libera
uit qȝ nos de omnibȝ malis: et fecit
signa magna [illegible] atqȝ portenta i
ter gentes. Et duas [illegible] sortes es
se precepit: vnā populi dei. et alteram
cunctarū gencium. Venit qȝ utraqȝ sors
in statutū ex illo iam tempore corā deo
vniuersis gentibȝ. Et recordatus ē
dūs populi sui: ac misertus hereditati
sue. Et obseruabunt dies isti in mē
se adar quartadecima et quintadecima
die eiusdem mensis cū omni studio
et gaudio. vnū in cetū populi cōgre
gati: in cunctas deinceps generaci
ones populi israhel. xi.

Anno quarto regnantibȝ pto
lomeo et cleopatra attulerūt
dositheus qui se sacerdotē et leuitā
ci genus ferebat. et ptolomeus filius
eius hanc epistolā phurim: quam
dixerūt interpretatū esse lisimachū
ptolomei filiū in ierusalem. Hoc quoqȝ
principiū erat in edicione vulgata:
qd nec in hebreo nec apud ullū fer
tur interpretum. Anno secūdo regnante ar
taxerse maximo prima die men
sis nisan: vidit sompniū mardoche
us filius iahiri filij semei. filij cis de
tribu beniamin homo iudeus qui
habitabat in vrbe susis vir magnus
et inter primos aule regie. Erat au
tem de eo numero captiuorum quos trās
tulerat nabuchodonosor rex babi
lonis de ierusalem cū iechonia rege iude:
et hoc eius sompniū fuit. Apparue
rūt voces et tumultus. et tonitru
a et terremotus: et conturbacio
super terrā. Et ecce duo dracones
magni. parati qȝ contra se in prelium. ad
quorum clamorē cuncte concitate sunt
naciones: ut pugnarent contra gē
tē iustorū. Fuit qȝ dies illa tenebra
rū et discriminis tribulacionis et an
gustie et ingens formido super
terrā. Conturbata qȝ est gens iusto
rū timenciū mala sua: et preparata
ad mortē. Clamauerūt qȝ ad deū:
et illis vociferantibȝ fons paruus
creuit in fluuiū maximū: et in a
quas plurimas redūdauit. Lux et
sol ortus: et humiles exaltati sunt.
et deuorauerūt inclitos. Qd cū vi
disset mardocheus et surrexisset

de ſtratu: cogitabat qd deus facē
vellet. Et fixū habebat in aīo:
ſcire cupiēs qd ſignificaret ſompniū
Morabat autē eo tpe in au
la regis cū baghata .xij.
et thara eunuchis regis: qui ia
nitores erant palacij. Cūqꝫ itellex
iſſet cogitaciones eoꝝ. et curas
diligencius puidiſſet: didicit
q conarent in regē artaxerſem
manus mittē: et nūciauit ſup
eo regi. Qui de utroqꝫ habita queſ
tione: confeſſos duci iuſſit ad
mortē. Rex autē qd geſtū erat
ſcripſit in cōmentarijs: ſed et mar
dochaeus rei memoriā lrīs tradidit.
Precepit qꝫ ei rex ut in aula pala
cij moraret: datis ei pro delacōe
muneribꝫ. Amā vero filius ama
dathi bugeus erat glorioſiſſimꝰ
corā rege: et voluit nocē mardoche
o et pplo eius pro duobꝫ regis eu
nuchis qui fuerant interfecti. hucuſqꝫ
phemiū. Que ſequūt in eo loco
poſita erant ubi ſcriptū eſt ī volumē
et diripuerint bona vel ſubſtan
cias eoꝝ: que in ſola vulgata edi
cione reperimꝰ .xiij.

Epiſtole autē: hoc exemplar
fuit. Rex maximus artax
erſis ab india uſqꝫ ethiopiā centū
viginti ſeptē pvinciarū. pncipibꝫ
et ducibꝫ qui eius iperio ſubiecti ſūt:
ſalutē dicit. Cū plibꝫ gentibꝫ ipe
rarem et vniverſū orbē mee di
cioni ſubiugaſſem: volui nequaq
abuti potencie magnitudine. ſed
clemencia et lenitate gubernare
ſubiectos: ut abſqꝫ ullo terrore vi
tā ſilencio tranſigentes. optata cūc
tis mortalibꝫ pace fruerent. Que
rente autē me a conſiliarijs meis
quō hoc poſſet impleri: vnꝰ qui ſa
piencia et fide ceteros pcellebat. et
erat poſt rege ſcd's aman noīe. indi
cauit michi in toto orbe terrarū
pplm eſſe diſperſū qui novis uteret
legibꝫ: et contra omn gencium conſue
tudinem faciēs regū iuſſa cōtempne
ret: et vniverſarū cōcordiā nacio
nū ſua diſſenſione violaret. Qd
cū didiciſſemꝰ: videntes unā gen (gentem)
tem rebellem adūſū omē hoīm ge
nus pverſis uti legibꝫ. nrīs qꝫ iuſ
ſionibꝫ contraire. et turbare ſubiec
tarū nobis pvinciarū pacē atqꝫ
concordiā: iuſſimꝰ ut quoſcūqꝫ
amā qui oībꝫ pvincijs ppoſitus ē
et ſcd's a rege. et quē pris loco co
limꝰ monſtraverit. cū cōiugibꝫ ac
liberis deleant ab inimicis ſuis:
nullus qꝫ eoꝝ miſereat. quartadecia
die duodecimi menſis adar anni
pntis: ut nephary hoīes vno die
ad inferos deſcendentes reddant i
perio nrō pacē quā turbaverant
Huc uſqꝫ exemplar eplē. Que ſequū
t post in eū locū ſcripta reperi

ubi legit̃. ꝓgreſ q̃ mardocheus fecit omĩa que ei mãdauerat heſter: nec tamen habetur in hebrayco. et apud nullũ pꝛtũ ferũt interpretum. Mardocheus autẽ deprecatus eſt dñm memor oĩm opũ eius: et dixit Dñe dñs rex oĩpotẽs in dicione enĩ tua cũcta ſũt poſita: et non eſt qui poſſit tue reſiſtere voluntati ſi decreueris ſaluare iſrl̃. Tu feciſti celũ et terrã: et qcqd celi ambitu continet̃. Dñs oĩm es: nec eſt qui reſiſtat maieſtati tue. Cuncta noſti. et ſcis q̃a nõ p ſuperbia et contumelia et aliqua glõe cupiditate fecerĩ hoc: ut adorarẽ nõ aman ſupbiſſimũ. libenter enĩ pro ſalute iſrahel: etiã veſtigia pedũ eius deoſculari paratꝰ eſſẽ. Sed timui ne honorem dei mei transferrẽ ad hoĩem: et ne quẽq̃ adorarẽ excepto deo meo. Et nũc dñe rex. deus abraham miſerẽ ꝓpli tui: q̃a volũt nos inimici pdere: et hereditatẽ tuã delere. Ne deſpicias ptẽ tuã: quã redemiſti tibi de egipto. Exaudi deꝓcationẽ meam: et ꝓpicius eſto ſorti et funiculo tuo. Et cõuerte luctũ nr̃m in gaudiũ dnẽ: ut viuentes laudemꝰ nomẽ tuũ dñe: et nõ claudas ora te canẽtiũ. Oĩs quoq3 iſrl̃ pari mente et obſecratione clamauit ad deũ: eo q̃ eis certa mors impenderet. xiiij

Heſter quoq3 regina confugit ad dñm: pauẽs periculũ qđ imminebat. Cũq3 depoſuiſſet veſtes regias. fletib3 et luctui apta indumẽta ſuſcepit: et p vnguentis variis cinere et ſtercore ĩpleuit caput: et corpus ſuũ humiliauit ieiuniis. Oĩa q3 loca in quib3 ante letari conſueuerat: crinium laceratiõe compleuit. Et deprecabat̃ dñm deũ iſrl̃ dicens. Dñe mi qui rex nr̃ es ſolus adiuua me ſolitariã: et cuꝰ pter te nullus auxiliator eſt aliꝰ. Periculũ meũ: in manib3 meis eſt. Audiui a prẽ meo q̃ tu dñe tuliſſes iſrl̃ de cũctis gentib3. et patres nr̃os ex omnib3 retro maiorib3 ſuis. ut poſſideres hereditatẽ ſempiternã: feciſti q3 eis ſicut locutꝰ es. Peccauimꝰ in conſpectu tuo: et idcirco tradidiſti nos in manus inimicoꝝ nr̃oꝝ coluimꝰ enĩ deos eoꝝ. Iuſtus es dñe. Et nũc nõ eis ſufficit q̃ duriſſima nos opprimũt ſeruitute: ſed robur manuũ ſuaꝝ ydoloꝝ potẽtie deputãtes volũt tua mutare pmiſſa. et delere hereditatẽ tuã. et claudere ora te laudanciũ. atq3 extinguere gloriã templi et altaris tui: ut aperiãt ora gentiũ. et laudẽt ydoloꝝ fortitudinẽ: et pdicẽt carnalem regẽ in ſempiternũ. Ne tradas dñe ſceptrũ tuũ hijs qui

nõ ſunt: ne rideant ad ruinã nr̃am:
ſed cõuerte conſiliũ eoꝝ ſup eos: et
eũ qui cepit in nos ſeuire diſpde.
Memento dñe et oſtende te nobis
in tempore tribulacionis nr̃e: et mi
chi da fiduciã rex deoꝝ et vniuerſe
dñe poteſtatis. Tribue ſermonẽ cõ
poſitũ in ore meo in conſpectu leo
nis: et tranſfer cor illi⁹ in odiũ hoſtis
nr̃i: ut et ipſe pereat et ceteri qui ei
conſenciũt. Nos autẽ libera manu
tua: et adiuua me nullũ aliũ ha
bentẽ auxiliũ niſi te dñe. Habes om
niũ ſciam: et noſti qꝛ oderim glo
riã iniquoꝝ: et deteſter cubile incir
cũciſoꝝ et omĩs alienigene. Tu ſcis
neceſſitatẽ meã qꝛ abhominer ſignũ
ſupbie et glẽ mee. qd̄ eſt ſup caput
meũ in dieb; oſtentacionis mee:
et deteſter illud quaſi pãnũ men
ſtruate et non portẽ in dieb; ſilen
cij mei: et qd̄ non comederim in
menſa aman. nec michi placue
rit cõuiuiũ regis. et non biberĩ vi
nũ libaminũ: et nũqꝫ letata ſit
ancilla tua ex quo huc tranſlata ſũ
uſqꝫ in pñtẽ die: niſi in te dñe deus
abraham. Deus fortis ſup oẽs exau
di vocem eoꝝ qui nullã aliã
ſpem habent: et libera nos de ma
nu iniquoꝝ: et erue me a timore
meo. Hec quoqꝫ addita repperi
in edicione vulgata. xv.
Et mandauit ei haud dubiũ
quin heſter mardocheus ut ingre
deret᷑ ad regẽ: et rogaret ꝑ ꝑplo ſuo
et patria ſua. Memor inquit die
rũ humilitatis tue quõ nutrita ſis ĩ
manu mea: qꝛ aman ſcd̄s a rege
locutus eſt cont᷑ nos in mortẽ. Et
tu inuoca dñm et loquere regi pro
nobis: et libera nos de morte. Nec
nõ et iſta q̄ ſubdita ſunt. Die autem
tercio depoſuit veſtimenta ornat⁹
ſui: et circundata eſt gloria ſua.
Cũqꝫ regio fulgeret habitu et inuo
caſſet omĩ rectorẽ et ſaluatorẽ deũ:
aſſũpſit duas famulas. et ſup v
nã quidẽ innitebat᷑ quaſi pre deli
ciis et nimia teneritudine corpus
ſuũ ferre nõ ſuſtinens: alterã
autẽ famularũ ſequebat᷑ dñam.
defluencia in humũ indumenta
ſuſtentans. Ipſa autẽ roſeo vultũ
colore pfuſa. et gratis ac nitentib;
oculis triſtẽ celabat aĩm: et nimi
o timore contractũ. Ingreſſa igit᷑
cũcta ꝑ ordinẽ oſtia. ſtetit cont᷑
regem ubi ille reſidebat ſup ſoliũ
regni ſui indutus veſtib; regiis:
auro qꝫ fulgens et p̃cioſis lapidi
bus: erat qꝫ terribilis aſpcũ. Cũqꝫ
eleuaſſet faciem. et ardentib; oculis
furorẽ pectoris indicaſſet: regina
corruit: et in pallorẽ colore muta
to. laſſũ ſup ancillulã reclinauit
caput. Conuertit qꝫ deus ſpm̃ re
gis in manſuetudinẽ: et feſtinus

ac metuēs exiluit de ſolio: et ſuſ
tentās eā vlnis ſuis donec rediret
ad ſe hys verbis blandiebat᷑. Qd
habes heſter? Ego ſū frater tuus.
Noli metuere: nō morieris. Non
enī p te: ſed p omībꝫ hec lex conſti
tuta eſt. Accede igr̄: et tange ſcep
trū. Cūqꝫ illa reticeret: tulit au
reā virgam et poſuit ſup collū eiꝰ:
et oſculatus eſt eā et ait. Cur m
non loqueris? Que rn̄dit. Vidi
te dn̄e mi quaſi angelū dei: et cōt
batū eſt cor meū pre timore glorie
tue. Valde enī mirabilis es dn̄e:
et facies tua plena eſt graciarū.
Cūqꝫ loqueret᷑ rurſus corruit: et
pene exanimata eſt. Rex autē turba
bat᷑: et oēs miniſtri eius conſola
bant᷑ eam. Exemplar epiſtole re
gis artaxarſis. quā pro iudeis ad
totas regni ſui prouincias miſit:
qd̄ et ipm̄ in hebrayco volumīe nō
Rex magnus habetur. xvi.
Artaxerſis ab india uſqꝫ ethi
opiā centū viginti ſeptē pūinciarū
ducibꝫ ac pn̄cipibꝫ qui noſtre obe
diūt iuſſioni: ſalutē dicit. Mul
ti bonitate pn̄cipū et honore qui ī
eos collatus eſt abuſi ſūt in ſup
biā: et nō ſolū ſbiectos regibꝫ nitū
t᷑ opprimē: ſed datā ſibi gloriā nō fe
rentes. in ipos qui dederūt moliūt᷑
inſidias. Nec contenti ſūt gracias
non agere beneficijs. et hūanitatis

ī ſe iura violare: ſed dei quoqꝫ cūc
ta cernentis arbitrant᷑ ſe fugē poſ
ſe ſentenciā. Et in tantū veſanie
pruperūt. ut eos qui credita ſibi of
ficia diligenter obſeruāt. et ita
cūcta agūt ut oīm laude ſīt dig
ni mendaciorꝫ cuniculis conant᷑
ſbuertere: dū aures pn̄cipū ſimpli
ces et ex ſua natura alios eſtimātes
callida fraude decipiūt. Que res et ex
veteribꝫ pbat᷑ hyſtorijs. et ex hys q
geruīt᷑ cotidie: quō malis quorundā
ſuggeſtionibꝫ regū ſtudia deprauēt᷑.
Unde puidendū eſt paci oīm pūin
ciarū. Nec putare debetis. ſi diuerſa
iubeamꝰ ex animi nr̄i leuitate: ſed
p qualitate et neceſſitate tpm. ut reipub
lice poſcit utilitas ferre ſentenciā.
Et ut manifeſtius qd dicimꝰ intelli
gatis: aman filꝰ amadathi ex aīo
et gente macedo alienꝰ a pſarū
ſanguīe. et pietatē nr̄am ſua crude
litate cōmaculās. pegrinus a no
bis ſuſceptꝰ eſt: et tantā in ſe expꝰ
hūanitatē ut pater noſter vocaret᷑
et adoraret᷑ ab omībꝫ ſcd̄s poſt regē
Qui in tantū arrogancie tumorē
ſblatus eſt: ut regno nos priuare
niteret᷑ et ſpū. Nā mardocheū cuiꝰ
fide et bn̄ficijs viuimꝰ. et conſortē
regni nr̄i heſter cū omī gente ſua.
nouis quibuſdā atqꝫ inauditis
machinis expetiuit in mortē: hec
cogitans ut illis interfectis inſidi

arcere nr̄e ſolitudini: et regnū pſa
rū tūſferret in macedonas. Nos
autē a peſſimo mortaliū iudeos neci
deſtinatos in nulla penitus culpa
reperimus: ſed econtrario iuſtis
utentes legibꝫ. et filios altiſſimi
et maximi ſemperque viuentis dei: cuius
bn̄ficio et patribꝫ nr̄is et nobis reg
nū eſt traditū et uſque hodie cuſto
ditur. Unde eas lr̄as quas ſub noīe
nr̄o ille direxerat: ſciatis eſſe irri
tas. Pro quo ſcelere an̄ portas huius
urbis idest ſuſis et ipſe qui machi
natus eſt et oīs cognacio eius pen
det in patibulis: nō nobis ſed deo
ei reddente qđ meruit. Hoc autē e
dictū qđ nūc mittimus in cunctis urbi
bus proponatur: ut liceat iudeis uti
legibꝫ ſuis. Quibꝫ debetis eſſe admi
niculo: ut eos qui ſe ad necē eorum pa
rauerant. poſſint interficere terciadecīa
die menſis duodecimi qui vocatur
adar. Hanc enī diē omps deus mero
ris et luctus: eis vertit in gaudiū.
Vn̄ et vos inter ceteros dies hāc habe
tote diē. et celebrate eā cū omī leti
cia: ut et in poſterū cognoſcatur.
oēs qui fideliter pſis obediūt dig
nā pro fide recipe mercedē: qui autē i
ſidiantur regno eorum perire pro ſcelere.
Oīs autē prouincia et ciuitas q̄ no
luerit ſolepnitatis huius eſſe particeps
gladio et igne pereat: et ſic delea
tur ut nō ſolū hoībꝫ ſed etiā beſti
is inuia ſit in ſempiternū. pro exē
plo contemptus et inobediencie.

Explicit liber heſter. Incipit ꝓlo
gus in libros machabeorum.

Machabeorum libri
duo p̄notant prę
lia. inter hebreorum
duces gentē ꝙ p
ſarū ⁊ pugnā ꝙ
ſabbatorū et nobiles machabei
duas triūphos: et cuius noīe libri
idem ſūt nūcupati. Hec quoque
hiſtoria continet eciā inclita illa
geſta machabeorum frm̄ qui ſub an
thiocho rege pro ſacris legibꝫ dira
tormenta perpeſſi ſūt: quos mr̄
pia cū diuſis ſupplicijs vrgeretur.
nō ſolū nō fleuit: ſed et gaudens
hortabatur ad gl̄am paſſionis.

Explicit ꝓlogus. Incipit liber ma
chabeorum primus. Capitulum primū.

Et factū eſt poſtquā
pcuſſit alexander
philippi macedo q
primus regnauit i
grecia egreſſus de
terra cethim. dariū regē pſarū et
medorum: conſtituit ꝑlia multa. et
oīum obtinuit municiones. Et inter
fecit reges terre: et ptranſijt uſque
ad fines terre. Et accepit ſpolia mul
titudīs gencium: et ſiluit terra i con
ſpectu eius. Et congregauit virtu
tē et exercitū fortē nimis: et exalta

tus est. et eleuatum est cor eius. Et
obtinuit regiones gentium et tyran
nos: et facti sunt illi in tributum.
Et post hec decidit in lectum: et cog
nouit quia moreretur. Et vocauit pu
eros suos nobiles qui secum erant
nutriti a iuuentute sua: et diuisit
illis regnum suum cum adhuc viueret.
Et regnauit alexander annis duo
decim: et mortuus est. Et optinue
runt pueri eius regnum vnusquisque in loco
suo. et imposuerunt sibi omnes dyade
ma post mortem eius: et filii eorum post
eos annis multis. Et multiplicata
sunt mala in terra. Et exiit ex eis
radix peccatrix anthiochus illustris
filius anthiochi regis qui fuerat
rome obses: et regnauit in anno
centesimo tricesimo et septimo reg
ni grecorum. In diebus illis exierunt ex
israel filii iniqui: et suaserunt multis
dicentes. Eamus et disponamus
testamentum cum gentibus que circa nos
sunt: quia ex quo recessimus ab eis inue
nerunt nos multa mala. Et bonus vi
sus est sermo in oculis eorum. Et
destinauerunt aliqui de populo. et ab
ierunt ad regem: et dedit potestatem illis ut
facerent iustitiam gentium. Et edificaue
runt gymnasium in iherosolimis secundum
leges nationum. et fecerunt sibi prepucia
Et recesserunt a testamento sancto. et
iuncti sunt nationibus: et venundati
sunt ut facerent malum. Et paratum est

regnum in conspectu anthiochi: et
cepit regnare in terra egypti: ut
regnaret super duo regna. Et intra
uit in egyptum in multitudine graui:
in curribus et elephantis et equiti
bus et copiosa nauium multitudine: et
constituit bellum aduersus ptolomeum regem egyp
ti. Et veritus est ptolomeus a facie eius et fugit:
et ceciderunt vulnerati multi. Et comprehendit ci
uitates munitas in terra egypti: et accepit spolia
terre egypti. Et conuertit anthiochus postquam percussit
egyptum in centesimo et quadragesimo tertio anno: et ascendit
ad israel: et ascendit iherosolimam in multitudine
graui. Et intrauit in sanctificationem cum superbia: et accepit
altare aureum et candelabrum luminis et vniuersa
vasa eius. et mensam propositionis. et
libatoria et fialas. et mortario
la aurea et velum et coronas. et or
namentum aureum. quod in facie templi
erat: et comminuit omnia. Et accepit
argentum et aurum: et vasa concupi
scibilia. Et accepit thesauros occul
tos quos inuenit: et sublatis omnibus
abiit in terram suam. Et fecit cedem hominum:
et locutus est superbia magna. Et
factus est planctus magnus in israel.
et in omni loco eorum: et ingemuerunt
principes et seniores. Iuuenes et vir
gines infirmati sunt: et speciositas
mulierum immutata est. Omnis mari
tus sumpsit lamentum: qui sedebat
in thoro maritali lugebat. Et com
mota est terra super habitantes in ea:
et vniuersa domus iacob induit con

fusionem. Et post duos annos die
rum misit rex principem tributorum in ciui
tates iuda: et venit ierusalem cum turba
magna. Et locutus est ad eos ver
ba pacifica in dolo: et crediderunt ei.
Et irruit super ciuitatem repente. et
percussit eam plaga: et perdidit populum
multum ex israel. Et accepit spolia ci
uitatis: et succendit eam igni: et
destruxit domos eius et muros eius
in circuitu. Et captiuas duxerunt
mulieres et natos: et pecora possede
runt. Et edificauerunt ciuitatem da
uid muro magno et firmo et
turribus firmis: et facta est illis in ar
cem. Et posuerunt illic gentem peccatorum:
viros iniquos. Et conualuerunt in ea
et posuerunt arma et escas: et congre
gauerunt spolia ierusalem et reposuerunt
illic: et facti sunt in laqueum magnum.
Et factum est hoc ad insidias sanctifica
tioni: et in dyabolum malum in israel.
Et effuderunt sanguinem innocentem per cir
cuitum sanctificationis: et contaminauerunt
sanctificationem. Et fugerunt habitatores
ierusalem propter eos: et facta est habitatio ex
terorum. Et facta est extera semini suo:
et nati eius reliquerunt eam. Sanctifica
tio eius desolata est. sicut solitudo.
Dies festi eius conuersi sunt in luctum:
sabbata eius in opprobrium: honores eius
in nichilum. Secundum gloriam eius multi
plicata est ignominia eius: et subli
mitas eius conuersa est in luctum. Et scri
psit antiochus rex omni regno suo:
ut esset omnis populus vnus. Et relinqueret
vnusquisque legem suam: et consenserunt
omnes gentes secundum verbum regis anti
ochi. Et multi ex israel consenserunt ei:
et sacrificauerunt ydolis: et coinqui
nauerunt sabbatum. Et misit rex antio
chus libros per manus nunciorum in ierusalem
et in omnes ciuitates iude: ut sequerentur
legem gentium terre. et prohiberent holo
causta et sacrificia et placationes
fieri in templo dei: et prohiberent cele
brare sabbatum et dies solempnes: et
coinquinari sancta et sanctum populum israel.
Et iussit edificari aras et templa
et ydola. et immolari carnes suillas.
et pecora communia. et relinquere filios
suos incircumcisos et coinquinauerunt
animas eorum in omnibus immundiciis et
abhominationibus: ita ut obliuiscerentur
legem. et immutarent omnes iustificati
ones dei: et quicumque non fecisset secundum
verbum regis antiochi moreretur.
Secundum omnia verba hec scripsit omni
regno suo: et preposuit principes
populo qui hec fieri cogerent: et iusse
runt ciuitatibus iude sacrificare. Et
congregati sunt multi de populo ad e
os qui dereliquerant legem domini: et fece
runt mala super terram: et effugaue
runt populum israel in abditis. et in ab
sconditis fugitiuorum locis. Die quin
tadecima mensis casleu quinto et qua
dragesimo anno: edificauit rex

anthiochꝰ abhoīandū ydolū deſo
lacionis ſup altare dei: et ꝑ vni
uerſas ciuitates iuda in circuitu e
dificauerūt aras: et ante ianuas
domoꝝ et in plateis incendebāt
thura et ſacrificabant. Et libros
legis dei cōbuſſerūt igni: ſcindentes
eos. Et apud quēcūqꝫ īueniebant
libri teſtamenti dn̄i. et q̄cūqꝫ obſer
uaba t legē dn̄i: ſcd̄m edictū regis
trucidabant eū. In virtute ſua faci
ebant hec ꝑplō iſrl': qui īueniebāt
in oī menſe in ciuitatibꝫ. Et q̄nta et
viceſima die menſis: ſacrificabant
ſup arā que erat contra altare. Et
mulieres que circūcidebāt filios ſuos:
trucidabant ſcd̄m iuſſū regis anti
ochi. Et ſuſpendebāt pueros a cer
uicibꝫ ꝑ vniuerſas domos eoꝝ: et
eos qui circūciderāt eos trucidabant.
Et multi de ꝑplō iſrl' diffinierūt apud
ſe. ut nō manducarēt īmūda: et
elegerūt magis mori. q̄ cibis coin
q̄nari īmūdis. Et noluerūt infrīgē
legē dei ſcām: et trucidati ſūt. Et
facta eſt ira magna ſup ꝑplm̄

In diebꝫ illis .ij. valde.
ſurrexit mathathias filius
iohīs filiꝰ ſymeonis ſacerdos ex filijs
ioarim ab ihrlm: et cōſedit in mō
te modin. Et habebat filios q̄nqꝫ:
iohānan qui cognoīabatur gaddis.
et ſymō qui cognoīabatur thaſi. et iu
das q̄ vocabatur machabeus: et elea
zarus qui cognoīabatur abaron. et
ionathas qui cognoīabatur aphus.
Hy viderūt mala que fiebant ī ꝑplō
iuda et ī ihrlm. Et dixit mathathias
Ve michi. Vt q̄d natus ſū videre cō
tricionē ꝑpli mei et contricionē ciui
tatis ſcē: et ſedē illic cū dat in ma
bus inimicoꝝ: Sc̄a in manu extra
neoꝝ fc̄a ſūt. Templū eius ſicut hō
ignobilis: vaſa glorie eiꝰ captiua
abducta ſūt. Trucidati ſūt ſenes
eiꝰ in plateis: et iuuenes eiꝰ ceciderūt
in gladio īnimicoꝝ. Que gens non
hēditauit regnū eiꝰ: et nō obtinu
it ſpolia eiꝰ: Omīs cōpoſicio eiꝰ ab
lata eſt. Que erat libera fc̄a eſt an
cilla. Et ecce ſc̄a nr̄a et pulchritudo
nr̄a. et claritas nr̄a deſolata eſt: et
coinq̄nauerūt eā gentes. Q̄d ergo
nobis adhuc viuē: Et ſcidit ma
thathias et filij eiꝰ veſtimenta ſua
et operuerūt ſe cilicijs: et planxerūt
valde. Et venerūt illuc qui miſſi e
rant a rege anthiocho: ut cogerēt
eos qui confugerāt in ciuitatē mo
din ꝑmolare et accendere thura. et
a lege dei diſcedere. Et multi de ꝑplō
iſrl' conſencientes acceſſerūt ad eos
Sed mathathias et filij eiꝰ conſtā
ter ſteterūt. Et reſpondentes qui miſſi e
rāt ab anthocho: dixerūt mathathie.
Princeps et clariſſimꝰ et magnꝰ es
in hac ciuitate: et ornatꝰ filijs et
fratribꝫ. Ergo accede prior et fac iuſſū

regis sicut fecerunt omnes gentes et viri iuda et qui remanserunt in ierusalem: et eris tu et filii tui inter amicos regis. et amplificatus argento et auro et muneribus multis. Et respondit mathathias: et dixit voce magna. Et si omnes gentes regi anthiocho obediunt. ut discedat unusquisque a servitute patrum suorum. et consentiat mandatis eius: ego et filii mei et fratres mei obediemus legi patrum nostrorum: propicius sit nobis deus. Non est nobis utile relinquere legem et iusticias dei. Non audiemus verba regis anthiochi. nec sacrificabimus transgredientes legis nostre mandata: ut eamus alteram viam. Et ut cessavit loqui verba hec: accessit quidam iudeus in omnium oculis sacrificare ydolis super aram in civitate modin secundum iussum regis. Et vidit mathathias et doluit: et contremuerunt renes eius. Et accensus est furor eius secundum iudicium legis: et insiliens trucidavit eum super aram. Sed et virum quem miserat rex anthiochus qui cogebat immolare occidit in ipso tempore: et aram destruxit. Et zelatus est legem: sicut fecit phinees zambri filio salomi. Et exclamavit mathathias voce magna dicens. Omnis qui zelum habet legis: statuens testamentum exeat post me. Et fugit ipse et filii eius in montes: et reliquerunt quecumque habebant in civitate. Tunc descenderunt multi querentes iudicium et iusticiam in desertum.

ut sederent ibi ipsi et filii eorum et mulieres eorum et pecora eorum: quoniam induraverunt super eos mala. Et renunciatum est viris regis. et exercitui qui erant in ierusalem civitate david. quoniam discessissent viri quidam qui dissipaverunt mandatum regis in loca occulta in deserto: et abiissent post illos multi. Et statim perrexerunt ad eos: et constituerunt adversus eos prelium. in die sabbatorum: et dixerunt ad eos. Resistitis et nunc adhuc? Exite et facite secundum verbum regis: et vivetis. Et dixerunt. Non exibimus neque faciemus verbum regis: ut polluamus diem sabbatorum. Et concitaverunt adversus eos prelium: et non responderunt eis neque oppilaverunt loca occulta dicentes. Moriamur omnes in simplicitate nostra: et testes erunt super nos celum et terra quod iniuste perditis nos. Et intulerunt eis bellum sabbatis. Et mortui sunt ipsi et uxores eorum et filii eorum et pecora eorum: usque ad mille animas [illegible] hominum. Et cognovit ma- [illegible] thathias et amici eius: et luctum habuerunt super eos valde. Et dixit vir proximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt. et non pugnaverimus adversus gentes pro animabus nostris et iustificationibus nostris: citius disperdent nos a terra. Et cogitaverunt illa die dicentes. Omnis homo quicumque venerit ad nos in bello die sabbatorum. pugne-

iuꝰ aduersus eū: et nō moriem
oēs. sicut mortui sūt frēs uri in
occultis. Tūc congregata est ad
eos synagoga iudeoꝝ fortis viri
bꝫ ex isrl': oīs voluntarius in lege
Et oms qui fugiebant a malis
additi sūt ad eos: et fcī sūt illis
ad firmamentū. Et collegerūt ex
ercitū: et pcusserūt pctores in ira
sua. et viros iniquos in indignaci
one sua: et ceteri fugerūt ad naciōes
ut euaderēt. Et circuiuit matha
thias et amici eius et destruxerūt
aras: et circūciderūt pueros incir
cūcisos quotquot inuenerūt in
finibꝫ israhel in fortitudine: et p
secuti sūt filios sup̄bie. Et pspa
tū est opus in manu eoꝝ: et ob
tinuerūt legē de manibꝫ gencium. et
de manibꝫ regū: et non dederūt cornu
pctori. Et appropinquauerūt dies
mathathie moriendi: et dixit fili
is suis. Nūc confortata est sup̄bi
a et castigacio: et tps [illegible]
euersiois [illegible]
et ira indignacoīs. Nūc ergo o
filij emulatores estote legis. et da
te aīas vrās p testamento pr̄m: et
memētote opm pr̄m que fecerūt
in generacionibꝫ suis: et accipietis
gloriā magnā et nomē eternū.
Abrahā nōne in temptacione
īuentus est fidelis: et reputatū est
ei ad iusticiā. Joseph in tpe an

gustie sue custodiuit mandatū: et
fcūs est dn̄s egipti. Phinees pater
nr̄ zelando zelū dei: accepit testamē
tū sacerdocij eterni. Jhesus dū iple
uit vbū: fcūs est dux isrl'. Caleph
dū testificat' in ecclesia: accepit here
ditatē. Dauid in sua mīa: consecu
tꝰ est sedem regni in scl'a. Helias dū
zelat zelū legis: receptus est in celū.
Ananias azarias misael credentes
liberati sūt de flāma. Daniel in sua
simplicitate liberatus est de ore leonū.
Et ita cogitate p gnacionē et gnacio
nē: qa oēs qui sperāt in eū nō infir
mant'. Et a verbis viri pctoris ne
timueritis: qa glā eius stercus et ver
mis est. Hodie extollit' et cras nō in
ueniet': qa cōuersus est in terrā suā:
et cogitacio eius periet. Vos ergo filii
confortamini et viriliter agite in lege:
qa in ipa gloriosi eritis. Et ecce sy
mon frater vr̄ scio qd vir consilij
est: ipm audite sp. et ipē vobis erit
pater. Et iudas machabeus fortis
viribꝫ a iuuentute sua sit vobis prin
ceps milicie: et ipē aget bellū ppli
Et adducetis ad vos oēs factores
legis: et vindicate vindictam ppli
vrī. Retribuite retribucionē gen
tibꝫ: et intendite in p̄ceptū le
gis. Et bn̄dixit eos: et appositus
est ad prēs suos. Et defunctus est
centesimo et quadragesimo sexto
anno: et sepultus ~~est~~ a filijs suis

in sepulchris patrum suorum in modin: et planxerunt eum omnis israel planctu

Et surrexit iudas iii magnus. qui vocabatur machabeus filius eius pro eo: et adiuvabant eum omnes fratres eius. et universi qui se coniunxerant patri eius: et preliabantur prelium israel cum leticia. Et dilatavit gloriam populo suo: et induit se loricam sicut gygas. et succinxit se arma bellica sua in prelijs: et protegebat castra gladio suo. Similis factus est leoni in operibus suis: et sicut catulus leonis rugiens in venatione. Et persecutus est iniquos perscrutans eos: et qui conturbabant populum suum eos succendit flammis. Et repulsi sunt inimici pre timore eius: et omnes operarij iniquitatis conturbati sunt: et directa est salus in manu eius. Et exacerbabat reges multos: et letificabat iacob in operibus suis: et in seculum memoria eius in benedictione. Et perambulavit civitates iuda. et perdidit impios ex eis: et avertit iram ab israel. Et nominatus est usque ad novissimum terre: et congregavit pereuntes. Et congregavit appollonius gentes: et a samaria virtutem multam et magnam ad bellandum contra israel. Et cognovit iudas et exijt obviam illi: et percussit et occidit illum. Et ceciderunt vulnerati multi: et reliqui fugerunt. Et accepit spolia eorum. Et gladium appollonij abstulit iudas: et erat pugnans in eo omnibus diebus. Et audivit seron princeps exercitus sirie. quod congregavit iudas congregationem et ecclesiam fidelium secum: et ait. Faciam michi nomen et glorificabor in regno: et debellabo iudam et eos qui cum ipso sunt: qui spernebant verbum regis. Et preparaverunt se. Et ascenderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarij: ut facerent vindictam in filios israel. Et appropinquaverunt usque ad bethoron: et exivit iudas obviam illi cum paucis. Ut viderunt autem exercitum venientem sibi obviam: dixerunt iude. Quo poterimus pauci pugnare ad multitudinem tantam tam fortem? Et nos fatigati sumus ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile est concludi multos in manus paucorum: et non est differentia in conspectu dei celi liberare in multis et in paucis: quia non in multitudine exercitus victoria belli. sed de celo fortitudo est. Ipsi veniunt ad nos in multitudine contumaci et superbia: ut disperdant nos et uxores nostras et filios nostros. et ut spolient nos. Nos vero pugnabimus pro animabus nostris et legibus nostris: et ipse dominus conteret eos ante faciem nostram. Vos autem ne timueritis eos. Ut cessavit autem loqui. insiluit in eos subito: et con

tritus eſt ſeron et exercit⁹ eius in
conſpcũ ipi⁹. Et pſequebat̃ eũ ĩ
deſcenſu betheron uſqȝ ĩ campũ:
et ceciderũt ex eis octingẽti viri: re
liqui autẽ fugerũt in terrã phi
liſtijm. Et cecidit timor iude ac
frm̃ ei⁹ et formido ſup oẽs in circu
itu eoꝝ: et puenit ad regẽ nomẽ
eius: et de pliјs iude narrabãt
oẽs gentes. Vt autẽ audiuit ãtio
chus rex ſermones iſtos irat⁹ eſt
aĩo: et miſit et congregauit exerci
tũ vniũſi regni ſui caſtra forcia val
de. Et aperuit erariũ ſuũ et dedit ſti
pendia exercitu in ãnũ: et manda
uit illis ut eſſet pati ad oĩa. Et vi
dit qᵒ defecit pecunia de theſauris.
et tributa regionis modica ꝓpter
diſſenſionẽ et plagã quã fecit in
terra. ut tolleret legitiã que erãt
a p̃mis diebȝ: et timuit ne non
haberet ſemel et bis in ſũpt⁹. et
donatiua que dederat ante larga
manu. et habũdauerat ſup r̃ges
qui ante eũ — fuerãt: et ↄſueuat⁹
erat aĩo valde. Et cogitauit ire
in pſidem: ut acciperet tributa regi
onũ. et congregaret argentũ mł
tũ. Et reliquit liſiã hoĩeȝ nobilẽ
de gñe regali ſup negocia regia.
a flumine eufraten uſqȝ ad flumẽ
egipti: et ut nutriret anthiochũ
filiũ ſuũ donec rediret. Et tradi
dit ei mediũ exercitũ et elephãtos

et mandauit ei de omĩbȝ que volebat
et de inhabitãtibȝ iudeã et ihrlm: et
ut mitteret ad eos exercitũ ad ↄterẽ
dã et extirpandã v̉tutẽ iſrł. et r̉liqui
as ihrlm. et auferendã memoriã eoꝝ
de loco: et ut conſtitueret habitatores
filios alienigenas. in omĩbȝ finibȝ
eoꝝ: et ſorte diſtribueret terrã eoꝝ.
Et rex aſſũpſit ptẽ exercit⁹ reſiduã:
et exiuit ab anthiochia ciuitate r̉e
ni ſui. ãno centeſimo et q̃drageſĩo
et ſeptimo. Et tñſfretauit eufratẽ
flumẽ: et pambulabat ſupiores
regiones. Et elegit liſias ptolome
ũ filiũ dorimini. et nicanorẽ et gor
giã. viros potentes ex amicis r̉gis:
et miſit cũ eis quadraginta milia
viroꝝ. et ſeptẽ milia equitũ: ut ve
nirẽt in terrã iuda. et diſperderẽt eã
ſcd̃m vbũ r̉gis. Et proceſſerũt ut i
rẽt cũ vniuerſa v̉tute ſua: et venerũt
et applicuerũt ammaum in terra
cãpeſtri. Et audierũt mercatores re
gionũ nomẽ eorũ: et acceperũt ar
gentũ et aurũ mltũ valde et pue
ros: et venerũt in caſtra ut acci
perẽt filios iſrł in ſeruos. Et ad
dita ſt̃ ad eos exercit⁹ ſirie: et terre
alienigenarũ. Et vidit iudas et
frẽs ei⁹ qᵃ multiplicata ſũt mala:
et exercit⁹ applicabat ad fines eoꝝ.
Et cognouerũt vba regis que mã
dauit ꝓplo facere in interitũ et ↄ
ſummationẽ: et dixerũt vniuſqͥſqȝ

ad primum suum. Erigamus deiectionem
populi nostri: et pugnemus pro populo nostro et
sanctis nostris. Et congregatus est conventus
ut essent parati in prelium: et ut orarent
et peterent misericordiam et miserationes. Et
ierusalem non inhabitabatur: sed erat sicut
desertum. Non erat qui ingrederetur et egre-
deretur de natis eius: et sanctum conculcaba-
tur: et filii alienigenarum erant in arce.
Ibi erat habitatio gentium. Et abla-
ta est voluptas ab iacob: et defecit
ibi tibia et cythara. Et congregati
sunt et venerunt in masphat contra
ierusalem: quia locus orationis erat in mas-
sephat ante in israel. Et ieiunave-
runt illa die: et induerunt se ciliciis.
et cinere in capite suo: et disciderunt
vestimenta sua. Et expanderunt libros
legis. de quibus scrutabantur gentes
similitudinem simulacrorum suorum: et
attulerunt ornamenta sacerdotalia
et primitias et decimas. Et suscita-
verunt nazareos qui impleverant di-
es: et clamaverunt voce magna in
celum dicentes. Quid faciemus istis:
et quo eos ducemus? Et sancta tua con-
culcata sunt. et contaminata sunt:
et sacerdotes tui facti sunt in luctu et
in humilitate. Et ecce nationes con-
venerunt adversum nos: ut nos disper-
dant. Tu scis que cogitant in nos.
Quomodo poterimus subsistere ante faciem il-
lorum: nisi tu adiuves nos? Et tu-
bis exclamaverunt voce magna.

Et post hoc constituit iudas duces
populi: tribunos et centuriones et pen-
tecontarchos et decuriones. Et dix-
it hiis qui edificabant domos et spon-
sabant uxores et plantabant vine-
as et formidolosis: ut redirent u-
nusquisque in domum suam secundum legem.
Et moverunt castra: et collocave-
runt ad austrum amaum. Et ait
iudas. Accingimini: et estote filii
potentes. Estote parati in mane
ut pugnetis adversus nationes has.
que convenerunt disperdere nos et sancta
nostra: quoniam melius est nos mori in
bello: quam videre mala gentis nostre et
sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas
in celo: sic fiat. .iiii.

Et assumpsit gorgias quinque
milia virorum. et mille equites
electos: et moverunt castra nocte.
ut applicarent ad castra iudeorum.
ut percuterent eos subito. Et filii qui e-
rant ex arce: erant illis duces. Et au-
divit iudas: et surrexit ipse et po-
tentes per[illegible] tere virtutem exercituum re-
gis que erat in amaum. Adhuc
enim dispersus erat exercitus a castris
Et venit gorgias in castra iude noc-
te: et neminem invenit. Et querebant
eos in montibus: quoniam dixit fugiunt
hii a nobis. Et cum dies factus esset
apparuit iudas in campo cum tribus mi-
libus virorum tantum: qui tegumenta et
gladios non habebant. Et vide

penta contarchos

runt castra gentium valida: et loricatos et equitatum in circuitu eorum: et hii docti in prelium. Et ait iudas viris qui secum erant. Ne timueritis multitudinem eorum: et impetum eorum ne formidetis. Mementote qualiter salui facti sunt patres nostri in mari rubro: cum sequeretur eos pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum. et miserebitur nostri dominus: et memor erit testamenti patrum nostrorum. et conteret exercitum istum ante faciem nostram hodie: et scient omnes gentes quia est qui redimat et liberet israel. Et leuauerunt alienigene oculos suos. et viderunt eos venientes ex aduerso: et exierunt de castris in prelium. Et tuba cecinerunt hii qui erant cum iuda. et congressi sunt: et contrite sunt gentes. et fugerunt in campum. Nouissimi autem ceciderunt in gladio. Et persecuti sunt eos usque gazeron: et usque in campos ydumee et azoti et iamnie. Et ceciderunt ex illis ad tria milia virorum. Et reuersus est iudas et exercitus eius sequens eum: et dixit ad populum. Non concupiscatis spolia: quia bellum contra nos est: et gorgias et exercitus eius in monte prope nos. Sed state contra inimicos nostros et expugnate eos: et post hoc sumetis spolia. Et adhuc loquente iuda: ecce apparuit

pars quedam prospiciens de monte. Et vidit gorgias quod in fugam versi sunt sui: et succensa sunt castra. Fumus enim qui videbatur: declarabat quod factum est. Quibus illi conspectis. timuerunt valde: aspicientes simul et iudam et exercitum in campo paratum ad prelium. Et fugerunt omnes in campo alienigenarum: et iudas reuersus est ad spolia castrorum. Et acceperunt aurum multum et argentum. et iacinctum et purpuram marinam: et opes magnas. Et conuersi ymnum canebant et benedicebant in celum quoniam bonus est: quoniam in seculum misericordia eius. Et facta est salus magna in israel in illa die. Quicunque autem alienigenarum euaserunt: venerunt et annunciauerunt lisie vniuersa que acciderant. Quibus auditis ille consternatus animo deficiebat: quod non qualia voluit talia contigerunt in israel. et qualia mandauit rex. Et sequenti anno congregauit lisias electorum virorum sexaginta milia. et equitum quinque milia: ut debellaret eos. Et venerunt in iudeam: et castra posuerunt in bethoron. Et occurrit illis iudas cum decem milibus viris: et viderunt exercitum forte. Et orauit et dixit. Benedictus es saluator israel. qui contriuisti impetum potentis in manu serui tui dauid: et tradidisti castra alienigenarum in manus ionathe filii sa

ul. et armigeri ei⁹. Conclude ex
ercitũ iſtũ in manu ppli tui iſrl'.
et cõfundantᵉ in exercitu ſuo et e
q̃tibȝ. Da illis formidinẽ. et ta
beſac audaciã ṽtutis eorũ: et cõ
moueãᵗ contricõe ſua. Deiice e
os gladio diligentiũ te: et collau
dent te oẽs qui nouerᵗ nomẽ tuũ
in ẏmnis. Et cõmiſerũt: et ceciderᵗ
de exercitu liſie q̃nq; milia viroꝝ
Videns autẽ liſias ſuoꝝ fugã. et
iudeoꝝ audaciã. et q̃ pati ſunt
aut viuere ac mori fortiᵗ: abijt
anthiochiã. et elegit milites ut mul
tiplicati rurſus veniret in iudeã.
Dixit autẽ iudas et frẽs ei⁹ Ecce
cõtriti ſũt inimici nři: aſcendam⁹
nũc mũdare ſcã et renouare. Et
cõgregatus eſt oĩs exercit⁹: et aſ
cenderᵗ in mõtem ſyon. Et vide
rũt ſanctificacionẽ deſertã. et alta
re pphanatũ et portas exuſtas:
et in atrijs virgulta nata. ſicut
in ſaltu et in montibȝ. et paſto
foria diruta. Sciderũt veſtimẽ
ta ſua. et planxerũt planctu mag
no: et impoſuerũt cinerẽ ſup ca
put ſuũ: et ceciderũt in faciẽ ſuã
ſup terrã. Et exclamauerũt tu
bis ſignoꝝ: et clamauerũt ĩ celũ
Tũc ordinauit iudas viros ut
pugnarent aduerſus eos q̃ erãt
in arce: donec emũdarent ſcã. Et
elegit ſacerdotes ſine macula vo

luntatẽ hñtes in lege dei. Et mũ
dauerũt ſcã: et tulerũt lapides
cõtaminacõis in locũ ĩmũdũ
Et cogitauit de altari holocauſ
toꝝ qd pphanatũ erat: qd de eo
faceret. Et incidit illi cõſiliũ bonũ
ut deſtruerent illud: ne forte eſſet
illis in obpbriũ: q̃a cõtaminaue
rũt illud gentes. et demoliti ſũt
illud. Et repoſuerũt lapides in
mõte dom⁹ in loco apto: quo
aduſq; veniret pphẽta et reſpõderet
de eis. Et acceperũt lapides ĩte
gros ſcdm legẽ: et edificauerᵗ
altare nouũ. ſcdm illud qd fuit
prius. Et edificauerᵗ ſcã et q̃
intra domũ intrinſec⁹: et edem et
atria ſcificauerũt: et fecerũt va
ſa ſcã noua. Et intulerũt can
delabrũ. et altare incẽſoꝝ. et
menſã in templũ: et incẽſũ
poſuerũt ſup altare. Et accẽ
derũt lucernas que ſup candela
brũ erant: et lucebãt in t̃plo
Et poſuerũt ſup menſã panes
et appenderũt vela: et cõſũma
uerũt oĩa opa que fecerũt. Et
ante matutinũ ſurrexerũt
q̃nta et viceſima menſis no
ni. hic mẽſis caſleu centeſimi
quadrageſimi octaui anni: et
obtulerũt ſacrificiũ ſcdm legẽ
ſup altare holocauſtoꝝ nouũ
qd fecerũt. Scdm tempus et

secundum diem in qua contaminaverunt
illud gentes: in ipsa renovatum est in
canticis et citharis et cyniris et cym
balis. Et cecidit omnis populus in faciem
et adoraverunt: et benedixerunt in celum
eum qui prosperavit eis. Et fecerunt dedi
cationem altaris diebus octo: et obtu
lerunt holocausta cum leticia. et sa
lutaria laudis. Et ornaverunt fa
ciem templi coronis aureis et scutulis:
et dedicaverunt portas et pastofori
a: et imposuerunt eis ianuas. Et facta
est leticia valde magna in populo:
et aversum est obprobrium gentium. Et
statuit iudas et fratres eius et univer
sa ecclesia israel: ut agatur dies dedica
tionis altaris in temporibus suis. ab anno
in annum per dies octo. a quinta et vi
cesima mensis casleu cum leticia et
gaudio. Et edificaverunt in tempore
illo montem syon et per circuitum mu
ros altos. et turres firmas: nequan
do venirent gentes et conculcarent
eum sicut antea fecerunt. Et colloca
vit illic exercitum ut servarent eum:
et munivit eum ad custodiendam
bethsuram: ut haberet populus muni
tionem contra faciem ydumee. v.

Et factum est ut audierunt gen
tes in circuitu. quia edifica
tum est altare et sanctuarium sicut pri
us. irate sunt valde. Et cogitabant tollere
genus iacob qui erant inter eos: et
ceperunt occidere de populo et persequi.
Et debellabat iudas filios esau in
ydumea: et eos qui erant in acra
battane. quia circumsedebant israhelitas:
et percussit eos plaga magna. Et re
cordatus est maliciam filiorum bean. qui
erant populo in laqueum et in scandalum in
sidiantes ei in via: et conclusi sunt ab eo
in turribus. Et applicuit ad eos. et a
nathematizavit eos: et incendit tur
res eorum igni cum omnibus qui in eis erant.
Et transiit ad filios amon: et invenit
manum fortem. et populum copiosum. et thimo
theum ducem ipsorum. Et commisit cum eis pre
lia multa: et contriti sunt in conspectu
eorum: et percussit eos. Et cepit iazer
civitatem et filias eius: et reversus est in
iudeam. Et congregate sunt gentes que
sunt in galaad adversus israhelitas
qui erant in finibus eorum ut tollerent
eos: et fugerunt in datheman muni
tionem. Et miserunt litteras ad iudam et
et fratres eius dicentes. Congregate sunt
adversum nos gentes per circuitum ut
auferant nos. et parant venire et
occupare munitionem in quam fugi
mus: et thimotheus est dux exercitus e
orum. Nunc ergo veni et eripe nos de
manibus eorum: quia cecidit multitudo de
nobis: et omnes fratres nostri qui erant in
locis ubique interfecti sunt. Et capti
vas abduxerunt uxores eorum et na
tos et spolia: et peremerunt illic fer
me mille viros. Et adhuc epistole
legebantur: et ecce alii nuncii vene

rũt de galilea conſciſſis tunicas
nũciantes ſcd̃m verba hec. dicẽtes
cõuenisse aduerſũ ſe a ptolomai
da et tyro et ſidone: et repleta eſt
oĩs galilea alienigenis ut nos cõ
ſumãt. Vt audiuit autẽ iudas et
pplˀs ſermones iſtos: cõuenit eccã
magna cogitare qd̃ faceret frĩbz
ſuis qui in tribulacione erãt. et ex
pugnabantur ab eis. Dixit qz iudas
ſymoni frĩ ſuo. Elige tibi viros: et
vade et libera frẽs tuos in galilea. E
go eñi et frater meus ionathas ibimus
in galaditĩ. Et reliquit ioſephũ filiũ
zacharie et azariã duces pplĩ cũ reſi
duo exercitu in iudea ad cuſtodiã: et
pcepit illis dicens. Preſtote pplõ huic.
et nolite bellũ cõmittẽ aduerſus
gentes donec reuertamur. Et dati ſũt
ſymoni viri tria milia. ut irent in
galileã: iude autẽ octo milia in
galaditiſĩ. Et abiit ſymon in gali
leã: et cõmiſit plia multa cũ genti
bz. Et cõtrite ſũt gentes a facie eius:
et pſecutus eſt eos uſqz ad portã pto
lomaidis. Et ceciderũt de gentibz
fere tria milia viror: et accepit ſpo
lia eorũ. Et aſſumpſit eos qui erãt ĩ
galilea et in arbatis cũ uxoribz et
natis et oĩbz que erãt illis: et
adduxit in iudeã cũ leticia mag
na. Et iudas machabeus et iona
thas et frẽs eius trãſierũt iordanẽ: et
abierũt viã triũ dierũ p deſertũ.

Et occurrerũt eis nabuthei. et ſuſce
perũt eos pacifice: et narrauerũt
eis oĩa que acciderãt frĩbz eor in
galadiude: et qa multi ex eis cõphen
ſi ſũt in barzara et boſor et in ali
mis et in caſphor et mageth et
carnaim. Hec oẽs ciuitates mu
nite et magne. Sed et in ceteris
ciuitatibz galaditidis tenentur cõ
phenſi. Et in craſtinũ cõſtituerũt
admouẽ exercitũ ciuitatibz hiis: et cõ
phendẽ et tollere eos in vna die.
Et cõuertit iudas et exercitus eius
viã in deſertũ boſor repente: et
occupauit ciuitatẽ. Et occidit
oẽm maſculũ in ore gladii: et
accepit oĩa ſpolia eor: et ſuccẽ
dit eã igni. Et ſurrexerũt inde
nocte: et ibãt uſqz ad municionẽ.
Et factũ eſt diluculo cũ alleuaſſet
oculos ſuos: et ecce pplˀs multus
cuius nõ erat nũs portantes ſca
las et machinas ut cõprehende
rẽt municionẽ et expugnarẽt
eos. Et vidit iudas qa cepit bel
lũ: et clamor belli aſcendit ad ce
lũ ſicut tuba. et clamor magnus
de ciuitate: dixit exercitui ſuo.
Pugnate hodie p frĩbz vrĩs. Et
venit tribz ordinibz poſt eos. Et
exclamauerũt tubis: et clamaue
rũt in oratione. Et cognouerũt caſ
tra thymothei qa machabeus ẽ:
et refugerũt a facie eius. Et pcuſſe

rūt eos plaga magna. Et ceciderūt
ex eis in illa die fere octo milia vi
roꝝ. Et diuertit iudas in maſpha:
et expugnauit et cepit eā. Et oc
cidit oēm maſculū eius. et ſūpſit
ſpolia eius: et ſuccēdit eā igni. In
de prexit et cepit caſbon et maged
et boſor: et reliquas ciuitates
galaaditidis. Poſt hec autē verba
congregauit thimotheus exercitū
aliū: et caſtra poſuit contra raphō
nis torrentē. Et miſit iudas ſpe
culari exercitū. et renūciauerūt ei
dicentes quia conuenerūt ad eū oēs
gentes que in circuitu nro ſūt. ex
ercitus multus nimis: et arabas con
duxerūt in auxiliū ſibi: et caſtra
poſuerūt trans torrētē parati venire
ad te in prelium. Et abijt iudas ob
uiā illis. Et ait thimotheus prīn
cipibus exercitus ſui. Cū appropiauit
iudas et exercitus eius ad torrentē a
que: ſi tranſierit ad nos prior nō
poterimus ſuſtinere eū: quia potēs
poterit aduerſū nos. Si vero ti
muerit tranſire et poſuerit caſtra ci
tra flumē: tranſfretemus ad eos et po
terimus aduerſū illū. Vt autē appro
pinquauit iudas ad torrentē aque:
ſtatuit ſcribas ppli ſecus torrētē et
mandauit eis dicēs. Neminē ho
minū reliqueritis: ſed veniant oēs
in prelium. Et tranſfretauit ad illos
prior: et oīs pplus poſt eū. Et cōtri
te ſūt ante faciē eoꝝ oēs gentes:
et proiecerūt arma ſua: et fugerūt
ad fanū qđ eſt in carnaim. Et oc
cupauit ipſam ciuitatē: et fanū
ſuccendit igni cū oībus qui erāt in
ipſo. Et oppreſſa eſt charnaim: et
nō potuit ſuſtinere contra faciē
iude. Et congregauit iudas vniuer
ſos iſrahelitas qui erāt in galadi
tide a minimo uſq ad maximū et
uxores eoꝝ et natos et exercitū mag
nū valde: ut venirēt in terrā iude.
Et venerūt uſq ephron. Et hec ci
uitas magna in ingreſſu poſita.
munita valde: et nō erat declinare
ab ea dextra vel ſiniſtra: ſed per me
diā iter erat. Et incluſerūt ſe qui
erāt in ciuitate: et obſtruxerūt por
tas lapidibus. Et miſit ad eos iudas
verbis pacificis dicens. Tranſea
mus per terrā veſtram. ut eamus in ter
rā noſtram: et nemo vobis nocebit.
tantū pedibus tranſibimus. Et nolebāt
eis aperire. Et precepit iudas predica
re in caſtris: ut applicarēt vnuſ
quiſq in quo erat loco. Et applicue
rūt ſe viri virtutis: et oppugna
uit ciuitatē illā tota die et tota
nocte: et tradita eſt ciuitas in ma
nu eius. Et peremerūt oēm maſculū
in ore gladij: et eradicauit eā. Et
accepit ſpolia eius: et tranſijt per totā ci
uitatē ſuper interfectos. Et tranſgreſ
ſi ſūt iordanē in campo magno

122

contra faciē bethsan. Et erat
iudas cōgregans extremos: et ex
hortabatur p̄plm̄ p̄ totā viā. donec
venerūt in terrā iuda. Et ascenderūt
in mōtē syon cū leticia et gaudio:
et obtulerūt holocausta q̄ nemo
ex eis cecidisset. donec reuerterent in
pace. Et in dieb; quib; erat iudas
et ionathas in terra galaad. et sy
mon f̄r ei⁹ in galilea contra faciē
ptolomaidis: audiuit iosephus
zacharie filius et azarias p̄nceps
virtutis. res bene gestas. et p̄lia
que f̄ca sūt: et dixit. Faciam⁹ et ipi
nobis nomē: et eam⁹ pugnare ad
uersū gentes que in circuitu n̄ro
sūt. Et p̄cepit hiis qui erant in ex
ercitu suo: et abierūt iamniam. Et
exiuit gorgias de ciuitate et viri ei⁹
obuiā illis in pugnā: et fugati
sūt iosephus et azarias usq; ī fines
iude. Et ceciderūt illa die de p̄plo is
rahel ad duo milia viri. Et f̄ca est
fuga magna in p̄plo: quia non
audierūt iudā et f̄res eius: existi
mantes se fortiter facturos. Ipi autē
nō erant de semie viroꝝ illorū: p̄ q̄s
salus f̄ca est in isrl̄. Et viri iuda
magnificati sūt valde in c̄spectu oīs
isrl̄. et gentiū oīm ubi audiebat
nomē eoꝝ: et c̄uenerūt ad eos faus
ta acclamantes. Et exiuit iudas et
f̄res ei⁹: et expugnabat filios esau
in terra que ad austrū est. Et pcus

sit chebron et filias ei⁹ et muros ei⁹:
et turres succendit in circuitu. Et
mouit castra ut iret in terrā alieni
genarū: et perambulabat samariā.
In illa die ceciderūt sacerdotes in bel
lo dū uult fortiter facere: dū sine cō
silio exit in p̄liū. Et declinauit iudas
in azotū in terra alienigenarū: et
vidit aras eoꝝ: et spolia deoꝝ ipoꝝ
succendit igni. Et cepit spolia ciui
tatū: et reuersus est in terrā iuda. VI.
Et rex antiochus perambulauit
superiores regiones. Et audiuit
esse ciuitatē elimaidem in p̄side nobi
lissimā et copiosā in argento et auro
templū q; in ea locuples valde: et il
lic velamina aurea. et lorice et scuta
que reliquit alexander philippi rex
macedo. qui regnauit prim⁹ ī gre
cia. Et venit et querebat ciuitatē ca
pe et predari eā et nō potuit: q̄m
innotuit sermo hiis qui erāt ī ciui
tate: et insurrexerūt in p̄liū. Et fu
git inde. et abiit cū tristicia magna:
et reuersus est babiloniā. Et venit
qui nūciaret ei in p̄side. q̄a fugata
sūt castra que erāt in terra iuda. et
q̄a abiit lisias cū virtute forti in p̄
mis et fugatus est a facie iudeoꝝ:
et inualuerūt armis et virib; et spo
liis multis que ceperūt in castris q̄
exciderūt: et q̄a diruerūt abhomina
tionē quā edificauerat sup altare
qd erat in ihrlm. et sanctificatione

ſicut prius cum dederat muris excel-
ſis: ſed et bethſuram ciuitatem ſuam.
Et factum eſt ut audiuit rex ſermo-
nes iſtos. ſet expauit et commotus
eſt valde. Et decidit in lectum et inci-
dit in languorem pre triſticia: quia non
eſt factum ſicut cogitabat. Et erat
illic multos dies: quia renouata eſt
in eo triſticia magna. Et arbi-
tratus eſt ſe mori. Et vocauit omnes
amicos ſuos: et dixit illis. Receſ-
ſit ſompnus ab oculis meis: et con-
cidi et corrui corde pre ſollicitudi-
ne: et dixi in corde meo. In quantam
tribulacionem deueni, et in quos fluc-
tus triſticie in qua nunc ſum: qui
iocundus eram et dilectus in poteſtate
mea. Nunc vero reminiſcor malorum que feci
in iheruſalem. unde abſtuli omnia ſpolia ar-
gentea et aurea que erant in ea:
et miſi auferri habitantes iudeam ſine
cauſa. Cognoui ergo quia [..] propterea
inuenerunt me mala iſta: et ecce pe-
reo triſticia magna in terra alie-
na. Et vocauit philippum vnum de
amicis ſuis. et prepoſuit eum ſuper
vniuerſum regnum ſuum: et dedit ei dy-
adema et ſtolam ſuam et anulum: ut
adduceret antiochum filium ſuum et nu-
triret eum et regnaret. Et mortuus
eſt illic antiochus rex: anno cen-
teſimo quadrageſimo nono. Et co-
gnouit liſias quoniam mortuus eſt rex: et
cognouit regnare antiochum filium

eius quem nutriuit adoleſcentem. et
vocauit nomen eius eupator. Et hii
qui erant in arce concluſerant iſrael
in circuitu ſanctorum. et querebant eis
mala ſemper ad firmamentum gencium.
Et cogitauit iudas diſperdere eos:
et conuocauit vniuerſum populum ut ob-
ſiderent eos. Et conuenerunt ſimul: et
obſederunt eos anno centeſimo quinqua-
geſimo. Et fecerunt baliſtas et ma-
chinas. Et exierunt quidam ex eis qui obſi-
debantur: et adiunxerunt ſe illis aliqui
ex impiis iſrael: et abierunt ad regem
et dixerunt. Quouſque non facis iudi-
cium: et vindicas fratres noſtros. Nos
decreuimus ſeruire patri tuo. et ambu-
lare in preceptis eius: et obſequi edic-
tis eius. Et filii populi noſtri propter hoc ab-
alienabant ſe a nobis: et quicumque in-
ueniebantur ex nobis interficiebantur:
et hereditates noſtre diripiebant. Et non
ad nos tantum extenderunt manum: ſed in
omnes fines noſtros. Et ecce applicuerunt
hodie ad arcem in iheruſalem occupare eam:
et munitionem in bethſura munierunt.
Et niſi preueneris eos velocius. ma-
iora quam hec facient: nec poteris obti-
nere eos. Et iratus eſt rex ut audi-
uit: et conuocauit omnes amicos ſuos
et principes exercitus ſui. et eos qui
ſuper equites erant. Sed et de regnis ali-
is et de inſulis et maritimis vene-
runt ad eum: exercitus conductitius. Et
erat numerus exercitus centum milia peditum

et viginti milia equitū: et elefan
ti triginta duo docti ad preliū. Et
venerūt ꝑ ydumeā et applicuerūt
ad bethſurā: et pugnauerūt dies
multos. Et fecerūt machinas. Et
exierūt et ſuccenderūt eas igni: et
pugnauerūt viriliter. Et receſſit
iudas ab arce. et admouit caſtra
ad bethzachara contra caſtra re
gis. Et ſurrexit ante lucē: et cõci
tauit exercit⁹ impetū cont̃ viā
bethſachara. Et cõparauerūt ſe exer
citus in ꝓliū: et tubis cecinerūt:
et elephantis oſtenderūt ſangui
nē vue et mori. ad acuendos eos
in preliū. Et diuiſerūt beſtias ꝑ
legiones. Et aſtiterūt ſingulis
elephantis mille viri in loricis
ↄcathenatis: et galee eree in capi
tibꝫ eorꝫ: et quīgenti equites ordīa
ti vnicuiqꝫ beſtie electi erāt. Hy
aūt tp̃s ubicūqꝫ erat beſtia ibi e
rant: et quocūqꝫ ibat ibant: et nõ
diſcedebant ab ea. Sed et turres
lignee ſup eas firme ꝓtegentes
ſup ſingulas beſtias: et ſup eas
machine. Et ſup ſinglas viri vir
tutis triginta duo. qui pugna
bāt deſup: et intus magiſter beſtie. Et
reſiduū equitatū hīc et inde ſta
tuit in duas ꝑtes tubis exercitū cõ
mouē: et urgere ↄſtipatos in le
gionibꝫ eius. Et ut refulſit ſol ī
clipeos aureos et ereos: et reſplē

duerūt montes ab eis: et reſplen
duerūt ſicut lampades ignis. Et
diſtincta eſt ꝑs exercit⁹ regis per
montes excelſos. et alii ꝑ loca hu
milia: et ibāt caute et ordīate.
Et cõmouebātur oēs inhabitātes
a voce multitudīs eorꝫ et inceſſu
turbe et colliſiōe armorꝫ. Erat
enī exercit⁹ magn⁹ valde et for
tis. Et appropiauit iudas et exer
cit⁹ ei⁹ in ꝓliū: et ceciderūt de exerci
tu regis ſexcenti viri. Et vidit elea
ſar fili⁹ ſaura unā de beſtiis lorica
tā loricis regis: et erat eminēs ſu
ꝑ ceteras beſtias: et viſū eſt ei qd
in ea eſſet rex. Et dedit ſe ut libe
raret ꝑplm ſuū: et acquireret ſibi no
men eternū. Et cucurrit ad
eā audacter in mediū legio nis
interficiēs a dextris et a ſiniſtris: et
cadebant ab eo huc atqꝫ illuc. Et
iuit ſub pedes elephanti: et ſuppoſu
it ei. et occidit eū. Et cecidit in ter
rā ſup ipſm: et mortuus eſt illic.
Et videntes virtutē regis. et īpetū
exercit⁹ ei⁹: diuerterūt ab eis. Caſ
tra autē regis aſcenderūt contra
eos in ihrlm. Et applicuerūt caſ
tra regis ad iudeā et montē ſyon.
Et fecit pacē cū hiis qui erant in
bethſura. Et exierūt de ciuitate:
quia nõ erant eis ibi alimenta
ↄcluſis: quia ſabbata erant terre.
Et cõprehendit rex bethſurā: et

gstatuit illic custodiā seruare eā.
Et queratat castra ad locū sāticati
onis dies mltos. Et statuit illic
~~illic~~ balistas et machinas. et ig
nis iacula. et tormenta ad lapides
iactandos: et spicula et scorpios
ad mittendas sagittas & fūdibula
Fecerūt autē et ipi machinas ad
uersus machinas eorum: et pugna
uerūt dies mltos. Esce autē non
erant in ciuitate eo qđ septim⁹ ān⁹
esset: et qui remanserāt in iudea
de gentibꝫ gsūpserant reliqas eorum.
que reposite fuerāt. Et remanse
rūt in scīs viri pauci: qm̄ obtinu
erat eos fames: et dispsi sūt vn⁹
quisqꝫ in locū suū. Et audiuit
lisias qđ philipp⁹ quē gsti
tuit rex anthioch⁹ cū adhuc
viueret ut nutriret anthiochū fili
ū suū et regnaret reuersus esset
a psīde et media. et exercit⁹ qui
abierat cū ipo. et qā querit susci
pe regni negocia: festinauit ire et
dicere ad regē et duces exercitus. De
ficim⁹ cotidie et esca nobis modica
est. et locus quē obsidem⁹ munit⁹
est: et īcūbit nobis ordinare de reg
no. Nūc itaqꝫ dem⁹ dexteras hoībꝫ
istis. et faciam⁹ cū illis pacem. et
cū oī gente eorū: et constituam⁹
illis ut ambulent in legitimis suis
sicut prius. Pp̄ter legitimā enī ipsorum
que despexim⁹ irati sūt. et fecerūt
oīa hec. Et placuit sermo in gspāu
regis et pn̄cipū: et misit ad eos
pacē facē: et receperūt illā. Et iu
rauit illis rex et pn̄cipes: et exie
rūt de munitiōe. Et intrauit rex
mōtē syō & vidit munitionē loci: et
rupit cicius iuramentū qđ iurauit
Et mandauit destruere murū in gy
ro. Et discessit festinanter. Et reuer
sus est antiochiā. et īuenit philip
pū dn̄antē ciuitati: et pugnauit
aduersū eū: et occupauit ciuitatē
Anno centesimo qīqua vij
gesimo primo exijt demetri⁹
seleuci filius ab urbe roma: et as
cendit cū paucis viris in ciuitatem
maritimā: et regnauit illic. Et fac
est ut ingressus est in domū regni
pr̄m suorum. cōprehendit exercitus
antiochū et lisiam ut adduceret
eos ad eū. Et res ei īnotuit: et ait.
Nolite michi ostendere faciē horum.
Et occidit eos exercitus. Et sedit
demetri⁹ sup sedem regni sui. Et ve
nerūt ad eū viri iniqui et impij ex
isrl̄: et alchim⁹ dux eorum qui vole
bat fieri sacerdos: et accusauerūt
pp̄lm apud regē dicentes. Perdi
dit iudas et frēs ei⁹ amicos tuos:
et nos dispdidit de terra nr̄a. Nc̄
ergo mitte virū cui credis. ut eat
et videat exterminiū oē qđ fecit
nobis et regionibꝫ regis: et puni*at*
it oēs amicos ei⁹. et adiutores

eorū Et elegit rex ex amicis ſuis
bachide qui dn̄abatur trans flumē
magnū in regno et fidelē regi: et
miſit eū. Et alchimū ipīu cſti
tuit in ſacerdociū: et mandauit
ei facere ulcionē in filios iſrl. Et ſur
rexerūt et venerūt cū exercitu mag
no in terrā iuda. Et miſerūt nū
cios et locuti ſūt ad iudā et frēs eius
verbis pacificis in dolo: et nō inte
derūt ſermonibꝫ eorū. Viderūt enī qa
venerūt cū exercitu magno. Et cō
venerūt ad alchimū et bachidē cgre
gacio ſcribarū requirē que iuſta ſūt
et primi aſſidei qui erāt in filijs iſ
rahel: et exquirebāt ab eis pacem.
Dixerūt enī. Homo ſacerdos de ſemē
aaron venit: nō decipiet nos. Et
locutus eſt cū eis verba pacifica:
et iurauit illis dicens. Non inferē
mus vobis malū: neqꝫ amicis vrīs
Et crediderūt ei. Et cōphendit ex
eis ſexaginta viros: et occidit eos ī
vna die ſcd̄m verbū qd̄ ſcptū eſt.
Carnes ſcōrū tuorū et ſanguinē ip
ſorū effuderūt in circuitu ihrlm: et
nō erat qui ſepeliret. Et incubuit
timor et tremor in oēm pplm: qa
dixerūt nō eſt in ~~eis~~ eis veritas et
iudiciū. Trāſgreſſi ſūt enī cſtitu
tū: et iuſiurandū qd̄ iurauerūt.
Et mouit bachides caſtra ab ihrlm
et applicuit in bethzeca. Et miſit
et cōphendit multos ex eis qui a ſe

refugerant. Et quoſdā de pplō mac
tauit: et in puteū magnū piecit.
Et cōmiſit regionē alchimo: et re
liquit cū eo auxiliū in adiutoriū ipīi
Et abijt bachides ad regē: et ſatis
agebat alchimus pro pncipatu ſacer
docij ſui. Et cōuenerūt ad eū oēs
qui pturbabant pplm ſuū: et ob
tinuerūt terrā iuda: et fecerūt pla
gā magnā in iſrl. Et vidit iudas
oīa mala que fecit alchimus et q̄ cū
eo erant filijs iſrl. plus multo q̄ gē
tes: et exijt in oēs fines iude in cir
cuitu: et fecit vindictā in viros de
ſertores: et ceſſauerūt ultra exire ī
regionē. Vidit autē alchimus qꝫ pua
luit iudas et qui cū eo erant: et c
ognouit qa nō poteſt ſuſtinē eos
Et regreſſus eſt ad regē: et accuſa
uit eos multis crimibꝫ. Et miſit
rex nicanorē vnū ex pncipibꝫ ſuis
nobilioribꝫ. q̄ erat īimicicias exer
cens contra iſrl: et mandauit ei
euertere pplm. Et venit nicanor in
ihrlm cū exercitu magno: et miſit
ad iudā et ad frēs eius cū dolo ver
bis pacificis dicens. Non ſit pug
na inter me et vos: veniā cū vi
ris paucis et videā facies vrās
cū pace. Et venit ad iudā. Et ſa
lutauerūt ſemuicē pacifice: et hoſ
tes pati erant rapere iudā. Et nō
tuit ſermo iude. qm̄ cū dolo vene
rat ad eū: et conterritus eſt ab eo:

et amplius noluit videre faciem
eius. Et cognouit nicanor quõ deum
datũ est cõsiliũ eius et exiuit obuiã
iude in pugnã iuxta capharsala
ma. Et ceciderũt de nicanoris exer
citu fe quinque milia viri: et fugerũt
in ciuitatẽ dauid. Et post hec vba
ascendit nicanor in montẽ syon.
Et exierũt de sacerdotibz ppli saluta
re eũ in pace: et demonstrare ei holo
caustomata que offerebant̃ p rege.
Et irridens spreuit eos. et polluit:
et locutus est supbe: et iurauit cũ
ira dicens. Nisi traditus fuerit iudas
et exercitus eius in manus meas: cõti
nuo cũ regressus fuero in pace. suc
cendã domũ istã. Et exijt cũ ira
magna. Et intrauerũt sacerdotes
et steterũt añ faciẽ altaris et tem
pli: et flentes dixerũt. Tu elegisti
domũ istã domine. ad inuocandũ
nomẽ tuũ in ea: ut esset domus
orõnis et obsecrationis pplo tuo.
Fac vindictã in hoĩe isto et exer
citu eius: et cadant in gladio. Me
mento blasphemias eorũ: et ne
dederis eis ut pmaneant. Et exijt
nicanor ab ihrlm. Et castra ap
plicauit ad bethoron: et occurrit
illi exercitus sirie. et iudas applicu
it in adarsa: cũ tribz milibz viris.
Et orauit iudas et dixit. Qui
missi erant a rege sennacherib
dñe. qa blasphemauerũt te: ex

ijt angelus et pcussit ex eis centũ
octoginta quinque milia. Sic cõte
exercitũ istũ in cõspcu nrõ hodie:
et sciant ceteri qa male locutus
est sup scã tua: et iudica illũ scdm
maliciã illius. Et cõmiserũt exerci
tus preliũ terciadecimã die mensis
adar. Et contrita sũt castra nica
noris: et cecidit ipse primus in pli
o. Ut vidit autẽ exercitus eius quia
cecidit nicanor: piecerũt arma sua
et fugerũt. Et psecuti sũt eos viã
diei vnius ab adasor usqz quo ve
niat̃ gazera: et tubis cecinerũt p9
eos cũ significationibz. Et exierũt
de oĩbz castellis iudee in circuitu:
et ventilabãt eos cornibz: et quer
tebant̃ iterũ ad eos. Et ceciderũt
oẽs gladio. et nõ est relictus ex eis
nec vnus. Et acceperũt spolia eorũ
et predã: et caput nicanoris ãpu
tauerũt. et dexterã eius quã extende
rat supbe: et attulerũt et suspen
derũt contra ihrlm. Et letatus est
ppls valde: et egerũt diẽ illã in le
ticia magna. Et cõstituit agi oĩbz
ãnis istã diẽ terciadecima die mẽ
sis adar. Et siluit terra iuda dies

Et audiuit iu- paucos VIII
das nomen romanorũ qa
sũt potentes viribz. et acquiescũt
ad oĩa que postulant̃ ab eis: et
quicũqz accesserũt ad eos statuerũt
cũ eis amicicias: et qa sũt poten

tes viribꝫ. Audierūt prelia eoꝝ et
virtutes bonas quas fecerūt in ga
lacia. q̄a obtinuerāt eos et duxerāt
ſb tributū: et q̄nta fecerūt in re
gione hiſpanie: et q̄ in ptātē rede
gerūt metalla argenti et auri que
illic ſūt. et poſſederūt oēm locū ꝯ
ſilio ſuo et paciā. loca que longe
erant valde ab eis. Et reges qui
ſupuenerāt illis ab extremis ter
re contriuerūt: et pcuſſerūt eos
plaga magna. Ceteri autē dātes
eis tributū oībꝫ annis. Et philip
pū et pſen cethеoꝝ regē et ceteros
qui aduerſus eos arma tulerūt. ꝯ
triuerūt in bello: et obtinuerūt
eos. Et anthiochū magnū regem
aſie qui eis pugnā intulerat. ha
bens centū viginti elephantos. ⁊
exercitū magnū valde contriuerū
ab eis. Et q̄a ceperūt eū viuū. et
ſtatuerūt ei ut daret ipe et q̄ reg
nauerūt poſt eū tributū magnū: ⁊
et daret obſides. et conſtitutū. et
regionē medorū. et lidos et medos
de optimis regionibꝫ eoꝝ. et accep
tas eas ab illis dederūt eumeni re
gi. Et q̄a qui erant apud allada.
voluerūt ire et tollere eos: ⁊ et in
notuit ſermo hijs. et miſerūt ad
eos ducē vnū. et pugnauerūt ꝯ
tra illos. et ceciderūt ex eis multi:
et captiuas duxerūt vxores eoꝝ
et filios. et diripuerūt eos: ⁊ et ter

rā eoꝝ poſſederūt. et deſtruxerūt
muros eoꝝ: et in ſeruitutē illos
redegerūt uſqꝫ in hūc diem. Et re
ſidua regna et inſulas que aliqū
reſtiterāt illis exterminauerūt: et ī
poteſtatē redegerūt. Cū amicis
autē ſuis et qui in ipīs requiem ha
bebant: ꝯſeruauerūt amiciciā. Et
obtinuerūt regna. que erāt pxi
ma et que longe: q̄a quicūqꝫ au
dierūt nomē eoꝝ timuerūt eos. Quibꝫ
vō vellent auxilio eſſe ut regnarēt
regnabāt: ⁊ quos autē vellēt reg
no deturbabant: et exaltati ſūt
valde. Et in omībꝫ iſtis nemo
portabat dyadema: nec indue
batur purpura ut magnificaretur
in ea. Et q̄a curiā fecerūt ſibi
et cotidie ꝯſulebant trecentos vi
ginti ꝯſiliū agentes ſemꝑ de mul
titudīe: ut que digna ſūt gerāt.
Et ꝯmittūt vni hoī magiſtratū
ſuū ꝑ ſingulos ānos dn̄ari vni
uerſe terre ſue: ⁊ et oēs obediūt
vni: et nō eſt īuidia neqꝫ zelus
inter eos. Et elegit iudas eupo
lemū filiū iħoīs filij iacob. et ia
ſonē filiū eleazari: et miſit eos
romā. ꝯſtituere cū illis amiciti
ā et ſocietatē: ⁊ et ut auferrent
ab eis iugū grecoꝝ: q̄a viderūt
q̄ in ſeruitutē premerēt regnū iſ
rahel. Et abierūt romā viā mul
tā valde: et introierūt curiā ⁊ dix

erunt. Iudas machabeus et fratres
eius et populus iudeorum miserunt nos
ad vos statuere vobiscum societa
tem et pacem: et conscribere nos soci
os et amicos vestros. Et placuit
sermo in conspectu eorum. Et hoc rescri
ptum quod rescripserunt in tabulis ereis.
et miserunt in ierusalem: ut esset apud
eos ibi memoriale pacis et societa
tis. Bene sit romanis et genti
iudeorum in mari et in terra in eter
num: gladiusque et hostis procul sit
ab eis. Quod si institerit bellum ro
manis prius aut omnibus sociis eo
rum in omni dominacione eorum: auxili
um feret gens iudeorum prout tempus dic
taverit corde pleno. Et prelian
tibus non dabunt neque subministrabunt
triticum. arma pecuniam naves. si
cut placuit romanis: et custo
dient mandata eorum. nichil ab
eis accipientes. Similiter autem et
si genti iudeorum prius acciderit
bellum: adiuvabunt romani ex
animo prout eis tempus permiserit. Et
adiuvantibus non dabitur triticum pe
cunia. arma naves. sicut pla
cuit romanis: et custodient
mandata eorum absque dolo. Secundum
hec verba constituerunt romani
populo iudeorum. Quod si post hec ver
ba hii aut illi addere vel deme
re ad hec aliquid voluerint: facient
ex proposito suo. Et quecumque addi
derint vel dempserint rata erunt. Sed
et de malis que demetrius rex fe
cit in eos: scripsimus ei dicentes.
Quare gravasti iugum tuum super a
micos nostros et socios iudeos? Si
ergo iterum adierint nos adver
sum te faciemus illis iudicium: et
pugnabimus tecum mari terraque.
Interea ubi audivit deme
trius quia cecidit nicanor et
exercitus eius in prelio: apposuit
bachidem et alchimum rursum mittere
in iudeam: et dextrum cornu cum illis.
Et abierunt viam que ducit in gal
gala: et castra posuerunt in mesa
loth. que est in arbellis et occupa
verunt eam: et peremerunt multas ho
minum animas. In mense primo
anni centesimi quinquagesimi et
secundi: applicuerunt exercitum ad
ierusalem. Et surrexerunt et abierunt
in berea viginti milia virorum:
et duo milia equitum. Et iudas
castra posuerat in laisa: et tria
milia viri cum eo electi. Et vi
derunt multitudinem exercitus quia
multi sunt: et timuerunt valde. Et
multi subtraxerunt se de castris: et
non remanserunt ex eis nisi octin
genti viri. Et vidit iudas quia
defluxit exercitus suus. et bellum
urgebat eum: et confractus est
corde. quia non habebat tempus congre
gandi eos: et dissolutus est. Et

dixit hijs qui residui erant. Sur
gamus et eamus ad adversarios
nostros: si poterimus pugnare adver
sus eos. Et avertebant eum dicentes
Non poterimus: sed liberemus animas
nostras modo et revertamur ad fratres
nostros: et tunc pugnabimus adversus
eos. Nos autem pauci sumus. Et ait
iudas. Absit istam rem facere: ut fu
giamus ab eis. Et si appropiavit tempus
nostrum. moriamur in virtute propter
fratres nostros: et non inferamus crimen
glorie nostre. Et movit exercitus de cas
tris: et steterunt illis obviam. Et di
visi sunt equites in duas partes: et
fundibularii et sagittarii preibant
exercitum: et primi certaminis omnes po
tentes. Bachides autem erat in dex
tro cornu. Et proximavit legio ex
duabus partibus: et clamabant tubis
Exclamaverunt autem et hii qui erant
ex parte iude etiam ipsi: et commota est
terra a voce exercituum: et commissum
est prelium a mane usque ad vesperam.
Et vidit iudas quia firmior est pars
exercitus bachidis in dextris:
convenerunt cum ipso omnes constantes
corde. Et contrita est dextera pars
ab eis: et persecutus est eos usque
ad montem azoti. Et qui in si
nistro cornu erant. viderunt quod con
tritum est dextrum cornu: et secuti sunt
post iudam et qui cum ipso erant a
tergo. Et ingravatum est prelium: et
ceciderunt vulnerati ex hijs et illis.
Et iudas cecidit: et ceteri fugerunt
Et ionathas et symon tulerunt iu
dam fratrem suum: et sepelierunt eum in
sepulchro patrum suorum in civitate
modin. Et fleverunt eum omnis populus
israel planctu magno. Et lugebant
dies multos: et dixerunt. Quomodo ce
cidit potens. qui salvum faciebat
israel? Et cetera verba iude et bel
lorum et virtutum quas fecit et magni
tudinis eius non sunt descripta: multa
enim erant valde. Et factum est post
obitum iude. emerserunt iniqui in
omnibus finibus israel: et exorti sunt omnes
qui operabantur iniquitatem. In di
ebus illis facta est fames magna
valde: et tradidit se bachidi omnis
regio eorum cum ipsis. Et elegit bachi
des impios viros. et constituit eos
dominos regionis: et exquirebant et
perscrutabantur amicos iude. et ad
ducebant eos ad bachidem: et vin
dicabat in illos et illudebat. Et
facta est tribulatio magna in israel:
qualis non fuit ex qua die non est
visus propheta in israel. Et congrega
ti sunt omnes amici iude: et dixerunt
ionathe. Ex quo frater tuus iu
das defunctus est: vir similis ei non
est qui exeat contra inimicos. ba
chidem. et eos qui inimici sunt gen
tis nostre. Nunc itaque te elegimus ho
die pro eo nobis esse principem et

ducē: ad bellandū bellū nr̄m. Et
suscepit ionathas tpe illo pn̄ci
patū: et surrexit loco iude frīs sui
Et cognouit bachides: et q̄rebat
eū occidere. Et cognouit ionathas
et symon frē ei9. et oēs qui cū eo
erāt: et fugerūt in desertū thecue:
et cōsederūt ad aquā lacus asphar
Et cognouit bachides: et die sab
bator̄ venit ipse. et oīs exercit9 ei9
trās iordanē. Et misit frēm suū
ducē ppli: et rogauit nabutheos
amicos suos ut cōmendaret illis
apparatū suū qui erat copiosus
Et exierūt filij iambri ex madaba
et cōprehenderūt iohānē et oīa
que habebat: et abierūt hītes
ea. Post hec verba renūciatū ē
ionathe et symoni frī ei9. q̄a filij
iambri faciūt nupcias magnas
et ducūt sponsam ex madaba fi
liā vni9 de magnis pn̄cipibz cha
naan cū ambicōe magna. Et
recordati sūt sanguīs iohānis frīs
sui: et ascenderūt et absconderūt
se sb̄ tegumento mōtis. Et leua
uerūt oculos suos et viderūt: et
ecce tumult9 et apparat9 mlt9: et
sponsus pcessit et amici ei9. et
frēs ei9 obuiā illis cū tympanis et
musicis et armis mltis. Et sur
rexerūt ad eos cū insidijs et occi
derūt eos. et ceciderūt mlti vul
nerati: et residui fugerūt in mō

te. Et acceperūt oīa spolia eor̄. Et
cōuerse sūt nupcie in luctū: et vox
musicor̄ ipsor̄ in lamentū. Et vi
dicauerūt vindictā sanguīs frīs
sui: et reuersi sūt ad ripā iordanis
Et audiuit bachides: et venit die
sabbator̄ usq; ad orā iordanis in
virtute multa. Et dixit ad suos
ionathas. Surgam9: et pugne
m9 contra inimicos nr̄os. Non ē
enī hodie: sicut heri et nudiuster
cius. Ecce enī bellū ex aduerso: a
qua vero iordanis hinc et inde. et
ripe et paludes et saltus: et nō ē
locus diuertendi. Nūc ergo cla
mate in celū: ut liberemini de ma
nu inimicorū nr̄or̄. Et cōmissū est
bellū. Et extendit ionathas ma
nū suā pcutere bachidē: et diuer
tit ab eo retro. Et desilijt ionathas
et qui cū eo erāt in iordanē et trās
natauerūt ad eos iordanē. Et ceci
derūt de pte bachidis die illa mil
le viri. Et reuersi sūt ihr̄lm. Et
edificauerūt ciuitates munitas
in iudea: munitione que erāt in
iericho et et in amaum et in bethoro
et bethel et thanathan et fara et
topo muris excelsis et portis et
seris. Et posuit custodiā in eis:
ut inimicicias et exercerent in isrl̄.
Et muniuit ciuitatē bethsurā
et gazera et arcē: et posuit in
eis auxilia et apparatū escarū

Et accepit filios pn̄cipū regio
nis obsides: et posuit eos ī arce
in ihrlm in custodia. Et ānno cē
tesīo q̄nquagesīo tercio. mense
scd̄o p̄cepit alchim⁹ destrui muros
dom⁹ scē interioris. et destrui opa
p̄phetarū: et cepit destruere. In
tp̄e illo pcussus est alchim⁹. et īpe
dita sūt opa ill'⁹ et obclusū est
os eius. et dissolutus est palisi:
nec ultra loqui potuit verbū. et
mandare de domo sua. Et mortu
us est alchim⁹ in tp̄e illo cū tormē
to magno. Et vidit bachides
qm̄ mortuus est alchim⁹. et reuer
sus est ad regē. et siluit terra an
nis duob₃. Et cogitauerūt oēs ī
iqui dicentes Ecce ionathas et qui
cū eo sūt in silencio hītant ɋfidē
tes. Nūc ergo adducam⁹ bachidē:
et ɋp̄hendet eos oēs in vna nocte
Et abierūt: et consiliū ei dederūt.
Et surrexit ut veniret cū exercitu
multo. Et misit ep̄las sociis suis
occulte q̄ erāt in iudea: ut ɋp̄hen
derēt ionathā et eos q̄ cū eo erāt
Sed non potuerūt: q̄a īnotuit
eis ɋsiliū eor. Et app̄hendit de vi
ris regionis qui pn̄cipes erāt mi
licie q̄nquaginta viros: et occidit
eos. Et secessit ionathas et symō
et q̄ cū eo erāt in bethbessi que ē
in deserto: et extruxit diruta ei⁹:
et firmauerūt eā. Et agnouit ba
chides et ɋgregauit vniūsā multi
tudinē suā. et his qui de iuda e
rāt denūciauit. Et venit et castra po
suit desup a bethbesse. et oppugna
uit eā multos dies: et fecit machinas
Et reliquit ionathas symonē frēm
suū in ciuitate: et exijt in regionē
Et venit cū nūo: et pcussit odaren
et frēs ei⁹. et filios phaseron in ta
bernaculo ipsor: et cepit cedē et cre
scere in virtutib₃. Symō vo et q̄
cū ipso erāt exierūt de ciuitate: et suc
cenderūt machinas. Et pugnaue
rūt ɋtra bachidē: et ɋtritus est ab eis
Et afflixerūt eū valde: qm̄ ɋsiliū
ei⁹. et cōgressus ei⁹ cass⁹ erat inanis. Et
irat⁹ est ɋtra viros iniquos q̄ ɋsi
liū ei dederāt. ut venirēt in regionē
ipsor: et multos ex eis occidit. Ipse
autē cogitauit cū reliq̄s abire ī re
gionē suā. Et ɋgnouit ionathas:
et misit ad eū legatos cōponere
cū ipso pacē et reddē ei captiuitatē
Et libenter accepit: et fecit scdm
v̄ba eius: et iurauit nichil se ei
factu͞r malí omnib₃ dieb₃ vite eius
Et reddidit ei captiuitatē quā p̄⁹
erat p̄datus de terra iuda. Et
ɋuersus abijt in terrā suā: et nō
apposuit ā plius venire in fines eius:
et cessauit gladi⁹ ex isrl'. Et hīta
uit ionathas ī machmas Et ce
pit ionathas ibi iudicare p̄plm:
et exterminauit īpios ex isrl'. X.

Et anno centeſiō ſexageſimo
aſcendit alexander anthio
chi filius. qui cognoīatus eſt nobilis:
et occupauit ptolomaidā. Et rece
perūt eū: et regnauit illic. Et au
diuit demetrius rex. et cōgregauit
exercitū valde copioſū: et exiuit
obuiā ei in prelīū. Et miſit deme
trius ad ionathan epiſtolā verbis
pacificis: ut magnificaret eū.
Dixit enī. Anticipem⁹ pacē facē
cū eo: pusq̄ faciat cū alexandro
aduerſū nos. Recordabit̄ enī
oīm malor̄ que fecim⁹ ei: et in
fratrē ei⁹ et in gentē eius. Et dedit
ei ptātē congregandi exercitū et
fabricare arma. et eē ipſū ſociū
ei⁹: et obſides qui erāt in arce
iuſſit tradi ei. Et venit ionathas
in ihrlm: et legit epłas in auditu
oīs ppli. et eor qui in arce erant.
Et timuerūt timore magno: qm̄
audierūt q̄ dedit ei rex ptātē cō
gregandi exercitū. Et tradiu ſūt
ionathe obſides: et reddidit eos
parētibȝ ſuis. Et habitauit iona
thas in ihrlm: et cepit edificare
et inouare ciuitatē. Et dixit fa
cientibȝ opa: ut extruerēt mu
ros et montē ſyon in circuitu la
pidibȝ quadratis ad municionē.
Et ita fecerūt. Et fugerūt alieni
gene qui erāt in municōibȝ. q̄s
edificauerat bachides: et reliq̄t

vnuſq̄ſq; locū ſuū: et abijt in ter
rā ſuā. Tantū in bethſura rema
ſerūt aliqui ex hijs qui reliquerāt
legem et p̄cepta dei. Erat enī hec
eis ad refugiū. Et audiuit alex
ander rex pmiſſa que pmiſit de
metrius ionathe: et narrauerūt
ei prelia et virtutes quas ipſe fecit
et frēs eius. et labores quos labo
rauerūt: et ait. Nūq̄d inueniem⁹
aliquē virū talem? Et nūc facie
m⁹ eū amicū et ſociū nrm̄. Et ſcp
ſit epiſtolā et miſit ei: ſcdm̄ hec
verba dicens. Rex alexander frī
ionathe ſalutē. Audiuim⁹ de te: q̄
vir potens viribȝ et aptus es. ut
ſis amicus nr̄. Et nūc cōſtituim⁹
te hodie ſūmū ſacerdotē gentis tu
e: et ut amicus voceris regis. Et
miſit ei purpurā et coronā aurea:
et que nrā ſūt ſencias nobiſcū: et
cōſerues amicicias ad nos. Et in
duit ſe ionathas ſtolam ſcām.
ſeptīo menſe anno centeſimo ſexa
geſimo in die ſolēpni ſcenophe
gie. Et cōgregauit exercitū: et fe
cit arma copioſa. Et audiuit de
metri⁹ vba iſta. et contriſtat⁹ eſt
nimis: et ait. Quid hoc fecim⁹:
q̄ p̄occupauit nos alexander ap
prehendē amiciciā iudeor ad mu
nimen ſui. Scribā et ego illi
verba depcatoria. et dignitates
et dona: ut ſit mecū in adiutoriū

Et ſcripſit eis in hec verba. Rex de
metrius genti iudeoꝝ ſalutem. Quõ
ſeruaſtis ad nos pactũ et man
ſiſtis in amicicia nr̃a ⁊ nõ acceſſiſ
tis ad inimicos nr̃os: audiuim⁹
et gauiſi ſum⁹. Et nũc pſeuera
te adhuc ad nos ↄſeruare fidẽ: ⁊
retribuem⁹ vobis bona p hijs
que feciſtis nobiſcũ. Et remittem⁹
vobis pſtaciones multas: et dona
bim⁹ vobis donacoẽs. Et nũc
abſoluo vos et oẽs iudeos a tri
butis: et p̃cia ſalis indulgeo. et
coronas remitto: et tercias ſeĩs. et
dimidiã pte fructꝰ ligni qḋ ẽ por
coĩs mee relinquo vobis ex ho
dierno die et deinceps: ne accipi
at a terra iuda. et a trib; ciuita
tib; que addite ſũt illi ex ſamari
a et galilea ex hodierna die et in
totũ tp̃s. Et ihr̃lm ſit ſca et libera
cũ finib; ſuis: et decime et tribu
ta ipĩ⁹ ſint. Remitto eciã ptãte
arcis que eſt in ihr̃lm. et do eã
ſũmo ſacerdoti: ut ↄſtituat ĩ ea
viros quoſcũq; ipẽ elegerit q̇ cuſto
diãt eã. Et oẽm aĩam iudeoꝝ q̃
captiua eſt a terra iuda ĩ oĩ reg
no meo relĩquo liberã gratis: ut
oẽs a tributis ſoluãt̃ eciã pecoꝝ
ſuoꝝ. Et oẽs dies ſolẽpnes et ſab
bata et neomenie et dies decreti.
et tres dies añ diẽ ſolẽpnẽ et tres
dies poſt diẽ ſolempnẽ: ſĩt oẽs

inmunitatis et remiſſioĩs oĩb;
iudeis qui ſũt in regno meo. Et ne
mo habebit ptãtem agẽ aliqḋ et
mouẽ negociĩ adũſus aliquẽ eoꝝ
ĩ oĩ cauſa. Et ut aſſcribãt̃ ex
iudeis in exercitu regis ad trigin
ta milia viroꝝ: et dabũt̃ illis co
pie ut oportet omib; exercitib; re
gis. Et ex ipis ordinabũt̃ q̇ ſĩt
in munićoib; regis magni: et
ex hijs ↄſtituent̃ ſup negocia reg
ni que agũt̃ ex fide. Et pncipes
ſĩnt in eis et ambulẽt in legib;
ſuis: ſicut p̃cepit rex in t̃ra iuda
Et tres ciuitates que addite ſũt
iudee ex regione ſamarie cũ iudea
reputent̃: ut ſint ſub vno. et
nõ obediant alie poteſtati niſi
ſũmi ſacerdotis: ptolomaidã
et confines eiꝰ quas dedi donũ
ſcĩs qui ſũt in ihr̃lm. ad neceſſari
os ſũptus ſcõꝝ. Et ego ſingulis
ãnis dabo qndecĩ milia ſicloꝝ
argenti de roĩb; regis que me cõ
tingũt. Oẽ qḋ reliquũ fuit et qḋ
nõ reddiderant qui ſup negocia
erãt ãnis priorib;: ex hoc dabũt
in opa domꝰ. Et ſup hec qnq;
milia ſicloꝝ argenti que accipi
ebãt de ſcõꝝ rõne p ſingulos ã
nos: et hec ad ſacerdotes p
tineãt qui miniſterio funguñt. Et
q̇cũq; fugerint in tẽplũ qḋ eſt in
therozolimis. et in omib; finib;

ei⁹ obnoxiũ regi. in omĩ negoci
o ciuitatis: et uniuersa que sũt
eis in regno meo libera habeãt.
Et edificanda uel restauranda o
pera sc̃orũ sũptus dabũtur de ra
cione regis: et ad extruẽdos mu
ros ih̃rl'm. et cõmuniendos in
circuitu sũptus dabũtur de racione
regis: et ad construendos mu
ros in iudea. Ut audiuit autẽ
ionathas et pp̃ls sermones istos
non crediderũt eis. nec receperũt
eos: q̃a recordati sũt malicie mag
ne quã fecerat in isr̃l. et tribula
uerat eos ualde. Et cõplacuit eis
in alexandro: q̃a ipse fuerat e
is p̃nceps sermonũ pacis: et ipi
auxiliũ ferebant omĩb; dieb;. Et
congregauit rex alexander exercitũ
magnũ: et admouit castra ad
demetriũ. Et cõmiserũt p̃liũ
reges. Et fugit exercitus alexan
dri: et secutus est eũ demetrius:
et incubuit sup eos. Et inualu
it preliũ nimis donec occidit
sol. Et cecidit demetrius ĩ illa
die. Et misit alexander ad pto
lomeũ regem egipti legatos
sc̃dm hec uerba dicens. Quĩ
regressus sũ in regnũ meũ. et
sedi in sede p̃rm meoꝝ et obti
nui p̃ncipatũ. et cõtriui deme
triũ. et possedi regionẽ n̄ram
et cõmisi cũ eo pugnã. et contri

tus est ipse et castra ei⁹ a nobis.
et sedim⁹ in sede regni ei⁹. et nũc
statuam⁹ adinuicẽ amiciciã. et
da michi filiã tuã uxorẽ. et ero
gener tuus: et dabo tibi dona et
dignitatẽ. Et rñdit ptolomeus
rex dicens. Felix dies in qua reuer
sus es ad terrã p̃rm tuoꝝ: et sedi
sti in sede regni eoꝝ. Et nũc fa
ciã tibi que sc̃psisti: sed occurre
ptolomaidã ut uideam⁹ nos inuicẽ:
et spondeã tibi sicut dixisti. Et ex
iit ptolomeus de egipto ipse et cleo
patra filia ei⁹: et uenit ptolomai
de ãno centesimo sexagesimo sc̃do
Et occurrit ei alexander rex: et de
dit ei cleopatrã filiã suã. Et fecit
nupcias ei⁹ ptolomaide: sicut re
ges in magna gl̃a. Et sc̃psit rex
alexander ionathe. ut ueniret obui
am sibi. Et abiit cũ gl̃a ptolo
maidam: et occurrit ibi duob;
regib;. Et dedit illis argentũ mul
tũ et aurũ et dona: et inuenit grãm
in conspc̃u eoꝝ. Et conuenerũt ad
uersus eũ uiri pestilentes ex isrl̃
uiri iniq̃ interpellantes aduersus eũ:
et nõ intendit ad eos rex. Et ius
sit spoliari ionathan uestimẽtis
suis: et indui eũ purpura. Et ita
fecerũt. Et collocauit eũ rex sede
secũ: dixitq; p̃ncipib;. Exite cũ eo
in medio ciuitatis: et p̃dicate ut
nemo interpellet aduersus eũ ul

lo negocio. nec quiſq̄ ei moleſt⁹
ſit de ulla racione. Et factū eſt ut
viderūt qui īterpellabāt gloriā
eius que p̄dicabat. et opertū eū p̄
pura: fugerūt oēs. Et magnifica
uit eū rex. et ſcripſit eū inter p̄mos
amicos: et poſuit eū ducē et parti
pē p̄ncipatus. Et reuerſus eſt iona
thas in ihrlm cū pace et leticia. In
anno centeſimo ſexageſimo q̄nto:
venit demetri⁹ fili⁹ demetrij a creta
in terrā patrū ſuoꝝ. Et audiuit a
lexander rex et contriſtat⁹ eſt valde: et
reuerſus eſt antiochiā. Et cōſtituit
demetrius apollonium qui preerat ce-
leſyrie: et cōgregauit exercitū mag
nū. et acceſſit ad iamniam: et miſit
ad ionathan ſummū ſacerdotē dicens
Tu ſolus reſiſtis nobis: ego autē
factus ſū in deriſū et in opprobriū: p
terea q̄a tu poteſtatem exerces aduerſū
nos in montibꝫ. Nūc ergo ſi cōfidis
in v̄tutibꝫ tuis deſcende ad nos ī cā
pū. et cōparem̄ illic inuicē: q̄a me
cū eſt virtus belloꝝ. Interroga et
diſce q̄s ſū ego et ceteri qui auxili
o ſūt michi: qui et dicūt q̄a nō
poteſt ſtare pes vr̄ ante faciē noſ
trā: q̄a bis in fugā cōuerſi ſūt patres
tui in terra ſua. Et nūc quō pote
ris ſuſtinere eq̄tatū et exercitū tātū
in campo: ubi nō eſt lapis neqꝫ
ſaxū. neqꝫ locus fugiendi. Vt audi
uit autē ionathas ſermones appol

lonij: motus eſt aīo. Et elegit decē
milia viroꝝ: et exijt ab ihrlm. Et
cōuenit ei ſymon frater ei⁹ in adiu
toriū. Et applicuerūt caſtra in ioppē:
et excluſit eū a ciuitate. q̄a cuſtodia
appollonij ioppe erat. Et oppugna
uit eā. Et exterriti qui erāt intra
ciuitatē: aperuerūt ei. Et obtinuit
ionathas ioppen. Et audiuit ap
pollonius. et admouit tria milia
equitū et exercitū multū: et abijt a
zotū tanquā iter faciens. Et
ſtatim exijt in campū eo q̄ haberet
multitudinē equitū: et confideret ī
eis. Et inſecut⁹ eſt eū ionathas ī
azotū: et plū cōmiſerūt. Et reli
quit apollonius in caſtris mille eq̄
tes poſt eos occulte. Et cognouit
ionathas q̄m inſidie ſūt poſt ſe:
et circuierūt caſtra ei⁹ a mane uſ
qꝫ ad veſperā. Populus autē ſtabat
ſicut p̄cepit ionathas: et laborauerūt
equi eoꝝ. Et eiecit ſymō exerci
tū ſuū et cōmiſit cont̄ legionē: e
quites eīn fatigati erāt. Et contriti
ſūt ab eo: et fugerūt. Et qui diſperſi
ſūt in campū fugerūt in azotū: et
intrauerūt in bethdagon ydolū ſuū.
vt ſe liberarent. Et ſuccendit iona
thas azotū. et ciuitates que erāt
in circuitu ei⁹: et accepit ſpolia e
oꝝ: et templū dagon et eos qui
fugerūt in illud ſuccendit igni. Et
fuerūt qui ceciderūt gladio cū hijs

qui succensi sunt: fere octo milia vi-
rorum. Et movit inde ionathas cas-
tra et applicavit ea ascolonam: et exi-
erunt de civitate obviam illi in mag-
na gloria. Et reversus est ionathas
in ierusalem cum suis habentibus spolia
multa. Et factum est ut audivit alex-
ander sermones istos: addidit ad-
huc glorificare ionathan. Et mi-
sit ei fibulam auream: sicuti est consue-
tudo dari cognatis regum. Et dedit
ei accharon et omnes fines eius in pos-
sessionem. XI.

Et rex egipti congregavit exer-
citum sicut arenam que est circa
oram maris et naves multas: et que-
rebat obtinere regnum alexandri dolo.
et addere illud regno suo. Et exiit in
syriam verbis pacificis: et aperie-
bant ei civitates et occurrerunt ei:
quia mandaverat alexander rex exire
ei obviam eo quod socer suus esset. Cum in-
troiret autem civitatem ptolomeus:
ponebat custodias militum in sin-
gulis civitatibus. Et ut appropiavit
azoto ostenderunt ei templum dagon
succensum. et azotum et cetera eius demo-
lita. et corpora proiecta: et eorum qui ce-
si erant in bello tumulos quos fe-
cerant secus viam. Et narraverunt
regi quia hec fecit ionathas: ut in-
vidiam facerent ei. Et tacuit rex.
Et occurrit ionathas regi in ioppe
cum gloria: et invicem se salutaverunt:

et dormierunt illic. Et abiit iona-
thas cum rege usque ad fluvium qui
vocatur eleutherus: et reversus est
ierusalem. Rex autem ptolomeus ob-
tinuit dominium civitatum usque se-
leuciam maritimam: et cogitabat in
alexandrum consilia mala. Et mi-
sit legatos ad demetrium dicens.
Veni componamus inter nos pactum:
et dabo tibi filiam meam quam habet
alexander: et regnabis in regno
patris tui. Penituit enim me quod dede-
rim illi filiam meam. Quesivit enim me
occidere. Et vituperavit eum: propterea
quod concupierat regnum eius. Et abstulit
filiam suam. et dedit eam demetrio: et a-
lienavit se ab alexandro: et mani-
feste facte sunt inimicitie eius. Et in-
travit ptolomeus antiochiam: et im-
posuit duo dyademata capiti suo
egipti et asie. Ptolomeus autem rex
erat in cilicia illis temporibus: quia rebella-
bant qui erant in locis illis. Et au-
divit alexander: et venit ad eum in bel-
lo. Et produxit ptolomeus rex exerci-
tum. et occurrit ei in manu valida:
et fugavit eum. Et fugit alexander
in arabiam: ut ibi protegeretur. Rex au-
tem ptolomeus exaltatus est. Et
abstulit gaddiel arabs caput alex-
andri: et misit ptolomeo. Et rex
ptolomeus mortuus est in die ter-
tia: et qui erant in munitionibus pe-
rierunt ab his qui erant intra castra

Et regnauit demetrius ãno cente
simo sexagesimo septĩo. In dieb;
illis cõgregauit ionathas eos qui
erãt in iudea: ut expugnarent ar
cẽ que est in ihrlm. Et fecerũt con
tra eã machinas multas. Et abierũt
quidã qui oderãt gentẽ suã uiri ĩ
iqui ad regẽ: et renũciauerũt ei q̄ io
nathas obsideret arcẽ. Et ut audi
uit iratus est: et statĩ uẽit ptolomai
dã. Et sc̄psit ionathe ne obsideret:
sed occurreret sibi ad colloquiũ fes
tinato. Ut audiuit autẽ ionathas:
iussit obsidere. Et elegit de seniorib;
isrl' et de sacerdotib;: et dedit se pericu
lo. Et accepit aurũ et argentũ et ves
tẽ et alia exenia mlta: et abijt ad
regem ptolomaidã: et inuenit gratiã
in cõspc̄u eius. Et interpellabant ad
uersus eũ quidã iniqui ex gente sua
Et fecit ei rex sicut fecerãt ei qui ãte
eũ fuerãt: et exaltauit eũ ante cõ
spectũ oĩm amicor ei9 Et statuit ei
p̃ncipatũ sacerdocij. et q̄cunq; alia
habuit prius p̃ciosa: et fecit eũ p̃n
cipem amicor. Et postulauit iona
thas a rege ut ĩmunẽ faceret iudeã
et tres toparchias et samariã:
et p̃misit ei talenta trecenta. Et cõ
sensit rex: et sc̄psit ionathe episto
las de hijs omĩb;. huĩc modũ cõti
nentes. Rex demetrius ionathe frĩ
salutẽ. et genti iudeor. Exemplũ
epistole quã sc̄psim9 lasthenĩ parẽ
ti nr̃o de uobis: misim9 ad uos
ut sciretis. Rex demetrius lastheni
p̃ti salutẽ. Genti iudeor amicis
nr̃is et cõseruantib; que iusta sũt
apud nos: decreuim9 bñfacere ꝓ
ter benignitatẽ ipsor quã erga nos
habent. Statuim9 ergo illis om̃s
fines iudee. et tres ciuitates liddam
et ramatE. que addite sũt iudee ex
samaria et oẽs cõfines earũ. sequest
tra oĩb; sacrificantib; in iherosoli
mis: p hijs que rex ab eis accipie
bat p singulos annos. et p fructib;
terre et pomor. Et alia que ad
nos ptinebant decimarũ et tribu
tor: ex hoc tp̃e remittim9 eis. Et
areas salinarũ et corõnas que no
bis deferebant: oĩa ipsis concedi
m9. Et nichil hor irritũ erit ex hoc
et in om̃e tp̃s. Nũc ergo curate
facere hor exemplũ: et detur iona
the. et ponat in monte sc̄o in loco
celebri. Et uidit demetrius rex q̄ si
luit terra in cõspectu suo et nichil
ei resistit. dimisit totũ exercitũ suũ
vnũquẽq; in locũ suũ: excepto pere
grino exercitu quẽ traxit ab insu
lis gentiũ. Et inimici erãt ei oĩs
exercitus p̃rm ei9. Triphon autẽ
erat quidã pciũ alexandri prius.
Et uidit qm̃ oĩs exercitus m̃mu
rat contra demetriũ: et ijt ad ema
nuel arabũ qui nutriebat anthio
chũ filiũ alexandri et assidebat ei:

ut traderet eum ipsi ut regnaret loco patris sui. Et enunciavit ei quanta fecit demetrius: et inimicicias exercituum eius adversum illum. Et mansit illic diebus multis. Et misit ionathas ad demetrium regem. ut eiceret eos qui in arce erant in ierusalem. et qui in presidiis erant: quia impugnabant israel. Et misit demetrius ad ionatham dicens. Non hec tantum faciam tibi et genti tue: sed gloria illustrabo te et gentem tuam. cum fuerit oportunum. Nunc ergo recte feceris si miseris viros in auxilium: quia discessit omnis exercitus meus. Et misit ei ionathas tria milia virorum forcium anthiochiam Et venerunt ad regem: et delectatus est rex in adventu eorum. Et convenerunt qui erant de civitate centum viginti milia virorum: et volebant interficere regem. Et fugit rex in aulam. Et occupaverunt qui erant de civitate itinera civitatis: et ceperunt pugnare. Et vocavit rex iudeos in auxilium. et convenerunt omnes simul ad eum Et dispersi sunt omnes per civitatem: et occiderunt in die illa centum milia hominum. Et succenderunt civitatem et ceperunt spolia multa in die illa: et liberaverunt regem. Et viderunt qui erant de civitate quod obtinuissent iudei civitatem sicut volebant et infirmati sunt mente sua: et clamaverunt ad regem cum precibus dicentes Da nobis dexteras: et cessent iudei oppugnantes nos et civitatem Et proiecerunt arma: et fecerunt pacem. Et glorificati sunt iudei in conspectu regis. et in conspectu omnium qui erant in regno eius: et nominati sunt in regno. Et regressi sunt in ierusalem: habentes spolia multa. Et sedit demetrius rex in sede regni sui: et siluit terra in conspectu eius. Et mentitus est omnia quecumque dixit et alienavit se a ionatha. et non retribuit ei secundum beneficia que sibi tribuerat: et vexabat eum valde. Post hec autem reversus est triphon et antiochus cum eo puer adolescens: et regnavit et imposuit dyadema. Et congregati sunt ad eum omnes exercitus quos disperserat demetrius. et pugnaverunt contra eum: et fugit et terga vertit. Et accepit triphon bestias: et obtinuit antiochiam. Et scripsit antiochus adolescens ionathe dicens. Constituo tibi sacerdotium et constituo te super quatuor civitates: ut sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea et ministerium: et dedit ei potestatem bibendi in auro et esse in purpura. et habere fibulam auream. Et simonem fratrem eius constituit ducem a terminis tyri usque ad fines egypti. Et exiit ionathas: et perambulabat trans flumen civitates Et congregatus est ad eum omnis exercitus syrie in auxilium. Et venit as

calone: et occurrerunt ei de ciuita
tibus honorifice. Et abiit inde ga
zam. Et concluserunt se qui erant
gaze: et obsedit eam. Et succendit
que in circuitu erant ciuitates: et p̄
datus est eas. Et rogauerunt ga
zenses ionathan: et dedit illis dex
teram. Et accepit filios eorum obsides:
et misit illos in ihrlm. Et perambu
lauit regionem usque ad damascum.
Et audiuit ionathas quia preuarica
ti sunt principes demetrij in cades que
est in galilea cum exercitu multo vo
lentes eum remouere a negocio reg
ni: et occurrit illis. Fratrem autem su
um symonem reliquit intra prouinciam
Et applicuit symon ad bethsuram
et expugnabat eam diebus multis: et
conclusit eos. Et postulauerunt ab
eo dextras accipere: et dedit illis: et
eiecit eos inde. Et cepit ciuitatem: et
posuit in ea presidium. Et ionathas
et castra eius applicuerunt ad aquam
genesar: et ante lucem vigilauerunt
in campum asor. Et ecce castra alie
nigenarum occurrebant in campo: et
tendebant ei insidias in montibus
Ipse autem occurrit ex aduerso. Insi
die vero exurrexerunt de locis suis: et
commiserunt prelium. Et fugerunt qui
erant ex parte ionathe omnes: et nemo
relictus est ex eis nisi mathathias
filius absolomi: et iudas filius
calfi princeps milicie exercitus. Et

scidit ionathas vestimenta su
a: et posuit terram in capite suo
et orauit. Et reuersus est ad eos in
prelium: et conuertit illos: et pug
nauerunt. Et viderunt qui fugiebant
partis illius et reuersi sunt ad eum: et inse
quebantur cum eo usque cades ad castra
sua: et peruenerunt usque illuc. Et ce
ciderunt de alienigenis in die illa tri
a milia virorum: et reuersus est iona
thas in ihrlm. .xij.

Et vidit ionathas quia tempus
eum iuuat: elegit viros et mi
sit eos romam. statuere et renoua
re cum eis amiciciam. Et ad spartas
et ad alia loca. misit epistolas secun
dum eandem formam. Et abierunt romam et
intrauerunt   in curiam: et dixe
runt. Ionathas   summus
sacerdos et gens iudeorum miserunt
nos: ut renouetis amiciciam et so
cietatem secundum pristinum. Et dederunt
illi epistolas ad ipsos per loca: ut de
ducerent eos in terram iuda cum pace
Et hoc exemplum epistolarum quas scrip
sit ionathas spartiatis. Ionathas
summus sacerdos et seniores gentis et
sacerdotes et reliquus populus iudeorum:
spartiatis fratribus salutem. Iam pridem
misse erant epistole ad oniam sum
mum sacerdotem a dario qui regnabat
apud vos: quoniam estis fratres nostri. sicut
rescriptum continet quod subiectum est. Et
suscepit onias virum qui fuerat mis

sus cu honore: et accepit eplas
in quibz significabat de societate
et amicicia. Nos cu nullo horu in
digeremus habentes solacio libros
scos qui sunt in manibz nris. ma
luimus mittere ad vos renouare
fraternitate et amicicia: ne forte
alieni efficiamur a vobis. Multa
enim tpa transierunt: ex quo misis
tis ad nos. Nos ergo in omni tpe
sine intermissione in diebz solep
nibz et ceteris quibz oportet memo
res sumus vri. in sacrificiis que of
ferimus et obseruacionibz: sicut
fas est et decet meminisse fratrum. Le
tamur itaqz de gla vra. Nos autem cir
cumdederunt multe tribulaciones et
multa prelia [illegible] et impug
nauerunt [illegible] nos reges qui in
circuitu sunt nro. Noluimus ergo
vobis molesti esse: neqz ceteris soci
is et amicis nris in preliis. Ha
buimus enim de celo auxilium et libe
rati sumus: et humiliati sunt inimici
nri. Elegimus itaqz numenium an
tiochi. et antipatrum iasonis filium:
et misimus ad romanos renouare
cu eis amicicia et societate pristi
na. Mandauimus itaqz eis ut veniant
etia ad nos et salutent vos: et
reddant vobis eplas nras de ino
uacione fraternitatis nre. Et nu
bn facietis: rescribentes nobis ad
hec. Et hoc rescriptu epistolaru:

qd miserat onias rex spartiata
ru. Onias ionathe sacerdoti
magno salutem. Inuentu est in scrip
tura de spartiatis et iudeis qm fra
tres: et qa sunt de genere abraha. Et
nunc ex quo hec cognouimus: bn
facitis scribentes nobis de pace vra.
Sed et nos rescripsimus vobis. Peco
ra vra et possessiones nre vre sunt:
et vre nre. Mandauimus itaqz hec
nunciari vobis. Et audiuit ionathas
qm regressi sunt principes demetrii cu
exercitu multo supra qm prius. pug
nare aduersus eu: et exiit ab ihrlm
et occurrit eis in amathite regione.
Non enim dederat eis spaciu ut ingre
derentur regione eius. Et misit specu
latores in castra eoru: et reuersi nu
ciauerunt qa constituunt superuenire illuc
nocte. Cu occidisset autem sol precepit
ionathas suis vigilare et esse in ar
mis. paratos ad pugna tota nocte:
et posuit custodes per circuitu castroru.
Et audierunt aduersarii qa paratus
est ionathas cu suis in bello: et
timuerunt et formidauerunt corde su
o: et accenderunt focos in castris su
is. Ionathas autem et qui cu eo erant
no cognouerunt usqz mane. Videbant
enim luminaria ardencia. Et secutus est
ionathas: et no conprehendit eos. Tran
sierant enim flumen eleutheru. Et di
uertit ionathas ad arabas qui vo
cantur zabadei et percussit eos: et ac

cepit spolia eoꝝ. Et vixit et venit
damascũ: et perambulauit omnẽ
regionẽ illã. Symon autẽ exiit
et venit usq; ascalona et ad pxi
ma pſidia: et declinauit in ioppe
et occupauit eã. Audiuit enĩ qđ
vellent pſidiũ tradere ptibz demetrij:
et posuit ibi custodes ut custodirent
eã. Et reuersus est ionathas et cõ
uocauit seniores ppli: et cogitauit
cũ eis edificare presidia in iudea. et
edificare muros in ihrlm. et exalta
re altitudinẽ magnã inter medi
ũ arcis et ciuitatis: ut separaret
eã a ciuitate. ut eẽt ipa singulari
ter et neq; emant neq; vendant. Et
conuenerũt ut edificarent ciuitatẽ.
Et ceciderũt muri qui erãt sup tor
rentẽ ab ortu solis: et reparauit eũ
qui vocatur caphetera. Et symon
edificauit adiada in sephela et
muniuit eã: et iposuit portas
et seras. Et cũ cogitasset triphon
regnare asie et assumere dyadema
et extendere manũ in anthiochũ
regẽ. timens ne forte nõ pmitteret
eũ ionathas sed pugnaret aduersu
eũ: querebat cõphendere eũ et occide.
Et exurgens abijt in bethasan.
Et exiuit ionathas obuiã ei cũ q
draginta milibz viroꝝ electorũ i
preliũ: et venit bethasan. Et vidit
triphon qđ venit ionathas cũ
exercitu multo ut extenderet in eũ

manus et timuit. Et cepit eũ cũ ho
nore: et cõmendauit eũ oibz ami
cis suis: et dedit ei munera. Et pce
pit exercitibz suis: ut obedirent ei si
cut sibi. Et dixit ionathe. Ut qđ
vexasti uniuersũ pplm: cũ bellũ
nobis non sit: Et nũc remitte e
os in domos suas. Elige autẽ tibi
viros paucos qui tecũ sint et ve
ni mecũ ptolomaida: et tradã il
lam tibi. et reliqua pſidia et ex
ercitũ et uniuersos ppositos nego
cij: et conuersus abibo. ppterea
enĩ veni. Et credidit ei. et fecit
sicut dixit: et dimisit exercitũ et
abierũt in terrã iuda. Retinuit
autẽ secũ tria milia viroꝝ: ex
quibz remisit in galileã duo mi
lia mille autẽ cũ eo venerũt. Ut
intrauit autẽ ionathas ptolomai
dã clauserũt portã ptolomẽses.
et cõprehenderũt eũ: et oĩs qui
cũ eo intrauerant gladio interfe
cerũt. Et misit triphon exercitũ
et equites in galileã et in cãpũ
magnũ: ut pderent oĩs socios
ionathe. At illi cũ cognouissent
qđ cõprehensus est et perijt et oẽs
qui cũ eo erãt: hortati sũt semet
ipos. et exierũt pati in preliũ.
Et videntes hij qui insecuti fue
rant. qđ p aĩa res est illis: reuersi
sũt. Illi autẽ venerũt cũ pace
oẽs in terrã iuda: et planxerũt

ionathan et eos qui cum eo fuerant
valde. Et luxit israel luctu mag
no. Et quieverunt omnes gentes que
erant in circuitu eorum conterere eos.
Dixerunt enim. Non habent prin
cipem et adiuvantem. Nunc ergo ex
pugnemus illos: et tollamus de ho
minibus memoriam eorum. xiij.

Et audivit symon quod congre
gavit tryphon exercitum co
piosum ut veniret in terram iuda.
et attereret eam: et videns quia in tre
more populus est et timore. ascendit
ierusalem. et congregavit populum: et
adhortans dixit. Vos scitis quanta
ego et fratres mei et domus patris mei
fecimus pro legibus et pro sanctis prelia:
et angustias quales vidimus. Ho
rum gratia perierunt fratres mei omnes
propter israel: et relictus sum ego solus
Et nunc non michi contingat parcere
anime mee in omni tempore tribulationis.
Non enim melior sum fratribus meis. Vin
dicabo itaque gentem meam et sancta na
tos quoque viros et uxores: quia congre
gate sunt universe gentes conterere
nos inimicitie gratia. Et accensus
est spiritus populi simul ut audivit
sermones istos: et responderunt voce
magna dicentes. Tu es dux
noster loco iude et ionathe fratris
tui. Pugna prelium nostrum: et omnia
quecumque dixeris nobis faciemus
Et congregans omnes viros bella

tores acceleravit omnes muros in
ierusalem consummare et munivit eam
in gyro. Et misit ionathan filium
absolomi. et cum eo exercitum novum
in ioppen: et ejectis hiis qui erant in
ea mansit illic ipse. Et movit try
phon ab ptolomaida cum exercitu
multo. ut veniret in terram iuda: et
ionathas cum eo in custodia. Sy
mon autem applicuit in addus con
tra faciem campi. Et ut cognovit
tryphon quia surrexit symon in lo
co ionathe fratris sui. et quia commissu
rus erat cum eo prelium: misit ad eum
legatos dicens. Pro argento quod
debebat frater tuus ionathas in
ratione ratione regis detinuimus eum. Et nunc
mitte argenti talenta centum. et du
os filios eius obsides ut non di
dimissus fugiat a nobis: et re
mittemus eum. Et cognovit symon
quia cum dolo loqueretur secum: iussit
tamen dari argentum et pueros: ne
inimicitiam magnam a sumeret ad is
rahel populum dicentem. Quia non mi
sit argentum et pueros: propterea
periit. Et mentitus est: et non di
misit ionathan. Et post hec ve
nit tryphon intra regionem ut con
tereret eam: et gyraverunt per viam que
ducit ador. Et symon et castra e
ius ambulabant in omni loco quo
cumque ibant. Qui autem in arce e
rant miserunt ad tryphonem lega

tos: ut festinaret venire p deser
tũ. et mitteret illis alimonias
Et parauit triphon oẽm equitatũ:
ut veñret illa nocte. Erat enĩ nix
valde multa: et nõ veñt in galadi
thim. Et cũ appropinquasset
bascama: occidit ionathan et
filios eius illic. Et cõuertit tri
phon: et abijt in terrã suã. Et mi
sit symon et accepit ossa ionathe
fr̃is sui. et sepeliuit ea in modin
ciuitate pr̃m eius. Et planxerũt
eũ oẽs isrl' planctu magno: et lux
erũt eũ dies multos. Et edifica
uit symon sup sepulchrũ pr̃is sui
et fr̃m suorum edificiũ altũ visu: la
pide polito retro et ante. Et statu
it septẽ piramidas. vnã cõtra v
nã: prĩ et mr̃i et quatuor fr̃ibz.
Et hijs circũposuit colũpnas mag
nas: et sup colũpnas arma ad
memoriã eternã. Et iuxta arma
naues sculptas: que viderentur ab
hoĩbz nauigantibz mare. Hoc
est sepulchrũ qd' fecit in modin:
usqz in hũc diẽ. Triphon autẽ
cũ iter faceret cũ anthiocho rege
adolescente dolo occidit eũ: et reg
nauit loco eius. Et imposuit si
bi dyadema asie: et fecit plagã
magnã in terra. Et edificauit
symon presidia iudee. muniẽs
eã turribz excelsis. et muris mag
nis et portis et seris: et posuit

alimenta in municionibz. Et ele
git symon viros et misit ad de
metriũ regẽ ut faceret remissio
nem regioni: quia actus triphõis
omñs p direpcionẽ fuerãt gesti.
Et demetrius rex ad v̈ba her
ñdit: et scripsit eplam talẽ. Rex
demetrius symoni sũmo sacerdo
ti et amico regũ et senioribz et
genti iudeorum salutẽ. Coronã
aureã et bacã quã misistis sus
cepimus: et parati sumus facere vo
biscũ pacẽ magnã: et scribere p
positis regis remittere vobis q̃
indulsimus. Quecũqz enĩ cõstitui
mus vobis cõstant. Municiones
quas edificastis sint vobis. Re
mittimus quoqz ignorancias et
pc̃ta usqz in hodiernũ diẽ: et co
ronã quã debebatis. Et si qd a
liud erat tributariũ ihr̃lm. iã
nõ sit tributariũ. Et si qui ex
vobis apti sũt conscribi inter
nr̃os conscribantur: et sit int' nos
pax. Anno centesimo septuage
simo ablatũ est iugũ gencium ab
isrl'. Et cepit pp̃ls isrl' scribere ĩ
tabulis et gestis publicis: anno
pmo sub symone sũmo sacerdo
te magno duce et principe iudeo
rũ. In diebz illis symon applicu
it ad gazã. et circumdedit eam
castris: et fecit machinas. Et
applicauit ad ciuitatẽ: et percussit

turrē vnā et cōprehendit. Et q̄
eruperūt erant intra machinā
et ciuitatē. Et factus est motus
magnus in ciuitate. Et ascen
derūt qui erāt in ciuitate cū ux
orib; et filiis sup̄ murū scissis
tunicis suis ⁊ et clamauerūt
voce magna postulātes a sy
mone dexteras sibi dari: et dix
erūt. Nō nobis reddas scd̄m
malicias nr̄as: sed scd̄m miāas
tuas. Et flexus symō nō debel
lauit eos. Eiecit tamē eos de
ciuitate. Et emūdauit edes in
quib; fuerāt simulacra: et tūc
intrauit in eā cū ymnis bn̄dicēs
dn̄m. Et eiecta ab ea oī īmū
dicia: collocauit ī ea viros q̄ legē
facerent. Et muniuit eā: et
fecit sibi habitacionē. Qui aūt
erāt in arce ihrl'm: phibebāt
egredi et ingredi in regionē et
emere ac vendē. Et esurierūt
valde: et multi ex eis fame pe
rierūt. Et clamauerūt ad sy
monē: ut dexteras acciperent
Et dedit illis. Et eiecit eos inde:
⁊ et mūdauit arcē a cōtamīa
oīb;. Et intrauerūt in eā t̄cia ⁊
vicesima scd̄i mēsis ānō centē
simo septuagesimo pmo cū
ramis palmarū et cynaris
et cymbalis et nablis et ym
nis et canticis: quia cōtritus
est inimicus magnus ex isrl'. Et cō
stituit ut omib; ānis agerent di
es hij cū leticia. Et muniuit mō
tem templi qui erat secus arcē: et
habitauit ibi ipē et qui cū eo erāt.
Et vidit symon iohēm filiū suū
q̄ vir est ⁊ et posuit eū ducē vir
tutū vniuersarū: et habitauit
gazaris. xiiij.

Anno centesimo septuagesio
scd̄o cōgregauit rex demetri
us exercitū suū: et abijt mediā
ad cōtrahenda sibi auxilia ut ex
pugnaret triphonē. Et audiuit
arsaces rex psidis et medie, q̄a in
trauit demetrius cōfines suos: et
misit vnū de pncipib; suis ut cōpre
henderent eū viuū. et adducerēt
eū ad se. Et abijt et pcussit castra
demetrij. et cōphendit eū ⁊ et duxit
eū ad arsacē: et posuit eū in custo
diā. Et siluit terra iuda omib;
dieb; symonis. Et quesiuit bona
gentis sue: et placuit illis ptās
eius. et gl'a ei' omib; dieb;. Et
cū omi gl'a sua accepit ioppen in
portū: et fecit introitū in insulis
maris. Et dilatauit fines gētis
sue: et obtinuit regionē. Et cō
gregauit captiuitatē multā: et
dn̄atus est gazare et bethsure et
arce. Et abstulit īmūdicias ex
ea: et nō erat qui resisteret ei. Et
vnusq̄sq; colebat trā suā cū pace.

et terra iuda dabat fructus suos:
et ligna campoꝝ fructu suū. Senio
res in plateis sedebant oēs: et de
bonis terre tractabāt. Et iuue
nes induebāt se gloriā: et stolas
belli. Ciuitatibꝫ tribuebat alio
nias: et ꝯstituebat eas ut essent
vasa munitiōis: quoadusqꝫ no
minatū est nomē glie eiꝰ usqꝫ ad
extremū terre. Fecit pacē sup ter
rā: et letatus est isrl' leticia mag
na. Et sedit unusquisqꝫ sub vite sua
et sub ficulnea: nec erat qui eos
terreret. Defecit īpugnās eos sup
terrā. Reges cōtriti sūt in diebꝫ il
lis: et ꝯfirmauit oēs humiles ppli
sui. Et legē exquisiuit: et abstu
lit oēm iniquū et malū. Sancta
glorificauit: et multiplicauit va
sa scōꝝ. Et auditū est rome ꝗa
defunctus esset ionathas et usqꝫ
in spartiatas: et ꝯtristati sūt val
de. Ut audierūt aūt ꝙ symō frā
eiꝰ factus eēt sūmꝰ sacerdos loco
eius. et ipse obtineret regionē et
ciuitates in ea: scripserūt ad eū ī
tabulis ereis ut renouarēt ami
cicias et societatē quā fecerāt cū
iuda et ionatha fratribꝫ eius. Et lec
ta sūt in cōspectu ecclie in ihrlm.
Et hoc exemplū eplārū quas mi
serūt spartiate. Spartianoꝝ pn̄ci
pes et ciuitates symoñ sacerdoti
magno et senioribꝫ et sacerdotibꝫ

et reliquo ppl'o iudeoꝝ fratribꝫ salu
tē. Legati qui missi sūt ad pplm
nrm nūciauerūt nobis de vrā
gloria et honore ac leticia: et ga
uisi sumꝰ in īroitu eoꝝ. Et scrip
simꝰ que ab ipsis erāt dēcā in ꝯsili
is ppli sic. Numenius antiochi.
et antipater iasonis filius lega
ti iudeoꝝ. venerūt ad nos reno
uātes amiciciā pristinā. Et placu
it ppl'o excipe viros gloriose: ⁊ po
nere exemplū sermonū eoꝝ in se
gregatis ppli libris: ut sit ad m
mēoriā ppl'o spartiatarū. Exē
plū autē hoꝝ scripsimꝰ symoni sa
cerdoti magno. Post hec autē
misit symō numeniū romā ha
bentē clipeū aureū magnū. pon
dus mnāꝝ mille: ad statuendā
cū eis societatē. Cū autē audisset
ppl's romanꝰ sermones istos: dix
erūt. Quā grāꝝ actionē redde
mꝰ symoni et filijs eiꝰ? Restituit
enī ipse frēs suos: et expugnauit
inimicos isrl' ab eis. Et statuerūt
ei libertatē: et descripserūt in tabu
lis ereis: et posuerūt in titulis
in monte syon. Et hoc exemplū
scripture. Octaua decīa die mēsis
elul. āno centesimo septuagesīo
scdo. āno tertio sub symone sacer
dote magno. in assaramel in cō
uentu magno sacerdotū et ppli.
et pn̄cipū gentis et senioꝝ regis

nota facta sunt hec: quoniam frequenter
facta sunt prelia in regione nostra. Sy-
mon autem mathathie filius ex fili-
is iarib et fratres eius dederunt se peri-
culo: et restiterunt adversariis
gentis sue ut starent sancta ipsorum
et lex: et gloria magna glorifica-
verunt gentem suam. Et congregavit
ionathas gentem suam: et factus est
illis sacerdos magnus: et apposi-
tus est ad populum suum. Et volue-
runt inimici eorum calcare et atterere
regionem ipsorum: et extendere manus
in sancta eorum. Tunc restitit symon
et pugnavit pro gente sua: et e-
rogavit multas pecunias. et ar-
mavit viros virtutis gentis sue:
et dedit eis stipendia. Et muni-
vit civitates iudee et bethsuram
que erat in finibus iudee. ubi e-
rant arma hostium antea: et po-
suit illic presidium viros iudeos.
Et ioppen munivit. que erat ad
mare. et gazaram que est in fini-
bus azoti in qua hostes antea ha-
bitabant: et collocavit illic iu-
deos: et quecumque apta erant ad
correptionem eorum posuit in eis.
Et vidit populus actum symonis et
gloriam quam cogitabat facere genti
sue: et posuerunt eum ducem suum.
et principem sacerdotum eo quod ipse fe-
cerat hec omnia. et iusticiam et fidem
quam conservavit genti sue: et ex-
quisivit omni modo exaltare
populum suum. Et in diebus eius prospe-
ratum est in manibus eius ut tolle-
rentur gentes de regione ipsorum. et qui
in civitate david erant in iherusalem
in arce: de qua procedebant et con-
taminabant omnia que in circuitu sanc-
torum sunt: et inferebant plagam mag-
nam castitati. Et collocavit in ea
viros iudeos. tutamentum regio-
nis et civitatis: et exaltavit mu-
ros in iherusalem. Et rex demetrius
statuit illi summum sacerdocium. Se-
cundum hec fecit eum amicum suum: et
glorificavit eum gloria magna. Audi-
vit enim quod appellati sunt iudei a ro-
manis amici et socii et fratres: et quia
susceperunt legatos symonis glo-
riose. Et quia iudei et sacerdotes e-
orum consenserunt eum esse ducem suum. et
summum sacerdotem in eternum: donec
surgat propheta fidelis. Et ut sit
super eos dux. et ut cura esset illi
pro sanctis: et ut constitueret prepositos
super opera eorum et super regionem et su-
per arma et super presidia: et cura
sit illi de sanctis. Et ut audiatur ab
omnibus. et scribantur in nomine eius
omnes conscriptiones in regione: et ut
operiatur purpura et auro. Et ne
liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus
irritum facere aliquid horum. et contra-
dicere hiis que ab eo dicuntur: aut
convocare conventum in regione sine

ipso: et vestiatur purpura. et utatur fibula aurea. Qui autem fecerit extra hec aut irritum fecerit aliquid horum: reus erit. Et complacuit omni populo statuere symonem: et facere secundum verba ista. Et suscepit symon et placuit ut summo sacerdotio fungeretur: et esset dux et princeps gentis iudeorum et sacerdotum. et preesset omnibus. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in peribulo sanctorum in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in erario: ut habeat symon et filii eius. XV.

Et misit rex antiochus filius demetrii epistolas ab insulis maris symoni sacerdoti et principi gentis iudeorum et universe genti: et erant continentes hunc modum. Rex antiochus symoni sacerdoti magno. et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum. volo autem vindicare regnum. et restituere illud sicut erat antea: electam feci multitudinem exercitus. et feci naves bellicas. Volo autem procedere per regiones ut ulciscar in eos qui corruperunt regionem nostram: et qui desolaverunt civitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me reges: et quecumque alia dona remiserunt tibi. Et permitto tibi facere percussuram proprii numismatis in regione tua: iherusalem autem sanctam esse et liberam. Et omnia arma que fabricata sunt. et presidia que extruxisti que tenes: maneant tibi. Et omne debitum regum. et que futura sunt regi: ex hoc et in totum tempus remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus regnum nostrum glorificabimus te et gentem tuam. et templum gloria magna: ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra. Anno centesimo septuagesimo quarto exiit antiochus in terram patrum suorum. Et convenerunt ad eum omnes exercitus: ita ut pauci relicti essent cum triphone. Et insecutus est eum antiochus rex. Et venit doram. fugiens per maritimam. Sciebat enim quod congregata sunt in eum mala: et reliquit eum exercitus. Et applicuit antiochus super doram cum centum viginti milibus virorum belligeratorum. et octo milibus equitum: et circuivit civitatem. Et naves a mari accesserunt: et vexabant civitatem a terra et mari: et neminem sinebant egredi. Venit autem numenius et qui cum eo fuerant ab urbe roma. habentes epistolas regibus et regionibus scriptas: in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum ptolomeo regi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos amici nostri reno

uantes priſtinā amiciciā et ſo
cietatē: miſſi a ſymone pͥncipe
ſacerdotū et ꝑplo iudeoꝝ. Attule
rūt autē et clipeū aureū minarū
mille. Placuit itaqȝ nobis ſcri
bere regibȝ et regionibȝ. ut nō in
ferāt illis mala. neqȝ īpugnēt e
os. et ciuitates eoꝝ. et regiones
eoꝝ: et ut nō ferant auxiliū pug
nātibȝ aduerſus eos. Viſū eſt au
tē nobis. accipere ab eis clipeū
Si qui ergo peſtilentes refugerūt
de regiōe ipſoꝝ ad vos: tradite eoſ
ſymoī pͥncipi ſacerdotū. ut vindi
cet in eos ſcđm legē ſuā. Hec ea
dē ſcripta ſūt demetrio regi et atta
lo et arabe. et arſaci. et in oīns
regiones. et ſamſame. et ſparta
nis et delo. et mido. et ſicione. et
carie. et ſamū. et pamphiliā. et
liciā. et alacarnaſū. et rodū. et
phaſelida. et coo. et ſiden. et ara
do et gortinā. et gnidū et cipꝛū
et ſyrenen. Exemplū autē eoꝝ
ſcͥpſerūt ſymoni pͥncipi ſacerdo
tū et ꝑplo iudeoꝝ. Antiochꝰ autē
rex applicuit caſtra in dora ſcđo
admouēs ei ſēꝑ manꝰ et machi
nas faciens: et ꝯcluſit triphonē
ne ꝓcederet. Et miſit ei ſymon
duo milia viroꝝ electoꝝ in auxi
liū: et argentū et aurū et vaſa
copioſa. Et noluit ea accipere:
ſed rupit oīa que pactus eſt

cū eo antea: et alienauit ſe ab eo
Et miſit ad eū athenobiū vnū
de amicis ſuis: ut tractaret cū ipſo
dicens. Vos tenetis ioppen et ga
zaram et arcē que eſt in ihrlm ci
uitates regni mei. Fines earū deſo
laſtis: et feciſtis plagā magnā ī
terra: et dn̄ati eſtis per loca mul
ta in regno meo. Nūc ergo tradite
ciuitates quas occupaſtis: et tri
buta locoꝝ quibȝ dn̄ati eſtis extra
fines iudee. Sin autē date ꝓ illis
qͥngenta talenta argenti: et exter
minij qđ exterminaſtis. et tributo
rū ciuitatū alia talenta qͥnqua
ginta. Sin autē: venienꝰ et ex
pugnabimꝰ vos. Et venit athe
nobius amicus regis in ihrlm
et vidit gloriā ſymoīs et clarita
tē in auro et argento. et appara
tū copioſū: et obſtupuit. Et retu
lit ei verba regis. Et rn̄dit ſymō
et dixit: Neqȝ alienā terrā ſūpſi
mus. neqȝ aliena detinemꝰ: ſed
hereditatē prm̄ nroꝝ que ab ĭi
micis nrīs ĭiuſte aliquo tp̄e poſ
ſeſſa eſt. Nos vō tp̄s hn̄tes: vin
dicamꝰ hereditatē prm̄ nroꝝ. Nā
de ioppe et gazara que expoſtulas:
ipſi faciebāt in ꝑplo plagā mag
nā et ī regione nrā. Horū damꝰ
talenta centū. Et nō rn̄dit illi
verbū. Reuerſus autē cū ira ad
regem: renūciauit ei verba iſta

et gloriā symonis. et vniuersa
que vidit. Et iratus est rex ira
magna. Triphon autē fugit-
naui in hortosiada. Et ꝯstituit
rex cendebeū ducē maritimū. et
exercitū equitū et peditū dedit
illi: et mandauit illi moue͞e cas-
tra cōtra faciē iudee. Et mādā
uit ei edificare cedronē et obstru
ere portas ciuitatis: et debellare
ꝑplm. Rex autē ꝑsequebatᵣ̃ tripho
nē. Et ꝑuenit cendebeus iāniam:
et cepit irritare plebē. et cōculca
re iudeā et captiuare ꝑplm et īter
ficere et edificare cedronē. Et col
locauit illic equites et exercitū:
ut ingressi ꝑambularēt viā iu
dee. sicut ꝯstituit ei rex. xvi.
Et ascendit ihões de gazaris:
et nūciauit symoni pr̄i suo
que fecit cendebeus in ꝑplo ipoꝝ.
Et vocauit symō duos filios su
os seniores iudā et ihōem: et ait
illis. Ego et fr̄es mei et domꝰ pr̄is
mei expugnauimꝰ hostes isrl̄ ab
adolescencia usqꝫ in hūc diē: et
ꝓsperatū est in manibꝫ nr̄is libera
re isrl̄ aliquociens. Nūc autē se
nui. Sed estote loco mei et fr̄is
mei: et egressi pugnate pro gente
nr̄a. Auxiliū vō de celo vobiscū
sit. Et elegit de regione viginti mi
lia viroꝝ belligeratoꝝ et equites:
et ꝓfecti sūt ad cendebeū: et dormi
erūt in modin. Et surrexerūt
mane: et abierūt in campū. Et
ecce exercitus copiosus in obuiā
illis peditū et equitū: et fluuius
torrēs erat īter mediū ipoꝝ. Et
admouit castra contra faciē eoꝝ:
ipe et ꝑpls eius. Et vidit ꝑplm
trepidantē ad transfretandū tor
rentē: et trāsfretauit pꝛimꝰ. Et vi
derūt eū viri. et trāsierūt post eū:
et diuisit ꝑplm et equites in me
dio peditū. Erat autē equitatꝰ
aduersarioꝝ copiosus nimis.
Et exclamauerūt sacris tubis:
et in fugā ꝯuersus est cendebeus
et castra eius. Et ceciderūt ex illis
multi vulnerati: residui autē fu
gerūt in municionē. Tūc vul
neratus est iudas frater ihōis.
Ihões autē insecutꝰ est eos: do
nec venit cedronē quā edificauit.
Et fugerūt usqꝫ ad turres que
erāt in agris azoti: et succendit
eas igni. Et ceciderūt ex illis duo
milia viroꝝ: et reuersus est iudeā
in pace. Et ptolomeus filius
abobi. ꝯstitutus erat dux ī campo
iericho: et habebat argentū et
aurū multū. Erat enī gener sū
mi sacerdotis. Et exaltatū est cor
eius. et volebat obtinere regionē
et cogitabat dolū aduersus sy
monē et filios eius: ut tolleret eos.
Symon autē ꝑambulās ciuita

tes que erāt in regione iudee. et
ſolliatudinē gerens earū: deſcē
dit ihericho. ipſe et mathathias
filius eius et iudas anno cente
ſimo ſeptuageſimo ſeptimo mē
ſe undecīo: hic menſis ſabath.
Et ſuſcepit eos filius abobi in
municiūculā que vocat̄ doch
cū dolo: quā edificauit. Et fe
cit eis conuiuiū magnū: et ab
ſcondit illic viros. Et cū inebri
atus eſſet ſymō et filij eius: ſ
ſurrexit ptolomeus cū ſuis
et ſūpſerūt arma ſua et intra
uerūt in conuiuiū: et occiderūt eū.
et duos filios eius. et quoſdā pu
eros eius. Et fecit deceptionē
magnā in iſrl': et reddidit ma
la ꝓ bonis. Et ſcͥpſit hec pto
lomeus et miſit regi. ut mitte
ret ei exercitū in auxiliū: et tra
deret regionē. et ciuitates eoꝝ et
tributa eoꝝ. Et miſit alios ī
gazerā tollere iohēm. Et tribu
nis miſit epiſtolā ut venirent
ad ſe: et daret eis argentū et au
rū et dona. Et miſit alios occu
pare ierlm et montē tēpli. Et
p̄curreēs quidā nūciauit iohī ī
gazera. q̄a perijt pater eius et
fr̄es eius: et q̄a miſit te q̄ɜ īterfici.
Ut audiuit autē vehementer
expauit: et cōprehendit viros
qui venerāt ꝑdere eū: et occidit
eos. Cognouit enī q̄a querebāt
eū ꝑdere. Et cetera ſermonū io
hānis et belloꝝ eius et bonarū v̄
tutū quibꝫ fortiter geſſit et edifici
muroꝝ quos extruxit et rerū geſ
tarū eius: ecce hec ſcͥpta ſūt in
libro dierū ſacerdocij eius. ex
quo factus eſt princeps ſacerdotū
poſt prēm ſuū. Explicit liber
machabeoꝝ p̄mus. Incipit liḃ ma
chabeoꝝ ſcd's.
Fratribꝫ q̄ ſūt
ꝑ egiptū iudeis:
ſalutē dicūt f
fr̄es qui ſūt in
ihoſolimis iu
dei et qui in regione iudea. et pa
cē bonā. Benefaciat vobis deus:
et meminerit teſtamenti ſui. qd̄
ad abraham et yſaac et iacob lo
cutus eſt ſeruoꝝ ſuoꝝ fideliū: et det
vobis cor omnibꝫ ut colatis eū: et
faciatis eius voluntatē corde
magno et aīo volenti. Adaperi
at cor vr̄m in lege ſua. et in p̄
ceptis ſuis: et faciat pacē. Ex
audiat orōnes vr̄as. et reconci
lietur vobis: nec vos deſerat in
tpe malo. Et nūc hic ſumus orā
tes ꝓ vobis. Regnāte demetrio
anno centeſimo ſexageſio nono.
nos iudei ſcͥpſimus vobis in tribu
latione et īpetu qui ſuꝑuenit no
bis in iſtis ānis: ex quo receſſit

iaſon a ſcā terra et a regno. Por
tā ſuccenderūt: et effuderūt ſan
guinē innocentē. Et orauim⁹ ad
dñm et exauditi ſum⁹: et obtu
lim⁹ ſacrificiū et ſimilaginē: et
accendim⁹ lucernas et poſuim⁹
panes. Et nūc frequentate dies
ſcenophegie menſis caſleu. An
no centeſīo octogeſimo octauo
ppls qui eſt in ieroſolimis et ī
iudea. ſenat⁹q; et iudas: ariſto
bolo magrō ptolomei regis q̄ eſt
de gñe xpoꝝ ſacerdotū. et hijs q̄
in egipto ſūt iudeis ſalutē et ſa
nitatē. De magnis periculis a
deo liberati magnifice grās agi
m⁹ ipi: utpote qui aduerſus ta
le regē dimicauim⁹. Ipſe enī e
bullire fecit de pſidē eos. q̄ pug
nauerūt ɔtra nos et ſcām ciui
tatē. Nā cū in pſidē eſſet dux ipē.
et cū eo īmenſus exercit⁹: cecidit
in tēplo naneę, ɔſilio deceptus
ſacerdotis naneę. Etenī cū ea habi
taturus venit ad locū antiochus
et amici eius: et ut acciperet pecu
nias mltas dotis noīe. Cūq; ppo
ſuiſſent eas ſacerdotes naneę. et
ipē cū paucis ingreſſus eēt ītra ā
bitū phani: clauſerūt tēplū cū ī
traſſet antioch⁹. Aptō q; occulto
aditu tēpli mittentes lapides pcuſ
ſerūt ducē. et qui cū eo erāt: et
diuiſerūt membratī: et capitibȝ

amputatis foras piecerūt. Per oīa
benedictus deus: qui tradidit impios.
Facturi igitr quīta et viceſimā me
ſis caſleu purificationē tēpli. ne
ceſſariū duxim⁹ ſignificare vobis:
ut et vos quoq; agatis diē ſceno
phegie. et diē ignis qui datus eſt
qñdo neemias edificato tēplo et
altari obtulit ſacrificia. Nā cū
in pſidē ducerent̄ p̄res nr̄i: ſacer
dotes qui tūc dei cultores erant.
acceptū ignē de altari occulte ab
ſconderūt in valle. ubi erat pu
teus altus ſiccus. Et in eo ɔtuta
ti ſūt eū: ita ut oībȝ ignotus
eēt loc⁹. Cū pteriſſet autē multi
anni. et placuit deo ut mitteret̄
neemias a rege pſidis: nepotes
ſacerdotū illoꝝ qui abſconderāt
miſit ad reqrendū ignē. Et ſicut
narrauerūt nobis: nō īuenerūt
ignē ſed aquā craſſā. Et iuſſit e
os haurire et afferre ſibi. Et ſacri
ficia que īpoſita erāt iuſſit ſacer
dos neemias aſpgi aqua ipa: et
ligna que erāt ſuppoſita. Atq;
hoc fcm̄ eſt. et tps affuit. q; ſol re
fulſit qui pus erat in nubilo: ac
cenſus eſt ignis magn⁹ ita ut
oēs mirarent̄. Orōnē autē faci
ebāt oēs ſacerdotes dū ɔſūmaret̄
ſacrificiū: ionatha īchoante cete
ris autē rñdentibȝ. Et neemie e
rat oratio hūc habens modū.

Domine deus omnium creator terribilis et fortis. iustus et misericors. qui solus es bonus. rex. solus prestans. solus iustus et omnipotens et eternus: qui liberas israel de omni malo. qui fecisti patres electos et sanctificasti eos: accipe sacrificium pro universo populo tuo israel: et custodi partem tuam et sanctifica. Congrega dispersionem nostram: libera eos qui serviunt gentibus. Contemptos et abhominatos respice: ut sciant gentes quia tu es deus noster. Affflige opprimentes nos: et contumeliam facientes in superbia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant ymnos: usquequo consumptum esset sacrificium. Cum autem consumptum fuisset sacrificium: ex residua aqua neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod ut factum est flamma ex eis accensa est: sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est. Ut vero manifestata res est. renunciatum est regi persarum. quod in loco in quo ignem absconderant. hii qui translati fuerant sacerdotes aqua apparuit: de qua neemias et qui cum eo erant purificaverunt sacrificia. Considerans autem rex et rem diligenter examinans: fecit ei templum. Et si quibus donaverat rex: multa bona accipiebat ex hoc. et tribuebat. Appellavit autem neemias hunc locum nepthar: quod interpretatur purificacio. Vocatur autem apud plures nephi.

ij

Invenitur autem in descriptionibus ieremie prophete. quod iussit accipere ignem eos qui transmigrabantur ut significatum est: et ut mandavit transmigratis: et dedit illis legem. ne obliviscerentur precepta domini: et ut non exerrarent mentibus videntes simulachra aurea et argentea. et ornamenta eorum. Et alia huiusmodi dicens: hortabatur ne legem amoverent a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura. quomodo tabernaculum et archam iussit propheta divino responso ad se facto comitari secum: usquequo exiit in montem in quo moyses ascendit et vidit dei hereditatem. Et veniens ibi ieremias invenit locum spelunce: et tabernaculum et archam. et altare incensi intulit illuc. et ostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul qui sequebantur ut notarent sibi locum: et non potuerunt invenire. Ut autem cognovit ieremias: culpans illos dixit. quia ignotus erit locus donec congreget deus congregacionem populi et propicius fiat. Et tunc dominus ostendet hec. Et apparebit maiestas domini: et nubes erit sicut moysi manifestabatur. Et sicut cum salomon pe

aiſt ut loc⁹ ſctificaret᷑ ignuo deo-
maīfeſtabat hec: et ut ſapiam
habens obtulit ſacrificiū dedi
cacionis et ↄſūmacōis templi
Sicut et moyſes orabat dn̄m:
et deſcendit ignis de celo et ↄſūp
ſit ſacrificiū. Sicut ⁊ ſalomō o
rauit: et deſcendit ignis de celo
et ↄſūpſit holocauſtū. Dixit
moyſes eo ꝙ nō ſit mūdatū
qd̓ erat ꝑ pctō: et ↄ̄ſūptū eſt. Si
militer et ſalomon octo diebꝫ
celebrauit dedicacionē. Infere
bant᷑ autē in deſcripcionibꝫ et cō
mentarijs neemie hec eadē. Et
ut ↄſtruens bibliotecā congre
gauit de regionibꝫ libros: et ꝓ
phetarū et dauid ⁊ epiſtolas re
gū et de donarijs. Similiter autē
et iudas ea que didicerat ꝑ bel
lū qd̓ nobis acciderat cōgregauit
oīa: et ſūt apud nos. Si ergo de
ſideratis hec: mittite qui ꝑferāt
vobis. Acturi itaq; purificacio
nē: ſcripſim⁹ vobis. Bene igit᷑
facietis: ſi egeritis hos dies. De
us autē qui liberauit ꝑplm̄ ſu
ū et reddidit hereditatē omībꝫ.
et regnū et ſacerdociū. et ſctifica
cionē ſicut ꝓmiſit in lege: ſpe
ram⁹ ꝙ cito nr̄i miſerebit᷑ et cō
gregabit de ſub celo ī locū ſctm̄.
Eripuit enī nos de magnis pe
riculis: et locū purgauit. De
iuda vero machabeo et fratribꝫ
ei⁹. et de tēpli magni purifi
cacione. et de are dedicacione:
ſed et de prelijs que ꝑtinēt ad ā
tiochū nobilē. et filiū ei⁹ eupa
torē. et de illuīacionibꝫ que de
celo fcē ſūt ad eos qui ꝓ iudeis
fortiter fecerūt. ita ut vniuerſā
regionē cū pauca eſſēt vindica
rēt. et barbarā multitudinē
fugarēt et famoſiſſimū toto
orbe tēplū recuperarēt. et ciui
tatē liberarēt ut leges que ab
olite erāt reſtituerent᷑. dn̄o cū
oī trāquillitate ꝓpicio fcō illis:
itēq; ab iaſone cyreneo qnq; li
bris cōprehenſa: temptauim⁹ nos
vno volumē breuiare. Conſide
rātes enī multitudinē librorū.
et difficultatē volētibꝫ aggredi
narracōēs hiſtoriarū ꝓpt᷑ multi
tudinē rerū curauim⁹ volētibꝫ
qdē legē ut eēt animi oblectaci
o: ſtudioſis vō ut poſſēt facile
memorie cōmendare: oībꝫ autē
legētibꝫ utilitas ↄferat᷑. Et nobis
quidē ipſis qui opus hoc breui
andi cauſa ſuſcepim⁹. nō facilē
laborē ꝑmo vō negociū plenū
vigiliarū et ſudoris aſſūpſim⁹.
ſicut hij qui ꝑparāt ↄuiuiū. et q̄
rūt alioꝝ voluntati parere. ꝓpt᷑
multoꝝ graciā libēter laborem
ſuſtinem⁹: vbertatē quidē de ſin-

gulis auctoribꝫ ꝯcedentes: ipi
autē ſcd'm datā formā breuita
ti ſtudentes. Sicut enī noue do
mus architecto de vniuerſa ſtruc
tura curandū eſt. ei vō qui pī
gere curat que apta ſūt ad or
natū exquirenda ſūt: ita eſtimā
dū eſt et in nobis. Etenī intel
lectū colligere. et ordinare ſermo
nē. et curioſius ptes ſingulas
quaſqꝫ īquirere: hiſtorie ꝯgruit
auctori. Breuitatē vō dictōnis
ſectari. et executiones rerū vita
re: breuianti ꝯcedendū eſt. Hīc
igitur narrationē incipiemus. De
pfatione tm̄ dixiſſe ſufficiat.
Stultū etenī eſt ante hiſtoriā
effluere: in ipſa autē hiſtoria ſuc
cingi.

.iij.

Igitur cū ſcā ciuitas habitaretur in oī pace. leges eti
ā adhuc optime cuſtodirentur.
ppter oniye pōtificis pietatē. et
aīos odio habentes mala: fi
ebat ut ipi reges et pn̄cipes lo
cū ſūmo honore dignū ducerēt.
et tēplū maximis muneribꝫ il
luſtrarent: ita ut ſeleucus aſye
rex de redditibꝫ ſuis preſtaret
oēs ſūptus ad miniſteriū ſacrifi
ciorū ptinentes. Symō autē de
tribu beniamī ppoſitus tēpli ꝯ
ſtitutus: ꝯtendebat obſiſtēte ſibi
pn̄cipe ſacerdotū iniquū aliqd
in ciuitate moliri. Sed cū vī
cere oniā nō poſſet: venit ad
apollonium tharſe filiū. qui illo
tpe erat dux celeſirie et fenicis:
et nūciauit ei pecuniis īnumerabi
libꝫ plenū eē erariū ihr̄oſolimis.
et cōmunes copias īmenſas eſ
ſe. que nō ptinēt ad rōnē ſa
crificiorū: eſſe autē poſſibile ſub
poteſtate regis cadē vniuerſa.
Cūqꝫ retuliſſet apollonius ad
regē de pecuniis que delate erāt:
ille accitū heliodorū qui erat ſup
negocia eius miſit cū manda
tis. ut predictā pecuniā trāſpor
taret. Statīqꝫ heliodorus iter
aggreſſus. ſpecie quidē quaſi p ce
leſiriā et fenicē ciuitates eſſet
pagraturus: re autē vera regis
ppoſitū pfecturus. Sed cū venꝭ
ſet ihr̄oſolimā et benigne a ſū
mo ſacerdote in ciuitate eēt ex
ceptus: narrauit de dato īdici
o pecuniarū: et cuius rei gratia
adeſſet aperuit. Interrogabat
autē: ſi vere hec ita eſſent. Tūc
ſummus ſacerdos oſtendit depoſita
eſſe hec. et victualia viduarū
et pupillorū. quedā vero eſſe hir
cani tobie viri valde eminētis.
in hiis que detulerat īpius ſy
mō: vniuerſa autē argenti ta
lenta quadringenta eſſe: et auri
ducenta. Decipi vō eos qui
credidiſſent loco et tēplo. qd' p

vniuerſū mūdū honorat' pro
ſui veneracōe et ſctitate: īpoſ
ſibile oīno eſſe. At ille p hijs
que hēbat in mādatis a rege:
dicebat oīni genē regi ea deferē
da. Conſtituta autē die: intra
bat de hijs heliodorus ordina
turus. Nō modica vō p vniū
ſā ciuitatē erat trepidacio. Sa
cerdotes autē ante altare cū ſa
cerdotalibꝫ ſtolis iactauerūt ſe:
et īuocabāt de celo eū. qui de de
poſitis legē poſuit. vt hijs qui
depoſuerāt ea ſalua cuſtodiret.
Iam vō qui videt ſūmi ſacerdo
tis vultū: mente vulnerabat'.
Facies enī et color īmutat': de
clarabat internū animi dolo
rē. Circūfuſa enī erat meſticia
viro quedā. et horror corpis: p
que manifeſtus aſpicietibꝫ do
lor cordis eius efficiebat'. Alij
etiā cōgregati de domibꝫ cōflue
bāt. publica ſupplicacōe obſe
crātes: p eo ꝙ in cōtēptū locus
eēt venturꝰ. Accincte ꝗ; mulie
res ciliciis pectus: p plateas cō
fluebāt. Sed et vgines que cōclu
ſe erāt: pcurrebāt ad oniā. Al
ie autē ad muros: quedā vero
p feneſtras aſpiciebāt. Vniūſe
autē ptendētes manꝰ in celū de
precabant'. Erat enī miſera cō
mixte multitudinis et magni ſa
cerdotis in agone cōſtituti expcta
cio. Et hij quidē īuocabāt omī
potentē deū: vt credita ſibi hijs
qui crediderāt omī integritate
cōſeruarent'. Heliodorus autē
qđ decreuerat pficiebat: eodem
loco ipē cū ſatellitibꝫ circa era
riū preſens. Sed ſpūs oīpotē
tis magnā fecit ſue oſtenſiōis
euidenciā: ita vt oēs qui auſi
fuerāt parere ei ruentes dei vir
tute in diſſolucionē et formidi
nē cōuerterent'. Apparuit enī il
lis quidā equus terribilē habēs
ſeſſorē optimis opimentis ad
ornatus: is ꝗ; cū impetu helio
doro priores calces eliſit. Qui
autē ei ſedebat: videbat' arma
habere aurea. Alij etiā appa
ruerūt duo iuuenes virtute deco
ri: optimi glā. ſpecioſi ꝗ;
amictu. Qui circūſteterūt eū:
et ex vtraꝗ; pte flagellabāt ſi
ne intermiſſione multis plagis
vberantes. Subito autē helio
dorus cōcidit in terrā. Eūꝗ;
multa caligine circūfuſū rapue
rūt: atꝗ; in ſella geſtatoria poſi
tū eiecerūt. Et is qui cū multis
curſoribꝫ et ſatellitibꝫ p̄dcm̄ ingſ
ſus eſt erariū. portabat' nullo ſi
bi auxiliū ferente: manifeſta cog
nita dei virtute. Et ille quidē per
diuinā vtutē iacebat mutus. Hij

autē dñm bñdicebāt: q̄a mag-
nificabat locū suū. Et templū qđ
paulo ante timore ac tumultu erat
plenū: apparente oīpotente dño.
gaudio et leticia impletū est. Tūc
vō ex amicis heliodori q̄dā roga-
bāt confestī oniā ut īuocaret
altissimū: et vitā donaret ei. q̄
in supremo spū erat ↄstitutꝰ. Cō-
siderans autē sūmꝰ sacerdos ne
forte rex suspicaret̄ maliciā ali-
quā ex iudeis circa heliodoꝝ cō-
sūmatā: obtulit p salute viri
hostiā salutarē. Cūq; sūmꝰ sa-
cerdos exoraret: idē iuuenes eisdē
vestibꝫ amicti astantes heliodo-
ro dixerūt. Onye sacerdoti gra-
cias age: nā ꝓpt̄ eū tibi dñs vi-
tā donauit. Tu autē ab eo fla-
gellatus: nūcia oībꝫ magnali-
a dei et ptātem. Et hijs dic-
tis nō cōparuerūt. Heliodorꝰ
autē hostia deo oblata. et votis
magnis ꝓmissis ei qui viuere illi
concessit. et onye grās agēs: re-
cepto exercitu repedabat ad regē.
Testabat̄ autē omībꝫ: ea que sb
oculis suis viderat opa magni
dei. Cū autē rex interrogasset helio-
dorū. q̄s esset aptus adhuc semel
ih'osolimā mitti: ait. Si quē ha-
bes hostē. aut regni tui insidiato-
rē mitte illuc. et flagellatū eū re-
cipies. si tamē euaserit: eo q in lo-
co vere sit dei queđā ꝟtus. Nā
ipse qui habet in celis habitacio-
nē visitator et adiutor est loci
illius: et venientes ad malefa-
ciendū pcutit ac pdit. Igit̄ de
heliodoro et erarij custodia ita
se res habet. iiij.

Symon autē predictꝰ pe-
cuniarū et patrie delator.
male loquebat̄ de onya: tāq̄
ipse heliodorū instigasset ad hec.
et ipse fuisset maloꝝ incentor.
Puisorē q; ciuitatis ac defenso-
rē gentis sue. et emulatorē legꝭ
dei: audebat insidiatorē regni
dicē. Sed cū inimicicie ī tātū p-
cederēt. ut eciā p quosdā symoīs
necessarios homicidia fierēt: cōsi-
derās onyas pīclm cōtencionis. et
apolloniū insanire utpote ducē
celesirie et fenicis. ad augendā
maliciā symonis. ad regē se cō-
tulit: non ut ciuiū accusator:
sed cōmunē utilitatē apud semet
ipm vniuerse multitudīs cōside-
rans. Videbat eīı sine regali pro-
uidencia īpossibile esse. pacē rebꝫ
dari: nec symonē posse cessare ab
stulticia sua. Sed post seleuci vi-
te excessū cū suscepisset regnū an-
ochus qui nobilis appellabat̄:
ambiebat iason frater onye sū-
mū sacerdociū. Adito rege pmit-
tens ei argenti talenta sexaginta

et trecenta. et ex redditibus aliis
talenta octoginta. Super hec pro
mittebat et alia centum quinqua
ginta: ſi poteſtati eius concederetur
gimnaſium et ephebiam ſibi con
ſtituere. et eos qui in ieroſolimis
erant antiochenos ſcribere. Quod
cum rex annuiſſet et obtinuiſſet
principatum: ſtatim ad gentilem ritum
contribules ſuos transferre cepit.
Et amotis hiis que humanitatis
cauſa iudeis a regibus fuerant conſti
tuta per iohannem patrem eupolemi qui
apud romanos de amicicia et
ſocietate functus eſt legacione: legi
tima ciuium iura deſtituens praua
inſtituta ſanciebat. Etenim auſus
eſt ſub ipſa arce gimnaſium conſti
tuere: et optimos quoſque ephebo
rum in lupanaribus ponere. Erat
autem hoc non inicium. ſed incremen
tum quoddam et profectus gentilis. et
alienigene conuerſacionis propter impii
et non ſacerdotis iaſonis nepha
rium et inauditum ſcelus: ita ut ſa
cerdotes iam non circa altaris offi
cia dediti eſſent: ſed contempto templo
et ſacrificiis neglectis feſtinarent
participes fieri paleſtre et prebicio
nis eius iniuſte. et in exerciciis diſci.
Et patrios quidem honores nich
il habentes: grecas glorias optimas
arbitrabantur. Quarum gracia pe
riculoſa eos contencio habebat:

et eorum inſtituta emulabantur. Ac
per omnia hiis conſiles eſſe cupiebant:
quos hoſtes et peremptores ha
buerant. In leges enim diuinas im
pie agere: impune non cedit. Sed
hec ſequens tempus declarabit. Cum
autem quinquennalis agon tiro cele
braretur et rex preſens eſſet: miſit
iaſon facinoroſus ab ieroſoli
mis viros peccatores portantes
argenti didragmas trecentas
in ſacrificium herculis. Quas
poſtulauerunt hii qui apporta
uerant ne in ſacrificiis erogarentur
quia non oporteret: ſed in alios
ſumptus eas deputari. Sed hec
oblata ſunt quidem ab eo qui mi
ſerat in ſacrificium herculis. Propter
preſentes autem date ſunt in fabricam
nauium triremium. Miſſo autem in egip
tum apollonio neſtei filio propter prima
tes ptolomei philometoris regis:
cum cognouiſſet antiochus alie
num ſe a negociis regni effectum: pro
priis utilitatibus conſulens profectus
inde venit ioppen. et inde ieroſolimam
Et magnifice ab iaſone et ciuita
te ſuſceptus. cum facularum luminibus et (luminibus)
laudibus ingreſſus eſt: et inde in fe
nice exercitum conuertit. Et poſt tri
ennii tempus miſit iaſon menela
um ſupradicti ſymonis fratrem portantem
pecunias regi. et de negociis neceſ
ſariis reſponſa platurum. At ille quem
responsa

datus regi. cū magnificaſſet faciē
poteſtatis eius. in ſemetipſum retor
ſit ſūmū ſacerdotiū: ſupponēs ia
ſoni talenta argenti trecenta.. Ac
ceptis q₃ a rege mandatis venit.
nichil quidē dignū habēs ſacerdo
tio: animus vero crudelis tyranni. et
fere belue iram gerens. Et iaſon
quidē qui ꝓpriū fratrem captiuauerat.
ipſe deceptus ꝓfugus in ammani
tē expulſus eſt regionē. Menela
us autē principatū quidē obti
nuit. De pecunijs vero regi pro
miſſis nichil agebat: cū exactio
nē faceret ſoſtratus qui arci e
rat ꝓpoſitus. Nā ad hunc exactio
vectigaliū ꝑtinebat. Quā ob
cauſā vtriq₃ ad regē ſunt vocati:
menelaus amotus eſt ſacerdotio.
ſuccedente lyſimacho frē ſuo: ſoſ
tratus autē prelatus eſt cyprus.
Et cū hec agerentur. cōtigit thar
ſenſes et mallotas ſeditionē mo
uere: eo q₃ antiochi cōcubine regis
dono eēnt dati. Feſtinanter itaq₃
rex venit ſedare illos: relicto ſuffec
to vno ex comitib₃ ſuis androni
co. Ratus autē menelaus acce
piſſe ſe tēpus oportunū aurea
quedā vaſa e tēplo furatus dona
uit andronico: et alia vendide
rat tyro. et ꝑ vicinas ciuitates.
Qd' cū certiſſime cognouiſſet
onyas arguebat eū: ipſe in lo

co tuto ſe continens antiochie
ſecus daphnen. Vn̄ menelaus
accedens ad andronicū: roga
bat ut onyā interficeret. Qui cū
veniſſet ad onyā et datis dextris
cū iureiurando q̄uis eſſet ei ſuſ
pectus ſuaſiſſet de aſilo ꝓcedere:
ſtatī eū ꝑemit. nō veritus iuſti
ciā. Ob quā cauſā nō ſolū iu
dei ſed et alie quoq₃ nationes ī
dignabantur: et moleſte ferebāt
de nece tanti viri iniuſta. Sed re
greſſū regē de cilicie locis adierūt iu
dei apud antiochiā ſimul et greci:
cōquerētes de iniqua nece onye.
Cōtriſtatus itaq₃ aīo antiochus. et
flexus ad miſericordiam lacrimas fudit:
recordatus defuncti ſobrietatē et
modeſtiā. Accenſus q₃ animis
andronicū purpura exutū circū
duci ꝑ totā ciuitatē iubet: et eo
dē loco quo in onyā īpietatē cō
miſerat ſacrilegū vita priuari:
dn̄o illi dignā penā tribuente.
Multis autē ſacrilegijs in tēplo
a liſimacho cōmiſſis. menelai
cōſilio et diuulgata fama: cōgre
gata eſt multitudo aduerſus lyſi
machū. multo iā auro exporta
to. Turbis autē inſurgentib₃. et
animis ira repletis: lyſimachus
armatis fere trib₃ milib₃ iniquis
manib₃ vti cepit: duce quodā ti
ranno etate ꝓfectus et demencia ꝑiter

to. Sed ut intellexerūt conatū
lysimachi: alij lapides. alij fus
tes validos arripere quidā vero ci
nerē in lysimachū iacere. Et mul
ti quidē vulnerati quidā autē p
strati: oēs vero in fugā cōuersi sūt
Ipsum etiā sacrilegū secus erariū i
terfecerūt. De hijs ergo cepit iudi
ciū adūsus menelaū agitari. Et
cū venisset rex tyrū: ad ipsum nego
ciū detulerūt. missi viri tres a seni
oribꝫ. Et cū superaret menelaus:
pmisit ptolomeo multas pecunias
dare ad suadendū regē. Itaqꝫ pto
lomeus in quodā atrio positū q̄
si refrigerandi grā regē adijt: et a
sententia deduxit. Et menelaū q̄
dē vniūse malicie reū crimībꝫ ab
soluit: miseros autē qui etiā si a
pud scitas causā dixissent innocētes
iudicarentur. morte dāpnauit. Cito
igitur iniustā penā dederūt: qui p ciui
tate et pplo et sacris vasis causā p
secuti sūt. Quāobrē tyrij quoqꝫ
indignati: erga sepulturā eoꝝ li
beralissimi extiterūt. Menelaus
autē ppter eoꝝ qui in potencia e
rāt auariciā. pmanebat in ptāte:
crescens in malicia et ad insidias
ciuiū. .V.

Eodē tpore antiochus secūdā
pfectionē parauit in egiptū.
Contigit autē p vniūsā ihrosoli
morū ciuitatē videri diebꝫ quadra
ginta p aera equites discurrētes
auratas stolas hñtes. et hastas
quasi cohortes armatas: et cur
sus equoꝝ p ordinē digestos. et cō
gressiones fieri cominꝰ: et scutoꝝ
motus et galeatoꝝ multitudinē.
gladijs districtis. et teloꝝ iactus
et aureoꝝ armoꝝ splendorē
oīs qꝫ generis loricarū. Quapropter
oēs rogabāt in bonū monstra
cōuti. Sed cū falsus rumor exisset.
tāqꝫ vita excessisset antiochꝰ: as
sūptis iason nō minꝰ mille viris
repente aggressus est ciuitatē. Et
ciuibꝫ ad murū cōuolantibꝫ: ad
ultimū apphensa ciuitate menela
us fugit in arcē. Iason vero nō par
cebat in cede ciuibꝫ suis. nec cogita
bat psperitatē aduersus cognatos:
malū esse maximū arbitrās hos
tiū et nō ciuiū se trophea capturū.
Et principatū quidē nō obtinuit:
finē vero insidiarū suarū cōfusiōe
cepit. Et pfugus iterū abijt in a
manitē. Ad ultimū in exitū sui
cōclusus ab aretha arabū tyran
no. fugiens de ciuitate in ciuita
tē omībꝫ odiosus ut refuga legū
et execrabilis. ut prīe et ciuiū hos
tis: in egiptū extrusus est. Et q̄
multos de patria expulerat pe
regre perijt: lacedemonas pfectꝰ.
quasi p cognacōe ibi refugiū
habiturus. Et qui insepultos

abiecerat multos. ipſe et illamẽ
tat⁹ et inſepult⁹ abiicit͛: ſepul
tura neq; ꝑegrina uſus. neq;
patrio ſepulchro participans.
His itaq; geſtis ſuſpicat⁹ ē rex
ſocietatē deſerturos iudeos. Et
ob hoc ꝓfectꝰ ex egipto efferatꝰ
animis [illegible] ciuitatē quidē ar
mis cepit. Juſſit autē militibꝫ
interficē nec parcere occurſantibꝫ:
et ꝑ domos aſcendentes trucida
re. Fiebāt ergo cedes iuuenū ac
ſenioꝝ. mulierū et natoꝝ exter
minia: ṽginū q; et paruuloꝝ necē.
Erāt autē toto triduo octogin
ta milia interfecti: quadragīta
milia uīcti: nō min⁹ autē ve
nūdati. Sed nec iſta ſufficiūt
Auſus eſt intrare templū vni
uerſe terre ſanctius: menelāo
ductore. qui legū et patrie fuit ꝓ
ditor. Et ſceleſtis manibꝫ ſu
mēs ſcā vaſa que ab alijs re
gibꝫ et ciuitatibꝫ erāt poſita ad
ornatū loci et glīam: cōtrecta
bat indigne et ꝯtaminabat.
Ita alienatus mente ātioch⁹
nō conſiderabat. q ꝓpt͛ pctā
habitanciū ciuitatē modicū
dn̄s fuerat iratus: ꝓpter qđ ⁊
accidit circa locū deſpectio. Ali
oq̄n niſi ꝯtigiſſet eos multis
pctīs ēē īuolutos: ſicut heliodo
rus qui miſſus eſt a ſeleuco re

ge ad expoliandū erariū. eciā
hic ſtatī adueniēs. flagellatꝰ et
repulſus utiq; fuiſſet ab audaci
a. Verū nō ꝓpt͛ locū gentē: ſed
ꝓpt͛ gentē locū dn̄s elegit. Ideoq;
et ipſe locus particeps factus eſt ꝑpli
malorū: poſtea autē fiet ſocius
et bonoꝝ. Et qui derelictus eſt ī
ira dei oīpotentis: iterū in mag
ni dn̄i reconciliatione cū ſūma
glīa exaltabit͛. Igit͛ ātioch⁹ mil
le octingentis ablatis de templo
talentis velociter antiochiā re
greſſus eſt: exiſtimās ſe pre ſup
bia terrā ad nauigandū. pela
gus vō ad iter agendū deductu
rū ꝓpter mentis elatione. Reli
quit autē et ꝑpoſitos ad affligē
dā gentē. ihr̄oſolimis quidē philip
pū genere frigem moribꝫ crudeliorē
eo ipō a quo ꝯſtitutus eſt: in gari
zi autē andronicū et menelaū.
qui grauius q̄ ceteri īminebāt
ciuibꝫ. Cūq; appoſitus eſſet cō
tra iudeos: miſit odioſū prīci
pē apollonium cū exercitu viginti
et duobꝫ milibꝫ: ꝑcipiēs ei oēs ꝑ
fecte etatis interficē. mulieres ac
iuuenes vendere. Qui cū veniſ
ſet ihr̄oſolimā: pacē ſimulās qe
uit uſq; ad ſcm̄ diē ſabbati. Et
tūc feriatis iudeis arma capere
ſuis ꝑcepit: oēs q; qui ad ſpecta
culū ꝓceſſerāt trucidauit: et cū

tate cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit. Iudas autem machabeus qui decimus fuerat, secesserat in desertum locum: ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat: et feni cibo vescentes demorabantur ne participes essent coinquinacionis. vi

Sed non post multum temporis misit rex senem quendam antiochenum. qui compelleret iudeos ut se transferrent a patriis et dei legibus: contaminare etiam quod in iherosolimis erat templum. et cognominare iovis olimpij: et in garizim prout erant hii qui locum inhabitabant iovis hospitalis. Pessima autem et universis gravis malorum erat incursio. Nam templum luxuria et comessacionibus erat plenum: et scortancium cum meretricibus. Sacratis que edibus mulieres se ultro ingerebant: introferentes ea que non licebat. Altare etiam plenum erat illicitis: que legibus prohibebantur. Neque autem sabbata custodiebantur. neque dies sollempnes patrii servabantur: nec simpliciter se quisquam iudeum esse confitebatur. Ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia. Et cum liberi sacra celebrarentur: cogebantur hedera coronati libero circuire. Decretum autem exijt in proximas gentilium civitates

suggerentibus ptolomeis ut pari modo et ipsi adversus iudeos agerent ut sacrificarent: eos autem qui nollent transire ad instituta gencium interficerent. Erat ergo videre miseriam. Due enim mulieres delate sunt natos suos circumcidisse: quas infantibus ad ubera suspensis cum publice per civitatem circumduxissent per muros precipitaverunt. Alij vero ad proximas coeuntes speluncas. et latenter sabbati diem celebrantes. cum indicati essent philippo flammis succensi sunt: eo quod verebantur propter religionem et observanciam manu sibimet auxilium ferre. Obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt. ne abhorrescant propter adversos casus: sed reputent ea que acciderunt non ad interitum. sed ad correctionem generis esse nostri. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sentencia agere. sed statim ulciones adhibere: magni beneficij est indicium. Non enim sicut in alijs nacionibus dominus pacienter expectat. ut eas cum iudicij dies venerit in plenitudine peccatorum puniat: ita et in nobis statuit. ut peccatis nostris in finem devolutis ita demum in nos vindicet. Propter quod numquam quidem a nobis misericordiam suam amovet: corripiens vero in adversis populum suum non dereliquit. Sed hec nobis ad

cōmonicione legencium dicta ſt
pacias: iā autē veniendū eſt
ad narracionē. Igitur eleaſarus
vnꝰ de prioribꝫ ſcribarū vir eta
te prouectus et vultu decorus: ap
to ore hians cōpellebat carnē
porcinā manducare. At ille glo
rioſā mortē magis q̄ odibilem
vitā amplectēs: voluntarie pre
ibat ad ſuppliciū. Intuēs aūt
q̄ admodū oportet accedere: pa
cienter ſuſtinens deſtinauit non
admittere illicita ꝓpter vite amo
rē. Hij autē qui aſtabāt iniq̄
miſeracōe cōmoti. ꝓpter anti
quā viri amiciciā: tollentes eū
ſecreto rogabāt afferri carnes
quibꝫ veſci ei licebat. et ſimula
ret manducaſſe ſicut rex īꝑaue
rat de ſacrificij carnibꝫ: ut hoc
fcō a morte liberaretur: et ꝓpter
veterē amiciciā. hāc in eo face
rēt hūanitatē. At ille cogitare
cepit etatis ac ſenectutis ſue emi
nēciā dignā. et īgenue nobilita
tis caniciē atqꝫ a puero optime
cōuerſacionis. et ſcdm ſcē et a de
o condite legis cōſtituta: rñdit
cito dicens ꝑmitti ſe velle in īfer
nū. Nō enī etatē nrām dignū ē
inquit fingere: ut multi adoleſcē
tiū arbitrantes eleazarū nona
ginta ānoꝝ tranſiſſe ad vitā alie
nigenarū. et ipi ꝓpter meā ſimu

lacionē. et ꝓpter modicū corrup
tibilis vite tps decipiantur: et ꝑ
hoc maculā atqꝫ execracionē
mee ſenectuti cōquirā. Nā et ſi
in p̄nti tpe ſuppliciis hoīm eri
piar: ſed manꝰ oīpotentis ne
qꝫ viuens neqꝫ defunctus effugiā.
Quāobrē fortiter vitā excedendo
ſenectute quidē dignus appare
bo: adoleſcentibꝫ autē exēplar
forte relinquā: ſi ꝓmpto aīo ac
fortiter ꝑ grauiſſimis et ſctīſſimis
legibꝫ honeſta morte ꝑfungar.
Hijs dictis: cōfeſtī ad ſuppliciū
trahebatur. Hij autē qui eū duce
bāt et paulo ante fuerāt mitio
res. in irā verſi ſūt ꝓpter ſermoēs
ab eo dcōs: quos illi ꝑ arrogā
ciā platos arbitrabantur. Sed
cū plagis perimeretur: īgemuit
et dixit. Dñe qui habes ſcām
ſciēciā manifeſte tu ſcis. qa cū
a morte poſſem liberari. duros
corporis ſuſtineo dolores: ſcdm a
nimā vō ꝓpter timorē tuū libent
her pacior. Et iſte quidē hoc
modo vita deceſſit: nō ſolū iuue
nibꝫ ſed et vniuſe genti. memo
riā mortis ſue. ad exemplū vir
tutis et fortitudīs delinquēs.

vij

Contigit autē et ſeptē
frēs vna cū mrē appheh̄en
ſos cōpelli a rege contra fas ad
carnes porcinas: flagris et tau

tris cruciatos. Un⁹ autē ex il
lis qui erat p̄mu⁹ ſic ayt. Qd
queris ? et qd vis diſcere a nob̄?
Parati ſum⁹ mori magis q̄ p̄ri
as dei leges p̄uaricari. Iratus
itaq; rex: iuſſit ſartagines et ol
las eneas ſuccendi. Quib; ſtatī
ſuccenſis ? iuſſit ei qui prior fue
rat locut⁹ amputari linguā. et
cute capitis abſtracta ſummas
quoq; manus ei et pedes p̄ſcīdi:
ceteris eius fr̄ib; et mr̄e inſpicienti
b;. Et cū iā p oīa inutilis fcūs
eſſet: iuſſit ignē admoueri. et
adhuc ſpirantē torreri in ſartagi
ne. In qua cū diu cruciaretur: cete
ri vna cū mr̄e inuicē ſe hortabant
mori fortiter dicentes. Dn̄s deus
aſpiciat veritatē. et conſolabitur in
nobis ſ quemadmodū ꝑteſtatione
cantici declarauit moyſes: et in
ſeruis ſuis ꝯſolabitur. Mortuo i
taq; p̄mo illo hoc modo: ſequētē
deducebant ad illudendū. Et cute
capitis eius cū capillis detracta:
interrogabant ſi manducaret. p̄uſ
q̄ toto corpe p membra ſingula pu
niretur. At ille reſpondens p̄ria voce
dixit. Nō faciā. ꝓpter qđ et iſte ſe
quenti loco p̄mi tormenta ſuſce
pit: et in ultimo ſpū ꝯſtitut⁹ ſic
ait. Tu quidē ſceleſtiſſime ī pre
ſenti vita nos ꝑdis: ſed rex mun
di defunctos nos p ſuis legib;. in
eterne vite reſurrectione ſuſcitabit.
Poſt hūc tercius illuditur. Et linguā
poſtulatus cito ꝓtulit ? et man⁹
ꝯſtanter extendit: et cū fiducia ait.
E celo iſta poſſideo ? ſed ꝓpter dei
leges nūc hec ip̄a deſpicio. q̄m ab
ip̄o me ea recepturū ſpero: ita ut
rex et qui cū ip̄o erant mirarentur
adoleſcentis aīm. q tanq; nichilū
duceret cruciat⁹. Et hoc ita defūc
to: quartū ſimiliter vexabant torquen
tes. Et cū eēt iam ad mortē ſic
ait. Pocius eſt ab hoīb; morti
datos ſpem expectare a deo. iterū
ab ip̄o reſuſcitandos. Tibi enī
reſurrectio ad vitā nō erit. Et cū
admouiſſent quintū: vexabant eū.
At ille reſpiciens in eū dixit.
Poteſtatē inter hoīes h̄ns cū ſis
corruptibilis: facis qđ vis. No
li autē putare genus nr̄m a de
o eſſe derelictū. Paciencer ſuſti
ne: et videbis. magna p̄tās
ip̄i⁹ qualr̄ te et ſemē tuū torque
bit. Poſt hūc ducebant et ſextū
Et is mori incipiens: ſic ait. No
li fruſtra errare. Nos enī ꝓpter
noſmetip̄os hec patimur. peccā
tes in deū nr̄m: et digna ad
miracione [illegible] facta ſunt
in nobis. Tu autē ne exiſtimes
tibi impune futurū: q contra deū
pugnare temptaueris. Supra mo
dū autē mater mirabilis. et

bonoꝝ memoria digna que
pereuntes septē filios. sub vnius
diei tpe conspiciēs bono aīo fere
bat ꝓpt͛ spem quā in deo habebat:
singulos illorū hortabat͛ pr̄ia
voce fortiter repleta sapiētia. Et
femineꝫ cogitacōi masculinū
aīm inserēs. dixit ad eos. Nescio
o qualr̄ in utero meo apparuistis.
Neqꝫ enī ego spm̄ et aīam donaui
vobis et vitā: et singuloꝝ
mēbra nō egoipa cōpegi. Sed
enī mūdi creator qui formauit
hoīs natiuitatē. qui qꝫ hoīm
īuenit originē. et spm̄ vobis i
terū cū mīa reddet et vitā: sic͛
nūc vosmetipōs despicitis ꝓpt͛
leges eius. Antiochꝰ autē con
temni se arbitrās. simul͛ et ex
ꝓbrantis voce despecta: cū ad
huc adolescentior superesset. nō
solū vbis hortabat͛. sed et iu
ramento affirmabat diuitē se
et btm̄ factu͛ū: et trāslatū a pa
triis legibꝫ amicū habiturū.
et res necessarias ꝓbiturū. Sed
ad hec cū adolescens nequaq̄
inclinaret͛: vocauit rex matrē
et suadebat ut adolescenti fieret
in salutē. Cū autē multis eā
verbis esset hortatus: ꝓmi
sit suasurā se filio suo. Itaqꝫ
inclināns ad illū: irridens cru
delē tirānū ait patria voce.

Fili miserere mei que te in utero
decē menses portaui. et lac tri
ennio dedi et alui: et ī etatē istā
pduxi. Peto nate ut aspicias in
celū et terrā. et ad oīa que in e
is sūt: et intelligas qa ex nich
ilo fecit illa deus et hoīm genꝰ.
Ita fit ut nō timeas carnificē
istū: sed dignus fratribꝫ tuis effectus
suscipe mortē: ut in illa misera
cōe cū fratribꝫ tuis te recipiā. Cū
hec illa adhuc diceret: ait adoles
cens. Quē sustinetis? Nō obe
dio ꝓcepto regis: sed ꝓcepto le
gis que data est nobis p moysē.
Tu vō qui īuentor oīs malicie
factus es in hebreos. nō effugies
manū dei. Nos enī pro pctīs
nr̄is hec patim͛. Et si nobis
ꝓpter increpacionē et correpcio
nē dn̄s nr̄ modicū iratus est:
sed iterū reconciliabit͛ seruis su
is. Tu autē o scelestē. et oīm
hoīm flagiciosissime: noli frus
tra extolli vanis spebꝫ in ser
uos eius inflāmatus. Non
dū enī oīpotentis dei et oīa ī
spicientis iudiciū effugisti.
Nā fr̄es mei modico nūc do
lore sustentato sub testamēto
eterne vite effecti sūt: tu vō iudi
cio dei iustas superbie penas sol
ues. Ego autē sicut fr̄es mei
aīam et corpus meū trado p

patrys legibꝫ: ꝯ īuocans deū ma-
turius genti nr̄e ꝓpiciū fieri: te
qꝫ cū tormentis et verberibꝫ ꝯfi-
teri. qꝛ ipe est deus solus. In me
vero et in fr̄ibꝫ meis desinet oī-
potentis ira: que sup omne genꝰ
nr̄m iuste supducta est. Tunc rex
accensus ira. in hūc sup oēs cru-
delius deseuit: indigne ferens de-
risū se. Et hic itaqꝫ mūdus ob-
ijt: ꝑ oīa in dn̄o ꝯfidens. Nouis-
sime autē et mater ꝯsūmata
est. Igitꝛ de sacrificijs et de ni-
mijs crudelitatibꝫ satis dcm̄ est

Iudas vō machabeus. viij
et qui cū illo erāt. ītroibāt
latenter in castella. Et cōuocā-
tes cognatos. et eos qui ꝑmān-
serāt in iudaismo assumentes:
eduxerūt ad sex milia viros. Et
īuocabāt dn̄m ut respiceret īꝑplm
qui ab omībꝫ calcabatꝛ: ꝯ misereret
tēplo qd̄ contaminabatꝛ ab im-
pijs: misereretꝛ etiā exterminio ci-
uitatis. que eēt ilico cōplanan-
da. et vocē sanguīs ad se cla-
mātis audiret: ꝯ memoraretꝛ qꝫ
iniquissimas mortes īnocenci-
ū ꝑuuloꝝ. et blasphemias nōi
suo illatas: et indignaretꝛ sup
hijs. At machabeus congrega-
ta multitudīe: intollerabilis
gentibꝫ efficiebatꝛ. Ira enī dn̄i
in miām ꝯūsa est. Et supueni-
ens castellis et ciuitatibꝫ īꝓui-
sus: succendebat eas. Et oportu-
nā loca occupās: nō paucas
hostiū strages dabat. Maxīe
autē noctibꝫ ad huiuscemodi
excursus ferebatꝛ: et fama vir-
tutis eiꝰ ubiqꝫ diffundebatꝛ. Vi-
dens autē philippus paulatī
virū ad ꝓfectū venire ac freqn̄-
tius res ei ꝓspere cedere: ad pto-
lomeū ducē celessirie et fenicis
scripsit. ut auxiliū ferret regis
negocijs. At ille velocitꝛ misit
nicanorē patrocli de pmoribꝫ
amicū. datis ei ꝑmixtis genti-
bꝫ armatis nō minꝰ viginti
milibꝫ ut vniuersū iudeoꝝ genꝰ
deleret: adiūcto ei gorgia viro
militari. et in bellicis rebꝫ ex-
ꝑtissimo. Constituit autē ni-
canor regi: ut tributū romanis
qd̄ erat daudū duo milia ta-
lentoꝝ de captiuitate iudeoꝝ
suppleret. Statimqꝫ ad mariti-
mas ciuitates misit. cōuocās
ad coempcionē iudaicoꝝ mā-
cipioꝝ: ꝯ ꝓmittēs se nonagin-
ta mancipia talento distrac-
turū: nō respiciēs ad vindic-
tā que eū ab oīpotente eēt cō-
secutura. Iudas autē ubi cōpe-
rit: indicauit hijs qui secū e-
rāt iudeis nicanoris aduentū.
Ex qbꝫ quidā formidantes. ꝯ nō

ardentes dei iuſticie: in fugā
vertebant̄. Alij vero ſi qui de hijs
ſuperauerāt vendebāt: ſimul q̄ dn̄m
dep̄cabant̄ ut eriperet eos ab im
pio nicanore q̄ eos priuſq̄ī co
minus veniret vendiderat: et ſi
nō propter eos. ſed propter teſtamē
tū qd̄ erat ad patres eorum: et propter
inuocationē ſcī et magnifici
nois eius ſup ipos. Conuocatis
autē machabeus ſeptē milibꝫ
qui cū ipſo erāt rogabat ne hoſ
tibꝫ reconciliarent̄ neqꝫ metuerēt
inique venientiū aduerſū ſe hoſ
tiū multitudinē: ſed fortit̄ cōtē
derēt ante oculos hn̄tes contu
meliā que in loco ſcō ab hijs
iniuſte eēt illata: itēqꝫ et ludi
brio habite ciuitatis iniuriā:
adhuc etiā veterū inſtituta cō
uulſa. Nā illi quidē armis cō
fidūt ait ſimul et audacia: nos
autē in omnipotente dn̄o. qui
poteſt et venientes aduſū nos
et vniuſū mūdū vno nutu delē
cōfidimus. Admonuit autē eos
et de auxilijs dei que fc̄a ſūt erga
parentes. et ſub ſennacherib cen
tū octoginta quīqꝫ milia perie
rūt: et de p̄lio qd̄ eis aduerſus
galathas fuit in babilonia:
ut oēs ubi ad rē ventū eſt. ma
cedonibꝫ ſocijs heſitantibꝫ ipi ſex
milia ſoli peremerūt centū vigī
ti milia auxiliū illis datū e c
celo: et būficia p hijs plurima
cōſecuti ſūt. Hijs verbis conſtā
tes effecti ſūt: et p legibꝫ et pa
tria mori pati. Conſtituit ita
qꝫ frēs ſuos duces utriqꝫ ordini.
ſymonē et ioſephū et ionathā:
ſubiectis vnicuiqꝫ milleuis et qui
gentenis. Ad hoc etiā ab eſdra
lcō illis ſācto libro et dato ſigno
adiutorio dei in p̄ma acie ipſe
dux cōmiſit cū nicanore. Et fcō
ſibi adiutore oīpotente: īterfece
rūt ſup nouē milia hoīm. Ma
iorē autē ptē exercitus nicano
ris vulneribꝫ debilē factā: fuge
cōpulerūt. Pecunijs vero eorum
qui ad emptionē ipoꝝ venerant
ſublatis: ipos uſqꝫqꝫ pſecuti ſt̄.
Sed reuerſi ſūt hora cōcluſi. Na
erat ante ſabbatū. Quā ob cau
ſā nō pſeuerauerūt inſequentes.
Arma autē ipoꝝ et ſpolia cōgre
gantes ſabbatū agebāt: bene
dicentes dn̄m qui liberauit eos
in iſto die. miē initiū ſtillās in
eos. Poſt ſabbatū vero debilibꝫ
et orphanis et viduis diuiſerūt
ſpolia: et reſidua ipi cū ſuis ha
buere. Hijs ita geſtis et cōmuni
ter ab omībꝫ fc̄a obſecratione:
miſericordē dn̄m poſtulabāt. ut
in finē ſeruis ſuis rcōnciliaret̄.
Et hijs qui cū thymotheo et ba

Eſdra

chide erant. contra se contendentes
super viginti milia interfecerunt: et
municiones excelsas obtinuerunt:
et plures predas diuiserunt. equam
porcionem debilibus pupillis et vi
duis. sed et senioribus facientes.
Et cum arma eorum collegissent: di
ligenter omnia composuerunt in locis
oportunis. Reliqua vero spolia
ierosolimam detulerunt: et philar
chen qui cum thimotheo erat interfe
cerunt: virum scelestum qui in multis iu
deos afflixerat. Et cum epichinia
agerent in ierosolimis. eos qui sacras
ianuas incenderant. id est calistenem.
cum in quoddam domicilium refugisset in
cenderunt: digna ei mercede pro impie
tatibus suis reddita. Facinorosissi
mus autem nicanor qui mille nego
ciantes ad iudeorum vendicionem ad
duxerat. humiliatus auxilio domini +
ab hiis quos nullos estimauerat:
deposita veste glorie per mediterranea
a fugiens solus venit anthiochiam:
summam infelicitatem de interitu sui ex
ercitus consecutus. Et qui promiserat
romanis se tributum restituere de
captiuitate ierosolimorum. predica
bat nunc protectorem deum habere iude
os: et ob ipsum inuulnerabiles es
se eo quod sequerentur leges ab ipso
consti-tutas. ix.

[margin: inuincibiles]

Eodem tempore antiochus
inhoneste reuertebatur
de perside. Intrauerat enim eam que
dicitur persipolis: et temptauit spoli
are templa. et ciuitatem opprimere.
Sed multitudine ad arma concur
rente: in fugam versi sunt. Et ita
contigit: ut antiochus post fugam
turpiter rediret. Et cum venisset ar
ca egbathana: recognouit que
erga nicanorem et thimotheum ges
ta sunt. Elatus autem in ira: ar
bitrabatur se iniuriam illorum qui se
fugauerant posse in iudeos retor
quere. Ideoque iussit agitari cur
rum sine intermissione agens iter:
celesti eum iudicio perurgente. quia
superbe locutus est venturum se ihero
solimam. et congeriem sepulchri
iudeorum eam facturum. Sed qui vniuer
sa conspicit dominus deus israel: percussit
eum insanabili et inuisibili plaga.
Vt enim finiuit hunc ipsum sermonem:
apprehendit eum dolor dirus viscerum.
et amara internorum tormenta.
Et quidem satis iuste: quippe qui
multis et nouis cruciatibus ali
orum torserat viscera: licet ille nul
lo modo a sua malicia cessaret.
Super hec autem superbia repletus.
ignem spirans animo in iudeos. et pre
cipiens accelerare negocium: contigit
illum impetu euntem de curru cadere
et graui corporis collisione membra
vexari. Is quoque qui sibi videbatur e
tiam fluctibus maris imperare supra

hūanū modū ſupbia repletꝯ
et montiū altitudines in ſtate
ra appendē: nūc hūiliatꝯ ad ter
rā in geſtatorio portabat̃ ma
nifeſtā dei virtutē in ſemetipo
cōteſtans: ita ut de corpore ipi
vermes ſcaturirēt ac viventes in
doloribꝫ carnes eiꝰ effluerēt: o
dore etiā illiꝰ et fetore exercitꝰ
gravaret̃. Et qui paulo ante
ſidera celi cōtingē ſe arbitraba
tur: eū nemo poterat ꝑpter in
tollerantiā fetoris portare.
Hinc igit̃ cepit ex gravi ſupbi
a deductus ad agnicionē ſui
venire. divina āmonitꝰ plaga:
ꝑ momēta ſingula doloribꝫ ſuis
augmenta capientibꝫ. Et cum
nec ipe iā fetorē ſuū ferre
poſſet: ita ait. Juſtū eſt ſub
ditū eſſe deo: et mortalē non
paria deo ſentire. Orabat au
tē hic ſceleſtus dn̄m: a quo n̄
eēt miām ɔſecuturus. Et civi
tatē ad quā feſtinās veniebat.
ut eā ad ſolū deducēt. ac ſepul
chrū cōgeſtorū facēt: nūc op
tat liberā reddere. Et iudeos
quos nec ſepultura q̄dē ſe dig
nos habiturū. ſed avibꝫ et fe
ris diripiendos traditurū. et cū
pvulis exterminaturū dixerat:
equales nūc athenienſibꝫ fac
turū pollicet̃. Templū etiā

ſcm̄ qđ prius expoliaverat opti
mis donis ornaturū. et ſcā vaſa
multiplicaturū. et ꝑtinētes ad ſa
crificia ſūptus de redditibꝫ ſuis
ꝑſtaturū: ſup hec et iudeū futūꝝ.
et om̄ē locū terre ꝑambulatūꝝ.
et ꝑdicaturū dei poteſtatē. Sed
nō ceſſantibꝫ doloribꝫ ſupvenerat
eīn in eū iuſtū iudiciū: deſperās
ſcⁱpſit ad iudeos in modū depca
tionis epl̃am hec ɔtinentē. Op
timis civibꝫ iudeis. plurimā ſa
lutē et bene valere et eſſe felices:
rex et pⁱnceps antiochus. Si be
ne valetis et filij vr̄i et ex ſentē
cia vobis cūcta ſūt: maximas
agimꝰ grās. Et ego in infirmi
tate ɔſtitutꝰ. vr̄i autē benigne
memor reūſus de ꝑſidis locis. et
in īfirmitate gravi apphenſus.
neccariū duxi. ꝑ cōi utilitate cu
rā habere: nō deſperās memet
ipm̄ ſed ſpem multā habeo effu
giendi infirmitatē. Reſpiciens
autē qđ et pater meꝰ q̄bꝫ tpibꝫ
in locis ſuperioribꝫ ducebat exer
citū oñdit qui poſt ſe ſuſciperet
pⁱncipatū: ut ſi qđ contrariū acci
deret aut difficile nūciaret̃. ſciē
tes hij qui in regionibꝫ [illegible] erāt
cui eēt rerū ſūma de[illegible] relicta
non turbaret̃. Ad [illegible] hec cōſi
derās de primo po[illegible] tentes
quoſqꝫ et vicinos [illegible] tpibꝫ īſi

dicantes. et euentum expectantes:
deſignaui filium meum antiochum
regem. quem ſepe recurrens in ſupe
riora regna multis veſtrum commenda
bam: et ſcripſi ad eum que ſubiecta ſunt.
Oro itaque vos et peto memores
beneficiorum publice et priuatim: ut vnus
quiſque conſeruet fidem ad me et ad
filium meum. Confido enim eum mo
deſte et humane acturum: et ſequen
tem propoſitum meum communem vobis fore.
Igitur homicida et blaſphemus peſ
ſime percuſſus: et ut alios ipſe
tractauerat. peregre in montibus
miſerabili obitu vita functus eſt.
Tranſferebat autem corpus philippus
collactaneus eius. Qui metuens
filium antiochi: ad ptolomeum filo
metorem in egiptum abijt. .x.
Machabeus autem et qui cum
illo erant domino ſe protegente
templum quidem et ciuitatem recepit:
aras autem quas alienigene per
plateas ſtruxerant itemque delubra
demolitus eſt. Et purgato templo
aliud altare fecerunt: et de igni
tis lapidibus igne concepto obtule
runt ſacrificia poſt biennium: et
incenſum et lucernas et panes
propoſicionis poſuerunt. Quibus
geſtis rogabant dominum proſtrati in
terram: ne amplius malis talibus
inciderent. Sed et ſi quando peccaſſent.
ab ipſo mitius corriperentur: et
non barbaris ac blaſphemis
hominibus traderentur. Qua die autem tem
plum ab alienigenis pollutum fuerat:
contigit eadem die purgacionem fi
eri. vicesima et quinta menſis qui
fuit caſleu. Et cum leticia diebus oc
to egerunt in modum tabernaculorum:
recordantes quod ante modicum tempus
diem ſolempnem tabernaculorum in mon
tibus more beſtiarum egerant. Propter
quod tirſos et ramos virides et pal
mas preferebant ei: qui proſpera
uit mundari locum ſuum. Et decreue
runt communi precepto et decreto vniuerſe
genti iudeorum: omnibus annis agere di
es iſtos. Et antiochi quidem qui ap
pellatus eſt nobilis vite exceſſus
ita ſe habuit. Nunc autem de eu
patore antiochi filio impij que
geſta ſunt narrabimus: breuiantes
mala que in bellis geſta ſunt.
Hic ſuſcepto regno: conſtituit ſu
per negocia regni lyſiam quendam fe
nicis et ſyrie milicie principem. Nam
ptolomeus qui dicebatur macer. iuſ
ti tenax. erga iudeos eſſe inſtitu
it: et precipue propter iniquitatem que
facta erat in eos: et pacifice age
re cum eis. Sed ob hoc accuſatus ab
amicis apud eupatorem. cum frequen
ter proditor audiret. eo quod ciprum
creditam a philometore deſeru
iſſet. et ad antiochum nobilem tranſ
latus etiam ab eo receſſiſſet: vene

uo vitam finivit. Gorgias au
tem cum esset dux locorum: assumptis
advenis frequenter iudeos debella
bat. Iudei vero qui tenebant o
portunas municiones: fuga
tos ab ihrosolimis suscipiebant.
et bellare temptabant. Hii vero qui
erant cum machabeo per oraciones
dominum rogantes ut esset sibi ad
iutor: impetum fecerunt in munici
ones idumeorum. Multaque vi insis
tentes loca obtinuerunt: et occur
rentes interemerunt: et omnes simul
non minus a viginti quinque milibus
trucidaverunt. Quidam autem cum
confugissent in duas turres
valde munitas omnem apparatum
ad repugnandum habentes: macha
beus ad eorum expugnacionem
relicto symone et iosepho: item
machabeus eisque qui cum ipsis
erant satis multis ipse ad eas que
amplius urgebant pugnas
conversus est. Hii vero qui erant
cum symone cupiditate ducti a qui
busdam qui in turribus erant suasi
sunt pecunia: et septuaginta
milibus didragmis acceptis di
miserunt quosdam effugere. Cum
autem machabeo nunciatum esset
quod factum est: congregatis principibus
populi accusavit quod pecunia fratres
vendidissent adversariis eorum di
missis. Hos igitur proditores

factos interfecit: et confestim duas
turres occupavit. Armis autem
ac manibus omnia prospere agendo:
in duabus municionibus plusquam vi
ginti milia peremit. Et thimothe
us qui prius a iudeis fuerat su
peratus convocato exercitum peregrine
multitudinis: et congregato equitatu
asiano advenit quasi armis iudeam
capturus. Machabeus autem et
qui cum ipso erant appropinquante il
lo deprecabantur deum. caput terra
aspergentes. lumbos que ciliciis pre
cincti. ad altaris crepidinem pro
voluti: ut sibi propicius. inimicis
autem eorum esset inimicus. et adver
sariis adversaretur: sicut lex di
cit. Et ita post oracionem sumptis
armis longius de civitate pro
dentes. et proximi hostibus effecti:
resederunt. Primo autem solis
ortu utrique commiserunt: isti quidem
victorie et prosperitatis sponsorem
cum virtute dominum habentes: illi au
tem ducem belli animum habebant.
Sed cum vehemens pugna esset:
apparuerunt adversariis de celo
viri quinque in equis. frenis aure
is decori. ducatum iudeis prestan
tes. Ex quibus duo machabeum
medium habentes. armis suis circum
septum incolumem conservabant: in ad
versarios autem tela et fulmina
iaciebant. Ex quo et cecitate con

fusi et repleti pturbaciōe cade
bāt. Interfecti sūt autē viginti
milia qīgenti: et eqtes sexcenti.
Thimotheus autē ɔfugit ī gaza
ra p̄sidiū munitū: cui p̄erat ce
reas. Machabeus autē et qui cū
eo erāt letantes: obsederūt p̄sidi
ū diebꝫ quatuor. At hij qui ītur
res erāt loci firmitate cōfisi sup̄
modū maledicebāt: et sermones
nephandos iactabāt. Sed cū di
es qīnta illucesceret viginti iuue
nes ex hijs qui cū machabeo e
rant accensi animis ꝓpt̄ blasphe
miā viriliter accesserūt ad murū:
et feroci aīo incedentes ascendebāt
Sed et alij siliter ascendentes tur
res portas qꝫ succendē aggressi sūt:
atqꝫ ipsos maledicos viuos ɔcre
mare. P ɔtinuū aūt biduū p̄
sidio vastato thīotheū occultātē
se in quodā reptū loco ꝑemerūt:
et fr̄em eius cereā et apollofanē
occiderūt. Quibꝫ gestis: in ẏnis
et ɔfessionibꝫ bn̄dicebāt dn̄m q̄
magna fecit cū isrl'. et victoriā
dedit illi. .xi.
Sed pauco post tp̄e lysias pcu
rator regis et ꝓpinquus ac
negociorū ꝓpositus grauiter ferēs
de hijs que acciderāt: congregatis
octoginta milibꝫ et eqtatu vniu
so veniebat aduersus iudeos: ex
timās se ciuitatē quidē captā. gē

tibꝫ habitaculū futurū. templū vo
in pecunie questū sicut cetera de
lubra gentiū habiturū. et ꝑ sin
gulos annos venale sacerdociū.
nullo'q' recogitās dei potestatē: s
mente effrenatus in multitudīe pe
ditū et in milibꝫ equitū et in oc
toginta elephantis confidebat.
Ingressus autē iudeā et appropi
ans bethsure qd̄ erāt in angusto
loco ab ihr̄osolima interuallo qn̄
qꝫ stadiorum: illud p̄sidiū expug
nabat. Ut autē machabeus et
qui cū eo erāt ɔgnouerūt expug
nari p̄sidia: cū fletu et lacrimis
rogabāt dn̄m. et oīs turba si
mul. ut bonū angelū mitteret
ad salutē isrl'. Et ipse p̄mus ma
chabeus sūptis armis: ceteros
adhortatus est simul secū piculū
subire. et ferre auxiliū fr̄ibꝫ suis
Cūqꝫ pariter ꝓmpto aīo ꝓcederent
ihr̄osolimis: apparuit p̄cedens e
os equester in veste candida ar
mis aureis hastā vibrās. Tūc
oīs simul bn̄dixerūt misericor
dē dn̄m: et conualuerūt animis:
nō solū hoīes et bestias ferocissi
mas. sed et muros ferreos parati
penetrare. Ibāt igit̄ ꝓmpti: de
celo hn̄tes adiutorē et miserātē
eos dn̄m. Leonū autē more īpe
tu irruentes hostibꝫ: ꝓstrauerūt
ex eis undecī milia peditū. et eq

tres mille ſexcentos. Uniuerſos
autē in fugā verterūt. Pleriq̄
vero ex eis vulnerati nudi euaſe
rūt. Sed et ipſe lyſias turpiter
fugiēs euaſit. Et quia nō inſen
ſatus erat ſecū ipſe reputās factā
erga ſe diminucionē. et intelli
gens īuictos eē hebreos. dei
oīpotentis innitentes auxilio mi
ſit ad eos: pmiſit q; ꝯſenſurū
ſe oībꝫ que iuſta ſūt. et regē cō
pulſurū amicū fieri. Annuit
autē machabeus pcibꝫ lyſie: ī
oībꝫ utilitati conſulens. Et q̄
cūq; machabeus ſcpſit lyſie de
iudeis: ea rex ꝯceſſit. Nā erāt ſcp
te iudeis eple a lyſia quidē hūc
modū cōtinētes. Lyſias pplo
iudeoꝝ ſalutē. Iohēs et abeſ
ſalom qui miſſi ſūt a vobis
tradentes ſcpta: poſtulabāt ut
ea que p illos ſignificabāt im
plerem. Quecūq; igit regi po
tuerūt pferri expoſui: et que res
pmittebāt cōceſſi. Si igit in
negocijs fidē ꝯſeruaueritis: etiā
deinceps bonoꝝ vobis cauſa eſ
ſe temptabo. De ceteris autē p ſin
gula verbo mandaui: et iſtis
et hijs qui a me miſſi ſūt collo
qui vobiſcū. Bene valete. An
no centeſimo q̄dragēſio octauo
dioſcori die menſis viceſima
et q̄rta. Regis autē epla iſta cō
tinebat. Rex antiochus lyſie frī
ſalutē. Pre nro inter deos trāſla
to. nos volentes eos qui ſūt in
regno nro ſine tumultu agere. et
rebus ſuis adhibere diligenciā:
audiuim9 iudeos nō ꝯſenſiſſe prī
ut trāſferrent ad ritū grecorū. ſed
tenē velle ſuū inſtitutū. ac ppte
rea poſtulare cōcedi ſibi legitiā
ſua. Volentes igit hāc quoq; gē
tē quietā eſſe. ſtatuentes iudica
uim9 templū reſtitui illis: ut a
gerēt ſcdm maioꝝ ſuoꝝ ꝯſuetudi
nē. Bene igit feceris ſi miſeris
ad eos et dexterā dederis: ut cog
nita nra voluntate bono aīo ſīt:
et utilitatibꝫ ppijs deſeruiāt. Ad
iudeos autē regis epla talis erat
Rex antioch9 ſenatui iudeoꝝ et
ceteris iudeis ſalutē. Si valetis.
ſi ſic eſtis ut volum9: ſed et ipi
bn̄ valem9. Adijt nos menela
us dicēs. velle vos deſcendē ad
vros. qui ſūt apud nos. Hijs igi
tr qui cōmeāt uſq; ad diē triceſi
mū menſis xandici dam9 dextrās
ſecuritatis: ut iudei utant cibis
et legibꝫ ſuis ſicut et prius: et ne
mo eoꝝ ullo mō moleſtiā paciā
tr de hijs que p ignorāciā geſta
ſūt. Miſi aūt et menelaū. qui
vos alloquat. Valete. Anno
centeſimo q̄dragēſio octauo xā
dici menſis quītadecīa. Miſerūt

eciã romani ep̄lam ita se hñtē
Quintus memmius et titus mani
lius legati romanorꝫ: ꝑplo iude
orꝫ salutē. De hijs que lysias
cognatꝰ regis ꝯcessit vobis: et
nos ꝯcedimꝰ. De qbꝫ autē ad
regē iudicauit referendū: ꝯfesti
aliquē mittite inter vos ꝯferē
tes: ut decernamꝰ sicut cōgruit
vobis. Nos autē antiochiã ac
cedimꝰ. Ideo festinate rescribe: ut
nos quoqꝫ sciamꝰ cuiꝰ estis vo
luntatis. Bene valete. xij

Anno centesimo q̄dragesimo
octauo quīta decima die mē
sis xandici: hijs factis pactiōi
bꝫ lysias ꝑgebat ad regē. Iudei
autē agriculture operā dabāt.
Sed hij qui resederāt thimothe
us et apolloniꝰ gennei filius.
sed et ieronimꝰ et demophō sup
hos. et nicanor cypriarches:
non sinebāt eos in silencio a
gere et quiete. Ioppite vō tale
quoddā flagiciū ꝑpetrarūt. Ro
gauerūt iudeos cū quibꝫ habi
tabāt ascendē scaphas quas pa
uerāt cū uxoribꝫ et filijs: quasi
nullis inimicicijs inter eos subiacen
bꝫ. Scdm cōe itaqꝫ decretū ciui
tatis et ipsis acquiescentibꝫ. pa
cis qꝫ causā nichil suspectū hñti
bꝫ: cū in altū processisset. submerse
rūt nō minꝰ ducentos. Quā
crudelitatē iudas in sue gentis
hoīes factam ut cognouit. p̄cepit
viris qui erāt cū ipo: et inuoca
to iusto iudice deo venit aduisus
interfectores frm̄. Et portū quidē
noctu succendit: scaphas exus
sit: eos autē qui ab igne refu
gerāt gladio pemit. Et cū hec
ita egisset: discessit quasi iterū
reuersurus. et vniūsos ioppitas
eradicaturus. Sed cū cognouis
set et eos qui erāt iamie velle
pari modo facere hītantibꝫ secū
iudeis: iamnitis quoqꝫ nocte
superuenit. et portū cū nauibꝫ
succendit: ita ut lumē ignis
pareret ierosolimis ab stadijs
ducentis quadraginta. Inde cū
abissent noue stadijs et iter
facerēt ad thimotheū: ꝯmiserūt
cū eo arabes q̄nqꝫ milia viri
et equites q̄ngenti. Cūqꝫ pug
na valida fieret. et auxilio dei ꝓs
pere cessisset: residui victi ara
bes petebāt a iuda dextras sibi
dari: ꝓmittentes pascua datu
ros et in ceteris ꝓfuturos. Iudas
autē arbitratus vere in multis
eos utiles. ꝓmisit pacē. dextris
qꝫ acceptis: discessere a taberna
culo suo. Aggressus est autē
et ciuitatē quādā firmā ponti
bꝫ muris qꝫ circūseptā. que a tur
bis habitabat gencium ꝓmis

cinarcū: cui nomē casphin. Hii
vō qui intꝰ erant. ꝯfidentes ī
stabilitate murorꝫ. et apparatu
alimoniarū remissius agebāt.
maledictis lascessētes iudā ac
blasphemātes et loquētes q̄ fas
nō est. Machabeus autē īuoca
to magno mūdi pncipe. q̄ sine
arietibꝫ et machinis. tpibꝫ ihesu
pcipitauit iericho: irruit ferociť
muris. Et capta ciuitate p dn̄i
volūtatē īenarrabiles cedes fecit:
ita ut adiacens stagnū stadio
rū duorꝫ latitudīs sanguīe īfec
tū fluere videretť. Inde discesserūt
stadia septingenta qūquaginta:
et venerūt in caracha ad eos q̄
dicūť tubianei iudei. Et thimotheū
q̄dē in illis locis ꝯphenderūt.
Nullo qꝫ negocio pfēo regressus
est: relicto in quodā loco firmis
sīo psidio. Dositheus autē ⁊ so
sipater qui erāt duces cū ma
chabeo: pemerūt a thimotheo re
lictos in psidio decē milia viros. Et
machabeus ordīatis circū sex se
milibꝫ et ꝯstitutis p cohortes
adūsꝰ thimotheū pcessit: hn̄tē
secū centū viginti milia peditū.
equitū qꝫ duo milia qūgētos.
Cognito autē iude aduentu thi
motheꝰ: pmisit mulieres et fi
lios et reliquū apparatū in psidi
ū qđ carnion dicitť. Erat enī ī

expugnabile. et accessu difficile:
pter locorꝫ angustias. Cūqꝫ co
hors iude pma apparuisset: ti
morꝫ hostibꝫ īcussus est. ex pñā
a dei qui vniūsa ꝯspicit: ꝯ et in
fugā ꝯuersi sūt alius alio: ita
ut magis a suis deicerentť et gla
diorꝫ suorꝫ ictibꝫ debilitarēť. Iu
das autē vehementer īstabat pu
niens pphanos: et pstrauit ex
eis triginta milia virorꝫ. Ipē vō
thimotheꝰ incidit in ptes dositeh
i et sosipatris: ꝯ et multis
pcibꝫ postulabat ut viuus di
mitteretť: eo q̄ mltorꝫ ex iudeis
parentes hēret ac frēs quos morte
eiꝰ decipi eueniret. Et cū fidē de
disset restituturū se eos scđm cō
stitutū: illesū eū dimiserūt ppť
frm̄ salutē. Iudas autē egressꝰ
est a carnio: interfectis viginti
qūqꝫ milibꝫ. Post horꝫ fugā
et necē mouit exercitū ad e
phron ciuitatē munitā: in qua
mltitudo diuersarū gentiū habi
tabat. Et robusti iuuenes p mu
ris ꝯsistētes: fortiť repugnabāt.
In hac autē machīe mlte. et te
lorꝫ erāt apparatꝰ. Sed cū oīpotē
tē īuocassent. qui ptāte vires
hostiū ꝯfringit ceperūt ciuitatē:
et ex eis qui intus erāt viginti
milia pstrauerūt. Inde ad ciui
tatē scitarū abierūt: que ab iho

solimis sexcentis stadiis abe
rat. Contestantibus autem hiis qui
apud scitopolitas erant iudeis:
quod benigne ab eis haberentur. etiam
temporibus infelicitatis quod modeste se
cum egerint: gratias agentes eis ex
hortati etiam de cetero erga genus
suum benignos esse: venerunt ihero
solimam die solempni septimanarum
instante. Et post penthecosten
abierunt contra gorgiam prepositum y
dumee. Exivit autem cum pediti
bus tribus milibus: et equitibus quadrin
gentis. Quibus congressis: contigit
paucos ruere iudeorum. Dosithe
us vero quidam de bachenoris eques
vir fortis gorgiam tenebat. Et
cum vellet illum capere vivum: eques
quidam de tracibus irruit in eum. hume
rumque eius amputavit. Atque ita gor
gias effugit in maresa. At illis
qui cum hesdrin erant diucius pug
nantibus et fatigatis invocavit do
minum iudas adiutorem. et ducem
belli fieri: incipiens patria voce cum
ymnis clamorem extollens fugam gor
gie militibus incussit. Iudas autem
collecto exercitu venit in civitatem
odollam. Et cum septima dies sup
veniret: secundum consuetudinem puri
ficati. in eodem loco sabbatum ege
runt. Et sequenti die venit cum su
is iudas ut corpora prostratorum tolleret:
et cum parentibus poneret in sepulchris

paternis. Invenerunt autem
sub tunicis interfectorum de dona
riis ydolorum que apud iamniam
fuerunt: a quibus lex prohibet iu
deos. Omnibus ergo manifestum
factum est: ob hanc causam eos corru
isse. Omnes itaque benedixerunt ius
tum iudicium domini. qui occulta fece
rat manifesta. Atque ita ad preces
conversi: rogaverunt ut id quod
factum erat delictum oblivioni tra
deretur. At vero fortissimus iudas
hortabatur populum conservare se sine
peccato: sub oculis videntes. vi[illegible]de
rent que facta sunt pro peccato eorum qui
prostrati sunt. Et facta colla[illegible]cione
duodecim milia dragmas [illegible] ar
genti misit ierosolimam [illegible] of
ferri pro peccato sacrificium: bene
et religiose de resurrectione cogi
tans. Nisi enim eos qui ceciderant
resurrecturos speraret: superfluum
videretur et vanum orare pro mortu
is. Et quia considerabat quod hii qui
cum pietate dormicionem acceperant:
optimam haberent repositam gra
ciam. Sancta ergo et salubris est co
gitacio pro defunctis exorare: ut a
peccato solvantur. xiii

Anno centesimo quadrage
simo nono cognovit iudas
antiochum eupatorem venire cum
multitudine adversus iudeam: et
cum eo lisiam procuratorem et prepositum

negocioꝝ. ſecū hñtē peditū cen
tū decē milia. et equitū quinqȝ mi
lia. et elephātos viginti duos.
currus cū falcibȝ trecentos. Cō
miſcuit autē ſe illis et menela
us: et cū multa fallacia depca
batur antiochū nō p patrie ſalu
te: ſed ſperans ſe cōſtitui in prin
cipatū. Sed rex regū ſuſcitauit
aīos antiochi in peccatorē: et ſug
gerente liſia hunc eſſe cauſā oīm
maloꝝ. iuſſit ut eis eſt cōſuetu
do. cōprehenſū in eodē loco ne
cari. Erat autē in eodem
loco turris quinquaginta
cubitoꝝ: aggeſtū undiqȝ
habens cineris. Hec pro
ſpectū habebat in preceps
Inde in cinerē deici iuſſit ſacri
legū: oībȝ eū ꝓpellentibȝ ad inte
ritū. Et tali lege preuaricatorē
legis contigit mori: nec terre
dari menelaū. Et quidē ſatis iu
ſte. Nā quia multa erga arā dei
delicta cōmiſit cuius ignis et ci
nis erat ſcūs: ipſe in cineris
morte dāpnatꝰ eſt. Sed rex mē
te effrenatus veniebat: nequio
rē ſe iudeis oſtenſurū. Quibȝ iu
das cognitis precepit ꝓplō ut die
ac nocte dn̄m inuocarēt quo ſi
cut ſemꝑ et nūc adiuuaret e
os: quippe qui lege et patria ſcō
qȝ tēplo priuari vererēt: ac po
pulū qui nuꝑ paululū reſpiraſ
ſet. ne ſineret blaſphemis rur
ſus nacōibȝ ſubdi. Omnibȝ ita
qȝ id ſimul facientibȝ. et petenti
bȝ a dn̄o miām cū fletu et ieiu
nijs p triduū cōtinuū pſtratis:
hortatus eſt eos iudas ut ſe p
pararent. Ipſe vͦ cū ſenioribȝ cogi
tabat priuſqȝ rex admoueret ex
ercitū ad iudeā et obtineret ciui
tatē: ut exirent et dn̄i iudicio cō
mitterent exitū rei. Dans itaqȝ
ptātē oīm deo mundi creatori. et
hortatus ſuos ut fortiter dimi
carent. et uſqȝ ad mortē p legibȝ.
templo. ciuitate. patria. et ciui
bȝ ſtarent: circa modin exercitū
cōſtituit. Et dato ſigno ſuis dei
victoria iuuenibȝ fortiſſimis e
lectis. nocte aggreſſus aulā re
giā in caſtris interfecit viros
quatuor milia. et maximū ele
phantoꝝ cū hijs qui ſuppoſiti
erāt: ſummoqȝ metu ac pturba
cione hoſtiū caſtra replentes.
rebȝ proſpere geſtis abierūt. Hoc
autē factū eſt die illuceſcēte: ad
iuuāte eū dn̄i ꝓtectiōe. Sed rex
accepto guſtu audacie iudeoꝝ:
arte difficultatē ac locoꝝ tēpta
bat. et bethſure quod erat iudeo
rū preſidiū munitū caſtra admo
uebat: ſed fugabatur impingeba
tur minuebatur. Hijs autē qui ī eo

erāt iudeis: iudas nccaria mit
tebat. Enūciauit autē mysteri
a hostibꝫ quidā rodocus de iu
daico exercitu. Qui requisitus
cōphensus ꝯclusus est. Iterū rex
sermonē habuit ad eos q̄ erāt
in bethsuris: dexterā dedit. acce
pit abiit: cōmisit cū iuda supa
tus est. Ut autē cognouit rebel
lasse philippū antiochie. qui re
lictus erat sup negocia: mēte cō
sternat⁹. iudeos depcans subdit⁹
q3 eis. iurat de oībꝫ quibꝫ iu
stū uisū est. Et recōciliat⁹ obtu
lit sacrificiū: honorificauit tē
plū: et munera posuit. Ma
chabeū āplexatus est: et fecit
eū ab ptolomaide usq3 gerrenos
ducē et pn̄cipē. Ut autē uenit
ptolomaidā grauiter ferebant
ptolomeēses amicicie ꝯuēcionē:
indignātes ne forte fedus irrū
perent. Tūc ascendit lysias
tribunal: et exposuit racionē.
et ꝓplm sedauit: regressus q3 est
antiochiā. Et hoc modo regis
ꝓfectio et redit⁹ ꝓcessit. xiiij

Sed post trienū tp̄s cog
nouit iudas et qui cū eo
erāt demetriū seleuci cū multitu
dīe ualida et nauibꝫ ꝑ portū tri
poli ascendisse ad loca oportūa:
et tenuisse regiones aduersus
anthiochū et ei⁹ ducē lysiam.
Alchim⁹ autē quidā qui sūm⁹
sacerdos fuerat. sed uolūtari
e coinq̄natus est tpibꝫ cōmixti
onis: ꝯsiderās nullo modo e
se sibi salutē neq3 accessū ad al
tare. uēit ad regē demetriū cē
tesimo qūqgesimo ānno. offe
rens ei aureā coronā et palmā.
sup hec et tallos qui templi eē
uidebant. Et ipa die quidē si
luit. Temp⁹ autē oportunū
demēcie sue nactus. cōuocat⁹
a demetrio ad ꝯsiliū. et īterroga
tus quibꝫ rebꝫ ꝫ ꝯsilijs iudei nitūt.
rndit. Ipi qui dicūt assidei iu
deoꝝ quibꝫ preest iudas macha
beus bella nutriūt. et sedicioēs
mouet: nec paciūt regnū esse
quietū. Nā et ego defraudatus
pntū glā. dico autē sūmo sacer
docio: huc uēi. pmo quidē uti
litatibꝫ regis fidē seruās: scdo
autē eciā ciuibꝫ ꝯsulens. Nā illo
rū prauitate uniuersū gen⁹ nrm
nō minime uexat. Sed hys sin
gulis oro rex cognitis: et regio
ni et generi scdm puulgatā oī
bꝫ hūanitatē tuā pspice. Nā q̄
diu supest iudas: īpossibile est
pacē eē negocijs. Talibꝫ autē
ab hoc dictis: et ceteri amici hos
tiliter hn̄tes aduersus iudā inflā
mauerūt demetriū. Qui statī
nicanorē ꝓpositū elephātoꝝ du

cē miſit iudeā ꝛ datis manda
tis ut ipm̄ quidē iudā caperet.
eos vͦ qui cū illo erāt diſpgerēt:
et ꝯſtitueret alchimū maximi
tēpli ſūmū ſacerdotē. Tūc gen
tes que de iudea fugerāt iudā.
ſegregatī ſe nicanori miſcebāt:
miſerias et clades iudeoꝝ. proſpe
ritates rerū ſuarū exiſtimātes
Audito itaqꝫ iudei nicanoris ad
uētu. et ꝯuentu nacionū. con
ſperſi terra rogabāt eū qui pplm̄
ſuū in etnū cuſtodiret: quiqꝫ ſu
ā porcionē ſignis euidentibꝫ ꝓ
tegit. Imꝑante autē duce ſtatī
inde mouerūt: ꝯuenerūt qꝫ ad
caſtellū deſſau. Symō vͦ frat̄
iude ꝯmiſerat cū nicanore: ſꝫ
ꝯtritus eſt repentino aduentu
aduerſarioꝝ. Nicanor autē audi
ens ūtutē comitū iude et ani
mi magnitudinē quā ꝓ patrie
certaminibꝫ habebāt: ſanguinē
iudiciū facere metuebat. Quā
obrē miſit poſſidoniū et theo
dociū et mathiā: ut darēt dexte
ras atqꝫ acciperent. Et cū diu de
hiis conſiliū agerēt. et ipſe dux
ad multitudinē retuliſſet: oīm
vna fuit ſentēcia amiciciis an
nuere. Itaqꝫ diē ꝯſtituerūt qua
ſecreto inter ſe agerēt: et a ſingu
lis prolate ſūt ſelle et poſite.
Precepit autē iudas armatos eē

locis oportunis: ne forte ab
hoſtibꝫ repente mali aliq̄d ori
ret. Et ꝯgruū colloquiū fecerūt
Morabat autē nicanor iheroſo
limis et nichil inique agebat:
greges qꝫ turbarū que ꝯgregate
fuerāt dimiſit. Habebat autē iu
dā ſemꝑ carū ex aīo: et erat viro
inclinatꝰ. Rogauit eū ducē uxo
rem: filios qꝫ ꝓcreare. Nupcias
fecit. quiete egit: cōiter viuebat.
Alchimꝰ autē videns caritatē il
loꝝ adīuicē. et ꝯuenciones. venit ad
demetriū et dicebat nicanorē rebꝫ
alienis aſſentire: iudāqꝫ regni inſi
diatorē. ſucceſſorē ſibi deſtinaſſe
Itaqꝫ rex exaſperatꝰ et peſſimis
huiꝰ criminacionibꝫ irritatus ſcp
ſit nicanori. dicēs grauiter quidē
ſe ferre de amicicie ꝯuencōe: iubē
tū machabeū ocius victū mittē
antiochiā. Quibꝫ cognitis nica
nor ꝯſternabat: et grauiter fere
bat. ſi ea que ꝯuenerāt irrita
faceret. nichil leſus a viro. Sed
quia regi reſiſtē nō poterat: oportu
nitatē obſeruabat qua p̄ceptū ꝑ
ficeret. At machabeus vidēs au
ſterius ſecū agere nicanorē. et ꝯſue
tū occurſū ferocius exhibentē. in
telligens nō ex bono eē auſterita
tē iſtā: paucis ſuoꝝ ꝯgregatis.
occultauit ſe a nicanore. Quod ut
ille cognouit fortiter ſe a viro p̄

nentū. venit ad maximū et sanctissimū tēplū: et sacerdotibꝫ solitas hostias offerentibꝫ iussit sibi tradi virū. Quibꝫ cū iuramēto dicentibꝫ nescire se ubi eēt qui q̄rebat̄: extendēs manū ad tēplū iuravit. Nisi michi vinctū iudā tradideritis: et istud dei phanū in planiciē deducā. et altare effodiā: et tēplū hoc libero patri ꝯsecrabo. Et hijs dictis abijt. Sacerdotes autē ptendentes manꝰ in celū: īvocabāt eū qui semꝑ propugnator eēt gentis ipsoꝝ hec dicentes. Tu dn̄e qui universitatis nulliꝰ indiges: voluisti templū habitacōis tue fieri in nobis. Et nūc sc̄e scōꝝ oīm dn̄e. ꝯserva in eternū īpollutā domū istā: q̄ nuꝑ mūdata est. Razias autē quidā de senioribꝫ ab ih'rosolimis delatus est nicanori vir amator castitatis. et bene audiēs: qui ꝓ affectu pater iudeoꝝ appellabat̄. Hic multis tēpibꝫ ꝯtinēcie ꝓpositū tenuit in iudaismo: corpus q3 et aīam trad̄e ꝯtentꝰ pro pseverācia. Volens autē nicanor manifestare odiū qđ habebat in iudeos: misit milites qn̄gentos ut eū ꝯphenderent. Putabat enī si illū decepisset: sese cladē maximā iudeis illaturū. Turbis autē irruere domū eiꝰ et ianuā disrūpere. atq3 ignē admovere cupientibꝫ cū iā ꝯphenderet̄: gladio se petiuit eligens nobiliter mori potius q̄ subditꝰ fieri peccatoribꝫ: et cont̄ natales suos indignis īiurijs agi. Sed cū ꝑ festinacionē nō certo ictu plagā dedisset. et turbe int̄ ostia irrūperent: recurrens audacter ad murū p̄cipitavit semetipm viriliter in turbas. Quibꝫ velociter locū dantibꝫ caput eiꝰ: venit ꝑ mediā cervicē. Et cū adhuc spiraret. accensus animis surrexit. Cū et sanguis eiꝰ magno fluxu deflueret. et gravissimis vulneribꝫ eēt saucius: cursu turbā ptrāsijt. Et stans supꝰ petrā quādā p̄ruptā et iā exanguis effectus. cōplexus īntestina sua utrisq3 manibꝫ piecit sup turbas: īvocās dn̄atorē vite ac spiritus ut hec illi iterū redd̄et. Atq3 ita vita defunctꝰ est. xv.

Nicanor autē ut cōperit iudā eē in locis samarie: cogitavit die sabbati cū oī īpetu cōmittere bellū. Iudeis v̄o qui illū ꝑ necessitatē seq̄bant̄ dicentibꝫ. ne ita ferociter et barbare feceris. sed honorē tribue diei sc̄ificacōis: et honora eū q̄ universa ꝯspicit. At ille infelix interrogavit. si est potens in celo:

qui imperavit agi diem ſabbatorum
Et reſpondentibus illis. eſt dominus vivus
ipſe in celo potens: qui iuſſit a-
gi ſeptimam diem. At ille ait. Et
ego potens ſum ſuper terram: qui impero
ſumi arma et negocia regis im-
pleri. Tamen non obtinuit: ut
conſilium perficeret. Et nicanor quidem
cum ſumma ſuperbia erectus: cogi-
taverat commune tropheum ſtatuere de
iuda. Machabeus autem confide-
bat ſemper cum omni ſpe auxilium ſi-
bi a deo affuturum: et hortaba-
tur ſuos ne formidarent ad ad-
ventum nationum. ſed in mente ha-
berent adiutoria ſibi facta de celo:
et nunc ſperarent ab omnipotente
affuturam ſibi victoriam.
Et allocutus illos de lege et prophe-
tis: admonens eciam certamina que
fecerant prius promptiores eos conſti-
tuit. Et ita animis eorum erectis: ſi-
mul oſtendens gencium fallaciam. et
iuramentorum prevaricacionem. Sin-
gulos autem eorum armavit non cli-
pei et haſte municione: ſed ſer-
monibus optimis et exhortacionibus:
expoſito digno fide ſompnio. per quod
univerſos leticiavit. Erat autem
huiuſcemodi viſus. Oniam qui fue-
rat ſummus ſacerdos. virum bonum et
benignum. verecundum viſu. modeſtum
moribus. et eloquio decorum. et qui a
puero in virtutibus exercitatus ſit:

manus protendentem orare pro omni populo
iudeorum. Poſt hec apparuiſſe et
alium virum etate et gloria mirabilem.
et magni decoris habitudine circa
illum: reſpondentem vero oniam dixiſſe. Hic
eſt fratrum amator: et populi iſrahel.
Hic eſt qui multum orat pro populo et uni-
verſa ſancta civitate: ieremias propheta
dei. Extendiſſe autem ieremiam dexteram:
et dediſſe iude gladium aureum dicen-
tem. Accipe ſanctum gladium munus a deo:
in quo deicies adverſarios populi mei
iſrahel. Exhortati itaque iude ſermonibus
bonis valde de quibus extolli poſſet
impetus et animi iuvenum confortari:
ſtatuerunt dimicare et confligere
fortiter ut virtus de negociis iudi-
caret: eo quod civitas ſancta et templum
periclitaretur. Erat enim pro uxoribus et
filiis. itemque pro fratribus et cognatis mi-
nor ſollicitudo: maximus vero et pri-
mus pro ſanctitate timor erat templi. Sed
et eos qui in civitate erant non mi-
nima ſollicitudo habebat pro his
qui congreſſuri erant. Et cum iam omnes
ſperarent iudicium futurum. hoſteſque
adeſſe. atque exercitus eſſet ordina-
tus. beſtie equiteſque oportuno in
loco compoſiti: conſiderans macha-
beus adventum multitudinis. et appa-
ratum varium armorum ac ferocitatem
beſtiarum. extendens manus in celum.
prodigia facientem dominum invocavit:
qui non ſecundum armorum potenciam

ſed ꝓut ipi placet dat dignis vic
toriā. Dixit autē inuocans hoc
modo. Tu dn̄e miſiſti angelū tu
ū ſub ezechia rege iude: et interfeci
t de caſtris ſennacherib centū oc
toginta quinq; milia. Et nunc do
minator celoꝝ mitte āgelū tuū
bonū ante nos in timore et tre
more magnitudīs brachij tui:
ut metuāt qui cū blaſphemia
veniūt aduerſus ſcm̄ ꝑplm̄ tuū.
Et hic quidē ita ꝑorauit. Nica
nor autē et qui cū ipo erāt: cū
tubis et canticis admonebāt.
Iudas vero et qui cū eo erāt. inuo
cato deo ꝑ orōnes cōgreſſi ſūt:
manu quidē pugnantes. ſed et
cordibz dn̄m orantes. ꝓſtrauē
rūt nō min⁹ triginta quinq; mi
lia: ꝑn̄cia dei magnifice delecta
ti. Cūq; ceſſaſſēt et cū gaudio
redirēt: cognouerūt nicanorem
ruiſſe cū armis ſuis. Facto itaq;
clamore et ꝑturbacōe excitata:
patria voce omnipotentē dn̄m
benedicebāt. Precepit autē iu
das qui ꝑ ōnia corpe et aīo mori
ꝓ ciuibz ꝑatus erat: caput nica
noris et manū cū humero abſci
ſā ihēroſolimā ꝑferri. Quo cū ꝑ
ueniſſet conuocatis cōtribulibz et
ſacerdotibz ad altare: acceſſijt et
eos qui in arce erāt: et oſtenſo
capite nicanoris et manu nepha

ria: quā extendēs contra domū
ſcām oīpotentis dei magnifice
gloriatus eſt. Linguā etiā impij
nicanoris ꝑciſā iuſſit ꝑticula
tī auibz dari: manū autē demē
tis cōtra templū ſuſpendi. Oēs
igitur celi dn̄m bn̄dixerūt dicētes
Benedc̄s qui locū ſuū īconta
minatū conſeruauit. Suſpen
dit autē nicanoris caput ī ſūma
arce: euidens ut eēt et manifeſtū
ſignū auxilij dei. Itaq; oēs cō
conſilio decreuerūt: nullo mō diē
iſtū abſq; celebritate preterire.
Habēre autē celebritatē terciadeci
ma die menſis adar qd̄ dicitur vo
ce ſyriaca pridie mardochei die.
Igitur hijs erga nicanorē geſtis et
ex illis tēpibz ab hebreis ciuitate
poſſeſſa: ego quoq; in hijs finē
faciā ſermonis. Et ſiquidē bene
ut hiſtorie competit: et hoc ipē ve
lim. Si autē min⁹ digne: cōce
dendū eſt michi. Sicut enī vi
nū ſemꝑ bibere. aut ſemꝑ aquā
cōtrariū eſt. alternis autē vti
delectabile: ita legentibz ſi ſemꝑ ex
actus ſit ſermo. nō erit ut igna
tus. Hic ergo erit cōſūmatus.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Ananias interpretatur ovis lectio
sexta
Ecce lupus rapax
adducitur ad ovē sequen
dam: non rapiendam. Sz ne re
pente ovis expavesceret lupum:
ipse pastor de celo qui oīa facie
bat. nunciavit lupū venturū ovi. s;
non sevituru͞ Et tū tā manus fa
ma lupū illū p̄cesserat: ut nō pos
set ovis audito eius noīe nō ꝯturba
ri. Nam cū dns ihesus eidē Ana
nie nunciasset saulū venisse iā ut
crederet. et ad eū ananias ire de
beret: ait ananias Dnē audivi
de isto hoīe: ꝙ multa mala opa
tus est in sanctos tuos. Et nunc
lrās accepit a p̄ncipibus sacerdo
tū: ut ubicunq; invenerit tui noīs
sectatores. vinctos ptrahat. Dns
autē ad illū. Dimi. Ego ei ostē
dam: quāta oporteat eū pati
p noīe meo lectio vii
Magna res geritur. Lupo
sevicia interdicitur. Lupus
ad ovem captivus ducitur. Tan
ta autē p̄cesserat fama lupi
raptoris; ut eius noīe audito. t̄
meret ovis eciam sub manu
pastoris. Confortatur autē ne
iā putet sevientē: s; magis fo
veat merientē. Ab agno p ovi
bus mortuo: fit ovis secura de
lupo. Ego inq̄ illi ostendā. q̄ opor
teat eū pati p nomine meo. Ubi
terror ibi salus. Qui faciebat
ꝯtra nomē pastoris: et ipse pa
titur pro nomine pas
toris lec° viii
Osevicia mūe. Dicebat illū pa
re ferrū. secatur est. nō
perimitur: curatur non occisu
rus. Et istud dicebat. Ego illi os
tendam: quāta illū oporteat pati
p noīe meo. Sz quo fine. Ipsū
qui paciebatur audite. Non sunt
ꝯdigne passiones huius temporis:
ad futurā gloriā que revelabitur
ī nobis. Ac si dicat. Seviat mun
dus fremat mundus. increpet
ligius. chorusceat armis: quicquid po
terit faciat. quid faciet ad id qd
acceptur sum. lec° nona
Appendo qd pacior: contra
id qd spero. Hoc sencio:
illud credo. Et tū plus ē qd credo:
q̄ qd sencio. Cepi est qd seuit p
noīe xpi: si potest vinci tollerabile
est. Si nō potest vinci: migrare
hinc faciat. Non extinguit: sed
accelerat. Quid accelerat. Ip
sum p̄miū. ipsam dulcedinē: que
cū venerit sine fine erit. Opus
cū fine: merces sine fine
In festo agnetis scdo. Ambrosius
ī passione eiusdem. ✝ Et nō q̄ hec
visio dicitur contigisse septimo die
post passionē eiusdē p̄terea fit tūc
festū scdm. lectio prima
Dum parentes sancte ag
netis assiduis pnoctati
onibus vigilarent ad tumulū
eius: videre ī medio noctis ex
ercitū virginū que omnes aureis
textis cycladibus indute cū ingē
ti lumē preteribant. Inter quas
beatissimā vident agnē simi

veste fulgentem: et ad dexteram
eius agnum nive candidiorem [illegible]
untem [illegible] agnes [illegible]
Videte ne me [illegible]
lugeatis: sed congaudete mecum
quia cum hys omnibus lucidas
sedes accepi. Et pertransiunt. Cum
autem hec visio vulgaretur in po
pulo: factum est tandem ut costancie
constantini filie ab hys que viderat
narraretur. lectio secunda
Erat constancia virgo:
sed ita obsessa vulneribus:
ut nullam membrorum pars libera re
maneret. Ipsa autem recuperan
de sanitatis venit ad tumulum
martiris: licet pagana pa
tri fideles suaderet. Repentino
igitur sompno arripitur: et vid
agnetem beatissimam talia sibi
monita proferentem. Constanter age
constancia. Singulari sanitate ita
ut nec signum in eius membris a
licuius vulneris remaneret. Re
uersa igitur ad palacium: fecit
gaudium patri et fratribus. Corona
tur civitas fit leta et militibus
et privatis: atque universis au
dientibus in fide infidelitatis vene
na [illegible] Lectio tercia
Interea patrem et fratres ut basi
licam sancte agnetis construerentur:
et sibi illic mansionem collocari
precepit. Currit et hec opinio
ad omnes: et quicumque cre[illegible]
tes [illegible] eius tumulum [illegible]
[illegible] quicumque [illegible]
fuissent detenti. Perseverauit

[illegible] constancia virgo in filia
[illegible] virginitate: per quam multe vir
gines nobiles et illustres sacer
[illegible] ita susceperunt. Et quia
[illegible] columpna mortis non pati
tur: usque hodie multe virgines
romane agnetis beatissimam que
si in corpore manentem attendunt:
et eius exempli amore provocate
in virginitate viriliter perseuerant
In purificatione beate marie
virginis. Ambrosius in sermone de
purificatione. In subtitulo. Et no
ta quod iste sermo in quibusdam libris
dicitur esse domini aubtri episcopi. [illegible]
lus ambrosius. Lectio prima
Hodie iuxta legem et e
wangelium partus a na
tivitate christi quadra
ginta diebus: in templo est a pa
rentibus idem dominus presentatus.
Hodie a beato symeone susceptus:
patri cum sacris muneribus est obla
tus. Hodie redempcionem
israhel expectantibus: ab eodem
symeone et anna publice est
predicatus. O quam pium spectacu
lum. Stat hinc virgo et mater
non cunctanter sed dei discipulus
hinc [illegible] virginis filius: cum
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Offerunt [illegible]
[illegible] non [illegible]
O[illegible]
[illegible]
[illegible]

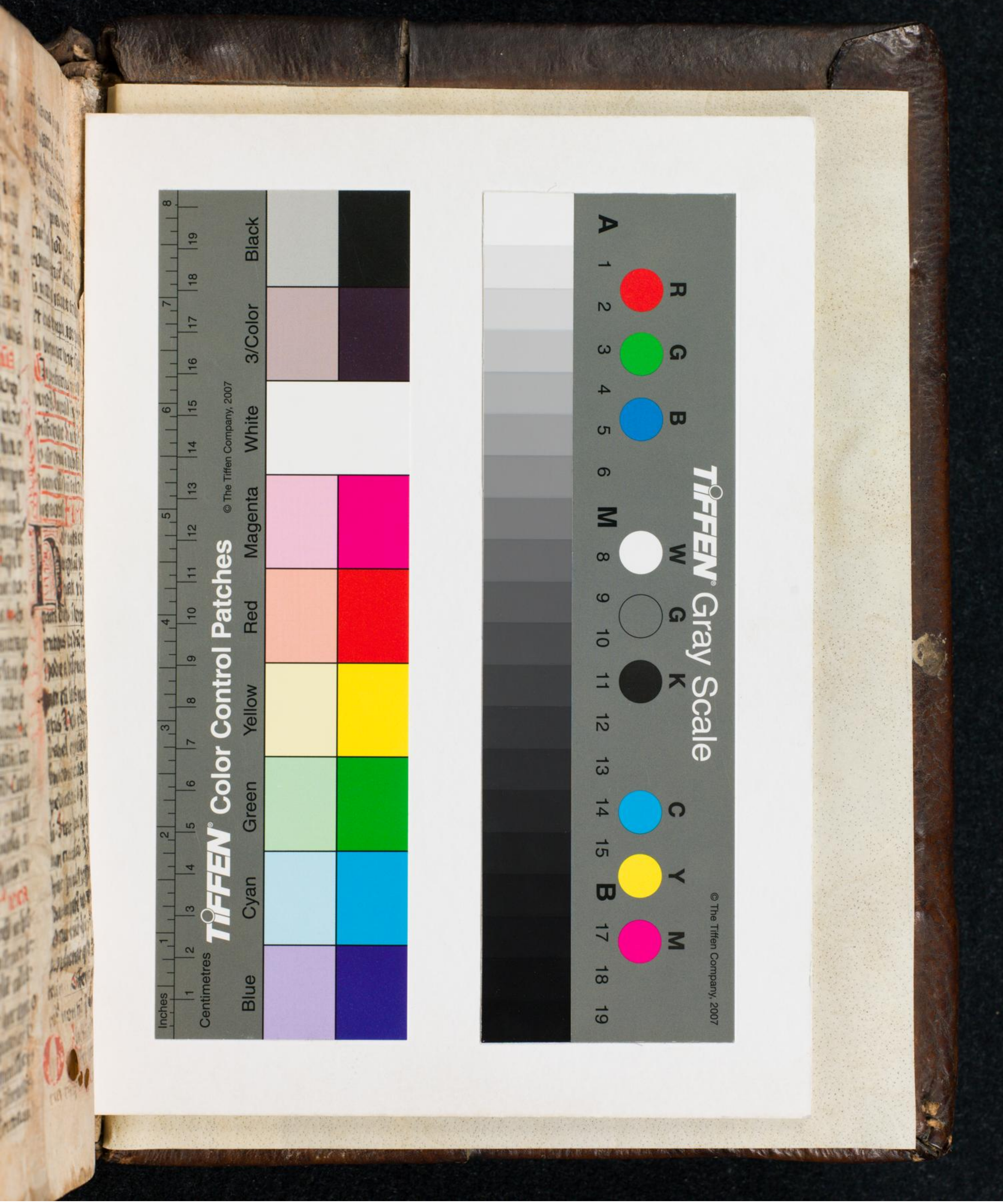
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Inches
Centimetres
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black
TIFFEN Gray Scale
A
M
B
R
G
B
W
G
K
C
Y
M
© The Tiffen Company, 2007